

دەزگای چاپ و بلاوکردنەوہی

زنجیرەى رۆشنیبری

*

خاوەنى ئیمتیاز: شەوكت شیخ یەزىدىن

سەرئۆسەر: بەدران ئەھمەد ھەیب

ناوونیشان:

دەزگای چاپ و بلاوکردنەوہی ئاراس، شەقامى گولان، ھەولێر

رۆبەسپەر

رۆبسیپر

نووسینی:

رومن رولان

گۆرینی:

فهراهاد پههلهوان

ناوی کتیب: رۆبسیپر
نووسینی: رومن رولان
گۆرینی: فهراهاد پههلهوان
بلاوکراوهی ئاراس- ژماره: ۵۱۵
دهرهینانی هونهریی ناوهوه و بهرگ: ئاراس ئەکرهم
پییت لیبدان: کارزان عهبدوخهמיד + نسار عهبدوئلا
سه‌رپه‌رشتی چاپ: ئاوپه‌حمانی حاجی مه‌حموود
چاپی به‌که‌م، هه‌ولتیر- ۲۰۰۶
له‌ کتیبخانه‌ی گشتیی هه‌ولتیر ژماره (۹۷۶) ی سالی ۲۰۰۶ ی دراوه‌تی

ناپلیۆن دینینه وه بیر که گوتویه تی: «رامیاری چاره نووسیکی نوئییه». رۆبسیپتیش دهگه ل
ئه وهی رۆشنبیرییک بوو، به لām ناتوانی زیتیر له به دکاره کانی، خۆی له ئه لقهی مار قوتار
بکات.

ئه م جوړه پیاوانه، بری جار ئه و چاله ی که به ره و رووی ده رۆن، به چاو ده بیین و سلی
لی ده که ن؛ به لām ناتوانن بگه رینه وه دواوه. جگه له مه رووداوه کانی پینج ساله ی شوړش،
هه رچه نده هه موویانی خستوته جموچۆل، به لām هیز و توانای لی بریون. فره یان «رۆبسیپتیر و
کوتون» نه خو ش و ده رمانده ن. پاشه جار، قرچه ی گه رمای هاوینی سالی ۱۷۹۴ - که
تیرۆژی خوړه تاوی، ماوه ی چل رۆژان می شکی هه مووانی پژاندوه - کو تایی به م کیشه یه
دینیت.

هه موو رۆژی هه زار و یه ک مه ترسی به سه ریانا تیپه ر ده بی. شه رو شوړی ناوخۆ و
هه نده ران، تالان و هه راوهۆریا، پیلانه کان، کوشت و کوشتار، به دکومانای هه ردوو لا،
نه خو ش به دبینی و ورینه ی ئه شکه نجه کان.

نیازم نه بوو به شپوه یه کی ئیدیا لانه ده ست بده مه نووسی نی هه موو ئه م رووداوانه. کرداری
هیچ یه ک له ده سته و تاقم و که سه کانم نه شار دۆته وه. من ده گه ل شه پۆلیکی گه وره - که
ئه وانای راده مالی - به ره وه پیشه وه ده رۆبیشتم. هه موو ئه و راستی و پاکیه ی ئه و
تی کۆشه رانه - که به دل و به گیان خه باتیان ده کرد - و هه روه ها چاره نووسی شوړشه کانم
ره چاو کردگه. ئه م چاره نووسه ته نیا پیوه ندی به چه رخیکه وه نییه؛ به لکو پیوه ندی به هه موو
شوین و سه ده و زه مانیکه وه هه یه. هه ول م داوه که ئه م راستیه ده رپر م.

رۆمن رولان

۲۶ ی ئوکتویه ری ۱۹۳۸

پیشه کی نووسه ر

سی سالان بووم که ده رباره ی راپه رینه به شکۆ و پر له کاره ساته که ی شوړشی فره نسه،
ده ستم داوه ته قه لēm. ئیستا کونج که دوا به شی ئه م نووسینه پر له کاره ساته ته واو ده که م،
ته مه نم له حه فتا و دوو سال تیپه ریوه. له مه ودای ئه م چند ساله دا بی وچان بیرم له
ترۆپکی^(۱) ئه م درامه - «رۆبسیپتیر» - ده کرده وه و هه می شه چاوه روانی ئه وه بووم که
تیروته سه له ی ئه م باسه بم.

ئیستا وا بیر ده که مه وه و هه ست ده که م که ئه و کاته گه یشتوه. کورته تراژدییه که له
چهند وشه یه کدا ته واو ده بیت له نیوانی ده ست پی کردنی «ئیعدام کردنی دانتون» و تا
کو تایییه که ی «کوشتنی رۆبسیپتیر»، سی مانگ و نیوه ده خایه نیت.

ئه و که سانه ی که هی ناومنه ته سه ر شانۆ (جگه له ده سته بی سیخوره کان و پیلانگی ره
شاپه رسته کانی پشت په رده و چند که سیکی هه لپه رست و که له شه قی وه ک باراس)
ئه وانیدیکه هه ر هه موویان، اته ئه ندامه توندره وه کان هه ردوو کو میته و نوینه ره کانی
کنوانسیون له شاره کاند، لایه نگره دل سوژ و چالا که کانی کو مارن و گشتیان کو مارخوازن.

بیروباوه ریان ئاوتیه ی به رزه وه ندی خو یایه تی ده بی و ناچار یان ده کات که بۆ پر زگار کردنی
کو مار تی بکو شن؛ چونکه چاره نووسی یان له ته ک چاره نووسی کو ماردا گرتی خواردوه و:
گشتیان ته نانه ت «فوشه» یش، که داوی کوشتنی «شا» ی کردوه - و پرای ئه وه ی
به شپوه یه ک خو یان خستوته مه ترسییه وه، که هه موو پر ده کانیان ته قان دۆته وه و ریگه ی
پاشگه زیبونه وه یان نییه - گشتیان بۆ له ناو بردنی ئه و کارانه ی کردوویانه، اته له ناو بردنی
کو مار لاساری ده نوینن. ئه وانه بوونه ته کو یله ی ئاره زوو و رق و کینه و به دکومانیه کانی
خو یان و به جوړتیک دوو چاری سه رلی شیاوی بوون که ناتوانن ئه و ری بازه ی گرتوویانه ته
به ر، چاک و خراپیه کانی له یه کتر جیا بکه نه وه، بۆیه کا چنگی خراپترین دۆرمانی کو مار
له سه ر سنگیان ده گیری و دو چاری داو و ته له که یان ده بن و له ئاکاما ده بنه به نده ی
چاره نووسیکی شیاو و شوومی وه ک چاره نووس ئو دیتب. لیره دا یادی وته به ناوبانگه که ی

ههزاران لاو و پیر و نافرته و منال، زهوی رهنگین کرا و سه‌دان و ههزاران گوند و خانووبه‌ره له‌ته‌ک خاکا بوو به‌یه‌ک و خاپوور کرا. له کاتیکا ده‌کرا له بریتی ئه‌و هه‌موو به‌دبه‌ختی و چاره‌په‌شیانه هه‌ر له یه‌که‌مین هه‌نگاودا گشت پیاوه‌گه‌وره‌کان، شو‌رش و ریک‌خراوه‌سیاسیه‌کان، ده‌ست له‌ناو ده‌ستی یه‌ک، یه‌ک ده‌نگ و یه‌ک مشت‌ه‌کۆله‌ بن و به‌یه‌کیوونیان، شو‌رش و گه‌لی فه‌ره‌نسا رزگار بکه‌ن. به‌یاننامه‌میژوووبیه‌ مرۆفایه‌تیه‌یه‌که‌ی «مافی مرۆف» له‌ کون و قوژنی جیهانا دابین بکه‌ن.

بو‌ئاشنایه‌تی زیتیری خوینه‌وارانی به‌ریز له‌و شو‌رشه‌ مه‌زنه‌ میژوووبیه‌، ده‌ستی یارمه‌تیم بو‌چهن‌دین کتیب و فه‌ره‌نگی دیکه‌ درێژ کرد و سوودم لی‌ وه‌رگرتن و له‌ کۆتایی ئه‌م شانۆگه‌رتیه‌یه‌دا به‌گوتیه‌ی رۆژانی رووداوه‌کان خستوو‌مه‌ته‌ به‌رچاو. به‌هیوای ئه‌وه‌ی ئه‌نگۆ، تاک و کۆمه‌ل سوودی لی‌ وه‌ر‌بگرن.

فه‌هاد
کوردستان - سنه

پیشه‌کی وه‌رگیر

شو‌رش مه‌زنی فه‌ره‌نسه، راپه‌رینه‌کی میژوووبیه‌ جه‌ماوه‌رییه‌ که‌ له‌میژوه‌ه‌ بو‌ته‌ ئاوینه‌یه‌ک و خو‌ری ئازادی و سه‌ره‌خۆی میله‌تانی چه‌وساوه‌ و ژێرده‌سته‌ی تیا ده‌دره‌وشیتته‌وه‌ و تیرۆزه‌که‌ی هه‌لده‌گه‌ریتته‌وه‌ و ریکه‌ی ئازادی گشت میله‌تانی جیهانی پێ‌ رۆشه‌ن ده‌بیته‌وه‌. هه‌ر رۆژ که‌ به‌سه‌ر ئه‌و راپه‌رینه‌ گه‌وره‌ و بێ‌ وینه‌یه‌ تیه‌په‌ر ده‌بی‌ و هه‌ر رووداوێک و به‌سه‌رهاتیک که‌ به‌سه‌ریا دیت، وانه‌یه‌که‌ و په‌ندیکه‌ بو‌هه‌موو شو‌رشگێران و خه‌باتکه‌رانی رزگاربخوازی میله‌تانی ژێرده‌سته‌ی جیهان. ده‌رسیکن که‌ بتوانن په‌ند و ئامۆژگاری لی‌ وه‌ر‌بگرن. به‌رکۆلی یاسای بنچینه‌یی «قانون اساسی» ئه‌م شو‌رشه‌ مه‌زنه‌ «به‌یاننامه‌ی مافی مرۆف» بوو که‌ یه‌کسانی چو‌نیه‌کی هه‌موو مرۆفی له‌به‌ر رۆشنایی یاسا په‌چاو ده‌کرد.

قاره‌مانانی ئه‌م شانۆگه‌رتیه‌ی میژوووبیه‌ - که‌ نووسه‌ریکی ناوداری وه‌ک رومن رولان خو‌ی باسی ده‌کا هه‌موو لایه‌نه‌کانی خاسی و خراپییانی په‌چاو کردوه‌- خو‌بان له‌ خو‌بانا ده‌توانن مامۆستایه‌کی لی‌هاتوو و ریتوینیکی خاسی شو‌رشگێرانی میله‌تانی سته‌م لی‌کراو و چاره‌په‌ش ئاسۆ روون بن، که‌سانیک که‌ هیواو ئاواتیان سه‌ره‌رزی و به‌رزیتیی ولات و سه‌رفرازی نه‌ته‌وه‌که‌یان بێت، بێ‌ گوێدانه‌ به‌رژه‌وه‌ندییه‌ تایه‌تیه‌یه‌کانی خو‌بان!

هه‌ریه‌ک له‌ قاره‌مانانی ئه‌م راپه‌رینه‌ میله‌لییه‌، به‌ته‌نایی، پیاوێکی گه‌وره‌، لی‌هاتوو، کۆمارخو‌از، فیداکار و تا ئه‌ندازه‌یه‌ک، پاک و بێ‌گه‌رد بوون؛ به‌لام که‌ پیکه‌وه‌ ده‌بوون، چاوی بینه‌یی یه‌کتریان نه‌بوو؛ زکی یه‌کتریان ده‌دری و خاکی فه‌ره‌نسه‌یان نوقمی خو‌پن و ریکوئینه‌ی خو‌بان ده‌کرد. یه‌کیستی بیروباوه‌ریان سست و لاواز بوو. «مارا»، «دانتون»، «دمولن»، «رۆبیسپیتر»، «ئه‌یر»، «سن ژوست»، «بریسو»، «بیو»، «بارپه‌ر»، «کارنو»... هه‌ریه‌ک له‌مانه‌ گه‌وره‌ پیاوێک و نشتمانپه‌روه‌ری راست و دروست بوون. به‌لام ده‌ستیان به‌خو‌پنی یه‌کتەر سوور کرد. له‌ پاشانا دو‌ژمن زۆر به‌ئاسانی زه‌فه‌ری پێ‌ بردن و تاک‌په‌وی و دکتاتۆرییه‌ت بالی‌ ره‌شی به‌سه‌ر ئاسمانی فه‌ره‌نسادا کیشا و به‌خو‌پنی

رؤبسیپیر:

ئاوینەى مېژوو ئەوهمان پيشان دەدات كه گشت ئازادىخوازان رهنجيان
كيشاوه و بوونه ته قوچى قورىانى. بى گومان ئەو كهسانه كه زولم و
سته ميان لى كردوون، ئەوانيش مردوون و بەدنا و بوون؛ بەلام مەرگ
دەرگای نەمرى و زىندووويه تى بەرەو رووى پياوچاكان و راستان دەكاتەوه.

ئەندامانى كۆمىتەى رزگارى خەلك

ماكسىمىلېن رۇبسىپېر تەمەنى ۳۶ سال Maximilien Robespierre
سن ژوست تەمەنى ۳۷ سال Saint - Just
كوتون تەمەنى ۳۹ سال Couthon
لازار كارنو تەمەنى ۴۱ سال Lazar Carnot
بىو - وارن تەمەنى ۳۸ سال Billaud - Varenne
كولودر بوا تەمەنى ۴۴ سال Collot Herbois
بېرتران بارەر تەمەنى ۳۹ سال Bertrand Ba´rere
رۇبىت لندە تەمەنى ۵۱ سال Robert Lindet
پرېر دولاكوت دېر تەمەنى ۳۰ سال Prieur de La Cotedor

ئەندامانى كۆمىتەى ھېمنايه تى گشتى

لوبا تەمەنى ۳۰ سال Le Bas
داود تەمەنى ۴۶ سال David
واديه تەمەنى ۶۰ سال Vadier
آمار Amar

ئەندامانى كنوانسىون

ژوزف نوشە تەمەنى ۳۵ سال Joseph Fouché
تالېن تەمەنى ۳۷ سال Tallien
باراس تەمەنى ۳۹ سال Barras

ماتىورنو تەمەنى ۵۶ سال Marthieu Regnault

سىز تەمەنى ۴۶ سال Sieyes

كارىه تەمەنى ۳۸ سال Carrier

ئەوگۇستېن رۇبسىپېر تەمەنى ۳۱ سال Augustin Rpbespierre

لوران لوكونتر تەمەنى ۵۰ سال Laurent Lecointre

بوردرن دولواز تەمەنى ۳۶ سال Bourdon de Loise

مەرلن دو تىنوبىل Merlin de Thionville

تورىو Thuriot

فرەرون تەمەنى ۴۰ سال Freron

دوران - مایان تەمەنى ۶۵ سال Durand - Maillane

ژېنېرال لازارھش تەمەنى ۳۶ سال Lazare Hoche

گراکوس بابوف تەمەنى ۳۴ سال Gracchus Babeuf

ئەندامانى شورای كۆمونی پاریس

فلورىو لىسكو، خانەساز و سەرۆكى شارەوانى پاریس تەمەنى ۳۳ سال Fleuriot -Lescot
پایان، پۆلىسى مىللى كۆمون تەمەنى ۳۷ سال Payan
كوفىنال، پزىشك، فەرماندەى تۆپخانەى كۆمون تەمەنى ۵۰ سال Coffinhal
دوپلە، دارتاش، قازى دادگای شۆرش تەمەنى ۵۶ سال Duplay
دۆپلەى بچووك، كورى دۆپلە تەمەنى ۱۶ سال Duplay
سىمون دۆپلە - برازای دۆپلە، بەناوبانگ بەدارىن پىچ Simon
كىژانى دۆپلە و خەلكى دىكە
هانرىت لوبا، خوشكى لوبا تەمەنى ۱۹ سال Henriette Le Bas
ئەلنور دۆپلە، تەمەنى ۳۶ سال Eleonore
ئەلىزابىت دوپلە، ژنى لوبا تەمەنى ۳۳ سال Elisabethte
ژان فوشە، ژنى فوشە تەمەنى ۳۰ سال Jeanne Fouche

كلارىس، سكرتېرى بارېر تەمەنى ۳۵ سالّ Clarisse
مژان، سكرتېرى كارنو تەمەنى ۳۵ سالّ Megean
كولتو، سيخورى شاپەرستەكان تەمەنى ۴۵ سالّ Collenot
هانرىو، فەرماندەى گاردى ميللى تەمەنى ۳۳ سالّ Hanriot
مردا، ژەندەرمە تەمەنى ۳۳ سالّ Merda
ويلات، قازى دادگای شۆرش Vilate
پېرەژنىكى دېھاتى تەمەنى ۶۰ سالّ

خەلكى پاریس

نوینەرەكان، فەرمانبەرەكان، ژەندەرمەكان، تۆپچىيەكان، سەربازەكان، ژاكوینەكان،
شاپەرستەكان، پېلانگېرەكان، سيخورەكان، بازارگانان، بەرەلاكان، ژنان و منالان، ئازەلى
جۆراوجۆر.

شوتین: پاریس

لە ۵ى ئەپرېل تا ۳۸ ژوئىيە ۱۷۹۴

پهردہ ییہ کھم

[له نيوهراسى ژووره كهدا له سهر كورسييه ك داده نيشيت و گوى راده گرى].
سيمون: [دهگه رپته وه لاي باوه دؤپله و به چاو ئيشاره تى رؤبسيپير دهكات].
ئه و گوناچاره؛ پتويسته ليره بيبيته دهره وه. [ههراوهوريا زيتر دهبيت].
دؤپله: [له رؤبسيپير نزيك دهبيتته وه]

ماكسيميلين، تو نه خوش بووى، هيتشتا كه په كهرى. بچوره ژووره كهى خوت، ليره
رامه وهسته، ئيره جيگه تى تو نيبه.
رؤبسيپير: وازم لى بيته دؤپله؛ ويلم كه، گهره كمه هه ليره بيمن. تو خوت ده زانيت كه ههز
ناكهم ليره بم، به لام نابى را بكهم و هه ليم.
[دهنگى گاليسكه و سمكولانى ئه سپه كان له دهره وه ده بيستى].

دانتون: [له دهره وه هاوار دهكا و ده قيرپنى]
رؤبسيپير!...

[رؤبسيپير راده چله كى].

دانتون:

[له دهره وه هاوار دهكا].

پياوكوژ!... ده زانم له وبيت، خوت شار دؤته وه...

ئه م جوينا نه له لايه نه وانهى ديكه كه تاوانبار كراون و له تهك دانتون له
گاليسكه كه دان دووپات ده بيتته وه؛ به لام له ناو جه نجال و ههراوهوريا و دهنگى
خه لك كپ ده بيت.

له ناكاه و اوارى كى جه رگير به سهر دهنگه كاندا زال ده بيت.

كاميل دمولى:

[له دهره وه هاوار دهكات].

ماكسيميلين!

[رؤبسيپير سهرى بهر زكردؤته وه و هاواره كانى دانتون به خوئين ساردى و سووكييه كه وه
ده ژمى تى. به لام هاواره كهى دمولى وهك تيرى ك ناوجه رگى ده برت و ههردوو دهسته
له رزؤكه كانى ده خاته سهر سنگى خوى].

[سيمون و دؤپله بچوك: به يه كدى] ده لين:

تابلوى يهكهم

شويتن: مالى دؤپله، ۳۷۶، كؤلانى سانت ئوتوره، ۱۶ ژرمينال، سالى دووم، ۵،
ئه پريلى ۱۷۹۴.

[باوه دؤپله په نجه ره كانى روو به شه قام داده خات و كوره كه يى و سيمونى برازاي ياريدى
ده دن].

دؤپله: په نجه ره كان دابخه ن. حه سيره كان رابكيشنه خواره وه.

دؤپله بچوك: [له كاتيكدا به سهر په نجه ره كاندا شور ده بيتته وه، حه سيره كانى پشت
په نجه ره كان راده كيشيت] گاليسكه كه ده بيمن.

[رؤبسيپير له دهرگاي چه په وه دهره كه وى، رهنكى ده موچاوى په ريوه، بو تاويك بى هيچ
جووله يهك له نيو دهرگا كه دا راده وهستى].

دؤپله: [وه دهره گه رى و چاوى پتى ده كه وى] ماكسيميلين! باشتر وايه له ژووره كهى خوتا
بميتته وه.

رؤبسيپير: [ههروه كو هيچى نه بيستى] به لى.

[ده چيته نيوهراسى ژووره كه]

دؤپله: هه ر ئيستا ليره وه تيده په رن... هه موو په نجه ره كان داده خه م.

[رؤبسيپير راوه ستاوه؛ بى نه وهى هيچ بلت سهرى ره زامه ندى راده وه شينى].

[جه نجال و ههراوهورياى خه لكى ده بيستى، له نيو ئه م هه موو دهنگه دهنگه دا هاوارى ك
به رز ده بيتته وه]

سيمون دؤپله:

«دانتن» [هاوار دهكات... به ره و لاي رؤبسيپير دهروات و به رتيزه وه دهستى
ده گريت]. وا باشه بيتته ئه ملاوه.

رؤبسيپير: [دووباره ههروه كو هيچى نه بيستى] به لى.

ئەو «دمولن» ۵.

دمولن: [لە دەرەو دەنگ بانگ دەکا]

پزگارىم بگه... من هاوړېتى تۆم...

داننۆن: [لە دەرەو]

بى دەنگ به، ترسنۆك! ئاپرووى ئېمەيش دەبەيت...

دمولن: [دوو باره هاوار دهكاتەوه]

بەزەبىت پېنما بېتەوه. بگەرە هاوارم! ماكسىمىلېن بگەرە فرىام!

[رۆبسىپىر لە جىتى خۆى دەجمى و دەپەوتت بەرەو پەنجەرەكە پروات، بەلام باوه دۆپلە رېنگەى لى دەگرېت و ناهىلېت پروات و بەمىهرەبانىبەوه دەستى دەگرېت].

داننۆن: [لە دەرەو].

بى هووده فرمىسك دەپىشى... لە برى گريان و نالەنال، گيانى خۆت فېدا بگه.

دمولن: [لە دەرەو]

قەساب، قەساب! بەكوشتمان دەدهى!...

سەرم بۆ تۆ... خويىم بخۆرەوه!

[رۆبسىپىر هەردوو گوتى خۆى بە دەست دەگرى و بەرەو لای دەرگاگە دەروات. دەنگى گالىسكە و غەلبە غەلب دوور دەكەوتتەوه].

داننۆن: [لە كاتىكدا/كە دوور دەكەوتتەوه دەنەرتىنى].

رۆبسىپىر... ئەوا من دەجمە ناو گۆر. تۆش بەزوتىرېن كات بەدوای مندا دىتت...

بەزوتىرېن كات...

[رۆبسىپىر هەلەگەرتتەوه، سەرى بەرزكردۆتەوه، لە نزىك دەرگاگەوه، پال دەنېت بەدووارەكەوه].

رۆبسىپىر: [بەتوندىبەوه]

بەزوتىرېن كات!... باشه!...

[پەردە دادەدرېتتەوه]

تابلۆ دووهم

[كات: شەوى ۵ ئەپرىل]

شوپن: توبلرى... كۆبونەوهى كۆمىتەى پزگارى خەلك دەستى پىن كرددووه. لە گۆشەپەكى تەلارەكەدا سى پەنجەرەى گەرەى تىدادىه كە بەسەر حەوشەى كاروزولدا دەروانى. مېتى سەرۆك و دوو مېتى يارىدەدەرەكان، چەسپىوه بەدووارەوه. لە گۆشەى راست و چەپدا دوو مېتى دىكەش بۆ دوو نوتنەرى دى«ن، ب» دانراوه.

كۆمىتە يازدە ئەندامى هەيه؛ دوانزەمىن ئەندامى بەناوى ارول دوستل لە هەمان پۆژدا بەگىوتېن ئىعدام كرا. دوا كاتى زەردەپەرە^(۲)... بىو وارن، كولدروبا، كارنو، بارەر[كولو: ئاخىر ئىچىر كەوتە ناو تەلەوه.

كارنو: هاوار و نالە لەسەر بەزوتىرېن لىقوچى درەختەكانى توبلرى دەبىسترا.

بارەر: ئىستاكە بى دەنگە، دەلبى لانەپەكى خامۆش و بى سرتەپە لە تارىكى شەودا.

بىو: تا سەرى نەپەرېنرى، ناتوانېن دلنبايېن كە ئاگرى رىقوكىنەى ئەم خەلكە نەناسراو و خرۆشاوه خۆش ناكاتەوه.

بارەر: ئەوانە نە دۆست و نە دوژمن؛ بەلكو تەنبا تەماشاكەرانى وازى شەپە -گان، ئەوان تەنبا بۆ ماتادور^(۳) و شمشىرەكەى چەپلە لى دەدەن.

كارنو: شمشىر وەشانندەكەى كاربگەر بوو.

بارەر: بەللى؛ ئەگەر راپۆرتەكەى مریزاد نەبواپە - كە دابووى بە سن ژوست - ئىستا كارى كنوانسىون سەرى نەدەگرت.

كارنو: بەلام ئەو راپۆرتەى داوئەتى بە سن ژوست، لە لایەن رۆبسىپىرەوه پىنى نووسراوه.

بىو: زۆر بەزەحمەت توانىمان لە دەستى دەرىنېن؛ من و كۆلۆ ناچاربووین پانزە پۆژ خەرىك بىن.

شەر، دىسانەوه هەر شەر، سەرى «ئەبر» لە برىتى سەرى «دمولن».

نەپدەوىست پارووهكە لە دەست بدات و لە چنگى دەرىنېن.

کارنو: چونکه ترسنوکه. له مهرگی دانتون دترسا؛ هممیشه خوی له پهنای ئه ودا حه شار ده دا.

بیو: نهء کارنو. ناگری رکوکینه وا خه ریکه بهه له ت ده بات، من رۆبسیپیرم له تو زیتیر خویش ناویت؛ به لام پیاو ده بی به ویزدان بیت. له کاتیکدا ده بینین ئه م پیاو به هوئی ماندوو به تیبه وه نه خویش و په ککه و ته بووه و به باوهر هله ده ستیت، بو ئه وهی رابه رایه تی خه بات بکات دژی ئه وانه ی له ته ک دوشن و سه ربه زه کانی رونسین یاخ بیسون، وه خوئی به رامبه ر ئه و هه موو هه ره شانه راده گری و به ئارامیبه وه ده چیتته ژاکوین. ره وانیبه پیتی بلین ترسنوکه.

ئیمه یانزده که سین؛ هه موومان په یمانان له ته ک مهرگدا به ستووه. به لام ئه و خوئی بو مهرگ ئاماده کردوو و خویشی ده زانیت که مهرگ چاوه ریبه تی و بی په روا به پیشوازیبه وه ده روا ت. له م رووه ناچاره به کیک له مانه هه لبریتیت:

یا ده بی ببیتته دۆستی دوژمانان، یا له ته ک ساز و ده وئی ئیمه سه ما بکات. باره: تو خه ریکه به رگری له وان ده که ی ت، ئایا کی بی لای ئه وان به رگری له تو بکات؟

بیو: دلسوژیان بو کومار! هیوادارین تازه زووی دیکتاتوریه ت نه چیتته که لله یان.

[له کاتی گفتوگو کردنیاندا، مژان لپرسراوی ده فته ری کومیتته، به به سته به ک کاغه زه وه دیتته ژوو ره وه، کاغه زه کان بو لای ئه م و ئه و ده بات که ئیمزای بکه ن و له دواییدا ده یاندا ته ده ست باره.]

باره: [به قسه کردنه وه ئیمز ده کات]

کومیتته ی بالا ده به ویت توانا و ده سه لاتی رۆبسیپیر زیاد بکات. ئیمه بو له ناوبردنی ئه زده های حه وت سه ری ئاژاوه چیبه کان - که هه میشه سه ره کانیان دو باره زیندوو ده بنه وه - جگه له توانایی و ده سه لاتداریبه تی ئه و هیچی دیکه مان نیبه.

بیو: به لی باره، راست ده که ی. قه لاجو کردنیان بی هووده یه؛ چونکه جاریکی دی له هه رلاوه سه ر ده رده هیننه وه.

«کرمول - رونسین» پتر له مانگیک له مه وه به ره وه ده ستی کردوو به پیلان گپران و ئاژاوه نانه وه. سوپا له ناوچوو بوو. گهر هیز و توانای کومیتته نه بوایه، کومار له ژیر چه کمه ی خراپترین و په سترترین دیکتاتوری سوپایی پیشیل ده کرا. دوا ی ئه وه ش «بیت» به هوئی زیتر و خاوه ن بانقه کانی، خه ریکی سه ودا کردن بوو له ته ک دانتون و

بوگه نیوه کانی نیو کنوانسیون بو گپرانه وه ی رژی می پاشایه تی؛ له نیوان ئیمه و ئه واندا خه باتیکی سه رسه ختانه به رده وامه.

ئیمه سه رکرده کانیانمان گرتوو؛ به لام چون ده توانین کلک و کومه له ترسنوکه کانیان که خو یان شار دۆته وه بگرین؟

خیانه تکارییان له ژیر په رده و جه نجالی ژاکوینیسیم ده رده برن. دوژمن له هه موو جیبه کدا هه یه.

کارنو: دوژمن ته نانه ت لپره شدا هه یه؛ قسه نه بینیه کانی ئیمه یان گه یاندۆته بیت.

بیو: ئه وانه ئیدی دوژمن نین. «ئه رۆلی» بی شرم که قسه و پرپاره کانی ئیمه ی بو ئه وان ده نارد، ئیمرو ئیعدام بوو؛ خائنه کان...

کارنو: هیشتا هه ر ماون، نامه یه کی دیکه مان ده ستکه و تووه که له پاريسه وه بو مه لبه ندی گشتی ئاواره کان، بو شا «ورون» نیردرا بوو. ته نیا ئیمه ئاگاداری ئه و شتانه بووین که له نامه که دا نووسراوه. ئه و نامه یه پاش گرتنی ئه رول نووسراوه... ئاده ی مژان ئه و نامه یه م بده ری... ئه مه تانی...

[نامه که ی که له مژانی وهرگرتوو په شان ده دات].

بیو: [له کاتیکدا که نامه که له ده ست کارنو راده کیشی]

نهء!... [ده یخوینیتته وه و به سه رسامیبه وه داده نیشی] په کیک له ئیمه خیانه ت ده کات!

[کولو نامه که ی لی ده ستینتی... نامه که ده ستا وده ست ده گه ری، هه موویان نارچه ت و تووین].

کولو: [هه نگاوی گه وره گه وره هه لده هینتی]

چه ته کان!... ریگره کان! چلۆن ده که ونه چنگمان؟

بیو: [زۆر به توو ره بیبه وه هه لده ستیتته سه ر پی و له کاتیکدا به جیبه وه زه ق زه ق ده روانیتته یه ک به یه کی هاوړپکانی، ده که ویتته ها توچو کردن له ناو هۆله که دا]

تویت؟ منم؟...

باره: [به ره و په نجهره کان ده روا ت بو ئه وه ی دایان بخات].

په نجهره کان، دیواره کان گوئیان هه یه.

[سن ژوست دیتنه ژووره وه]

سن ژوست: ئەوه چیبه دەلێبی زهرده واله وروژاوه ته گیانتان.

بارەر: وهه، سن ژوست، تۆبش بیخوینه ره وه!

سن ژوست: [پاش ئەوهی له خویندنی نامه که ده بیته وه].

ئه رۆل خۆی چوگه؛ به لام خۆره کانی به جیهیشتگه. سکر تیره کانتان ده بوايه بیانسووتان بایه. وه زاره تخانه کانتان بۆته مه زه لهی کاغه ز؛ بۆگه نیوه کان و هه موو خائینانی کۆمار و پیاو خراپه کان په نا ده به نه ئه وئ.

[مژان چاوی بریبوه چاوی، کاغه زه کان هه لده گرتیت و ده چیتته ده ره وه. به لام له م گتیره کتیش و گیروداره دا به بیانوی ئیمزا وه رگرتن بۆ چه ند جار تیک بی خشپه و سرتنه دیتته ژووره وه. زۆر وربا و چالاکه؛ هیچ دیارده یه کی له به رچا و بزرا بیت و له هه موو شتیک ورد ده بیته وه].

کارنو: له کاتیکدا گومانی تاوانباریتی ده که ویتته سه ر گشتمان، تاوانباری ئه سلئی به نه ناسراوی ده مینیتته وه.

ئادهی بزانه مه به ستت کتیه؟

سن ژوست: کارنو خۆت و داروده ستته که ت که له ده بیرخانه کانی جهنگ، له ته ک چوار سه د کاربه ده ست نیر و می زۆر بی شه رمانه خه ربکی هه راوه ژریان و له ته ک پیاوانی رژی می پیشوو فه رمانه رها یی ده که ن. بارەر، تۆ پاژنه سوور...

بارەر: [به توائجه وه]

کلاو سووریش.

سن ژوست: ... تۆ که ده بیرخانه کانت له گه ره کی سروتی بوونه ته مه لبه ندی تازه ترین و دوا مۆدیلی بی شه رمی. تۆ که پیاوه گه و ره ئه لمانیبه کانت له وه زاره تی هه نده ران راگرتوه.

بارەر: من به رپر سیاری فه رمانه رانی خۆم.

کولو: [به توائجه وه]

هه روه ها ئا فره ته کانیشت، ئانا کرئون؟

[کلاریس - سکر تیری جوان و جه حیل - که تازه ها تۆته ژووره وه، چه ند په ره کاغه زیک بۆ ئیمزا کردن ده داته ده ستی].

بارەر: [کاغه زه کان ئیمزا ده کات، به دوو په نجه چه ناگه ی کلاریس ده گرتیت و ره وانهی ده ره وه ی ده کات]

من لپرسواوی ئه وم. [دوا ی ئەوه ی که کلاریس ده چیتته ده ره وه]

له راستیدا ئیمه به بۆنه ی لوتف و مه رحه مه تی ئەوه وه توانیمان ده ست به سه ر ئه رول دا بگرین

بیو: [به به دگومان ییبه وه]

ئو به کتیک ده فرۆشیت تا که سانی دیکه ی وه ده ست بکه ویت. ئاخری په ر و با لت ده رده کتیش.

بارەر: [به پیکه نینه وه]

ئوه «په ر» ی منه.

کولو: جینگه و پیکه فی «په ر» ته.

سن ژوست: تکایه ده رباره ی راباردن و خۆشگوزه رانیتان له ده ره وه قسه بکه ن. ئیمه لیره ئه و کارانه ی ده یکه بین بۆ خه لکیه، چونکه خزمه تگوزاری ئه وانین، پتویسته به رپر سیاری ئه و کارانه بین که ده که بین. باسکردنی راباردن و چاوحیزیبه کانتان له نیوان به ده ختی و کتۆلی ئه م خه لکه دا کار تیکی سووک و بی حورمه ت و بی نه زا که تیبه. گشت ده بیرخانه کانتان، ته نانه ت هه موو کاره کافمان له م کۆمیتته به شدا بی نه زمه و بۆنی خیا نه تی لیه دیت. هیچ کار تیکی سوودمه ند ئه نجام نادریت. هیچ شتیک ریکوپیک و مونه زم نیبه. خه رج به کجار زۆره؛ هه رچی پاره و پوول هه یه یا به فیرو ده چیت، یاخود ده دزرتیت. ئیره بۆته مۆلگه ی جاسووسی و خیا نه ت. پیتشیار ده که م که به زووترین کات پاک و پیسکردنیک لیره وه ده ست پی بکات و له پیتشه وه له لای تۆوه ده ست بکه یه به پاکسازی کارمه ندانی دژ به شوړش.

کارنو: تۆ تیکچوویت؛ شیتی. هه ر ئه م کارمه ندانه ن سه رکه وتنمان بۆ ده ره خستین.

سن ژوست: ئه گه ر من و لویا نه بووینایه و ئه وانمان له ناو نه بردایه، ئیشوکار و ریکخستنیان هه مووی له ناو ده چوو.

کارنو: تۆ هیچ شتیک ده رباره ی ئیشوکاری ریکخستن و بژیوی (۴) نازانیت. تا من لپرسواوی ئیشوکاری ده بیرخانه کانی جهنگم، رابه رایه تی به منه و ریکگه ت پی ناده م له م باره یه وه قه زاوه ت بکه یت.

ده تننیرین بۆ ئه نجامی ئیشوکارێکی تایبه تی بۆ ئه وهی ئه و فه رمانانه ی ده ری ده که یین کۆنترۆڵیان بکه ییت و ته نیا ههروه کو یه کێک له ئه فسه ره کانی من ده توانی له و باره به وه بدو ییت.

سن ژوست: ئه فسه رانی تو؟ بۆ ئه تو سزاری؟

کارنو: ئه گه ر دووباره سزاریک په یدا بیه ته وه، من ده بمه برتوس. به لام دلنیا م که تو نابیه ته برتوس. تو قوتابیه کی ساده زیتر نییته که به زه بری قامچی مامۆستا که ی له بهر شیع ر ده خو یته وه.

باره: شه ر و قه ره قه رکردن به سه ئیتر!

ئیه ستا که کاتی ئه م قسانه نییه. پیلان، کومیه ته و شو رشی گرتۆ ته وه.

کارنو: له گه ل ئه مانه شدا «تبر» بێ کار نییه و ده سته و ئه ژنۆ بۆ دانه نیشتوه.

بیو: ئاشکرایه. هه موو پارچه له تو په ت و پچه راوه کانی داروده سته کان - «ژیره وندن» هکان - دا ژد رانی (5) ماری بریندار خو یان گرمۆله ده که ن و هه موو قین و توانای خو یان به کار دین بۆ ئه وه ی جارێکی دیکه یه ک بگر نه وه.

کولو: کۆمه لئ فیویان، لایه نگرانی پاشایه تی و شاپه رسته کان، که شیشه کان و بۆرژواکان - که شو رش زه ره ر و زبانی پیگه یان دوون و لیبی توورپن - بۆ خزمه ت پیکردنی، یه ک ده گرن.

باره: کێ سه ره کرده یانه؟ دراو و پیلانه کانی ئینگلستان. جاسوسه کانیان په خنه یان کردۆ ته ناومان؛ ئه نباری چه که مه نیمان ده سووتین و دووبه ره کی ده خه نه نیومان.

له راستیدا ده لاله کان و پیاوه کانی ئینگلیس و خاوه ن بانقه کان و هاو پیکانیان - که نرخ ی دراومان ده شکین و بێ بایه خ ی ده که ن - کاریک ده که ن که خه لکی برسی بن و ئه م برسی ته ییه ده که نه هۆ بۆ ئه وه ی دژی ئیه مه به کاری به یین.

سن ژوست: ده بی باوه ر به م راستیه بکه یین، که ئه مه تاوان و گونا ه ی ئیه مه یه. ئامانج ی سه ره کیمان که به خته وه ری خه لکه فه رامۆش کردوه. ئه گه ر ئه م کۆماره خه لکی به خته وه ر نه کات، بێ هوه ده شانازی به دروستکردنی ده که ن. خه لکیک که شاد و به ختیار نه بن، نیشتمانیان نییه. هیچ کات شانازی به وه ناکه ن که پالپشتی کۆمارن. ئاگری خو شه ویستی ئازادی له ده روونیاندا کلپه ناکات. دلیان به هیچ شتی که وه نییه. پیتان ده لێن «مه رگ یا ئازادی» به لام من ئیژم «مه رگ یا به خته وه ری خه لک!»

کارنو: ئه مانه هه مووی قسه ی رووتن. به خته وه ری له کوییه؟ کێ تا ئیه ستا چاوی پیتی که و تو وه و هه سته ی بێ کردوه؟

سن ژوست: به لێ به خته وه ری بیریکی نو ییه له ئه وروپا. پیتیستی سه رشانی ئیه مه یه که له ژیر خا که وه ده ری به یین.

بیو: به چی؟

سن ژوست: به وه ی که مال و مولکی چه وسپنه ره کان و ئه وان ه ی دژی ئازادین زه وت بکه یین و لیبیان وه ر بگرینه وه و بیده یین به هه ژاران و بێ ده ره تانان. داواتان لێ ده که م بریار و فه رمانه کانی وانتوز به جی بێن. هه رگیز بیر له سه ر پیتچیکردن له و فه رمانانه مه که نه وه. بێ ده ره تانان و بپچه ره کان، هیتزار و توانایانی سه ر رووی زه وین، هه قیانه توندره و بن.

کارنو: ئه وان ه فه رمانه وایه نین. فه رمانه وایه نین. فه رمانه وایه نین؛ نه ئه مان و نه ئه وان. پیتیسته هه موو هاوولاتیان پیکه وه یه کسان بێن و فه رمانه وای یه کدی بێن.

سن ژوست: ئیه ته نیا بۆ ده وله مه نده کان و مالداره کان فه رمانه وایه ده که ن.

کارنو: فه رمانه وایه یی کردن پیتیستی به پاره وه یوول هه یه بۆ سه ر یازه کانم، بۆ ئاماده کردنی بارووت و چه که مه نی و خوارده مه نی. ئه گه ر کاریک بکه یته ده وله مه نده کانیان لێ ته ره بێن، ئه و خه لکه بێ ده رامه ت و هه ژاره ی تو، پاره به من ناده ن و نابنه هیچ بۆم.

سن ژوست: ئه وان ئاماده ن که ته نیا شتیکیان هه یه بیده ن به تو؛ ئه وان خو ین و گیانت ده ده ن. به شداریان بکه له داراییه گشتیه کان و زه ویبیان به سه ردا دابه ش بکه؛ به شدارییان بکه له ئیشوکاری شو رش. ئه و کاته هیچ هیتیک نییه دوودل و راریان بکات. به لام چه نده شیتانه یه! شو رش، تا ئیه ستا که بۆ دابه شکردنی مال و مولک به سه ر خه لکدا ئیمتیازاتی «نه ژاد و ره سه ن» ی له ناو نه بردوه.

له ماوه ی ئه م چوار ساله دا ته نیا ده وله مه نده کان سوودیان له فیداکاری خه لکی بردوه. ئه رستو کراتی بازرگانی فره له ئه رستو کراتی ئه شرافیه به رچا و ته نگتره. به به هانه ی مه سخه ره تی ئازادی بازرگانی، ده سته به سه ر هه موو شتی که دا گرتوه و بۆ ته مالگر (6). بازرگانی و پیشه سازی کردۆ ته مالی خو ی. زه وی، کانه کانی ژیر زه وی، گه نم، دارستان و ره زه کان، هه مووی هه لده لووشین. ئیه وش ریگه

نازادیتان پی داون که ئەم کارانه ئەنجام بدەن. بەم کارانەتان و ئەم ھەلۆیستەتان یاریدەیی دوژمنانتان دەدەن، و خەلکی ھەژار که تەنێ دۆستی ئێوەن دەکەنە قوچی قوربانی و فیدای دەکەن.

بارەر: ئاگاداری خۆت بە! تۆ خەریکی قسەیی پیلانگێڕەکان و گێڕەشپۆینەکان – که ئێمە و رۆبیسپێریش کوتاومانن – دەکەیتەو.

بیو: ئێمە بیروباوەری ئەوانەمان نەکو تاو. سن ژوست، منیش لەم پروووە و ھەکو تۆ بیرو دەکەمەو و ھاو بیرو تۆم. ئێمە ئەو کارە تاوانبارییەیی که کورسی پەرستەکان، خاینەکان و ھەلخەلە تاوکان دەیانویست ئەنجامی بدەن و بەو کارانەیان گەرەکیان بوو بنجینەیی کۆمارەمان بلەرزتێن و سستی بکەن، کوتاوە؛ بەلام باوەر بکە که زۆربەیی کات لەم بارەییووە پەنجم کیشاوە.

بارەر: مەترسی لە چەپ و راستدا ھەبە. رێبازی دەستەراست گەردەنەبەھەکی باربکە.

سن ژوست: بەلام ھیچ گۆرانییک پرووی نەداوە. رۆژانی شۆرشیش ھەر و ھەکو رۆژانی پیش شۆرش وایە.

کارنو: لەتەک ئەمانەشدا ئێمە دوو شۆرشمان کردووە! شۆرشیی ١٤ی گەلاوێژ «ژونبە» و شۆرشیی ١٠ی ئوت.

سن ژوست: بی گومان تەنیا شۆرشیی سێبەم گرنگە. کەیی ئەو شۆرشە بەریا دەکەین؟

[رۆبیسپێر دیتە ژووورەو]

رۆبیسپێر: ھیشتا کاتی نەھاتوو و ئامادە نین بۆ ئەو شۆرشە. ھەر کات ئامادەبووین، ئەو شۆرشە ئەنجام دەدەین.

سن ژوست: ماکسیمیلین! ئەو کاتە کەیی دیت؟

رۆبیسپێر: کاتییک که خەلکی ھوشیار بن و خۆیان ئامادە بکەن و بەکاری پێویستی سەرشانی خۆیان بزانن.

سن ژوست: ئایا بۆرژواکان بەپێویستی سەرشانی خۆیان دەزانن.

رۆبیسپێر: ئێمە چاوەرێتی ئەو نین که دوژمنەکانمان ھەر لەخۆو و بی زۆرەملی رێژ لە راستی و دروستی بگرن. پێویستی سەرشانی ئێوەییە که ئەم کارە ئەنجام بدەن. بەلام دۆستەکانمان پێویستە نمونەیی دادگەرێتی بن و لەتەک خەلکدا بەکسان

رەفتار بکەن، که نایکەن. ئێمە تێدەکوشین خەلکی دلنیا بکەین که بالاترین نرخیی کاربان بۆ رەچاوەکەین؛ بەلام ئەوان تێناگەن و ھەستی پێت ناکەن.

ئەم زێدە درۆبیسپێرێی نرخیی کار گێلی کردوون. ئەوان بۆ ئەو ھەیی گوی بدەن ئەو مەترسیبە گەورەییە که نیشتمانیان لە لایەن ھێرشکەرەوانەو دووچار و گرفتاری بوو و بی ئەو بیرو لێ بکەنەو، دەیانەوویت نرخیی کاربان زیاد بکریت. لەم تەنگوچەلەمەبە بەھەری نایەجی دەبەن. لە بری ئەو بەنرخیی یاسایی رازی بین، مان دەگرن و دەست لە کار دەکێشن. نانەواکان، ھەمالەکانی بەندەر، کریکارانی کیلگەکان و سەپان و جووتیارەکان، کریکارانی کارخانەیی چەکەمەنی، بۆ داسەپاندنی داخوایبە تاییبەتییەکانی خۆیان – که بەزانی میللەت تەواو دەبی – دەست لە کار ھەل دەگرن. ئەمانە ھەرچۆنیک بی و ئامانجیان ھەرچییک بی و تاوانبارن و ئەگەر بەرەبەرەکانی شۆرش بکەن پێویستە بدرتێن دادگای شۆرش.

بیو: ھەر و ھەکو سن ژوست گوتی، ئایا لەو باوەرەدا نیت که ئەگەر ئێمە شۆرشەمان بەیاریدەیی ئەو کەسانەیی که ھەرچۆنیک بن، و تەنیا دۆستمان بوون و ھەن، نەکردایە، ئیستاکێ دوژمنانیکیی بەکجار فرەمان دەبوو؟

رۆبیسپێر: کێ ئەمە لەمن باشتر دەزانیت؟

ئایا پێویستە دەردی دلەم دەرپریم؟ ئەگەر چارەنووسی خۆم لەتەک چارەنووسی میللەتەکەم گری نەداوە؟ ئایا بەھۆی تیکەلبوونم لەگەل خەلکید و ھەستکردنم بەناخۆشی و چەرمەسەریبەکانیان ھیتز و توانای تازه بەگیانما نەھاتوو؟

ئیستاکە دەبی زۆر بەتوروشەو^(٧) پێی لێ بنیم که خەلکی لیتمان دوور دەکەوون و بەجیمان دەھێلن، پەیوەندییان بەخەبات و تیکۆشمانمان رۆژ بەرۆژ سستتر دەبی و لەو دەجیت که بەتەواوەتی ئێمەیان لەبەرچاوەکەوتی.

بیو: خەلکی بەھۆی ئیعدامکردنی ئەبر ھەرگیز لیتمان خۆش نابن و نامانبورن.

رۆبیسپێر: ئەبر بیست جار پتر لەو شیاوی ئەو سزایە بوو. ئەو دووچاری گوناحیک بوو که ھەرگیز نەدەکرا چاوی لێ پێشتریت؛ چونکە ئاکاری خەلکی خراب کردبوو و لە رێی راست لای داوون.

زۆر بەداخووەین که دواي ئەنجامی ئەو کارە کوژرا، لە کاتییکدا دەبو پینش ئەو ھەیی ئەو کارە ئەنجام بدات لەناو بیجیت.

ئەو تۈنى بەھۆى ھەلخەلە تاندنى كەسانى سادەو ۋەھرى خۆى بكا تە نىو لەشى خەل كىيەو. بۆر زگار كرنى ئەم خەل كە لەم ۋەھرە كوشندەيە پىتويستىمان بەكار و ھەول و كۆششىكى يەكجار زۆر و گرنگ ھەيە. لەگەل ئەمەشدا ئەم جۆرە كارانە پىتويستە. ئەگەر بەھۆى كەمتەر خەمىيە كانى بەرامبەر بە پىتويستىيە كانى سەر شان بۆ خەل كى بەشپوئەيەكى توندوتىز و شۆر شگىپرانە نەجۈولئىنەو، نە تەنيا دۆستى خەل ك نىن بەل كۆ دەبىنە دوزمىيان.

لەو باو ەردا نىم كە سن ژوست بەرامبەر بەو كەسانەى - كە ھەقى ھەيە ناويان بنىت «تەنيا دۆستانى ئىمە» - ھەر لەبەرئەو ەى لايەنگىرانى ئىمەن، سستى پىشان بدات و چا و لە ھەلە كانبان بپۆشپت.

سن ژوست: نەخىر؛ من بەھىچ شىوئەيەك ئەو ەسەند ناكەم و نالىم كە دەبى ھاو ەل و دۆستە كانمان لە نىو ئەم گىژاۋە توند و پىر لە مەترسىيە بەتەنيا بەجى بەھىلن و بىبەرىيان بەكەين لە سوودىك كە ئىستاكە ناتوان ھەستى پى بەكەن. بۆر زگار كرنى خەل ك - تەنانەت ئەگەر خۆشيان نەيانەوئىت - پىتويستە خەبات بەكەين؛ دەبى توروشمان بىت. بۆ ئەو ەى دووبارە فىرى ئىنزابىيان بەكەنەو. لە بەرە كانى شەر «گىوتىن» م خستۆتە گەر! بۆ بەدەستەھىيان و گەشىتنە سەر كەوتن پىتويستە سەرانسەرى فەرەنسە يەكپارچە بەكەينە مەلئەندى شەر.

بىو: ئەم كارە بۆ دوارۆژ ياسايەكى دىكتاتوربەتى نىزامىمان بۆ دىنىتە ئارا. نەخىر! لە كاتىكدا كە ئىمە دوانزە لەشكرمان لەژىر دەواردا ھەيە، نابىت تەنيا پىششىنى ئاژاۋە و بەرەلەى و خىانەت بەكرىت؛ بەل كۆ ترسناكتر لەمانە خۆبەزل زانن و خۆبەرسى فەرماندارە كانمانە كە فەرمانرەو ەى لەشكرە كانمانن و لە راستىدا ھەر ئەمەيە كە كۆمارە كەمان بەرەو رووخاندن و لەناوچوون دەبات. ماربوس، ياسىلا، بۆ من گرنگ نىن. تا ئەو رۆژەى زىندووم ناھىلەم دىكتاتوربەت جى بەگرى و ھىچ كەس بىتتە دىكتاتور.

رۆبسىپىر: كى دەربارەى دىكتاتور قسەت لەتەكا دەكات؟ ئىمە بىجگە لە پاكى و راستى و دروستى، ئارەزووى ھىچ جۆرە دىكتاتوربەت بەكەين.

ئاژاۋە و بەدكارى خەرىكە لەناومان دەبات و تەنانەت خۆى گەياندۆتە ناو ەندى رەھبەرايەتى كۆمار، و رەگ و رىشەى خۆى داچەقاندۆتە ناو دەستگاكمانەو؛ پىتويستە پى بەم دياردەيە بنىن.

ئايا دەستپىكردى ھەر بزوتتەو ە و راپەرىنىكى شۆر شگىپرانە بەھۆى سستى و كەمتەر خەمى خۆمان نەبۆتە شتىكى زۆر ترسناك و پىر لە مەترسى؛ بۆر زواكان كە دەستىان گرتوۋە بەسەر دارابى و مال و مولكى پىاۋە ئابىنىيە كان و ئەشرافە كان و دروشمى «دەولە مەند بن» يان بەرزكردۆتەو. ھەر ئەمەمان كەم بوو كە دىمەنى ناشرىنى ئەم دەولە مەندبوونە بەسەر شانى بەدبەختى و چارە رەشى ھەمووان دروست بەكرىت. تەنانەت ئەوانەى كە دەبوايە دژى ئاژاۋەچىتى و بەدكارى كار بەكەن، ناكام ماون و سەرنەكەوتون. ئەو فەرمانرەو ەيانەى كە دامانابوون، واتە كەسانىكى ۋەك فوشە - كە شانازى بەو ەكەن «شۆر شىكى راستەقىنە و كامىل» يان بۆ ھەژاران كرددوۋە - بەكار و كردارى خۆيان خەل كىيان بەرەو فەساد و بەدكار كىشاۋە. ئەوان سوورن لەسەر ئەو ەى كە رىشەى وىژدان و ئەو بىروباۋەرانەى لە لايەن خواۋەند و گىانى ھەمىشە زىندوۋ و نەمرەو، مرقۆف ئارام دەكاتەو، لەناوبەرن و خراپى بەكەن.

بىو: باۋەرم بەمە نىيە. دەتەوئىت ناچارم بەكەيت كە مەراسىمى «مس» ئەنجام بەدم؟ كوتون لە كاتىكدا كە لەسەر كورسىيەكى چەرخدار دانىشتوۋە و پالى پىو ەننىن، دىتە ژوورەو ە].

كوتون: [بەفىلئابازىيەو ە]

ھاوشارى بىو، تۆ ئەو مەراسىمەت ئەنجام داۋە. تۆ كەششى بووئى «روو دەكاتە ئەو كەسەى پال بەكورسىيەكەيەو ە دىتە] ھىي، كاتن، لەسەر خۆ. وا پالم پىو ە دىتە دەئىت دەئىي گەرەكتە دەرگاكان بشكىنىت.

بارەر: ئەو ھىشتا وا دەزانى لەسەر كورسى «لىون» دانىشتوۋە.

بىو: كوتون، تۆ ھىشتا بەچاۋى ئەو كاتە دەرۋانىتە من كە ئەو جلوبەرگانەى جارانم لەبەردابوۋ. من ئەوانەم داكەندوۋە و فرىم داۋن؛ بەلام رۆبسىپىر وا بەئاسانى ناتوانىت گىان و رۆح و باۋەرى كەششىايەتى لە خۆى دوورخاتەو ە.

رۆبسىپىر: [شانى ھەلئەتەكىنى]

من كەششىكە كانم خۆش ناۋىن. من كاتۆلىك نىم. بەلام ئەمە رادەگەيەنم كە بى ئابىنى برىتىيە لە دياردەيەكى ئەشرافى. ھەژاران و بى دەرامەتان، خەل كى خاس، ھەموو ئەو كەسانەى كە بەردەوامن لە خەباتكردن دژى ھەژارىتى و خراپكاران و

فیلبازان، خه باتیکی سهخت، خه باتیکی خویناوی، پیتویستییان بهوه ههیه که پال بدنه پال هیز و توانا و ویستی یه زدان که پالپشتی بیگوناخانه و سزای گوناهاکاره سهرکه وتوو هکان ددهات.

ئیمه پیتویسته له سهرمان ئهم هیوایه یان، ههروه کو چۆن منی به زیندوو یه تی هیشتۆته وه - له گوتنی ئهم راستیه هیچ شهرمی ناکه م - ئه وانیش به زیندوو یه تی ده هیلتۆته وه، بۆ دابین بکهین.

گشت ئهو شتانهی که بۆ خه لکی سوودمه ندن و به که لکی ژیان دیت، شت ههیه کی راست و واقیه تن. به دبهخت و بیچاره ئهو که سهیه که ئه وه له دلێ خه لکدا سست دهکات.

بیو: ئه گهر دلێ خه لک تا ئهو ئه ندازه یه بی توانا و لاواز و سسته که نه توانیت دادپهروه ری و حوکمی پهوا بیاریتیت، پیتویسته له سهرمان ئهو دلله له سهر سندان بکوین.

ئیمه فیری ده کهین و تیی ده گه یه نین که ته نیا ئهو ده بی به پیره به ری دادپهروه ری بیته. شوپش سهروه ریبه.

رۆبسیپتر: ئه گهر شوپش داوا و ئیدعای سهروه ریتی بکات، پیتویسته به دروست کاریتی و پاکیتی، کاره کانی به سهروه ری ئه نجام بدات.

ده بی بی و چان ری له خاوه خواردن و بهرتیل و هرگرتنی فه رمان په روا و کاره ده ستانی بگرت؛ چونکه ئه وان له ژیر په رده و به به هانه ی به رگری لی کردنی، به سته مگه ریتی و دزیتی و داوین پیستی خه ریکن ئاپرووی ده بن.

باره: داوامان کردوه که تالین، باراس، ماتیورنو، فهرون، فوشه و کاریه بین بۆ ئیره... ئایا هه ر ئه مه بهس نییه؟

رۆبسیپتر: پیتویسته دادگاییان بکهین.

باره: ئهم کاره ئه نجام ده دهین.

رۆبسیپتر: دادگا نابود ده کهن.

باره: رۆبسیپتر، بۆ ئیمه هیچ سوودیکی نییه که ئهو که سانه ئه شکه نجه بدهین که کاتی خۆی جموجۆلبان زۆر بووه و له کاتی مه ترسیدا خزمه تیان به کومار کردوه؛ ته نانهت ئه گهر کاری خراپیشیان کردبی و سوودی نابه جییان له توانا و پله ی

خۆیان بردی. یا رابوردوو فه رامۆش بکهین و ته نیا هه لۆبستی ئیستا بکهینه سهنگی مه حه ک.

رۆبسیپتر: رابوردوو بۆته هۆی پیسکردنی ئیستا که مان. برینیکی گه مار و چلکنه؛ پیتویسته پاکخواوینی بکهینه وه.

باره: ئه شی ئاگادارین که نه ی کولینینه وه.

هه ر ئیستا که وتت که پارسییه کان به بۆنه ی زیندانکردنی شومت و ئیعدامکردنی لایه نگرانی ئه بر، دل بریندار و داغ له دلن لیمان. ئه وان تیناگه ن و نازانن. دژه کاری⁽⁸⁾ پیشان نادهن؛ به لام که ناره گیری ده کهن و داده نیشن. به ره لاییه کی یه کجار زۆر هه موو لایه کی گرتۆته وه.

کارنو: به تاییه تی هه موو هیلاک و ماندوون؛ له ماوه ی ئهم چوار ساله دا ته نانهت یه ک رۆژیش پشوویان نه داوه.

بیو: مه گه ر ئیمه خۆشمان ئه مه مان ته حه مول نه کردوه؟

کارنو: پیتویسته ئهم حاله ته ته حه مول بکهین؛ ده بی تا به ده سته پینانی سه رکه وتن هه روا بین.

باره: که وایه پیتویسته کاره کاغان فره له سه رخۆ و به پارێزه وه بیته. ده بی دووره و په ریز بین له هه ر کاریک که رۆح و گیانی خه لک په ریشان دهکات و نازاری پی ده گه یه نیته.

کولو: نابی دووباره دادگایه کی نوێ بۆ لایه نگرانی کومار بخره یه وه گه ر.

رۆبسیپتر: بۆ هینانه دی هیمنایه تی و ئارامی و دابیینی فه رمان په وایی یاسا له ناو میلله تا پیتویسته که پیاوکوژان به سزای کرداری خۆیان بگه ن.

کولو: مه به سست کییه؟ فوشه؟ کاریه؟ ناتوانم ئه وانه بسپیترمه ده ست تۆ. سویند ده خۆم که ئه وانه نیشتمانیان رزگار کردوه.

رۆبسیپتر: تۆ له شاری لیون هاوکاری فوشه بویت.

کولو: له وانه یه مه به سست من بیته؟

کوتون: نه، کولو، هه موومان باوه رمان به وه هه یه که تۆ لایه نگری کوماریت و هیچ شکیکمان له راستی و دروستی تۆ نییه. به لام باش ده زانیت ئه گهر به رژه وه ندی و سوودی خۆی تیا بیته تۆ یه که مین که سییک ده بیته که ته سلیمت بکات؛ ههروه کو

چون له مه و بهر هاوکار و هاوړې کونه کانی خوځی، وه کو: شا، که شیشه کان و بازرگانه کانی «نانت» ی دابه دهسته وه.

کولو: خبیانه تکرودن به دوژمنان گونا ه نیهه. نه و خزمه تگوزاریکی توندړه وی کوماره.

بیو: [له کاتیکدا که به ئیشاره ت رږسپیر پیشانی کولو ده دات]

خوځی پټوه ماندوو مه که. نه ز ده زانم نه و هرگیز له فوشه خوځ ناپیت؛ وا ده زانی که خبیانه تی به پیروژترین شت کردوو. ئیمه فوشه نادهینه دهستی.

رږسپیر: هرچلونی بیت رږوژیک دیت که ناچار ده بن له کرده ی خوژان په شیمان و پاشگه ز بینه وه.

بیو: لایه نگره کانت هرچه نده زوربه ی زوری نه نجومه ن له وان پیکه اتوو، به لام هموویان ترسنوک و دروژن؛ زور شانازیان پټوه مه که.

رږسپیر: ته نیا مرځانی به شه پرف نه دمانی پارتی من.

بیو: باشه، ماو به کی زور به رده وام ناپیت.

رږسپیر: من به هیچ جوړیک گوتی ناده من، نیا له م رووه وه قسه به کی دیکه ت هیه؟

کوتون: هممو هیز و توانای کومار به ده ست ئیمه وه به، و کام به که له ئیمه دلنیا بن له سبه بنی خومان؟

سن ژوست: له شه و رږوژیکدا ته نیا به که ساعاتی هی خومان، نه و ساعاتی که رووناکي و رږوشناییه که به ره و کزی دهروات. چه ندین چه رخه شه وه زنگ مرځایه تی ده بات به پټوه.

کوتون: ئیمه فره که نین، کات و زه مانه ش دیار بکراوه کی بیت که نه مه له من که نیوه ی له شم مردوو به باشتر بزانت [قچه فه له جه کانی پیشان ده دات] ئیمه کاتی نه وه مان نیه که قسه ی زل و هه راوه وریا بکه بن. یا دوورکه وینه وه له و شتانه ی ده بنه هو ی ناکوکی و دووبه ره کیمان. له بریتی نه وه ی دژی به کتر بوه ستین، با به که بگرین و پیکه وه خه بات بکه بن. هه ره که له ئیمه هیز و توانایه کین بۆ کومار. به ره له ستی کردنی به کتری کاریکی نارپه وایه. ناکوکی و ناخوشییه کانی راپوردوو مان بسرینه وه. ئیمه که هممو ژبانی خومان فیدا کردوو، ده توانین چاو له زور تازیاری^(۹) و رفوکینه بپوشین بۆ به رژه ونه دی گشتی و له پیناوی به کیتیبه که که فره پتویسته بۆ به هیز کردنی کومار. یا کومار به ئیمه وه یا بچ ئیمه و یا خود

ته نانه ت دژ به ئیمه ش هه ره سرکه و توو بیت.

بیو، کارنو: با سرکه و توو بیت!

[ته وانی دیکه ش هه ره که به قسه یا به جوولانه وه ی ده ست دوو پاتیان کرده وه].

رږسپیر: ئیمه هیچ نین، کومار هممو شتیکه.

[دهستی به کتری ده گوشن]

کولو: شه وگار وا تیده په ری، خه ریکه ده بیسته سه عات دوو. ئیژی رږوژگار بوته دوو به راهه ر، با بچین بخه وین.

کارنو: ئیمه شه و کی ئیشکچیبه؟

سن ژوست: ئیستا نوره ی من و باره ره.

رږسپیر: شه و باش هاوړتیا

[هممو جگه له سن ژوست و باره ره ده چنه دهره وه]

باره ر: با ئیمه یش بچینه سه ره جیگه ی خومان.

[له سه ره وه ی و له نیوان میزه کاند راده کشی]

سن ژوست: با له پیشدا گشت نه م مومانه بکوژتینه وه، ته نها به کیکیان به سه.

[بپجگه له به کیکیان، فوو ده کا به گشت مومانه کان و ده یانکوژتینه وه]

باره ر: جیگه که مان زور ره قه.

سن ژوست: با مانتوکه ی خو مت بۆ لوول بکه م و بیکه مه سه رین بۆت!

باره ر: نه ی خو ت چی؟

سن ژوست: من سه ربازیکی پیرم، ده ست م ده خه مه ژیر سه رم و ده خه وم.

[ته ویش له و به ر باره ره وه پال ده که ویت]

باره ر: خه وت دی؟

سن ژوست: خه و بریتیبه له دابونه ریتیک له زه مانی ناشتیدا، نه ویش تیک ده چیت.

باره ر: من ته نها له ته ک کلاریسدا ده توانم باش بخه وم.

سن ژوست: سکر تیره که ت؟ فره به لوتفی بوی.

باره ر: شتی دیکه ی شم بوی هه به. به لام دوا ی نه نجامی پیویستیبه کان، تا به ره به بیان

کاتییک که دهنگی زهنگه کان بهرز ده بیتته وه، به ته و او ته تی و به خو شیبیه وه له میحراب ده خه وم.

سن ژوست: ده تکه مه لیپرسراوی ناقوس لیدان له دیری تلم. به راست دایکه که مانت له یاد ماوه؟

بارپر: فره حه زم ده کرد له بهر رووناکي ئەم مۆمه دا، ئەسلی پیروزی «تله میت» م دووباره بخویندایه وه.

سن ژوست: من له بهر مه.

[دهست ده کات به خویندنی]

«هه موو ژیانیان، نه به پیتره وی کردنی موو به موو له یاسا و مه رام نامه یه کی نووسراو به لکو به پیتی ئیراده و ویستی راستی خوینان بردبووه سه ر.

هه ر کاتییک به چاکیان بزانیاه له خه وه هه لده ستان، نانیان ده خوارد، کاریان ده کرد، هه ر کاتییک بیانویستایه ده خه وتن، هیچ که سه له خه وه هه لیانی نه ده ستاند و به زوره ملی کاریان پی نه ده کردن...».

بارپر: به داخه وه! به داخه وه! ئیمه بی چاره و به دبه خت که زوره ملیمان په سه ند کردوه، له به هه شتی ونبوو دوورخراوینه ته وه.

سن ژوست: [دهست پی ده کاته وه]

هیچ که س ناچاری نه ده کردن که بخونه وه، بخۆن و یا کاری دیکه بکن. گارگارتتا وای دانابوو، له یاساکه یاندا ته نیا ئەم ماده یه هه بوو:

[بارپر و سن ژوست پیکه وه به پوزیکی گالته پیکردنه و]

«حه ز له هه رچییه ک ده که یت بیکه»

«په رده داده ریتته وه»

تابلوی سیه م

[په رده هه لده دریتته وه به سه ر دیمه نی گه نجینه یه کی تاریک. گه نجینه که له ژووری ته نیشت که له نیوان کتیبخانه یه کی گه وره، دیواری ته لدی کۆبوونه وه کانی کۆمیتته ی رزگاری خه لکدایه. پیاویک «کولتو» له سه ر چوار پایه یه ک دانیشتووه، خه ریکی نووسینی کاغه زتیکه له سه ر ئەژنۆی. له پشت دالانه که وه دهنگی سن ژوست دیت که خه ریکی خویندنه وه ی «رابله» یه. دهنگی بارپریش دیتته گوئی، که پیکه نینی دیت به فه رامۆشکاری له خویندنه وه دا، خویندنه وه که ی ئەو ته و او ده کات...]

سن ژوست: [له وه ی دیواره که وه]

... چونکه پیاوه نازاده کان و نه جییزاده کان و پیاوماقوولان و خه لکی ره وشت بهرز، یه ک دهنگ له ته ک هاو پیتیانی به شه ره ف، له خووه غه ریزه یه کیان هه یه که به ره و کاری پاک و دروستیان ده بات و دووریان ده خاته وه له هه موو به دکارییه ک و به مه ئیژن «شه ره ف»

بارپر: [له و دیو دیواره که وه خوئی خویندنه وه که ته و او ده کات].

... کاتییک که خه لکی به هوئی فه رمانبه ریه کی په ست و لاواز له ژیر ته ورژم، خوینان داوه ته و ده ست و مات و بیتده نگ و دیل بوون، مانای وشه ی خو شه ویستی نه جیبانه که پیاوچاکان به هوئی ئەوه وه ملکه چی ئەو کۆت و زنجیره بوون، بوینان ده گوژیت...

سن ژوست و بارپر: [پیکه وه له و دیو دیواره که وه]

... چونکه ئیمه هه موو روژتیک خه ریکی ئەنجامدانی ئەو کارانه یین که لیتمان قه ده غه کراوه و ناره زوی شتی قه ده غه ده که یین

[که میتیک بیتده نگی]

بارپر: [له و دیو دیواره وه ناهیک هه لده کیشیت]

ژیان چهنده خه ونیکی شیرین و خوشه!

[هەردووکیان بێدەنگ دەبن].

لە کاتیگدا که قسه دهکهن، ده‌رگای ئه‌وسه‌ری کتیبخانه که نیوه کراوه‌یه. کلاریس
- سکریتیره جوانه‌که‌ی باره‌ر - به‌رچاو ده‌که‌وێت که تا نیوه‌ی له‌شی خۆی به‌سه‌ر
قه‌فه‌سیکی کتیبخانه که شوێرکردۆته‌وه‌].

[کولتو ئیشاره‌تی بۆ ده‌کات] وس! بێدەنگ به.

هەردووکیان تاوێک بێدەنگ دەبن، تاوه‌کو ده‌نگی سن ژوست و باره‌ر له‌ودیه
دیواره‌که‌وه ده‌پرێت.

کلاریس: له‌سه‌رخۆ

ئیدی هیچ ده‌نگیک نایه‌ت.

کولتو: [له‌سه‌رخۆ]

ئه‌ری... ئیدی خه‌ویان پیا که‌وتوه‌.

[کاغه‌زه‌کان که نووسیویتی ده‌داته ده‌ست کلاریس].

کلاریس: مژان ئه‌م کاغه‌زانه ده‌بات بۆ دانترک و، پێش کۆتایی ئه‌و حه‌وته‌یه ده‌گاته
که‌نه‌ده‌.

سن لوران پاش چاره‌که سه‌عاتیکی دیکه حه‌ره‌که‌ت ده‌کات و ده‌روات.

کولتو: پاسپۆرتی هه‌یه؟

کلاریس: مژان بۆی ئاماده کردوه‌.

کولتو: بیستووته که دوانامه‌مان که‌وتۆته ده‌ستیان؟

کلاریس: له راستیدا ئیمه به‌پێی ده‌ستووری دانترک کارتیگمان کرد که نامه‌که‌مان
بکه‌وێته ده‌ستیان بۆ ئه‌وه‌ی به‌دگومانی و دووبه‌ره‌کی له‌ نیوانیاندا به‌رده‌وام بێت.

کولتو: وێرای ئه‌مانیش، ئه‌وان پێکه‌وه رێکه‌که‌وتوون.

کلاریس: قسه‌ی قۆر ده‌کهن. به‌دگومانی و دوودلی وه‌کو خۆره که‌وتۆته گیانیان و
هه‌موویان ده‌خه‌ینه ژێر رکێفی خۆمان.

[شووشه‌یه‌ک شه‌راب و که‌مپیک خواره‌مه‌نی ده‌دات به‌کولتو].

ئه‌مانه بخۆ و بخه‌وه.

کولتو: [ده‌می پره له‌ خواردن]

هه‌موویان ده‌خه‌ینه نێو چنگمانه‌وه‌.

[کلاریس ده‌رگا بچووکه کراوه‌که‌ی ئه‌وسه‌ری کتیبخانه که داده‌خات و ده‌چیتته ده‌ره‌وه‌].

[په‌رده داده‌درێته‌وه‌]

ژان: [به چاوتیکي پر له پرسپار د پروانیتته فوشه].

تو ئیمرو له بهیانی زووه و تا ئیستا چیت کردووه؟

فوشه: [له سهر کورسییه ک د/ده نیشی]

هیچ کاریک ناکریت.

ژان: چاوت نه کهوت به هاوړیکانمان له کنوانسیون؟

فوشه: هاوړیکانمان؟ ژوزف فوشه ئیدی هاوړی نییه.

ژان: له کوین؟

فوشه: ئیدی ئه وان نه ماون. له ماوه ی ئم ده مانگه که لیږه وه رویشتوین، له پاریس چه ندین سهربان پریوه. له کنوانسیون پتر له سه د جیگه خالییه؛ گورستانیکه بو خوی. روپسپیر دهیتوانی خاچیک له وی بچه قینیت.

ژان: له ته ک خاچدا شوخی مه که.

فوشه: زور بی ئه قلی که باوهرت پی نییه.

ژان: کن ده زانی... به لکو ئه و توله ی بسینیت... [منداله که ی که له جولانه که دایه و دیار نییه پیشان ده دات. فوشه شان ه لده ته کینتی و ده ست پی ده کاته وه]...

فوشه: له بهرته وه ی «ژیروندن» ه کانم نه دوزیبیه وه، چاوه ریم کرد. بی گومان چونکه گویم له وه رین و حه په حه پی گه ماله کانیا ن نه بو که فیروون کاتیک که به دوا ی که ودا رایان ده کرد جه نجال به ریا بکه ن، گوچکه م ده زرن گایه وه. من پیش نه وه ی لیون به جی بهیلم، هه والی قه لاچو کردنی هاوه له کانی «نه بر» م پیگه بشتبوو. نه و نده م کات هه بو که به لیدانیکي یه کجار توند بتوانم دوا زنجیریک که منی به که شتی نه وانه وه به سستبووه، بپسینم و بیچچرم. به لام له مانوری ئم کاره دا دوو چاری هه له یه ک بووم، من هه موو هیوا ی خومم به سستبووه به سه رکه وتنی دانتون، به لام نه و زور گیلانه خو ی خسته ناو ته له وه و زور به سووکی و بی نه رزشه وه ده پروانیه روپسپیر. ئیستا نه و فه رمان په وایه... تا له م کاته دا...

ژان: توبش ناوی نه وت زړاندووه و ئاپروویت بر دووه، ئیمه تازه له ناوچوین.

فوشه: [بیباکانه].

هه مووی ده ستی یاری د ژراوم. هیچم له ده ست نه چووه. ته نیا شتیک که ئیستا

تابووی چواره م

[شوین: مالی فوشه. ۱۸ ژرمینال (۷ مه پرل)].

گه رده کی سنت نونوره ۳۱۵، نهومی سییه م.

کات: نزیک نیوه رو. نه پارتمانیکي بچووکي ناخوش. ژووریکي نیوه خالی. په رده ی چلکن به په نجه ره کانه وه. ته ختیکي شری. میزیکي بچووک که پایه یه کی شکاوه. دوو کورسی حه سیری.

ژنیک به ته نیشتم مندالیکه وه - که دیار نییه - دانیشتووه. ده رگای سهر پیپیلکه کان ده کړتته وه. فوشه دیتته ژووره وه. بیده نگ ده رگاکه له پشت سهری خو ی داده خات. تاو یک له نیوان ده رگاکه دا راده وستیت، ژنه که سهری به رز ده کاته وه و پرووی تی ده کات.

[پیاو یک له ته مه نی سی و پینج سالان. بهروالته پیرتر له ته مه نی ده نوینتی، بالا به رز، له ر و ئیسقانی، که میتک کو ماو، رهنگی ده موچاوی هه لگه راو، قتری سهری ساف و که م موو و جو و گه نی، چاوی تیتر، ده می داخراو، چاکه تیکي کورتي ته نگ و رهنگ توخی له به ردا یه].

فوشه: ئی؟

بوون ژان فوشه: ئی؟

[هه ر دوو پرسپار که له یه ک کاتدا تیکه ل به یه کدی دهن، به لام نه ده نگه کان و نه جوولانه وه که یان هیچ جوړه خوشییه کی تیا به دی ناکریت. وا دیتته به رچا که چاره نووس ژنه که ی ورد و خاش کردووه. پیاوه که نیازی نییه نه و شته ی هه ستی پی ده کات بیهینیتته به رچا و].

فوشه: مناله که؟

ژان: له وه تی تو روشتوویت تا ئیستا نه جوولاه ته وه. کچه به سه زمانه، په کی که وتووه.

فوشه: نه م سه فهره دوور و دریتته شه که ت و ماندووی کردووه.

پیتویسته، بهردهوام بوونه لهسه ر یاریکردن؛ بچ گومان گرنگترین شت ئهوه یه که هه لیکمان دهست بکه وئ.

ژان: بهزووترین کات دین و ده تگرن!

فوشه: هیشتا کات و هه لی گه رانه وه مان هه یه، ئه وان خه ریک و سه رگه رمی پاکسازی کیشه ی ئه بر، دانتون و پیلان و زانسته کانن. سه به ی دو سه به ی نۆره ی «شومت» ه.

ژان: تۆ له ته ک ئه و بویت.

فوشه: [زۆر به ساردییه وه]

ئیدی له ته ک ئه و نیم. ئه و ته فروتونا بووه و لئ بوته وه.

ژان: وه لئ ته گه ر ئه و خۆ ی به تۆ وه به سه ستی، چی؟

فوشه: ئه و هه رگیز ئه م کاره ناکات. من هاریکاری و پشتیوانی لئ ناکه م. ئه و له و جو ره که سانه نییه کاتیک که هه ست به له ناوچوونی خۆ ی بکات، بچ هه وده هه ول بداث که سانی دیکه یش له ته ک خۆیدا نابود بکات. ئه و پیاویکی چاکه، خۆ ی ده دا به ده سه ته وه.

ژان: [به گرژیییه وه]

هیچ مه ترسییه ک نییه که تۆ یش هه ر ئه م کاره بکه ییت.

فوشه: [به ئارامیییه وه]

هیچ مه ترسییه ک نییه. من به رگری له ژبانی خۆم، ژبانی تۆ و ئه م مندا له ده که م «به سه ر جو لانه که دا ده چه میته وه».

ناجوو لیتته وه، پیتویسته خواردنی پئ بده ییت.

ژان: چه ند دلۆ پتیک شیرم بو دۆ شیوه؛ به لام زۆر به سه ختی ده یخوات. ناتوانم پئی بده م.

فوشه: بیده به من!... من ده توانم... [له به رده م جو لانه که دا چۆک داده داته وه و زۆر له سه رخۆ هه ول ده دات به که وچک شیر بکاته ده می مندا له که] بخۆ نازداره که م... «نیو» ه چکۆ له که م... سه رمایه ی ژینم...

ژان: ئه ری پیت نه وتم له ئه نجومه ندا چیت کرد؟

فوشه: [هه لده سه ستیته سه ر پئی و ئه ژنوکانی پاک ده کاته وه]

هیچ کاربک له ته ک ئه م نیوه مردووانه ناکریت؛ هه موو له شیان بوته لانه ی ترس.

کاتیک ویستم که بچه پشت تریبوون و راپۆرتی کاره کانم له «لیون» بخوینمه وه، ترسوله رز که وته نیو دلایانه وه. راپۆرته که یان نارده کو میته، بو رۆ بسپیر.

یه که مین که سیک که زۆر به په له و شپه زه بییه وه ده بو یست به ره له لستی بکات بوردن دولسواز بوو. ده زانم که ئه و فره رکی له رۆ بسپیره و خۆ شی ناو ییت. ئه و لیدانه تونده ی که له لایه نگرانی ئه بر و دانتون دراوه، هه موویانی خستۆ ته مه ترسییه وه. ئه وانه ی که له زه مانی پیتشوودا ماونه ته وه، وه کو سیز (دوران - مایان، بواسی و داتکلاس) نزیکه ی سه د نه فه ریک ده بن؛ ئه وانه ی هه موو وه ک په ز، شان به شانی یه کتر، به پشتی چه ماوه وه، به دلایکی له رزۆ که وه، له ترسا خۆ یان چه سپانده وه به یه که دا. ترس به ئه ندازه یه کی وه ها چۆ ته دلایانه وه که ناو یرن ته ماشای چاوی یه کدی بکه ن. له به رته وه ی ماوه یه که له ترسا بیده نگ ماونه ته وه، شپه و و جو ری قسه کردنیان له یاد چوه؛ وه کو ته شکه وتی «پولیفم»^(۱۰) ی لئ هاتوه؛ که س نازانیت نیمرۆ نۆره ی کتیه که ببیته قۆچی قوریانی و بخوریت. هه موو هه ول ده دن پال بنین به یه که مین که سیک که دیته ژوو ره وه و ده یه ویت جینگه ی ئه م بگریت.

زانیم، هه رکه چاویان به من که وت، ته نیا شتیک که له میتشکیاندا بوو، ئه وه بوو که بده ن به گرتن.

ژان: ئیمه نابود بووین... نابود بووین...

فوشه: نه، ژنه میه ره بانه که م! هه ر کاتیک سه غله تییه ک رووی تیکردین، ئه وساکه کاتمان ده بیته بیری لئ بکه یین، ئه و کاته هیشتا پیتش نه هاتوه بو مان.

ژان: هیوات به چی هه یه؟ به هه زاران رکو کینه به ک که به هۆ ی خوین رشتن و ویران کردن له «لیون» دژی ئیمه هه لگه یسه وه...

فوشه: له وانه یه من زۆر تیکۆ شام، زۆر چه زیان ده کرد ئه و کارانه ی کردوومه، هه مووی به ئه نجام بگه یشتایه. به لام هه روه ها چه زیان ده کرد نازار و قورسایه ی ئه و کارانه ی که بو منیان دانابوو، له سه ر شانی من بوایه. من ده بوایه هه میشه بیرم له و شازاده ئیتالییه به بکر دایه، ئه و یه کتیک له خزمه تکاره وه فاداره کانی - که به فه رمانی خۆ ی له ده ست دو ژمنه کانی رزگار کردبوو - پارچه پارچه کرد؛ بو ئه وه ی ده ست و دلله پاکه که ی خۆ ی پیتشانی خه لکی بدات. له راستیدا ته نیا ئه مه به س نییه که پیاو ده بی وردیبنترین مرۆ ف بیت؛ به لکو پیتویسته ده ست به هیچ کاربکه وه نه دات پیتش ئه وه ی که که سانی دیکه یش له ته ک خۆیدا به دنا و بکات.

من پیاویکی له سه رخۆ و جیتی متمانه. به لّام رۆژگار باشتترین مامۆستای ئینسانه. جارێکی دیکه هه لّسوکه وتم باشتتر ده بێت. ئەم جارەیش فه رامۆشم نه کردوو که تاگادارتر بم.

جه نجالّ و بزکاندن و ورتنه کردن ده باره ی نوینه رایه تی من له کۆمیته، بۆ زۆر کهس سوودی نییه و زبانه خشه. ئەو بهرگانه ی که له لیون ئیمزام کردوون هه مووی ئیمزای «کولو» یشی پتویه. ته نانه ت بهرێکهوت هه ر جارێک که کاتیک زۆر دره خشان بوایه، وه کو ئینسانێکی خاکی خۆم دوورده خسته وه بۆ ئه وه ی کولو، ئیمزای یه کهم بکات. هه مو مه داریکه کان ماون... ئەمانه م هه مووی لای خۆم هه لّگرتوو به بۆ کاتی ته نگانه.

ژان: ئەو مه داریکانه مه ترسییان زیتره بۆت؛ چونکه هه ولّ ده دن که ئەوانه ت له چنگ ده ره پێن.

فوشه: ئەوان ئەم زه حمه ته به خۆیان ناده ن. مه داریکه کان به زووترین کات ده دم به کۆمیته.

[به ره و ده رگا که ده روا ت]

ژان: بۆ کویّ ده چیت؟

فوشه: بۆ مائی هاو سیکه مان، ما کسیمیلین.

ژان: [له حاله تیکدا که هه ردوو ده سته کانی به زرده کاته وه].

گه ره کته خۆت بخه یته نیو ده می گورگه وه؟

فوشه: له داستان و حیکایه ته کۆنه کاند سهر که وتن هه میشه بۆ گورگ نییه.

ژان: به لّام ئەو لیت بیزاره.

فوشه: له کاری سیاسه تدا هه ست هیچ جوړه بایه خیکی نییه. ئەگه ر به راستی هه ره وه کو باسی ده کهن، توانای ئەوه ی هه یه که رابه رایه تی ئیشو کاری خه لک بکات، هه ولّ ده دات که گروگه فی خۆی که م بکاته وه.

ژان: باوه رت پتی نییه؟

فوشه: راستت بویت، له م مه سه له یه دا دوودلّم؛ به لّام پتویسته تاقی بکه مه وه.

ژان: ئابرووت ده بات.

فوشه: ئابروو بردن گرنگ نییه! له کایه کردندا بردنه وه گرنگه. من گوێ ناده مه ئابروو بردن...

خوات له گه لّ بێت ژنه میهره بان و بچکۆله که م.

[مندا له که ماچ ده کات، به ره و ده رگا که ده روا ت. ده ست ده خاته سه ره ئەلقه ریزی ده رگا که].

ژان: ئاه، خه ریک بوو له یادم بچیت!... کاریه هاتبوو و ده بگوت، که ی ده توانیت چاوی پیت بکه ویت.

فوشه: وابزانم هیشتا زوه، بیری لیّ ده که مه وه.

ژان: ئەویش وه کو تو، له لایه ن رۆبسی پتروه گیانی له مه ترسیدا به.

فوشه: بێ گومان! ئەمانه هه مووی په یوه ندی هه به به گه فتو گوێه ک که له ته ک ما کسیمیلیندا ئەم بێت. ئیمشه و بۆم روون ده بێته وه که له نیوان ئەم دووانه کامیان ده بی بێته قۆچی قوریانی.

ژان: ژوزف! ئایا ده توانی ئەمه نده رارا بیت له نیوان دوژمنیک و هاو رتیه کدا؟

فوشه: من رارا نیم. له هه ر بارودۆخیکدا بیت بریارم داوه که خۆم فیدا نه که م.

[په رده داده رتیه وه]

رۆبسیپتیر: ناتوانم له مباره یه وه سه رزه نشستیان بکه م؛ منیش به شبهه حالئ خۆم له کاتی قسه کردندا هه له ده که م.

سیمون: تۆ له پیتناوی ئیمه و بۆ ئه وان قسه ده که بیت، ئه وان تۆ له ده سپین.

رۆبسیپتیر: ئایا ئه وانه ئامۆژگارین یا خود ته نیا قسه ی پرووت و موجامه له ن.

سیمون: زۆریه ی زۆری ئه وانه بریتین له موجامه له .

[هه ندیک له نامه کانی سه ر مێزه که پیتشان ده دات]

رۆبسیپتیر: که وایه ، یا وازیان لی به پیتین. بیینه وه سه ر کاره گرنه گه کافان.

سیمون: ئایا هه ز ناکه یته دۆسته کانت بناسیت؟

رۆبسیپتیر: زۆر هه ز ده که م دۆژمنانی کۆمار بناسم.

سیمون: بۆ خه باتکردن دژی دۆژمنانی کۆمار و به رنه گاربوونیان، وا چاکه که بزانیته ئه شی حساب بۆ کۆ بکه یته و دۆسته کانت بناسیت.

رۆبسیپتیر: هیچ گومانیکم له وه دا نییه که له وانیه ئه م مه سه لانه له ناو هه ندی له م نامانه دا هه بیته . من به دبیینم. ئه وانیه که نامه ی موجامه له م بۆ ده نووسن، یا له ترسدا یه ، یا خود دا وایه کیان هه یه .

سیمون: له وانیه و ابیته ؛ به لام له م باره یه وه نابێ ته نیا ته ماشای به ریته ی خۆمان بکه ین. له هه موو ئه و کارانه ی ئیمه ی ئه هریمه نانی بیچاره ئه نجامی ده ده ین، هه میشه به رزه وه ندییه کی تیدا هه یه . ئه گه ر سوود و به رزه وه ندییه ک له ته ک خاسی و چاکیدا بیته ، هیچ گونا هه نییه .

که مپیک گوئی شل بکه بۆ قسه کانی هاوڕێکانته دوران مایان، سبیز، بواسی و ژبروندنه کان؛ ئه وان بۆ تۆ که رزگارت کردوون نووسبوایه و ئیژن:

«هاوکاری خوشه ویست! بێ نیازیته له ته ک سه ره خۆیییه پر له شانازییه که ته ده یسه لمیته ی که تۆ له هه موو دۆستانی دیکه ی کۆمار گه وره تر و به رزتريت. دووباره ریتگی به رگری له بێ ده رامه ته کان و هه ژاران بگره به ر و هه رگیز دلت بۆ خائنه کان و سه رکرده کانی پیلانه جوراوجوره کان نه سووتیت. ته نیا مه رگ ده توانیت خوشه ویستی و هه ق شناسی ئیمه بۆ تۆ بکوژیت و له ناوی به ریت...»

رۆبسیپتیر: [پاش ئه وه ی به ئیشاره تی ده ست خۆتندنه وه ی نامه که ده وه ستیته ی و رای ده گری].

تابلۆ پینجه م

شوین: مائی رۆبسیپتیر، هه مان رۆژ، دوای نیو سه عاتییک. ژووریکی بچووک، له نهۆمی به که م، ده رگایه کی بچووک ده روانیته سه ر هه وشه و ئه مبار. زۆپایه ک، ته ختیکی خه و له دار گویتز دروستکراو، په رده ی ئاوریشمینی شینی که م رهنه گه نه قشی گولی سپی تیدا یه ، مێزیکه ی نیوه شی، چه ند کورسییه کی هه سیری، دۆلابییک که له بریتی کتیبخانه به کارده هیتریت. له لای راسته وه ده رگایه ک و له لای چه پیشه وه ده رگایه کی دیکه هه یه . ده رگای به که م به پرووی ژووری سیمون دوپله ده کرتته وه . هه ر له ملاره دالانیکی تیا یه که ده گاته وه سه ر پیتیلکه یه کی گه وره که ده گاته نزیکه ی کۆلانی سنت - ئونوره .

ده رگای دووم به پرووی ژووری خانمی دوپله ده کرتته وه که ئاوده ستخانه یه ک له نیوان هه ردوو ژووره که دا هه یه . له ولاره دالانیکی دیکه هه یه که ده گاته سه ر پیتیلکه یه کی بچووک که بۆ سه ر هه وشه ده روات.

رۆبسیپتیر له ته ک سیمون دوپله «قاچ ته خته یی» دا به ته نیان سیمون له پشت مێزه که وه دانیشتوه؛ نامه یه کی یه کجار زۆر له به رده میا ، له سه ر مێزه که ، کۆبۆته وه .

رۆبسیپتیر له ناو ژووره ته نگه که دا خه ربکی ها توچۆ کردنه له مسه ر بۆ ئه وسه ر. برونه ، سه گه دانیمارکییه که له ژیر مێزه که دا خه وی لیکه وتوه .

دوپله ی بچووک: ده رگای لای چه پی ژووره که ده کاته وه ، دیتته ژووره وه و به هه ناسه برکتیه ئیژی

ماکسیمیلین!... هاوشاری فوشه له هه وشه دایه و ده یه ویت قسه ت له ته کا بکات.

رۆبسیپتیر: نامه وی چاره ی بیینم. ده رگای مائی من له پرووی ئه ودا داخراوه .

[دوپله ی بچووک ده رگاکه دا ده خات و ده روات].

رۆبسیپتیر: سیمون، نامه کانی ئیمه رۆت جیا کردۆته وه؟

سیمون: جویم کردوونه ته وه ، کاریکی ئاسان نه بوو [نامه کانی سه ر مێزه که پیتشان ده دات]، ئاه، توپه هات! چی شتی قۆر و بی مانایان نووسیوه .

ده زانم... ده زانم... ئەوان لای خوڤانهوه دانم لى جییر ده که نه وه. ئەگەر بهرگرم لى نه کردنايه وردیان ده کردن و له ناو ده چوون. مردنیان به ئەندازه ی ژيانیان دهنگی ده دا په وه و جه نجالی بهرپا ده کرد، واته، بوون و نه بوونیان به کسانه و هیچ سوودیکیان نییه؛ به لام ساخته چی و فیلباز نین. ههروهها زۆر له میژه ده زانن که ژيانیان به ستراوه به ژيانی من، ده توانن سوودمه مند و به که لک بن بو کۆمار. من رایانده گرم.

سیمون: تۆ ههروهک مرۆڤه بى گوناوه که، که ماریکی سه مایردوی له سه ر سنگی خویدا گهرم کردبوو، گه مایبیان بى ده به خشی، وریا به و ئاگادار به له سیز.

رۆبسیپیر: له نیتو هاوړی لاله کاندایا ته نیا ئەوه که بیری ده کاته وه. ئەو ههست به ته کۆزی ده کات و ده توانیت هاوکاریم له ته کدا بکات و یاریدهم بدات.

سیمون: ئەوانه ی دیکه، له ژیر په رده وه، زۆر چه ز ده که ن ناوی تۆ بنینه سه ر منداله کانیان. جگه له سى ناو، ماکسیمیلین، ماکسیمیلین و رۆبسیپیر ناویکی دیکه نییه. چواره مینیان که زۆرخوشحال نییه ناوی کوره که ی ناوه «ماکسیمیلینه ی بى گونا»...

رۆبسیپیر: بى ئەقله کانیان! نازانن که منال کاتیک عینوانی خو ی زانی و نازوفیزی پتوه کرد، نیدی هیچ باکیکی له وه نییه که عینوانی باوکی خو ی لادات و فری داته ئەولاوه.

سیمون: کیژۆله یه کی لاو له نامه یه کدا ئەوینی خو ی پیشکەش به تۆ کردوو. ئەوینداریکی دیکه تالی له قزی خو شه ویسته که ی بو ناردوویت، بو ئەوه ی دو عایان بو بکه ییت تا به یه کتر شادین. که شیشیک داوای لى کردوویت که ریگه ی بى بده ییت له کاتی دو عاکردندا ناوت به ریت.

رۆبسیپیر: ئەو کابرا سووک و بیسه؛ هانده ریکه. وادیه ته لقینی بى ده کات که من له ناو به ریت.

سیمون: نه، نه! ئەو راستگۆیه. هه ر که سیک به جوړی ئەوینی خو ی به رامبه ر به تۆ ده رده بریت. هه ندیکیان شیعرت بو ده نووسن، که سانی دیکه گۆرائیت بو ساز ده که ن، پیشنوێژه کانیس دو عای نووستر.

رۆبسیپیر: پیاوکۆزه کانیان له نیتو گولدا ده شارنه وه.

سیمون: باسی کوشتن ده که ییت؟ گشت دوژمنان چه ک کراون.

رۆبسیپیر: هه ر ئیمرو که لژاندر به شپه زه بییه وه هاته کۆمیتته؛ نامه یه کی بى ئیمزای پیگه یشتبوو و دای به من. له نامه که دا وێرپای ئەوه ی که هه ولیان داوه ههستی پله و پایه په رستییه که ی بیزوینن، داوایان لى کردبوو که خو ی به دوو ده مانچه چه کدار بکات، من و سن ژوست له مه لبه ندى کوانسیون بکوژیت. بیری لى بکه ره وه، ئەگەر ئەم پیاوه ترسنۆکه که دۆستی دانتون بوو، ترسی له وه نه بوایه که نه ییتیه که ی ئاشکرا بییت، ئەم کاره ی ئەنجام نه ده دا. رزگاری ئیمه له وه یه که ترسنۆکه کانیان له پیاوکۆزه کانیان زیترن؛ شانازی به مه ناکه م.

سیمون: ئیمه خه لکیکی که به سنگی خو مان قه لغان و دیوارت بو دروست ده که یین.

رۆبسیپیر: تۆ، به شه وه ههروه کو حه وارییه کانیان له باغی زه یتوندا ده نویت.

سیمون: ماکسیمیلین، ئایا دوو دلی لیمان؟

رۆبسیپیر: سیمون! ده رباره ی تۆ هه رگیز دوو دل نیم، هه موو شتیکی ئەم ماله بو من پر له راست و دلنیا ییه. به لام تۆ خو ت باش ده زانیت - به گوێره ی راپۆرته کانی پۆلیس که بو منی ده خوینیته وه و هیشتا به سته یه کی له به رده م تاهیه، له هه موو ئەوانه ی دیکه زیاتر ده زانیت - که ئەم خه لکه فره جیگه ی پروا و متمانه نین و نابى زۆر لیمان دلنیا یین. ئەوان یه کجار زۆر دوو دل و راران. به هۆی جموجوئل و بلاو کردنه وه ی درۆده له سه و به دگومانی خائینانه ی دوژمنانمان، زۆر به یان وره یان به رداوه و بى که لک بوون.

پاش ئەوه ی یه ک مانگیک نه خو ش که وتم، هه لسه م و دووباره چاوم به خه لک که وته وه. بۆم ده رکه وت که فره گۆراون؛ زۆر ترسم لى نیشت. دوژمنانمان خه لکیمان لى هان ده دن. کام یه کی له دوژمنانمان خراپترن؟ ئایا ئەوانه ی که نیازیان هه بوو «شا» بگه ریننه وه، یاخود ئەوانه ی ده رباره ی به دکاری و ترۆر شوولیان لى هه لکیشاوه، خه لکی هه لده خه له تین؟

کوشتن و نابودکردنی ئەبر، سوودیکى زۆر نه بووه؛ چونکه ئەو زه هره ی رشتوو به تی، هیشتا هه ر ماوه. بو فیلبازان و ده سپران، شوړش، جگه له ده سته که وت چی دیکه نییه. ئەگەر ریگه له ده سکه وته نا ره واکانیان بگریت، هه ره شه ده که ن؛ لیمان جیا ده بنه وه و خیانه ت ده که ن، پاشه روژ و چاره نووسی کۆمار له سه ر چ کۆله که یه ک

راگيراهه؟ له سهر شانی چهند كه سيك، ژماره يان چنده دهبي؟ كه هه موو هيز و توانايان ته نيا له قسه كردنيانه و بهس.

سيمون: ئه و هيز و توانابه، له هه موو هيزه كان به شكوتر و جوانتره.

رؤبسيپتر: من ئه و هيزه له ئه نجومه ندا ده بينم. فره جتيگه ي هيو و متمانه نيه. ئيتاعه تيك ي وهك سه گيتكي خه و تووي ترسوك و هيا ئوي ژير كاي تيا ده بينم، كه پيويسته هه ميشه له ژير چاوديريدا بن، تا له پشته وه غاز نه گرن... برونه سه گه خاسه كه م!

[له سه رخو به پي نازي سه گه كه ي ده كات].

بسوره كه نوي شه ريفي تو ده نيتمه سه ر كه سانتيكي ناباب... ناخوشترين و ترسناكترين شت ئه وه يه كه پيا و له ده و روبه ري خو ي و هه موو خاكي فره نه سه دا، به چاوي خو ي ته شه نه ي بريني پيسي به دكاري بييت. له عنده له پاره! پاره به لاي شوړشه. ئيستاك ي بوم روون بوته وه كه پاره، فره له و كه سانه ي كړيوته وه و خوارووني، كه باوه ر و متمانه م پييان بوو. رسوا بوون و به دنا و بي ئا پرووي كو مپانياي هند به دكاري ئاشكر اتر كرد.

هه و ل و ته قه لاي ئيمه بي سوو ده. پاره خه ربكه قه لاي خو راگرتني يه كه يه كه له هاوړيكانم ده روو خيني. هه ر كه سيكيش ده نيرين بو به ربه ره كاني ئه م مه سه له يه، ئه و انيش دوو چاري ئه م نه خوشييه ده بن...

ئه وانه كه له هه موو زيتر دوو چاري ئه م نه خوشييه بوون، ئه و كه سانه ن كه بي هيچ شه رمييك به دترين كار ئه نجام ده دن؛ كار مه نده نيراوه كانمان له ژير په رده ي تروريسم، خه ربكي سه ودا كردن له تهك داد په روه ريتي شوړش؛ هه پس و گرتن و نازادي ده فروشن. به زوره ملي سه روه ت و مال و مولكي خه لك ي داگير ده كه ن...

فوشه، تالين، فره رون، باراس، ئه م دزه به دبه ختانه ده ستيان به خويني خه لك ي ره نكين بووه...

ئيستاك ي «روور»، له ناوچه ي «وكلوز» له تهك ژور دن، پيا و كوژي ورساي، ئه و كه سه ي دلي «فولن» ي ده رهيئا - خه ربكي ريكخستني دارو ده سه ته يه كن بو زه و تكردني زه وي وزار ي ميلي به نرخيكي يه كجار كه م. به گوږه ي ئه و هه و الا نه پيم گه يشتووه، پتر له ۵۰۰ كهس له كار به ده ست و فره مانبه راني ده و له ت له م دزي و

تالان كرده دا به شدارن... ئه م كار ه بو كو مار كاريكي كوشنده يه. كو مار بيه كان كو ماريان فروشتووه.

سيمون: پيويسته هه چي زووتر به ده ست يكي پولاين لتيان بده ين و له ناويان به رين.

رؤبسيپتر: له ناويان به رين... توانا مان نيه...

دادگانمان زور توندره وييان كرده وه له رشتني خويني بي هوو ده. به لام هه ركه ده گاته نزه ي ئه م ناكه سانه، ئه و ده سته ي كه بو سزادانيان به رز ده بيته وه، به هو ي ئه و ده ستانه ي كه توانايان هه يه ديته خواره وه. ئه و پيا و كوژانه له ناو كو ميته شدا رتيان بو خو يان كرده و وه و ده ستيان هه يه و كه سانتيكيان كړيوته وه كه به رگرييان لي ده كه ن.

ئه و ده و له مه ندانه ي كه هه زاره ها فروفي ل و ته له كه يان هه يه بو گوږيني ياسا، له مو حاكه مه رزگار يان ده بيت. ته نيا هه ژار و بي ده رامه ته كان بوونه ته كوچي قورياني. پيويسته كو ميته پاكسازي بكر يته و هه موو ئيشو كاري دادگان ده بي چاره سه ر بكر يته.

سيمون: ئه ي بوچي ئه م كار ه ناكه يته؟

رؤبسيپتر: ئه م كار ه ده كه م؛ به لام سيمون ده زانم ئا كامي ئه م كار هم ده بيته هو ي له ناو چووني خوم. ئه وان تا وانبارم ده كه ن به ته كړه وي و ديكتاتور يه ت. ئه مه چه كيك ي كوشنده ي دوو سه ره ي زور كو نه. ئه م چه كه بو خه با ته كه راني ريگه ي نازادي دژ به زولم و زور دروست كرابوو؛ به لام ئيستاكه ئه و زالمانه، هه ر له م چه كه سوود ودرده گرن و به كاري ده هين دژ به نازاديخوازان. دوو ساله ئه وانه ي دژ به شوړشن ئه م چه كه يان هه لگرتووه بو دژايه تي كردني من. «پيت» به فروفي ل و ته له كه خه ربكي بلا و كرده وه ي به يان نامه يه له سه راسه ري فره نه سه و تيايدا من وه كو پادشايه كي كو مار ده خاته به رچاوي خه لك. ده يانه ويته كه خه لك ي بي گونا ه و باش، رارا بكن و مه ترسي بخه نه دل يانه وه و هه ستي به دگوماني و به غيلي هاو كار ه كانم دژ به من بزو يتن.

سيمون: ئه مانه ورده نار ه سايبه كاني هيز و توانا ره وشتييه كان و كه فاره كانيه تي؛ هيچ گوږي مه دهرئ. پيويسته زور سه ربه رز و رازي بيت، خوشه ويستي خه لك ت له ته كدايه. تو سه رده كه ويته؛ هه روه كو چون له «والي» سه ركه وتين. ئه مه راستييه كه و ده بي بيته دي، حق و راستي هه ميشه سه ركه وتووه.

رۆبسیپتیر: کوری چاک!

[کوتون به سهر کورسییه چه رخداره که به وه دیتنه ژووره وه].

کوتون: ماکسیمیلین! ههر ئیستا که له سهر جاده، له بهر ده رگا، چاوم به فوشه کهوت. گوايا گوتوو به تی نیازی بووه چاوی پیت بکه ویت و تو ریگهت نه داوه.

رۆبسیپتیر: ئەری!

کوتون: به لām ئەو که سیتک نییه کۆل بدات. له ژیر باراندا خه ریکی هاتو چۆ کردنه، و چاوه ری ده کات.

رۆبسیپتیر: به ئەندازه ی ئەو پیسیاییانه ی تیایدا مه له ده کات، پیسه له بهر چاومدا. ئەگه ر بمتوانیایه ههر له وی گۆر به گۆرم ده کرد.

کوتون: به لām ئیستا که، ناتوانی. ئەو کابرایه هه موو پیتشینییه کی کردوه؛ که سانیتی که له ناو کۆمیتته هه یه.

رۆبسیپتیر: تو له هه موو که سیک خاستر ده زانیت که به شدار بوونیان له تاوان کردندا چ بایه خیکی هه یه.

کوتون: من له هه موو که سیک زیتتر هه قم هه یه که له دوو تاوانبار و پیاو کوژ - واته فوشه و کولو - که له شاری لیون به هیچ جوړیک یارمه تییا ن نه داوم و، کاری هه موو ژیا نمیان تیکدا، خو ش نه بم. به لām به ده ردی چی ده خوات و چی سوودیکی تیا یه که پیاو هه سستی به سهر ئەقلیدا زال بیت و نه توانیت سوودیان لی وه رگریت؟ له نیو کله ی ناگری سیاسه تدا، رفو کینه بریتییه له کاریکی ناشایست و ئەم کاره بو ئیمه ره وا نییه و نابیت بیکه ین.

ئیتستا بو ئیمه دوو شت گرنگه، یه که مین ئەوه یه که پتوبسته هه رچی زووتر دوژمن له ناو به رین؛ به لām ئەگه ر نه مان توانی ئەم کاره بکه ین، نابی پالی پیوه بنیین تا ناچار بیت بو به رگری له خو ی په نا به ریتته بهر هه موو شتیک. با چاوپیکه وتنیکت هه بیت له ته ک فوشه دا.

بوچی ناتوهیت چاوت پیی بکه ویت و گو ی رابگری بو قسه کانی تا بتوانیت و بزانی ت پیلانه کانی چییه؟ هه رچۆتیک بووه هه ول به ئیتستا دل ی خو ش بکه ی.

رۆبسیپتیر: کی ده توانی پیتم بل ی که نازانی من بیتارم له و نا که سه؟ ئەگه ر چاوم پیی بکه ویت ناتوانم رفو کینه ی خو می لی بشارمه وه، با جاده که پیتویت. چاوم پیی نا که ویت.

کوتون: ئەوسا که ده چیتته لای «شارلوت» ی خوشکت و خو ی ده خاته به رپیتی و دست ده کات به گریان، خو ت ده زانیت که شارلوت کۆنه ده زگیرانی بو، هه رچه نده ئیدی به هیچ جوړیک باوه ر و متمانه ی پیی نییه، به لām هه میشه لوتفی پیی هه بووه و بو ته مه ننا و واسیته دیتته لات.

رۆبسیپتیر: [به نارچه تییه وه]

نه، نه! هه رچۆتیک بیت، نامه وی ئەمه روو بدات. یارمه تیم بده؛ ئەو خوشکه به سه زمانه م شیت و هار ده بیت، ناتوانم له بهر ده میدا خو م رابگرم.

کوتون: خاسه؛ که وایه ئەشی ئەم نا که سه ببینیت. ئەمه ته نیا ریگایه که.

رۆبسیپتیر: باشه! وادیاره ناچارم داخوازییه که ت ئەنجام بدهم. تو هه میشه ده زانی چۆن بگه یته و یسته کانت.

کوتون: له ژیا نمدا جگه له خو شی خه لک - که تیکه ل به خو شی تو وه یه - هیچ ویست و نازه زوویه کی دیکه م نییه.

رۆبسیپتیر: باشه، با وایت! بل ی بایته ژووره وه؛ به لām کوتون تویش ده بی هه ر لیتره بیت و نه چیتته ده ره وه - هه ز ده که م گویت له و قسانه بیت که پیی ده لیم.

کوتون: نه؛ ناتوانم لیتره بم. چونکه ده زانم چی روو ده دات؛ ویرای ئەمه تکات لی ده که م که که میتک هیمن و له سه رخو به له ته کیا، نامه ویت سوو کبونی دوژمنی خو م ببینم. به بوونی من لیتره، زیتتر هه ست به سوو کیتی ده کات.

بوچی، بی هیچ شتیک و بی ئەوه ی سوودیکی تیا بیت، کاریک بکه م که زیتتر قینی له من بیتته وه. تو ئەگه ر هه موو پرده کان له نیوان خو ت و ئەودا بته قینیته وه، بو من خاستره که نامرزی نریکبوونه وه له ئوردو گای دوژمن له دست نه دهم. مبه ره ده ره وه له م ژوره، له ژوره که ی دیکه بی ئەوه ی چاوی پیتم بکه ویت ده توانم هه موو قسه کانتان ببیستم...

[سیمون پال به کورسییه چه رخداره که ی کوتون ده نیت].

رۆبسیپتیر: به لām سیمون، تو هه ر لیتره بمینه ره وه.

کوتون: چاکتر وایه...

رۆبسیپتیر: من ئەوم ده ویت.

سیمون: منیش ده مه ویت لیتره بمینه ره وه. ماکسیمیلین! تا ئەو کاته ی تو له م خانووه دایت،

من چاودپریت لی دهکهم. ئەمه پیتیوستی سهرشامه که ههرگیز نههیللم بهته نیایی له تهک ئەوانه ی دین بۆ چاوپیکه و تنت به جیت بهیللم.
کوتون: تۆ راست دهکهمیت. بهلام چاکتر وابوو که ده باره ی «مارا» ش ههر ئەم کاره ئەنجام بوايه.

[سیمون کوتون به رهو ژووهره که ی ته نیشته وه ده بات].

[دهرگا که نیوه کراوه یه. سیمون ده گهریتته وه ژووهره و له دهرگا که ی دیکه ده چیتته دهره وه و دهنگی فیکه ی له به نجه ره ی سهر به شه قام دیتته بهرگویی].
سیمون: هئی!... هئی! کابرا!... هاوشاری وهره سهره وه...

[رۆبسیپیر تاو پیک به ته نیا له ژووهره ده میتیتته وه؛ هه لده ستیتته سهر پتی و له ئاویتنه که وه ته ماشایه کی خۆی ده کات. کراوات و سهر و قژی خۆی ریکوپیک ده کات. سیمون ده گهریتته وه. رۆبسیپیر به ته نیشته سۆپاکه وه پالی داوه به دیواره که وه و چاوه رپتی ده کات. فوشه به خیرایی ههنگاو هه لده هیتیت، خۆی ده کاته ژووهره وه. دوگمه کانی یه خه ی ماتتۆکه ی - که له ژتیر باراندا ته ر بووه - وه کو که شیشه کان تا ناخری به ستووه. سهرما ته نگه تاوی کردووه، ناچاره و تیرای قسه کردن، دهستی خۆی به یه که وه بسوویت، نه رمه نه رمه ده کۆکیت].

فوشه: ماکسیمیلین! داوای لیبوردنت لی دهکهم که کاتم گرتوویت.

بهلام چه زه ده کرد ههر که له مه ئمورییه ته دووردرتۆ که گه پامه وه، راپۆرتی ئەو کارانه ی ئەنجامم داوه به خزمه تتی بگه به نم. به پیتیوستی سهرشانی خۆم زانی که ههرچی زوتره بیه خزمه ت بۆ پیرۆزایی گووتن به دۆست و هاو پتییه کی کۆن و رپتی خۆم پیتشکه ش بکه م بۆ ئەو هه موو خه با ته سه خته ی دژی دۆژمانی کۆمار کردووه. بۆ که سیتی وهک من - که ههر له یه که مین ههنگاودا، پیتشبینیم ده کرد که ئەم سهرکه و تنه به دی بهیتن - بیره وه رپیه کی یه کجار پر له شانازییه چه ند ساله؟ له یادت ماوه؟ پینج ساله، شهش ساله... ده لیتی دویتنی بوو... ده لیتی سه ده یه که... شه ونشینیه خۆشه کانی «ئاراس» له «ئوراتوار»، له «روزاتی»... «کارنو» یش به شداری ده کردین. له باوه ر به پیتشکه و تن، به زانیاری و باوه ر به پاشه رۆژی مرقایه تی، هه ره کو برا پیکه وه و یهک بووین. ئەو کاتانه تۆ له نیوان هه موو ئیمه دا به هۆی راستی و ته کانت و پاکی کردارت، گۆلی سهر سه به د بوویت و وه کو ئەلماس ده ره وشایته وه. ئیمه هه میشه ستایشی پیلانه

شهریبه کانتیمان ده کرد که بۆ نازادی و رۆشه نکردن رپگه ی مرقایه تی؛ گه لاله ت ده کردن. تۆ پالپشستی خۆت بوویت. تۆ رۆژ به رۆژ گه وره بوویت. بهلام هه یج نه گۆراوی.

رۆبسیپیر: بهلام تۆ هه میشه درۆزن و خیا نه تکار بوویت.

فوشه: ماکسیمیلین...

رۆبسیپیر: تۆ خیا نه ت له هه موو کردووه؛ له خوا که تۆی دروست کردووه؛ له که نیسه، که زۆر خزمه تی پتی کردووی؛ بهو که سانه ی که هه لیا بنیژاردوویت و بویته نویتنه ریان؛ به هه موو ئەو پارت و که سانه ی که حسابیان بۆ ده کردیت؛ به «شا»، به کۆمار، به مرقایه تی، خیا نه ت به هه موو کردووه.

فوشه: ماکسیمیلین! یه عنی ئەوه نده پتی ویتدانی که رپگه نادهیت به که سیتیک که به دلله وه پتی له هه له ی خۆی دهنیت و به راستی بۆی ئاشکرا بووه که راستی و دروستی له لایه کی دیکه یه و ده یه ویت خۆی راست بکاته وه؟

رۆبسیپیر: راستی و دروستی - له روانگه ی تۆوه - ته نیا به رژه وه ندی تاکی خۆته. تۆ خۆت کرده لایه نگری شایه تی ته نیا بۆ ئەوه ی له دزیتی و جه رده یه تی و ئیمتیازه کانی «موکلانت»، له مردوو فرۆشان و چه ته ده ریا یییه کان به رگری بکه یت.

بۆ رۆژی داوی، هه موویانت دا به ده سته وه و داوای سهری «شا» ت کرد که شه وی پیشوو سویندت بۆ خواردبوو که به رگری لی ده کهمیت. ئەم کارانه ت بۆیه کرد چونکه بۆت ده رکه وتبوو که سوودت له ئۆردووه که ی دیکه زیاتره.

تۆ ژیروندن بوویت؛ بی گومان تا ئەو کاته ی هیز و توانایان به لاته وه جیتی هه یج قسه و باسیتیک نه بوو. بۆ سبه ینی له ئەوانیش دوورکه وتیتته وه؛ بۆ ئەوه ی خۆت بخه یته باوه شی «ئه بر» ی خۆپری. ئەلبه ته ههر که زانیت ئەویش که وتووه و له ناوچووه، زۆر به په له بیزاری خۆت له ویش ده رپری، به ده به ختانه ئەم دوو سی رۆژی که له پاریس بوویت، هه ندی هه و آل به شیوه یه کی نادرست و هه له و زۆر درهنگ گه یشتۆته ده ستت. به هۆی ئەم هه و آلانه روو خاندن و له ناوچوونی که سیتیکی دیکه ت پیتشبینی ده کرد، له م رووه وه تا ئەو شوپنه ی بۆت کرا هه ولت دا که ئەم رووداوه خه یالییه که یه کی له ئاره زوو ه کانت بوو بیه تی دی. بهلام ئەم که سه نه روو خا و له ناو نه چوو، ههر ئیستا که ئەو که سه به بیزاری و رقه وه به رامبه رت وه ستاوه.

فوشه: رۆبسیپتیر، ئەوانەى راپۆرتیان بۆ هیناوى، درۆيان لەتەکا کردوویت و هەلیان خەلە تاندوویت.

رۆبسیپتیر: وادەزانى ئاگادارى ئەو هەموو خیانەت و پیلانانەت نىم که دژی من و کوتون له شاری لیون، لەژێر پەردەى نىوان رەوا دەتگێرا، له خۆنپێژى و هەموو ئەو بەدکاریانەى دەتکرد دژی دۆست و نوێنەرەکانم، که بەشپۆیهى نامەردانە نووسینەکانیان و دەست دەکەوت؟ وادەزانى ئاگادارى ئەو نىم که دوو سەعات پێش ئەو هەى بێتە ئێرە بۆ چاوپێکەوتنم، چى هەولێکت دا که کنوانسیون بشپۆینى و بەهەزار فروفېل و تەلەکه کارى بکەیت که لەژێر کۆنترۆلى کۆمیتە دەرى بهییت و ناچاریان بکەیت که ملکه چى خۆت و «تولیت» بکەن؟ لای خۆت وات داناو بو که دەتوانى بەهۆى ئەو هەو دەژایەتى کۆمیتە بکەیت. ئەم پیلانەىشت سەرنەکەوت. ئەوسا ناچار بوویت روو بکەیتە کۆمیتە؛ بۆ لای کەسێک هاتى که چاوەرێت لى دەکرد که لیت ببووریت.

فوشه: ئەم قسانە هەموویم قبوولە. ماکسیمیلین! تۆ زۆر چاک بۆى چوویت و خاس روونت کردووه. من له پشت سەرتەوه دژایەتیم کردوویت. له هیز و توانای تۆ هەرگیز دوو دل نەبووم؛ بەلام باوەرم نەدەکرد بەم شپۆیهى رێکوپێک و تەواو بیت. دەبێ لیم خۆش بیت و بمووریت. من له ماوهى ئەم دە مانگەوه که له پاریس دووربووم، هیچ جووره کەرەسەیهى که وهام نەبوو که وهکو تۆ ئاگادارى گشت رووداوهکان بىم و دەنگویاس وەر بگرم. ئەگەر ئەو کەرەسانەم هەبوايه، بى گومان هیچ هەنگاوێکم بى رەزامەندى تۆ هەل نەدەهینا.

رۆبسیپتیر: وادەزانى من دەتوانم لهو هەموو سەرپێچى و بى ئابرووییهى تۆ نارەحەت نەبم؟

فوشه: وایزەم تۆ ئەو نەندە پیاویکی سیاسیت و سەرت له سیاسەت دەردەچى که بزانیته کەسێک که سەرکردایەتى لەشکرێک دەکات له شەپکدا، تەنیا ئامانجى ئەو هەیه لهو شەپدا سەرکەوویت؛ واتە پێویست دەکا که هەموو کۆشش و توانا و تەقەلای خۆى لهو دا تەرخان بکات که هەموو ئەو کەسانەى که توانای ئەو هەیه هەیه کارێک بکەن که ئەم شەپە سەرکەوویت، بەدەورى خۆیدا کۆیان بکاتەوه و سوودیان لى وەر بگرت.

رۆبسیپتیر: هەر بەم بەلگەیهوه تۆش هەموو ئەو کەسانەى که دەیان توانى شۆرش بەدناو

بکەن و له ناوى بەرن و نابودى بکەن، هەموو دوژمنانى کۆمارت تاقى کردۆتەوه فوشه: هەموو دوژمنانى تۆ، هەر ئیستە بۆم روون بۆوه که ئەوانە دوژمنانى کۆماریش بوون. ئیمپرو زۆر چاک ئەم راستییهىم بۆ روون بۆتەوه و لەمەودوا ئەوانە هەموو دوژمنانى منیش و بەدوژمنى خۆمیان دەزانم.

رۆبسیپتیر: کەوايه تۆ دەبێ دوژمنى خۆیشت بیت؟

فوشه: هەرچۆنیک بیت دەبێ بۆم روون بکرتەوه... ماکسیمیلین، زۆرم پى ناخۆشه که تۆ منت خۆش ناویت و دلەم دەرهنجیته. بەلام هەردوو کمان کەسانیکین که پێویستە بەسەر هەست و ویستی دەروونى خۆمان زال بێن؛ ئەقل و پێویست دەزانیت و ئەقلیش دەبێ له خزمەتى سیاسەتى راستیدا بیت. ئەقلی تۆ چ شتیکی من سەرزەنش دەکات؟ ئەگەر دەربارهى مەئموورییه تەکەم دەپرسیت، من ئامادەم بەشپۆیهى کى رێکوپێک و تەواوەتى راپۆرتت بەدم. چ کەسێک، چ تاوانیکم پى دەلکیتى.

رۆبسیپتیر: من، تۆ تاوانبار دەکەم. هەموو ئەو کەسانەى بوونەتە قوربانى تۆ، هەموو ئەوانەى که سەمت لى کردوون، جوینت پیداون، تالانت کردوون، کوشتون، هەموویان لەتەک مندا یەک دەنگ و یەک زمان. «شۆرش» یش که بى ئابروو و خۆنایوت کردووه، لەتەک مندا هاوارت بەسەردا دەکات. ئەو کوشتاره بى ئەندازەیهى کردووته، هەموو جیهانى خستۆته ترسولەرز و هەموو ئیمەى بەدناو کردووه. تەنیا رۆکینه بەس نەبوو، تۆ شەرمەزارىشت خستۆته سەر. تۆ بەهۆى ئەو هەموو ناسزایانەو گالتەو قسەى ناشرین و ناوه ناتۆره و پلار تیگرتانەى دژی مەزەهەب و ئایین دەتکرد، کارێکت کرد که بووه هۆیک و دارەستێک بەدەست «پیت» و دارودەستەکەى بۆ پروپاگەندەکردن دژ بەئیمە و لەناو خەلکدا بووینە مەسخەرە (*).

ئەو هەموو خراپییانەى تۆ بەرامبەر بەکۆمار کردووته پێویستى بەروونکردنەوه نییه. دەتوانى بەو کارانەى کردووته شانازى بەخۆتەوه بکەیت!

فوشه: ئەرى، من بەو کارانەى کردوومه شانازى بەخۆمەوه دەکەم. من له ماوهى ئەم دە مانگەدا هەولم داوه کارى چوار پینج نوینەر ئەنجام بەدم. من فەرمانم داوه بەچاریه کى فەرەنسە و ئەنجومەن.

کاتییک که بۆ مه ئومورییه ده چووم، سه رانسهری خاکی فه ره نسه له ناو کلپه ی ناگردا ده سووتا. «ژیروندن» هکان، «لیونی» یه کان «واندن» هکان، ئینگلیسییه کان، هه موویان پیکه وه کومه له و یانه یه کی مه رگیان پیک هینابوو و، له ناو جه رگه ی فه ره نسه دا کۆبوونه وه. من له هه موو که سیکی دیکه زیتیر بۆ له ناو بردنیان دهستم هه بووه.

من سوپام ریکوپیک کرد؛ چه که مه نی و خوارده مه نیم بۆ ئاماده کردن و پیم گه یانندن. هه زاران سه ربازم نارده به ره کانی شه ر له نانت، مان، کان، لیون و تولون. من ئیشوکاری ئیداره کان، شاره وانیه کان و به رپه به رایه تی ئیداره کانی مه لبه ندم سپاره ده ست «ژاکوین» هکان. و به م کاره م شویشم پیش خست و بوومه هۆی سه رکه وتنی. بۆ له ناو بردنی به ره له سستی دوژمنان به هه ر نخیک بوو بیت، ناچار بووم گیوتن و که ره سه ی ته قینه وه «لغم» له به ره کانی شه ردا به کار به یتیم. من یاخیه کانم داوه ته به ر ده سترپژ و گولله بارانم کردوون.

به لām تو زور چاک ده زانیت که «کولودریوا» ی هاو رپیت له کۆمیتته هیشتا له نیوه ی کار دایه. له گه ل ئه وه ی ئه م کاره، دلّه ناسکه که م ئازار ده دا؛ به لām هیشتا له به ر خاتری ئه نجامدانی کاری پیوست، ناچارم به رده می ئه و دلّه له رزۆکه م بگرم و خو شی و به ختیار ی پاشه رۆژی هه موو خه لکی جبهان به نرخی کوشتن و نابوو کردنی چه ند که سییک بکرمه وه.

رۆبسیپیر: ته نانه ت کاتییک که جوانترین و پیرۆزترین وشه له ده می تو دینه ده ره وه، مرۆف قینی لییان دیت. ژوزف فوشه! من تو چاک ده ناسم. سه رکه وتنی هه مو مروث و هه موو مرو قایه تی و پاشه رۆژی خه لک، چ نرخ و مانایه کی بۆ تو هه یه؟ سته مکارییه کانت پیش ئه وه ی که له دلّیکی سارده وه بو هه لقا بیت، پیاو قیز و بیژی لییان دیته وه. من گورگیکی وه ک «کاریه» م له لا به نرخرته له تو. تو تابینه قاقات له زه لکاو دایت و کابرایه کی دوو روویت.

فوشه: که وایه باش گوی بگره! من هه رگیز ناوی ده م بۆ وه لامدانه وه ی تو به فیرو نادهم. له راستیدا ئیستا ئه وه گرنگه که بزانی سوودی تو و من له وه دایه - ئیستا که تو وا ده زانیت شویش و تو له یه کتر ناچرین و یه کتکن وله راستیدا منیش هه ر له و باوه رده ام - که له پینا و به رزه وه ندی شویش هه ردوو کمان پیکه وه ریک بکه وین.

رۆبسیپیر: هه رگیزا مه حاله.

فوشه: له سیاسه تدا وشه ی «هه رگیز» نییه.

رۆبسیپیر: له لای تو وشه ی «ئهری» و «نه» یش نییه. هه ی بۆ قله مون! هه رکه قسه ده که یت و ده مت ده که یته وه، گۆرینی ده موچاوت بۆ هه موو ئاشکرا ده بیت.

فوشه: من سوود و به رزه وه ندی کۆمارم ده ویت.

رۆبسیپیر: به رزه وه ندی کۆمار له وه دایه که به هیچ روویه ک کاری له ته ک تو دا نه بیت. پرۆ؛ ون به لیم؛ پرۆ بۆ جه هه نهم.

فوشه: کاتمان هه ر ده بیت! که میکی دیکه یش ماوه م پچ بده.

رۆبسیپیر: له بینینی ئه و چروچاوه نه گبه ته ت، رزگارم بکه.

فوشه: هیچ هه ز نا که م رووت ببینم، به لām پیوسته هه ر ئیستا زور به راستی قسه ت له ته کدا بکه م!

رۆبسیپیر: قسه کانی خو ت کردووه.

فوشه: ئه وه ی که پیوسته بیت بلیم، هیچ په یوه ندی و سه روکاریکی به و یاسا له ت نییه که لییه و یستا وه.

ئیشاره ت ده کا بۆ سیمون دوپله که تا ئه و کاته بی ده نگ به پیوه را وه ستا وه و گوی له قسه کانیا ن ده گرتت].

رۆبسیپیر: من هیچ شتییک له هاو رپیکانم ناشارمه وه

فوشه: به پیوستی خو م ده زانم که بیت بلیم له م باره یه وه ده بی که مییک به خو تا بیسته وه و دوو دل بیت. بۆ به رپه به ردی ئیشوکاری حکومه ت، زور جار وا پیوست ده کات که ده ستی راست ئاگاداری کاری ده ستی چه پ نه بیت.

رۆبسیپیر: گه ره که چه پ و راستی من هه ردووکیان له و بیزاریه ی به رامبه ر به تو هه مه، ئاگادارین.

فوشه: چاکم زانیوه و باش بۆی چووم، که تو بۆ ئه وه ی نرخی ئه م چاوپیکه وتن و میواندارییه ت دوو به رابه ر بکرتت، ده تو بست که ئه م چاوپیکه وتنه مان ئاشکرا بوایه؛ هه رکه ها تمه ژوو ره وه و چاوم به کتون نه که وت له لات، که پیش من خو ی کرد به ژووردا، زور سه رم سوورما. به لām کاتییک که چاوم به ده رگا که ته نیشته وه که وت که نیوه کراوه یه، دلّیا بووم و هه موو شتییکم بۆ روون بۆوه. تو له باوه ش خیزانیک دایت. زور سوپاسی ئه م میواندارییه ت ده که م. خاسه، ئیستا که خو ت

وات پئی خوشه، من له تهك رۆبسپيتر و خيزانه كهی قسه ده كه م.

رۆبسپيتر: خيزانتيك، ئه رى... گيانتيكى مردووى وهك گيانى تو، هه رگيز نابيته خاوه نى ئه وه.

فوشه: ماكسىملين! تو هه له ده كه يت. من زور هه ژارم [ئيشاره ت بو جله كانى خوئى ده كات] به لام لهم باره يه وه زور له تو ده وله مه ندرتم. من مندالتيك هه يه... با واز لهم قسانه بيتين. لهم باره يه وه من و تو هيچ قسه يه كمان پتيكه وه نيبه. بچينه وه سه ر ئه سلى باسه كه مان. رۆبسپيتر، زور پتيويست ناكات، پيت رابگه يه نم كه دوژمنيكي يه كجار زور ده وروپشتيان گرتويت. ئه وانه له هه موو شوپتيكدا هه ن، ته نانه ت ره خه يان كر دوته ناو دۆسته كانيشت. تو كاريكت كر دووه ئه نجومه ن بي ده نگ بيت و ورته نه كات؛ به لام له من خاستر ده زانيت كه له پشت په رده ي ئه م بي ده نكيه كوشنده يه، ده ستى ترس و ئاره زووى تو له سه ندنه وه خوئى هه شار داوه. هيژ و توانات له كو ميته دا كه م ده بيته وه. سه ركه وتنه كانت بوته هوئى ئه وه ي دوژمنانى ناوخو و هه نده رانت هه ره شه ت لى بكن. من ده ربه رى تو، زور پرسيارم كر دووه. له ماوه ي ئه م بيست و چوار سه عاته كه له پاريسم، له كاتى بي خه وى شه و و بي قه رارى و نا ئارامى رۆژدا، هه موو هيژه كانم هينا وه ته به رچاوم و خستو منه ته تاى ته رازوو و سووك و سه نكيه م كر دوون و ئه ستيره ي به ختى هه موو كه سه كانم به تاكى ديوه و ته نيا تو م هه لبا ژاردوو كه ده توانى سه روسامانيك به م به ره لاييبه بده يت و كو مار رزگار بكه يت. هه ز ده كه يت و ئاره زووته كه ئه م كارانه بكه يت و له توانا تا هه يه كه به ئه نجامى بگه يه نيت. من ئاماده م بو ئه م كارانه هاوكارىت له ته كدا بكه م و يارمه تيت بده م.

رۆبسپيتر: تو بو يارمه تيدانى خوئى، كارت يه كجار زوره.

فوشه: رۆبسپيتر! من فره زه بوون و بي ده سه لام؛ به لام ئه گه ر نه تبيستوه ده ليين كه كو تر - ئه گه ر رتيگه م بده يت پيت بلنيم كو تر - له كاتى ته نگانه دا چاو له يارمه تى ميرووله يش نا پو شيت.

رۆبسپيتر: كاتيكت كه تو بو ئيشوكارى سياسه ت، له و شتانه ي كه فره قينم لتيه تى و لتي بيزارم و تا پا ك كر دنه وه ي كو ر لتيان، هه ميشه هه ر رقم لتيانه؛ واته سوود وه رگرتنى نا ره وا له «ترور» م پي پيشنيار ده كه يت؛ چو ن رتيگه به خوئى ده ده يت كه ده ربه ربه ي يارمه تى و هاوكارى له تهك مندا قسه بكه يت.

فوشه: با كاي كو ن به با نه كه ين! له وانه يه دوو چارى هه له بووم. به لام تا توانام هه بووه كارم كر دووه. ئه و كارانه ي كر دوومه له وانه يه له كاتى خوئىدا پتيويست بوون، ده زانم ئيستا ئيدى پتيويست نين. ليبور دن و را وه ستان و خو ر اگرتنت كاريكى باشه. له نتيو گيژه لو كه دا، پيچان دنه وه ي يه ركه نه^(١١) كانى پا پور، كاريكى ئاسايى نيبه. له سه فه رتيكى دوو رو ديژ به سه ر ده ربا دا بوونى مندالى كاپيتانى كه شتى له ناو ده ست و پتيوه ندى كه شت يبه كه دا زه ره رى نيبه. تكات لى ده كه م كاريك م پي بسپيره و بكه ره كارمه ندى خوئى.

رۆبسپيتر: بوچى؟ بو ئه وه ي دوو باره ده ست بكه يته وه به خرا په كاري؟ هه موو هه له كان سياسه ته كه ت دادگايى بكه يت؟ سزاي هه موو ئه وانه ي هاوبه شى خبانه ته كات بوون، ره قيبه شوومه كانت - واته «كاربه، فره رون، باراس، تالين» هكان - بده يت. فوشه: بوچى نه؟ من لهم باره يه وه هه رگيز گيلانه ريز له هيچ كه سيك ناگرم. هه ركه دلنبا بووم له وه ي رتيبازى سياسه تى تو خاس و دروسته و كاتى را كيشانى لغاو هاتوه، ئاماده م، ئه و كارانه ي كه پتيويسته ئه نجام بدرت، بيكه م. من كه سيك نيم كه زو بكي شيمه دا وه، دار بييه ك نيم به هه موو بايه ك بچه ميته وه؛ ئه م سه مان دووه. ئه گه ر ئه و شتانه ده بنه هوئى كشان دنه وه م مه نتقى بن، سوود له با شتر نيبان وه رده گرم.

رۆبسپيتر: يه هودا^(١٢)! تو هه ميشه خه ريكى خو دا گرتنى له بو سه دا بو ئه وه ي شتيك يا خود كه سيك بده يته ده سته وه و ته سليمي بكه يت...

فوشه: رۆبسپيتر! تو هه ميشه به بي زه وقيبه وه وشه كانى ئينجيل بو نمونه ده هينيه ته وه. من يش شاره زاييم له باره ي كتيبه پيروزه كو نه كانه وه هه يه؛ به هوئى پتيويستى كاره كه م، له وانه يه له تو پتر شاره زا بم. ئه و كتيبانه بو ئه و كه سانه سوودمه ن دن كه ته نيا توانا ئى ژيانتيكى بي هه ول و ته قه لا و كار كر دنيان هه يه؛ به لام ئيمه ئه م جوان په رسته يه مان فريدا وه و دوور مان خستو ته وه و پتيويسته كتيبي تا زموده هه ميشه له ژيتر سه رمان دا بيت؛ ته نانه ت ئه گه ر بو چه ند جاريش ته ئيد نه بوو بيت، له كاتى كاردا، مه رج نيبه كه كو رت ترين رتيگه له نيوان دوو خالدا هه ميشه هيلتيكى راست بيت.

تو له هه موو كه س خاستر ده زانيت، ئه و كارانه ي له پينا وى خه لكدا ئه نجام ده درت، هه ميشه يه كسان و يه ك ره وش نيبه. پتيويسته هه ندى جار خه باتى

تهقاندوهه - تۆ ئەم کارهت کرد - دهبی گورج وردوخاشت بکردایه و لهناوت
ببردايه.

رۆبسیپتیر: ئەم کاره دهکهم.

کوتون: بهلام، ئایا دهتوانی ئەم کاره بکهیت؟ بهرگری کۆمیتتهت دی؟

رۆبسیپتیر: دهتوانم.

کوتون: ماکسیمیلین! وا خاستریوو که ئیستا نهتیزوواندایه، ئەو زۆر ژیر و لهسهرخۆ بوو،
که ههلهنجوو. ئیستا - که ئەم ناخۆشییه روی داوه - پتویسته ئیمه دست
پیشخهر بین.

رۆبسیپتیر: ئەو خۆی دهشاریتتهوه.

کوتون: ئەم کاره بی مهترسی نییه؛ حهوانی بۆگهن، دهتوانی لهغه^(۱۳) لهژیر زهویدا ههله
بکه نیت و زۆر بهشاره زایبیهوه خۆی بگه به نیتته هه موو ناژه لهکان.

رۆبسیپتیر: خۆی و لایه نگرهکانی، هه موویان دهگرم.

[لویا له دهرگای لای راستهوه دیتته ژوورهوه].

لویا: هاوړیپیان! سلاو.

کوتون: سلاو، لویا

رۆبسیپتیر بی ئەوهی هیچ قسه یهک بکات، به زهرده خه نه یهکی پر له خۆشه ویستی
دهستی لویا دهگرت.

لویا: هه ئیستا که دههاتم، له سه ر جاده چاوم به ژوزف فوشه کهوت، که دهستی خستبووه
ناو دهستی کاریه.

رۆبسیپتیر: هیچ ههلی له دهست نه داوه.

کوتون: چاوت لیتیه، شه ر دهستی بی کردوه.

لویا: کاریه ته ماشای هه موو لایهکی دهکرد و ورد دهبووه. بیه و خه یالی لای خۆی نه بوو؛
ته ماشای دهکردم بهلام لهوه دهچوو که نامینیت. نازانم فوشه ده رباره ی چی قسه ی
بۆ دهکرد وړی کردبوو.

رۆبسیپتیر: تاویک له مه و بهر، سه ری کاریه ی پیشکه شم دهکرد.

کوتون: وایزانم ئیستا خه ریکه سه ری تۆ پیشکه ش به کاریه دهکات.

چه کدارانه بکرت؛ جاریکه دی به نه رمی و بی خوتن پشتن خه بات بکرت. پتویسته
به هه مه جوړه شیوازی خه باتی جوړاوجۆر وا له دوژمن بکرت که وه رس بیت.
بریاره تاییه تی و گرنه گه کان، به نرخ و سوودمه ندن؛ بهلام بۆ ماوه یهکی کاتی. پاش
ئوه، ئەو بریارانه ش حاله تیکه ئاسایی به خۆبانه وه دهگرن و ئیدی به که لهک
نامین. دووباره خه لکی - هه روه کو جارن بیباکانه به رنه گاری ئەو بریارانه
دهینه وه. مونتانی و ماره پیکه وه ئیستراتیژییه کی خاسیان هه بوو. وایزانم بی
ئوهی خۆم هه ل بکیشم - له م باره یه وه - دهتوانم بیه هاوکاری مامۆستایه کی
وهک تۆ.

رۆبسیپتیر: مامۆستاکانی تۆ له جیگه یه کی دیکهن.

فوشه: له کورتین؟

رۆبسیپتیر: له ناو گۆزین؛ دانته و نه بر، پرۆ بۆ لای ئەوان.

فوشه: هیشتا نه مردووم. ئەگه ر بیانویستایه بجه نه ژیر خاک، که سانی دیکه م پیش خۆم
دهخسته ناو چاله وه. رۆبسیپتیر! هه له مه که؛ ئەگه ر بکه یته دۆستی خۆت، زۆر
سوودم لی وه رده گرت.

رۆبسیپتیر: دوژمنایه تی کردنت مه ترسی که متره.

فوشه: [له کاتیکدا به ره و ده رگا ده روات]

ده بیینیت...! رۆبسیپتیر زۆر به داخه وه م. لووت به رزیت هه میسه نوخته ی زوعفت بووه
و هه ر ئەمه ییش ده بیته هوی له ناوچوون و نابوودیت... خوات له گه ل بیت!
سه رنه کهوتین! بۆ من زۆر خراب بوو؛ بهلام بۆ تۆ زۆر خرابتر ده بیت.

[فوشه له ده رگای لای راسته وه ده چیتته ده ره وه] (*)

[کوتون له کاتیکدا که دوپله ی بچووک پال به کورسییه که یه وه ده نیت، دووباره له
ده رگای چه په وه دیتته ژووره وه].

رۆبسیپتیر: حه یوان!

کوتون: نه ده بوایه هه موو پرده کانت بته قاندا یه وه، کاتیک که سیک هه موو پرده کانی

(*) له م پرده یه دا فوشه هه رگیز دهنگی به رز ناکاته وه؛ به پتچه وانیه ی رۆبسیپتیر که دهستی خستوته
پشتییه وه، ناو به ناو تووره ده بیت و به دهنگی به رز قسه دهکات.

لوبا: ئىيوە كارىكى چاكتان نەكردووه كه ئەم ھەموو والىيانەى لىيان تۆراون، لە پارىس كۆكردۆتەوہ.

رۆبسىپىر: ئىمە ناچار بووين، دەبوايە لەشى برىندارى شارەكائمان - كه ئەم زالووہ خوينمژانە خوينيان مژبون - رزگار بکہين.

لوبا: ئەگەر ناتوانن لەتەك ئەمانەدا ئاشت بىنەوہ و - من ھەز دەكەم كه ئەم كارە بکہن - وا خاسترە كه ھەرچى زووتر و خىرا رتيان لى بگرن، با لەوہ زىتر زەرەروزيان نەگەينەن.

رۆبسىپىر: ئەوان توانىويانە، كه ھەندى لە ئەندامانى ئەنجومەن رابكيشن بۆ لای خوڤان. ئىمە جگە لە دادپەرورەيتى شۆرش، ھىچ شتىكى دىكەمان بەدەستەوہ نىبە و بۆ ئەوہى بتوانين دەستيان بەسەردا بگرن، بەكارھيتانى رەوش و كەرەسەى ئاسايى بەس نىبە.

كوتون: ئىمە دەتوانين كەرەسەى دىكە بەدەست بىنين.

رۆبسىپىر: نابى ئىمە پىن لە سنوورى ياسا بەولاوہ درىژ بکہينەوہ.

كوتون: ياسا لەلایەن ئىمەوہ دەردەچىت، چۆن دەتوانين لە سنوورى ئەو تىپەرين. ئىمە ياسايەك دادەنئين كه بۆ دەولەت پىويستە.

لوبا: خۆتان بەقسەى پوچ و بى كەلك خەرىك مەكەن. ئەگەر پىلاننىكتان ھەيە، خىرا بکہن، خىرا بکہن! پىش ئەوہ دوزمن بەخۆيدا بيت و كاتى جموجۆل پەيدا بكات، بەھۆى ياساوہ يا بى ياسا لەناويانەرن.

رۆبسىپىر: ئەم قسانە لە دەمى تۆ دىتە دەروہ، كه پىاويكى ياسازانى. بۆ ھەموو كارىك مووت لە ماست دەردەھىنا؛ زۆر بەزىرەك و دانام دەزانىت!

لوبا: من لە تۆردوگادا، لەتەك سن ژوست ئەمە فىرم بووم، كه تەنيا ياسايەك، ياساى سەرکەوتنە بەھەر نرخىك بيت ئىمە ناچاربووين لە ھەر چرکەبەكدا بى چوون و چرا برىارى كوتوپر بدەين. لەوى دەكرا باسى ياسا بکرت. بەلام لە پاشدا ھەرەك سىسرون كه «كاتىلينا»ى خنكاند، دەمانتوانى بىژين: «سوئند دەخۆم كه نىشتمانم رزگار كرووہ».

رۆبسىپىر: ئىيوە نىشتمانانتان رزگار كرووہ؛ بەلام ئەم مەترسىيە ھەيە كه ئەوانەى نىشتمانيان رزگار كرووہ، رۆژى لە رۆژان بىنە مەترسىيەكى گەورە و كۆسپىك بۆ كۆمار.

كوتون: ئەمە چارەنووسى ھەموو شۆرشىكە كه دەبى ئاگادار بيت كه ئەو شىيوە جۆراوجۆرانەى رۆژى لە رۆژان ھۆبەكى پىويست بوون بۆ بەرگرىكردن لە ئازادى، بەھۆى كەمتەرەخەمىيەوہ نەبىتە ھۆبەك بۆ كوتان و لەناوبردى شۆرش.

رۆبسىپىر: ئىستاكه بارودۆخى توندرەوہكانى ئىمە - والىيە ترورىستەكانى شارەكائمان - بەتەواوہتى بەم شىيوەيەيە.

كوتون: بەلام لە تاكەى دىكەى تەرازو، تەماشادەكەين «ستىرا»كان و لایەنگرانى شا، رەنگ و رەوشى خوڤان گۆريوہ؛ كەمترين مەترسىيان لى ناكريت. ماكسىمىلن! ئىمە بۆ ئەوہى ھەردوو بالەكان - واتە توندرەوہكان و ميانرەوہكان - بەئىنەنە ژىر رىكىفى خوڤان، پىويستە ھەرچى زووتر و بى وچان والىيەكان چەك بکہين و رووتيان بکہينەوہ لە ھەموو ھىز و توانايەكيان و بەچەكەكانى خوڤان خوڤان پى چەك بکہين و سوودى لى وەرگىرن و سەرکردايەتى ئەم راپەرپنە يەكسانىيە بگىرنە دەست و شۆرشىكى بى ھاوتا و راستەقىنە بەئىنەنە كايە.

رۆبسىپىر: من لە تۆ زىتر ھەز بەم كارە دەكەم، ئىيوە ھەموو ئاگادار و ئاشناى بىروپراى من. من ھەمىشە بىرم لای خەلك، بۆ خەلك و دژى ئەو چىنە ھەلپەرىست و سەوداگەر و خوينمژانەى شۆرشە ھەرەھا بىرم كرووتەوہ لەو بۆرژوازيانەى - كه ھەرسىكمان لەو چىنەين، - شانازى پىتوہ ناكەم! - لە راستىدا ھەرەكو رۆسو دەلپت: «ئازادى خۆى تەنيا داردەستەيەكى بى بەرھەلست و دلنباى بوونە خواوندارى تىبەتى»، بۆرژوازى بۆ ئەوہى خەلكى بخاتە ژىر بارى ستم و ھەر لە پىشكەدا ساواى پىشكەوتنەكانى شۆرش بخنكىنيت، دەست بەھەمەجۆرە كارىك دەدات.

ئەم ھەموو مەترسىيە ناوخۆيىيانە، لە سەرچاودى خۆپەرىستى و تىر نەبوونى ئەم بۆرژوازيانە ئا و دەخواتەوہ. ئىمە ئەو شتانەى كه چاودەرى و مەترسىيان لى دەكرا لەدوا سەرکەوتنە درندانەيىكەيان لە مارسەى، بوردو و لىسوندا، بەچاوى خوڤان دىمان. ئەگەر خەلكى لە رۆژى ۳۱ى مانگى مەى رانەپەرىنايە، بى گومان لە پارىسش سەردەكەوتن.

پىويستە لەسەرمان، راپەرىن و ژىلەمۆى شۆرشى خەلكى ببووزىنەوہ. نابى ھىچ شتىك پەيوەندى ئىمە و خەلكى بپچرتنى.

منىش بەئەندازەى ئىيوە و سن ژوست، ئاگادارى پىويستى بوونى سىياسەتتىكى

چینایه تی هم که تیایا مال و مولکی دهوله‌مه‌ند و مالداره‌کان له پیناوی بی ده‌رامه‌ته‌کان زهوت بکریت. ناوه‌رۆکی نه‌حکامی وانتوز «شه‌شه‌مین مانگی کۆمار» یش هه‌ر وایه؛ به‌لام بۆ به‌دییه‌نان و پیاده‌کردنی ئەم نه‌حکامانه، پیتویسته زۆر له‌سه‌رخۆ و ناگاهانه کار بکه‌ین. تا ئەو کاته‌ی هیتشتا داگیرکه‌رانی بێگانه خاکی نیشتمانمان پیتشیل ده‌که‌ن، پیتویسته زۆر هوشیار بێن. مالدار و مالگره‌کان ده‌ستیان به‌سه‌ر هه‌موو شتی‌کدا کیشاوه؛ ئازووکه و خوارده‌مه‌نی سوپا به‌ده‌ست ئەوانه. بۆ به‌ره‌نگار بکردنی دوژمنی ناو‌خۆ، پیتویسته لویا له‌ته‌ک تۆ و سن ژوست و سوپا دلیره‌که‌مان، دوژمنانمان تا ئەودوی سنوور راوینیتین و ده‌ریان بکه‌ین!

کوتون: به‌لام لیته و له‌وی جگه له‌ کاری زه‌رمه‌ند ده‌توانین چی بکه‌ین! وێرای ئەو هه‌موو چاوپۆشین و کارانه‌ی ده‌یکه‌ین، هیچ شتی‌ک نییه که ئیبه له‌ته‌ک ئەم خه‌لکه - که تیناگه‌ن - یه‌ک بخت.

رۆب‌سپیر: ئەگه‌ر په‌نا به‌رینه‌ به‌ر پاکترین هه‌ستی ئەم خه‌لکه، ئەو سه‌رچاوه‌ پیرۆزه‌ی که لایه‌نگرانی ئەبر پیسیان کردووه، خه‌لکی ئاماده‌ن بۆ هه‌موو فیداکاری و له‌خۆ بووردنیک.

پیش هه‌موو شتی‌ک، گرنگترین پیتویستی سه‌رشانمان ئەوه‌یه که باوه‌ری ره‌وش و باوه‌ری ئاینی سروشتی راسته‌قینه که هیت و توانا به‌گیان ده‌به‌خشیت و ده‌بیزووینێ تا هاو‌ری له‌ته‌ک باوه‌ر به‌نه‌مر بوونی، به‌ناو ئاو و ئاگردا تپیه‌ریت و کلپه‌ی ئاگری ئەم باوه‌ره له‌ناخ و ده‌روون و دلێ ملیۆنه‌ها فه‌ره‌نسه‌یی خۆش بکه‌ین.

کوتون: بێ گومان ئەم کاره بێ سوود نییه؛ به‌لام له‌وانه‌یه گرنگتر و پیتویستتر له‌مه ئەوه بیت که هه‌رچی زووتر، داخواز و پیتویستیه مادییه‌کانیان بۆ به‌دی به‌یتین.

رۆب‌سپیر: نه، کوتون! پیتویسته ئەم په‌رسیاره‌ به‌خینه‌ به‌رچاومان که خه‌لکی چییان ده‌وت و به‌چی زیت‌ر دل‌خۆش ده‌بن. قاره‌مانیتێ زیاتر، بێ به‌شی زۆتر خه‌لکی وه‌کو خۆمان، خاوه‌نی ئاکاری به‌رزن. به‌هیچ جۆرێک هه‌ز ناکه‌ن ئەم مه‌سه‌لانه‌مان لێ درێغی بکه‌ن. ئەوان زیاتر ریت له‌و فه‌رماندانه‌ ده‌گرن که داوایان لێ ده‌که‌ن خۆیان له‌ پیناوی بیروباوه‌ره‌که‌یاندا فیدا بکه‌ن. به‌مه‌رجێک که ئەو فه‌رماندانه‌ خۆشیان له‌ته‌کیان دابن و گیانی فیداکارییان هه‌بیت و خۆیان به‌خت بکه‌ن.

لویا: له‌م باره‌وه من وه‌کو تۆ نیم و، باوه‌ر به‌مه ناکه‌م. ئەگه‌ر من و سن ژوست - چه‌ندین

جار له‌ناو ئاگری شه‌ردا- ئەو ده‌سته و کۆمه‌لانه‌ی له‌ناو سوپادا بوون و ریتگی‌ی هه‌له‌هاتن و پاشه‌کشێ کردیان بۆ خۆیان ئاماده‌ کردبوو ریتگه‌مان پێ بدانایه، ته‌نیا خۆمان و چه‌ند که‌سیکی فره که‌م له‌نیو شه‌ردا ده‌ماینه‌وه. هه‌ستی خۆبه‌ختکردن له‌نیو خه‌لکدا فره نییه.

به‌لام ماکسیمیلین! من نامه‌ویت له‌م باره‌وه له‌ته‌ک تۆدا بکه‌ومه باسکردن. ئەمه له‌ گه‌وره‌یی و بی‌ری به‌رزی خۆته که به‌م چه‌شنه‌ بێر ده‌که‌یته‌وه؛ چونکه تۆ هه‌میشه ئاماده‌یت گیانی خۆت له‌ پیناوی خه‌لکدا فیدا بکه‌یت و هه‌رگیز له‌م رووه‌وه راپا و دوودل نه‌بووت. خاسه، ئەگه‌ر ده‌توانیت و له‌ توانادا هه‌یه، کلپه‌ی ئاگری بوونی خودای مه‌زنا له‌ناو خه‌لکدا خۆش بکه‌ره‌وه. به‌لام سیاسه‌تی ره‌وشتی و کۆمه‌لایه‌تی تۆ هه‌رچیه‌ک بیت - که من ریتگه به‌خۆم ئادهم ده‌ریاره‌ی ئەوانه و تو‌بیرت له‌ته‌کدا بکه‌م - پیتویسته ئاشتبوونه‌وه له‌ته‌ک هه‌موو ئەو پار‌تییه‌نه‌ی لایه‌نگری شو‌رشن، ره‌چاو بکه‌یت به‌ره‌ی دوژمن فره‌ به‌رین و فراوانه، ته‌نیا یه‌ک پار‌تی ناتوانیت به‌ره‌نگاریان بوه‌ستیت. ئەو پار‌ته تاکه هه‌رچه‌نده به‌هیتزیش بیت، به‌لام هه‌ر محدوتر ده‌بیت. تکا ده‌که‌م «به‌ره» فراوانتر بکه‌ن.

رۆب‌سپیر: منیش هه‌ز ده‌که‌م و ده‌مه‌ویت وا بیت. ده‌ستی یارمه‌تی بۆ هه‌موو پیاوه به‌شه‌ره‌فه‌کانی گشت پار‌تییه‌کان دریت ده‌که‌م. به‌لام له‌ته‌ک خراپ‌کاران و ئەوانه‌ی شو‌رشیان پیس و به‌دناو کردووه - له‌ته‌ک کاربه و فوشه - هه‌رگیز هاو‌کاری ناکه‌م و ئاشتبوونه‌وه‌یه‌کم نییه له‌ته‌کیاندا!

لویا: له‌م باره‌یه‌وه زۆر به‌داخه‌وه‌م، ئەوانه خزمه‌تیان به‌کۆمار کردووه، ئیستاکه‌یش هه‌ر ده‌توانن خزمه‌تی پێ بکه‌ن و سوودمه‌ند بن بۆی.

رۆب‌سپیر: ئەگه‌ر وا بێر ده‌که‌یته‌وه، له‌وانه‌یه کوشتنی «ئهر و دانتون» یش به‌کاریتکی ناشین و ناشایست بژمیریت؟

لویا: بۆ ئەو کاره به‌داخه‌م. له‌گه‌ل ئەوه‌ی که به‌لگه هه‌بوو که ده‌بوايه ئەو پیاوانه سووک بکرانایه و هیچ متمانه‌یه‌کیان پێ نه‌کرایه، به‌لام له‌وانه‌یه له‌به‌ر به‌رزه‌وه‌ندی کۆمار و به‌رگریکردن و رزگارکردنی و یه‌کیتێ ریزه‌کانی نیو‌خۆمان، چاویان لێ بی‌وشرایه. به‌هۆی ئەو رووداو و لیدانانه‌ی به‌سه‌ر شو‌رشدا هاتووه، ریزه‌کانی له‌ یه‌کتی پچراون. ئەنجامدانی پیتویسته‌کان بێ کۆشش و زه‌حمه‌تی فراوان ناکریت. ئەگه‌ر

توانام هه‌بوایه، فه‌رمانم ده‌دا هه‌موو خه‌باتکه‌رانی « ۱۰ ی ئوت» ته‌به‌روک بکرانایه.

کوتون: خه‌بال پلاوه! له‌گه‌ل ئه‌مانه‌یشدا، تو و سن ژوست چاک ده‌زانن ئه‌گه‌ر داروده‌سته‌ی «ئه‌بر و رونسن» مان به‌و گورجوگۆلاییه له‌ناو نه‌بردبایه، ئه‌وان ئیمه‌یان له‌ناو ده‌برد. کوده‌تابه‌کی نیزامی له‌ ئارادا بوو. ئیمه‌ پیلانه‌که‌مان له‌ بی‌شکه‌دا خنکاند.

لوبا: ئه‌مه‌ به‌دبه‌ختی هه‌موو شو‌رشه‌کانه‌که‌ ره‌له‌کانی خو‌ی یه‌ک به‌دوای یه‌ک له‌ناو ده‌بات، نابودیان ده‌کات! با له‌مه‌ زیتتر ته‌شه‌نه به‌م کاره‌ نه‌ده‌ین! با بی‌به‌زه‌بیانه به‌هه‌موو توانایه‌که‌مانه‌وه هه‌رچی پیلان هه‌یه له‌ناویان به‌رین! کارێک بکه‌ین به‌هیچ جو‌ریک ئه‌وانه‌ی له‌ته‌ک ئیمه‌دا نین، نه‌چنه ناو ریزی به‌ره‌ی پیلانگێره‌کان. با بو دواجار پیتشیناری ناشتبه‌ونه‌وه به‌ده‌ین به‌والیبه‌ ده‌رکراوه‌کان.

رۆبسیپتر: نه‌! من به‌رپرسیاری گیان و پا‌زگری^(۱۴) سه‌لامه‌تی ره‌وشتی خه‌لکم و به‌رگری لێ ده‌که‌م.

کوتون: [ئیشاره‌ت به‌لوبا ده‌کات].

له‌مه‌ زیتتر باسکردن بێ سووده. جگه‌ له‌مه‌، ئیدی بو‌گرتدانه‌وه‌ی په‌تی دۆستایه‌تی و یه‌کیته‌ی زۆر دره‌نگه‌. دوورویی گه‌یشته‌ته‌ راده‌یه‌ک که‌ ئیتتر زۆر زه‌حمه‌ته‌ بتوانین چاره‌سه‌ری بکه‌ین؛ کارێکه‌ و پرووی داوه. پتوبستی سه‌رشانمانه هه‌رچی زووتر بکه‌وبینه‌ کار و جموجۆل. جگه‌ له‌ چاکترکردنی که‌ره‌سه‌ی کار، چیدیان له‌ ده‌ست نایه‌ت. ئه‌وا ده‌رۆم له‌سه‌ر ئه‌حکام کار بکه‌م و خو‌می پتوه‌ خه‌ریک بکه‌م.

رۆبسیپتر: پتوبستیبه‌کی پر له‌ داخ و ئه‌سه‌فباره. لوبا! وا مه‌زانه‌ که‌ من خه‌فه‌ت به‌م بارودۆخه‌ ناخۆم. ته‌نیا ئاره‌زووم ئه‌وه‌یه له‌م باره‌ رزگارمان بێت. که‌ی ده‌توانین ئه‌م کوشت و کوشتاره‌ رابگرین؟

کوتون: پتوبسته‌ کوشتن به‌کوشتن له‌ناو به‌رین.

کوتون [له‌ حاله‌ ته‌یکدا که‌ سیمون دوپله‌ پال به‌کورسیبه‌که‌ به‌وه‌ ده‌نیت، ده‌چیتته‌ ده‌روه‌ه. رۆبسیپتر و لوبا به‌ته‌نیا ده‌میتنه‌وه].

رۆبسیپتر: هاو‌ریکه‌م! په‌که‌ر و عاجزیت. ئایا گله‌یی و سه‌رزه‌نشتمان ده‌که‌یت؟

لوبا: نه‌! له‌وه‌ ناره‌حه‌ت نیم که‌ به‌ناوی رزگاری خه‌لک، چاو له‌ یاسا ده‌پۆشریت و ژیر

بێ ده‌خ‌ریت. له‌م باره‌وه هه‌روه‌کو کوتون بێر ده‌که‌مه‌وه؛ یاسا دروستکراوی ده‌ستی مرۆقه‌، دایده‌ریتن و له‌پاشدا تیکه‌ل و پیکه‌لی ده‌که‌ن. کاتێ که‌ شو‌رشیک له‌ ئارادایه، یاساش له‌ته‌ک ئه‌ودا له‌ گۆراندایه‌یت و ئیستا کاتی ئه‌وه‌ نییه‌ که‌ یاسا نه‌گۆر بێت. ده‌ست تبه‌هردانی - کاتیک که‌ سیمای نیزامیکی نویمان بو‌ ئه‌هینیتته‌ کایه - کفر نییه‌.

من ده‌رباره‌ی ئه‌وه‌ی که‌ بریارت داوه‌ په‌یوه‌ندی له‌ته‌ک توند‌ره‌وه‌کاندا بی‌چرپینی، هیچ باسیک ناکه‌م. تو هه‌موو پیلانه‌کانیان به‌پروونی و ئاشکرایه‌ی ده‌بینی، هه‌رگیز هه‌ز ناکه‌م دلم بو‌ چاره‌نووسی ئه‌م قوربانیانه‌ بسووتیت. زیتتر له‌ بی‌کردنه‌وه‌ی ئه‌و رووداوه‌ دلته‌زینهم که‌ له‌وانه‌یه‌ دژ به‌تو بی‌که‌ن و ئازارت بێ بگه‌یه‌نن رۆبسیپتر ئایا ده‌توانم باسی شتیکت بو‌ بکه‌م که‌ زۆر له‌میژه‌ ئازارم ده‌دات و دلێ ته‌زاندووم؟

منیک که‌ به‌چاوی خو‌م ده‌بینم دادگای شو‌رش، بێ تاوانه‌کانیش له‌ته‌ک تاوانباره‌ درنده‌کان، به‌سواری گالیسکه‌وه به‌ره‌و ئیعدامکردن ده‌نیرێ. ئه‌م وشه‌یه‌ت بێ ناخۆشه‌؟ خه‌لکی نه‌زان و بێ ئاگا، زینده‌وه‌رانیکی لاواز و بێ زبان، ژنان، مندالان... ماکسیملین، ئایا رتیگه‌یان بێ ده‌ده‌یت سه‌به‌ینی بریاری ئیعدامکردنی لوسیل دمولن ده‌ریکه‌ن؟

رۆبسیپتر: [له‌ کاتیکدا که‌ هه‌ردوو ده‌ستی شل بووه‌ و ده‌موچاوی تیکچپوه] تکا ده‌که‌م ده‌رباره‌ی شتیکت که‌ ئازارم ده‌دات، له‌ته‌ک مندا مه‌دوێ و باسی مه‌که‌. ئا‌فره‌ته‌ به‌سه‌ زمانه‌که‌! واده‌زانی، هه‌زم نه‌ده‌کرد که‌ رزگاری بکه‌م.

لوبا: زۆر سه‌یره‌! گه‌ره‌کنه‌ و ناتوانیت؟ به‌لایه‌نی که‌مه‌وه‌ بلێ، بیژه‌ که‌ ده‌ته‌وێت.

رۆبسیپتر: واده‌زانیت ئه‌گه‌ر بمتوانیایه «دمولن»م رزگار نه‌ده‌کرد؟ و له‌ پیتش ئه‌ویشدا میترده‌که‌م رزگار نه‌ده‌کرد؟ لوبا، من ئه‌و دووانه‌م له‌ یه‌کتري ماره‌ کرد، مندا له‌که‌یانم کرده‌ باوه‌ش. من له‌وه‌ که‌سانه‌ نیم که‌ رابوردوویان له‌بیر ده‌چیتته‌وه‌. به‌له‌ناو‌بردنی ئه‌و، خو‌یشم له‌ناوچووم. به‌لام تو ئه‌و شته‌ی که‌ خه‌لکی دیکه‌ ده‌بینن، نابینیت. ئایا نازانیت ئه‌م کاره‌ ویستی خه‌لکی دیکه‌ بوو؟

لوبا: که‌سانی دیکه‌ کیتن؟

رۆبسیپتر: هاو‌کاره‌کانمان له‌ کۆمیتته‌، به‌ره‌و بو‌سه‌ رایانده‌کیشام. زۆر چاک ده‌یانزانی که‌ له‌ چی لایه‌که‌وه‌ لاوازین. من ته‌نیا به‌هۆی ئه‌وه‌ی رتیگه‌م ده‌دان چه‌نه‌بازی و

وړپټنه کانی خوږیان بڼی هیچ په رده بیهک و بیر لیکردنه و په بکه، بکه و، ئەمه ده بوو هوی ئەو هوی که هه موو پیلانه کانیان که دژی من دهیان کرد، ناشکرا ببیت و هه بهم هوی هه به توایم رازیان بکه م حوکم بدن به سهر نه بر و رونسندا. من بڼی سستکردنه و هی متمانه و باوهری خه لکی دل په ریشان، به و هه موو خیانته یه ک به دوای یه که دا که به ئیمه یان هه بوو و بو کومار پیوسته، نه مده توانی له م باره به و به هیچ جیا و ازبیهک رازی بم ئەو متمانه یه ی که ئەو که سانه ی چاوی بینینی ئیمه یان نییه و هه ول ددهن به هوی به دگومانی میانه روه و هکان له سه رخو و پله به پله له ناوی به رن.

لویا: ده زانم؛ ئەمه سزای تاوانی زمان به رله لایی که سیکی و هکو دمولن و سزای زیانیکه که بڼی هیچ گومانیک، فیزه بریندار کراو یه که ی ده یگه یاند. که سانیکه و هک ئیمه ناچار ده بن که گیانی خوږیان له ده ست بدن له پیئاوی ئەو هه له و کرداران هی ئەوان که بڼی ئەو هوی بییری لڼی بکه نه وه ئەنجامیان دده؛ به للام ئایا خاستر نه بوو که له م خه با ته سه رسه خته خو ئیا و بییه دا ئا فره تمان بکشاندایه دواوه؟

رؤبسیپتر: ئا فره ته کان جیگه ی خوږیان به هوی خه نجه ری شارلوت کوردای (۱۵) کردۆته وه.

لویا: هه رگیز لوسیل، پاله وانا نه ئیلهامی له و وهر نه گرتوه.

رؤبسیپتر: «نینا، دپوانه ی ئەوین...» خۆت خاس ده زانیت که ئەو بوته یه خسیری پیلانه کان. لویا: پیلانگتیری به دبه خت! ئەو جگه له رزگار بوون له نائومی دبییه کانی خوږی، بییری له هیچی دیکه نه ده کرده وه.

رؤبسیپتر: ئەگه ر تاوانای هه بوایه، جه رگ و دلی هه موومانای دهر ده هینا. ئەمه ده زانم و دل م بو ی ده سووتیت. به للام هیچم له ده ست نایه ت بو ی بکه م. ئەو بوته قوچی قوربانی پیاو کوژه کان.

لویا: به لکو ئەم داوه له لایه ن داو بازیک ته رابیته وه.

رؤبسیپتر: له وانه یه. به للام ئەو ئیدی که وتۆته ناو داوه که. رزگار کردن و دهره یانانه وه ی کاریکه مه حاله. ئەگه ر به ئاشکرا پالپشتی و به رگری لڼی بکه م، ئەوانی دیکه هه موویان بو له ناو بردنی زیتر هه ول ددهن. ئەوان به م دوو رووییه یان، له پاشه رۆژدا ئەم هه موو حوکمه نامرؤقا یه تیبانه یان ده خه نه سه ر ئەستو و ملی من. هه ر ئەو هنده به سه که دهر باره ی هه ش - تو ئەو خاس ده ناسیت - که زور خو به دل سوژی من

داده نیت، که میک به خاسی ناو به رم، تا زۆره ی ئەندامانی کۆمیته ر قوکینه یان لڼی بڼیته وه. بڼی گومان له وانه یه ته نانه ت «سن ژوست» یش له ته ک ئەواندا هاو ده نگ بڼیت.

لویا: له راستیدا هه ش فره لوو تبه رز و سه رکیشه و له م باره به وه جگه له کایه کردن به خو ئینی خو ی هیچی دیکه ی لڼی ناوه شیته وه.

رؤبسیپتر: راسته؛ خو ئین گه رمیتیبه که ی بوته هوی ئەو هوی که ههستی لاو یتتی بیزو یتتی. کومار ئەو هنده ژه نه رالی خاس و به توانای نییه که بتوانیت له م یه که یشیان چاو بپوشیت و بڼی به ش بڼیت... گرنگ نییه، من ئەم هه موو ره نج و ناخو شیبه ته حه مول ده که م که ئەو به تاوانی دروستکردنی گاردی پرتورین بڼیته قوچی قوربانی. تو یش فره دۆستایه تی خۆت له ته ک مندا ئاشکرا مه که؛ چونکه ده بڼیته جیگه ی به دگومانی لای ئەوان.

لویا: بزچی په یوه ندی خۆت نا پچر یتنی له ته ک ئەو که سانه ی چاوی بینینی تو یان نییه و به دناوت ده که ن؟

رؤبسیپتر: هیشتا زور زوه؛ شوړش پیوستی به یه کیتتی ئیمه هه یه. هه ر ئیستا که خۆت بو ئیمه ت باس ده کرد.

تو خاس ده زانیت بو به ده یه یتانی ئەم یه کیتیبه - ته نانه ت له ته ک که سانیک که به روا له ت له راستترین و خوږا گرتین لایه نگرانی کومار ده ژمیرین - له ته ک ئەو هه موو ر قوکینه یه م لڼیان - په یوه ندیم هه یه، له م رڼیه دا ده بڼی چی بده یان و چی به خت بکه یان.

من خو م به به رپر سیار داده نیم له هه موو کاره کانی کۆمیته؛ به گو یره ی ئەو نه رکه ی که هه مه، ناچارم هه موو ئەو کارانه ی بڼی ئەو هوی به ر په چیان بده مه وه، بخه مه ئەستوی خو م. خو زیام به و رۆژانه ی به ته نیا بال به رامه ر ئەنجومه ن - که هه موو ئەندامه کانی دوژمنم بوون - را ده و یتستام. ئیمرو له گه ل ئەوه که هیز و توانام هه یه، هیشتا هه ر ته نیام و ئازادییه که یشم ته نگتر بوته وه...

[له ماوه یه که له مه و به ره وه، له و دیوی دیواره که وه، له لای چه په وه، ده نگه ی ناسکی ژنانه و پیکه نینیان ده هات. لویا خه یالی لای خو ی نییه و گو ی را ده گری. رؤبسیپتر پڼده که نیت] رؤبسیپتر: له وه ده چیت ئیدی تو گو یت له قسه کانی من نییه. بڼی گومان ئەو قسانه

له و دیوی دیواره که وه ده بیستیت، زیتیر سه رنج راده کیشیت.

لویا: [به شه رمه وه]

ماکسیمیلین! بمبووره.

رؤبسیپتر: [به روویه کی خوشه وه]

داوای لیبووردن مه که. ژنه جوانه که ت له و پییه و له ته ک خوشکه که ی خوی و خوشکی تو خه ریکی قسه کردن و پییکه نیین. ئەو بویه کا به ده نگی به رز قسان ده کات بو ئەوهی تو گویت لیبی بیت و سه رنجت رابکیشیت. بی قه راری چاویپیکه و تنته. ئیمه ناچار بوین که ئیوه له یه کدی دوور بخهینه وه. ئیستایش له وانه یه ناچار بین که مانگی داهاتوو دووباره بتنیینه وه بو ناو ئه رته ش. هه رکه تووشی گرفتاری ده بیت له کانگه ی دلته وه وه کو تا وانباریک سه رزه نشتم ده که یه ت. مه لئ نه! من خویشم خوم سه رزه نشتم ده که م.

خاسه دهی، با برۆین بو لای ئەو کیژه خوشه و بیستانه.

[ده چنه دهره وه]

[پهرده داده درپته وه]

[له هه مان کاتدا په رده که به رز ده بیته وه].

تابلوی شه شه م

شوین: [ژووری کچه کانی دوپله، له وسه ری حه وشه، نهومی یه که م، په نجه ره یه ک روو به باخی دیر ده کریته وه.

سی دهسته خوشک: ئەلنور، ئەلیزابت و، هانریت (خوشکی لویا).]

ئەلنور: [پروو ده کاتە ئەلیزابت]

لیره دابنیشه. [له سه ر کورسییه ک له نزیک په نجه ره که وه دایده نیشینی].

ده بی فره ماندوو بوویت. به م حاله ته ی هه ته، له لوکزامبورک تا گه ره کی سنت -

ئونوره، بو ئەم قاچوقوله نازهنینانه ت، ریگه یه کی دوورودرپژه.

ئەلیزابت: ئەری، ئەم ناکه سه ش له ناو زگما قورس بووه. پیش ئەوه ی بگه مه ئیره، ناچار

بووم قاچه کانم به دوا ی خومدا رابکیشتم. به لام خاس بوو خوم دابوو به سه ر قوئی

«هانریت» هوه.

هانریت: درۆ ده کات؛ ئەو منبشی له ته ک خویدا راده کیشا. من فره به خیرایی نه ددرپۆشتم.

ئەلنور: په له ی چیت بوو؟ بوچی رات ده کرد؟

هانریت: په له ی بوو رای ده کرد تا دووباره په له وه ره جوانه که ی ببینیته وه!

ئەلنور: شووه که ی؟ خو ئەو لیره نییه.

ئەلیزابت: [ده موچاوی گرژ ده بیت و به پییکه نیینه وه] درۆ ده که ن! به منی وتبوو که دیتنه

ئیره... یانه کا هه لی خه له تاندم...

ئەلنور: هاتوو و رۆبشتوووه.

ئەلیزابت: [به په ژارییه وه]

نه!... به لینی دابوو پیتم که چاوه رپیم بکات.

ئەلنور: ده گه رپته وه. نه یده زانی وا زوو دیتیت. ته نیا بو شیتو چاوه رپیت بوون.

هانریت: هه رکه فیلیپ به جیتی هیشتم، که وته دووی و به م کاره ی زۆر نارپه حه ت بووم.

ئەلنور: شەرم ناكەيت و دانارزىتت، بەم شىۋەيە بەدوۋاي پىياۋيىكدا را دەكەيت؟
ئەلىزابەت: شەرم ناكەم. ئەو ھى منە.

ھانرېت: ئايا لەبەرئەمە، سەرزەنشتى ناكەن؟

ئەلىزابەت: بىي گومان لەبەر خاترى من، سەرزەنشتى دەكەن.
ھانرېت: كى؟

ئەلىزابەت: ھەموو ئەندامانى كۆمىتە، سوپا و زىتەر و خراپتر لە ھەمووان، ماكسىمىلېن.
ئەوان چەندىن ھەوتە و مانگ بەزۆرەملى لە منى جودا دەكەنەو و ھەركە دىتەو و
ئىرە، وا بېر دەكەمەو كە ئىدى ھى منە و دەستەم كەوتتەو؛ بەلام ناھىلن تەنيا
يەك رۆژ پىتەكەو بېن و لە باۋەشى بکەم. لە ئاكامدا دەپرفىنم و بەجۆرىك
دەيشارمەو كە ھەرگىز نەتوانن بىدۆزەنەو.

ھانرېت: لەم كىردارانەى فرە شەرمەندەم؛ چەند روودارى!

ئەلىزابەت: ئۆھ! بۆ تۆى نەشمىل و نازەنن نەھاتوۋە كە ئاوا بچووكم بکەيت و قسەم پىي
بلىتت؛ ئەگىنا ناچارم بلىم بۆچى ئىو ھەردووكتان وا بەپەلە و بەخىرايى
ھاتوونەتە ئىرە و تۆبش بەھىۋاي ئەوۋە ھاتوويت كە ئەو لىرە بىت و چاوت پىي
بکەوېت!

ھانرېت: ئەلىزابەت، رېگەت پىي نادەم كە...!

ئەلىزابەت: [روو دەكاتە ئەلنور].

ئەگەر «سن ژوست» ە جوان خاسەكە لاي رۆبىسپىر نىبە؟

ئەلنور: چەند رۆژىكە چاۋيان پىي نەكەوتوۋە؛ تكام لىي كىردوويت كە ھەرگىز باسى
نەكەيت و ناۋى نەھىنېت.

ئەلىزابەت: خۆ من لە تەك تۆدا قسەم نەكردوۋە...!

[روو دەكاتە ئەلنور] ئەم دوو دىۋانەيە پانزە رۆژىكە پىتەكەو قسەيان نىبە و
عاجزبوون لە يەكتەر.

ھانرېت: راست نىبە! بۆت نىبە خۆت ھەلقور تىنېتە ناۋ ئىشوكارى من. جگە لەمەيش
ھەموو شتىك تەواۋ بوۋە؛ ھەرگىز ھىچ شتىك لە نىۋان من و ئەودا نەبوۋە.

ئەلىزابەت: قسەكانت يەكترى بەدروۋ دەخەنەو، ئەگەر ھەرگىز ھىچ شتىك لە نىۋاناندا

نەبوۋە، ئەى ئىمىرۆ چۆن ھەموو شتىك تەواۋ بوۋە؟ لەلايەكى دىكە ھىچ شتىك
تەواۋ نەبوۋە و تۆ ھىشتا ھەر خۆشت دەوېت، ئەوېش تۆى خۆش دەوې؛ ئەرى،
ئەرى، ئەرى، ئەرى!

ھانرېت: نە، نە! ئەو ھەرگىز منى خۆش نەوېستوۋە؛ منېش ئىدى خۆش ناوېت. ھەموو
شتىك تەواۋ بوۋە [دەست دەكات بەگىران].

ئەلنور: ئەو دەگىت... [باۋەشى پىادا دەكات] خاسە، نازىزەكەم! ھەموو شتىك چاك
دەبىتەو.

ھانرېت: نە! ھىچ كارىك ناكىت. من نامەوېت... ئىدى ناگىم... بۆچى ئەو نازارم
دەدات؟

[ئىشارەت دەكاتە ئەلىزابەت].

ئەلىزابەت: بەلام دلەكەم، من مەبەستەم نازاردانت نەبوۋ، باۋەرەم نەدەكرد كە قسەكانم
ئەۋەندە بەراستى بگىرېتە دل! شوخىم دەكرد.

ھانرېت: تۆ خۆت بەختىارېت؛ تاۋىكىش بېر لەو كەسانە بکەرەو كە بەختەوەر نېن.

ئەلىزابەت: بەلام تۆ بەختەوەر دەبىت! ھەزم دەكرد كە بەختىار بىت... ئۆھ! ئەرى،
زۆرخۆشە، دەزانم كە خۆشەختەم... من يەك شتم لە ئىو زىترە؛ ئەوېش ئەوېە كە
خۆپەسەند و لووت بەرز نىم. خۆشەختەم؛ خاسە. ھەز دەكەم و ھىوادارم كە ئىوېش
بەختەوەر بن. ھەر بەختەوەرېش دەبن. ئەوساكە چەندە خۆش دەبىت، سىي ھاۋرى
لوا، سن ژوست و ماكسىمىلېن سىي برا و سىي خوشك. من كە خوشكى بچووكم،
ئىستاكى لە ئىوې پىشترم، چونكە من دەست پىشخەرىم كىردوۋە، ئىوې چاۋەرېتى
چى دەكەن؟ خىرا بکەن؛ درەنگە. بەدوۋاي مندا ئىوېش دەست پىي بکەن.

ئەلنور: تۆ مندالىكى بىي تامى. يەكەمىن كەس ھەمىشە رەچە دەشكىنې... ئىمەش ئەگەر
شىۋاي بېن، بەختەوەر دەبىن!

ئەلىزابەت: يانى چى؟ من، شايانى ئەو نىم؟

[لەپىر شىۋە قسەكردنەكەى دەگۆرېت] ئاھ! نە، بىي گومان! من شىۋاي ئەو نەبوۋم؛
ئىوې لەم بارەيەو پتر لە من شىۋاي بوون.

ئەلنور: ھىچ كەس شىۋاي بەختەوەرى نىبە. بەختىارى بەھرەيەكە، ئىنسان كاتىك دەستى
كەوت، بەرېزە. بەھىچ جۆرىك ناكىت كە لە تەك شتىكى دىكە بگۆرېتەو. جگە

لهوهی بلایی «سوپاست دهکهم» کاریکی دیکه ناکریت.
ئهلیزابت: من ههموو رۆژتیک ئەم وشهیهم لهسەر وێردی زمانه.
هانریت: [بهپیکه نینهوه].

وه ههموو شهوێکیش

ئهلیزابت: نه! بهشه و کاتی ئهوه م نیه.

ئه لنور: پهردهی حه یای دراوه ئه ویتک که ئه وهنده شهرمن بوو، به قسه یهک یا به ته ماشایهک
شهرم دای دهگرت و سوور دهبووه؛ ئیدی به هیچ جوړتیک من ئیمانم پیتی نه ماوه.
به ته واوه تی خوشکه که میان گوژیوه و له خسته یان بردووه.

ئه لیزابت: بۆچی، چیم وتوو؟ خو من شتیکی وام نه گوتوووه... [پروو دهکاته هانریت] ئه و
برا ناکه سه ت وای لی کردووم.

هانریت: ئەم مهسه له یه بهرۆسپیت ئیژین.

ئه لیزابت: ئوه! نه! تکا دهکهم!... تو ئەم کاره ناکهیت. ئه و به شتیه یهک سووک و ریسوام
دهکات، که ئه متوێتیه ته وه.

ئه لنور: ئه و خاس دهزانیت که تو دیوانه ییت.

ئه لیزابت: ئه و زۆر ژیره؛ ناتوانیت ئەم شتییه تی بگات.

ئه لنور: بۆچی؟ ماکسیمیلین زۆرچاک تی دهگات. ئه و له م شتییه تییه ت ده بووریت و ههر
چۆن من ئەم دیوانه تییه م خو ش دهوی، ئه ویش حه زی پی دهکات. خاس دهزانین که
ههموو شتیکی ئینسانی پاک، پاکه...

ئه لیزابت: ئیوه فره خاسن. ئه و ههمیشه له تهک مندا خاس بووه؛ به لام هیچ له مهسه له که
ناگوړیت؛ من زۆرم خو ش دهویت، به لام ههرگیز دلنیا نیم که ئه و به ته واوه تی منی
خو ش بوویت. به شبهه حالی خو م زۆر شانازی پیوه دهکهم که تو دهزگیرانی ئه ویت...
شانازی به ئه ویش [ئیشاره ت به هانریت دهکات] دهکهم به بۆنه ی هه لبژاردنی
خو شه و یسته که ی.

هانریت: [به پارانه وه]

ئه لیزابت تکا دهکهم ئیدی له م باره یه وه قسه مه که.

ئه لیزابت: من به شبهه حالی خو م زۆر خوشحالم که لوبای خو م دست که وتوووه. له وانه یه

ئه و به ئه ندازه ی خو شه و یسته کانی ئیوه گه وره و پله و پایه ی به رز نه بیت؛ به لام من له
تهک ئه ودا به خسته وه رم، به ره ئی خو م ئه و زۆر زۆر باشه. شهرمی ناکهم. فره هه ست
به خو شی و ئاسووده یی دهکهم. نه، ههرگیز له تهک خو شه و یسته کانی ئیوه
نایگو ژمه وه.

ئه لنور: به لام کهس ئه وانی پی شکه ش به تو نه کردووه. روودار! ئیمه ئه وان را ده گرین.
هانریت! قسه بکه؛ شتیکی بلای.

هانریت: به داخه وه! من هیچ شتیکم له دست نایه.

ئه لنور: خاسه، خاسه، له چی ده ترسیت؟ چی شتیکی نازارت ده دات؟ ئه مه وه کو په له
هه وریکه که به ئاسمانی ههموو ئه وینداریک تی ده په ریت و ده روات.

ئه لیزابت: ئایا ئه و بهرچا و ته نگه یا تو؟

هانریت: نه، مهسه له که زۆر له مه قوولتره.

ئه لیزابت: به لام له دونیادا هیچ مهسه له یهک له مه قوولتر نیه.

ئه لنور: نازیزه کهم! قسه بکه؛ ده رده لای خو ت بۆ دهسته خوشکه کانت باس بکه.

هانریت: عاجزم کردووه. ده مزانی که سن ژوست چه نده به دینه. سه رزه نشتی ناکهم. به م
جو ره زیتتر خو شم ده ویت. حه ز دهکهم که لووت به رز بیت و جموجو لای هه بیت. زۆر
بی په رده و ره پ و راست ده رباره ی سیاسه ته که ی و بیرو باوه ری له ته کیا قسه م کرد.
سه رزه نشتم کرد.

ئه لنور: ئاه! چلۆن توانیت ئەم کاره بکهیت؟ سزادار نییه بۆ ئیمه دست بخه ینه نا و
ئیشوکاری هاوړیکانمان. پیوسته چاوه ری بین که ئه وان خو یان ره ئی ئیمه له م
باره یه وه بی رسن؛ ته نانه ت باو کم و رۆسپیتیر، به هۆی ئه و ریزه ی که بۆ یه کدی
هه یانه و باوه ریان به سه ره خو یی یه کدی له کاره کانیاندا هه یه، ههرگیز پرسیار له
یه کتر ناکه ن که له دادگا و کۆمیته چی رووده دات و چی ده که ن. من ههرگیز ریکه
به خو م ناده م که پرسیار له ماکسیمیلین بکه م، که له کاروباری سیاسیدا چی
دهکات و چی ناکات.

ئه لیزابت: باشترین کاری ئیمه ئه وه یه که از به یین فیلیپ سه رگه رمی کاری رامیاری
بیت.

هانریت: به لام من له کانگه ی دل مه وه حه ز به م کاره دهکهم. ناتوانم ئەم ره وشه په سه ند

بکەم. کەسێکم خۆش بویت و لە ئیشوکاری ژبانی ئاگادار نەبم. لێرەدا مەسەلە ی نەیتنی دەولەت لە ئارادا نییە. تەنانهت ئەگەربیش هەبیت، نەیتیبەکانی ئەوان، نەیتنی ئێمەش. لەم بارەبەرە هەقمە. چۆن دەتوانم چاوی بپۆشم لەو هەموو شتە پڕ لە زوڵم و خەفەتە ی بەسەر خۆشەویستە کەم دیت بەهۆی کاری رامباری. هەر وەها بەسەر ئەو کەسانە ی کە ئێوەش - ئەلنور و ئەلیزابەت - خۆشتان دەوێت؟

ئەلیزابەت: کام شتە پڕ لە زوڵم و خەفەتە تانە؟

هانریت: ئایا ئاگادار نیت لەو هەموو حوکمە بێ پەرحمانە ی کە چەندین مانگە یەک بەدوای یە کدا دەردەچێت؟

ئەلیزابەت: [بە لاساریبەووە]

نە، ئاگادار نیە...

هانریت: بە ئێنێیان پێ دەداین کە لە پاش کوشتنی خائەنەکانی ژێروند ئەبر، شا، دانتون، دمولن، ئیدی شمشیری دادپەرورە ی دەخەنەووە ناو کیتلانە کە ی. فەرەنسە ئازاد دەبیت و هەوای ئازادی هەلدەمژین. لەو پۆژەووە بەدوای، هەر پۆژ لە پۆژی پێشووی خۆیناویتر دەبیت؛ قوربانی پتر بوو، بەتایبەتی ژن و مندال. هەمیشە بەرامبەر ئەم پەنجەرە یە هاتوچۆبەکی بێ پایان لە ئارادا یە.

ئەلیزابەت: [هەر بەو حالەووە]

چی، بەرامبەر ئەم پەنجەرە تانە؟

هانریت: ئەو گالیسکانە ی کە بەسەر جادە کە تێدەپەرن نابینیت؟

ئەلیزابەت: [هەر بەو حالەووە]

نە، نە، من هیچ شتێک نابینم؛ هیچ نەدیووە.

ئەلنور: باوکمان لە پتی خوادا، پێگەمان نادات چاومان بەو بەدبەختانە بکەوێت، کاتیک کە لێرەووە تێپەر دەبن دەرگای پەنجەرەکان دادەخات.

هانریت: بەلام ئێوە ناتوانن دەرگای دلتان داخەن. دلتان ناھیتیت کە ئێوە بێ ئاگا بن لەو بێچارانە ی کە بەسواری گالیسکەکان بەرەو مەرگ دەچن و ئێوە خاس دەزانن کە کەسەکانی ئێمە بەرپرسیاری ئەم کارانەن.

ئەلیزابەت: [بە لاساریبەووە]

من هیچ نازانم، نامەوێت هیچ بزاتم.

هانریت: بە ئەلنور

«رۆسپیر» ی تۆ و «سن ژوست» ی من، پێکەووە خەریکی دارشتنی یاسا و دەستورن بۆ لێدان ی ئەو بێچارانە. «لویا» ی تۆ و کۆمیتە ی ئاسایش دەیانگرن و حەپسیان دەکەن. باوکە خاسە کەشتان لە دادگای شۆرشدا ئەو بێچارانە حوکم دەدات.

ئەلیزابەت: ئەمە راست نیە.

[بەدەست هەردوو گوتی دەگرێت]

ئەلنور: ئەوان ئەو ئەرکە سەختە ی سەرشانیان ئەنجام دەدەن. هانریت تۆ زۆر خاس دەزانیت کە ئەمە مایە ی خۆشی نیە. زۆرجار پتی دەزانم - بۆ ئەو ی کۆل نەدەم - رەنج و ناخۆشی ماکسیمیلین دەشارتتەووە. بەلام من پێگە بەخۆم نادەم وەکو تۆ هەموو ئەو ناپەختە ی و خورپە ی دلم بەگە یەغە ئەو کەسە ی کە خۆشم گەرە کە و باری دەرد و ئازار و ناخۆشییە کە ی قورستر بکەم.

هانریت: ئایا ئەگەر پەشوکاوی بکەین، مانای ئەو یە کە بەزەبیمان پێدا دیتەووە؟

ئەلنور: ئەوان بۆ بەجێهێنان ی ئەرکەکانیان - کە بەناچار پتی لە پێناوی رزگارکردنی کۆمار، دادگەر پتی پێشیل دەکات - هێز و خەلکی پێوستیان نیە. ئێمە نابێ لەمە زۆتر لە هێز و توانایان کەم بکەینەووە و لاوازیان بکەین.

هانریت: من نامەوێت بێ هێزتری بکەم! حەز دەکەم کە «سن ژوست» ی من - هەر وەکو ناوێ جوانە کە ی - لە کاتیکدا هەموو پۆژیک گیانی مەرۆقاییە تی پتر لە گیانییدا نەشوفا دەکات، دادپەرورە بێت؛ نەک سەتەمگەر و بێ دادگەر.

ئەلنور: ئایا وا دەزانیت کە ئەم کەلە پیاوانە پێوستیان بەو هە یە کە فیری مەرۆقاییە تیبیان بکەین. ئەو مەرۆقاییە تیبە بەدبەختە ی کە مل بۆ ئەم هەموو رەنج و ناخۆشییە شۆر دەکەن لە پێناوی ئازادکردنی ئەو مەرۆقاییە تیبە پڕ لە شانازییە ی پاشەپۆژ، کە هەموو خۆشی و بەختەووە ی خۆیان لە پێناویدا فیدا کردووە و لەوانە یە کە ژیا نیشیان لە پێناویدا بەخت بکەن؟ پڕۆ! چاکتر و ابووە کە دلخۆشییان بەدبەختەووە، و بەخۆشەووستییەووە، ئارامش و باوەر پێک کە لە دلەووە ئاواتەخووازن کە لە ئێمەووە دەستیان بکەوێت، بزبان پڕەخسێنن. بێ گومان ئەم پیاووە لووت بەرز و گەورانە هەول دەدەن کە هیلای و ماندوویە تی و دەرد و چەلەمە و ناخۆشی خۆیان،

ته نانهت دوودلپيه كانيشيان له ئيمه بشارنه وه...

هانريت: به راست باوه ده كهيت؟ ته نانهت «سن ژوست» ي من! نه ونده دلپه قه؟

ئه لنور: نه وه ره كو زوره ي زوري لاوان بو نه وه ي بهرگري له خو ي بكات، وا خو ي پيشان ده دات كه زور دلپه قه. ئايا له ناو قوولايي چاويدا تراژيدي نابينيت؟

هانريت: [په شوکاوه]

ئه ري، ده يينم. چون ده توانم نه يينم؟ نه مه منم كه له ته كيا دلپه ق بووم. ده بوايه باستر بمناسيبايه.

ئه ليزابت: «فيلپ» ي من هه رگيز هيچ شتيك مني ناسارپته وه. هه موو شتيك بو باس ده كات و هه رچي قسه يه كي هه يه بو مني ده كات. زور خاس ده زانم جگه له خاسيتي هيچ شتيكي ديكه له زاتيدا نيبه. هه رگيز نامه وپت كه نارپه حه تي بكم.

هانريت: [هه ره بو جوړه]

ئه ري، من نارپه حه تي ده كم. من خو شه ويسته كم و هاوپر كه م نارپه حه ت ده كم. به لام سزاك يم وه رگرتوه؛ چونكه ئيدي له ده ستم ده رچووه.

ئه لنور: دووباره ده گه رپته وه بو لات.

هانريت: نه، نه و ليبوردي نيبه؛ خاسي ده ناسم. باوه رم پتي نه بووه. نه مده ويست كه كويرانه دوا بكموم. نه وه نه مانه له كه سيك كه ده يه وي بيته هاوسه ري، په سه ند ناكات.

بي هووده خوشم ويستوه. بي هووده له دووريبه كه ي نارپه حه ت بووم؛ نه و شته ي كه ئيمرو له مني ده وپت، ناتوانم...

ئه لنور: ئيوه هه ردووكتان هه روه ك جووتني مندالي كه لله شه ق وان كه لاساري ده كه ن. به لام زور دلنيام كه به م شپوه يه زتر يه كترتان خوش ده وپت. خاسه، شپته گه وره كان لاساري بكن! روژنيك دپت كه نه و جي برينانه ي كه له يه كترتان كرده وه، ماچ بكن.

[روژنيك و لوي دپنه ژووره وه ئه ليزابت له پر چاوي پيشان ده كه وپت و هاوارپكي پر له خوشي له ده مي دپته ده ر و خو ي ده خاته باوه شي لوياره]

روژنيك: [به پيكه نينه وه به ئه ليزابت ده لي]

نه شميله بچكو له! نه وه تا نه وم بو هيناويت. هه ركه گوئي له دنه گه ناسكه كه تان بوو، ئيدي هيز و تواناي لي برا و هه موو هه ستي لاي ئيوه بوو و هيچ كاريكي بي نه ده كرا. نه وا دووباره ده يگيرينه وه لاي خو تان. نه، بو ماوه يه ك ده يده ينه وه به ئيوه. ئه ليزابت: [له باوه شي لوي دپته ده روه بو نه وه ي نارپه زايه تي پيشان بدات] بو ماوه يه ك! نه و هي منه؛ نه وسا بو ماوه يه ك پيم ده دنه وه. نه، ده زه كان! جهرده كان!

ئه لنور: [ده بو ليني]

بي ته ريبه ت!

ئه ليزابت: پيوسته له سهريان كه ريز له مافي من بگرن.

روژنيك: «نه و مندا لانه ئين كه نه م سه گه هي منه...»

ئه ليزابت: بي گومان! نه مه سه گي خو مه، ناتانده مي.

هانريت: بي تام.

روژنيك: نه مه به شپتي، بو به خوشمان ده وپت.

هانريت: نه لبه ته، نه و شانسي هه يه. هه قيتي. به دبه خت و بي شانسه كان گونا هبارن.

روژنيك: [به شپوه يه كي خوشه ويستانه]

هاوري چكو له كم! ناي دوودل بن له شانسي خو تان.

هانريت: ئيوه چنده خاسن!... به لام ئايا ده زانيت؟...

روژنيك: ده زانم دلي نه وپش هه روه كو دلي تو راستگو يه. من دلنيام.

هانريت: [را ده په رپت]

سوياست ده كم!...

[زور به په له داده نوشتيته وه و ده ستي روژنيك پيش نه وه ي بتوانيت لاي به ري، ماچ ده كات]

روژنيك: [پرو ده كاته ئه لنور و ده چپته لاي، زه رده خه نه يه كي پر له خوشه ويستي ده كه وپته سه ر لويو هه ردوو كيان، هه ردوو ده ستي ده خاته نيو ده سته كان ي خو يه وه].

با له م شه وه جوانه ي سه ره تاي وه رزي به هار تا ونيك پيكه وه به خوشي به رينه سه ر. ژورنيكي پر له خوشي! هه ر جار كه ديمه ئيره، ده لي لي له ناو بي شه يه كي پر له نارامشدا ده گه رپم. نه م باخه گه ورا نه ي ديرو و نه م دره ختانه ي كه به سه ر هه ر

لقیکیبیه وه دهیان په له ودری جوراوجور به سهریانا نیشتونونه ته وه، جگه له پاشماوهی خه ونیکی شپرزه چی دی نیبه. شاری سته مگهر و گترمه کیشی سهر جاده کان. ئیوه ئه لنور و ئه لیزابت چونکه هه موو رۆژگاری خوتان لهم شوتینه دا بردۆته سهر، له لایه ن ئاسمانه وه ته به پروک کراون.

ئه لنور: به لئج؛ ئهم دیمه نه نارامه، ههر له مندالیه وه له بهرچاومان دایه. ئینسان کاتیک لیره دایه واده زانیت که سه د فهرسه خ له پاریسه وه دووره.

ئه لیزابت: من ئیدی نایه ته وه یادم، ده لئیی خه ون بوو!

لویا: زۆر بلایی!

ئه لنور: نه، ئهو پتویستی به که سیک نه بوو کایه ی له ته کدا بکات. ئه لیزابت ته نیا قسه ی ده کرد. منیش ته نیا گویم راده گرت و گویم نه ده گرت. ئهو به ته نهایی ههروه کو قه فه سیک ی پر له بالنده بوو. بی ئه وه ی وچانیک بدات به رۆژ ههر خه ربکی فیکه کیشان بوو.

لویا: ئیستا ئیدی راهاتووم له ته کیا.

ئه لیزابت: [به عا جزیه وه]

ئایا نارازیت لئی؟

ئه لنور: [به تو انچه وه]

تۆش ناچار ده بیت فیر بیت و وه کو من بکه یت... گوئی نه ده یت... خاس ده کری...

ئه لیزابت: ناکه س، ناکه س!... بو ئه وه سزاتان بده م، ئیدی له مه ودا هیچ قسه ناکه م.

رۆبسیپیر: نه، تکایه هاوړی چکوله که م؛ من هزم له دهنگته دهنگت بریتیه له به شیک لهم دیمه نه. چاکتر وایه له ته ک بولبوله کان و چوله که کان - که بو ریزلیگرتن له سروه ی به یان، ئاواز ده خوینن - تۆش ئاواز بخوینیت و بچریکینی.

ئه لیزابت: [روو ده کاته لویا]

تۆش له ته کما ده خوینی...

[لویا له پشت «کلاوسن» ده که دا داده نیشیت، ئه لیزابت پارچه یه که له شیعری ژان ژاک ده خوینیت. هانریت پالی داوه به «کلاوسن» هکه و ده روانیته برکه ی.

رۆبسیپیر له نزیک په نجه ره که وه دانشتووه. ئه لنور له پشت سه ربیه وه وه ستاوه، دهستی خستۆته سهر شانیه وه، که میکیش نوشتاوه ته وه. یه که مین پارچه ی ئاوازه که ته واو

ده بیت. له نیوه ی پارچه ی دووه مدها ده رگا ده کرتیه وه، سیمون دوپله دیته ژووره وه [سیمون دوپله: ماکسیملین مېووره! هه والیک ی په له م هه بوو.

ئه لیزابت: ئه وه نده په له و گرنگه که نه توانی تا کوتایی ئهم ئاوازه چاوه ری بکه یت؟ سیمون: یه کی له نوینه ره کان کاریکی گرنگی پیت هه یه. گهره کته بیه نیمه ژووره وه؟

رۆبسیپیر: نه، ریگه ناده م سیاست بیته ناو ئهم جیگه پیرۆزه سیمون؛ من خۆم دیم. هاوړیبیان بیوورن! ئاوازه که تان ده ست پین بکه نه وه!

[له ته ک سیموندا ده چنه ده ره وه]

ئه لیزابت: ئیدی هه ز ناکه م ته واوی بکه م.

هانریت: چه نده خۆشه که له نیوماندا بوو.

ئه لنور: چه ند که م هه لی وا روو ده دات! هه رگیز ناهیلن که میک پشوو بدات. له گه ل ئه وه دا فره پتویستی به که میک پشوودان هه یه. بو ته ندروستی ئهو دلم زۆر له مه راقدایه.

لویا: که له سامبر و موز گه رامه وه، وام هاته بهرچاو که زۆر گۆراوه.

ئه لنور: ده بوایه له سه ره تای مانگی فوریه له خه سته خانه بخه وتایه. هه موومان فره له مه راقداین بو.

لویا: هیز و تواناکه ی، به پتوه رای گرتووه.

ئه لنور: ده بوایه سی مانگی ته واو پشووی بدایه. ئیمه زۆر هه ولمان دا تا توانیمان به زۆره ملی ته نیا مانگیک ئیستراحه تی بو بره خسین.

لویا: نه مانده توانی چاوی لی بیوشین و بی ئهو هیچ کاریک نه ده کرا.

ئه لنور: ئه گهر که وت و توانای نه ما، ئه وساکه چی ده که ن؟

لویا: تا ئهو کاته ی که بو کۆمار پتویست بیت، به سه ر پتویه و ناکه ویت.

هانریت: ئاه، که واته هه رگیز ناکه ویت؛ چونکه هه میشه پتویستیان پتی هه یه.

ئه لنور: [به سوپاسه وه]

هانریت گیان! ئوه! ئه گهر بمانتوانی بایه، که میک له و باره قورسه ی به سه ر شانیه وه یه، هه لبگرین.

هانریت: ئه مه له به دبه ختی ئیمه ده سته ی ژنانه که زۆر که م ده توانین یارمه تی ئهو که سانه بده یین که خۆشمان ده وین.

لویا: زۆر کار ههیه که ئیوه دهتوانن و له تواناندا ههیه که بیکهن. هه موو کار پکتان له دهست دیت. ئیوه نازانن خۆشهویستی و ئهوینی ئیوه چی هیز و توانایه که دهخاته ناو دلێ پیاویک که زهحمهت دهکیشیت. کاتیک که هیلاک و ماندووین، کاریکی یه کجار زۆرمان بهسهردایه و له ژیان وهرس دهبین، ژن چهند دهتوانیت سوودمه ند بیت و ئارامان بکاتهوه.

ئه لیزابت: خاس دهزانم؛ توو باریکی زۆرت بهسهر شانهویه؛ منیش توو بهسهر شانهویه.

لویا: ئای شهیتانی بچکۆله.

ئه لیزابت: شپزه، [بهشهرمهوه و له هه مان کاتدا به پیکه نینهوه]

نه، من ئه م قسه یه م نه کرد...

لویا: حاشای لێ دهکیت؟

ئه لیزابت: نه، هه رگیز نه!... بهلام بێ چاوووو، بلێ بزانه، ئه گهر من نه بوومایه، توو چیت دهکرد و ده بوویت به چی؟

لویا: ئاه، هه رگیز هیچ شتیکی خراپتر له ئاشنا نه بوون له تهک توو دا نییه.

ئه لیزابت: [سهری سوورماوه، له پاشدا به تووره بییهوه]

ئاه، خاسه، ئه مه ته نیا قسه یه کی دلخۆشکهره وهی رووته.

لویا: له هه موو شتیکی خراپتر ئه وهیه ئینسان بیر له وه بکاتهوه، که دهتوانی دوا ی ئه وهی له تهک توو دا ئاشنا بوو، بێ توو بژی و له وانه یه روژتیک توو له دهست ده ربجیت.

ئه لیزابت: بهلام هه رگیز بیر له وه مه که ره وه! ریگهت پێ نادهم بیری لێ بکه یته وه. ئه م کارهت ئیستاکی بێ هووده یه. من هه میسه له تهک توو دام و لیت جودا نا مه وه و پیتنه وه ده لکتیم.

[دوو باره ده رگا که ده کرتنه وه رو بسپیر دیته ژووره وه]

رو بسپیر: هاو رتیان، قسه کانتان مه چرین و قسه ی خۆتان بکه ن!

لویا! ته نیا یه ک وشه م له ته کتا هه یه.

[لویا به ره و لای رو بسپیر ده روا ت، چهند وشه یه ک به نه پیکه وه پیکه وه قسه ده که ن]

رو بسپیر: من ده بی برۆمه ده ره وه. پتیان را که یاندم که فوشه توانی ویتی باراس، تالین، کاریه، ماتیورنو یه ک بخات و ئیمشه و نیازیان وایه بیته باره گای «ژاکوبن» ده کان.

من بو ئه وهی پیشگیری له هیرشی دوژمن بکه م، پتوسته خۆم له وی بم. لویا: من له بریتی توو ده چمه ئه وی. توو مه چو! ئه م کاره هه م ماندووت ده کات و هه م مه ترسی هه یه.

[ئه لنور که نزیک بوته وه له رو بسپیر، هه ردوو دهستی پیکه وه ده نووستینی و دوعا ده کات، به لام هیچ ورته ی لێوه نایه ت]

رو بسپیر: نه، من پیلانه نه پیکه کانیانم پیشبینی کردوه؛ ده رۆم بو ئه وهی هه موو ئه و پیلانانه تیک بده م.

لویا: توو پتوسته ئاگاداری خۆت بیت.

رو بسپیر: [به توندییه وه]

ده رۆم.

[لویا خۆی را ده گرت و قسه ناکات]

ئه لنور: ماکسیمیلین را وهسته، با شتوت بو ئاماده بکه م.

رو بسپیر: ته نیا هیلکه یه کم به سه. [ئه لنور ده چیته ده ره وه] لویا توو لیره بمیتنه وه! چاوت لیبیه خاونه بچکۆله که ت به چاو خه ریکه ده مخوات.

نه شمیله که م ئارام به! ئه وتان لێ ناسیتنه وه.

لویا: من ناتوانم توو به ته نیا به چی به یتم.

رو بسپیر: نابێ له هیچ شتیکی بترسیت؛ خاس ئاگادار من... هانریت! هه زم ده کرد پیش ئه وهی برۆمه ده ره وه ده ربارهی شتیکی که شپزه ی کردوویت له ته کدا بدویم و قسه ت بو بکه م، ئیستا چاوهریم که ئه لنور شتوم بو ئاماده بکات، ئه گهر قبوولم نه کردایه دلگیر ده بوو لیم - وه ره پیکه وه قسان بکه ین.

[هانریت به سوپاسه وه به ره و لای رو بسپیر ده روا ت. رو بسپیر وه کو هاو رتییه ک ده ست ده خاته سه ر شانی. دوا ی مالتا وایی کردن و پیکه نین له ته ک لویا و ئه لیزابت، پیکه وه ده چنه ده ره وه. لویا و ئه لیزابت به ته نیایی ده میتنه وه.]

لویا: قسه کانی سوودی نییه؛ گوئی نادهمی، من ده رۆم به دوایدا. تا ئه و شوپنه ی من بزانه ئه و ده چیت بو لای که سانیک که زۆر رکیان لیبه تی و لیتی بیزارن. دللم لایه تی و له مه راقدام بژی.

ئه‌لیزابت: به‌لام خۆی وتی که پیتوبستی به‌تۆ نییه. من پیتوبستم هه‌یه...
لویا: دوا‌ی چهند سه‌عاتیکی دیکه دپمه‌وه بۆ لات.

ئه‌لیزابت: ئای! به‌لای تۆوه چهند سه‌عاتیک که مه‌ و هه‌یچ نییه؟ ته‌گهر ته‌و چهند سه‌عاته‌م
لی بگریت، ئیدی کاریکم پیت نییه.

لویا: له‌ دوا‌ییدا دوو به‌رابه‌ری ته‌و چهند سه‌عاته‌ت پتی دده‌م. برۆ! ته‌گهر به‌یتم بین من و
به‌ته‌نیا به‌چیتته‌ ته‌وی، هه‌رگیز له‌نیو باوه‌شتدا ئاسوده‌ نايم.

ئه‌لیزابت: من به‌خیلم... به‌لام له‌ قسه‌کانت ده‌گه‌م. له‌به‌ر ته‌وه ئیژم برۆ ئاگاداری هاوړی
خاسه‌که‌مان به‌. له‌به‌ر خاتری ته‌و، ده‌توانم ته‌م بی به‌شیه‌ له‌ تۆ قبول بکه‌م.

لویا: هه‌ر لیره‌ چاوه‌ریم بکه‌. تا دپمه‌وه به‌خه‌وه. کاتیک که گه‌رامه‌وه ئیدی ناتوانیت
به‌خه‌ویت. [یه‌کتیری ماچ ده‌که‌ن، لویا گوێ راده‌گریت] ته‌وا ته‌و ده‌روات؛ ته‌نانه‌ت
ته‌وه‌نده‌ کاتی نه‌بوو که نانه‌که‌ی به‌خوات.

[ده‌نگی کرده‌وه و داخستنی ده‌رگا که دیت]

ئه‌لیزابت: ته‌و زۆ به‌په‌له‌، هه‌ر به‌پتوه نانی خوارد.

لویا: پاش تاویکی دیکه ده‌رۆم به‌دوا‌یا. ته‌گهر بمینیت که دوا‌ی که‌وتووم، تووره‌ ده‌بیته‌...
ئاها! چه‌ز ناکه‌م که جاریکی دیکه ناچار بیته‌ شه‌ر بکات! خۆزیا بمانتوانیسیا به
له‌مانه‌ دوور بکه‌وینه‌وه.

ئه‌لیزابت: هاوړی خاسه‌که‌مان له‌وانه ناترسیت. ته‌نیا ته‌وه به‌سه‌ که ده‌ریکه‌ویت و
سه‌ریکه‌ویت.

لویا: نه‌، نه‌، خه‌باتیکی سه‌سه‌خت و غه‌مناکه‌مان له‌به‌رده‌م دا‌یه، دوژمن سوود له
چه‌که‌مه‌نییه‌کی ژه‌هراوی ده‌بات.

ئه‌لیزابت: کی؟ فوشه‌. ته‌و ناکه‌سه‌ سووکه بۆقله‌مونه‌، به‌و چر و چاوه‌ی که نۆکه‌ریتی لی
ده‌باریت، تاویک له‌مه‌وه‌ر چاوم پیتی که‌وت، ده‌کوکی و سلاوی ده‌کرد و داوا‌ی
لیبووردنی ده‌کرد و له‌ پیتیله‌که‌کان ده‌چوه‌ خواره‌وه‌...

لویا: هه‌رگیز باوه‌رته‌ به‌جال‌جالۆکه‌ نه‌بیته‌! ته‌و تاوه‌کانی له‌ هه‌موو کون و قوربنتیکدا
ده‌ته‌نیت.

ئه‌لیزابت: من هه‌رگیز لیتی ناترسم، من «هه‌نگ» م.

لویا: هه‌نگه‌ چکۆله‌که‌م، ته‌ی کوا چووزه‌که‌ت؟

ئه‌لیزابت: من نازپه‌روه‌رده‌م؛ ته‌وه‌نده‌ لووت به‌رزم که هه‌رگیز چووزه‌م به‌کار نه‌هیناوه‌. هه‌ر
له‌ مندالییه‌وه‌ فیر کراوم که به‌رگرم لی بکه‌ن. باوکم، براکام و خۆشه‌ویسته‌که‌م،
هه‌موو هیز و توانای من له‌نیو ده‌ستی ئیویه‌.

لویا: له‌گه‌ل هه‌موو ته‌مانه‌دا پیتوبسته‌ فیر بیت که چا و له‌ من بیوشیت.

ئه‌لیزابت: له‌ ژياندا، هه‌رگیز! چا و له‌ تۆ پتوشم؟ و تۆیش له‌ من؟ ته‌ی به‌دغه‌ر، به‌دغه‌ر!
هیشتا بیر له‌وه‌ ده‌که‌یته‌وه‌ که وازم لی به‌ینیت؟

لویا: هیشتا ده‌بی له‌ یه‌کدی جودا بین.

ئه‌لیزابت: ئاه، نه‌، نه‌! ئیدی نامه‌ویت... دووباره‌ چی به‌رنامه‌یه‌کیان بۆ دارشتووین که
دل‌مان بیه‌شینه‌وه؟ نابی ئیدی به‌گو‌تیان بکه‌یت و بکه‌ریتیه‌وه‌ بۆ سو‌یا. هه‌مووی
مانگ و نیویک نابیت که گه‌راویتته‌وه‌. من زستانی رابوردوو بی تۆ، به‌ته‌نیا له
ناو پیخه‌فیکی ساردوس‌ریدا ته‌نیای ته‌نیا بووم. چه‌نده‌ به‌دبخت بووم. ئاه! چهند
له‌شم ساردوس‌ر و دل‌م ته‌زی بوو! نه‌، هه‌رگیز رتگه‌ ناده‌م و ناهیتلم ئیدی ته‌م کارانه
دوویات بکرتیه‌وه‌.

لویا: ئیستا وه‌رزی به‌هاره‌، ته‌و قاچه‌ ناسکه‌ چکۆلانه‌ت گه‌رم ده‌بنه‌وه‌.

ئه‌لیزابت: به‌لام بۆ دل‌یکی ته‌نیا، خراپترین وه‌رزه‌...

لویا: تا ته‌و کاته‌ی زیندووم، له‌ هه‌ر شو‌نیکدا بم ناهیتلم ته‌نیا بیت.

ئه‌لیزابت: ته‌ری، له‌ دووره‌وه‌ به‌هۆی نامه‌کانت، خۆشت ده‌ویم. زۆر سو‌یاست ده‌که‌م! من
ده‌متم ده‌ویت. گه‌ره‌که‌مه‌ له‌شم له‌ ته‌ک له‌شتا جووت بیت. کاتیک له‌ نامه‌کانتا
ده‌نوسیت ماچت ده‌که‌م، شیت و شه‌یدا ده‌بم؛ هۆش و هه‌ستم له‌ ده‌ست ده‌ده‌م،
ته‌نانه‌ت فرمیتسکم وشک ده‌بیته‌ و ناتوانم بگرم.

لویا: هاوړی خۆشه‌ویسته‌که‌م، تکا ده‌که‌م هه‌موو هیز و توانام لی مه‌په‌. ئیدی ته‌وه‌نده
توانام بۆ نه‌ماوه‌. پیتوبسته‌ بۆ هه‌ر یه‌کیکمان مافیک ره‌چاو بکه‌یت، هه‌ریه‌که‌مان
پیتوبسته‌ به‌شیکمان له‌م مافه‌ هه‌بیته‌.

ئه‌لیزابت: که‌وا‌یه‌ راسته‌؟ دووباره‌ گه‌ره‌کتته‌ برۆیتته‌وه‌؟

لویا: له‌وه‌ ده‌چیت؛ به‌لام ئیستا نه‌.

ئه‌لیزابت: که‌ی؟

لویا: له‌وانه‌یه‌، سی هه‌فته‌ی دیکه‌؛ له‌ رۆژانی یه‌که‌م مانگی داهاتوو.

ئه‌لیزابت: دوا‌ی سی هه‌فته‌، مانگی داهاتوو... کاتمان هه‌یه‌، به‌لکو تا ته‌و کاته‌ شه‌ر ته‌واو

بیت... یا دنیا... بەلکو ھەر نەرۆیشتی... نه، نه! تەنانەت گەرەکم نییە بیری شی لی
بکەمەو!

لویا: ئاھ! ئەگەر بمتوانیایە.

ئەلیزابەت: ئەگەر تەنیا کەسیک بتوانیبت، تۆبیت، ئیمەین.

رێگەم پێ بدە لە تەک رۆبسیپێدا قسە بکەم! ئەو تۆی خۆش دەوێت، منیشی
خۆش دەو، ئەو زۆر خاسە... ھەر ئیستا کە بەچاوی خۆت دیت، ئەو تۆ لە من
ناسینیبت.

لویا: نه. «لیزابەت» ھەم، رێگەت پێ نادەم. شەرمەندە و سەرشۆر دەبم.

ئەلیزابەت: شەرمەندە لە من؟

لویا: شەرمەندە، لەبەر تۆ، چونکە من و تۆ یەکێکین. تۆ خۆ ناتەوێ کە «فیلیپ» ی تۆ لە
کار و ئەرکی سەرشانی، خۆی بدزیتەو و پرا بکات.

ئەلیزابەت: ئایا هیچ ئەرکیکت بەرامبەر بە من نییە؟ ئایا پتیوست نییە چاودیری لە
ھاوسەرەکت و ئەم بچکۆلەپەت کە لێرەدا نوستوو، بکەیت؟

[دەست دەخاتە سەر سکی. ئەلیزابەت بەپێوە و ستاوە و لویا دانشتوو. لویا کۆلمی
خۆی بەلەشی ژنەکی دەسووتیت].

لویا: ئەو تا دوو مانگی تەواو بەئارامی دەخەوێت، من دەگەر پێمەو، تا لە خەو ھەلی
بستیتم...

ئەلیزابەت: کەمێک بیری لی بکەرەو. ئەگەر لە کاتی کدا دیتە دنیا، تۆ لێرە نەبیت و
ئەگەر بەسەر سکدا چووم و مردم!...

لویا: ئەم قسە یە مەکە! دیوانە! تۆ بەتەواوەتی ساغ و تەندروستیت! ھەر وەک دلێکی پاک
و جوان دەدرەوشییتەو و لە دووری منیشدا ھەر وەک پشیلە یەکی نازیەر وەر دە لە
باوہشی خیزانە کە تا دەبیت... چی شتی ک دەتوانی ترس بخاتە دلتەو؟ من زۆ دوور
ناجمەو! ھەر کە پتیوست پێم بوو، خیرا خۆم دەگە یەنمە ئێرە.

ئەلیزابەت: بەلین دەدەیت؟

لویا: واتە...

ئەلیزابەت: تۆ بەلینت داوہ.

لویا: واتە تا ئەو شوینە کە بارودۆخ رێگە بدات و سن ژوست بتوانیبت چاوم لی
بپۆشیت.

ئەلیزابەت: ئاھ، کەوا یە نابێ حیسابی بۆ بکەم؛ سن ژوست دلێ نییە. تەمەنی تۆ زیتەرە.
ئایا ناتوانی بی ئەو کار بکەیت؟

لویا: ئەویش و منیش بی یە کدی ناتوانین کار بکەین. ئەو کارانە ی پیمان سپێردراوہ،
ئیشوکارەکان، ھەمووی بە شتو یەکی یە کسان دا بەش دەکریت.

ئەلیزابەت: حەزم دەکرد بزائم بۆچی ھەمیشە سەختترین کار بە ئێوە دەدریت؟

لویا: بی گومان، چونکە ئیمە ھەر کاریک کە پیمان سپێردراوہ، بەخاسی و دروستی
ئەنجامان داوہ. جگە لەمە، خۆشەویستە کەم! ئەگەر تۆ نەبوویتایە و رەنجی دووریتی
لە تۆ نەبوایە، لە ناو سوپادا و لە نیتوان سەربازەکاندا بەرامبەر بە گوللە و ناگری
دوژمن زۆر زیتەر ھەستم بەخۆشی دەکرد، تا کارکردن لێرە.

ئەلیزابەت: ئەو دەلێی چی؟ ئایا وەزعت لە کۆمیتە و لە ئیدارەکی خۆت باشتر نییە؟

لویا: لێرە، پیلانگێران، بەخیلی و خیانەت یە کجار زۆرە ھەریە کە خیانەت لەوی دیکە
دەکات. مرۆف ناچارە بۆ بەرگریکردن لە خۆی - ھەر وەک ھەموو ئەو کەسانە ی -
دیکە روو بکاتە شار دەرەوی راستی؛ هیچ دیار نییە کە ئەشی پروا بە کێ بکەیت
و متمانەت بە کێ ھەبیت. ھەر ئەمە دەبیتە ھۆی ئەو ی کە ئینسان باوہری
بە مرۆفایە تی نەمیتیت. ئەگەر کەسیک وەکو من خۆشەویستیکی وەک تۆ و چەند
ھاوڕێیەکی راستەقینە - دوو یا سێ - کە جیگە ی متمانە بن نەبیت،
بەتەواوەتی ورە بەردەدات. ئا، ئەگەر دەزانیت چەندە قینم لە سیاسەتە و لێی
بێزارم.

ئەلیزابەت: دە، لەو ی مەمیتەرەو! خۆت بکشیتە داوہ.

لویا: نه، چونکە ئینسانە خاسەکان خۆیان دەکشیتە داوہ، سیاسەت دەکەوێتە دەست
کەسانی ھیچو یوچ، پتیوستە بپننەوہ و ئەوان دوور بخەینەوہ. چارەنووس لە
راستییدا سەربەری یا سەرشۆری ئەو کەسانە ی کە لە پاش ئیمەدا دین، پە یوہندی
بە ئیمە و بەو کارانە دەیکەین و بەو سیاسەتە ی کە دەیگرین، ھە یە. مەگەر
ناتەوێت کە بچکۆلە خۆشەویستە کەمان ژیانیکی پر لە خۆشی و سەربەری
ھەبیت؟

من بۆ ئەو و لە پیناوی ئەودا کار دەکەم. نه تەنیا لە پیناوی ئەو، بەلکو لە پیناوی
ھەموو ئەو بچکۆلانە ی کە مافی ئەوہیان ھە یە، لە پاشەرۆژدا ھەموومان بخەنە ژیر

پرسیار لیکردن و دادگایمان بکن، کار دهکهم. مهگه ر ئهوهنده خوښه و بیست نین که مروفت له پیناویاندا که میک ماندوو بیت و رهنج بکیشیت؟ من هموو هیلاکی و ماندوو به تی و بیزار بیه کانم دهکهمه فیدای ئهوان.

ئه لیزابت: به ئی، با بچکۆله که ی ئیمهش بهخته وهر بیت! هموو شتی که له پیناوی ئه ودا!... بۆ منیش! حهزم دهکرد هموو شتی که بدایه و هموو شتی که رابگر تایه...

لویا: هموو بهخته وهر بیه کان، ئای نهوسنی بچکۆله!

ئه لیزابت: وا ههست دهکهم که بۆ بهخته وهری و خوشی دروست بووم. لیم مۆر مه به ره وه؛ ئایا ئه م جوهره بیر کردنه وه به خراپه؟

لویا: نه، خوښه و بیسته که م. من حهز له بهخته وهری دهکهم؛ بهختیاری و خوشی تۆم ده ویت. بوونم به ئه ندازه که پره له خوښه و بیستی که حهزم دهکرد بمتوانیا به بهشی بکه م به سه ره هموو اندا؛ به لام چلۆن ده بیت؟ ده ترسم که بهخته وهر کردنی خه لک تا چه ن دین چه رخی دیکه ییش نه یه ته دی.

ئه لیزابت: بهختیاری زۆره ملیبی، کاری زۆره مله، هه رگیز نامه ویت. من ته نیا هی خۆم ده ویت. ئه و بهخته وهر بیه م ده ویت که خۆم و خوښه و بیسته که م ده یه دین به یه کتری.

لویا: هه ر که دهر و رهنج کیشان و کار ته و او بوو، دوو باره بهخته وهر ده بیینه وه. هه ر ئه و کاته ی شو ریش دلنیا بوو که ئیدی نیشتمان پیتوستی به هیت و بازووی ئیمه نییه، ئه و کاته ئازیزه که م به خوښییه وه پیکه وه ده چینه گوندی «ئارتوین» ی خۆم! خانوویه کی خنجیلانه له گوښه یه کی کیتلگه که مان... رۆژگاران ی درتیز و سالانی بی دهر دی سه ر... چه نده خوښان! هه ر له ئیسته وه له ته ک تۆدا ئه و خوښییه ده چیتزم و تامی ده که م.

ئه لیزابت: بۆچی ئه م کاره بخه یینه سه به ینی؟

لویا: له پیندا پیتوسته شیاوی ئه وه بین.

ئه لیزابت: ئای، پینشو تیزه بچکۆله که م!

هه ر دوو کیان زۆر به خوښییه وه به کتری ماچ ده کهن.

[په ره ده داده درتیه وه]

تابلۆی ههفته م

شوین: [له کاخی پاشایه تی، بالکۆنی کافه کورازا، شه وی سییه می پره ریا ل (۲۲ م)].

خه لکیکی فره له هموو کۆمه ل و تو تیزه جو را و جو ره کان به ده وری میزه کاندان دانیش توون. له لای راسته وه به ره و خوار باخیکی گه و ره هه یه که چه ند پله یه که له خوار ساختمانه که وه یه.

دیوار تیکی شووشه یی لای راست و پشتی بالکۆنه که له دهر وه جیا ده کاته وه. به شه که ی دیکه، واته به رده می بالکۆنه که یه کسه ره به ره و پرو ی باخه که یه.

له ناو باخه که دا هاتو چۆ و جموجۆل وه به ر چاو ده که ویت. چه ند میز تیکی باز رگانه کان، فرۆشیاره کان و سفته فرۆشه کان له به رده می بالکۆنه که و لای چه په وه یه. والییه کان و کار به ده سه ته کانی میری، کولو، بیو، باره ر، باراس، ماتیورنو، مژان و که سانی دیکه تازه هاتوون و دانیش توون. دوای ئه وان «هش» و پاش ماوه یه کی که م «تالین» یش دیته لایان. میزه کانی «مار» بیه کان و شاپه رسته کان گۆراوه و «کولتو» سیخوری کۆمیته له نیوان ئه واندا دیاره؛ له وه پری باخه که دا له لای چه په وه، له به رزاییه کدایه.

فوشه له لای باخه که وه دهر ده که ویت و دیته پینشه وه و سه ر له هموو میزه کان ده دات. له لای راست و چه پدا به هه ر میز تیک ده گات، چه ند چه ره یه که ده کات و له پاشدا له پشت دوا میزدا به ته نیایی داده نیشیت، بی ئه وه ی هیچ که سیک ههستی پی بکات، به چاو هموو خه لکه که و روودا وه کان ده پیتوی].

میزی باز رگانه کان و فرۆشیاره کان: [زۆر له سه ر خو پیکه وه قسه ده کهن و ناو به ناو ده نگیان به رز ده بیته وه]

- بارودۆخ فره خاسه؟

- کاره کان ده سوور پیته وه. ئه ری ده یسوور پین.

- سه ده ی زتیرینه...

- سه ده ی کاغه ز، نرخ ی ئه سه که ناس هه رده م دیته خوار تر.

- ئېمە و ھەرزانبوونی ئەسكەناس! سوود لە ھەموو لایەكەو ھەك بارانی بەھار دەباریت. پێیەكمان لێرەبە و پێیەكمان لە لەندەنە. خواست و خستەروو^(١٦)، كارەكان خراب نین... بێ گومان كەسانێكیش ھەن كە لە ژێر باری سەختی ژياندا دەنالتین.

- من زۆر رازیم و ھەزەم بەدڵە... بژی شۆرش! فرە دەوڵەتمەندە.

- ھەموو سامانی نەتەوايەتی لە كرپین و فرۆش داھە... ھەرگیز شتی وا لە بازاردا نەبێراو... ھەلێكی گەورەبە... بازاربەكافمان، لە ھەفتەي پێشوو دا لە «لیموزن» زەوی پر پیت و بەرەكەت، كێلگە تايبەتیبەكان و كاخە گەورەكانیان بە پاروویەك نان لە دەست خاوەنەكانیان دەرھێناو و ھەر كە دایدەنیتن بۆ فرۆشتن، نرخەكان بە شتوویەكی سەرسام دەچیتە سەر ھو. بازارگەنەكان ھەر وا رادەووستن، دەست دەخەنە گیرفانیان و تەماشای دەكەن و كرپارەكان خۆیان نرخەكان زیاد دەكەن.

لە «كونتاوونسن» زەوی وزار پارە ناكات. بۆ زەوتكردن و ھەلگرتنی، تەنیا كەمپێك خۆ نوشتاندنەو بەسە. كاری بازاری رەش لە برەو داھە. ژووردان ترس و مەترسی خستۆتە دڵی داگیركەرەكان. دەستیان كردوو بە ھەلھاتن.

خاوەن مۆلكەكان مۆلكەكانی خۆیان بەچەند ئەسكەناسێك دەرفرۆشن.

- وریابن، پەلە بكەن. پاكسازی دەستی بێ كردوو، خەتەر لە پەنا گۆتیمانە. ژووردان خراوەتە زیندان، لەو ھەتی كەوتۆتە زیندان، ترسۆكەكان زانیان گرتوو و كەوتوو تە زوان درێژی. نابوو دەكەن، ئەي ھاوار بۆ ئەو ھەموو سەرانە. كۆمیسێون بریاری داو كە چارەسەری كێشەي ھەموو بازار بكات.

- دەبێ چاوەرێی بكەین و ببینین. ھیچ كالا یەك لەسەر دەستم نامییتەو. كەوتۆتە گەر و دووبارەش دەكەوێتەو گەر. بێ ئەو ی بیبینی و بیناسیت، دواي بكەو... من ھیچ كارەم!

- دەربارەي موخاكەمە، ھیچ مەترسیبەك نییە. چەند كەسێك تووش دەبن، بەجەھەننەم! كار بێ دەردەسەری و ناخۆشی ئەنجام نادریت. بەلام ھیچ مەترسیبەك لەو ھەدا نییە كە ئەم ھەزەمە درێژە بكێشیت! ئەگەر بیانویستایە ئاشكرای بكەن، دەبواي ھەموو ھەر نەسە بكێشە ناو كێشەكەو. چەند كەسێكی زۆر لە كار بە دەستانی شارەكان، كارمەندەكان، قازیبەكان و نوێنەرانی ئەنجوومەن كێشراونەتە ناو ئەم كێشەبە و تاوانباركراون. دەتوانین ئێمە بێ ترسولەرز بەخەوین.

- من رەخنەم ھەبە. ئەم كۆمیسێونانەم لا پەسەند نییە. ئەم كارانەي دەبێكەن زبان دەگەبەنیت و دژی نازادی بازارگانییە، ناتوانم تەحەمۆلی بكەم، من كۆنە لیبرالیكەم، من مافی ئەو ھەم ھەبە ھەرچۆنێك خۆم ھەز بكەم و بەھەر نرخێك دڵم بخوازی شت بكرم و ببفرۆشم.

- ئەم رۆبیسپێرە بەد فەسائە ژيانی لێ تێك داوین. ھەر لێرەو ھەقێكی لێ دەدەم. ئەگەر رێگەیان بێ بدایە، دەبوو ھۆی ئەو ی كە بازارگانییە ئێمە بەناو دی بكێشیت و لە ناوی بەریت و ھەموومان لەسەر ساجی عەلی دا بنیت. شۆلی لێ ھەلگێشاو و گوتوویەتی كە سوودی ئێمە لە كرپین و فرۆشدا دەبێ بەگۆرەي یاسا بیت.

- خۆزیا كاری بەسەر ئێمەو نەبوايە. تەنیا بەھۆی چەنەبازەكانی ئەنجوومەن دەتوانی بەئامانجی خۆی بگات.

- بەرێی من ئەگەر نەتوانین لە تەكیا رێك بكەوین، كارمان شپرزە دەبێ. خاستر وایە ھەر كارێك پتووست بیت بێكەین و ھەموو رێگە و شتووكەكان بەكار بێنین تا توندپەروەكانی كۆمیتە نەتوانن دەست بەخەنە نێو دەستی بەكتر و سەری خەلكی بپەرێن و مال و مۆلكیان تالان بكەن. تەماشای بكەن، ئەو یەكەیان ببو - كەشیشی مرمووج - و ئەو توندپەروەكانی كە لە شارەكانەو ھیناویانن. تەماشایەكی ئەو ی بكەن، كاریبە، لەو لاو ھەماتوون، تەماشای بكە.

- ھەي! ھەمیشە بۆ دەربازبوون رێگەبەك ھەر ھەبە. لەنێو ئەوانەدا چەند كەسێكی باش ھەن، وەكو باراس و تالین. ئەوانە ھەندێ داخواز و نیازی تايبەتی خۆیان ھەبە، ژن، شەراب، رابواردن، جوانپەرسەتی، پارە، پارە، پارە... لە رێگەي دەم و ھەيا «سك» ھو دەتوانین دەستیان بەسەردا بكێشین و مالییان بكەین.

- خاسە، برۆ و پشتیان پتو بەسەتە؛ بیانكەرە پالپشتی خۆت. ئەوانە ھەر ھەك نيسك و ھەن؛ ھیچ بنچینەبەكیان نییە. بێ ماھە و بەرەلان و ئێمە بۆ بەرپەردنی ئیشوکاری دەوڵەت پتووستیمان بەنیزام و رێكوییەكی ھەبە. بەتايبەتی لەم كاتە ناسكەدا كە پتووستە پارەو پوولتی فرە خر بەكەبەو و بنچینەبەكی پتەو پتەك بەتێن. رۆبیسپێر لایەنگری نیزام و رێكوییەكی ھەبە. ئەو تەنیا كەسێكە كە دەتوانی نەزم دا بین بكات و، توانای ئەم كارەیشی ھەبە. ئەگەر بتوانین بەھەر شتووكەك بیت، بەمامە ھەمەبەتی، رای بكێشین بۆ لای خۆمان، ئەو دەتوانیت كارەكانمان زۆر بەچاكي ئەنجام بدات و

سهروسامانیکى پى بدا... به لآم نه گهر به رهه لستيمان بکات و دژمان بوهستيت، پتويسته وردوخاشى بکه يين.

- من ره ئيه کى خاسترم هه يه، پتويسته له ناوى به رين و بيکوژين. هيج جيگه ي گومان نييه که له تهک نه م پياوه خو په سنده کارتيکمان پى ناکريت. نه و هه رگيز نازانيت مافى دادمه ندى سامان ماناى چييه و هه ستى پى ناکات. نه گهر کامبون نه بوايه و لغاوى رانه کيشايه، هه موو مال و مولک و سامانه کانى به سهر پياوه کانى خو ي دابه ش ده کرد.

- پف! برؤ بيان دزه ره وه! سبه ينى نه م کاره ناکريت. تا نه و شوينه ي سهر برين مه به ست بيت، نه نجومه ن زور ده ست و دل بلاوه و نه ندامه کانى سهر و ملى خو بان هه روه ک بارؤ که پيشکه ش ده کهن. به لآم له هه مان کاتدا نه گهر ده ست بخريتته سهر پايه بلنده کان و گهره کان، بو به رگير کردن لييان، لييمان ده بيتته شيرتک.

- با خو ينى خو مان پيس نه که يين. بو خه لکى به شه ريف، روژگارانى خو ش هه ر هه يه.

[خه ريکى خو اردنه وهن، ماتيونو و باراس دپنه ژوره وه]

ماتيونو: [له حاله تتيکدا که زور به به دگومان نييه وه هه وى ده ورو به ر هه لده مئى]

باراس، بو کويم ده به ي؟ له م جيگه به دناوه ي «موسکادن» انه چى باسه؟ هه ر ليتره بو گه نى خيانه ت و دزيتى ديتته ناو لووتم. چروچاوى که سانتيک ده بينم که شياوى تف تتيکردن.

[له کاتيکدا که حاله تى تفکردنه وه ده گريت، زور به قينه وه روو له بازرگانه کان وه رده گيرت].

باراس: [به پتيکه نينه وه]

وس به! وس رنو ناگادار به! تو نابى ليتره ده ورى «تيمون نه تن» م بو کايه بکه يت. تو خه ريکى خه لکى وه کو پارچه يه شياکه به چيلکه سهر و ژير و تتيکه ل و پتيکه لى ده که يت.

رنو: هه روايه. به ره کانى لووتم هه له ناکهن.

باراس: نه گهر وا بيت، نه و پارچه شياکه يه نخى زپرى ده بيت.

رنو: زپر و پيسى! هه ر دوو کيان بو گه نيان لى ديت... هه موو نه م ميتش و مه گه زانه ي ويزه ويزبان ديت به ده ور...

باراس: ناتوانين چاوى لى پتويش. ته نانه ت رو بسپيريش ناچاره که کو مه له يه ک...

رنو: نه گهر راو پيشان له گه لما ده کرد، فپرى چونه تى پاکسازيم ده کردن...

باراس: تو رکوينه له دلتا نييه. له گه ل نه وه ي که رو بسپير له کار دوورت ده خاته وه و ده رت ده کات، تو هيشتا گهره کته لى نزيک بيته وه؟

رنو: رکوينه! بوچى؟ هه ستى پى ده که م. من هه رگيز نه و کاره ناروه وايه ي نابه خشم و لى نابورم. من زور خزمه تم به کو مار کردوه. من له ناوچه ي خو م، ياخييه کان و دژ به شو رشه کانم له ناو برد. له وانه يه چاو لى پتويش و سلکردنه وه م نه بوو بيت. من خاچه کان^(۱۷) و تابلوکانم شکاند و وردوخاشم کردن. من چه ندين يه غان ده ستکه وتم نارد بو نه نجومه ن من مو لگاي که شيشه کان و کليسا کانم کرد به قوتايخانه، وه يا دابه شم کرد به سهر هه ژاره کاندا. ده ستم گرت به سهر مال و مولکى نه شرافه کان، هه موو سامانه کانيانم لى زه وتکردن و ناردمه خه زانه... ئيستا با بو خو بان ده ست بکه نه هاوار کردن و داد و بيداد وتن کار له کار ترازاوه. پتويسته له به ر خاترى نه م کارانه م سوپاسم بکه ن؛ به لآم بى گومان به دوور خستنه وه م له کار، سوپاسم لى ده که ن و پاداشتم ده ده نه وه. گوايا زور توندره ويم کردوه و شو لى لى هه لکيشاوه... وا بزانه تا يه کسان نييه کى دروست و راسته قينه جيگير نه بيت، وشه ي توندره وى له شو رشا نييه و بى مانايه.

ليتره چى باسه و چى روو ده دا؟

[به ره و لاي ميترى بيو و کلو ده روا ت] بيو! پيم بلنى بزانه م، من ده ناسيته وه؟

مه گهر ئيوه له کو ميته شيت بوون؟ بوچى دووباره منتان خواستوه؟

بيو: من به رگريم لى کرديت. به لآم رو بسپير و کوتون له قه لاچو کردنى لايه نگرانى نه بر له پاريس تووره بوون و پيشان ناخوش بوو. گوناھى خو ته که خو ت له ته ک «شومت» دا به دناو کرد.

رنو: من نه وه نده په ست و زه بوون نيم که ئينکارى نه م کاره م بکه م. «شومت» پياويکى راست و دروست بوو و مايه ي سهر به رزى شو رش بوو. گه وره ترين گوناھى نه و، نه وه بوو که له برى نه وه ي به رگرى له بيروباوه ر و هه لسوکه وتى خو ي بکات - که بيروباوه رى منيشه هه مووى به راست ده زانم - ده ترسا و به رامبه ر رو بسپير به رگرى له خو ي نه ده کرد.

بيو: گهره کته توبش وهکو ئه و بچيته سهر سه کۆي ئيعدام؟ کاري ئيمه - که توانيومانه
رزگارت بکهين - سه ختتر مه که.

رنو: نامه ویت له م کاره بئ بهشت بکه م! سهر م بپرن لام باشته له وهی که خۆم سووک و
زه بوون بکه م.

بيو: ناکه سی موباره ک! تۆ ده بئ له کانگه ی دلته وه سووکي و زه بوونی قه بوول بکه يت.
زۆر شانازی به بیروباهه پری خۆت ده که يت؟

ئایا نازانیت که ئەم رێبازە ی تۆ گرتووتە بەر شتیکی نە مابوو، که بتکاته
دارده ستیک و کوته کیتی کوشنده بۆ ئەنجامدانی کوده تايه کی نیزامی، که
دیکتاتورێکی پۆتین له پئ - واته «رونسن» بینیتته سهرکار و به سه ر لاشه ی
کۆماردا حوکم بکات؟

رنو: چی؟ رونسن؟

بيو: گه وچه! هيچت نه دیوه؛ هيچ تينا گه يت. تۆ شایانی ئه وه يت په نجا جار ئيعدام
بکريت... به لام من ده زانم که تۆ ئەم کارانه ت له ناوچه که ی خۆت نه کردوو. من
ناگاداری هه موو هه لسوکه وت و کاره کانت هه م و شانازیت پتیه ده که م. من تۆم له
ده ست رۆبسیپتر رزگار کرد. به لایه نی که مه وه که مێک نارام و خۆین سارد به. ئەو
که سانه ی که پالپشتی تۆن به - پرسپاری ئەم کارانه مه که؟ کۆمار به هۆی ئەو
هه موو و رپنه و قسه قۆزانه ی له لایه ن ئەو که سانه ی که پتیه ست به رگری و چاودیری
لئ بکه ن، ده کريت، له مه ترسیدايه و ئيمه له وانه يه بۆ به هیزکردنی کۆمار
پتیه ستیمان به يه کدی هه بیت.

رنو: ده باره ی کئ قسه ده که يت؟

بيو: ده باره ی رۆبسیپتر، ئەو له و هه موو - کاره وردانه که ئيمه خۆمان پتیه ماندوو
کردبوو - بۆ ئەوه ی ئەوانی پئ بشکينين و سووکيان بکهين، بۆ ئيمه مه رجه عيک
دروست ده کات.

رنو: خودایه ک؟

بيو: ئەری مه رجه عيک. توبش گرنگی ئه وه ت بۆ روون ده بیتته وه. مه رجه عيک که بئ
گومان ئەو ده بیتته کاهینی گه وه ی. له ميحرابه وه تا ته خت و تاج. بۆم نه؟ خۆ
دووری ئەم دووانه له يه کدی ته نیا هه نگاوتیکه و به س!

رنو: خاسه! چی گه و جيتيه که.

بيو: باشه، له دواییدا به چاوی خۆت ده بیینیت. پاش پانزده رۆژ ده ستووری به جيتيه تانی
رپوره سمیکي^(۱۸) ده رکردوو، واته له ماوه ی پانزده رۆژدا، رۆژتیک ته رخان
ده کريت بۆجه ژن به ناوی رۆژی مه زنا واته رووبه ندپۆش.

رنو: ئەگه ر وا بپه ده که يتته وه؟ بۆچی ده نگت پیتا؟

بيو: ئەری، پانزده رۆژتیک ده بیت. که منیش ده نگم داوه به بوون و نه مری. ئيمه ناچارين
که ئەم کاره بکهين. له راستیدا پياو له خۆی بپزار ده بیت و خۆی به په ست و
زه بوون ده زانیت! رنو، تۆ هيچ گومانیتک له وه دا نیيه که توانايه کی ته واو و
سه يری به سه ر هه موو ئەنجومه ندا هه يه. پياو باوه ر ناکات هه رکه ده ست ده کات
به قسه کردن، به و ده نگه ی - که هيچ جوړه زرنگانه وه يه کی تیدا نیيه - چاوتیکه
له چاو ده کات و خۆی وه کو زانايه کی وشک دینیتته به رچاو، خه لکی به ره و لای
خۆی راده کيشیت شه يدا و يه خسیری ده بن. هه ره کو جالجالۆکه به يه کيک له
تاره کانی ده تانخاته نيو داوه وه و له هه مان کاتدا مه ست و سه رخۆشان ده کات.
نازانم چی جوړه بئ هۆشکه ره وه يه کی کردۆته ناو ئەو شه رابه بئ تامه يه وه.

رنو: ئەو با ده يه م خواردۆته وه، تامی ده زانم و ناشنام له ته کيا.

کولو: پتیه ستیه رتگه ی نه ده ين قسه بکات.

بيو: قسه و وتاره کانيمان تا سه ده ها فه رسه خ له ناو خه لکيدا بلاو کردۆته وه و
ناردوو مانه ته سه راسه ر خاکی فه ره نسه و ده ستوورمان داوه که له هه موو
دیهاته کاندایا بکرتنه وه. له پانزده رۆژ له مه وه به ره وه نامه ی پر له سۆز - وه ک
لافاوتیکی بئ پايان - له هه موو دیهاته کان و سه رانسه ری فه ره نسه دا ليشاوی بۆ
هیتاوه. شوپنه واری قسه کانی ته نانه ت له هه ندران، له ئەوروپا موعجيزه ده کات.
پتیه ستیه ئەو لیته اتن و ئاماده ييه مه زنه رامياريه ی که له کارتيکی وه ادا - که
کاتیکي خاسی بۆ به جئ هیتانی هه لپژاردوو - بناسين و ده ستی به خينه سه ر. ئەو
توانیوتی گرنگی و گه وه يی و فراوانی شوپش و جتگيربوونی نیزامی نوئ به سه ر
هه موواندا و ته نانه ت به سه ر دوژمنانیشدا به پیتیت.

رنو: ئەگه ر ئەو له خزمه ت کۆمار دایه، چ شتیکی سه رزه نشت ده کريت؟

بيو: من بۆيه سه رزه نشتی ده که م، چونکه له پیناوی خزمه تکردن به کۆمار، حکومه تی

رژیمی کلیسای هه‌لێژاردوو که خراپترین جۆری رژیمه؛ رژیمی که ده‌بیتته مایه‌ی نابروورپیزی و هه‌موو مرۆفایه‌تی ورد و نابودو ده‌کات.

رنو: وا بزانه‌ی ده‌باره‌ی ئه‌و هه‌له‌ ده‌که‌یت.

بیو: من هه‌رگیز باوه‌رم به‌که‌سیک نییه که هه‌میشه گیانی له‌نیو ده‌میدایه. سوود و به‌هره له توانای ئازاد و هه‌ر ده‌گرتیت؛ ده‌وری سته‌مگه‌رتیکی دادپه‌روه‌ر، زۆر به‌جوانی ده‌بیتتیت و هه‌ر کارێک ده‌کات، ناچارمان ده‌کا که باوه‌ری پێ بکه‌ین که ئه‌م کاره بو‌خه‌لکه‌و خه‌لک ته‌نیا خۆبه‌تی...

رنو: به‌لکو ئه‌و ناچار بیت.

بیو: ئه‌مه مه‌ترسی زیتره! پیتوسته‌ بێ ده‌نگ و نابودی بکه‌ین.

رنو: بیو، تو هه‌رگیز ئه‌وت خۆش نه‌ویستوو.

بیو: نه‌، ناکه‌س! هه‌ر له یه‌که‌مین رۆژ که بۆنی گه‌یشته‌ لووتم، هه‌موو مووی له‌شم راست بو‌ه. زیاتر به‌رقوکیه‌وه ئافه‌رینم ده‌کرد.

رنو: فره‌ دژواربوو (١٩) تا توانیم خۆم له داوی رزگار بکه‌م. پیتی له‌ ده‌نیم که خۆشم ده‌ویست.

بیو: که‌وا به‌ سه‌ری خۆتی پیتشکه‌ش بکه‌!

رنو: هیتشتا سه‌رم به‌که‌لکه‌ بۆ کۆمار. به‌دبه‌خت ئه‌و که‌سانه‌ی که نیازیان هه‌یه له‌ناویه‌رن. من هه‌رگیز سه‌رم به‌فیرۆ له‌ ده‌ست ناده‌م، تا دوا تنۆکی خۆینم به‌رگری له‌ خۆم ده‌که‌م. نه‌ته‌نیا خۆم، به‌لکو هه‌موو که‌سوکاره‌کانم، منداله‌ بچووکه‌کانیشم هه‌موویان بۆ به‌رگری له‌ خۆیان ئاماده‌ن.

[فوشه‌ به‌ده‌وره‌ری ئه‌م میز و ئه‌و میزدا ده‌گه‌رتیت؛ له‌م کاته‌دا له‌ رنو نزیک ده‌بیتته‌وه]

فوشه: منیش که‌سوکاری خۆم هه‌یه.

رنو: [فوشه‌ ده‌ناسیتته‌وه، به‌په‌رۆشه‌وه ده‌ست ده‌خاته‌ نیو ده‌ستییه‌وه]

ئوه‌! ئه‌مه تۆبیت، فوشه؟ راسته‌ تۆبیش کچیکت هه‌یه.

فوشه: «نیو» هه‌ بچکۆله‌که‌م، له‌و شتانه‌ی ده‌باره‌ی شارییه‌ قه‌له‌و و تیر و ته‌وه‌زه‌له‌کان باس ده‌که‌ن، ته‌نیا شتی که‌ له‌ به‌هره‌ی والیه‌تیم بۆم ماوه‌ته‌وه، هه‌ر ئه‌وه؛ ئه‌و جوانترین و خۆشه‌ویستترین که‌سی منه...

[باراس؛ گوێی بۆ قسه‌کان شل کردوو، به‌شۆخییه‌وه به‌کولو ئیترتی]:

«بچکۆله‌کانی من نه‌شمیل و خر و خه‌پانه‌...»

رنو: من هه‌رگیز له‌ دوژمن ناترسم؛ به‌لام زۆر چه‌ز ده‌که‌م له‌م پوه‌وه ته‌ماشای بکه‌م. له‌ راستیدا رۆسپیت فره‌ له‌ هه‌له‌ دایه که دوژمنایه‌تیم ده‌کات. پیت خۆشه‌ که هه‌موو شتیکی بۆ روون بکه‌مه‌وه.

فوشه: زۆر ئاگاداری خۆت به‌! به‌ هه‌یج جۆریک ناتوانیت خۆت له‌ تۆری داوی رزگار بکه‌یت.

رنو: [به‌که‌له‌ شه‌قییه‌وه]

ئو هه‌له‌ ده‌کات. کارێک ده‌که‌م هۆشیاری بکه‌مه‌وه، له‌ ته‌ک ئه‌و هه‌موو بیدادییه‌ی هه‌یه‌تی هیتشتا ریتیم هه‌یه بۆ زبهره‌کی و په‌فتاره‌کانی.

فوشه: زبهره‌کیته‌ی، خاسه‌! هه‌رگیز ئینکاری ئه‌وه ناکه‌م؛ به‌لام خاستر و ابو که له‌وه بترسایتایه ئه‌م زبهره‌کیته‌ی و امان له‌ ده‌کات به‌ره‌ به‌ره‌ و هه‌نگاو به‌هه‌نگاو، بێ ئه‌وه‌ی خۆمان بمانه‌وێت، به‌ره‌و ریککه‌وتن له‌ ته‌ک شاپه‌رسته‌کامان به‌ریت.

رنو: ئه‌مه درۆیه.

بیو: فوشه! تو زۆر دوور ده‌رۆیت و شوولی له‌ هه‌له‌که‌یتت.

فوشه: زۆر چاک و دروست بۆی رۆیشتووم.

بیو: هه‌یج به‌لگه‌یه‌کت له‌ ده‌ستا نییه.

فوشه: بپچاره‌ بیو! ئه‌وانه‌ و له‌به‌رده‌متان. وا بزانه‌ ئیوه که یانزه که‌سن - نه، جگه له‌ ئه‌و ده‌ که‌سن - چه‌ندین مانگه له‌ کۆمیتته‌دا هه‌ول ده‌ده‌ن که بزانه‌ ئه‌و به‌لگانه‌ چۆن چۆنی گه‌یشتۆته‌ ورون!...

بیو: تو ناته‌وێت بچیتته‌ بنجوناوانی؟

رنو: چی! به‌ ورون؟

فوشه: به‌شای ورون - ئه‌ری به‌برای کاپه و کۆمه‌له‌ سیخۆره‌کانی.

بیو: ئه‌مه ئه‌بوو!... هه‌رگیز شتی و نابیت... ئه‌گه‌ر ئه‌مه‌م بزانیایه...

[خه‌ریکه له‌ تووره‌بیدا بخنکیت]

فوشه: [به‌ئارامی و له‌سه‌رخۆوه]

من دهزانم و ناگاداری ئەمەم.

بیو: بیسهلمینه، بسهلمینه.

فوشه: له ئەو بپرسه.

[ئیشارەت بۆ مژان دەکات که له پشت میزەکه به تەنیششت بیو دانیشتووە].

رنو: کتیبه؟

فوشه: ئەو «مژان»؛ سکرەتیر و دەستی راستی کارنو. بەلگەکان لای ئەون.

بیو: ئەگەر بەلگەکان لای ئەون و تا ئیستا نەیداو بەکۆمیتە، دیارە که خائینه.

مژان: ئیمە و کارنو چاوەرپی ئەو دەکەین که لیکۆلینەوکانیان تەواو بییت.

رنو: کهوایه هیشتا بەلگەتان له دەستا نییه.

فوشه: له دەستمان دایه.

رنو: تا بەچاوی خۆم نەیانبینم، باوەر ناکەم.

مژان: هەركات ویستت بیته مالی ئیمە، بەلگەکان دەبینیت. هاوشاری! ئەوساکە بۆت

روون دەبیتهووە که ناکریت ئەم جوړه بەلگانه بخریته نیو گیرفان و له ناو شاردا

هاتوچۆی پتو بەکریت.

رنو: [پشتی تی دەکات]

درۆزنی بی شەرپه! من باوەر بەقسەکانت ناکەم. فوشه تو درۆ دەکەیت.

فوشه: بەلام ئەگەر لووتتمان خسته ناو خیانه تەکانی رۆبەسپەرەکەت، چۆنە؟

رنو: [بەتوورەبییهووە]

دەیکوژم!

«هش» بەرگی ژەنەرالی لەبەردایه و دیتە ژووورەو. تەمەنی بیست و پینج سالتیک

دەبیته؛ جووتی چاوی رەشی زۆر تیژ، رواله تیکی هوشیار و چالاک، لەسەر

روومەتی جیگەیی برینیک دیارە. هەلسوکهوت و قسەکردنی زۆر سەنگین و

پیاوانهیه. بەرەو لای میزی رنو، بیو و کولو دەروات.

هش: سلاو، رنو!

رنو: هش! ئەو لێره چی دەکەیت؟ لەوی شەر بی تو دەکریت.

هش: ئەوان شەر دەکەن و من خەفەت دەخۆم.

سلاو بیو! [بیو بەدەموچاویکی گرژەووە و لە ژێر لێسەووە وەلامی سلاووەکەیی

دەداتەووە. کولو زۆر بەناشکرا پشت دەکاتە هش]

نازانم بۆچی له فەرماندەیی سویای موزول لایان بردووم و کردوویانم بەفەرماندەیی

سویای ئیتالیا.

بیو: خاسه، ئەی لێره چ دەکەیت؟ خۆ رینگەت له پاريسهوه نییه!

هش: هەموو رینگاکان له پاريسهوه تێدەپەرن. من بۆ جیگەیی دیاریکراوم دەروم. بەلام

ناچاربووم که بزاتم بۆچی هەر له رۆژانی یەکه مینی ئیشوکارم له «ئیلزاس» لایان

بردووم. ئایا هیشتا جیتی متمانه نیم؟

بیو: بەگوێرەیی ئەو حوکمەیی که بیته گەیشتوو، ئیدی پیویست بەو ناکات شتیکی دیکه

بزانیت.

هش: پیویستیم بەمتمانەیی کۆمیتە هەیه. ئەگەر خەلکی له نیو خۆباندای متمانه بەیه کدی

نەکەن، هیچ کاریکی خاس و دروست ئەنجام نابیت.

بیو: کێ هەیه باوەر و متمانهیی بەهاوسیتی خۆی ما بیته؟

کولو: [زۆر بەخیرایی رووی وەردهگیریت و بەخێسەووە تەماشای هش دەکات] کۆمیتە

تەنیا باوەر و متمانهیی بەو ژەنەرالیانە هەیه که پیرووی لێ دەکەن.

هش: من جیگەیی متمانه نیم؟

کولو: تو جیتی باوەر و متمانه نیت؛ چەندین جار دەبارەیی ئەو دەستوور و فەرمانانەیی

بۆت نێردراو، هیچ راپۆرتیکت نەداو.

هش: من بەگوێرەیی بارودۆخی ئەوی ناچاربووم که دەستوورەکان بگۆرم و بەرپووەبردنی

ئیشوکاری کۆمار بەسەرپیچیکردن لەو دەستوورانە خراپ نەبوو و تیک نەچوو.

ماتیورنو: جارتیکی دیکه «ئیلزاس» گیرایه و «لاندوا» له گەمارۆبوون رزگاری بوو و

«برونسوبیک» ناچار بوو هەلبیته و رابکات. ئەری، بەدوای من هاوشاری هش

ئیش و کارەکانی خراپ نەبوو.

بیو: پیویست ناکات هەلی بکیشیت. خۆی بەتەنیا بی دەتوانی ئەم کارە بکات.

هش: له راستیدا من حەز بەشانازیکردن دەکەم، ئایا بەرای ئیوه ئەمە جیگەیی

سەرژەنشترکردنە؟ من ئەم شانازیانە پیشکەش بە نیشتمانم دەکەم.

کولو: تۆ بهو لووتبه رزی و زۆر بلاییهت، بههۆی ئهو هه موو تیکچوونانهت له تهک
فه رمانده کانی دیکه و به خیلای بردن پیتیان و سه رپیتچیکردن لهو فه رمانانهی بۆت
نیردراون، هه موویانت بیزار کردوو و کارپکت کردوو ئیدی گیانمان گه یشتوته
لووتمان.

هش: ته نیا گوناھی من لای ئیوه ئه وه یه که ئهو دهسته رووت و برسی و پتی په تی و بی
چهک و ماندووانه ی که له نیوه راستی زستاندا بۆ منتان ناردبوو، قبوولم
نه کردوون. بی گومان هه قم بووه.

کولو: تۆ ته نانهت نه تتوانی - ههروه کو له دهستوو ره که دا بۆت نیردرا بوو - ههروه کو
دوژمنیکیش بوایه ته ماشات بکردنایه و خواردنت پتی بدانایه.

هش: ئه ری، ئه مه راسته و شانازی بهم کاره مه وه ده که م. من هه رگیز ئاماده نیم و نابم که
خوینی خه لکی بمژم و خه له و خه رمانی ئهو دپهاتانه ی که گرتوو مانه له ناوبه رم.
ئه وانه هی دوژمن بن یاخود هی خۆمان، من هه رگیز ئهو ئارده ی - که دایکه کان بۆ
خواردن منداله کانیان داناوه - به زۆر لیتیان زهوت ناکه م. من رینگه ناده م
سه ربازه کانم، جووتیاره کان تالان بکه ن. تۆ سه رزه نشتی لووتبه رزیتیم ده که یه ت. من
شانازی به کو مار ده که م. تا ئهو رۆژه ی فه رمانده م هه رگیز رینگه ناده م و نا هیتلم که
کو مار بی ئاپروو بکریت.

بیو: کو میتیه پارگری شه رپه ف و ئاپرووی کو ماره. ته نیا کو میتیه ده توانیت ده رباره ی
که سیک که شایانی کو مار بیته، قه زاوه ت بکات. سه ربازیک که به رامبه ر
فه رمانده کانی - به بی رهوا - ده ست بکات به چه نه بازی و ری نه کردن،
گیره شیوتینه.

هش: [هه لده چیت]

چۆن ده ویری بهو که سه ی که ژیسبرگ و فروشیویلری داگیر کرد، بلاییت
گیره شیوتین.

بیو: سه رکه وتن و کاره گرنه کانی رابوردووی ژه نه راله کان، نابیتته هۆی پاککردنه وه ی
هه له و خه تای ئیمرویان.

هش: ئه گه ر هه له یه کم کردوو، گه ره که هه ر ئیستا بگرن و زیندانیم بکه ن.

کولو: بهم زووانه ده گیریت. فه رمانی گرتنت ئیمزا کراوه.

هش: [به توو ره بییه وه]

چه ته کان! ئیوه هاوکاری تاوانی «برونسویک» ن؟

من ئه م مه سه له یه ده گه یه نمه رۆبسیپتر. ئهو رپز له کاره کانم ده گریته.

کولو: ئه ویش فه رمانی گرتنتی له تهک من و کارنودا ئیمزا کردوو.

هش: توانای لی ده بریت و به سه ر کورسییه که دا ده که ویت] نه، هه رگیز شتی و نابیت!

ماتیورنو: [روو ده کاته بیو و کولو]

هاوشارییه کان، ئه مه کارپکی شیتانه و گه و جانیه؛ کو مار پتیوستی به هه موو ئهو
که سانه هه یه که به رگری لی ده که ن. من دلنیام و ئیژم که هش یه که یکه له
خاسترینی ئهو که سانه ی به رگری له کو مار ده که ن.

کولو: [به هه ره شه وه ته ماشای رنو ده کات]

ده ست مه خه ره ئیشوکاری کو میتیه! تۆ پارته رتیکی خاس نیت بۆ خه لکی؛ هه ولبه ده
به رگری له خۆت بکه یه ت.

[له تهک بیو ده چه گۆشه یه که وه]

هش: [پاش ئه وه ی که میتیک سارد ده بیتته وه و ئارام ده بی، روو ده کاته رنو]

هاوری هپچ دلگیر مه به؛ من له مه وه به ریش چومه ته زیندان و ههروه کو «مارا»
به سه ره رزیبه وه ها توومه ته ده ره وه.

رنو: له وانه یه ئه گه ر مارا ئیستا بمایه، ئیمرو نه یده توانی وا به ئاسانی له م گیتزاوه رزگاری
بیت. ره شه بایه کی شیتانه به سه ر سه رمانه وه هه لئی کردوو؛ ئیدی جودا کردنه وه ی
دۆست و دوژمن له یه کتر دژواره. هه رکه هیز و توانا زۆری خایاند، داوه ریتی
ژهه راوی ده کات. له م باره یه وه زۆر شتم بۆ روون بۆته وه. به هیچ جو ریک ئه م
پیاوانه مه بزوتینه! قسه کانت فره بی په روان.

هش: من ئه مانه ده زانم، زۆر ده که ون له سه رم. به هیچ جو ریک ناتوانم کلپه ی ئاگری
ده روونم دا برکتیم.

فوشه: [له و لاوه گویی بۆ هه موو و توو ئیژه کان شل کردوو؛ دپت و خۆی تی
هه لده قورتینی].

له بریتی ئه م هه موو قسانه، خاستر وایه بچوولیتته وه و کارپک بکه یه ت.

هش: من گفتم هه چیه بیهیت، کرداری پتوه ده کهم. دهر باره ی هه چیه که دهیکه م، قسه ده کهم.

فوشه: له گه ل ئەمانه شدا ئەو قسانه له تهک دوژمنه کانتدا ناکه پت.

هش: ئیمه لیره له تۆردوگانیین.

مژان: [به هیواشی و له سه رخۆ]

با! هاوړی! دوژمن له دهو رو بهرمان دایه.

هش: کچی، دوژمن، تۆ؟... من تۆم له ده بیرخانه ی کارنو دیوه، راپوړتی درۆت دژ به من نووسیوه!

مژان: تۆ من نانا سیت؛ من دۆستی تۆم

هش: ناوی دۆست ئا فره تیکه قه حبه یه و خۆی ده داته ده ست هه ر که سیک بیه ویت.

فوشه: که سانیک که له کاتی ته نگانه دا ده ستی دۆستایه تیت بۆ درپژ ده کهن، له خۆت دوور مه خه ره وه.

هش: من ته نیا دۆستی کم هه به و ئیدی دۆستی دی که م گه ره ک نییه. خه لک، خه لکی پاریس، خه لکی سه ره رز و راستی من. خه لکیش خاس من ده ناسن. منیش باش ده باناسم. خه لکی من له ویدان...

فوشه: باوه رت به م قسانه هه به؟ تۆ خه لکی ۱۴ ی ژوئییه و ۱۰ اوت ده ناسیت. ئەو خه لکه ئیدی نه ماون؛ هه رگیز حیساب بۆ ئەو خه لکه ی جاران مه که.

هش: من جگه به خۆم و مافی خۆم و ویزدانی رۆب سپیر، ئیدی نیاز و پتو بستیم به هیچی دیکه نییه.

فوشه: هه ر ئیستا بیستت که ئەویش دژته و دژ به تۆ کار ده کات.

هش: ئەمه به هۆی هه له یه ک بووه، له دواییدا بۆیان روون ده بیته وه و هه له که یان خاس ده که نه وه.

فوشه: ئەگه ر باوه رت به مه هه به، تیا چوویت. به رگری له خۆت بکه.

مژان: ئیمه یارمه تیت ده ده یین. پتیکه وه به رگری له به رژه وه ندی کۆمار ده که یین...

هش: [له کاتیکدا که به چاوی به دگومان نییه وه ته ماشا ده کات].

دژی کچی؟ دژی ئەو که سانه ی له تهک مندا کۆماریان دروست کرد؟ من وای به باش

ده زانم خۆم فیدا بکه م. من ریبازی لافایت و دوموریه ناگرم.

فوشه: هه! کچی دهر باره ی ئەو خائینانه قسه ی له تهک تۆدا کردووه؟ ئەو خائینانه ئیستا که له به ره ی دوژمن.

هش: له کوچی؟

فوشه: بۆ تۆ کویت؟ که میک وهره به خۆتا و په له بکه با خاس ببینیت و له داوی ئەم جالجالۆکه یه رزگار بیت.

هش: کام داو؟

فوشه: زۆر دره نگه! خه ریکه به ده و رو به ردا ده ته نریتته وه.

[چهنده هه نگا و تیک ده چیتته داوه]

پاسه وانیک: [دیتته ژووره وه، له نزیک هش داده نیشیت و زۆر له سه رخۆ ده لیت] ژهنه رال زۆر به داخه وه م، فه رمانیکم بیتیه که ده بی ته نجامی بده م.

هش: هاتوویت بمگرت؟

پاسه وان: تکایه! بی هیچ ده نگیک خوار دنه وه که ت ته واو بکه! په له م نییه!

هش: که وایه، به سه لامه تی و خوشی من بخۆره وه!

[ئیشاره ت بۆ گارسۆنی کافه که ده کات]

رنو: [به هیواشی به هش ده لتی]

تیا بی ئەوه ی به رگری له خۆت بکه ییت خۆت ده ده ییت به ده سته وه؟

هش: نه تده ویست که ئەم فیلباز و قه حبانه بکه مه مه حره می رازی به دبه ختییه کاغان؟

رنو: هه قته. جلویه رگه چلکنه کانی کۆمار به سه ر ته نافدا هه لئا واسن.

هش: رنو! له مانه به ولاره، من ته مه نم بیست و پینج ساله؛ به لام ئەم ماوه ی بیست و پینج ساله م ئەوه ونده پر بووه له ئەرمون (۲۰) و هه لدر، نه بوونی و هه ژاری، نه زانین و گیلیتی و تیکۆشانی هه میشه یی و بی وچانی شه و و رۆژی بۆ رزگار بوون له مانه و ههروه ها رزگار کردنی ئەم ئاژه له کویرانه فیدا بووه و، به رامبه ر خیانه ت ئەوه ونده شانم قورس بووه، ده لیتی بیست و پینج سه ده یه ئەم قورساییه له سه ر شانه.

من به هیچ جوړیک، هه رگیز دانانوشتی مه وه. هه ردو قۆلم له ژیر باری سه نگیندا به رز ده که مه وه؛ رای ده گرم؛ ده رۆم و ده رۆم و هه نگا و هه لده نییم. به لام وا هه ست

دهكهم كه چاره نووسپيكي رهش هه موومان له تهك خویدا راده كيشيت. من بئ ترس و سه رزه نشت هه شتتيك كه به ره و سه ره رزي يا خود گور و مهرگ بمبات، قبول دهكهم.

فوشه: [دووباره به دزيبیه وه خوی نزيك خستوتته وه]

هاورئ، به جه هه ننه! كه سانتيك كه بو مانه وه دروست بوون و هاتوونه ته دنيا، هه ميشه خوبان ناماده دهكهن بو رابه رايه تي چاره نووس؛ هه ره كو ته نافي جو لا ده چنريت و دريژ ده بيتته وه.

هش: [به چاوی سووکه وه ته ماشای دهکات]

كه سانی ديكهش هه ن كه به هه ردو ده ستیان توند ته ناهه كه ده گرن. چونكه نه گهر وا نه كهن مه ترسی نه وه بیان هه يه سه ری ته ناهه كه بیان له ده ست ده ريجيت.

[فوشه به ته واو ته تی خوی دوور ده خاته وه]

رنو: ره فتارت له ته كيا دروست نه بوو، نه ویش هه ره كه تو لايه نگرتيكي خاسی كو ماره و وه كو تو له م ريگه يه دا ره نجی كيشاوه.

هش: ئاه! نه مه فره له ره نج كيشان خراپتره؛ نه گهر به ته نهايي ره نجم بكيشايه خاستر بوو. به لام نه مانه ی كه هاو ده ردیم له ته كا ده كهن، زيتتر نازارم پئ ده گه يه نن!... [روو ده كاته پاسه وانكه] هاورئ با برؤين، تو ناماده يت؟

هه لده ستيت. [بارهر و سكرتيره جوانه كه ی دینه ژووره وه]

بارهر: فوشه! سلاو.

فوشه: نه ری تو به م هه لسوکه وته ناشرينه ته وه له به دناوی و ريسوايي ناترسيت؟

بارهر: ئيمه ليبره دا له سنووری كلتساوه دوورين؛ به بينيني نه هریمه نه خاسه كان...

فوشه: وه ژنه نه هریمه نه جوان و نه شميله كان!...

به زرده خه نه يه كي پر له گومان و ته مه لوق، ته ماشای كلاريسي سكرتير ده كات.

باراس: تو بئ نه و يه ك هه نگاويش هه لناهينيت.

بارهر: نه ری، هاورپي كه م. نه مه نه وه سه لمينيت كه ئيمه له هه موو جيگه يه كدا كار ده كه ين.

باراس: ئاگاداری خوت به! پيت ده خليسكيت.

كلاريس: ئپوه خاسی ده ناسن. هه ميشه بارهر له م باره يه وه قسه كانی له كاره كانی زيتره.

[هه موویان ده ست دهكهن به قاقای پيکه نين].

بارهر: [به پيکه نينه وه]

كئ ده يتوانی وه ك من به نه ندازه ی قسه كردن، كار بكات؟ نه شميله كه م ده بئ داوی لييووردنم لي بكه يت!

[بارهر چاوی به هش ده كه ويت كه خه ريکه ده چيته ده ره وه]

هش!

هش: بارهر...

بارهر: نه وه شيت بوويت هاتوويته به رده می گورگ؟

هش: هيشتا نه چوومه ته نيو ده می گورگه وه.

بارهر: هه ول ده ددين له ده می گورگ به ته ينينه ده ره وه.

هش: به لام كاريكت نه كرد كه نه كه ومه نيو ده ميبه وه.

بارهر: تو هه موو كاره كان و هه ول و ته فه لاكان به سه رسه ختسييه وه پوچ ده كه يتته وه؛ چ كاريكمان له ده ست ديت؟

كه سانی ديكهش هه ن و له ناو كو ميتته دا بيرورای جياواز هه يه به رامبه ريان. به لام ره فتار و كرداری تو جو ري كه كه هه موو، يه ك باوهر يان هه يه به رامبه رت و يه ك ده نكن.

هش: نه گهر هه موو پيکه وه يه ك ده نگ بن، مانای نه وه يه كه له برياردندا كه وتوونه ته هه له وه؛ به لام كاتئ باس باسی هه ق بيت، جياوازی باوهر يش ديتته گورئ.

بارهر: نه وه كارنويه، چاوم لييه تي... خوتی پيشان مه ده! نه و ژور تووره يه ليت.

[كارنو له باخه كه وه تيده په ريت]

بيو: [چاوی پئ ده كه ويت و بانگی ده كات]

هيئي! كارنو، راوه سته.

كارنو: [بئ نه وه ی رابه ستيت]

بئ گومان دلنيايت كه په لامار و هيرشي گه وره ده ستی پئ كردوه. «پيشگرو» هيرشي كردوته سه ر كورتره.

هش: په كي ده كه ويت و دووباره داده نيشيتته وه من ئيدي له وي نيم.

کارنو: چاره‌نووسه‌کان کایه ده‌کن. من ناتوانم سه‌ری گوریسه‌که به‌ره‌لا بکه‌م. پیوسته ئیستا له کۆمیته‌م.

[به‌ریگه‌ی خۆیدا/ ده‌روات]

بیو: به‌لێ ئه‌رك و پیوستی سه‌رشانمان بانگمان ده‌کات. کارنو ئه‌وا منیش هاتم؛ چاوه‌ڕێم به! مژان تۆبش دیت؟

[به‌په‌له‌ ده‌چیته‌ ده‌روه]

مژان: [له‌ ته‌ك كلاریسدا/ قسه‌ ده‌کات]

هه‌ر ئیستا منیش دیم.

[له‌ ته‌ك كلاریسدا هه‌ر خه‌ریکی قسه‌کردن؛ له‌ بریتی رۆیشتن، زۆر به‌زیره‌کییه‌وه‌ خۆی له‌نیۆ خه‌لکه‌که‌دا که له‌وسه‌ر په‌رده‌که‌دان، ده‌شاریته‌وه‌].

باره‌: من، کاتم هه‌یه... ئه‌وان خه‌ریکی رێکخستن و سازکردنی سه‌رکه‌وتن. له‌ دواییدا منیش سه‌روودی بۆ رێک ده‌خه‌م.

کولو: [روو ده‌کاته‌ باراس]

من له‌و خاسته‌ ئه‌نجامی ده‌ده‌م

باراس: له‌و خاسته‌؟ ئه‌و ده‌نگه‌ گه‌ری تۆ ده‌توانیت له‌نیۆ گۆره‌پانی شه‌ردا هه‌یا هه‌ به‌ریا بکات؛ به‌لام خه‌لکی زیتیه‌ر چه‌ز به‌ده‌نگی خۆش ده‌کن. [روو ده‌کاته‌ کلاریس]

کیژۆله‌ نه‌شمیله‌که‌! وا نییه‌؟

کلاریس: من فره‌ هه‌ستی مۆسیقام نییه‌.

باراس: تۆ زیتیه‌ر چه‌ز به‌ساز ده‌کیت.

[پێده‌که‌ن]

پاسه‌وانه‌که‌: [روو ده‌کاته‌ هه‌ش که‌ دانیشتوه‌]

خاسه‌، هاوڕێ! با برۆین، هه‌یج بیری لێ مه‌که‌روه‌! تۆ هه‌بیت یا نه‌بیت کۆمار هه‌ر سه‌رده‌که‌ویت.

هه‌ش: [ئارام بۆوه‌، هه‌له‌ده‌ستیته‌ سه‌ر پێ]

راست ده‌کیت. من رێگه‌ی سه‌رکه‌وتنم په‌خساندوه‌. با «پیشگرو» له‌ بریتی من به‌ره‌مه‌که‌ی بچنیته‌وه‌. خواردنی سه‌خت و دژوار بوو. به‌لام تازه‌ کار له‌کار

ترازوه‌. نیشتمانپه‌رستی بێ هه‌وده‌یه‌ و خۆ له‌ بیره‌دنه‌وه‌ پر له‌ ده‌رده‌. ده‌روون به‌رزیتیی پێشه‌یه‌که‌ له‌ قورگدا، ده‌ری ده‌هینم و فریتی ده‌ده‌م. هاوڕێکه‌م! با برۆین. هه‌رچیه‌ک رووبدات و پێش بێت، من خزمه‌تکارێکی کۆمار بووم. ئه‌گه‌ر به‌خزمه‌ته‌کانم بزاتن یا نه‌زاتن، سوودی لێ وه‌رده‌گیریت. بۆ من ته‌نیا ئه‌مه‌ به‌سه‌.

[له‌ ته‌ك پاسه‌وانه‌که‌دا ده‌چنه‌ ده‌روه‌. هه‌ر له‌م کاته‌دا فوشه‌ گه‌فتوگۆیه‌کی زۆر به‌په‌له‌ و کورت له‌ ته‌ك خانمی باره‌دا ده‌کات؛ له‌ کاتێکدا که‌ باره‌ر خۆی خه‌ریکی قسه‌کردنه‌ له‌ ته‌ك ئه‌وانی دیکه‌ و ئه‌وی له‌ بیره‌چۆته‌وه‌. له‌وسه‌ری په‌رده‌که‌، کلاریس ده‌بینین که‌ خه‌ریکی قسه‌کردنه‌ له‌گه‌ڵ مژاندا. له‌ هه‌مان کاته‌دا ئه‌و و کولتوی سیخوور که‌ له‌ پشته‌وه‌ له‌لای چه‌په‌وه‌ دانیشتوه‌ و ته‌ماشای یه‌کدی ده‌کن. بێ ئه‌وی که‌س هه‌ستی پێ بکات، زۆر به‌زیره‌کی و له‌سه‌رخۆه‌ میزا و میز به‌ره‌و لای کولتو ده‌چیت و بێ ئه‌وی دانیشیت - زۆر به‌خیرایی - له‌ ته‌کیا قسه‌ ده‌کات. له‌ پاشدا به‌ناز و غه‌مزوه‌ له‌سه‌رخۆ دیته‌وه‌ بۆ به‌رده‌م په‌رده‌که‌ و پال ده‌نیت به‌شانی باره‌روه‌. له‌ پاشدا به‌ره‌و لایه‌کی دیکه‌ی سالۆنه‌که‌دا ده‌روات، که‌ فوشه‌ له‌لای راستیه‌وه‌ دانیشتوه‌. فوشه‌ له‌ویوه‌ خه‌ریکی چاودێرکردنی کولتوی سیخوره‌ که‌ له‌ لای چه‌په‌وه‌ دانیشتوه‌ و چه‌ند جارێک چاویان به‌چاوی یه‌کتر ده‌که‌ویت.

فوشه‌ هه‌موو رووداو و هه‌لسوکه‌وته‌کانی له‌ ژیر چا و دا به‌.

«مژان» یش هه‌روه‌کو مار له‌م میز بۆ لای ئه‌و میز ده‌خشی. تالین هه‌ردوو ده‌ستی به‌رز کردۆته‌وه‌ و پال به‌و خه‌لکه‌وه‌ ده‌نیت که‌ له‌سه‌ر رێگه‌ین. به‌جلوبه‌رگیتکی نارێکویێک له‌ پر خۆی ده‌کا به‌ناو کافه‌که‌وه‌].

تالین: تاوانباره‌کان!

باراس: تالین، چی رووی داوه‌؟

تالین: [له‌ حالیکه‌دا وه‌ک بزنی ده‌بارینیی]

هاوشاریه‌یه‌کان هاوار! بگه‌نه‌ فریام. ئه‌وانه‌ خه‌ریکن سه‌ری خۆشه‌ویسته‌کانمان له‌نیۆ باوه‌شی خۆماندا ده‌برن.

باراس: [به‌توانجه‌وه‌]

سه‌ری ژنه‌کانمان! تۆ «مارسین» ده‌خوینیته‌وه‌؟

تالین: هاوڕێیانم! هه‌یج که‌س وه‌ک ئیمه‌ نه‌چۆته‌ ژیر باری هه‌ره‌شه‌ و گوهره‌شه‌یان. با ره‌گی

خوینمان بېرن، من ناترسم. با خوینم بخونهوه.

[خهريکه بکه ویت به لادا؛ له پشت میزی باراس و رنو داده نیشیت]

مه یگیتری کافه که: هاوشاری چی مه یل ده که ییت؟

تالین: [سه ری بهرز ده کاتوه و به ده نگیکی ره ساوه ده لئی]

کرئو - لا - روز ۸۶... [دهست ده کات به ئاواز خویندن] به لام پیاوکوژه کان دلم
دهرده یین.

باراس: [له سه رخووه]

دلته دهرده یین... چون چونی؟

تالین: [هروه کوهوره برسکه دهنه رینتی و مشتته کوله ده کوتی به سه ر سنگی خویدا]
دل.

باراس: [به ئارامییه وه]

چون چونی دهر بانه ییناوه؟

تالین: [بئ ئوه ی گوئی بداته قسه کانی، ده نالینتی] «تریزا» که م!

باراس: لا کاباروس؟

تالین: [به هه مان شیوه وه]

رفاندیان لیم.

باراس: ئاه، دلره ش! ئه میس یه کبکه له کاره توندروه ییه کانی رۆسپیر؟

پیده که نیت. [به وردی سه رنج ده دات ئارام]

به لام تالین بوته یه کیک له کومه له ی ئیمه.

تالین: شوخی مه که! ئه گهر ده مزانی، ده مکوشت. ده مکوشت.

باراس: به ئانیشک تیی ده خویری

پیتوبست ناکات ئه وه نده به ده نگی بهرز قسه بکه ییت.

تالین: [له پر سارد ده بیته وه]

به لام خو من هیچی وام نهوت؛ شتیکی وام نهوت که...

باراس: خاستر وایه هرچی شتیکی پرووی داوه زور به ئارامی و له سه رخو هه مویمان بو

باس بکه ییت!

تالین: [مه ی تی ده کات]

زور به ئارامی؟ کی ده توانی ئارام بیته؟ ته نانهت هه رکه ده مه ویت ناوی به م -

ناوی تریزا که م بیتمه سه ر زمان - ناتوانم خو م رابگرم. گرم تیبهر ده بیته و خوین

به رچاوم ده گرتیت. باراس، ئایا تو ئه و ژنه شوخ و نه شمبله جوانهت دیبوو؟ ئه و

سینه یه ی، سمتی، ئه و له ش و لاره نهرمه ی که ئیتری فریشته یه، ئه و هه موو

پیته که نینه جوانه ی... چون چون گهره کته لیم که به ئارامی قسه بکه م و ده نگم

نه لهرزی که ناوی ده به م؟ ههروه ها که باو هشی گهر میم دیته وه یاد، شیت و هار

ده بم. بی هیژ و توانا ده بم و ناچارم هه موو بیره وهرییه کانی بیتمه به رچاو...

باراس: [به لاسایی و ده مه لاسکه وه]

خاسه با بزائم! تالین، ئاده ی بیته نهره بهر چاومان.

تالین: [له پر تووره ده بیته و په رداخه که ی - که قوم قوم لئی ده خوارده وه - ده کوتی به سه ر
میته که دا].

ئه و بی بهزه بیبانه خستوو یانه ته زبندان. دهسته خورتناوییه کانیان خستوته سه ر ئه و

له ش و لاره نهرم و شله پر له ئه وینه... ئه و ژنه گوره یه فرمیسک له چاوانی دیته

خوار و له زبنداندا هاوارم بو ده کات!

باراس: هیچ چاره یه کت نییه جگه له وه ی تویش بجیته لای ئه و. ئه رکی سه رشانت

به ته واو هتی دیار و ئاشکرایه.

کاربه: [دهست و پیی درتیز و لاواز، پشتی چه ماو هته وه و ههروه کوهه نگ له شی دوو

پارچه یه؛ له لایه که وه بیده نگ دانستوه. گشت په رداخه کانی سه ر میته که فری ده دات و

ده کوتی به میته که دا و هه لده ستینه سه ر پی]

باراس! مه سخه ره بازی به سه ئیتر! ئه وه ی به سه ر تالین هاتوه، یه که یه که به سه ر

ئیمه بيش دیت. هه ریه کی له ئیمه خو شه ویستیکمان هه یه. کی ده توانی متمانه

بکات که ئیمشه و یه کیک له ئیمه ناخه نه نیو زبندان؟ ئیدی هیچ که سیک له

توله ی ئه و زورداره بی ترس نییه.

رنو: که سیک بی تاوان بیته، توله ی لئی ناگیریت.

کاربه: [به روو گرژییه وه]

مندالی دوژمن هه رگیز بی گونا ه نییه. به داخه وه که رۆسپیر منالی نییه.

رنو: [به بئى باوه رېببه وه]

تۆش هېچت له ئەو نه گهراوه ته وه؛ له و خاستر نیت.

کاربه: [به لاسارېببه وه]

دان له بریتى دان!

باراس: ههروهك من بن؛ مندال، ههگیز. له شوژشدا نابئى بار و بنه بهردهمان بگريت و دهست و پيمان بهستیتته وه.

[خه لکی دیکه یش هاتوننه ته دهووبه رى والیبه کان].

توربو، لکونتر. پتوبست ناکات یه که یه که بیانناسیتین. مژان و کلاریس، له بهردهمی په ده که دا له لای راسته وه، له نزیك ئەو پئ پیلکانه ی که دهروانیتته سهر باخچه که، ده بئیرین و له ویتوه چاودیری ئەوانه ده که ن که خه ریکی هاتوچۆکردن.

توربو: له گه ل ئەم هه موو رووداوانه دا، باوه رپم نه ده کرد روؤبسپیر ئەوهنده شیت و دیتوانه بیت. زۆر سه خته که بتوانیت ئیمه تاوانبار بکات.

لکونتر: [ههروه کوکاربه روو گرژ و شپه رزه]

له بهرته وه ی ناتوانیت و ا به ئاسان لیمان بدات، گه ره کیتی بۆ تۆله سه ندنه وه لیمان، که سوکاره کانمان به ناوی بارمته له دهستان ده ربه ئیت.

باره: [له پشت میزیک له ته نیشتمان وه دانیشتووه. رووی وه رده گپیری و بئى نه وه ی ئەوانی دیکه ئاگادار بن چهند وشه یه ک له ته ک رنو به هیواشی قسه ده کات].

قسه کانیان زۆر بئ مانا و بئ بایه خه. خو شه ویستی تالین ناوجه رگی کاباروسی نه بریوه. ئەو ژنه بۆ خو ژازاندنه وه و خو شگوزهرانی خو ی، ناچارى کردبوو که بوردو پرووت بکاته وه. ئەم شازنی ناز و عیشویه دوکان و بازارپکی گه رمی له پاسپورت و نازکردن بۆ خو ی کردبووه؛ ئەو زۆر به چاکی دهووری ئەنتوان (۲۱) له ته ک کلیوپاتره دا ده بینیت.

رنو: ئەکتا و (۲۲) هاتووه. ئوگوست (۲۳) دیت.

باره: هېچ مه ترسییه ک نییه؛ ئەنجومه نی پیاوماقوولان (۲۴) پره له خه نجه ر...

سه باره ت به م یه که یان [ئیشاره ت بۆ تالین ده کات] ئەگه ر به من بوایه، ته نیا چهند پرسیاریکم لی ده کرد و ئیدی بهس بوو. دیاره ئەو خو ی به نیشتمان په روه ریکی

خاس داوه ته قه لّم. ئەو که وتبووه داوی «کالیپسو» (۲۵) یه ک. له شی لاوازه؛ ئیمه خه لکی باشوور ئەمه خاس ده زانین. به لّام روؤبسپیر ده باره ی رووداو و مه سه له ی جنسی و پاره وپوولی ده ولت، گالته ی له ته کا ناکریت و شوخی له گه ل که سدا ناکات. سه باره ت به شپوه ی کارى خو ی هه ق به نه وه. مرؤف تا ئەو شوپنه ی که بۆی ده کريت پتوبسته پاک بیت؛ به لّام که بۆی نه کرا ده بی به رامبه ر به گوناهاکار لیبووردوو بیت. هه موو که سیک گوناهاکاره و گوناهاکاریش ده بیت؛ به تایبه ت ئەگه ر گوناهاکار یه کیک له ئیمه بیت که هه موومان کوری خاسین. پتوبسته بۆ رزگارکردنی هه ولّ بده ین. ئایا ده توانی له بریتى من ئەم قسانه ی بۆ بگپیرته وه.

رنو: ئەو هه رگیز گوئى ناگريت؛ دیتوانه یه.

باره هه رکه هه ست ده کات سکریتیه که ی دیار نییه، به چاو به دوایدا ده گه ریت و چاوی پتی ده که ویت؛ هه لده ستیت و ده چیتته ئەولای په رده که بۆ لای له هه مان کاتدا والیبه کان و نارازیبه کان هه موو پیکه وه به دهووری یه کتردا کوپونه ته وه.

[به درتیزی ئەم هه موو قسه و گفستوگۆیانه، تالین هه ر خه ریکی مه ی خو اردنه وه یه و پر مه ی گریانی دیت].

کاربه: [رووده کاته تالین]

له بریتى نه وه ی فرمیسک برتزی و ههروهک گا ببۆرینی، خاستر وایه بئ هېچ کات به فیروژدان له ته ک ئیمه دا کار بکه یه ت. تۆش باراس! کاتیک که خه نجه رت به دهسته وه نییه، له م شوخییه بئ تامانه مه که.

نیگارو به قسه ی خو ش خو ی ده خه له تینئ! ئایا تو هه ست به وه ناکه یه ت که گیوتین به سه ر سه رته وه یه؟

باراس: شپوه ی قسه کردنی ده گۆریت

کاربه، دلّت بۆ من نه سووتیت. من له سه رمه ئەو دهسته بگرم که دهسته خه نجه رکه ی گرتووه؛ ئەگه ر تیغی خه نجه رکه هه ره شه م لی بکات، ده توانم رووی وه رگپیره سه ر سگی خو ی.

کاربه: که وایه چاوه رتی چی ده که یه ت؟ چاوه روانی ئەوه یه ت که یه که یه که هه موومان له ناوبه ریت؟ با پیتش ئەو دهست پیتش بخه ین.

باراس: هیتشتا کاتمان ههیه.

کاریه: [به به دگومانی و هه ره شه وه]

چیت له خه یال دایه؟ به ته مای چیت؟ ده لئین که گه ره کته له تهک ئەو زۆرداره ږتیک بکه ویت.

باراس: چاو زهق مه که ره وه! ئە گهر بتتوانیبايه، تویش له ته کیا ږتیک ده که وتیت... به لام تو ناتوانیت.

رنو: باراس! تویش ناتوانیت. وا ده زانی ده توانی ږۆسپیت هه له خه له تینی؟ ئەو مرۆڅیتکی ئاسایی نییه. ئەو خوئی له خویدا باوه ږتیکه.

باراس: خاسه! هه موو باوه ږتیک له پیناوی خزمه تکردن به سوود و به رژه وهندی هاتوته کایه. سوودی ږۆسپیت له هه موو ئیمه زیتره. ئیمه چیمان ده ویت؟ تالین، جوانکیله کهی خوئی ده ویت که له ته کیا رابو ږتیت و من ته نیا گۆره پانیک بو کارکردن و رووداوی نوئی. هه ربه که له ئیمه به شتیک له پایه وپله و ویستی خۆمان. هه موومان پارچه یهک نانی شیرینیمان ده ویت. به لام ئەو ناکه سه وشکه، هه مووی گه ره که. ته نیا ده سه لاتییک که ده توانین هه مان بیت به سه ریدا، ئەوه یه که ئەو ته نیا له ژیر سیبه ر و هاوکاری ئیمه دا ده توانیت بگاته ئاره زووه کانی. ئەو به ته نیایی فره لاوازه. ئەو ته نیا ده نگیکه که وړینه ده کات و به ته نیایی هیچی یی ناکریت.

کاریه: وه تو ده ته ویت خۆت به وه وه هه لئو اسیت؟

باراس: له پیناوی به رژه وهندی خۆم.

رنو: شانسی سه رکه وتنت فره که مه.

باراس: شانسی که مته... که وایه ئەو په نجهی خوئی ده گه زیت و په شیمان ده بیته وه.

رنو: خۆپه رستیتان له ئاکامدا یهک به دوا یهک، له ناوتان ده بات. ئە گهر هیتز و توانا بکه ویته ده ست ږۆسپیت، باشتترین پله که پیایدا سه ریکه ویت، په سستی و زه بوونی ئیوه یه. «هه ربه که ته نیا بیر له خوئی ده کاته وه» ته نیا ږتیکه یهک که هه یه بو ئەوه ی به ره نگاری ببینه وه و بتوانین خۆمان به رامبه ری رابگرین و سه ریکه وین به سه ریدا، ئەوه یه که هه موو هیتزه کاتمان یهک بخه یین و سوود له شانس و به ختمان وه ربگرین.

باراس: هه ر کاتیک ئیوه ئاماده بوون بو جوولانه وه و ده ست به کارکردن، منیش ئاماده م و له ته کتان ده بم. به لام ئیوه هه مووتان ته نیا وه کو ئەم یه که ی که وهک بز ده بار ږتینی،

به که لکی قسه کردن و وړینه کردن دین.

[ئیشاره به تالین ده کات]

توربو: شه ر به رپا کردن له نیو ئەنجوومه ندا یه که مین هه نگاهه به ره و به زینیان. زۆربه ی زۆری ده نگ له وئی، له لایه ن که سانیکه وه دابین ده کریت که مه رگیان که میتیک دو اخراوه و هه موو کات چاوه ږتی ده رچوونی فه رمانی ئەون.

کو میسته کان ږی له زۆر له داخوازییه کانی ده گرن؛ به لام ناو ږتین بجوولینه وه. «ژاکوین» ه شو ږشگیتره به ره لاکان، هه موویان له ته ک ئەو دان و پشتگییری لی ده که ن. چیمان یی ده کریت؟

کاریه: [زۆر له سه رخۆ فیکه لیده دات و توره یه؛ به لام خوئی راده گرت]

پتوبسته هه روه کو سه گ بیتو ږینین!

[رنو و باراس پتی ده لئین «وس؟!» و ته ماشایه کی ده ورو به ری خو یان ده که ن تا بزاین که س گوئی له ده نگیان بو ی نه. به لام تالین دووباره ده نگ ی به رز ده کاته وه و ئەو قسه یی بیتوویه تی دووپاتی ده کاته وه]

تالین: ده بی بیکو ږین!... کی ئەم کاره ده کات؟ من.

کاریه: من.

لکو نتر: ئە من.

[هه ر له م کاته دا غه لبه غه لبتیک له باخه که ی سه ره وه دیته به رگوئی. مژان و کلاریس ته ماشای یه کتر ده که ن؛ له وه ده چیت که ئەو دووانه چاوه ږتی ده نگو یاسیتک بن. خه لکی راده که ن و هاواریان ده گاته گوئی].

خه لک: [له ده ره وه]

ږۆسپیتریان کوشت. سه ری ئەو پیاوه پیروزه یان بریوه. [مژان خو ده گه یه نیته لای فوشه. کلاریس به ره و لای باره ر را ده کات. کولتو له جیکه ی خوئی هه لسا وه ته سه ر یی. خه لکی به توره ییبه وه دینه ژووره وه].

[له پر هه روه ږیا به رز ده بیته وه]

کاریه: [له کاتیکدا که به شادمانیبه وه ته ماشای ئەوانی دیکه ده کات].

کارته نجام بوو

تالین: [به جوش و خرۆشه وه]

که وایه خوایه که هه یه.

[فوشه له گۆشه یه کدا که چاودیری چلۆنا یه تی حال و نه حوالی ده کرد، دیتته پیشه وه.

به په له به ره و میزی والیه کان ده روات و به ده نگیکی ره ساوه فه رمان ده دات].

فوشه: بی ده نگ بن!

[باراس و رنو که زوو ئاگاداری نه حوال بوون، هه ول ده دن که تالین بی ده نگ بکه ن].

تالین: چۆن! ئایا مافی نه وه م نییه به ئاشکرا قسه کانم بکه م؟

فوشه: به ده نگیکی به رزه وه

نه مه پرسه ی هه مو مانه...

باراس: [روو ده کاته تالین]

گه و جه، بیده نگ به و گوئی را بگره.

جموچۆل و هه راوهۆریای خه لکی زیتیر و زیتیر ده بیت. خه لکی هاوار ده که ن و، له

کاتی کدا که پیسپیلکه کانی کافه که یش پرتی له خه لک، به ده موچاوی گرژ و

ترسناکه وه دینه پیشه وه. به ردیکی گه وه ده گرنه شووشه یه کی کافه که و

ده یشکین.

خه لک: ئیره مۆلگه ی پیبا و کوژه کانه. نه م موسکادنانه، نه م پیبا و کوژانه، با گر به رده یه

مۆلگه که یان و بیسووتین.

[هه ندی له موشته رییه کان هه لده ستن و به ملاو نه ولا را ده که ن و یا خۆیان ده گه یه نه

نه وه پیری کافه که. نه وانی دیکه تووره ده بن و وه ک دیواریک به رامبه ریان راده وه ستن].

باره: [ده چیتته پیشه وه لیتان]

هاوشارییه کانم ئارام بن! من باره رم، دۆست و هاوړتی رۆسپیتیر.

فوشه: ئیمه هه موومان لیره دۆست و هاوړتی رۆسپیتیرین. نه مه باره ره...

نیشتمان په ره ریکی باشه...

باره: [ئیشاره ت بو کاریه ده کات]

نه میش «کاریه» یه؛ نه و که سه ی هه موو یا خیبووه کان و جه رده کانی «وانده» ی

له ناو برد.

خه لک: خۆش حال ده بن

نه و جه رده کانی «پاریس» یشی له ناو برد.

کاریه: [قۆلی لیه له ده کات]

با برۆین!

باره: به لام نه و پیبا و کوژانه له کوین؟

رنو: و نه وانه کین؟ کن چاوی پییان که وتوو و دیونی؟

فوشه: به راست ئایا که سه ده زانیت چی رووی داوه؟

کوړیکی لاو: [له ده ره وه]

من، من له ویتراوه دیم

[رینگه بو خۆی ده کاته وه]

خه لک: با قسه بکات.

خه لک پال به کوړه لاوه که وه ده نین و له سه ر جاده وه ده یه ینه ژوو ره وه. ده چیتته

سه ر کوړسییه ک و ژور به جۆشه وه ده ست ده کات به قسه کردن.

کوړه لاوه که: چاره ره شیکی به ده بخت، نو که ریکی جه هه نه می، له به ر ده رگای ده ره وه ی

کو میته ی رزگاری خه لک له بو سه دا بووه و چه ندین سه عات چاوه ری بووه که

رۆسپیتیر بیته ده ره وه و بی کوژیت. به لام به لوتف و مه رحه مه تی خوا رۆسپیتیر

نه هاته ده ره وه. نه و پیبا و کوژه بو نه وه ی تو له ی خۆی سه ند بیته وه، گولله ی

ده مانچه که ی به سه ر کولو دروا خالی ده کاته وه و ته قه ی لی ده کات. کولو هه ره وه کو

شیریکی زامدار که وته سه ر زه وی...

لکو نتر: به هیواشی

نه کوژرا!

کاریه: [به هیواشیه وه]

جاریکی دیکه ده کوژریت.

فوشه: [له نزیک نه وان دایه؛ به شیوه یه کی فه رمانی]

ده مت دا بخره. قسه کانمان ده بیستن... «به ده نگی به رزه وه»

با هه موومان شاد و خۆش حال بین. «ماکسمیلین» ی خۆشه ویستمان رزگار بووه.

توریو: کۆمار رزگاری بووه.

باراس: تهمه نی ئه و پیاوه به رزه بۆ نیشتمان درێژ بیت [له سه رخۆ] تالین، نۆره ی تۆیه .

تالین پیشنیار ده کم که ههر ئیسته چهند که سیک به نوته رایه تی له ئیمه وه، پروات بۆ لای رۆبسیپتر و دوعای خیری راسته قینه و ئه وینی نیشتمانی ئیمه ی پین بگه یه نن.

فوشه: [به گوتی که سیکدا ده چرینتی که تاوئیک له مه و به ر مژان قسه ی له ته کدا ده کرد].

دوو چه قزیان له و کچه جوانه ی که نیازی بوو چاوی به رۆبسیپتر بکه ویت گرتوه .

[هه راوه وریا پتر ده بیت]

فوشه: ئیمه داوای سزادانی ئه و پیاوکوژانه ده که یین؛ ده ستیان به رین؛ ئیعدامیان بکه یین.

باراس: [به هیتواشی]

فشه مه که! زۆر شوولت لی هه لکیشاوه...

فوشه: [به هیتواشیه وه]

کاتییک که دوژمنه که ت له مه ترسی رزگاری بووه، پیبوسته به ریتزلیگرتن، به دناوی بکه ییت. [به کاریه] کاریه تو هه ر ئیستا بچۆ بۆ ئه وئ!

کاریه: [به هیتواشی به فوشه]

ئه م خه لکه دژی کئی و چی شتییک بورووژینم؟

فوشه: [هه روا به هیتواشی]

دژی دوکانداره گه وره کان، له لای رۆژئاوا و ناوه راستی شار.

کاریه: هه ر به و شتیوه به وه

به لام ئه مانه هه موو شتییک وردوخاش ده که ن.

فوشه: [هه ر به و شتیوه به وه]

با هه رچییه کیان دیتته به رده ست بیشکیینن؛ تالان بکه ن.

کاریه: به هیتواشی

شپت بوویت؟

فوشه: [هه ر به و شتیوه به وه]

با وابکه ن!... کئی به رپرسیاری ئه م یاخیبوون و به ره لاییه ده بیت؟ بئی گومان رۆبسیپتر. کئی ناچار ده بیت که به ره له سستی ئه م خه لکه یاخیبووه بکات؟ دووباره رۆبسیپتر...

که وایه کاریه! له م باره یه وه هه یچ دوودل مه به . وازیینه ، با ئه م شالاوه پروات. [اروو ده کاته کولتو] ئه م ئاغا یانه ییش [ئیشاره ت بۆ ئه و که سانه ده کات که به ده وروپشتی کولتو کۆبوونه ته وه] بئی گومان ده یانه ویت له ویدا یارمه تیمان بدن.

[به هۆی ئه و ته ماشا کردنانه و گفتوگۆ هیتواشیه یی که له نیوان فوشه و مژان و کولتو و

ئه وانی دیکه ئالوگۆر ده کریت، هه موویان ئه م پیشنیاره په سه ند ده که ن].

کاریه: له کاتییکدا که دووده سته به ده وروبه ری خۆی پتیک ده هینیت، به ناوی رۆبسیپتری

پاک! بۆ تۆ له سه ندن له دوژمنانی، دژی به دکاران، سه وداگه ران، ئه و که سانه ی

خوینی خه لکیان مژیوه، مالگره کان... دژی بۆرژوازییه کان!...

[هه موویان بۆ ده ره وه ی کافه که هیترش ده بن].

[په رده داده ریتته وه]

له نیو ئه و هه راوه وریا یه دا باره ر له چا و ون ده بیت؛ واته له کاتییکدا فوشه و کاریه

خه ریکی به رپا کردنی شوړش بوون، باره ر له ته ک کلاریسدا ده چنه وه.

پہرہی دووہم

به‌نام‌های جه‌ژن، دهرفته‌تی نه‌وه‌ت ده‌بیت ماوه‌یه‌ک له‌گه‌ل چهند دۆست و هاو‌پیدا له‌م میوانییه‌ فه‌قیرانه‌یه‌مدا، گف‌تو‌گو‌ بکه‌یت.

[ئیشاره‌ت بۆ‌میت‌تیکی ساده‌ ده‌کات که به‌شیت‌یه‌کی فه‌قیرانه‌ رازاوه‌ته‌وه. نه‌و میت‌زه‌ پاش تاو‌تیکی دیکه‌ پر ده‌بیت له‌و گو‌له‌ سوورانه‌ی که ژنه‌کان پاش هاتنه‌ ژووره‌وه‌بان له‌گه‌ل خویاندا ده‌بیت‌ن و ده‌یخه‌نه‌ سه‌ر میت‌زه‌که. له‌ پاش هاتنه‌ ژووره‌وه‌ی رۆبسیپیر، میوانه‌کان، ژن و پیاو، ده‌سته‌ ده‌سته‌ دینه‌ ژووره‌وه‌ و هه‌ندیک‌بان له‌ په‌نجه‌ره‌وه‌ ده‌روانه‌ رۆبسیپیر و تیر ته‌ماشای ده‌که‌ن؛ نه‌وسا دینه‌ ژووره‌وه‌. دۆست و دوژمن تیکه‌لاون].

رۆبسیپیر: [کورسییه‌که‌ی که ویلات بۆ‌ی هیناوه‌، به‌ده‌ست لای ده‌بات] سوپاست ده‌که‌م ویلات؛ نه‌، هیچم گه‌ره‌ک نییه‌.

ویلات: بیره‌ که‌نار په‌نجه‌ره‌که‌وه‌، با خاستر ببینیت.

رۆبسیپیر: ده‌ست‌تیکی ده‌خاته‌ سه‌ر میت‌زه‌که

نه‌... راه‌ه‌سته‌ جارئ... [داوای لیبووردن ده‌کات] من سه‌رسام و حه‌په‌ساوم... پیشبینی نه‌م جو‌ره‌ نه‌مایشه‌م نه‌ده‌کرد.

ویلات: له‌گه‌ل نه‌مانه‌شدا ده‌ترانی... بۆچی کاتیک که ده‌هاتیه‌ت ئیره‌، له‌سه‌ر جاده‌کان به‌خته‌وه‌ری و شادمانی و تریقه‌ی پیکه‌نبینی کۆمه‌لانی خه‌لکت نه‌ده‌دی؟ هه‌موو پاريس به‌سو‌زه‌وه‌ خه‌ریکی گۆرانی وتن بوون.

[چه‌ند ژنیکی لاو و شوخ، به‌ئاره‌زووی نه‌وه‌ی که رۆبسیپیر له‌ سه‌ر پین پیلکه‌کان چاوی پیمان ده‌که‌وتت، بانگیان ده‌کرد].

[هه‌موو په‌نجه‌ره‌کان به‌نه‌وار و له‌به‌رده‌می هه‌موو ده‌رگا‌کان، به‌دره‌ختی پر له‌ گو‌ل رازاوتۆه؛ هه‌موو شو‌ت‌نیک پر له‌ گو‌لی سوور. سه‌رانسه‌ری پاريس پۆته‌ پارچه‌یه‌ک گو‌لی سوور].

ژنیکی لاو به‌پیکه‌نبینه‌وه‌ چه‌پک‌یک گو‌لی سووری ده‌داته‌ ده‌ست. نه‌ویش لیتی وهرده‌گریت و بچ‌ نه‌وه‌ی نه‌و قسانه‌ی له‌ ده‌ورو به‌ریدا ده‌گریت سه‌رنجی رابکیشیت، چاوی بریوه‌ته‌ په‌نجه‌ره‌که؛ ده‌لیتی میقناتیز رای ده‌کیشیت. زۆر به‌په‌رۆشه‌وه‌ به‌ره‌و لای په‌نجه‌ره‌که‌ ده‌روات. خه‌لکه‌که‌ ده‌چنه‌ لاوه‌ بۆ نه‌وه‌ی رپگه‌ی بۆ بکه‌نه‌وه‌. هه‌رکه‌ ده‌گاته‌ که‌نار په‌نجه‌ره‌که‌، جه‌ماوه‌ری خه‌لک له‌ ده‌روه‌ هه‌موو ده‌که‌ونه‌ ستایشکردنی. له‌ هه‌مان کاتدا، هاواریک... دوو هاوار... سن هاوار... به‌رز

تابلۆ هه‌شتم

کات: [سه‌رله‌به‌یانی رۆژی ۲۰ی پره‌ریال «۸ی ژوئن»، رۆژی پانتکوت و جه‌ژنی رۆژی مه‌زن]. (**)

شوین: نه‌پارتمانی ویلات، نه‌ندامی لیژنه‌ی داوه‌ری، نه‌ومی دووه‌م له‌ کاخی توپلری.

له‌ په‌نجه‌ره‌به‌که‌وه‌ که به‌رووی ئاسمانی سافدا کراوه‌ته‌وه‌، نه‌واری په‌نگاوپه‌نگی درێژ، لقوپی‌پی دره‌خته‌ به‌رزه‌کانی توپلری، ئالایه‌کی یه‌که‌جار زۆری شه‌کاوه‌، دیمه‌نی جوان و دل‌په‌ینی باخه‌که‌ ده‌بیریت. له‌گه‌ل به‌رزبوونه‌وه‌ی په‌رده‌ی سه‌ر شانۆکه‌، ده‌سته‌یه‌ک کۆتری سپی - که‌ قردیلای درێژی سن‌ په‌نگ به‌په‌یانه‌وه‌ به‌ستراوه‌ - به‌ئاسماندا ده‌فرن و ته‌قله‌ لی‌ ده‌ده‌ن. گو‌لی سوور، به‌شیت‌وه‌ی تاجی گو‌ل، له‌ په‌نجه‌ره‌کاندا به‌ده‌وری ئالاکاندا، له‌سه‌ر میت‌ز، له‌ ناو په‌رداخه‌کاندا به‌ده‌ست نه‌و ئافره‌تانه‌ی که‌ دینه‌ ژووره‌وه‌، به‌هه‌موو شیت‌یه‌ک و له‌ هه‌موو جیگه‌یه‌ک ده‌بیریت.

خه‌لکی دینه‌ ناو گو‌ره‌پانه‌که‌ و جیگه‌ی خویان ده‌که‌نه‌وه؛ له‌ سه‌ر کورسییه‌کانی نیو کاخدا ده‌نگی شادی و خوشی و تریقه‌ی پیکه‌نبیان له‌ ده‌روه‌ دینه‌ گو‌ی.

[له‌ هه‌مان کاتی به‌رزبوونه‌وه‌ی په‌رده‌که‌دا رۆبسیپیر له‌ ته‌ک ویلاتدا، له‌ ده‌رگای لای راسته‌وه‌ ده‌رده‌که‌ون و دینه‌ ژووره‌وه‌].

ویلات: ماکسیمیلین، فه‌رموو بیره‌ ژووره‌وه‌. پروانه‌ نه‌نجامی کاره‌که‌ت! ته‌ماشاکه‌ جه‌ماوه‌ر بۆ ریزگرتن له‌ خودای مه‌زن، چۆن کۆبوونه‌ته‌وه‌...

[رۆبسیپیر دینه‌ ژووره‌وه‌. له‌ یه‌که‌مین هه‌نگاویدا رووناکی و ده‌نگی به‌رزوی کۆمه‌لانی خه‌لک و هاواری شادمانییان سه‌رسامی ده‌کات. وه‌کی کزه‌بایه‌ک له‌ ده‌موچاویدا بیت، تاوتیک راه‌ه‌ه‌ستیت. هه‌ردوو ده‌ستی ده‌خاته‌ سه‌ر سینه‌ی و بۆ نه‌وه‌ی لیدانی دلی ئارام بکاته‌وه‌، که‌میک ده‌ست ده‌کیشیت به‌سه‌ر دلی خۆیدا].
چیته‌؟ له‌وه‌ ده‌چیت زۆر به‌خه‌یرایی به‌په‌له‌کاندا هاتینه‌ سه‌ره‌وه‌؟... دانیشه‌...
[کورسییه‌کی بۆ راه‌ه‌کیشیت به‌رده‌می] تو له‌ مالی من دایت. پیش ده‌ست‌پیکردنی

دهبیتتهوه و بهدوایدا ههموو جهماوهر له خوښیدا هاوار دهکهن و له ههموو لایهکهوه دروودی بو دهنیرن [بژی... بژی... بژی...]

جهماوهر: ماکسیمیلین!

[له ناو جهماوهرهکهدا دهنگتیکي دلیر و بهرز هاوار دهکا]:

سروودیک بهشانازی وجود عالی:

«سهچاوهی راستی که داوبازیتتی بهسووک و رسوا دهژمیریت.

کانیی ههموو شتییک و ههر ئه و شتانهی که بهرگری ههمیشهیی خواوهندی نازادی، باوکی سروشت، ئیلهام بهخشی دروستکه و راگر ئهی تو که نهخولقاوی، بنچینهی یاسا و دوژمنی سهرسهختی هیز و توانای تهکرهویت. فهرهسه بهرامبهرت ویستاوه!»

رؤسپیر دووباره و اقی و پرماره؛ بهلام چونکه نوومی دریاپهکی پر له خوښی بووه، ناگای له هیچ کام له وتوویر و ههلسوکهوتی نیوژورهکهدا نییه؛ نه هیچ دهبیستیت و نه هیچ دهبینیت.

رؤسپیر: خه لک! خه لکه کهم... من هی ئیوه و بو ئیوه. هیچ شتییکم نییه که هی تو نه بیت... بگره، بمخورهوه، بمسووتینه، گشت لهش و گیانم بهفیدات بیت!... ئهی خه لکی مهزن! خوښبهخت ئه و کهسهیه که له نیوان تو دا له دایکبوویت. له و خوښبهختتر ئه و کهسهیه که بتوانی له پیناوی بهختهوه ری تو دا بمریت.

[له ناو ئهوانهی که دینه ژووری ویلات، چنده کهسیتیک له و نوینه رانهی که دژی کنوانسیونن، بهرچاوه دهکهن. ههرچهنده زانینی ناویان بو بینه رهکان گرنگ نییه، بهلام ناوی هندیکیان ده لنین: وادیه، بوردن، مولن و دوتینویل].
وادیه: به ته وس و گالته وه.

ماکسیمیلین! ههموو شتییک به گویره ییست و ئاره زووی تویه! زور کهم دهوله مه ند هه یه که بتوانن وهک تو ئه م خوښییه یان دهست بکه ویت.

ژنیکي لاو: ئاه! چهن قوز و جوانه! چهن دهچیتته دلله وه.

ماکسیمیلین ئیمه یشت خوش بویت. ئیمه ش له خه لکین.

رؤسپیر: [هیچ نابیستیت]

نیشتمانه کهم! ئه ی ئه و زهوییه دلرفینهی که سروشت به خوښییه ویستییه وه نه وازشت دهکا و ده تلاوتیتته وه! تو مه لبه ندی نازادیت و شایانی شانازیت.

خه لکی سه ره رز و هه ستدار، تو دوو هه زار سال له پیش ههموو خه لکی دیکه ییت و سته مکاران هه رکه بییر له م جه ژنه ده که نه وه، ره نگیان زهرده بیت. ئیمه به سه رکه و تنه وه فه رمان ده ده یین. من گویم له شقه ی باله کانیه تی که له ئاسمانی زیریندا باله فری ده کات؛ مه شخه لی شوړش له نیوه ی جیهاندا به رز ده کاته وه و شه وه زهنگی ژینی مرؤف، روښن ده کاته وه. نیوه که ی دیکه ی جیهان هیشتا له تاریکی شه ودا، له خه و دان. ئیمه له خه و هه لیان ده ستینین. جاریکی دیکه ئیمه کونسهرتی پیروزی ههموو خه لکه کان پیک دینین و ئیمه به رگری له شه رف و مافیان ده که یین. ههموویان بانگ ده که یین بو ئه م جه ژنه مان؛ که ی وه رami بانگه وازه که مان ده ده نه وه؟ که ی ههموو پیکه وه جه ژنی سه رکه و تنی مرؤفایه تی ده گرین؟

وادیه: ئه مه تا نه ندازه یه کی زور دووربینی و به رزفرینه! زور له و خه لکه ی ئه و بانگیان ده کات، دژمان ده جه ننگن.

رؤسپیر: ئیمه ته نیا دژی که سانیک جه ننگ ده که یین که زولم و سته م ده که ن. ئیمه هیچمان بو خو مان ناویت؛ به لکو ئاواته خوازی که گشت مرؤفه کان، له به خته وه ری، له سامان و نازادیدا له ته کماندا هاویه ش بن.

بوردن: هیشتا کو تا ئیستا خو مان نه بوینه ته خاوه نی ئه و شتانه.

رؤسپیر: هه ژاری سامانداریه و دهر و رهنج خوښی و شادییه. بی گومان هاوری له گه ل ئه مانه دایه که به خته وه ری پاشه روژی مرؤفایه تی دیته دی.

وادیه: [به ته وس و گالته وه]

«نرخي يه کيتک له کهسه کانت زیتره...» مرؤف ته نیا ژيانیکي هه یه!...

رؤسپیر: [بزوتیراوه و سه رتا پا لیبی ورد ده بیتته وه]

به دبهخت و بیچاره ئه و گیانانه ی که له نیو بوگه نی نه بوونی خو باندا دلخوښن. ده با هه ر له و شوینه ی که تیایدان نو قم بن. به لام ئه و میوه کرمولانه ئه و نازایه تییه یان نییه و ناویرن توخنی باخه کافانم بکه ون و تووشی نه خوښییه یان بکه ن و گه نمه کافانم ژهنگاوی بکه ن. نه، تا من زیندووم، ناهیللم به هو ی پروپاگهنده و وتوویری

ژهراوی، خراپه بلاو بکه نه وه و به چاکه ی بده نه قه لهم و زیان بگه یه ننه دژکامی!
بوردن: به پرتیژکی ته واوه وه

ماکسیمیلین! ئەم بیرو باوهره پیرۆزه ی تو، زیتتر و زیتتر سه ره برزت ده کات؛ به لام
ئایا گومان ناکه یت له وه که کاری رابه رایه تی خه لک، ئەرکیکی یه کجار سه خت و
گه وره یه؟ ئایا راگرتنی خراوه ته سه ر ئەستوی تو؟
رۆبسیپتر: وهرام، من وهک قابیل وهرام ناده مه وه. ئەری ئەرکی سه رشامه و پتویسته که
ئاگاداری براکه م بکه م و بیپارتیزم.

ژنه لاوه کان: تو شوانیکی خاسیت. خو شبه خت ئەو میلله ته ی که تو رابه رایه تی بیان
ده که یت!

رۆبسیپتر: ئەگه ر تینه کو شامایه که ئیلهام له وه وه وهر بگرم، نه مده توانی ئەو ئەرکه گرنگه
ئه نجام بده م. من فره لاواز و بی ده سه لاتم و جگه له و هیز و توانا و رووناکیبانه ی
که له م خه لکه مه زنه وه ده ستم ده که ویت و هه موو یه کیک له ئیمه به رزتر و گه وره تر
له خو مان پیشان ده دات، هیچی دیکه م نیبه .

با خاس خو شمان بویت، له روانگه ی ئەوه وه هه موو امان خو ش بویت! هاو رپیان
- وه تو وادیه - قسه توند، زه قه کانم فه رامۆش بکه ن. « نه، من ناتوانم پاشگه ز
بمه وه لیبان» له م رۆژه خو شه دا - که ده بی مایه ی شادی و سه ره برزی بیت بو
هه موومانم - با گشت ئەو شتانه ی ده بنه هو ی ناکۆکی و دوو به ره کی خسته نه
نیومان، فه رامۆش بکه یین؛ چونکه ئەمه جه ژنی ئیمه یه... [رۆبسیپتر له به رده م
په نجه ره که وه ویتا وه. هه ردوو باله کراوه کانی به ره و ده ره وه درێژ ده کاته وه و
به هه موو توانا یه کیبه وه هاوار ده کات].

برایان!...

[جه ماوه ری خه لک: زۆر به توندی و به تاوه وه دوو پاتی ده که نه وه]

برایان!...

رۆبسیپتر: ... برایانی فه ره نسه و هه موو جیهان! خه لکیکی مه زن لیره دا کو بوونه ته وه، بو
ئوه ی په تی برایه تی جیهانی به ژننه وه و گرتی لی بدن. با ریز له مرۆف بگرین؛
ئوه مرۆقه ی که بتوانیت ببیته گه وره ترین و به رزترین زبنده وه ری سروشت. بی
گومان به جیهانی ئاینی خودای مه زن یه کیکه له پتویستیبه کانی سه رشانی

مرۆف. با ریز له مرۆف بگرین و به رزی بکه یه وه. پیرۆزترین هه سستی خو مان ی
بده یین. ریزی راستی و مه عنه وی مرۆف بو مرۆف.

[داو ده سته ی وادیه، بوردن، مولن و ئەوانی دیکه، له گو شه یه کی لای چه پی ژووره که،
له نیو خو یاندا ورته ورت ده که ن].

- ده ستیژکردنه وه که ی خراپ نیبه!

- خه ریکی ئامۆژگاری و مه وعیزه کردنه. و له ویدا، به رامبه رمان، له و په ری باخه که ی
گیوتین....

- بو کاتی پتویست، په رده یان به سه را داوه.

- کو تاهییان کردووه. ئا له وێ میحرا به. هه موو شه ویتک له وێ مه راسیمی «مس» ئە نجام
ده دن.

- هه رگیز رۆبسیپتر نه یویستوه چاوی به وه بکه ویت.

[ده نگه ی زورنا به رز ده بیته وه؛ هه موو پیکه وه سه روود ده خو یین. جه ماوه ره له له هه له
ده کیشن و شادمانن. رۆبسیپتر ماوه یه ک هه ر به و شیوه یه هه ردوو بالی به رز کردۆته وه و
ده روانیته ئاسمان].

- بروانه ئەو ده رویتشه! وا له ته ک خوی خویدا ده دوو.

- ناکه س! به شایه تی تیر ناخوات، ده یه ویت ببیته «پاپ» یش!

[خو شی و شادی و هاواری جه ماوه ر پتر ده بیت]

جه ماوه ر: ماکسیمیلین!... وهره! وهره!

ده نگیک له ناو جه ماوه ر: [به ده نگیکه ی ره سا و ئاشکرا، له ده ره وه هاوار ده کات] خاسه
ئیتتر، بیره خواره وه. زۆرزان! گه ره کته دوو باره چاوه ریت بکه یین؟

ویلات: [زۆر به رتیره وه]

رۆبسیپتر: خو شه ویست! ئەوانه هه موو په له یانه و چاوه ریتن؛ کاتی ده ستیژکردنی
مه راسیم تپیه رپوه.

رۆبسیپتر: [دیتنه وه سه رخوی]

بوچی زووتر پیتان رانه گه یاندم. ئەم نه مایشه جادوو بییه، حاله تیکی به سه ردا
هینام، کات و زه مانم لی ون بوو بوو.

[به پهل و پرتاو به رهو لای ده رگاکه ده روات، له هه مان کاتدا لویا و داود به خیرایی و هه ناسه برکتیوه دینه ژووره وه].

لویا: من و داود هاتووین، بیو هه لچوو و خه ریکی جویندان و هه ره شه کردنه، کو میتته فره تووره به له وهی که دو اکه وتوویت و هیتتا نه هاتوویت.

داود: بیرووات به رامبه ر کاره کهم چونه؟ [کاری دیکوره کهی نیشان ده دات] کاپیتولیم (۲۶) بو دروست کردوویت.

مولن دو تینوبل:

داود! ئایا بیرت له دروستکردنی به ردیکیش کردۆته وه؟

داود: به ردی چی؟

مولن دو تینوبل: به ردیک که شایانی ئه و بیت. لاتارین (۲۷).

داود: [زۆر به تووره بییه وه، روو ده کاته رۆبسیپیر]

چاوچنۆکی، یاسا و خزمه تکاری هه میشه یی «سزار» ه.

رۆبسیپیر: [به سه رزه نشته وه]

داود! تۆیش!... ناوی سزار بو من خراپترین جووری سوو کیتییه.

داود: ماکسیمیلین، بمبووره. من ته نیا خاسییه کانی ئه وم له ته کتا به راورد کردوو ه.

رۆبسیپیر: من له و شانازییه جگه له سی خه نجه ری هاوپه یمانه کان، ئاره زوی هیچی تر ناکم. ته ماشایان بکه [داروده سته ی بوردن، وادیه، مولن و ئه وانه ی دیکه ی پیشان ده دات] ئه وانه هه موویان په له ی ئه ویه یانه که هه رچی زووتر بکوژریم.

[رۆبسیپیر له گه ل داود و لویا زۆر به په له ده چنه ده ره وه، «ویلات» یش ده سته گوله که ی رۆبسیپیر خستبوویه سه ر میزه که هه لده گرت و به دوایاندا را ده کات].

ویلات: چه پکه گوله که ت بپرچوو!

[ویلات ناگاته رۆبسیپیر، گوله کانی به ده سته وه یه و ده گه رپته وه. ژنه لاهه کان ده وره به ری ده گرن و له سه ر گوله کان لییان ده بیتته شه ره قره].

ژنه لاهه کان:

- ئای، هاوشاری ئه وه بده به من.

- نه، ئه وه هی منه.

- با هه ره کو خۆی وتی ئه م شته پیروژانه هه ره کو خوشک و برا له نیو خۆماندا دابه شی بکه یین.

- ئه ی ماکسیمیلینی خۆشه ویست! وه ره سه رت بخه ره سه ر سینهم!

ئه م قسه یه کچیتکی شوخوشه نگ که خه ریک بوو گولیکی سووری ده خسته ژیر له چکه ناسکه که ی، که سه روسینه ی داپۆشیبوو، ده یگوت. [له ده ره وه خه ریکی سه روود خویندن، داروده سته ی بوردن، وادیه، مولن له ته ک ویلات به ره و لای په نجه ره که ده رۆن و ته ماشای ده ره وه ده که ن].

مولن و تینوبل: ئه وانه ی ده سته ی ئه و لاهه کان که له ته ک «سن ژوست» دان و خه ریکن ئافه رینی ده که ن. ئه وانه ئیمشه و به ره و فلورو ده رۆن، خاس رزگارمان بوو. به لام بو رۆبسیپیر خاس نه بوو.

ئه مانیش ده ست ده که ن به و تنه وه ی ئه و سه رووه ی که له ده ره وه ده یخوینن.

«سه روودی سه رکه وتن و رزگاری، ده ستپیکه ری ده ورانی ژبانی ئیمه یه...»

[په رده داده رپته وه]

وادیه: به لّام توّ خوّت هەر ئه و کهسه بوویت کاتیک تالین دهیویست له ناو ئه نجومه ندا
دژی رۆبسیپیر بوهستیتتهوه، تو له تهک رۆبسیپیردا بوویت و به رهه لستی تالینت کرد
و بارهه! تویش پالت دابووه رۆبسیپیر.

بیو: من دژایه تی رۆبسیپیر ناکه م، بو ئه وهی دهستی ناشتبونوه بو تالین درێژ بکه م.
هه رگیز ناتوانم په یوه ندیم له تهک که سیکه بی تابر وو بی شه ره فدا بی ت.

وادیه: ئیستا کاتی ده ربینی ر قو کینه نییه. هه ر ساتیک چه ته په لامارم بدهن، په نا
ده به مه بهر هه ر شتیک له بهر ده ستما بی ت. ئه گه ر پوو شیکیش بی ت، هه لئ ده گرم و
ده یکه مه دار ده ستی خو م!

کارنو: راست ده کات؛ بو دژایه تیکردن و به رهه لستکردنی زۆردار، پتیویسته له هه موو
جو ره داریک، تیر دروست بکه ین.

کولو: من ده بی ئه و بیچاره یه ته فروتونا بکه م. من رۆبسیپیر وردوخاش ده که م.

باره ئه وه نده قه ره قه مکه ن!... [به ره و لای په نجهره ی سه ر باخه که ده روات و
ده یژهنی ت] له وانیه ده نگمان بچیته ده ره وه و گو تیان لی مان بی ت. ئه م هه موو
قه ره قه به ده ردی چی ده خوا؟ پتیویسته هه موو کیشه کان چۆن، هه ره وه کو خو بان
ته ماشایان بکه ین. ئایا هه رگیز بی رتان له و هه موو هی زانه ی پالپشتی لی ده که ن،
کردۆته وه؟ [روو ده کاته سکر تیره که ی که له به رده می ده رگا و یستا وه] کلاریس!
وریا به، هه رکه هات ئاگادار مان بکه!... جه ما وه ری ره شو پرووت خو بان ده که نه
فیدای و ئه و جه ژنه ی بو ی گرتوون هه موو یانی خستۆته جموجۆل و ئۆقه ی لی
بربون، هیزی سو پای پاريس که له ژیر فه رمانده ی هانریو دان، شه رکه ره لاهه کانی
قوتابخانه ی مارس که لویا به رپه به ربانه، - ژاکوینه کان، هه موویان وه ک مو م وان
له نپو ده ستیدا و به هه ر شپه به یه ک بیه ویت دروستیان ده کات؛ کو مۆنی نو ی، له گه ل
پایان و فلوریو، قاچی ماچ ده که ن. دادگای شو رش که دو پله ی خه زووری چاودیری
ده کات و له سامبر، ژه نه پال له کان، ژردان و پيشگرو که له ژیر چاودیری «سن
ژوست» ن و سوپا کانیان هه موویان ئاماده ن و شانازی به وه ده که ن که خو بان بو
به خت بکه ن.

ئه وانه هه مووی پالپشتی ئه ون...

کارنو: که میک دان به خو تا بگه ره! هه ر له و پله و پایه یه ییدا ده یخه مه سه ما کردن. با له پیش

تابلوی نۆهه م

شوین: [کو میته ی رزگاری خه لک].

کات: [ئێواره ی رۆژی ۲۷ ی پروریال (۱۵ ژوئن)]

بیو، کارنو و کولو فره شپه زه ن. ژماره یه کی زۆر له ئه ندامانی کو میته که ی دیکه
[کو میته ی هیمنایه تی گشتی] وادیه، ئامار و ئه وان ی تر، لییان نزیک بوونه ته وه، زۆر
به توندییه وه خه ربکی قسه کردن. هه موویان به سه ر پتیه و یستا ون؛ ته نیا کاتیک که
سکر تیره کان نامه یه ک بو ئیمزاکردن ده هی تان، تا ویک داده نی شن و ئیمزا ده که ن.

[بیو و کارنو خه ربکی ها تو جو کردن و له کاتی قسه کردندا ده ستیان ته کان ده دن].

بیو: ئیدی له مه زیتر ته حه مول نا کریت و خو را گرتن دژواره.

کارنو: خو ی لی کردووینه ته سو لتان.

کولو: به مه یل و هه وه سی خو ی ده بات، ئیدی با سی ش نا کات...

وادیه: چۆن چۆنی تو انی تان، ئاوا دوو ده ستی چه قویه کی یاسایی بده نه ده ستی؟

بیو: ئیمه ئه وه مان نه دا وه ته ده ستی؛ ئه و خو ی زه وتی کردوو وه و هه لئ گرتوو وه. ئیمه
ئاگامان له هیج شتیک نه بو وه.

کولو: ئیدی ئه و گو تیمان ناداتی و را ویتیمان له ته کا نا کات. بریاری خو ی دا وه و
«کو تون» هکه یشی بی ئاگاداری ئیمه - په زامه ندی کنوانسیونی وه رگرتوو وه.

وادیه: ئه ی ئیه چین؟ به ده ردی چی دین؟ ده رگای کو میته بزه ن. هیشتا زیندوون؟

ئامار: ئیستا هه ر وه ختی خو ی حه ز بکات و ئاره زوی له سه ر بی ت، ده توانی بی هیج
لیکۆلنه وه یه ک و بی ئه وه ی ریگه بدات هیج پارێزه ریک به رگری بکات، خه لک
ده گری ت و له زیندانیان توند ده کات. ئازادی له هه مووان زه وت کردوو وه.

بیو: ئه وساکه ئیمه ده بی داموده زگای گرتن و کوشتن بو زۆردار پر هه سی تین و یارمه تی
بده ین به ره و تا کره وی و دیکتا تو ری به ت پرو ات.

هه موو شتیکیدا ئەو داروودەستانە ی که له پارێسن و لایەنگری ئەون، هه موویان به ره و سنووره کان بنیترین.

وادیه: وه دهرباره ی خه لک، دوو که ل له ناگره وه هه لده ستیت. چه پله لیدان و بژی بژی جه ماوه ری ره شوووت هه رگیز ناتوانیت ری له پچه پچ و ورته ورتی خه لکی دیکه بگریت.

ئامار: به تایبته تی کاتیک که بو بزواندن ی ئەو خه لکه ی تر جیاوازی له نیوماندا ده بیت.

کارنو: ئەوساکه ده توانین دلنیا بین له فوشه! ته کتیکه کانی - که زورباشن - ئەو زیتیر له سه ره ئەوه یه که پتویسته هه موو نارەزاییه کان بخریتته سه رشانی زۆردار.

بیو: ئەمه دادپه ره ری خۆیه تی. ئیستاکه ئەو گه ره کیتی به سه ره ئیمه دا زال بیت، که وایه ده بی وهرامی ئەم به ره لاییه و هه رک ی هه رک ییبه ی ناو کو مه لیش بداته وه. ئەوساکه ئیمه ده توانین بیخه یه ژیر پرسیاره وه.

باره: ئەو فره توانا و به هیزه، هه موو په یوه ندیبه کانتانی له ته کا مه پچرین.

بیو: گه ره کته هه موومان پشتملمانی بو دابنه وینین، تا پتی خۆی پی بسریتته وه و به شەق تیمان هه لبدات.

باره: بیو، هه لچوون و رقوکیهت راویژکه ریکی خاس نین بو. ئەگه ر بزانی که ده بی له نیوخمواندا بکه وینه گیانی یه کتر - به لایه نی که مه وه - ده شی کاتیک به م کاره هه لسن که دلنیا بین له وه ی به ره ی ئیمه به هیتره. ئەم کاره، ئیستاک فره زووه. سه ره تا پتویسته دوژمن لاواز و بی ده نگ بکه ن، دوا ی ئەو «سن ژوست» ی لی جیا بکه یه وه، «کوتون» ی لی دوور بخه یه وه.

کارنو: پیره شه یتان به دگومانه، گوپی نه دایه ئەو کاره ی پیشنیارم کردبو بو.

وادیه: ئەو مه لعوونه هه ره ته له موویه کی شه ی تانیکی له بن دایه. به شیوه یه کی دیکه لای ده بین و دووری ده خه یه وه... به لام له پیشا ده بی ناو ئەنجومه ن پاک بکه یه وه لیبیان؟ هه موو لایه نگره زۆرداره کانی لی دهر بکه یه ن. هه موویان په خش و بلاو بکه یه وه بو دوورترین شوینه کانی سه ره سنووره کان؛ بیاننیرینه که ناری زه ریا. رۆسپیتر ده توانی ره خه ی چیمان لی بگریت؟ ده بی شانازی بکات که کاره گرنگ و گه وره کان ده سپیرینه ده ست هاوه له کانی.

باره: له م باره یه وه ئیمه کوژی شه ی خۆمان ده که یه ن. مانگیک ناخایانیت. به لایه ن که مه وه

په نجا کهس له هاوړی و پاسه وانه کو نه کان له سه ره سه ری فه ره نسه په خش و بلاو ده که یه وه.

کارنو: به لام ده بی هه ره لیتره، له پارێسن، ریشه ی دهر بیترین و به یه کجاری له ناوی به رین.

وادیه: وا بزانی ئیمرو له نیو ئەنجومه ندا پیلانیتیکی زۆر خاسیان بو ناماده کرد بیت.

بیو: وادیه، پیروزیاییت لی ده که م! تو کاریتکت کردوه که هیچ یه کیک له ئیمه نه مان توانیوه له ماوه ی یه ک سالدا ئەنجامی بده یه ن. تو کاریتکت کرد که هه مووان مه سخه ره ی بکه ن. رۆحانی، گه ره کیه تی بیته پاشا. تو دایکیکی پاشات بو داتاشی؛ کاترین تنو، ئەو شیتته پیره که ده یه ره ستیت. ئیمه ئەم ده ماخی ده رویشی ره زا قورس و گه و جانه ی که به دوا ی رۆسپیتره وه ن، له دادگادا، لا ده ده بین و ده یدریتین.

[هه موو له پیکه نیندا به سه ره گازی پشتدا ده که ون]

[گشت پارێسن به ده نگی به ره ز قاقای پیکه نینیان دیت]

باره: بی گومان ده بی بزانی نایا رۆسپیتر پیکه ده دات.

وادیه: ته ماشات کرد کاتی که قسم ده کرد، ئەو هه ره وه کو ماسی بروشه که وگ بو بوو؟

باره: ماسی بروشه گاز ده گریت.

بیو: سه رداری لیها توو و به ناویانگ، باره! سه روودی سه ره که وتن ده خوینیتته وه و له ترسا ده له رزیت.

باره: [شان هه لده ته کینی]

ئیه شه یتن! ئەگه ر نیازتان هه یه دوژمنه که تان له ناوه رن، ئیدی بوچی ده بیوین؟

وادیه: بو ئەوه ی مه سخه ره ی بکه یه ن و پتی پیکه نین.

باره: مه سه له پی رابواردنه!

بیو: تو جگه له فیل و ته له که بازی هیچی تر نازانیت؛ کاره کانت به شیوه یه ک تیکه ل و پیکه لن، له هیرشیردنه سه ره و به شان و بال هه لداندا پیاو ناچاره له خۆی بیرسیت نایا ده ته وی کتی ته فره بده یه ت؟ ئەو یا ئیمه؟

باره: خۆزیا بمتوانیبا یه له پیناوی کو مار، یه کیتی نیوان ئەو و خۆمانم بیاراستایه. ئەگه ر شیواندن ی ریزه کانی یه کیتی مان ناچار یه یه، حه ز ده که م بو ئەم کاره ئەو ده ستپیشخه ر

بیت. فره خاس دهزانم که به تیکچوونی شیرازهی یه کیتیمان، تهنیا و تهنیا
دوژمنانی کوژمار سوود دهبەن.

بیو: منیش له وه دترسم؛ به لām سه رکه وتنی ئەو زۆرداره مه ترسیبه کی که متری نیبه بۆ سه ر
کوژمار. ئیمه پیش هه موو شتیک پتویسته به هه ر نرخیک بیت، پتگیه ی
سه رکه وتنی لی بگرین. ده رباره ی مه ترسیبه کانی دیکه له دواییدا ده توانین بیری
لی بکه ینه وه.

بارەر: که وایه تا ئەو شوینه ی بوژمان ده کریت، ده بی تیبکوژشین بۆ هینانه دی ئەم کاره و
پتویسته ناکوکیه کافمان بی هیچ قره یه ک له پشت په رده وه له ناوبه ری. با په ره به
ناکوکیه کافمان نه ده یین. بریار هه رچییه ک بیت، دووره په رتیز بین له خو
تیسه لقتواندن خه لک، له هه مووان زیتره ده بی ناگاداربین، بۆ ئەوه ی هیچ
ده رفه تیکه ی بۆ نه ره خسیتیت که په نا به رتیه به ر جه ماوه ری خه لک. پیشنیارتان
پتده که م له بریتی ئەوه ی هه موور په یوه ندیبه کان بیچرتین با وه کو ته و قیتک ده وه ری
ملی بده یین و پتگیه ی هه موو جوولانه وه یه کی لی بگرین.

کارنو: وا ده زانی، ئەوه نده ساکاره، که بی ئەوه ی ویستی پر له فیزی خویمان به سه را
سه پین، ناماده یه بیته ژیر ئەم باره ؟
بارەر: زۆریه ی زۆرمان ده توانین به رگری بکه یین.

واده: ئیوه تهنیا ده توان هه راوه ژریا بکه ن؛ به لām له ئاکامدا خوژتان ده دن به ده سه ته وه.
بیو: من به شبه حالی خوژم ئەمجاره به هیچ کلۆجی خوژم ناده م به ده سه ته وه؛ وردوخاشی ده که م.
بارەر: بیو، که میک نارام به [روو ده کاته وادیه] فره نیازت بوو که تیی بخوری. بیو! پیم
وتیت که پتویسته ده وه ری بده یین. په له مه که و له شوینی خوژت راوه سه ته. هه میسه
وه کو گای به ره لالا به سه رده وانه واندنه وه په لامار مه ده!

بیو: چیت گه ره که لیم؟ من وه کو تو ناتوانم به سوور بلیم سپی و چۆله که ره نگ بکه م و له
بریتی که ناری بیفرۆشم؛ له ئانیکدا بلیم «ئا» و «نه» و له ئەنجامدا هه م له نال
بده م و هه م له بزمار و بیده نگیش بم. من هه رکه مه ویت خوژم بنوینم، له بیست
فه رسه خه وه درۆکه م ده رده که ویت و هاوار ده کات. ئەو قینی لیم ده بیته وه. خوژم
قینم له خوژم دیته وه و له کاری خوژم دلیم تیکه ل دیت و ده مه وی پرشیمه وه...

بارەر: ده م دابخه و ئاگات له قسه کانت بی. بی ره وه شته بکه ره وه که ده یلیت. هیچ

پتویست به وه ناکا له کاتی قسه کردنا ده نگت به رز بکه یته وه و بنه رتینی.
بیو: [هه ول دده م]

[کلاریس له به ر ده رگاوه خه ریکی چاودتیربکردنی ده ره وه یه؛ ئیشاره ت بۆ بارەر ده کات].
بارەر: [به وانی دیکه ده لیت]
رۆبسیپیر...

[له ناکاوه هه موو بیده نگ دهبەن. بیو و کارنو له پشت میزه کانیان وا پیشان ده دن که
خه ریکی کارکردن.

نامار و وادیه گه ره کیبانه بچنه ده ره وه. بارەر له پشت میزه که یه وه، پشت به په نجهره
ویستاه و ده روانیتیه په روه نده کانی به رده می. کولو به زه رده خه نه یه کی پر له مه سه خه ره وه
لوژه لوژ به ناوه هۆله که دا هاتوچۆ ده کات.

رۆبسیپیر سه ری خستوته خواره وه؛ هه نگاوی به رز هه لده هینی و دیته ژووره وه. تاویک
پاش هاتنه ژووره وه ی رۆبسیپیر، روو به رووی وادیه ده بیته وه. راده وه ستیت و سه رتا یا لیتی
ده روانیت].

رۆبسیپیر: ئەوه لی ره چی ده که ییت؟
واده: بۆچی؟ ئایا ده بوایه ئیجازه م لی وه رگریتیا به ؟ هه موو شوینیک مالی کو میتیه ی
هیمنا یه تیبه .

رۆبسیپیر: کو میتیه ی هیمنا یه تی خوژی هه لده قوو تینیتیه ناو گشت کاره کان و تهنیا شتیک
که نایکات به جیهینانی ئه رکی سه رشانی خو به تی. له بریتی ئەوه ی چاودتیری له
دوژمنانی خه لک بکات، کاری بوته به دناوکردنی خزمه تکارانی خه لک. خه ریکه
به چه نه بازی و قسه بزکاندن و مه سه خه بازی، خوژی سووک و ریسوا ده کات.

واده: مه سه خه ره بازی، له لایه ن ئەوه وه نیبه .
[کولو زه رده خه نه یه کی پر له ته وس ده یگری؛ بیو و کارنو بی ئەوه ی چاوه سه ره
کاغه زه کاند هه لپرن، پتده که نن].

رۆبسیپیر: تو هاتووبته ته ئیره بۆ ئەوه ی وا له وانی دیکه بکه ییت که بۆ ئەوه کاره پر له
تاوانه ی دژی من کردووته، پیروزیاییت لی بکه ن.

واده: کام کاری پر له تاوان؟ ئایا ناته ویت من ئەوه ناژۆله بۆگه ن و ره زا قورسانه ی که

به جۆزیتکی ناقولّا سوود له ناوی تو دهبەن، له سەر ئاخوڤه کانیان وه دهه ریان بخه م؟
رۆبسیپتیر: وا ده زانی که من به پیلانه خیا نه تباره کانت هه لده خه له تپم. تو خاس ده زانی که
ئه م خه لکه بپچاره و بی گونا هانه هپچ جۆره زیانیک به هیمنا به تی گشتی ناگه به نن
و تو جگه له وهی که له زۆربلتیبیه بی مه ترسیبه کانیان، خه ئجه ریکه ژه هراوی دژی
من دروست بکه یت، کاریکه دیکه ناکه یت.

وادیه: ها، ها ها! له وه ده چتی زۆر پی خوشحالی به و غه یب و تنه پیره ژتانه بیبانه ت؟
کولو: بیستنی ئه م جۆره قسانه که - مه ئمووریبه ته که ی له کتیبه که ی حزقبال (۲۸)
پیشینی کرابوو - به خالیکی سهرکه وتن ده ژمیریت. هاوشاری هاوکار! پیرۆزیاییت
لی ده که م. وا هه ست ده که م که له نیو ریزه کانا نا گه و ره ترین رابه ر په چاو ده که ی.

[ئه وانی دیکه ده ست ده که ن به قاقای پیکه نین]

رۆبسیپتیر: پیکه نینیکه گه و جانه!

وادیه: ته ححا! ئه وه «تو» که ی تو به؛ که واته ئه مه قسه ی دایه گه و ره ته.

[پیکه نین و گالته پیکردن پتر ده بیت]

بیو: ته ماشای کاغه زه کانی به رده می خۆی ده کات و بی ئه وه ی سه ری به رز بکاته وه.

خاسی و ته وه ده مخۆش؛ به لی ئیمه هه موومان بو زیندوو کردنه وه و داسه پاندنی
دوو باره ی ئایین به سه ر خه لکدا، قه رزاری رۆبسیپتیر.

رۆبسیپتیر: کنوانسیون بنچینه ی راست و دروستی و پاکه هینا وه ته ئارا؛ نه ئایین.
بنچینه به ک که شیای کۆماره و پالپشتیبیه تی. هه رگیز هپچ مرۆفیکه به ویژدان
ناتوانیت له م باره یه وه خۆی هه ل خه له تینی.

وادیه: له م رووه وه، پاش ئه وه ی ده رباره ی (وجود عالی) ئامۆژگاری جه ماوهرت کرد،
دیها تیبیه کان له دیکاندا که وتنه به جیهینانی مه راسیمی (مس) و جووتیاره کان
سه روودی Veni Creator^(۹۲) ده خوینده وه.

کارنو: له (بورگن) ی من هه ندی (بانه) هه یه، ئیستا به دوعا و ویرد خویندنه وه و له ژتیر
سایه ی (خاچ) وه کۆزه کان ده که نه وه.

باره: له (بئارن) ی منیش جگه له مه راسیمی رۆژی ده هه مین رۆژت هپچی دیکه
وه به رچاو ناکه ویت. مه راسیمی رۆژانی یه ک شه مویش دوو باره ده سستی
پیکردۆته وه.

بیو: ئیش و کاری پیش نوێژکه ران سه رله نوێ بوژا وه ته وه! من پیشنار ده که م ناو نیشانی پر
له شانازی (نۆکه ری که نیسه) هت پی بدریت.

کوتون: [به پیکه نینیکه پر له ته وس و گالته وه]

بیو، خۆتو خۆت قه شه بویت. ئه م گیرمه کیشه یاساییه دژی لیژنه به کی نارۆحانییه.

رۆبسیپتیر: کوتون به سه ئیتیر! من ناتوانم ری له ئه داو ئه تواری کینه و توره یی دوژمنانی بی
ئا بروو بگرم. به لام نابی دۆسته کانم به مجۆره گالته پیکردنیانه ته وه یین یان پی
بکه ن.

بیو: توره ده ست ده کوتی به سه ر میتز که دا.

هپچ شوخی ناکه م، که واته ده ویریت ئه مه به ره په چ بده یته وه که ئیمرو دروست
هه شت رۆژی ته وا وه تو به شیوه یه کی ره سمی خوی جارانت دوو باره له فه ره نسه وه
هینا وه ته وه کایه و ره سمیه ت و پله ت دا وه ته وه به ئه ستۆفی گه و ره.

رۆبسیپتیر: من ئه م کاره م به ره زامه ندی ته وا وه تی ئه ندامانی ئه تجومه ن و رای گشتی ئه نجام
دا وه.

بیو: به زۆره ملی و فریودان، ره زامه ندی له ئه نجومه ن وه رگیرا وه. شیوه ی کارکردنت
به ته وا وه تی بو هه مووان روون و ئاشکرایه. هه رکه ده نگدان ته وا بوو، یه کیک له
نۆکه ره کانت زۆر به په له و پرتاو هات بو ئه وه ی به ده نگه به رز ناگاداری و
ئامۆژگاریبه کانت بخوینیتته وه. به ره په چدانه وه ی مه حال بوو. کات بو و تووێژ و
قسه کردن نه بوو.

رۆبسیپتیر: بیو! ئه گه ر قسه کانت راست بن، ئا برووی خۆت و هاوکاره کانت ده به ی و
ئه نجومه نیش به دنا و ده که یت.

بیو: تو! به و په خشانه ره وانانه ی که چه ندین جار به رامبه ر به ئاوینه که ت ده یان خوینیتته وه و
ته مرینی له سه ر ده که یت و له پاشاندا بو ئیمه ی ده خوینیتته وه، گشتمانت گیتژ
کردو وه. هه رگیز کۆتایی به و قسانه ت ناهینیت و لییان ماندوو نابیت. خه لکی
وه رس ده بن، ئیدی گوێ ناگرن. هه رکه قسه کانت ته وا بوو، له خۆشی ئه وه ی که
ئیتیر ده مت داده خه یت، هه موو ده که ونه چه پله لیدان، چما هه موو دنیا یان پی دا ون،
به لام تو له م هه له سوودیکه ناره وا وه رده گرت و ده ته وئ بیسه لمینی که خه لکی
قسه کانتیان به دلّه. ئه وساکه خیرا و به په له ده که ویتته چاپکردنی قسه کانت. بو

رۆژی دوايي، کاتیک به یاننامه کانت ده خویننه وه، دلپان له بۆگه نی به واره ت
پیرۆزی و ته کانت تیکه ل ده بیت و به پزار بیه وه گیانی دوو روویی و کۆنه په رستی -
که رهنگو بۆی خۆی له ژیر موسیقای و ته کانی تو گوږیوه - ده بین.

رۆبسیپتر: ئایا به و کاره ی که بریارمان داوه کۆمار له سه ر بنچینه ی راستی دروستی و پاک ی
دا به زرتین، ده لیت کۆنه په رستی؟ شوږش به دامه زرانندی کۆمار، جگه له
له ناویردن و گوږینی رژی می تاوان و دابین کردنی رژی می کی داد په روه ی، هیچ
ئامانجی کی دیکه ی نییه.

بیو: ئیمه خۆمان به ته نیایی ده توانین به م کاره هه لسن، ئیدی چی پیوست ده کات
«خوا» یش بخه یته ناو ئه م کاره وه؟

رۆبسیپتر: هه ر یه کیک له ئیمه که موکو پیه کی هه یه. «وجود عالی» برایه تی جیهانی -
که وشه یه کی گه وره و پیرۆزه و به م زوانه مه حاله بیگه بنی - پیوسته بۆ هه مووان
ئاشکرا بیت و بگاته دوا پله ی مرۆقایه تی.

بیو: ناوی شته کان به ناوی خۆبانه وه بینه ره سه ر زمانت. ئه م «وجود عالی» یه ی تو باسی
ده کیت، ته نیا بریتیه له داویک که پیاوه ئاینیه کان ته نیو یانه ته وه. ئه گه ر راست
ده کیت، به خه لک بیته: ته نیا و ته نیا پشت به خۆت به سه ته؛ هه ول و ته قه للا بده
و ره نج بکیشه. خه بات بکه. هه رگیز بیر له شتی پرو پوچ مه که ره وه. ژبان بریتیه
له غه م و په ژاره. فیر به ژبان چلۆنه؛ هه ره کو خۆی ببینیت.

واده: بیو شوولی لی هه لمه کیشه! ژبان خۆشه و ته نیا له به ر چاوی ئه و که سانه غه مگینه
که به چاوی لکه ی پیشنو یژ که ره ان ته ماشای ده که ن. چما هیشتا وازت له م ئاکاره ت
نه هینا وه.

باره: [بیو و رۆبسیپتر پێشانی وادیه ده دات]

به دبه ختانه! ئه وانه هیشتا خۆشییان له خۆری باشووری ئیمه نه دیوه.

کارنو: [زۆر به لاسارییه وه]

چه ندین سه ده یه که ئیمه دژی فیلبازی و گومراهی - که مرۆف گیل و بن ئه قل
ده کات و هه موو کۆت و زنجیره کان بۆ به سه تنه وه ی مرۆف ده خاته به رده م تا کره وی و
زۆرداری - خه بات ده که ی، و رابه رایه تی شوږشه کان ده که ی. کاتیک که له
ئا کامدا بیر له وه ده که یه وه که چلۆن له ناویانه رین و ته فرو تونایان بکه ی، له

نیوماندا ده بی که سیک ده رکه ویت که له باوه رمان پاشگه ز بیته وه. بۆ ئه وه ی
جاریکی تر بیته هۆی ئه وه ی ئه وانه دوو باره یه ک بخاته وه و بیان بو ژتیته وه و
ریاکاری و خوا په رستی که ئیمه به ره چه مان داوه ته وه دوو باره بگه رتیته وه ناو
ماله کافان. من ئه م کاره ی تو ناو ده نیم خیا نه ت به ئه قل.

رۆبسیپتر: خیا نه ته کانی ئیوه فره له مه زرته. ئیوه خیا نه ت ده که ن به خه لکیکی بیچاره؛
ئه و زه بوون و بی که سانه ی که نه پشتیوانیان هه یه و نه ری پیشانده ریک و ئیوه
رابه رایه تیانتان خستۆته سه رشانی خۆتان. من سوود و به ره ژه وندی نیشتمان و
مرۆقایه تیم ره چاو کرد بوو. هه ر داب و ری و شوینیکی و ئاموزشیک که ده روون
دلخۆش ده کاته وه و کۆمه کی په ره رده کردنیان ده کات، به لای منه وه خاسه و
ئازادیخوا زانه یه؛ من په سه ندی ده که م. بیری «وجود عالی» داده په ره ریتی دابین
ده کات. خه لک له کاتی ره نجکیشان و به دبه ختیبه کانیاندا هیوا و ئاواتی خۆیان
به وه وه به ستوه و ئیوه بۆتان نییه که له ناوی به رن. چ شتیک ده توان له بریتی ئه و
دابین؟

کارنو: بیر و ئه قلی ئازاد.

رۆبسیپتر: بلێ به ره للابی و ئه نار شیسستی؛ به ره چه ره وه ی ده روون و گیان.

کارنو: من ده راره ی واقیبه ت، که ته نیا راستیه که - قسه ده که م.

رۆبسیپتر: له کوئ ده زانی که واقیبه ت ته نیا راستیه که؟ به چ به لگه یه ک کۆتایی نه بوونی
هیزه نه مره کان له ته ک زانیه چه وت و ته نگ و ده مارگیری خۆت به راورد ده که یه؟
و به چ مافیکی ده ویریت هه ست و باوه ری هه زاران خه لکی ساده و پاک و بی ریا
به نه مری و توانایی یه زدان - واته ئه و غه ریزه پیرۆزه که له وانه یه له رۆشنیرییه
وشک و سپروه که ی تو پرو و نا کتر بیت - بریندار بکه یه و به ره چه ی بده یته وه؟

کارنو: ئه گه ر بتتوانیایه، سالهای سال ئه قل و زانیاری مرۆف دوا ده خست.

رۆبسیپتر: تو هه ره که «ژیروندن» هکان، گوادیه، رنبو و ژانسونه که ره خنه ی ئه وه یان لی
ده گرتم بۆچی باسی توانایی یه زدانم کرد بوو، قسه ده که یه.

کارنو: هه ر له به ر ئه مه بوو هه موویان ت نارده ژیر گیوتین؟

بیو: تاوانه کانیان دژی میلله ت، تیکه ل به سه رزه نشت و ره خنه خاسه کانیان مه که که
به قامچی ئه قلیکی هیدی و هیمنه وه قامچ کاری ته وس و گالته ریا کاریه کانتیان

دهکرد! نه گهر ئيمه سهريانمان بربوه، خاستر وايه كه هه ميسه قامچيبه كانيانمان به دهسته وه بيت.

رؤبسپيتر: به دبهخت و روورهش نهو قهشه فيلباز و خوانه ناسانهي كه له ژير دهماخي نه قلايكي درويي و په سهند نه كراودا ده يانه ويت ري له راپه ريني دره خشاني جه ماوه رمان بگرن و كلپه ي ناگري دهروون - كه سه رچاوه ي هه موو كارتيكي مه زنه - به هو ي په روه ده ي پيس و ناپاكيانه وه بكوژينه وه.

بيو: به دبهخت و روورهش تويت؛ زمان لووسي دروزن. كه له پيناوي زالبوون به سهر لاشه ي دوژمنه كانت، وشه ي خوا، رهوش و دژكامي و پاكي بوته و يردى سه زمانت.

كولو: توركومادا⁽³⁰⁾، فره ناواته خوازي كه دووباره «ئدنگيزاسيون» ي پيرو زمان بو بگه رنينته وه!

رؤبسپيتر: ده ماري كافري و خوانه ناسي له گشت ده مارگيرييه كاني ديكه خراپتره.

بارر: ده مارگيري هه رچيبه ك بيت و بو هه ر شتيك بيت، خراپه.

بيو: ده مارگيري نه قل يه كيكه له نه ركه پيروزه كاني شوپش. گه ركه مه نه م ده مارگيرييه ، نه قل هه بيت و له تهك چه كه كاني ياسادا دژي نه و تاوانبارانه به كار بيت كه هه روه كو تو له گه ل كلپسادا ريك ده كه ون و په يمان ده به ستان بو نه وه ي رژيمي پياوه كاني كلپسا - كه هه روهك رژيمي نيزامي بي شه رمترين جوړي رژيمه كان؛ به لام هيشتا نه م شوومتر و دو اكه وتووتره له هه موويان، چونكه هه روهك خشوكيك تا قوولايي هه ستي مرؤف ده كشييت و ديل و به ندي دهكات - به يينه ئارا. هيج په له قازي مه كه. بيه ره وه مه كه ره وه كه ده تواني هه لمان به خه له تيني. من ناگام له هه موو كايه كانت هه يه، ماوه يه كه مه به سستم بو روون بوته وه! هه ي فيلبازي تاكروه ي رها قورس! تو، ته ختي پاشايه تي و ميحرابت هه ردوو بيتكه وه ده ويت. برؤ بو «رؤم» و «ويردن»، بو نه وه ي به ئاره زووي خوت بگه يت و شاكان و قه شه بازييه كانيانت وه ده ست بكه ويت. جيتگه ي تو له وييه نه لاي ئيمه...

[بيو به ره به ره تووره تر ده بيت، دنگي به رز ده كاته وه و هاوار دهكات. كلاريس سكره تييري بارر به دزييه وه په نجه ره كاني سهر به گوره پاني كردوته وه، خه لكي له ده ره وه گوپيان له دنگيانه].

كولو: [وهك هه ور ده گرميني]

ئيسا خوشكه كه ي كا په⁽³¹⁾ - كه نيازت بوو بيخوازيت - نيبه. گه وره كچيكي بنه ماله يه كي شايه تي، كاخيكي و نو كه ريكت هه رچوئي بي بو په يدا ده بيت. به مه رچييك نه گه ر كچه كه ي «دوپله كورنلي كويوي» كه ت ره زاي له سهر بي و ريگه ت بدات...

[كارنو واديه له تهك كولو/ بيتكه وه ده لين]:

«ناخ! جه رگ و دلله نازداره كه...»

رؤبسپيتر: بي هوه ده يه ويت دنگي خوي بگه به نيته هه موويان، نه وه نده تووره يه ده ست ده كا به گريان و رهنك و رووي ده گوژيت. چاره ره شينه! ريگه تان نادم.

كارنو: هيشتاكو نه بوويته ته «پاپ» تا بتواني ريگه مان نه ده يت... [هه موو بيتكه وه قسان ده كه ن؛ له نيوان نه و گيرمه كي شه دا، رؤبسپيتر ده نه ريني]

رؤبسپيتر: بي شه ره فينه! جه رده كان!

بيو: جاسووسي بيت! نو كه ري شا!

رؤبسپيتر: هه موو خه لك دژتان كو ده كه مه وه

بيو: ده ته وي هه موو كنوانسيون بنيريته ژير گيو تين.

[رؤبسپيتر كه وتوته نيوان بيو و كولو؛ يه كيكيان له پيشه وه و نه وي ديكه يان له دواوه يه خه يان گرتوه. خه ريكي خو راپسكاندنه. له ده ره وه دنگه دنگ و غه لبه غه لب ديته به رگو ي؛ له ناو هه موو دنگه كاندا نه م دنگه زيتر به رگو ي ده كه ويت]:

«نه وه كو ميته يه!... خه ريكن يه كترى ده كوژن!...»

بارر: [روو ره رده گي ريت؛ ته ماشا ده كا په نجه ره كان كراونه ته وه] كي په نجه ره كاني كردوته وه؟

[به ره و لاي په نجه ره كان را دهكات بو نه وه ي دا يان بخات. كلاريس كه خه ريكي چاو دي ريكردنه به پرتاو ده چيت بو يار يده داني. نه واني ديكه ش هوشيار ده بنه وه و ناگاداري روسوا بوونيان دهن، هه موو بيده نك دهن. شه ركه ره كان هه موويان په شيمانن له و شه ره جوتيانه ي كردبوويان، بي هيج سرته يه ك به چاوي پر له رقه وه ده روانه يه كترى. دنگي هه ناسه ي رؤبسپيتر كه هيبلاك و ماندوو بووه و خه ريكي ري كخستني كراواته كه ي يه خه ي كراسه كه به تي، ديته گو ي].

كوتون: [بئى ئەۋەدى لەم شەھەر چەقەيە ھېچ ھاۋبەشىيەك بىكەت، بئى جوۋلانەۋە لە سەر كورسىيە چەرخدارەكەي خۆي دانىشتوۋە، بەچاۋيىكى پەر لە قىن و توورەيىيەۋە پىيان دەروانىت. لە ئاكامدا لە نىۋو ئەۋ بىدەنگىيەدا بەپىكەنىيىكى پەر لە تەۋسەۋە قسە دەكەت]:

كايەيەكى خۆشە. ئەي بەرگىرەكەرانى راستى و ھەق! پىرۆزىبىستان لى دەكەم. ھەموو زەبروزەنگە (۳۲) پەر لە رىكۆكىنەكانتەن فرىومان نادەت. توورەيىستان لە «خوداى مەزن» نىيە. ئىۋە ھەرگىز راستى بىرواۋەرى خۆتان نەھىنايە سەر زمانتەن. فەرمان دەبارەي دادپەرۋەرتى شۆرشگىرپانە - كە ئىۋە خۆتان دەنگتەن پى داۋە - ھەمووتەن توورە دەكەت. ھەرگىز ناۋىرەن لە ناۋىيەرن؛ چۈنكە دەترسەن نەۋەكو زەبروزەنگەكانى بەرەۋە روۋى خۆتان بىتتەۋە.

[كولو و كارنو ئەۋەندە توورەن دەنگىيان دەرنايەت. لە كاتى كۆتايىيەكانى ئەم پەردەيە ئىدى ھېچ كامىكىيان ۋەك پىشۋو دەنگىيان بەرز ناكەنەۋە، ھەريەكە دەيەۋىت دان بەخۆيدا بگرىت و ئارام بىت].

- ترس!

كارنو: ترس لە كى؟ لە تۆ، رەزا قورسى خەپلە.

كولو: مەن ھەرگىز لە كەسانى ھىچۋىۋوچى ۋەك ئىۋە ناترسم

بىو: ئەرى، مەن تاۋانبارت دەكەم. ئىۋە كەسانىكى خائىن، دەتانەۋىت دەست بگرن بەسەر دادگادا و بۆ بەرۋەۋەندى خۆتان دايدۆشن و ھەموو كۆمىتەيىيەكان بكوژن، مەن تاۋانبارتەن دەكەم.

كوتون: ئەمنىش ئىۋە تاۋانبار دەكەم بەۋەي كە پەر لە دوو مانگ دەبىت بەھەموو شىۋە و كەرەسەيەكەۋە تىكۆشاۋن بەر لە ئىشۋكارى دادگاي مىللى بگرن و بى كارتەن كرىۋە. ئەم دادگايە - بەكۆتايى چاۋى ئىۋە دژى ئەۋ دزۋجەردانى كە لاي خۆتان شاردوۋتەنەۋە كار دەكەت. ھەموو ھاۋشارىيە خاسەكان دەنگ بەسوۋدى دادگا دەدەن. دادگا پالپشتى زەبوۋن و لاۋازەكان و بىچارە و بى تاۋانەكانە و تەنبا دژى دوژمنانى خەلگە و ھەرەشەيان لى دەكەت.

بىو: ئىدى كى تىناگات كە لە ژىر ئەم قسانەي تۆچى شاراۋەتەۋە؟ تۆ دەتوانى ھەر كەسىك كە ملتان پى نەدا، ناۋى بخەيتە نىۋو تۆمارى ئەۋ كەسانەي بەلاي خۆتانەۋە خائىن.

كوتون: ھەر كەسىك ناۋى خۆي لەۋ تۆمارەدا بىينىت - ھەر ئەۋەيە كە ھەيە - ويژدانە ناپاك و شەپانىيەكەي خۆي ئاشكرائى دەكەت.

بىو: مەن! مەن!... ھەرەشە لە مەن دەكەيت؟ شەر تە بەزىندوۋىيە تى لىرە نەچىتە دەرەۋە!...

[ھەلئەتى بۆ دەبا كە لىيى بەدات. كوتون شانى ھەلئەتەكتىت.

بارەر و كارنو بەردەمى دەگرن، بىو توورەيىيەكەي خۆي دەخواتەۋە. رۆبسىپىر لەم ماۋەيەدا بىدەنگ و تىستاۋە؛ دەست دەكەتەۋە بەقسەكردن].

رۆبسىپىر: كوتون، بىرەۋە با پرۆين؛ ئەۋ پىياۋە وتى كە ئىدى ئىرە جىگەي ئىمە نىيە. با پرۆين.

كولو: پرۆ بۆ لاي ھاۋرئى تاۋانبارەكانت.

رۆبسىپىر: مەن دەپرۆم بۆ ناۋ جەماۋەر. تەنبا دۆست و ھاۋرئى مەن، مامۆستاي مەن و بۆ سبەينى داۋەرى تۆن.

بىو: ئىمە لە كۆمىتە توورەت دەدەين و دەتەكەينە دەرەۋە.

رۆبسىپىر: منىش ئىۋە لە كۆمار دوور دەخەمەۋە...

گەرەكتانە شەر بگەن؟

بىو، كارنو، كولو: ئەرى گەرەكمانە!

رۆبسىپىر: شەر دەكەين

[لەتەك كوتون پىكەۋە دەچنە دەرەۋە]

[پەردە دادەدرتتەۋە]

کارنو: ددهرموو ئیستا پرۆ و، بیدهنگی بکه!
بیو: خهنجهری هارمودیوس (۳۴)...

بارپر: ئهو خهریکه خوئی دهکا بهخوا. باشتر وایه هرچی زووتره ریئی لی بگرین. بی
گومان هرکه سیک بیهویت شتیکی لی بکا، دهیخه نه سه ئیمه. بهئاشکرا
تاوانبارمان دهکات بهوهی که خهریکی پیلانگیتر این بۆ له ناوبردی.

من بهشبهه حالی خوّم ئهو هه رهشانه بهباش نازانم که لکونتر و دارودهستهی لافزن
زۆر بهئاشکرا و غهلبه غهلبه وه دهیکهن. ئهوان له سیبهه ری رۆبسپیر سل دهکهنه وه و
را دهکهن. بهلام دهبی ئاگاداری پیلانهکانیان بین. بچووکتترین جوولانه وهی هه
گه وچیک دژی رۆبسپیر، دهبیته هۆ ئه وهی که ژاکوینه کان شوژشیک بهریا بکهن.

کولو: کئی ده توانی پیمان بلئی که رۆبسپیر، بهبلا وکردنه وهی ئهو هه والانهی که گویا
گه رهکیانه بیکوژن، نیازی نییه که بیانیهیته ئارا؟ ئهو ئه وهنده سوود له گیلیتی
و نه زانیی پیلانگیتره کان وه ده گرت، که له وانیه پیاو له خوئی بپرسیت، نه کا بۆ
بزواندنیان، چه ند پیاویکی خوئی ناردیته ناویانه وه.

کارنو: پیاوهکانی خهریکی وه شانندی توئی به دگومانین به دژمان؛ له هه موو شوینی کدا هه ن.
خهریکن زۆریه ی شاره کاتمان لی ده ورروژین. هاوکاره کانم [ئیشاره ت بۆ مژان
دهکات] پیتیان راگه یاندوووم که لایه نگرهکانی له بولنی و سورمر خهریکن له ناو
خه لکیدا بی شه رمانه تاوانبارم دهکهن. ئهو بیچاره یه نیازی وابوو به ناوی ئه وهی که
ویستووومه - من - ریگهی سه رکه وتن بگرم و ویرانی بکه م، له ناو خه لکیدا
به دناوم بکات.

بارپر: به ره رهکانی له گه ل پۆلیسه کان، وه رامدانه وهی قسه کان... ئیمه به م شیویه و به م
که ره سه یه ی هه مانه، ناتوانین به ره نگاری رۆبسپیر بیینه وه و له ناوی به رین. با
ئاشت بیینه وه له گه لیا.

کولو: ئیدی ئاشتبونه وه مه حاله. ئهو ئاشتی ناویت.

کارنو: منیش نامه ویت. ئاو و تاگر... یا ئهو، یا ئیمه...

کولو: ئه گه ر ئیمرۆش ئاشت بیینه وه، سه بی نی دووباره تیک ده چینه وه و سه ره له نوئی ده بی
ده ست پی بکه یینه وه.

بارپر: که واته به لایه نی که مه وه با ئیمرۆ شیواوی ئه م کاره بین؛ ئیستا ناماده ی

تابلوی دهیه م

شوین: [هه مان جیگه. له کۆمیتیه ی رزگاری خه لک].

کات: ۴ی ترمیدر (۲۲ی ژوئییه)

کارنو، [بیو، بارپر و، کولو هه موویان ترسیان لی نیشته وه. مژان نامه کان له سه ر
میژیکدا ریکویتییک دهکات].

بارپر: کارتیکی سهیره! له مانگییک له مه وه به ره وه که رۆبسپیرتان له کۆمیتیه کرده ده ره وه،
به یتا په یتا و بی وچان خهریکی قسه کردنه له ته که خه لکدا و دژی ئیمه هه لیان
ده سوورینی و له وکاته وه تا ئیستا ده ئه وهنده ی جارن به هیتر بووه.

کولو: چی دهکا؟ کئی بیی له مه ده کرده وه؟ هیتر و هه ناوی لی برابوو؛ وا دههاته بهرچاو که
رۆژ بهرۆژ زه بوون و بی توانتر ده بیته.

کارنو: ئاده میزاد بهر قوکینه وه هه ناسه تازه دهکاته وه. ئهو تا ئهو کاته ی توئی خوئی
ده سینیته به ره وه و له سه ر کاری خوئی و ده ستبه ردار نییه.

بارپر: ئه گه ر ئه مه ت ده زانی، ئهی بۆچی ئه وهنده بزوانت؟

کارنو: ئه قل هه میشه میوانی ئاده میزاد نییه. مرۆف ناتوانی هه میشه زال بیت به سه ر
هه ست و ویستی خویدا.

کولو: ئیدی ئهو په تی پچراندوو؛ سی رۆژه له بهر ده رگای یانه ی ژاکوینه کان خهریکی
قسه کردنه بۆ خه لک. رقوکینه و تووری و به دگومانی جه ماوه ده بزوینی له
دژمان. خه لکی ناو کۆلان و بازارهکانی به ته و او ته هیئاو ته جۆش. ئه گه ر ئیمه
کاری یه کسه ره نه که یین، ئهو هه موومان ده فه وتینی و قیمان تی ده خات.

بیو: بی جوولانه وه، له کاتی کدا که نایه ویت ئه وهی بیی لی دهکاته وه بیخاته سه ر
زمانی، رقوکینه ی خوئی ده خاته وه و له ژیر لیوه وه ده لی:

پیسپیستراتوس (۳۳)!

بهره‌نگار بونو نه وهی نین. پیش هه موو شتیک ده بی خه لکی چه ک بکه یین و کۆمه‌لی ژاکوبنه کان - به تاییه تی ده‌سته‌ی تۆپچییه کان - ده بی له پاریس دوور بخریته وه. ئه‌وسا که پتویسته هه موو کۆمه‌ل و ده‌سته‌ی به ره‌ه‌لستکه ره‌ان یه ک بکه یین.

کولو: بۆ ئه‌م مه‌به‌سته، فوشه بی وچان خه‌ریکی کارکردنه. ئه‌و دلنیا به که تا پاش هه‌شت رۆژی دیکه هه موو کاره‌کان ئاماده و ریکوییتک ده‌بیته.

باره‌ر: به‌لام ئه‌و له نامه‌نووسیندا دوو چاری هه‌له بووه. پیاوه‌کانی رۆبسیپیر، نامه‌یه‌کی فوشه‌یان له شاری نانت ده‌ست که‌وتوو که تیایدا بۆنی روودانی رووداویتیکی تازه‌ی لێوه دیت.

بیو: به‌ده‌خت! ئه‌و زۆرداره له ترسا، ناچار ده‌ستپێشخه‌ری بکات.

کولو: ئه‌مه کیتیبه‌رکیتیبه‌که؛ هه‌رکس زووتر ده‌ست پێ بکات، گره‌و ده‌باته‌وه، با ئیمه زووتر ده‌ست پێ بکه‌یین.

باره‌ر: ئه‌و دلنیا به له دواخستنی. با هیمن و ئارامی بکه‌ینه‌وه. به‌هه‌ر نرخیتک و شیوه‌یه‌ک بووه، با بیگرتینه‌وه نێو کۆمیته.

کولو: بیر له‌وه ده‌که‌یته‌وه؟ ها! به‌چ که‌ره‌سه‌یه‌که‌وه؟

باره‌ر: بی گومان ده‌بی هه‌ندی تازیاری پێ بدریت.

بیو: هه‌رگیز.

کارنو: [دوای بیرکردنه‌وه]

خاسه. بیو! من زۆر قینم لیه‌تی؛ ئه‌گر من رازی بيم، تۆش ده‌توانی هه‌ر ئه‌م کاره بکه‌یت.

بیو: من خۆن‌اندن نازانم. ئه‌گر بمزانیبایه، له خۆم بیزار ده‌بووم.

کارنو: له تاکتیکدا، بۆ ئه‌وه‌ی دوژمن رابکیشیت، هه‌ندی جار وا پتویسته ده‌کات که له‌به‌رده‌میدا هه‌لبیته و را بکه‌یت.

بیو: وه تۆ وا بیر ده‌که‌یته‌وه که ئه‌و ده‌هیلته‌ی غافلگیری بکه‌یین؟ ئه‌و هه‌رگیز گوئی بۆ قسه‌کامان شل ناکات.

باره‌ر: گوئی بۆ قسه‌ی سن ژوست راده‌گریته. وازم لێ به‌ینه با خه‌ریکی کاری خۆم بم...

[سن ژوست دیته ژووره‌وه]

باره‌ر: [بهره‌و پیری ده‌روات و هه‌ردوو ده‌ستی به‌میهره‌بانیه‌وه ده‌خاته نێوده‌ستی خۆیه‌وه].

هاوړی! که‌ی چاوت به‌ماکسیمیلین که‌وتوو؟

سن ژوست: هه‌ر ئیستا له مالی ئه‌وانه‌وه دیم؛ به‌لام زۆر به‌دژواری ده‌توانی قسه‌ی له‌ته‌کا بکریته. ده‌رگای به‌سه‌ر خۆیدا ژه‌نیوه هه‌ر خه‌ریکی نووسینه‌وه‌یه. ته‌نیا له کاتی رۆیشتن بۆ ژاکوبن، چاوی به‌خه‌لک ده‌که‌وتیت. باوهری ته‌نیا به‌خه‌لکه و به‌س.

باره‌ر: به‌ره‌ئی تۆ، ئایا هاوشاریه‌کی خاس که هیچ بایه‌خیتک به‌بوونی شوژاکانی ده‌وله‌تی نادات، ده‌بی ره‌فتاری و ابیت؟ ئایا رۆبسیپیر، هه‌ر به‌و شیوه‌یه‌ی که من ده‌به‌ینمه به‌رچاوی خۆم له دیکتاتۆریه‌ت بیزاره؟ ئایا خۆی به‌هۆی په‌یوه‌ندی به‌کسه‌ره و هه‌میشه‌یی له‌گه‌ل خه‌لکدا به‌هانه و به‌لگه ناداته ده‌ست ئه‌و که‌سانه‌ی که ده‌یان‌ه‌وتیت تاوانی دیکتاتۆریه‌تی پتوه بلکین؟

سن ژوست: من ئاگاداری پووچیتتی و بی بایه‌خی ئه‌م جوژه تاوانانم. له‌گه‌ل ئه‌مانه‌شدا له بلاوکردنه‌وه‌ی ئه‌م تاوانانه ناترسم؛ چه‌ز ناکه‌م رۆبسیپیر به‌م شیوه‌یه‌ی که مانگیته ده‌بیته ده‌ستی داوه‌تی به‌ته‌نهایی مینیت و گوشه‌گیر بیت. ئه‌مه کاریتکی دروست نییه. ئه‌و خۆی داوه‌ته ده‌ست خه‌ونی دل به‌بنداره‌که‌ی خۆی و چه‌ز ده‌کات، واقعییه‌تی مرۆف و کرداریان له‌به‌رچاوی خۆی دوور بخاته‌وه. به‌لام ئیوه به‌رپرسیارن له ناکامی ئه‌م کارانه‌ی. ئه‌م ره‌فتاره ناجۆره‌ی ئیوه وای لێ کردوو که لیتان دوور بکه‌ویتته‌وه.

باره‌ر: ئه‌مه‌مان قبوله؛ ئیمه ریزمان لێ نه‌گرتوووه و وه‌کو پتویسته ره‌فتارمان له‌گه‌لا نه‌کردوووه. به‌لام ئایا ئه‌ویش هه‌ر به‌م شیوه‌یه نه‌بووه به‌رامبه‌ر به‌کۆمیته؟ هه‌ر به‌که له قسه‌کانی له ناو هیلاکی و ماندوویه‌تی و دل په‌ریشانی کاری بی وچان و دژوار، نازمیرین. خۆزیا پتی بنایه به‌هه‌له‌کانی خۆی؛ ئیمه ئاماده‌یین پتی به‌هه‌له‌کانی خۆمان بنین.

سن ژوست: ته‌نیا قسه‌کردن به‌س نییه. ئیوه ئه‌و یاسایانه‌ی که به‌ره‌زامه‌ندی هه‌موو و به‌هۆی ده‌نگدانی گشتیه‌وه ریکخراون، ده‌خه‌نه ژیر پین. ئیوه هه‌میشه بوونه‌ته له‌مپه‌ر و کۆسپ به‌رامبه‌ر ئه‌و یاسایانه و به‌کاره‌ینانیان دوا ده‌خه‌ن.

باره‌ر: بۆچی بی پرسى کۆمیته، ئه‌و یاسایانه به‌کارده‌هین؟ به‌لام با کای کۆن به‌با

نه کهین؛ چاوه له هه له کانی ههردوولا بپۆشین و باسی نه کهین. ئەم هه لانه هه مووی بۆ کۆمار شوومن. بۆ ئه وهی بتوانین پیکه وه کار بکهین، پتیبسته ههردوولا هه وڵی بۆ بدهین.

ئیمه دژی ئاشتبوونه وه نین. با پیکه وه بۆ ئاشتبوونه وه رپگه یه کی دروست و باش په بدا بکهین. هه ر که سیک به شبه حالئ خۆی بۆ ئەم کاره پتیبسته هه وڵ و ته قه لالا بدات. رۆبسیپیر چیی ده ویت بۆ ئه وهی دلنیا بیت لیمان؟ نیه تی ئیمه باش و ته واه و من خۆم باوهرم به باشی نیه تی هه موو ئەم هاوکارانه ی لیته دانیشتون هه یه.

کولو: له وانه یه من توندپه وه بم؛ به لام راستگۆم. دهستم درپژ ده کهم. دهستی راستی و دروستی.

کارنو: له ناو کرێکارانی ناوچه ی من، جار جار شه ر و قه ره و ناخۆشی روو ده دات؛ به لام له گه ل ئه ویشدا دۆستایه تی و هاوکاریتیبیان هه میشه ده میتیت.

بیو: رۆبسیپیر خاس من نانا سیت. به دگومانیه کی ژه هراوی به سه ر بیر و خه یالیدا زال بووه؛ من رۆبسیپیرم خۆش ده ویت.

روو وه رده گپیت و تف ده کاته سه ر زه وی

سن ژوست: [ئارام، به سووکیه وه پیا یا ده روانیت]

من هیچ شتیکم ده رباره ی ههستی ئیوه به رامبه ر رۆبسیپیر نه پرسیه وه. ئاشنایه تی چاکم هه یه له ته ک ئەم جوژه ههست و باوه رانه دا. گه ره کهم بزانم بۆ ئارامکردنه وهی ده توانن چی بکهن، و چاوه رپتی چی ده کهن له و؟

باره ر: بۆ ئه وهی بیسه لمینین بۆی که نیه تمان خاسه، پینش هه موو شتیک ناهیلین کاره کانی به ناکامی و نیوه چلایی بمینیته وه. پینش نیاری ده رکردنی فه رمانیک ده کهین که ئیعتبار به خشیته به یاساکانی وانتوز^(۳۵). له سه ره تاوه ده توانین چوار کومیسینی خه لکی پیک بهینین: به کهمین ئه رکیان ئه وه یه هه ر که سیک گومان لیکراو بیت، بیگرن و بینیره دادگای خه لکی... خاسه، هه موو په سه ندمانه؟

[هه موویان سه ریان راده وه شینین]

بیو: هه روه ها ده توانین چه ند دادگایه کی خه لکی گه رۆکیش پیک بهینین که هه ر له شوینی خۆباند خه ریکی کار بن.

باره ر: [دهست ده کاته وه به قسه کردن]

به هۆی ئه و باوه ریه هه مانه به تۆ و رۆبسیپیر، پینش نیار ده کهین که به ناوی کۆمیته وه راپۆرتیک ده رباره ی بارودۆخی رامیاری بدهیت به کنوانسیون. تۆ خۆت - به مه به سستیکی پاکه وه ئەم گفتوگۆیه دۆستایه تیبه مان و برپاره کاتمان - که پیکه وه برپارمان له سه ر دا - بخه ره ناو راپۆرته کهت. باشتر وایه که خۆشت به دلئیکی خاوتنه وه به دگومانی و ره شینی له خۆت دوور بخه یته وه.

کارنو: چه ندین حه وته یه رپتان نه داوه دهسته ی تۆپچییه پارسیبه کان بۆ سوپای باکور بچن، له گه ل ئه وهی که رۆشتنیان بۆ ئیشوکاری ئه وئ فره پتیبست و گرنگه.

رۆبسیپیر به هۆی به دگومانیه وه گه ره کیته ی بۆ پارێزگاری خۆی له شکرێک ساز بکات. با ئەم به دگومانیه که هه م بۆ ئیوه و هه م بۆ ئیمه ش ناحه زه - له ناو به رین. ده ستووری گواستنه وه ی ئه و ده ستانه بۆ باکوری ولات، ئیمزا بکه! ئەمه بچووکترین داخوازی ئیمه یه.

کولو: هه روه ک چۆن ئیمه سه ر له پینا و گیان له سه رده ست، باوه ر و راستی و دروستی خۆمانتان بۆ ده رپین، هه رواش داوا له ئیوه ده کهین که باوه ر و راستی دروستی خۆتانمان بۆ ده ربیرن. ئیمه گشتمان دلمان پاکه.

سن ژوست: لیته دا باس باسی ههست و دلپاکی نییه و هیچ برینیک ساریژ ناکات. خه لک ئه وهی له ئیمه ده ویت که شه ر و قه رده ی نیوخۆمان - که به رامبه ر به دوژمنانمان لاواز و بی توانمان ده کا - رابگرین و، هه لئ بگرین بۆ دوا یی؛ بۆ کاتی خۆی. پاش ئه وهی که خاکی فه ره نسه پاک ده بیته وه له دوژمنان و داگیرکه ران؛ ئه وساکه دووباره ده ست ده کهینه وه به خه باتکردن و به ره ره کانی کردنی یه کتری. من ده چمه لای رۆبسیپیر بۆ ناو بژیکردنی. به شبه حالئ خۆم، پینش نیاره کانتانم لا په سه نده. راپۆرتیک ده نووسم که بی لایه ن بیت؛ چونکه ئه رکی سه رشانه که به بی لایه نی راپۆرت بۆ کۆر بنووسم.

کارنو: ئه ی فه رمانی نارذنی دهسته ی تۆپچییه کان بۆ باکور؟

سن ژوست: من ئیمزای ده کهم.

بیو: که واته هه موو شتیک ئاماده و ریکویتیکه؛ تۆ ماکسیمیلین بنیره لامان. ئیمه ش بۆی ده سه لمینین که هه رگیز هه تا ماوه دۆست و هاوکاری دروستتر و راستتر له ئیمه ی نه بووه.

[هه موویان به سهر جوولانهوه قسه کهی تهئید ده کهن]

بارەر: ئییمه ده بی بچینه کنوانسیون. ئیستا کۆبوونهوه دهستی پێ کردووه.

هاورپی، تۆ له ته کمانا دیت؟

سن ژوست: نه؛ من لیره کارم ههیه.

بارەر: له پاشاندا چاومان پیت ده که ویت.

[دهستی دهگوشیت]

کارنو: ئییمه جاروبار له سهر شتی بچووک و بی مانا له نێبو خۆماندا ده که وینه شه ره قسه.

به لام ریتزیککی تایبه تیم ههیه بو تۆ. تۆ پیاویکی نه ترس و راست و یتیت.

کولو: وه منیش خۆشم ده ویت... [باوهشی بو ده کاته وه] ماچم بکه.

سن ژوست: خۆی ده کیشیتته دواوه

نه، نه! خۆ نواندن بهس بی ئیتر. تۆ خهریکی ده وری «نرون» کایه ده که یت؟

کولو: [به پیتکه نینه وه]

«من ره قیبه کهم ماچ ده کهم...» تۆ له کاتی کایه کردما چاوت پیم که وتوو؟ خاس کایه ده کهم.

سن ژوست: بۆچی ناچیتته وه سهر کاری رابوردووت؟

کولو: کاری ئیمروشم خراب نه نجام نادهم!

[ده چیتته دهره وه]

سن ژوست: [به ته نیایی ماوه ته وه، به چاو دهر وانیته رویشتنه دهره وه یان].

هه موویان درۆ ده کهن. بۆگه نی درۆکانیان له بیست ههنگاوه وه بهرز ده بیستته وه

لییان. ئاخۆ وا ده زانن که کهس ههست بهو بۆگه نه ناکات؟ کولو: ههروهک ماسی

کابو وایه. کارنو، که وشه دارینهی کریکاره مه رده کانی باخی ره زی له پێ

کردوو... بیو، خهریکه به هۆی نه زانینی چۆنیه تی خواردنی ره کینه ده خنکیت....

بارەر، ته نانهت شیواوی نه وه نییه که پیاو بزانیته کهی راست ده کات و کهی درۆ

ده که.... لم، گل، خۆل... پێ له سهر چی و کامیان ده توانریت دابنریت؟

ئه مانه هه موویان جه رده و تالانکه رانی کۆمارن. ژیا نی من ته نیا په یوه ندی به په ک

پیاوی واقعی هه به!

[لویا له کۆمیتته ی هیمنا یه تی ده گه ریتته وه؛ خۆی ده کا به ژوورا]

لویا: [زۆر به خۆشی و شادییه وه]

سن ژوست، نه وه ته نیایت؟

سن ژوست: [ههر له بیر کردنه وه دایه]

له وانه یه نه مپیش په کتیک بیت...

لویا: خهریکی کار کردنی؟ هه ز ناکه م کانت به فیرو بدهم...

[وا پیتشان ده د/ که خهریکی رویشتنه]

سن ژوست: [ناهیلتیت پروات]

مه رو! کارم پیتته.

لویا: قسه بکه؛ چیت گه ره که؟ من نامادهم.

سن ژوست: هه چم گه ره ک نییه جگه دیداری تۆ.

[دهست ده خاته سه رشانی لویا و به پیتکه نینتیککی میهره باننیه وه ته ماشای ده کات].

لویا: [به خۆشییه وه]

ئه نتوان! هیشتا که میک خۆشت ده ویم و به دۆستی خۆتم ده زانیته؟

سن ژوست: به که سیک که شیواوی بیت، ههر شتیککی پێ بدهم، لیتی ناسه نمه وه.

لویا: به لام، نه ی بۆچی ماوه په که خۆتمان لی ده شاریتته وه؟

سن ژوست: له تۆ؟ هه رگیز

لویا: [به تارامیه وه]

تۆ له بهر خاتری هانریت لیمان ره نجاوی؟

سن ژوست: به هه چ جۆرێک خوشکه نه شمیله که ی تۆ، دهستی له م کاره دانیه یه. نه م

خوشکه ی تۆ و له پیتش نه ویشا، تۆ خۆت، هه رگیز ناتوانم کینه تان به خه مه دلمه وه.

لویا: که وایه له کێ ره نجاوی؟

[تا نه م پرسیاره هه رووکیان ده ستیان له ملی یه که تر دایه؛ دوا ی نه مه سن ژوست

دهستی له ملی لویا ده کاته وه]

سن ژوست: له خۆم. ته ماشاکه فیلیپ، زۆر جار دژوارترین جۆری خه بات کردن دژی دوژمنان

نییه، به لکو شه ریکه له دهروونی مرۆف خۆیدا روو ده دات. تا نه و کاته ی نه م

شهره له ناو دهررونی خۆمدا بهردهوامه، خۆم له خهڵک دوور دهخه مهوه و گوښه گير ده بم.

لویا: له پیناوی ئه و؟

سن ژوست: له پیناوی ئه و.

لویا: [تا ئه ندا/زه یه که به شه رمه وه]

له پیناوی به خته وه ری ئیمه؟

سن ژوست: نه؛ له بهر به خته وه ری خۆم. به لام خاستر وایه که هانریت فه راموشم بکات. ئه گه ژنی من بیت، له ژیانیدا دوو چاری رهنج و ناخوشییه کی یه کجار زۆر ده بیت.

لویا: ئه گه نه بیته ژنت زیت رهنج ده کیشیت و ژیانی دژوارتر ده بی.

سن ژوست: نه، نه هاوړیکه م؛ کاتیک ئینسان که سانیکه کی - که له رووی نه زانینه وه خه ریکه تیا چونن - خوښ ده ویت. ئیمه ده بی له پیناوی ئه وان و بو ئه وان هه لسه که و تیکه ژیرانه مان ببیت. ئه م کیشه یه بو ئا فره تیکه لاو، دوور له ژیرییه که پاشه رۆژی خۆی له ته ک پاشه رۆژی که سیکی وه ک من - که مه حکوومن - گری ده ده ن.

لویا: مه حکووم به چی؟

سن ژوست: مه حکووم به مهرگ؛ چاوه روانی مهرگ.

لویا: هاوړی! مهرگ هه ره شه له هه موویان ده کات؛ به لام هیوادارم که چاوه روانیمان درتزه بکیشیت.

سن ژوست: مهرگ یه که مین هه نگاوی خۆی به سه ر پینپیلکه دا هه لئاوه و خه ریکه به ره و ژووړ دیت.

لویا: تو فره تاریک بینیت.

سن ژوست: من زۆر روښه ن ده بینم. ئیمه و که سانی دیکه.

لویا: منیش وه ک تو ئاگام له و قسه ژهراوییا نه یه که دژی رۆسپیر ده کريت و ئاگاداری پیلانه کانیانم. به لام ئه و چه ندین جار له مه وه بهر پیلانی خیا نه تکارانه یانی له ناو بردوه. کنوانسیون گو تیرا یه لپن و، خه لکی پاریس لایه نگری ئه ون.

سن ژوست: کنوانسیون جگه له خیا نه تکرده ن، بیر له هیچی تر ناکاته وه. ده بی فره

چاودیریبان بکريت. ئه گه ر ته نیا چرکه یه ک چاوپوشیبان لی بکريت، ههروه ک ره وه گورگ په لامار ده ده ن. خه لکی لایه نگری کین؟ ئیمشه و سبه ینی لایه نگری کین ده بن نازانم. خویشی ئه مه نازانیت. ئه م خه لکه ئیدی خه لکی ۱۰ ی ئوت نین. ئیتر هیلاک و ماندوو بوون و له رپی راست دوور خراونه ته وه. ده سخه رۆ بوون و فریودانیان له لایه ن داروده سته ی ئه بر ده رباره ی زیاد کردنی هه قی کار کردنیان و هه قی بی کاری، هه موویانی کیشا وه ته سه ر رپگه ی چه وت. بو کۆ کردنه وه و یه کخستنی هیزه په خش و بلا وه کان، پیتوستیمان به ده سته یکی پۆلا یین هه یه.

رۆسپیر ئیدی خاوه نی ئه و ده سته پۆلا یینه نییه. ئه و ئیدی رۆسپیری سالانی پیشو نییه که رابه رابه تی هه مو هیزه کانی شو رشی ده کرد دژی دوژمنانی ناوخو و هه نده ران. شو رش، رۆله و تیکۆ شه ره کانی خۆی یه ک به دوای یه ک ده خوات. بی گومان رۆسپیر هیشتا دابی پاکي و بی گونا هه ی خۆی له ده ست نه داوه؛ به لام ئیستاکه نه خو شه و توندره و بووه. ته نیا خه ریکه خۆی و به دگومان نییه تی، گوښه نشینی هه لپژاردوه. ئه و ناتوانی له م رۆژانه دا به رهنگاری ئه و رووداوانه ی - که دوای هه مو شو رشی تیک رووداوات - ببیته وه.

بو به ره له ست کردنی ئه و رووداوانه و راویستاندنیان، ته نانه ت ئه گه ر دلئ هه موو پیاره نازاده سه ره سته کان و هه موو دلسو زانی کۆمار بیه شیتیت، پیتوسته زۆر دلیرانه په نا به ریتته بهر دیکتاتوریه ت... باوه ریم پی بکه هیچ که سیک به ئه ندازه ی من ترسی له دیکتاتوریه ت نییه. دیکتاتوریه ت له ئوردوگا کانداه و توتته جموجوړ. هه رکه ده بینم دیکتاتوریه تی نیزامی وا خه ریکه جی پیتی خۆی ده کاته وه، هه موو له شم ده که ویتسه له رزین؛ به لام بی گومان بو به ره له سته ی دیکتاتوریه ت، ته نیا ده بی ئه و چه که ی که روویان کردوته سه ر سنگی کۆمار، وه ریگتیرینه رووی خویان.

دیکتاتوریه تی رزگاری خه لک [لویاش ئه م راستییه م بو روون و ئاشکرا بووه] ئیمرو ته نیا رپگه یه ک بو رزگاری و نازا کردنی جه ماوه ر و بو به ده بی تانی ئه مه، ته نیا به هۆی یه ک رابه ر ئه نجام ده بیت، نه به دو انزه که سه وه که ههروه کو کۆمیته که ی خۆمان په لاماری یه کتری ده ده ن. ده بی هیز و توانایه ک هه بیت که بال بکیشیت به سه ر هه موو هیزه کانی ره قیب که هه ربه که یان ئه وی دیکه راده مالتیت. ده بی ههروه کو چه خماخه ی بروسکه به خیرایی کاری خۆی بکات و له چا و ن بیت.

ته نیا ئەم هیزه ده توانیت ڕێگهی کۆمار پاک بکاتهوه لهو دوژمنانهی که ڕێیان گرتووه؛ بهلام من خاس دهزانم، هیچ یه کێک له ئیمه ناچینه ژێر ئەم باره. هیچ کامیکمان ئەو لهخۆ بووردن و تازایه تییه مان نییه. لهوانه یه به ته نیا یه ک کهس بتوانیت؛ بهلام ئەویش نایه ویت ئەم کاره بکات. ڕۆبسیپەر - که خه ریکن تاوانباری دهکهن، گه ره کیتی ئەم کاره بکات؛ بهلام لێی ده ترسیت و نایه ویت ئەنجامی بدات، ئەو بۆته ده رویش، بێ ره چاوکردنی یاسا دهست له هیچ کاریک نادات.

ئه گه ر بیه ویت شتیکی پیوست و - گرنگ که له گه ل یاسادا جوړ نایه ت - ئەنجام بدات، لای وایه ده بێ یاسایه کی نوێی بۆ دابنریت. بێ گومان تا ئەو یاسایه به ده نگدان ده گات، کاتی به جیهیتانی ئەو کاره تییه ڕیوه.

ئەو هه مو هیزه کانی خۆی ته رخا ن کردووه بۆ جێخستنی ئەحکامی پره ریا ل و ئیدی هیز و توانایه کی وای بۆ نه ماوه ته وه. ئەم کارانه سوودێکی بۆی نه بووه؛ هیچ به لکو به پیچه وانه وه به ره خه ریکه ئەو خۆشه و بستییه ی له دلێ خه لکا هه یبوو، که م ده بیته وه. ڕێگه بۆ دوژمنه کانی خۆی ده کاته وه. خه ریکه له نیتو گلپه ی ناگری به ره په چدانه وهی ئەو تاوانه پووچانه ی ده یانه ویت پیتی بلکین و هه روها له نیتو خه یالی بیرو رای ئاییدا ده سووتیت. وا بیر نه که یته وه گه ره که م قسه ی بۆ دروست بکه م. من هه ست به و ره نج و نازاره ی که ده یکی شیت ده که م؛ ده زانم له چی ناگریک دایه. ئەو بیزار و ره نجه رو ی دهستی ئەو هیرشه نا ره وایانه یه که ده یکه نه سه ری. مل ده نی بۆ ئەم بیزاریه - که من خاس ئاشنا م له ته ک یا و نایه ویت له گه ل ئەم تاوانبار و پیاوکوژه خوێریانه ها توچۆ بکات. من هه م خۆشم ده ویت و هه م گله ییم هه یه لێی. بهلام ئیمه نا بێ بیوشین و بۆی بخه وین؛ پیوسته رقو کینه و بیزاری بخۆینه وه. ڕۆبسیپەر ده بێ بگه رپته وه بۆ ناو کۆمیته و ئەمه ئه رکی سه رشانی منه که بیگێرمه وه. به هه ر نرخیک بیت، هه رچه ند به گرانی ش ته وا و بیت بۆی (بێ گومان بۆ من گرانت تر ته وا و ده بیت). بۆ ئەوه ی بتوانین پیلانه کان له ناو به رین، پیوسته له سه رمان به شپۆ به کی کاتیش بیت یه کیتی نیتو ڕیزه کا مان بپارێزین. ئەگه ر ئەم کاره مان په سه ند بکات و بیزاری خۆی بۆ ئاماده بوون - به خه یالێکی پووچی ڕیککه و تنیکی درۆ که کهس فریوی ناخوات؛ بهلام هه مو مان به کاریکی پیوستی داده نیتین بۆ ده ولت - ده رپیت، ئەو کاته ده توانم تیبگه م لێی. بهلام ئەو خه ریکه خۆی ده فه و تینێ؛ ئیمه ش له ته ک خۆیدا به ره و هه ل دێر و

له ناوچوون ده بات و برم کاره له ئاکامدا جگه له تیکشکاندن و له ناو بردنی ده ولت، هیچی دیکه مان ده ست ناکه وێ.

لوبا: ئەگه ر وایه وای تیده گه یه ت، ئەی بۆچی هه موو کاره کان ناگریته ده ست خۆت؟ ده ست و مه چه کی تۆ به هیزتر و توانا تره.

سن ژوست: نه! ئەو سا که ده بی به ره نگاری که سیک بمه وه که ته نیا پالپشت و جیگه ئومیدمه؛ واته به ره نگاری به ره له لستی ڕۆبسیپەر ده مه وه. ژێر پیتان خالی کردۆته وه. ئەو په یمانه ی له ته ک میان ره وه کان دژی توندره وه کان به ستوویه تی، بۆته هۆی خالی کردنی ژێر پیتی. پیوسته دووباره یاسای نوێ و ڕیکو پیک بۆ ئیشو کاری شوړش دابنریت. زۆر به خیرایی و چالاکییه وه.

نابێ شوړش پیتش ئەوه ی ئه رکی کۆمه لایه تی خۆی ئەنجام بدات، رابووه ستینریت. راوه ستاندنی شوړش مانای خۆدانه ده سته وه یه. ڕژیمی نوێ کاتیک ده توانیت جیگیر بیت که ڕژیمی کۆن روو خینرابیت. ئیمه هه رگیز له ته ک رابوردو دا په یمان نابه ستین. باوه رمان به ڕێگه ی ناوه راست و کاری نیوه چله نییه. خاکیک که هه ریزی بیت، ده بی بکی لرت و هه لگێرپته وه؛ ئەگینا هه ریزه کان دووباره سه ر ده ر ده که نه وه و چه که ره ی گه نمه کان ده خنکین. ئیمه تۆی گه می کۆمارمان وه شان دووه؛ بهلام هیشتا خاکمان بژار نه کردووه، بژار کردنی زه وی و پاک کردنه وه ی له هه ریز، ته نیا به گاسنی دیکتا تۆریه ته وه ده کرت. به هیچ جوړیک ڕۆبسیپەر چه ز له مه ناکات، ناو به ناو دلێ بۆی لێ ددها و پارا ده بیت، هه ر له به ره مه یه که تاوانباری ده که ن...

به راستی بارو دۆخیکی مه سخه ره یه... ئەو رابه ره... خاسه، من کرپنۆشی بۆ ده به م. ئیمه ته نیا یاری ده ده ری ئەوین. ئیمه نه وه کو ئەو خاوه نی ئەزمونیکی باشین و نه لیتا توویه تی ئەومان هه یه. ئەو باوکی شوړشه. بۆ هه رکو تیه کمان به ریت، من دوا ی ده که وم. هاوبه شی چاره نووسی ده که م. بهلام لوبا! زۆر چه ز ده که م تۆ، بۆ چه ند مانگیکی ش بیت له پاريس دوور که ویته وه.

لوبا: واده زانی، ئەگه ر مه ترسییه ک لیره هه بیت، من ازتان لێ ده هینم و لیتان دوور ده که ومه وه؟

سن ژوست: ئەگه ر بمینیته وه، بێ ئەوه ی بتوانی هیچ کاریکمان بۆ بکه یه ت دوو چاری مه ترسی ده بیت.

لویا: ئەوەندە بەبێ بایەخم دەزانیت؟

سن ژوست: لەوەی کەوا بێ ئەوەی هیچ سوودێکی تاییه تی خۆت لە بەرچاوی بیت، ئامادەیت خۆت فیدا بکەیت، زۆر پزیزت لێ دەگرم. بەلام تۆ دەتوانی لە شوێنی تر (وەک شارەکانی دیکە، ناو سوپا) زیتەر خزمەت بەکۆمار بکەیت.

لویا: ئەگەر حەز بکەیت، پێکەوه! هەر وەک کاستور و پولوکس^(۳۹) سێ جار پێکەوه هاوبەشی شانازیکردن دەبین.

سن ژوست: چەندە ئەم ئارەزووانەم لەسەردا بوو. لویا! من تەنیا ئەو کاتە لە ناو سوپادام هەست بە ئاسوودەیی و خۆشی دەکەم. لەوێدا ئەرکی سەرشارنی هەرکەسێک ئاشکرا و روونە؛ دوژمن بەرامبەر تە. بەلام لێرەدا دوژمن بە ئاشکرا دەستت بۆ درێژ دەکات و دەس دەخاتە نێو دەستەوه و ناچارن کە دەستیان بۆ درێژ بکەن و سەر بۆ ئەو هەموو پەستی و رەوشت نزمییە دانەوێن... من ئێدی ئەم کارەم پێ ناکریت. کارنو، بەدگومانە لێم بەرھەڵستی فەرمانەکانم دەکەن. ئیدی ناتوانم بگەرێمەوه ناو سوپا؛ جگە لەمە بەچاوی خۆم دەبینم و هەستیش دەکەم کە ئەم تراژیدیە خەریکە کۆتایی پێ دێت. من دەبێ هەر لێرە بم.

لویا: کەواتە منیش هەر لێرە دەمیتەوه.

سن ژوست: بێر لە هاوسەرەکەت و ئەو مندالەیی کە دیتە دنیا بکەرەوه. دووریان بخەرەوه لە پارێس؛ دەتوانی ئەم کارە بکەیت و دەبێ بیکەیت. تۆ وەکو من لە بەرچاودا نیت. تۆ دوژمنت نییە.

لویا: هەموو دوژمنەکانی تۆ بە دوژمنی خۆم دەزانم. لەمە زیتەر سووکم مەکە. ئەوەندە پیاوێتی لەخۆما دەبینم کە بلیتم شیاوی ئەو هەم کە بەرەو مەترسی پرۆم.

سن ژوست: هاوڕێکەم! بێسوورە من بەرامبەر بەتۆ لاوازم و هەست بە زەبوونی دەکەم. خاس دەزانم کە تۆ ئەم زەبوونییە نییە. بەلام ئەگەر ئەم گەرد و خاکەیی - کە هەموو بوونی منی لێ پێکھاتوو - دەتوانم بێ دژواری فێدای بکەم و بەچاویکی سووکەوه بيمیرینم؛ حەز دەکەم پاشەرۆژ و چارەنووسی تۆ لەم کارە جیا بکەمەوه. تۆ، گیان و لەشت، ئەو ئافەرتەیی کە خۆشت دەوی، ئەو کورپەیی کە دروستت کردوو. هیوا و ئارەزووم ئەوەیە کە بەشیک لە من، واتە پاکترین و پیرۆزترین بەش لە بوونم، لە ئێوەدا زیندوو و نەمر بیت...

لویا: بەلام من خۆبێنترینی منی من، گیانیک کە رووشنایی دەپزینیت، لە تۆدا دەبینم و لەناو تۆدا یە. ناتوانم چاوی لێ بپۆشم.

سن ژوست: تۆ ئەوینی هاوسەرەکەتت هەیه.

لویا: ئەو هەموو ناو دللمی گرتۆتەوه و پری کردوو؛ بەلام گیانم خالییە. بۆ پرکردنەوهی ئەو بۆشایییە، دۆستایەتی تۆم گەرەکە.

سن ژوست: دۆستایەتی من و تۆ هەمیشەیی و نەمەرە. زیندوو بین یا مردوو، ناوی هەردوو کمان پێکەوه لکاوه.

لویا: من بێر لە ناو و ناوینشان ناکەمەوه! بێر لە تۆ! سن ژوست و خۆم دەکەمەوه. هەردوو کمان زیندوو بین. شانازی لە نێو خەیاڵی خۆما پەرەردە ناکەم. تەنیا بێر لە زەویەک دەکەمەوه کە رۆژتیک - تەنیا رۆژتیک - رۆژتیک ئاوا خۆش و جوان، لە سەریدا دەژین و بەخوێن رەنگینی دەکەین. بێر لە زەوی باریەتی - کە تیشکی بەتینی خۆی ترمیدر پری دەکاتەوه - دەکەمەوه.

سن ژوست: تۆ لاویکی یۆنانیت و حەز لە سێبەر ناکەیت.

لویا: من فەرەنەسەیییەکی چاکم؛ حەز لە هەموو شتیکی رووشن و رووناک دەکەم؛ بەلام حەز ناکەم باریقە و درەوشانەوهی روونایی، چاوم ئازار بدات؛ دلانی سادە و بێ ریا، خەلکی باش.

سن ژوست: لەبەر ئەوەیە کە خۆشم دەوێت. بێ گومان دەبێ تۆیش منت خۆش بویت؟

لویا: ئاها! هیچ یەک و دوویەکی ناوێت. من لە خۆمەوه تۆم نەویستوو؛ ئەمە بوونی منە کە تۆی هەلبژاردوو. هەموو گیانم پزیتی لە دۆستی و خۆشەویستی.

سن ژوست: بەلێ، دۆستایەتی لەوانەییە مامۆستایەکی فەرمانرەواتر لە خۆشەویستی بیت. لویا: دۆستایەتی فرە مەزنترە. چونکە ئەوین دەست و دل بڵاوه؛ بە دەستیکی دەبەخشێ و بە دەستیکی دەیسیتینتەوه. دۆستایەتی قایله و بەکەمترین رازیبوون بەکەمیکی لە هەموو باشترە. مرۆژ هەر لە پیناوی ئەمەیه دەمریت.

سن ژوست: تا ئێستا ژیان و مەرگ بۆ من یەکسان و بێ بایەخ بوو. دواي هاتنی تۆ بوومە ئەوینداری ژیان بۆ ئەوهی بتوانم بەرگری لە ژینی تۆ بکەم. کەواتە، وەرە، با پێکەوه تیبکۆشین و خەبات بکەین کە ژیانێ کۆمار، کە هەمیشە بەزیندوووییەتی دەمانهێڵیتەوه، پرگار بکەین.

[پەردە دادەرپتەوه]

پتوبستی بهوه ههیه تاویک له تهک خوی خوی و سروشتا به ته نیایی رازونیا بکات؛ بۆ ماوهی چند سه عاتیک دوورکه و پتتهوه و خوی له دوور بهر و ههواى ژهراوى ناو شارى گهوره رزگار بکات [به چه ناگه ئیشارهت بۆ شار دهکات] چاره نووسمان لهو زه لکاوى پر دوور ووی و شیتیه، کارتیکی وای کردوو ته نانهت بوونی پیاویکی میهره بانى وهک سیمونیش له لام ده بیته هۆی بیر بلاوى و په ریشانیم. ته نیا سه عاتیک پیاو بتوانیت هه موو شتیکی له بیر خوی به ریتتهوه. به لام نایا ئەم کاره له م کاته ناسکهی خه باتا ده کریت؟ نای! سه رم گیتژ ده بی و ده خولیتتهوه... به م گه رمایه و له ژیر تیشکی خۆره تاوا، ژۆر به خیرایی سه رکه وتم [چاوی داده خات]. بیره وه ریبه کانی ئەم شوینه چهنده لام نازین!

چهن دین جار به دلخوشییه وه عه ودالی ئاسایش و باوه رتیکی زیز بوو لیم و له رووناکیی ئاوا رۆژیکدا که هیشتا تیشکه کهی دواى پانزه سال له ژیر پیتلوی چاوما ماونه ته وه، هاتبوومه ئیره... [تاویک بیده نگ ده بی، له پاشاندا خه ونه کانی به ده نگی به رز ده لیتتهوه].

ئه وساکه ته مه نم له بیست سالان که متر بوو. ئا لیره دا بوو که چاوم به ژان - ژاک رۆسوی پیر که وت هیچ شتیکی نه گۆراوه. ته نیا دره خته کان نه بی؛ ئه وساکه نه مام بوون و ئیستا گه وره و به رز بوون.

هه ره کو ئیمرۆ شه قه ی بالی قاز و قورنگ له ئاسماندا ده بیسترا [چاوی ناکاته وه] ئا لیره دا بووم؛ به رام به رم - له هه مان رتیکی که تازه پیایدا سه رکه وتبووم - چاوم به فه یله سوف و دانای رۆژگار که وت که ئه ویش ده هاته سه ره وه؛ ته نیا بوو؛ سه ری رووت بوو؛ که میکی پشتی چه ما بووه. چه پکه به ک گولی کیتی به ده سه ته وه بوو، بۆ گژوگیاکر نه وه داده نوشتا یه وه و به سرت له ته ک خۆیدا قسه ی ده کرد...

[له و کاته دا که رۆبسیپیر له ته ک خۆیدا قسان ده کا، که سیک به شتیوه و سیمای ژان - ژاک روسو له جاده که وه به ره و سه ره وه دیت و گیان ده به خشی به و حالته و قسانه ی رۆبسیپیر ده یکات؛ به لام رۆبسیپیر چاوی خۆی داخستوه، به هیچ جۆرێک ئه و نابینیت و له سه رخۆ خه ونه کانی ده گیتته وه].

ئه و منی نه ده دی و نقمی ده ریای خه یالی خۆی بوو. من له یه که مین

تابلوی یانزه بیه م

شوین: [سه رگرده کانی «مون مورانسی»].

کات: رۆژی ۷ ترمیدر (۲۵ ی ژوئیه) گه رمترین کاتی دواى نیوه رۆ.

رینگه یه ک له ئاخری په ره دی شانۆه به لای راسته دا به ره و ژور ده روات. به زاویه یه کی موحه ده ب شانۆکه له لای راسته وه بۆ لای چه پ ده بریت و رووه و نشیو، به لای راست، بۆ به رده م شانۆکه دیتته خوار.

له لووتکه وه تا خواره وه، هه ره ک ئه وهی که به سه ر دۆلێکدا پروانیت، ده شتیکی به رین دایپوشیوه، له دووره وه، شاری پاریس، له گه رمترین رۆژانی وه رز، به سه ربه کا ده بینریت. چهن د شویتییکی پاریس له ژیر تیشکی به تینی خۆدا ده ره وشیتته وه. له لای چه په وه، له دووری چهن د مه تریکی جاده که وه، که له گوشه ی به رزی بیتشه لانییه که وه که باریکه رتیبه ک وهک مار پیتچاویچ بۆته وه، بیتشه یه کی بچوکی دار به روو ده بینریت.

رۆبسیپیر له حاله تیکدا که کلاوه کهی خستۆته ژیر باخه لیبه وه له لای راسته وه هه نگاوی به رز ده نیتو به ره و سه ره وه دیت. بۆ تازه کردنه وهی هه ناسه ی، تاویک له سه ر لووتکه ی گرده که راده وه ستیت و وچان ده دات. ته ماشایه کی لای راست و چه پ و جاده ی پشت سه ری خۆی ده کات. ئاگای له هیچ نییه؛ چاوی داده خات].

رۆبسیپیر: ئه ی خۆری سووتینه ر!... هه رکه چاوم داده خه م، به رچاوم سوور ده بیته... سه رم گیتژ ده بی و ده خولیتته وه.

[له لای چه په وه، له سه ره وه لیتیه ک، له ژیر سیبه ری دره ختیکیا داده نیشی].

سیمون دوپله:

[له دووره وه به ده نگی به رز، بچ ئه وهی ناوی رۆبسیپیر به نیت هاوار ده کا]:

«هۆی!... ئه های!...»

رۆبسیپیر: پاسه وانه که مم ون کردوو. خه ریکه ئازاری خۆی ده دات. سیمونی میهره بان واده زانی نابی هه نگاویک لیم دوورکه و پتته وه... هه! با بگه ریت به دواما. ئاده میزاد

چاوپیکه و تنما، ناسیبوومه و جووله م لئ برابوو. بۆ ئه وهی ته ماشای دیمه ی جوانی سروشت بکات، له سه ر لووتکه راوئستا. له پاشاندا خۆی دا به سه ر گۆچانه که ی و که وته رێ به ره و باریکه ریکه ی که به ره و بئشه که ده روا، هه رکه به لای منا تیده په ری، چاوه کانی - که ههروه ک کونده په پوو تیژ و خورمایی و بریقه دار، وه ک بلئی ناخی ده روون ده بینیت، به رز کرده وه و روانیسه قوولایی هه ردوو چاوم...

[له م کاته دا رۆبسیپیر چاوی ده کاته وه و که سیک به رامبه ر خۆی ده بینیت که ته ماشای ده کات. تاوئیک بیده نگییبه کی ئارام و تیده په ریت. ئه و که سه خه یالئیبه ده چیتته سه ر ریکه باریکه که و به ره و بئشه که ده روات له پر له چا و ون ده بیت. رۆبسیپیر واقی و ر ده میتی و هیچ جووله یه ک ناکات، له پاشاندا ده یه ویت هاوار بکا، ده ستی به ره و لای ملی خۆی ده با، ته کانییک ده دا به خۆی و، هاوار ده کات]

رۆبسیپیر: [به ده نگه ی به رزه وه]

سیمون!

سیمون: له دووره وه وهرامی ده داته وه، ده نگه ی نزیکتر ده بیتته وه.

سیمون دوپله له لای راستی ریکه که وه، له دووره وه به خیرایی و شه له شه له وه ده رده که ویت. سیمون دوپله: ماکسیمیلین! ئاخری هه رچوئیک بیت دۆزیمه وه! پیم بلئی چۆن چۆنی توانیت خۆتم لئ بدزیمه وه؟ ده زانی چهنده لیت ره نجاوم؟ [له پر په شوکاو ی و تیکچوونی رۆبسیپیر سه رنجی راده کیشیت] ئه وه چیت به سه ر هاتوه؟... ده له رزیت. چاوه کانت زیت بوون. به دوا ی چیا ده گه ریت؟ چی رووی داوه؟

رۆبسیپیر: له حاله تیکدا که ده یه ویت خۆی ئارام و هیمن بکاته وه]

ئه ری چاوت به که سیک نه که وت که هه ر ئیستا لیره وه تیبه رپوو؟

سیمون: کئی؟ من شتیکم نه دی ئا، با! ریبواریکم دی...

رۆبسیپیر: چۆن چۆنی بوو؟

سیمون: زۆر لئی ورد نه بوومه وه... ته نیا بیرم له تۆ ده کرده وه و دبقه تم له شتی تر نه ده دا. له گه ل ئه وه شدا من ته نیا له پشته وه چاوم پئی که وت؛ ئه ری، ئیستا دپته وه یادم. وایز نام پیر بوو. ههروه کو پیاوه کۆنه کان به رگی پۆشیبوو. له وه ده چوو... له ناو ئاوا پیدا باسی پیره میردیکه ی دووره و خراویان ده کرد که خۆی ده شاریتته وه له خه لک،

ده رباره ی فه یله سووفیک، ده رباره ی یه کتیک له لایه نگره کانی ده سته ی کارتیا و زن رولان، ده دوان. تۆ چاوت پئی که وت؟ ده رۆم پئیان بلیم... بۆ کوی چوو و ون بوو؟ رۆبسیپیر: [رایده گرت]

وازی لئ بینه... ئابه ده سته کانت!... وت چاوم زیت بووبوو...

سیمون: ئا له وئ دابنیشه. [ده بیاته لای سبیه ری دره ختیک که لقویره کانیان برپوه ته وه] لیره که میک به سه سیوه...

پاش چهن دین مانگ گۆشه گیری له ژوو ریکدا، ئه مه هۆی تیرۆژی (۳۷) خۆره تا وه... تیشکی خۆر بیستانه کان ده سوو تیتیت.

رۆبسیپیر: [چاوی داخستوه]

خۆره تا و گه رمایی و یاد ی سه ر رووی زه وی هه لده مژیت؛ خۆزیا تۆیش بتتوانیایه ژیان هه لئۆشی! ئه م خه ونه خراپه...

سیمون: ئه وه ئیژی چی؟

رۆبسیپیر: ژیان... چیم لئ کردوه؟ بی مانایه! ده بی بلیم ژیان له ته ک منا چبی کردوه؟ چونکه ئه مه ویستی من نه بوو.

سیمون: کئی له تۆ خاستر ده یوانی یه ک راست، هه نگاو به ره و ئامانج و مه به ست هه لئیت؟

رۆبسیپیر: سیمون، «له شو رشی کدا کاتییک که مرۆف نازانیت بۆ کوی ده روات، هه رگیز ناتوانیت دوورتر و زیتتر هه نگاو هه لئیت.» (۳۸)

سیمون: تۆ که سیک نیت که ئه مه نه زانیت.

رۆبسیپیر: به لئ، مه گه ر نییه؟ من له و که سانه نیم که هه میشه دوور له پئیشبینی و بیرخستنه وه، دوو چاری ئه و نه خو شییبه بوون که هه موو رۆژتیک به خو شی و رابواردنه وه به رنه سه ر. سیمون! «له گه ل ئه مه شدا توانا شت له وانه یه بمانگه یه نیتته ئاکامیک که هه رگیز بیرمان لئ نه کردۆته وه» (۳۹).

سیمون: بیر له چی ده که یته وه؟

رۆبسیپیر: بیر له بتی هه ره تی لایتیم، ژان - ژاک روسو، مامۆستا و هاو ریم ده که مه وه. هیشتا قسه کانی له گوئما ده زرنگینه وه، ئه وه نییه که له ته ک خو ئنی مرۆفدا

نالوگۆز بکریت و، ته نیا دلۆپیک له خۆینی ئینسانیک به نرختره له نازادی هه موو مرۆف...

سیمون: تو بیر له وه ده که یته وه؟

رۆبسیپیر: بیرم لی کردبۆوه. ئەو وتە جوانه له مێژوهه دلمی پر کردبوو. سویندم خواردبوو که له و وتانه یاسایهک بو خۆم دابنیم و رانمای هه موو خه لکی بکه م که دهنگی پی بدن. بوچی مه گهر سێ سال له مه و بهر بلاوی نه کرده وه که «ئه گهر یاساکان ببه نه هوی پزاندنی خۆینی خه لک، له بهرچاویاندا رووداوی درن دایه تی و لاشه ی کوژراوان بلاوبکه نه وه، ئەوساکه له ناو دلی هاوشاریه کان بیرورای راست و چه وت هه لده گه پینه وه و چه واشه ی ده که ن و تو ی پیش داوهری نادرست و درن دانه له نیو مێشکی کۆمه لگادا ده وه شین و له ئاکامدا به شبه حاللی خۆیان هه مان کار ده که نه سه ر که سانی دیکه»؟

سیمون: که واته خه تای کییه؟ تو پر یاری خۆت به درۆ ده خه یته وه؟

رۆبسیپیر: پر یاری خۆم به درۆ ناخه مه وه. توانای شت بو من و دژ به من روون و ئاشکرایه. ئەگهر ئەو کاره پیتویست بو، هه ر فه رمانیکی پی بدامایه، ئەنجام ده دا؛ به لام زۆر دژواره که بتوانم بیه دار ده ستی.

سیمون: ئەگهر بو کۆمار پیتویست بیت - جگه مل نواندن - هه یچ چاره یه کی دیکه نییه؛ به ته واهه تی کارتیکی باشه.

رۆبسیپیر: سیمون! تو ههروهک سه ربازیک بیر ده که یته وه و قسه ده که یت؛ تو ئینسانیتی به خته وه ریت. ئەرک و باری سه رشانی خۆت ده خه یته سه رشانی فه رمانده که ت. به لام هه یچ که سیکی نییه کۆمه ک و یاری ده ی ئەو فه رمانده یه بدات و هاوبه شی له ته کا بکات بو دابه شکردنی ئەو ئەرک و باره قورسه. ئەوهی ده بی زۆر به وردییه وه لی بی بکو لیته وه و شیوه ی ئەنجامدانی کاره کان بگرتیه ئەستوی خۆی. ئەم شیوه کاره له خۆیه وه له نیو دلی ئیمه دا نه نووسراوه و ئاماده نه بووه. به لکو له ده ره وه به زۆر ئەیه سه پین به سه ر مانا: ده بی رۆژ به رۆژ ئەوانه له چنگی گرمۆله ی ماری رووداوه کان پزگاری بکه ین. به گۆرینی رۆژگار، ئەو یاسا و په وشتانه ش ده گۆرین به لکو له ده ره وه به زۆر ئەیه سه پین به سه ر مانا. ده بی رۆژ به رۆژ ئەوانه هه موو ئالقه ی نه رمه وه نه بووی چاره نووسن و راده کی شرتین؛ ئینسان ناتوانی خۆی لی

قوتار بکا. مرۆف کاتیک به خۆیدا دیته وه و ئاگاداری ئەوه ده بیت که چاره نووس چی به سه ر هیناوه و ناچار یان ده کات چیتر ئەنجام بده ین، به ترس و له رزه وه له خۆی ده پرسیت: سه به ینی چاوه پیتی چیمان لی ده کات.

سیمون: ما کسیمیلن! تو ماندوویت. دوودل و له خۆت به شکی؛ به لام ئیمه هه یچ گومانیکمان له تو نییه. هه موومان ده تپاریزین.

رۆبسیپیر: هاوری خاسه کانم! راسته؛ من بو تاوئیک ماندووبوم ئەم چاوپیکه وتنه ی ئیستا...

سیمون: کام چاوپیکه وتن؟

رۆبسیپیر: هه یچ... به سه رچوو... سیمون! خۆزیا بو تۆش هه روا بایه. خۆزگه ئەوه ی ئیسته وتم له بیر بچیته وه. با پیش داها تنی تاریکایی شه، پیش ئەوه ی بچینه وه خواره وه، تاوئیک مه ستی ئەم بی دهنگی و ئارامییه ی ئەم سه وه زه لانییه، ئەم تیشکه زپرنییه ی خۆرئا و ابو نه یین. که میک به هره وه رگرین له جوانی و پاکی سروشت، له م رۆشنا یییه ی که خه ریکه خۆیمان لی ده شاریته وه.

سیمون: هیشتا سووری له سه ر ئەوه ی که سه به ینی له ئەنجومه ندا قسه بکه یت؟

رۆبسیپیر: ناچارم که قسه بکه م.

سیمون: ئاگات له خۆ بیت.

رۆبسیپیر: واقییه ت و دژکامی هه یچ جوژه مو دارایه ک و ئاگاداریه ک به راست نازانیت و ره چاوی ناکات.

سیمون: ئەو ریکه وتن و ئاشتییه کاتییه ی که سن - ژوست له لایه ن تۆه به لینی داوه و ئیمزای کردوه، تیک نه ده یت.

رۆبسیپیر: هه یچ که سیکی بۆ نییه له بریتی من به ناوی منه وه ئیمزا بکات. هه رگیز ناچه ژیر باری ریکه وتن له ته ک غائینانا و ملیان بو نانیم.

سیمون: ئایا واده زانیت که کنوانسیون پیره ویت لی ده که ن؟

رۆبسیپیر: کنوانسیون گو ی بو قسه کانم راده گرن. دوا ی ئەوه هه ر شتیکی روودا، ویست و ئاره زوی خواکان ده بیت.

سیمون: من ئەوه نده با وه رم به خواکان نییه. خاستر وایه ریمان بده یت ئیمه خۆمان

دهسته يه کي بهرگري چه کداری باش و به هیزت بۆ پیکه وه بنیین.

روبسپیر: رینگه نادمه ئه م کاره بکه ن. چونکه هه ره ئه مه ده بیته هوی ئه وه ی که به دیکتا تورییه ت تاوانبارم بکه ن. دیکتا تورییه تی هیزی واقبییه ت، ته نیا ری و رهوشتیکی په سه نده به لامه وه. من جگه له قسه کانم هیچ جو ره چه کیکی دیکه م نییه.

سیمون: بۆچی ئاگاداری ئه وه هه موو پیلانانه نیت که له دژت ده یگپین؟

روبسپیر: من ئاگاداری هه موو ورده کارییه کانی گشت پیلانه کان هه م. هه موو ئه وانه ده سپیرمه ده ست فه ره نسه و له ناویان ده به م. ئه گه ره وانه بیته، ژبان له ژیر سبیه ری رژیتمیکا، دادپه روه ری تیایا ته نیا بریتی بیت له درۆ و ته فره دان، هیچ و پووچه و ئه وه ناهینی که پیاو خوی بۆ ماندوو بکا. من سه به ی بۆ دوا جار بانگه وازیکی ده رده که م بۆ هه موو ئه نداهه به شه ره فه کانی گشت پاره کان و هه موو ئه وه که سانه ی بی لایهنن و ئه نداهه ی هیچ کو ر و کو مه لیک نین و بانگیان ده که م؛ ئه وان خاوه نی دوا وه رام و بریارن.

سیمون: خاستر وابوو پالت بدایه ته خه لکه وه.

روبسپیر: من هه میشه گو تریایه لی خه لک بووم. رووباری بیروبا وه رم له سه رچاوه ی کازای (٤٠) خه لکه وه هه لقا وه. دهنگی خروشاویانم بیستوه؛ ته نیا ئه وانن هیز و توانام.

سیمون: ئایا دلنبا یته له وه ی که خه لکت له گه لایه؟

روبسپیر: من له گه ل خه لکم؛ ئه گه ره خه لکی پشتم تی بکه ن، پشتیان له خو یان کردۆته وه. ئه گه ره حاشا له خو یان بکه ن، ئیدی بۆ من بایه خیکی ئه وتوی نییه. زیندوو بوون و ژیا نمان پووچ و بی مانا ده بی. به لام من تا دوا هه ناسه م ده ست له خه با تکردن هه لئاگرم.

سیمون: ده بی بگه رپینه وه ماله وه. تاویکی تر گالیسکه ی پاریس ده گاته ئیره. با بچینه خواره وه، به ره وه...

روبسپیر: ئه وه خانوه سپییه ی لیروه دیاره... نییه؟

سیمون: با، خو به تی. ئه ویش ئه وه باریکه رینگه یه یه که گالیسه که ی ده بی پیایدا بیت.

روبسپیر: که واته ته نیا چه ند هه نگاو بکمان ماوه بیگه یینی، تو زووتر برۆ و جیگه مان بۆ

بگه ره من تاویکی تریش لیته ده مینمه وه؛ هه ز ناکه م وا زوو ده ست له خو شی ئه م تهنگی ئیواره یه هه لئاگرم. له کاتی خویدا قاوم لی بکه.

سیمون: باش؛ ده تسپیرمه ده ست ئه م خاسه ژنه ی وا دیت. پیره ژنیکی پیشان ده دات که سه به ته یه کی به کو له وه یه و به گرده که دا سه رده که وی و خو ی به ره وه ئه وه رینگه یه ی که له لای راسته وه یه ده چیتته خواره وه، پیره ژنه که دیت، له سه ره کو ته ره داریک، له نزیک روبسپیره وه داده نیشیت.

پیره ژن: هاوشاری! ئایا رینگه م ده ده بیت به ته نیشته وه دا بنیشم و وچانیکی بده م؟

روبسپیر: فه رموو دایه گیان! دا بنیشه. سه به ته که ت قورسه؛ بیخه ره سه ره زه وی.

پیره ژن: نه رۆ له گیان! هه رگیز ئیستری ماندوو پیش ئه وه ی بگاته سه ره ناخو ر، له گالیسکه ی جیا ناکه نه وه. زین و به رگه که م راگیرم ده که ن. ئای په راسوه که م!

روبسپیر: هه ورازه که سه خته و باره که ت قورسه.

پیره ژن: من میرووله یه کی پیرم که خووی به بارکیشانی خو ی گرتوه. ئه گه ره ئه وه باره ی نه بیت، پاروویه کی له ده ست ده چیت.

روبسپیر: له کو ی دیت؟

پیره ژن: له کیلگه کانی لای خوارو؛ له و تیرا پارچه زه وییه کی ئاوه رینم (٤١) هه یه که ده بی ته ره سه وزییه کانم ئاودیر بکه م. له قرچه ی ئه م گه رمایه دا هه میشه تینوون و تیراوییان بۆ نییه نه شی دایم و ده ره م عه ودالی ئا و بم بۆیان و به شو تینی ئاودا

رابکه م؛ رابکه م و دایه ن له راکردنا بم.

روبسپیر: منالی بچوکت نییه یارمه تیت بدا؟

پیره ژن: نو کو ریم هه ن. حه وتیان کار ده که ن.

روبسپیر: له کو ی؟

پیره ژن: له سه ره زه وی. دووانیان که ته مه نیان زیتره، لییان سه ندووم. ده لئین گوایا رۆیشته وون به ره و رووی دو ژمن بینه وه و به رگری بکه ن له زه ویوزاره کافان. کام

دو ژمن؟ هه ی رۆژئاوا یا رۆژه لات؟ چه ندن. نازانم، خو من دو ژمنایه تیم له گه ل هیچ که سا نییه. ئه گه ره دو ژمنم هه بی په لامارم بدن، ده سه که وتیان جگه له ئیش و

نازاره کانم هیچی دیکه نابیت.

روبسپیر: ئیوه به روو خو شی و پیکه نینه وه باسی زریکه ی ئیش و نازار و ره نج ده که ن.

پیرهژن: له میتره من و ئیش و ژان و رهنجکیشان پیکه وه هاوژوورین؛ یه کتری خاس ده ناسین و پیکه وه گالتین ده کهین.

روبسپیر: به مه دلین حکمه تی پیروزی کوخ نشینی. من به خیلستان پی ده به م.

پیرهژن: کوری خوم! من نامادهم ئه وانه گشتی به خوړایی پیتشکهش بکه م و له ته ک خانوویه کی فره گوره که هه مه جوړه که لویه لیکتی تیابیت بگورمه وه.

روبسپیر: ئیوه فره له و شتانه ی که ئاسوده یی له چاو مرؤقدا ده رفینتی و لیره دا له دامینتی ئه م سروشته پاکه دا نییه، له و پرا له نیوان ئه و خانوو و که لویه له دا ده تانبیت.

پیرهژن: چه، سروشت؟ ئیره؟ ئه م سهر زه مینه؟ ئه ری، ئه م پشیله ناقولایه، هه رکه به لایدا تیده په ریت؛ بو ئه وه ی فریوت بدا؛ نازونوزت بو ده کا. تو نایناسیت. هه موو به ره می ئه و هاوینه مان سووتاوه، هه موو کار و ره نجه مان به با چوو.

روبسپیر: ئای بیچاره! رووداوی دژوارت به سه ره ها تووه؛ به لام وه نه بی بهش و حالی منیش له هی تو خاستر بیت. ئیمه ده توانین هه ست به م راستیی به کهین که هه ول و تیکوشانمان به فیرو نه چوو. هیزیکتی مه زن و نه مر چاودیریمان ده کات.

پیرهژن: خوای میهره بان ئه م هاوینه بو به ختی ئیمه خه وی پیاکه وتبوو. ئه مه خووره وشتی تی، نابی سه رزه نشتی بکهین. ئیدی پیر بووه و په کی که وتوو. خاسه، کاری خوئی ئه نجام داوه؛ هه ر که سی کات و نوره په کی خوئی هه به.

روبسپیر: دایه گیان! له وه ده چی باوه رت پتی نه بی؟

پیرهژن: من ئه م شتانه نازانم و تیناگه م ناچیتته ئه قلم، له پیچه وانه که یشی هیز نازانم، باوه ره یانان کاریکی ئاسانه، هیز چه توون نییه؛ به لام ئه وه ده زانم، ئاغا هه بی یا نه بی هه همیشه خاستر وایه مرؤف بی ئاغا بالاسه ر کاری خوئی ئه نجام بدا. له ئاکامی کاره که ی خوئی دلنیا ده بی.

روبسپیر: به لام، ئایا له م ژبانه پر له ئیش و بازار و ناخوشیی، بیرکرده وه له ژبانیکی باشتتر و خوشتر، گیانیکی نه مر، برینمان ساریژ و ژانمان که م ناکا؛ زاخاوی میتشکمان ناداته وه؟

پیرهژن: خه ونیکی خوشیش، هه ر خوشه؛ به ته مای ئه وه نیم سه ره له نوئی بژمه وه. من فره زه حمه تم کیشاوه؛ گله بییه کم نییه، هه رچونیک بی به ژبانی خویم قایلیم؛ به لام لاوه کان سه ره له نوئی ده بی ده ست پی بکه نه وه و کاروان بکه یه نه مه نزلگه؛ من

سه به ته که م ده سپیرمه ده ست ئه وان، ئایا تو حه ز ده که یت سه به ته که ی خوئی هه ر له کن خوئی بی؟

روبسپیر: من ده مه ویت خویم کاروان بکه ینمه مه نزلگه؛ حه ز ناکه م، پیتش ئه وه ی ئه رکی سه رشانم به چی هینایی، سه به ته که م ده مه ده ست هیز که س.

پیرهژن:، تو له وه ده چی په له ت نه بی! ده بی ده ست له ئه ژنو دابنیشن و چاوه رتی کوتای رۆژگار و جیهان بکه ن. من حه ز ناکه م هه موو ئیش و ژانه کان به ده وری خو ما خر بکه مه وه؛ من ده یان سپیرمه ده ست نه وه ی داها توو هه م خوئی و هه م ناخوشییه کانی. گشتی بو ئه و که سه ی ته مه نی زیتره.

روبسپیر: ئیمه خه باتمان کردوو بو ئه وه ی پاشه رۆژ له ئیسته باشتر بیت.

پیرهژن: ئه گه ر بتوانیبا به ته نیا کاریکی وا بکه یت که ئیستا کیمان له مه خراپتر نه بیت، به س بوو.

روبسپیر: ئیمه هه ر بو ئه م مه به سته شوړشمان کردوو.

پیرهژن: ئاه! که واته ئه مه ئیوه ن ئه م گیره و کیشه تان به ریا کردوو؟

روبسپیر: به لام هاوشاری! ئیوه ش له م کاره دا هاو به شن و هاو کاریتان کردوین. هه موو پیکه وه! شوړش کاری ئیمه هه مووانه.

پیرهژن: نه، نه! من کاری خویم بو خویم به سه. هیز شتیک ده رباره ی کاری ئیوه نازانم.

روبسپیر: ئاه، هاوشاری! ئه مه دروست نییه. ناتوانین ده رباره ی خوئی خه لکی دیکه که مته رخم بین. مرؤف ته نیا نییه، هه موو هاوسیکانی پیویسته هاوکاری و یارمه تی یه کتر بدن. هه موو ره نجه رانی سه ر رووی زه وی هاوسی ئیمه ن، ئایا ئه مه ده بی له دبی خو تان به رامبه ر ئه و کارانه ی شوړش بو تان ده کات که مته رخم می بنوین؟

پیرهژن: ئه ری، له کلنیا که ماندا، کو ده بوینه وه و هه له وه ره کان (۴۳) له م باره یه وه چه نه یان ده دا و حیکیا به ت و داستانیان بو ده گتیراینه وه! جار جاریش پیویکی زه وقی ته ریوئی له پارسه وه ده هاته ئه وئ و پی ده گوتین که هه موو جیهان له گوړین دایه. خه لکی چوایان ده کرده وه و چوار چوای چاوه ری بوون؛ به لام هیز شتیک دیار نه بوو. خه لک ماندوو بوون پیتش نوئزکه ره کان و نه جیزاده کان ئیدی نه ماون. وه لی سامان و مولک و مال و گه نجینه کانیان نه دراوه به ئیمه. که سانی دیکه

دهوله مهنديون و جيگهي نهوانيان گرتوتهوه. بهلام ههژاري و بي دهرفهت و رووت و قووت ماونهتوهه. راستت پي بيژم هيچ كهس رازي نيبه! ئيدي ئيستاكى كريكارهكاني گوندى ئيمه درهوناكهن.

روبسپير: [به پريشان نيبه وه] ئهري، نهوانه نهو كرئ و ههق دهستهي كووميته بوئ رهچاوكردون، پهسه ند ناكهن. مانبيان گرتوه، دهغلودان و وينجه كان له ناو كيلاگه كاندا ههروا به جي دههيتلن بو نهوهي پيشيل بيت و له ناو بجي. نهوانه نيشتمانپه روهري خاس نين؛ نهوانه ههلهپه رستن. گه رهكيانه بازارگاني به دژواري و ناخوشييه كاني جه ماوه ر بكه. بهلام نهگر سورين له سه ره ئه م كارهيان، هه موويان په شيمان ده بنه وه و وردوخاش ده بن و ده بي له دادگاي شوپرشدا و هرامى نه م ياخي بونه ي خو يان بده نه وه.

پيرهژن: ناتوانن چاويان لي بپوشن.

روبسپير: [پريشان تر]

بو دره و كردن و خه رمان هه لگرتن كو مكه له سويا و هره گر بن و نه گر پيويست بكات يه خسي ره كاني جه نكيش ده خه ينه كار كردن. پيويسته ياسا به هيز و توانا وه پيني و ريزي لي بگيرت.

پيرهژن: ئه شي خاس بيت. بهلام نهرا ياسا له پيناوي ئيمه دا نيبه.

روبسپير: ياسا بو هه موو كه سيكه. هه ره كه نه ريككي هه به.

پيرهژن: بهلام ئيمه وا بير ده كه ينه وه كه خاستر وايه هه ژاره كان و پيخواسه كان مافي زيتريان هه بيت.

روبسپير: [له پر په ژاره داي ده گري و نه رم و هيمن ده بيت]

تو راست ده كه يت منيش ههروا بير ده كه مه وه... ئاه، هاوشاري! ئينسان چند ههز ده كا له تهك نهوان و بو نهوان - واته بو هه ژار و پيخواسه كان - كو ماريكي دروست به ينيته ئارا. مخابن هه موو خاس ده زانين كه كو ماريكي ده داوه به مالداره خو ينيته كان، به جو ريككي يه كجار ناقولا خه لك برووتيننه وه و ده ستيان داوه به قاچاقچيتي و تالان و رووتكر دنه وه و سوود و هه رگرتن له خه لك! باش ده زانين كه ته نيا دوست و پالپشتي كو ماري، كريكار و جوتياره كانن. نهوان بي وچان سه ره له پيناو و گيان له سه رده ست ئاماده ن خو يان به خت بكه ن و فيداكاريتي ده كه ن بو

كومار و ئيستاكه بونه ته پارووي ده مي تازه ده وله مهنده پيگه يشتوه كان! ئيمه هه موو تواناي خو مان به كار ده ينين بو نه وه ي به رگرييان لي بكه ين. ئايا نابين و هه ست به وه ناكهن. له م كاته دا كه دوژمن له هه موو لايه كه وه گه ماروي كو ماره كه ماني داوه، پيويسته داوا له دوسته كانمان - واته هه ژاره كان بكه ين كه له خو بو رو دوو بن و دان به خو ياندا بگرن و له تهك ده وله مهنده كان ريك بكه ون - كه له م كاته دا ده بي به هه رجو ري بيت سوو ديان لي و هه ريگيرت - بو به رهنگار كردني هيرشي شاهه رسته كان و سويا كانيان؟ ئيمه ده بي به زور بي يا خود به خو شي و ره زامه ندي، به ره يه كي يه كگرتوو پيك به ينين له هه ژاره كان و ده وله مهنده كان؛ چونكه ئيستارزيان و مه رگي «مان و نه مان» هه روولا و بگره هه موو چين و تو يژه كاني فه رنسيه له ئارادايه. هيچ نه بي تا نهو كاته ي كه بتوانين كو ماري رزگار بكه ين و دايمي زرينين. له پاشاندا، كاتييك كه نيشتمانمان رزگاري بو، شوپرش ريگه ي راستي خو ي ده گريته وه به ر.

له مه وه به ر شوپرش له چه ندين شه رو هه رادا سه ركه وتوه، بي هيچ دوو لاييه ك له خه با ته سه خت و دژواره كاني ديكه ش - واته له خه باتي نه ته وه يي - دوو باره سه رده كه ويت. بهلام بو نه م كار له هه موو شتيك پيويستتر نه وه يه كه ده بي بزبن و زيندوو بين و بو زيان ده بي سه ركه وين. دان به خو تان دا بگرن.

پيرهژن: من قايلم و كيسه شم بو هيچ شتيك هه لئه دوريوه من سه برو تا قه تم هه يه؛ بهلام خه لكي تر په له يانه؛ ده سه زاخا كراون، فره له م به ليتانه يان بيستوهه. هه روو كو ده ليتن «نان نهو نانه يه ئيمرو له خانه» نه م نان و حه لوايه ي نه م ئاغا پاريسيانه له بهر چاو و لووتي ئيمه ده يگيرن، ناچيته زكي ئيمه ي برسي. كهس باوه رو متمانه ي پييان نيبه، ئينسان له خو ي ده پرسيت: «ئه دي نه مانه چي ده كه ن؟» هه موو كاتي خو يان به گه توكو و چه نه بازي به فيرو ده بنه سه ر. نهوانه ي كه وزي يان بر دو ته وه و نهوانه ي كه دا يان ناوه، چييان بو ئيمه كر دو وه؟ به هه ر حال، ئيمه ي هه ژار دو راوين و دامان ناوه.

روبسپير: دا يه گيان! ئيوه بي ويژداني ده كه ن و هه موو لايه ك به يه ك چاو ته ماشا ده كه ن. پيرهژن: ئينسان هه موو نهوانه پيكه وه ئاويته ده كات و ناتواني له يه كدي جيا بكاته وه! له وه وييش پياويكي خاسي وهك «مارا» مان هه بو، روبسپيريشمان بو؛ بهلام له ميژه ئيدي هيچ كاريكمان بو ناكات.

روبسپير: ده‌لین گوايا، چەند مانگيک لەمەوبەر بەليني دابوو کە دەست بگري بەسەر ئەو دارايي و سامانانەي کە جيگهي شک و گومانن و لەنيو هه‌زاره‌کاندا به‌شيان بکات.

پيره‌ژن: تەححا! چە بەلينيکي سه‌يرو سه‌مه‌ره‌يه! ئەدي کوا؟ چاومان بەبه‌ديهاتني به‌ک له بەلينه‌کان رۆشن بووه؟

روبسپير: له‌وانه‌يه ئەو خۆي تواناي ئەنجامدان و به‌ديهياتني ئاره‌زووه‌کانی نه‌بيت.

پيره‌ژن: ئی، له‌وانه‌يه... هەر له‌بەر ئەمه‌ به‌ خۆي ده‌لني: خاستر وايه له‌ ناو کيلگه‌ و له‌سەر زه‌وي زارو عه‌ردی خۆي خه‌ريکی کارکردن بيت و کاری به‌سەر کيلگه‌کانی پاريسه‌وه نه‌بي؛ چی لي ده‌که‌ن، بيکه‌ن، وانیهه؟ دروست نييه؟ له‌وه ده‌چيت له‌ قسه‌کانم زيز بوييت؟

روبسپير: [به‌دل شکاوييه‌وه]

به‌لني، دایکه‌که‌م، لای خۆم بيرم لي کردبوو... بينگومان به‌هه‌له‌دا چووم... که بيرم له‌وه کردبووه که ده‌کريت هه‌موو مرۆفه‌ خاسه‌کان به‌که‌ن و به‌کيتييه‌کی پته‌و له‌نيوايندا پينک به‌ينريت...

پيره‌ژن: رۆله‌که‌م! له‌وانه‌يه ئەو به‌کيتييه‌ له‌ دوا‌رۆژتيکی دوورو دريژ بيته‌دي؛ دلخوشي خۆت به‌ره‌وه.

ئەو به‌کيتييه‌ کاتيک به‌دي دپت که ئيدي ئيمه‌ومانان نه‌ماين. ئی، گزنگ نييه ئيمه‌ له‌وي بيان يا نه‌بين يان نه‌ماين، ماين؛ به‌لکو گزنگ ئەوه‌يه که دلنيا بيت که ئەو به‌کيتييه‌ بي تۆش هەر دپته‌ ئارا.

روبسپير: [به‌سه‌رساميه‌وه]

دايه‌ گيان ئەدي کو ده‌زانيت؟ که‌واته‌ ئەتۆ من ده‌ناسيت؟

پيره‌ژن: [چاوي پيا ده‌گيري] له‌ وانیهه تۆش، ئەو روبسپيره‌ بناسيت؟

[هه‌ردووکیان به‌ميه‌ره‌بانیه‌وه ته‌ماشاي به‌کتر ده‌که‌ن و پي ده‌که‌ن. ده‌نگي سيمون دپته‌ گري که‌له‌ خواره‌وه‌ قاو ده‌کا].

سيمون: [هاوارده‌کا]

ماکسيميلين!

[روبسپير هه‌لده‌ستپته‌ سه‌ر پي و ده‌روات]

[په‌رده‌ داده‌درپته‌وه]

تابلوی دوازدهه‌م (٤٣)

کات: [ئيواره‌ی ٨ - ٩ ترميدر (٢٦ - ٢٧ ژوئيه)]

له‌ زه‌رده‌په‌ري ئيواريدا

شويتن: هه‌سارتيک که‌له‌وپه‌رپيه‌وه خانوبه‌ره‌يه‌کی کوني يه‌ک نه‌ومي له‌ چيتو دروست کراوي تيادايه که سه‌ربانتيکی شووشه‌يي وه‌ک کارگه‌کانی هه‌يه. له‌لای راست و چه‌په‌وه ديواري بي ده‌رو په‌نجه‌ره‌ی خانووه‌کان. له‌لای چه‌پي کارگه‌که‌وه، باريکه‌ پرييه‌کی ته‌نگ ده‌چپته‌وه سه‌ر پارچه‌ زه‌وييه‌کی رووت و به‌يار.

دالانتيک له‌ گۆشه‌يه‌کی ديواري لای راسته‌وه به‌رچاو ده‌که‌ويت که به‌راره‌وي سه‌رچاوه‌که ده‌ژميريت. له‌ هه‌ردوو لاره‌ خه‌لک دين و ده‌چن به‌لام له‌به‌رده‌می هه‌ردوو ده‌رگاکه‌دا، چه‌ند که‌سيکيان داناوه‌ بۆ چاوديري کردن و پشکيني ئەو که‌سانه‌ی دپته‌ ژووره‌وه.

هاورپ له‌گه‌ل لا‌بردن په‌رده‌ی شانۆ، خه‌لکيکی بي ئۆقره‌ ناو هه‌ساريان پر کردووه. له‌ سه‌رتادا ده‌بنه‌ چه‌ند ده‌سته‌يه‌کی (٤٤) بچووک بچووک و له‌ پاشاندا ده‌سته‌کان له‌يه‌کتری جيا‌ده‌بنه‌وه. پرسيار له‌يه‌کتری ده‌که‌ن و وه‌لامی يه‌کتری ده‌ده‌نه‌وه. چه‌په‌و سه‌رته‌سرت له‌نيو هه‌مووياندا به‌رده‌وامه‌ و زۆربه‌ی زۆريان به‌ده‌وره‌يه‌ی فوشه‌ خول ده‌خۆن. له‌گه‌ل ئەوه‌ی که گشتيان تووره‌ن؛ به‌لام تا ئەو شوينه‌ی ده‌توانين به‌ئارامي و له‌سه‌ر خۆ قسه‌ ده‌که‌ن. هه‌ر که له‌پر ده‌نگيک که‌مێ به‌رز بيته‌وه، به‌په‌له «وس!» به‌ی لي ده‌که‌ن و بي ده‌نگ ده‌بنه‌وه و دووباره‌ سه‌رته‌سرت هه‌روه‌کو پوره‌ی هه‌نگ ده‌ست پي ده‌کاته‌وه. له‌نيو ئەو هه‌موو غه‌له‌غه‌لب و جنپودان و هه‌ره‌شه‌کردنانه‌دا له‌ نا‌کاو ده‌نگي دارو ده‌سته‌ی لکونتر، تالين، باراس، بوردن، کاربه‌ وس به‌رز ده‌بيته‌وه. هه‌موو وه‌ک زه‌رده‌واله‌ له‌ کووره‌ ده‌رچوون و به‌ده‌وره‌يه‌ی بيو و کولوکه‌ شه‌رمه‌زار و توپه‌ن، ده‌خولپنه‌وه. فوشه‌ خۆي له‌گفتوگوي هه‌مووان دوورخستۆته‌وه و چاوديريان ده‌کات و دروست له‌کاتي پيوستدا خۆي تي هه‌لده‌قورتيني].

تالين: هه‌موو شتيکمان لي شيواوه! ده‌ماریان ده‌ره‌ينين.

باراس: ئه‌را هيشتيان؟ بۆچی رینگه‌تان پێ دا جارێکی دیکه‌ش بپه‌ته‌وه‌ ناو ئه‌نجوومه‌ن و ده‌ست بکاته‌وه‌ به‌و‌رینه‌کردن؟... چهند هه‌وته‌یه‌ بوو که‌س چاوی پێ نه‌ده‌که‌وت؛ به‌هه‌یوای ئه‌وه‌ بوین له‌ یاد چوو‌بپه‌ته‌وه‌.

کولو: لای ژاکو بنه‌کان وای پيشان ده‌دا که ئيمه‌ ناھیلین له‌ کنوانسیون قسان بکات؛ ئه‌وسا مه‌ترسی ئه‌وه‌ هه‌بوو که خه‌لک به‌م یۆنه‌یه‌وه‌ توور به‌ن و دژی ئه‌نجوومه‌ن هه‌لسن و یاخی بن. بۆیه‌کا هینامانه‌ ناو ئه‌نجوومه‌ن تاملکه‌چی ئاشت بوونه‌وه‌ی بکه‌ین.

باراس: ئه‌و به‌هه‌یج شتی‌ک قایل نه‌بوو، هه‌یج به‌لینیکی نه‌دا. ئیوه‌ رینگه‌تان پێ دا وه‌ک گه‌وه‌کان مه‌سخه‌ره‌تان بکات.

کولو: کێ بی‌ری بۆ ئه‌وه‌ ده‌چوو که تهنێ سێ رۆژ دوا‌ی به‌ستنی ئه‌و به‌لین نامه‌یه‌، به‌م شپۆیه‌ تێکی بدات و گوێ نه‌داته‌ هه‌یج یه‌کێ له‌ ئيمه‌؟

کاربه‌: ترسنۆکی ئیوه‌ له‌ هه‌موو روه‌یه‌که‌وه‌ نازایه‌تی و نه‌ترسی به‌و ده‌به‌خشێ. له‌ کاتێکدا قسه‌ی ده‌کرد و هه‌ره‌شه‌ی لێ ده‌کردن، ته‌نانه‌ت یه‌کی‌کیشتان نه‌تان ده‌وێرا هه‌ناسه‌ بدن.

ماتیورنو: داخۆ ئه‌م کاره‌ ده‌کرا؟ جگه‌ له‌ گوێ راگرتن هه‌یج چاره‌یه‌کی دیکه‌مان نه‌بوو. ئيمه‌ به‌ته‌واوه‌تی توانای قسه‌کردن و په‌وانبێژیتیه‌که‌یمان فه‌رامۆش کردبوو.

لکونتر: جارێ ده‌بوايه‌ رینگه‌مان نه‌دا بایه‌ ده‌می بکاته‌وه‌. ببو! خۆتۆ فره‌ رقت لیتیه‌تی و خاسی ده‌ناسی. ئه‌را هه‌روا بێ ده‌سه‌لات دانیشته‌بووی؟ تۆ ده‌بوايه‌ پيش ئه‌وه‌ی خۆی بگه‌یه‌نیته‌ سه‌ر به‌رزه‌کی وتار خۆتینده‌وه‌^(٤٥) ئابرووت بېردایه‌.

ببو: ئه‌راتویش لیم بویته‌ مامۆستا و ده‌رسم پێ ده‌لینیته‌وه‌. لکونتر، تۆی روودامالراو، لای خۆت ده‌تگوت ئاماده‌یت خه‌نجهر بده‌ی له‌ پيسيستراتوس و پاش ئه‌وه‌ی له‌ قسه‌کانی بۆوه‌ و به‌ده‌نگی به‌رز هه‌موو شتی‌کی وت، جگه‌ له‌ من کێ له‌ پيش هه‌موواندا رینگه‌ی پینگرت؟

لکونتر: ئه‌ری؛ له‌م باره‌وه‌ من شه‌رمه‌زارم. نازانم چی روی دا هه‌موو که‌وته‌نه‌ چه‌پله‌ لیدان بۆ. لیشاوی شه‌پۆلیک هه‌مووانی راده‌مالی.

فوشه‌: هه‌رکه‌ زاری ده‌کاته‌وه‌ ده‌که‌وینته‌ قسه‌کردن، ئیدی هه‌یج کارێکی له‌گه‌لا ناکرێ. پيش هه‌موو شتی‌ک پینوسته‌ ده‌می داخه‌رت؛ به‌لام بۆ ده‌م به‌ستنه‌وه‌ی ده‌بێ سه‌ره‌تا

خۆمان، هه‌موو به‌دل و به‌گیان یه‌ک بێن. ئیدی ناتوانین له‌مه‌ زیتتر چاوه‌رپێ ده‌رفه‌تیکی ره‌خساو بێن. کاسه‌ پر بووه‌ خه‌ریکه‌ لێی ده‌رژێ. با هه‌موو کاره‌کان پيشه‌کی ریکوپی‌ک بکړین. ئیمرو شکاين؛ ئیدی نابێ ئه‌م جۆره‌ رووداوه‌ دووپات بپه‌ته‌وه‌. سبه‌ینێ رۆژی چاره‌نووسه‌. له‌ راستیدا پینوسته‌ بۆ له‌ ناو بردنی هه‌مووان یه‌ک بن؛ ده‌نا قه‌ده‌خاته‌ نێو هه‌مووتان و ته‌فرووتونا ده‌بن، خۆ گوتیان له‌ هه‌ره‌شه‌کانی بوو له‌ ئه‌نجوومه‌ندا که هه‌مووانی ده‌گرته‌وه‌.

ماتیورنو: نه‌ی ده‌ویست ناوی ئه‌و که‌سانه‌ی که مه‌به‌ستی بوون، ئاشکرای بکات.

فوشه‌: ئه‌و ده‌م ده‌بوايه‌ ناوی هه‌موومانی بېردایه‌. رازی نه‌بوو مه‌سه‌له‌که‌ له‌به‌ر چاوی ئيمه‌ شی بکاته‌وه‌؛ به‌لام پيش ئه‌وه‌ی بتوانن ده‌ربازین یا به‌رگری له‌ خۆتان بکه‌ن، گشتتان په‌ل به‌ست ده‌کړین و ده‌خرینه‌ کونجۆری زیندانه‌وه‌... لیستی ناوه‌کانی‌تان خۆتیندۆته‌وه‌؟

لکونتر: لای تۆیه‌؟
تالین: ناوی ئه‌منیشی تیدایه‌؟

[هه‌موو به‌شپه‌رزه‌بیبیه‌وه‌ له‌ ده‌ورو به‌ری موشه‌دا کۆده‌بنه‌وه‌. کاغه‌زه‌کان له‌ ده‌ست فوشه‌و له‌ده‌ست یه‌کتی ده‌رفین. زۆر به‌سه‌ختی له‌به‌ر دوا تیشکی خۆر هه‌تاوا خه‌ریکی خۆتینده‌وه‌ی ناوه‌کانن. ده‌نگی خۆتینده‌وه‌ی ناوه‌کان و هاواری پر له‌ سه‌رسوورماوی ئه‌وانه‌ی ناوی خۆیان ده‌بیننه‌وه‌، دیته‌ گوێ].
باراس: نه‌! ناوی منی تیدانییه‌.

فوشه‌: دلێ خۆت زۆر خۆش مه‌که‌؛ ها ئه‌میشه‌ لیستی‌کی دیکه‌. [باراس لیسته‌که‌ی له‌ ده‌ست وه‌رده‌گرێ. ناوی خۆی تیدا وه‌به‌رچاو ده‌که‌وی و سوور هه‌لده‌گریت. زۆر به‌ئاشکرا دیاره‌، کاتیک ناوی خه‌لکی دیکه‌ ده‌خوینیته‌وه‌، هه‌یج گوێی ناده‌ن، به‌لام هه‌رکه‌ هه‌ریه‌که‌ ناوی خۆی ده‌خوینیته‌وه‌ توور ده‌بێ. دوا‌ی ماوه‌یه‌کی که‌م هه‌موویان واق ورماون].

تالین: دړنده‌یه‌. ئه‌گه‌ر نه‌یکوژین، هه‌موومان ده‌کوژیت!
لکونتر: هه‌ر له‌ ناو ئه‌نجوومه‌ندا ده‌یکوژین!

ببو: ئه‌مه‌ چهند جاره‌ ئه‌م قسه‌یه‌ دووپات ده‌که‌یته‌وه‌. با له‌ زکی خۆت ده‌رده‌که‌یت، ئه‌م کاره‌ له‌ تۆ ناوه‌شیته‌وه‌.

لكونتر: ده توانم و نه نجاميشى ددهدم. نه ميشه خه نجر.

تالين: نه ميشه خه نجرى من.

ماتيورنو: نه ميشه خه نجرى من. هه ميشه لامه؛ زكى هه لده دريم و نه گهر نه متوانى و سه رنه كه وتم و ويستيان بگرن، دهيكه مه زكى خو مه وه.

فوشه: [هيلاک و ماندوو]

له سه دا نه وه تى نه م جوړه ده ست وه شان دانانه به ناکامى ده ميننه وه. به پيچه وانوه، ژيانى نه وانوى به م کاره هه لده ستان زيتر ده كه ويته مه ترسييه وه؛ خه لکى پارچه پارچه تان ده كهن. به لى ئيمه رويسپير له ناو ده به ين؛ به لام به جوړه چه كيتكى كوشنده تره.

ماتيورنو: به چ چه كيك؟

فوشه: هه ر له ناو نه نجوومه ندا له ژير ته وژمى نه ندامانى نه نجوومه ن له ناوى ده به ين.

ماتيورنسو: به سوکى يه وه، نه نجوومه ن؟ چما هيشتاكو هه ستت به لاوازی و هيچ و پوچى نه نجوومه ن نه كرووه؟

فوشه: هوى لاوازی نه نجوومه ن، په رژ و بلاوى نه ندامه كانيه تى. ئيوه ده توان به هوى ده سته ساز كرن و ده سته به ندييه وه دژى زوردار، كو تاى به م ناکوكيه به ين. نه گهر كو گره كتان بيت، ده سته ناماده يه. له چه ندين مانگ له مه وه به روه خه ريكى ساز كرنيم. تا تا وپكى دى چاوه پتى سيز، بواسى، دانگلاس، دوران ماياک و رابه رانى «ماره» ده كه م دينه ئيره، پيوسته ده رباره ي مه رجه كانى ريكه وتن و يه كيتى گف توگو بكه ين. ره زامه ندى ئيوه بو من گرینگه.

بيو: [له كوره دهرده چيت و توپه ده بى].

چى، چى؟ من، من، من؟ له تهك نه م ترسنوكانه دا، نه م بوده لانه ي غيانه تمان لى ده كهن و من به چاوپكى سوكه وه هه ر وه كو خاكى ژير پتى خو م ته ماشايان ده كه م؛ له گه ل نه مانده يه ك بگرم؟

فوشه: مه سه له، ريز لنگرتن و بايه خ پيدانيان نيبه؛ به لكو ئيمه ده مانه وى سوو ديان لى وه ر بگرن بو له ناو بردى زوردار.

بيو: هه رگيز! مه حاله!

فوشه: خو من داواتان لى ناکه م يه كيتيبه كى هه ميشه بيتان بيت له گه لياندا. من يه كه مين كه سيك ده بم كه نه و يه كيتيبه تيك ددهدم و به تال و پوچى ده كه مه وه. من پيشنيارتان پتى ده كم، به ئيوه ش و به نه وانيش كه به لى ن نامه يه كى كورت خايان و ته نيا بو كارتكى دياريكراو ئيمزا بكن

بيو: هه رگيز! من نامه وى هيچ جوړه په يوه ندييه كم له كه ل نه م به رازانه هه بى.

فوشه: ناوى زور ناوى كه م ده بات؛ ته نيا نامرازى سه ركه وتنمان نه وه يه كه له تهك زوربه ي نه وانه يه ك بين.

بيو: نه، نه. دووباره ده ليمه وه نه! من واى به باش ده زانم بى نه وانه له ناو بچم. كه م بژيم و كه ل بژيم.

فوشه: تو هه روه كو گا لاساريت و ده بيته هوى ته فروتوونا كرنى هه مووان

كاربه: بيو رازى به. به لى ن پتى ددهدم دواى نه وه ي كاره كه مان نه نجام داو سه ركه وتين، نه وسا كه نه ژنوئى نه وانيش ده شكينين.

ماتيورنو: نه منيش وهك تو بيرده كه مه وه! هه موو هيرو تواناى ئيمه له مل نه نه واندماندايه. نه م جوړه يه كيتيبه ده بيته مايه ي بى ئاپرووييمان.

كاربه: هه يها! بى ئاپروويى، بى ئاپروويى! له پيناوى سه ركه وتندا نه گهر پيوست بكات بى ئاپروويى به دل و گيان ده كرمه وه.

ماتيورنو: نه وه چ سه ركه وتنيكه كه به سوو دى كو نه په رسته كان ده كرپينه وه؟ كو نه په رستان خو يانيان له بو سه دا بو مان حه شار داوه بو نه وه ي سوارى كو لمان بين.

فوشه: من پياوه كانى خو م خاس ده ناسم. ئاگاداريانم و ئيوه ش بو چاوديرى كرنديان يارمه تيم ددهدم. نه و روزه ي رويسپير سه رنخون ده كرى، بو روزه ي دوايى، من هه موويان ددهدمه ده ست ئيوه. به لام له م كاته دا، مه حاله بتوانين چاويان لى بپوشين؛ به ردى گچكه ش سه ر ده شكينى، ئيستا ئيدى به هيچ جوړيك راويستان و چاوه روانى دروست نيبه. ئيمه ناچارين سوو د له وانيش وه ر بگرن و كاريان لى بكيشين. رنو كه ميك بيره خواره وه. بيو توش رازى به.

كلو: هه ر كه سى بيه وى به نامانچ بگا، پيوستى به كه ره سه هه يه. بيو رازى به.

بيو: [رووده كاته فوشه] ته نيا كارتكم كه له ده ست دى نه وه يه ريكه ت پى بده م به م كاره په ست و بى شه ره فبه هه لسيت. به لام خاستر وايه من ئاگادارى نه م كاره ت

نەبەم، ئەگەر هاتو لە کاتى وتووێژە کانتانا ئامادەبوم، هیچ قسە یەك ناکەم و ورتەم نایە و وەلامیشتان نادەمەو. ئەو غاینا نە بەم دەستانەى خۆم دەخنکینم.

فوشە: شانى [هەلەدەتە کینى] کەواتە هەموو کارەکان ئەنجام دەدەم؛ بەلام پیتویستە دەسەلاتى تەواوەتیم پى بەدەن... دلنیا بن! ئەم دلنیاى یەم لە کانیایى رق و کینە یەك ئاو دەخواتەو کە لەوانم هەس. من بەهۆى ئەو کارانەى کە لە پیتناوى کۆماردا کردوومە و دەیکەم، ناوم دەرکردووە و کۆنەپەرستەکان مەحاله لەبەر ئەم کارانەم لیم خۆش بن و هەرگیز نامبەخشن، لەوانە یە پتر رقیان لە من بیت تا لە ئیو. وا دەزانن کە ئەمە فەرامۆش دەکەن؟ مەودام بەدەن با کارەکانم بکەم.

بیو: بەتووڕە ییووە لەگەڵ ماتیورنو دەچنە کەنارەو، [ئەوانەى لە دەورووبەرى فوشە بوون، بلاوێ لى دەکەن]

فوشە: [بەتەنیاى]، ئەگەر ئەم هەموو گالە گالەى دۆستان نەبوا یە، بەرەنگاریوونەوێ دوژمنان کارىکى ئاسان دەبوو... قسەى مەنتىقى لەتەك ئەم پیاو قەلسانە ناکرێ. داخوا ئەگەر دەیانزانى دەبێ لەگەڵ کەسانى دیکەش سەودا بکەم، ئەو ساکە چىیان دەگوت؟ هە! کەسێ کالایەکی گەرەکی، دەبێ پارەى بۆ بژمىرت... بەلایەنى کەمەو دەبێ بەلین بەدا... بەلین نیوێ سەودا یە...

[سەیزو و داروودەستە کەى لە دالانى لای راستەو دینه ژوورەو. لە بەر دەرگا کەدا پاسەوانەکان پاش کورته قسە یەك، رتگە یان دەدەن بینه ژوورەو. پاسەوانىک رادەکات بولای فوشە بۆ ئەوێ ئاگادارى هاتنى ئەمانەى بکا. بەلام فوشە خۆى چاوى بەسەیز کەوتوو و بەرەو پیری دەچیت]

فوشە: [سلاو لە سەیز دەکات]

هاوکارى خۆشەوێستم! سوپاست دەکەم کە تەشرىفت هاورد و سەرفرازت کردین. ئیو هەستتان بەو کردوو کە هەموومان لە رۆژانێكى مێژوویى و گرنکی شۆرش داين. ئیو لە سالى ۱۷۸۹د شانازی کردنەوێ دەرگای چارەنووسى شۆرشە مەزنە کەمانتان، دەست کەوت، ئیستاکى دووبارە ئەرکی سەرشانى ئیو یە شۆرشە کەمان بخەنەو سەر پتی راستى خۆى و ئاویک بەم ئاگرە دا بکەن.

سەیز: [بەئەندازەى فوشە محافەزە کار نییە؛ بەلام لەو هیدی ترە]، هەمیشە کارى گەورە دەبێ لە رۆژ و کاتژمىر و کاتى دیار بکراو دا ئەنجام بیت. هەموو راپەربنێک،

کەمىک زوتر یاخود دەرنگتر لە کاتى دیار بکراو، دەبیتە هۆى تیکچوون و لەناو بردنى هەموو شتىک. چەندین سالى دیکەى ئەوێ تا جارىکى تر ئەو دەر فەتە دووبارە برەخسیتەو.

فوشە: ئیو لە چاوەرێکردنا شارەزا و پسپۆرن.

سەیز: من لە رێ و شۆین و دابى ژيان تىگە یشتووم. هاوکارى خۆشەوێستم! لەپاشاندا تى دەگەن کە ئەمە کارىکى ئاسان و بچووک نییە.

فوشە: هیچ کەسێ ناتوانى لە من خاستر راستى و چەوتى کارىکى وا گرینگ جیاباکاتەو. بۆ ئیئەمە ومانان، ئەمە کارىکى فرە ئالۆزە. ئیستاکى سەرکەوتن لە کارىکى زۆر گرنک لە ئارادایە، کە راپەرى شیاوى ئەو کارە، بى یارمەتى و هاوکارى کەسانى بەناوبانگ و گەورە مەحاله.

سەیز: لە راستیدا زۆر گرنکە بزاین ئایا ئەنجامدانى ئەم کارە، بەم پەلە پەلە یە ئیو بریارتان لەسەر داو، کارىکى پیتویستە.

فوشە: هاوکارى خۆشەوێست! دل لە دل مەدە. خۆ خۆتان ئیمرو لە ئەنجوومەندا گویتان لە ورتینەو هەرەشەکانى بوو.

سەیز: بەش بەحالى خۆم و هاوکارەکانم هیچ بەلگە یە کمان نییە کە ئەو هەرەشانەى ئاراستەى ئیئەمە کردبیت؛ بەپىچە وانەو و تارىبىژ داوای هاوکارىتى لیمان دەکردو دەستى یارمەتى بۆ ئیئەمە کردبۆو.

فوشە: بىگومان ئەو تا ئیمرو دلئى ئیوێ راکرتوو و تا ئەوکاتەى کە ئەفسانەى خەیا لاوى یە کسانى بەسوودى دادەنیت و هەر وەها بۆ وەرگرتنى زۆربەى دەنگەکان، پیتویستى بەئیو و هاوکارە کانتان هە یە، بۆ یە پیتان دەلئى کاکە کە چۆلە کەى بۆ بگرن. من ئاگادارى بىروباو وەر و هەستى پىروزی مرۆفایەتى ئیو هەم، ئیو دەتوانن هەست بەمە ترسى مل نواندن بۆ ئەم وازىیە خوتناویىە - کە رتگەى پى دەدات، یە کیتى نىو ئەنجوومەن بشیوتىنى و بەکوتە ک بکوتى بەسەریا - بکەن

سەیز: [بەساردیىەو]

هاوکارى ئازیز! بە راستى ژانداربوو و هەستى مرۆفایە تىمانى بریندار دەکرد، بەلام ئەم هەستى مرۆفایە تىیە چەندین جارى دیکە لە راپردودا تا قى کراونەتەو و دوور نییە ئیمپروش هەر هەمان کاسەو هەمان حەمام نەبى. ئیو وەك من - یاخود

خاستریش له من - دهزانن که مرؤقايه تی ئامانجیکی دووره و بوگه یشتنه ئه و ئامانجه، زورجار ته نیا ریگه ی سهیر و سته مگه رانه و جوراوجور دهیگاتی. نایا ئیوه خوټان گاگایه ناچار نه بوون ئه م ریگایانه بگرنه بهر؟

فوشه: به لایه نی که مه وه کاتی ئه و ریگایانه بگه نه ئامانج، ته نانه ت مه به ستم ئه و ئامانجه دوورانه نیسه که هه رگیز باوه ر ناکه یین بیگه یینی؛ به لکو به شپوه یه کی ساده، به ئامانجی نزیک که رزگارمان ده کات - ئیمه و ئیوه - بو که سیک کی وه ک ئیوه، بیروباوه ریک کی به رزو پیروز که ئه و رازداریتی.

سبیز: له راستیدا له م رۆژگارانه دا، ئه م بیروباوه رانه کپیاریان نییه؛ ته نیا ده توانن خوټان رابگرن و بمینن روبرو پیویش ریز له م بیروباوه رانه ده گری.

فوشه: من ئیوه له وه به ژیرتر و دووربینتر ده زانم که نه زانن ئه و تا ئه و رۆژه ریز له و بیرو باوه رانه ده گری و په چاویان ده کات که له ژیر سایه ی هاوکاری ئیوه وه، هه موو ئه و که سانه ی له ئه نجومه ندا به ره ره کانی و به ره له سستی ده که ن یه ک به یه کیان له ناو به ریت. نایا دوو دلن له وه ی که له دواییدا بو دژایه تیتان په نا ناباته بهر دیکتاتوریه ت؟

ئه وساکه هه موو وا بیرده که نه وه که ئیوه به راستی دژی ئه و زورداره ن. له م پرووه وه ئیدی وایبر ده که نه وه که ئیوه به ته و او ته ی ده بنه قوچی قوریانی. هه رگیز بیر له ده سته بهری^(٤٦) مه که نه وه؛ چونکه ئه و زورداره مه حاله بچیتته ژیر باری هیچ جوهره به لیتیک.

سبیز: من دان به وه ده نیم که مه ترسییه کان زورن و هه مووشیان ترسناکن. به لام نایا مه ترسی له لاکه ی دیکه که متره؟

ئیتساکتی بارو دۆخی ئیمه خاستره؛ چونکه له سه رمانه هه ردوو تایی ته رازوو لاسه نگ بکه یین.

فوشه: ئه م بارو دۆخی ئیتستا تاکه ی به رده وام ده بی؟ به ده سست ئیوه نییه. ئیوه بتانه وی یا نه تانه وی، سبه یینی تایی ته رازوو که لاسه نگ ده بی. ئه گه ر ئیوه له ته ک ئیمه دا نه بن و وه زعه که هه روا به جی به یلن، ته نیا بال و بی هیچ کیتشیک به رامبه ر دیکتاتور ده میتنه وه.

سبیز: ئه دی له لایه کی تره وه چ به لگه یه ک هه یه بو چاوه روانی؟

فوشه: له ئیوه ئه و نازاوه و نا ئارامییه ی دیته ئارا، پارته به ناوبانگه که ی ئیوه - نوټنه ری پاکترین هیزه کان و پیروژترین یادگاری شوژشه مه زنه که مان - هه روا به سه ر به زری ده میتیتنه وه و ناوی نازریت. ئیوه تا ئیتستا توانیوتانه به سه ره رزییه وه خوټان رابگرن و چاوه روان بن. ئه وساکه ده توانن بینه پیتشیره و و سه رکرده یه تی شوژش بگرنه ده ست خوټان. ئیمه مافی سه رکرده یه تیتان ده ده یینی.

سبیز: ئیوه شتییک به ئیمه ده به خشن که خوټان خاوه نی ئه و شته نین. کی و چۆن ده توانن دلنیامان بکه ن به وه ی کاتیک که هه موو شتییکتان بو ساز بی و توانای ئه وه تان بو سه رکرده یه تی بگرنه ده ست خوټان، چاوی لی ده پوشن و دوو ده سستی پیتشکه شی ئیمه ده که ن؟

فوشه: ئیمه پیتوستیمان به دلنیابوونی ئیوه نییه. فه رمانه رها یانی ولات، هه رگیز خوټان ناده نه ده ست قسه ی پروته وه. قسه هه زاره و دووانی به کاره، سوودو به رژه وه ندی ئیمه ئاشکرایه و ئه مه ته نیا وه رامی ئیمه یه.

ئیمه - ئیوه و من - خاس ده زانین (جگه له و که سانه ی که گیلن و خوټان سپاردۆته ده ست با ی خه یال)؛ به لی خاس ده زانین که دوای سه رنخوونی و له ناوچوونی زوردار، لیشاوی شه پۆلیکی پر له قین و تووریه ی کۆنه په رسته کان هه لده سستیت بو رامالینی گشتمان. ئیمه پیتوستیمان به ئیوه ده بی که به ره رستی ئه م ته وژمه بن. ئیمه پتر له وه ی که ئیوه له وانه بی له لایه ن ئیمه وه له مه ترسیدابن، خوټان له مه ترسیدابن.

سبیز: که وایه ئیوه دان به وه دا ده نین که ئیمه ده که وینه مه ترسییه وه؟

فوشه: کی ده توانی حاشا له مه بکات؟ هیچ کاریک بی مه ترسی ئه نجام نادریت. کار تا ده سست پی نه کردوو شهیره، که ده سست پی کرد ده بیتته رتی. ده بی یا مه ترسی هه لیزترین یا خود بمرین و نه میتین.

سبیز: نه، کاری پر له مه ترسی ده که یین و ده شمیتین.

فوشه: به توندییه وه. که واته بریارتان داوه؟

سبیز: [به ساردییه که وه]. سبه ی له ئه نجومه ندا ده بیتین.

فوشه: ئیمه ناتوانین کاره کافمان بسپیرینه ده ست پروداوه کان. پیتوسته هه موو شتییک پیتکه وه په سه ند بکه یین. ته نیا ریگه و به ختی سه رکه و تنمان له وه دایه که پیتشه کی

به‌نامه و نه‌خشه‌کی ورد و پیکو پیک بۆ گشت کاره‌کان دارپژر بیت.

سبیز: هیچ شتی ری له به‌نامه‌پژری ناگرت.

فوشه: تا به ته‌واوه‌تی به‌لین نه‌دریت، به‌نامه دانارپژر بیت.

سبیز: با نه‌خشه و به‌نامه دارپژرین، بۆ به‌لیندان کاتمان فره‌یه.

فوشه: بۆ تیکدانیشی؟

سبیز: ئەلبه‌ته؛ به‌لام ئەمه‌یان که‌میک پارێزتره. [له کاتی‌دا لۆژە لۆژ له به‌کتری جیاده‌بنه‌وه، له‌سه‌ر قسه‌کردن به‌رده‌وامن].

مژان: [پرووده‌کاته کولتو] پروانه ئەم دوو مام پتوبیه. ناخۆ کامیان به‌سه‌ر ئەوی تر سه‌ر ده‌که‌وی؟

کولتو: مه‌رج ده‌به‌ستم رهنگ خه‌نه‌بیبیه‌که. ئەو ده‌بی سهری خۆی رزگار بکات. هه‌میشه له‌سه‌ر پتیه و ناماده‌یه کاری ترسناک ئەنجام بدا. ئەوی تریان فره‌ پاریه، و له ئاکامدا ناکام ده‌بی.

مژان: ئەمن بی یان ئەو... با ئیمه مه‌رجی خۆمان بسه‌پینین.

[فوشه هه‌ر که هه‌ست به‌وه ده‌کات چاودێری ده‌که‌ن ده‌روانیتنه مژان؛ سبیز به‌ته‌نیایی به‌جی ده‌هیلێت و به‌ره‌و لای مژان دیت].

فوشه: هاوشاری مژان! ئایا ده‌کرێ ده‌می پیکه‌وه قسه‌ بکه‌ین؟ مژان به‌پیکه‌نینی پر له رێژه‌وه سهری بۆ داده‌نه‌وتینی.

فوشه: هه‌رچه‌نده دان پپانانی من بایه‌خیکێ ئەوتۆی نییه، به‌لام هه‌ر چه‌ز ده‌که‌م و پتیم خۆشه پت بلیم که تۆ فره‌ هۆشیارو لیهاتوویت. هیچ که‌سیک ناتوانی له من خاستر هه‌ست به‌م نازاره‌ی تۆ بکات؛ هه‌رچه‌نده کۆمبته تا ئەندازه‌یه‌ک هه‌ستی پت ده‌کا و ریزی لێ ده‌گرت، به‌لام... [دان به‌سه‌ر وشه‌ی به‌لام داده‌نیت] له‌وانه‌یه کۆمبته هه‌موو ئەو ناماده‌بیبانه‌ی که هه‌ته خاس نه‌ناسیت. له‌م کاته‌دا من داوی یارمه‌تی و هاوکاریت لێ ده‌که‌م.

مژان: [بۆ تاوێک ده‌شله‌ژیت؛ زوو دیته‌وه سه‌رخۆی] هاوشاری فوشه، ئیوه هه‌موو شتیکی ده‌بین، و ئاگاداری هه‌موو شتیکن؛ ده‌زانن ئەو تۆزه ئامراز و پتوبستیانه‌ی که لای من، هه‌موو له‌خزمه‌تی نیشتماندایه. که خۆی له‌خۆیدا گشتی له‌خزمه‌تی ئیوه ده‌بن. بێگومان ئاگاداری من له‌هی ئیوه فره‌ که‌متره [دان ده‌نی به‌سه‌ر رسته‌ی

دواییدا]. له‌گه‌ڵ ئەمانه‌شدا من ئاگام له‌هیندی شت هه‌یه که هه‌رگیز و به‌هیچ کلۆجیک نابێ ئاشکرا بن و که‌س پتیبان بزانیته.

فوشه: له‌ ناو ئیمه‌ماناندا سووربوون و که‌له‌له‌ ره‌قی کردن له‌م زه‌مبینه‌دا کاریکی بی هه‌وده‌یه، ئیمه هه‌وال و ده‌نگ و باسی تایبه‌تی خۆمانمان هه‌یه. با ده‌رباره‌ی کاره‌کان بدوین. پتوبسته پروانینه دیوی ئەو دیوی ئەنجومه‌ن. ده‌بی بی له‌ ئاکامی کاره‌کاتمان و رای خه‌لکی پاریس به‌رامبه‌ری بکه‌ینه‌وه؛ ده‌زانم له‌ کاتی بی کاریدا خۆت وه‌ک لایه‌نگرێکی ئەبر ده‌ده‌یته‌ قه‌له‌م و له‌ کۆلانه‌کانی ده‌روبه‌ری ئوتیلی دوویل، به‌تایبه‌تی له‌ گراوبلیه ده‌سوپتته‌وه و گوێ بۆ هه‌واله‌کان شل ده‌که‌یته‌وه.

خاس و به‌که‌لکه له‌ کاتی قسه‌کردندا کاریک بکرت که ئەوانه هه‌مویان به‌رگری له‌ پیاویک - که ده‌یناسیت - نه‌که‌ن. تکات لێ ده‌که‌م که هه‌ر له‌ ئیمشه‌وه‌وه، له‌وتیراندا کاربکه‌ن؛ کاریکی فره‌ چه‌توون نییه. وایان لێ بکه‌یت که‌له‌م باره‌یه‌وه بریار بدن؛ چونکه ئەوان هه‌شتاکو سه‌ر برینی «بابادۆشن»⁽⁴⁷⁾ی خۆیان فره‌امۆش نه‌کردوه و بۆ ئەم کاره‌ی هه‌رگیز نایه‌خشن. هاوکارو هاوڕیکه‌ت، [نیشاره‌ت بۆ کولتو ده‌کا که چه‌ند هه‌نگاوێک له‌و سه‌ریانه‌وه راوه‌ستاوه و ناتوانی خۆی لیبان بشاریته‌وه] - که به‌پتوبستی نازانم قسه‌ی له‌گه‌ڵدا بکه‌م چونکه خۆی گوێی بۆ قسه‌کاتمان شل کردوه - له‌ گه‌ره‌که‌کانی بۆرژوازیه‌نشینه‌کاندا به‌شپوه‌یه‌کی سوودمه‌ند خه‌ریکی کارکردن بیت. بێگومان نابێ هیچ جوژه ده‌ستووریکێ تایبه‌تیان پت بدات؛ باشتیش وایه که دوودلی و ترسیش بخاته‌ نیوانه‌وه. خراب نییه که خه‌وو خۆراکیان لێ تیک بچیت و هه‌میشه له‌سه‌ر پت و ناماده‌ی کارین؛ واته ناماده‌ی ده‌ست به‌کارکردن بن، یانی چه‌ک هه‌لبگرن. هۆ بۆ بزواندن و هه‌لگیرساندنێ شه‌ر پتوبسته. وایانم ئەو هۆیه‌تان که‌م نه‌بی بۆ بزواندنێ خه‌لک و هه‌لگیرساندنێ ئاگری شه‌ر. ئیوه ئاو له‌ کانیاه و گیانه‌خشه‌کانی، سه‌روو باشووری ولات، ده‌خۆنه‌وه [مژان دلّه خورپیتی پت ده‌که‌وی] له‌وانه‌یه من نه‌توانم خاس نه‌ینی بشارمه‌وه و زگم ئەماری که‌س نه‌بی؛ به‌لام ئیوه نابێ دل‌گران بن، ئیمه پیکه‌وه هاوپه‌یمانین.

مژان: ئیوه! ته‌نانه‌ت مه‌ترسیان بۆ هاوپه‌یمانانه‌کانیشتان هه‌یه و جیگه‌ی متمانه‌ نین.

فوشه: ئەمه‌یش له‌ شوینی خۆیدا بایه‌خیکێ تایبه‌تی خۆی هه‌یه. هه‌روه‌ها تۆش! من

هه‌رگیز داوای ئه‌وه‌تان لێ ناکه‌م چاوتان بقوئجیتین. ئیوه ده‌بین، ئه‌منیش چاوم هه‌یه و ده‌بینم. وا فره‌ خاستره. ده‌زانین که هه‌ردوولا مان پیکه‌وه بۆ سبه‌ینی و پاشه‌پۆژ هه‌نگاو هه‌ل‌ ده‌نین. که‌واته ئه‌وه‌ی بۆ هه‌ردوو لاما نگرنگه و له‌ جیتی خۆیه‌تی، سبه‌ینی و پاشه‌پۆژه.

مژان: ئه‌مه‌ کاری پۆژه. خاسه، باواییت. تی ده‌کۆشین و هه‌ول‌ ده‌ده‌ین کاری سبه‌ینی مان خاستر ئه‌نجام ده‌بین. ئیستا گه‌ره‌کمه‌ لاویکت پێ بناستینم که تازه‌ هاتوه‌ و ابزانم ده‌توانی سوودی لێ وهرگیری، لاویکی پۆژانامه‌چی پوره‌ پیاویکی که‌لله‌ره‌ق و تووره‌یه و تازه‌ له‌ زیندان نازاد بووه. هه‌موو هیواو ئاره‌زووی ئه‌وه‌یه که ریبازی «گراکوس»^(٤٨) کان بگریته‌ به‌ر و هه‌ر له‌ به‌ر ئه‌وه‌شه‌ ناوی «گراکوس» ی له‌ خۆی ناوه.

[گراکوس بابووی پیتی ده‌ناسینیت]

بابوف: [به‌په‌رۆشه‌وه‌ زۆر به‌ساده‌یی رووده‌کاته‌ فوشه‌]. هاوشاری! ئه‌وه‌ راسته‌ ده‌لین هاتوویت بۆ ئه‌وه‌ی ده‌ماری ئه‌و زۆرداره‌ ده‌ریتیته‌؟ ئه‌منیش له‌ ته‌ک ئیوه‌دام؛ به‌لام هه‌یج به‌لینیکی ناده‌م. به‌لگه‌! پینج ساله‌ گالته‌مان پێ ده‌که‌ن و بووینه‌ته‌ بوکه‌شوشه‌ی ده‌ستیان. پینج سالی ره‌به‌ق به‌سه‌ر شوپشه‌که‌ماندا تی ده‌په‌ری. مه‌سخه‌ریه‌... هیوا و ئاواته‌کامان، خه‌باتمان یه‌ک به‌یه‌ک هه‌مووی بۆته‌ هۆ و که‌ره‌سه‌ بۆ پته‌وکردن و راگرتنی چوارچیوه‌ی خاوه‌نده‌ایه‌تی تاکی مالگه‌ره‌کان، بازرگانه‌کان و سفته‌ بازه‌کان. هه‌یج کاریک بۆ خه‌لک نه‌کراوه. هه‌ر ئیتری ته‌نانه‌ت یه‌کیکیش له‌ نوینه‌ره‌ درۆیییه‌کانیشی له‌ نیتو ئه‌نجومه‌ندا نه‌ماوه‌ که‌ دووباره‌ بیته‌وه‌ پایزه‌برای و گوئی بۆ شل بکاوه‌ست به‌زریکه‌ی ئیش و ئازاریان بکات.

پینج سال، خۆم له‌ پیناوی داواکردنی مافی پیروزی هه‌ژار و بی‌ ده‌رتانه‌کان و داوای یه‌کسانی، له‌ ناو بردووه. له‌م ماوه‌یه‌دا ده‌وله‌مه‌نده‌کان و ده‌سه‌لاتداره‌کان هه‌موو جۆره‌ زوڵم و سته‌میکیان لێ کردووم؛ زیندانیان کردم. ئه‌و که‌سانه‌ی که‌ ده‌بوا به‌رگرم لێ بکه‌ن، نه‌ک ته‌نیا پێشتوانییان لێ نه‌کردم، به‌لکو پشیمان تی کردم و غیانه‌تیان لێ کردم و دامیانه‌ ده‌ست زۆرداره‌کان. ئیدی به‌سه‌! ده‌بی کۆتایی به‌م کارانه‌ به‌یتریت. نه‌خیر پتوبسته‌ ده‌ست پێ بکه‌ین. چونکه‌ تا ئیستا هه‌یج کاریک ئه‌نجام نه‌بووه، شوپش چی بووه؟ هه‌یج ده‌بی چی بی؟ هه‌موو شتی...

شوپش بۆ ئه‌وه‌ی بتوانیت دووباره‌ راپه‌رینه‌که‌ی زیندوو بکاته‌وه، پێش هه‌موو شتی ده‌بی ئه‌م فه‌رمانه‌وا بی‌ نابروانه‌ی که‌ ره‌وشتی دیوکراتیه‌تیان پێشیل کردووه - له‌ ناوبه‌ریت. ئه‌م روپسپیره - که‌ باوهریم پێ بوو - و هاویریکانی ئه‌وانه‌ به‌بیروباوه‌ریکی جه‌هه‌نمه‌ی و خه‌یالاوی رزگارکردنی خه‌لک، به‌بیانوی ئه‌وه‌ی که‌ نیشتمان له‌ مه‌ترسیدایه، خه‌لکیان ناچار کردووه که‌ بچه‌ ژیر باری فه‌رمانه‌وا بی‌ خۆی. هه‌روه‌که‌ قه‌شه‌ مله‌وره‌کان کاریکی وایان کردووه‌ خه‌لکی باوه‌ریکه‌ن که‌ نیشتمان په‌رستیته‌ی و پتوبسته‌ ده‌کات تا ماوه‌یه‌کی دیکه‌ش داوای مافی ره‌وای خۆیان نه‌که‌ن. ئه‌م زۆرداران - که‌ وه‌ک ئاوری ژیرکان - خه‌لکیان فریو داوه‌ و نازادیان لێ زه‌وت کردوون؛ و له‌م گه‌وجانه‌ ده‌که‌ن باوه‌ری به‌وه‌ بکه‌ن که‌ خاسترین هۆ بۆ گه‌یشتنه‌ نازادی له‌ پاشه‌پۆژدا، ئه‌وه‌یه‌ که‌ له‌ سه‌ره‌تای کاردا چاوی لێ پێشتریت. مردن و سه‌رشووری بۆ زۆرداران!

با درۆ و ده‌سخه‌پۆیی و ته‌له‌که‌ بازی له‌ ناوبه‌رین. ده‌بی خه‌لک جی پیتی خۆی بکاته‌وه‌ و ریکه‌ی بدۆزیته‌وه‌!...

مژان: ئیمه‌ له‌ ته‌ک هه‌ست و باوه‌ری تۆ داین. و ابزانم خاستر وایه‌ که‌ ئه‌و هه‌سته‌ پیروژه‌ت بخره‌یته‌ نیتو دلێ پیاویکی پاک و دروستی وه‌ک ئه‌و [ئیشاره‌ت بۆ فوشه‌ ده‌کات] ئه‌و نیتونه‌ری راستی و دروستیییه‌ و هه‌لویتست نه‌گۆره‌ و باوه‌ری به‌زه‌بروزه‌نگی شوپشگێرانه‌ هه‌یه‌ و له‌ شاره‌کانی نور و مولن، ده‌ستی کرد به‌لێکۆلینه‌وه‌ ده‌ریاره‌ی چۆنیه‌تی پیکه‌وه‌ هه‌ینانی سامان له‌ لایه‌ن ده‌وله‌مه‌نده‌کان، و هه‌موو به‌ره‌مه‌کانی له‌ نیتو خه‌لکا دابه‌ش کردبوو و بلاوی کردبووه‌ که‌ کۆمار مافی ئه‌وه‌ی هه‌یه، له‌ پیناوی هه‌ینانه‌دی ژیانیکی خۆش و پر له‌ ئاسایش بۆ هه‌ژاره‌کان، ده‌ست بگری به‌سه‌ر زیده‌ سامانی ده‌وله‌مه‌نده‌کان. ئه‌و مافی یه‌کسانی هه‌موو هاوشارییه‌کانی بۆ ژیانیکی خاستر ره‌چاو کردووه‌ و بۆ گه‌یشتن به‌شوپشیکی راسته‌قینه‌، درێخی له‌ هه‌یج هه‌ول و کۆششیک نه‌کردووه.

فوشه‌: [به‌کروشوه‌وه‌] با باسی هه‌ول و کۆششه‌کانم نه‌که‌ین. هه‌رچی یه‌کم دروست کردبوو، هه‌موویان رووخاند. هه‌ر له‌ به‌ر ئه‌م هه‌لویتستانه‌مه‌ ئیستاکی بانگ کراوم بۆ پاريس و هه‌ر ساتی چاوه‌ریتی ئه‌وه‌ ده‌که‌م بێن و په‌له‌بستم بکه‌ن. هه‌رگیز په‌شیمان نیم له‌و کارانه‌ی کردوومه‌. چاره‌نووسی هه‌موو ئه‌و پیاوانه‌ی که‌ به‌راستی و دروستی کار و ئه‌رکی سه‌رشانیان ئه‌نجام ده‌ده‌ن، هه‌میشه‌ و له‌ هه‌موو چه‌رخیکدا هه‌روا بووه.

بابوف: [به دلشکاو بییه وه] زۆر شتم دهربارهی تو بیستوو؛ به لّام ئیستاکئی خۆت و قسه کانت له بهر چاوما فره بهرزتر و گه وره ترن له وهی که به بیرما دههات. هاوشاری رهسه ن! خۆ پارگرتن و لیها توویه تیبه کهت جیگه ی رّیزن. ههر له ئیسته وه چوینه ته ناخی دهر و نمه وه. تا ئیستاکه هیچ که سیک به نه ندازهی تو له به که مین چاو پیکه وتنا ئاوا دلنیا ی نه کردوو و رای نه کیشاوم. سه ر له پیناو و گیان له سه ر دهست ئاماده ی خزمه تتم.

مژان: [چه ند هه نگاو پیک لییا نه وه دووره، به ته وس و گالته وه پین ده که نی و له سه رخۆ به کولتو ده لی]:

ده بی بزاین ئهم «گراکوس» ه شاره زا و پسپوړیکی خاسه له هه لّبژاردن و په یدا کردنی دۆست و ئاوه ل. پیاوه تی و فیدا کاری بو ههر که سی کردوو، گشتیان دز و درۆزن و فیلباز دهرچوون. فوشه ی ئیمه ش هه رگیز نه وه ئه لبومه ریکوپیکه ی تیک نادات و ئه ویش ههر له و قوماشانه یه.

فوشه: [روو ده کاته بابوف]

له نیو هاوشاری به شه ره فه کاند هه میسه له به که مین دانیشتندا پیکه وه ریک ده که ون. چاویان به زمانیکی دژ کامیبه وه ده که ونه قسه کردن له ته ک یه کا. من سوپاسی هه ست و باوه ری به رزت ده که م و ئه و متمانه یه ی که به منت هه یه. منیش هه مووی بو تو دهر دهر بوم. ههر له ئیسته کیوه کاریکی گربنگت پین راده سپیتم. پیویسته له ته ک ئه و کریکارانه ی که نار ه زامه ندی خویان به رامبه ر ده ستوره کانی پره ریال و مسیدر دهر پریوه، بکه ویته قسه کردن؛ ده بی کاریکی وه ها بکه ییت - ههروه ک دادره سیکی گشتی جه ماوه ر - هه موو ئه و ناپاکانه به تاوانی ئه وه ی دوژ منی شوړشن، داوای په لبه ست کردنیان بکریت. سه بی نی ۹ ی ترمیدره؛ پیویسته خۆ پیشاندانیکی یه کجار مه زنیان پین ریک بخه ییت و هانیان به دیت داوای زیاد کردنی کرئ و هه قدهستی خویان بکه ن. ئه و خۆ پیشاندانه ده بی له شه قامه کان و گوژه پانی ئوتیل دوویل به رپا بکریت. بو هه لّسو و راندنی ئهم کاره متمانه م به تو هه یه.

بابوف: به سوژه وه ده لیتم: «ئهم کاره ئه نجام ده بی» ههر ئیستاکئی به په له بو ئه وی ده چم.

[زۆر به خیرایی و به په له ده چیتته دهره وه. فوشه به چاو به دره قه ی ده کات و به ئارامیبه وه

هه ردوو دهستی خۆی ئه سوئی به یه کا، له مژان نزیک ده بیته وه].

مژان: ئاگری ئه جه ل هه لی گرتوه: ئه مه مل له چه قۆ هه لّسو ونه.

فوشه: ئه و هه میسه نارازییه. سه و داسه ره کان هه موویان به م شیوه یه ن.

مژان: هه ره که مان سه و دایه کمان هه یه.

فوشه: ئه ری؛ زۆر که س هه ن سه ریک و هه زار سه و دایان هه یه؛ که سانی تریش هه ن که عه ودالی سه ودان.

مژان: له ئیش و کاری رامیاریدا گرنگ ئه وه یه له پیناوی ئامانجی هاو به شیدا هونه ری سوود و به هره وه رگرتن به کار به یتریت.

فوشه: مژان! بی گومان، ئیوه ش هیز و تواناتان هه یه. به لّام با به کورتی بو تی بلّیم!... کولتو ده نیتریتته گه ره کی بوژ و از بیبه کان؛ بو ئه وه ی بیان خاته جموجۆل و تۆش خۆیشت «به مژان» له هه مان کاتا که گراکوس خه ریکی توند کردنی بلّیسه ی ئاگری نار ه زایی کریکاره کانه، ده بی ژیله موئی گراو یلیه کان تیک هه لّشپوینی... ئیجازه ده دن؟

دوران مایان له دارو دهستی سیز جیاده بی و به ره ولای فوشه دیت. فوشه هه رکه چاوی پیتی ده که وی به ره و پیوری ده روا، هه ردوو کیان پیکه وه له به رده می په رده ی شانۆکه دا زۆر له سه رخۆ و به ئه سپایی یه وه ده که ونه قسه کردن.

دوران مایان: ئیمه بریاری خۆمانمان داوه و هاتووینه ته پیشه وه. هیوادارین برپاره که مان په سه ند بکه ن. بی گومان ئیوه ئه وه ند ه ژیرن که چاوه رپی ئه نجامدانی کاریکی وه ها له ئیمه نه که ن که له وزه و تواناماندا نه بییت. خۆ ئیوه گه ره کتان نییه ئیمه ده ست پیشخه ر بین؟

فوشه: من ده توانم داخوازییه کانم که متر بکه مه وه. تکاتان لی ده که م ده ست به کاری هه یج شتیک نه بن. ئیوه جاری ته نییا بی دنگ و ته ماشاچی بن، با ئیمه ده ست به کارین و تا ئه و کاته ی تایه کی ته رازوو به سوودی ئیمه لاسه نگ ده بی؛ ئه وساکه قورسایی بی دنگی خۆتان بخه نه سه ر قورسایییه که ی ئیمه بو ئه وه ی زووتر بگه یه ئاکام.

دوران مایان: ئهم هه لّو یسته مان لا په سه نده. ئیمه نابی پارته که ی خۆمان له م گیرمه کیتسه یه دا به دنا و بکه بن. به لّام پارته که مان هه میسه له ته ک سه رکه و تنایه.

فوشه: ئېمەش لەمە زیتەر چاوەریتی هیچی دیکەتان لێ ناکەین. زۆر سوپاستان دەکەین.
دوران مایان مالای لێ دەکات و بەرەولای دەستە سیز دەگەریتەوه و لە
دووریشەوه هەر دەستی رادەوهشێنێ و لە دالانەکه دەچیتە دەرەوه.

فوشه: [لە کاتیکیا بەرەولای دەستە خۆی دەگەریتەوه] پێوستە فیری بەکارهینانی
تاکتیک بین. جوانترین کیژۆلە ی ئەم جیهانە، ناتوانیت لەو شتە ی که هەیه تی
زیتەر هیچی دیکە بدات. وا خاسترە بو ئیمە که ئەوانە هیچ جموجۆلیکیان نەبیت.
ئیمە دەبێ هەرچی زووترە دەست بەکار بین. ببو، ئەوه تۆ چیتە؟

بیو: من بەهۆی ئەم رێککەوتنە لە تەک ئەم خۆتیری و ناکەسانەدا هەست بەسووکیتی و
پووچیتی دەکەم.

فوشه: سکالا و گلەیی لە چی دەکەیت، تۆ تەنانەت زەحمەتت بەخۆت نەدا دەست بەکاری
ئەم ئیشە بیت.

بیو: هەرئەوهی که چاوم بقوئجینم و رینگەت پێ بدەم بەناوی ئیمەوه ئەم رێککەوتنە ئەنجام
بدەیت، خۆی لە خۆیدا کاریکی زۆر گەورەیه.

فوشه: کەس باسی تۆی نەکردوو. دەتوانی هەمیشە سویند بخۆیت که لەم بارەبهوه
ئاگاداری هیچ شتیکی نەبوویت.

بیو: وادەزانی ئەمنیش وەک تۆ - که هەرۆک ئاو خواردنەوه درۆ دەکەیت - دەبێ درۆ
بکەم؟ نه، من ئەوه نیم که حاشا لە بەشی خۆم لەم روورەشی ملنان بو ئەم کاره
بکەم. تەنیا دەتوانم ئەوهندە خۆم بخەمە نیو ئاگری مەترسی یهوه تاوهکو ئەم لەکەیه
لە خۆم پاک دەکەمەوه.

فوشه: ئارام بە! سبەینێ، بەشی هەموومان مەترسی دەبیت. بەلام چونکه حەز دەکەیت
زووتر بەپیری مەترسییهوه بچیت، مەودای ئەوهت دەدەم بۆ ئەوهی بەرەنگاری
رویسپیر ببیتەوه. لەتەک کولودا بچیتە بنکە ی ژاکوینەکان. هەر اوهوریا لەتەک
دارو دەستە ی رویسپیر لەوئ دەسپێرمە دەست تۆ.

بیو: لەوئ دەست دەکەم بەگێرەشیتوینی و ئاژاوه نانەوه. کولو، بێرەوه با برۆین! لە قوولایی
دلمەوه و بەهەموو هەستمەوه ئارەزووی تۆلە سەندنەوه دەکەم.

کولو: تۆلە لە کێ؟

بیو: لە خۆم! لە لاوازی و ترسنۆکی خۆم لە ناو ئەنجومەندا، و لە شەرمەزاری خۆم...

[دەگەل کولودا دەچنە دەرەوه].

فوشه: [بەوانی دیکە]

داواتان لێ دەکەم کاتر میتری دە ی سبەینێ کۆبوونەوه یه کمان پێکەوه هەبیت؛ بو
ئەوهی دەر بارە ی پیلان و بەرنامە ی کارکردنی سبەینێ راویژ و گفتوگو بکەین. لەو
دانیشتنەدا هەموو کارەکان رێکوپێک دەکەین. و بو گەمارۆکردنی بەرزەکی
وتارخویندەوه و شێوهی پەلاماردان پێکەوه رێک دەکەوین.

تالین: تکاتان لێ دەکەم یه کەمەین دەست وەشاندن بسپێرنە دەست من. ترزا
خۆشەویستەکم [رۆژنامە یه ک تەکان دەدات] بە ترسنۆکم دەزانێ؛ بو ی دەسەلمینم که
بو تۆلە سەندن وەک شیری زەمانەم.

باراس: [بەتوانجەوه]

شیری «خەویکی نیوه شەوی هاوین!» (٤٩)

تالین: [خۆی وا پیشان دەدا که گوتی لە هیچ نەبووه]. ئەم کاره بسپێرە دەست من.

فوشه: ئەگەر تا دوا ی تێپەر بونی شهو، هەر وا شیر بوویت سبەینێ بەیانی باسی دەکەین.
باراس: حەز دەکەم لە شەری نیو ئەنجومەندا جیگە ی من لە پێشەوه لە ریزی یه کەمدا
بیت.

فوشه: خاسترین جیگەم بو تۆ داناوه.

باراس: چیت بو پیشنیار کردووم؟

فوشه: ئیمە دەبێ پیشینی جەنگیکی دیکەش بکەین؛ جەنگی تۆ یه کان...

[دەستی باراس دەگری و پێکەوه بەرەولای دەرگای دەرەوه دەرۆن].

[پەردە دادەریتەوه]

کولو: تو شیت بویت؟ ده لپی هموو شتیکت له بیر چوتهوه؟ نه کینه یه ی له دلنایه و کینه یه ک که نه و به رامبر به تو هیه تی.

بیو: من جگه له گیتراویک که خه ریکه ده که ومه ناویه وه، هیچ شتیکی دیکم له بیرنه ماوه. و بو نه وه ی نه خلیسکیمه ناویه وه، به هه موو توانامه وه به نینوکه کانم چنگ ده هاویشم. نا! هه موو شتیک له یه کیتی له ته ک دوژمنه، خاستره.

کولو: نه ویش دوژمنه!

بیو: نه و دوژمنی منه؛ به لام من چیم به رامبر شوړشه مه زنه پیروزه که مان؟ نا! ناماده م هه رچی رق و کینه یه کم هیه فیدای شوړشی بکه م... ده ستمی بو دریتز ده که م... نه گه هه نگاویکی به ره ولای من هه لگرت، دوو هه نگاوه له ده هیتیم... کولو بیروه به برین. من بریاری خوّم داوه. با بچینه ژوره وه.

له ته ک کولو، سه ریان داخستوه، به په له به ره و ده رگای باره گای ژاکوبنه کان ده رۆن. له به ره رگاکه دا لوتیان ده ته قن ته وه به لووتی ده سته یه ک کلاو سووری چه کدار، به هو ی به رگه کانیانه وه ده یاناسنه وه و به وردی سه رنجیان ده دن.

ده سته ی ژاکوبنه کان: نه م نوینه ره سه گانه کین!... نه ری، نه مه «بیو»، سه ره وکی نه و کوّم له خو پریه یه که له کنوانسیون دژی رو بسپیره که مان چه نه ده دات. نه ری شهرم له خو ت ناکه ییت بو سوو ککردنی ها توو یته ناو مالی خو مان؟

بیو: با بچمه ژوره وه.

ژاکوبنه کان: ناچیته ژوره وه. دم و دانت ده شکینم. نیسقا نه کانی وردوخاش بکه. [ده سته یه له موسکادنه کان که له وه ده چن له مه و پیش له دووره وه چاودیری بیو و کولوبان کردین - به سه رکردایه تی کولتو - به په له دینه پیشه وه و ژاکوبنه کان دوور ده خه نه وه و ریگه بو بیو و کولو ده که نه وه]

موسکادنه کان: با بچنه ژوره وه. نایا رو بسپیر پتی وتون که ده رگا له رووی نوینه رانی کنوانسیون دا بخن؟...

که واته ده رگا به رووی کو مار بژهن. نه مه بو رو بسپیر شانازیبه که ده یانه ویت گوی له قسه کانی بگرن.

ژاکوبنه کان: نه مانه گه ره کیانه ناژاوه بنینه وه و نه هیلن که س گوی له قسه کانی بگری.

موسکادنه کان: نه گه ر پیوست بکات، رو بسپیر خو ی ده توانی به ره نگاریان بیته وه.

تابلوی سیانزه هم

[په ره دادراوه ته وه. له به ره می په ره که، روو به دانیشتون (۵۰) بیو و کولو را ده بوورن. بیو شپرزو دم و چاو گرژن دیته به رچاو، را ده وه ستی].

کولو: بیو، خیراکه! کوپونه وه که ده ستی پی کردوه، چاوه پتی چیت؟

بیو: گه ره کته چی بکه یین؟ چیمان کردوه؟ نه گه ر بچینه ژوره وه، ده پی له ته ک رو بسپیر دا بکه وینه قره و من خاس خوّم ده ناسم؛ هه ر که که و تمه نیو شه په وه، تا ته واو نه که م ده ست به ردار نیم. نه وساکه ئیدی هه موو پرده کان ده پسین.

کولو: نیستاکه ش هه موو پرده کان ته قیونه ته وه؛ تازه کار له کار ترازوه.

بیو: چیمان کردوه؟ نه قلی خو مان داوه ته ده ست کی؟

کولو: بریاری بکه و داوته؛ پاشگه ز مه به ره وه. دلته له چی کر می پی؟ نایا گومانته له راستی و دروستی و پاکیتی فوشه به؟

بیو: من ئیدی باوه ریم به راستی و دروستی و پاکیتی هیچ که س نه ماوه. به لام ته نیا باوه ریم به راستی کو مار هیه و ناتوانم دلی خوّم به هاو کاریتی له ته ک دوژمناندا خو ش بکه م.

کولو: نه مه خاسترین کاره بو پرزگار کردنی کو مار. دوا ی نه وه ی سوودمان له دوژمنه کافان وه رگرت، نه و سا که هه موویان بنی ده که یین.

بیو: نیمه یان کردو ته دارده ستی خو یان و ایان لی کردو یین ده ست بده ینه و ازیبه کی پر له تاوان. کولو، و ازیبه ک. نه گه ر له م و ازیبه سه رنه که و یین و بیدو رتینین؟... زور شت ده خه ینه مه ترسییه وه. بو نه م کاره ی که ملم بو دانه وان دووه، هه رگیز له خوّم نابوورم.

کولو: تو به لیتن داوه و ناتوانی بکشیتته دواوه.

بیو: من به لیتن داوه بچمه بنکه ی ژاکوبنه کان و به ره نگاری رو بسپیر بیمه وه. خاسه، ده چمه نه و و ده سته یه کیتی بو را ده کیشم.

ژاکوینه کان: کهواته بچنه ژووره وه. ئادهی بۆگه نی پیس برۆ بزنام. ئاگام لیتته، ئەگەر بچوولیتته وه... [مشتە کۆلهی برۆ بهرز ده کاته وه] بژی روبرسپیر!... هیتی بهراز تۆش هاوار بکه بلی «بژی».

بیو: بمی ژۆردار!

[قره قر ده که ویتته نایانه وه... هه ره شه له به کترده که ن موسکا دنه کان رتیگه ده که نه وه] کولو: بۆ هینانه دی به کیتی، خاست ده ست پی کرد.

[ده چنه ده ره وه. له هه مان کاتا په رده به رز ده بیته وه]

تابلۆی چواردهههم

شوین: ناو بنکه ی ژاکوینه کان

کات: [سه ره تای شه وی ۸ تا ۹ی ترمید (۲۶ تا ۲۷ ژوئیه)].

نزیکه سه عاتیك دوای کاتی تابلۆی دو انزه هه م، نیو هۆلی باره گای ژاکوینه کان خانه سازیه کی جوان و پیکو پیک پازاندوویه تیه وه؛ کورسی وتارخویندنه وه (مه نبه رتیکی کۆن) له لای راسته وه، ههروه کو هیلانه ی بالنده کان، له به رزایییه وه دیاره.

له خواره وه چوار ریزی قه نه فه بی کلیتسای، به درتژیایی به رامبه ر شوینی دانیشتنی خه لک ریزکراوه. له به رامبه ریه وه، له لای چه په وه چوار ریز قه نه فه ریزکراون. له سه رو ریزی چوار هه م، کورسییه کی گه وره و میزی سه رکر دایه تی دانراوه. له خواریه وه میزکی گه وره و درێژ هه یه.

هۆله که لاکیشه یه کی ته نگه و سه ر ده روازه که ی به تاق دروست کراوه. له وه سه ری هۆله که ده رگایه کی ژۆر بچوووک و کورت و ته نگ هه یه. روبرسپیر له پشت به رزه کی وتارخویندنه که وه دانیشته وه خه ریکی خویندنه وه ی وتاره که یه تی که هه ر ئه و رۆژه له کنوانسیون خویندرا بۆ وه و ئه و به وه سیه ت نامه ی خۆی داده نی. دانیشته وان به شپوه یه کی به کجار ژۆر ته شو بیک و ئافه رینه ده که ن. چاو تلک ه یه کی درشتی له سه ر لووتی دانا وه. ناوبه ناو بۆ ئه وه ی ته ماشای خه لکی خرۆشاو بکات، له سه ر لو تی لای ده بات و دایده نیته وه. ژۆر هیمن و له سه رخویه و ئه مه بۆ ته هۆی ئه وه ی که له سه ره تای قسه کردنه که ی دا و له کاتی وه رامدانه وه ی پرسیا ره کانی که لپی ده ک ریت وه ک ناو ده رپیتته سه ر ئاگری دوژمه نه کانی.

شپوه یه کی بێ باک و غه مناک و سته م لیکراوی به خو به وه گرته وه... له ناکاو قسه کانی توندو تیژ و به رده بیته. جمو جۆ لیه که ی سا کارو بێ گه ردن و جه ما وه ره که ی خسته وته جمیان. گو یگره کان واقیان ورما وه و ده میان دا چه قاندو وه و گو تیان بۆ قسه کانی شل کردو وه؛ هه ست و قسه کانی چۆ ته ناخی ده روونیا نه وه. توانای تیگه یشتنی خه لکی ده گه رپیتته وه بۆ چۆ نییه تی جوولانه وه ی لپوی روبرسپیر.

له راستیدا خه لکی هه موو قسه کانی به خوښی و به دل و به گیان و درده گرن و نه م و زعیه ته بالی به سهر هه موو نه م په رده په دا کیشاوه. له نیو دانیشتوناندا، کووتن، لویا، پایان، کوفینال و خه لکی دیکه ش و به رچا و ده که ون].

روبسپیر: [دهست ده کاته وه به خوښندنه وهی و تاره که ی]

... هه موو دژی من یه گیان گرتوه

جه ماوهر: نه، نه! هه موو نه! ئیمه له ته ک تو داین.

هاوار له جه ماوهر به رز ده بیته وه. بانگ و هاواریان و دهر برینی په زامه ندی خوښان بو قسه کانی، هه روک پوآله تی دهر بایه کی شه پولاوی و خرؤشاو خوئی دهنوتینی؛ نه لبه ته بی نه وهی به هیچ جوړیک له بریقه ی و تاره کانی روبسپیر که م بکاته وه].

روبسپیر: ترسنوکه کان، گهره گیان بوو بی شمرمانه بمخنه گوره وه!...

[خه لکه که ده که ونه جموچول و هاوار ده که ن]: «نه!»

هه لم کاته دا بیو و کولو دینه ژووره وه، و خوښان دهنوتینی نه ناو خه لکه وه و روبسپیر ده یان بینیت و بی نه وهی و پیشان بدا که چاوی پیان که وتوه دهست ده کاته وه به قسه کردن] له سهر پرووی زهوی ته نیا یادگاریتی زورداریکم لی ده مینیتته وه... [جه ماوهری خه لک به رپه چی ده ده نه وه] نه وانه، نه و خوښه ویستیه ی ئپوه که له دلئ مندایه، باوهر پیک که ئپوه به منتان هه یه، شوینه واری کرده وه کانم - واته ته نیا هیزی راستی و دروستی من - ناوده نین زورداریتی... نه و خوښی و بی ئاپرووانه نیازبان وایه ریگه له پیروژترین و نازادترین ههستی مرؤفایه تی، واته ری له دؤستایه تی ئیمه بگرن و تیکمان بدن...

[فریادو خوښه ویستی جه ماوهر ده خاته جوښ و خرؤش]

جه ماوهر: هاوری! هاوری نهی هاوری که مان!

روبسپیر: زورداریک! من! نه من کیم که تاوانبارم ده که ن؟ کوتله به کی نازادی په نجه درانی کومار...

پیره ژنیک: [به دهم گریانه وه]

ماکسیمیلین! تو قه دیستی کی پیروزی!

روبسپیر: ... هه به و نه ندازه یه ی که دوزمنی تاوانم، مه گهر نه بوومه ته قوچی قوربانی تاوان. هه موو تاوانباره کان، یاسا ترینی کاره کان، پیروژترین و بی گونا هترین

ههسته کان، به تاوان داده نین و نه و نه وینه ی به رامبه ر به ئپوه و له پیناوی ئپوه دا هه یه سه رزه نشت ده که ن. ری نادهن کاریکتان بو نه نجام بده م، تاوانم پی ده لکی نین. هوښ و ههستم لی زهوت بکه ن ده چه ریزی به دبه خترین مردوان.

دهسته یه ک له کیژوله کان: [به گریانه وه دهستی بو دریتژ ده که ن]

ماکسیمیلین! به دبه خت مه به؛ به دبه خت مه به... چونکه ئیمه ده تپه رستین...

روبسپیر: ... ته نانه ت له مافی هاوشاریه تیش بی به شم؛ چی ده لیم؟ به هیچ جوړیک ناهیلن که ئه رکی نونه رایه تی خو م به رامبه ر به خه لک به دی به ینم. نایانه ویت قسه تان بو بکه م. گهره گیان نیبه قسه و درده دلتنان له ته کا بکه م.

کولو: [به بیو]

هونه رمه ندیکی کومیدی! غه لته ده کا. جگه بو خوئی ئیدی قسه یه کی دیکه ی نیبه.

بیو: [به شوپوه یه ک که سوزی گهرمی دهر وونی خوئی ئاشکرا ده کا، روو ده کاته رؤبسپیر]

روبسپیر! ئیمه هه رگیز دوزمنی تو نین.

روبسپیر: [چاوی لکه که ی لاده بات و به وردی دهر وانیته بیو و کولو]

بروانه نه م دوزمنه غایانه؛ چو ن چونه گهره کیانه له پشته وه خه نجه رم لی بدن و به هره ی خراب له دلپاکیم به رن. چه ند دؤستایه تی یان له ته ک کلکه سوو ته و قروسکه ی^(۵۱) سه گیتی یان ناو تته یه!...

بیو: [ده یه وئ قسان بکا]

روبسپیر!

روبسپیر: ... له نا کا و دهم و چاویان تاریک داها تبو، خوښی به کی درنده له نیو چاویاندا ده دره وشایه وه. نه مه له کاتی کا بو که پیان و ابو گشت نه و پیلانانه ی که بو مل نواندن من دایان رشتبو، سه رکه وتوه...

بیو: [به تو وره یی به کی هیوا برینه وه روو ده کاته روبسپیر]

ئیمه ئاشتیمان ده وئ، ئیمه یه کیتی مان ده ویت!

روبسپیر: [وهک نه وهی هیچی نه بیستی ت]

ئیمرؤ چونکه ئپوه به رگرم لی ده که ن، ترس چوته دلئانه وه و ده یانه وئ دل م رابگرن...

بیو: [هاوار دهکات]

ئەمە راست نییە. من بەراستەم.

روبسپیر: ... ئەوان بەدوای دەرفەتیکا دەگەڕێن، بۆ ئەوەی دووبارە پیلانی تاوانیکی نوێ برێژن. چەندە خوێنپێژ و پەست و بێ ئاکارن!...

جەماوەر: ئەژدەیا نییە... [ئیشارەت بۆ بیو و کولو دەکەن] هەردووکیان، ئەوەتان. با تەفروتونایان بکەین.

بیو: دەمەوێ قسان بکەم.

کولو: سەرۆک پێگەم پێ بدە با قسە بکەم.

دەنگیان لەنیو هەراو هۆزیای خەلک خەفە دەبێ

بیو: [بەرەو لای بەرزەکی وتارخوێندنەوهکە هیئرش دەبات]

روبسپیر گەرەکمە بۆ دواجار بیروباوەری خۆم دەپریم. باوەرام بدەمەوه.

زۆر بەتوندی بیو دوور دەخەنەوه، جەماوەر بەتوورپەیبیەوهو ئەو و کولو تێرۆ دەکەن، روبسپیر و پیشان دەدات کە نایان بینیت.

روبسپیر: ئەوانە مەرگی منیان دەوێ... ئاها! بێ هیچ داخیکەوه ژینی خۆمیان دەدەمێ.

جەماوەر: [دەستی خۆیان بۆ درێژ دەکەن]

تەنیا بالمان مەکە. لەتەک ئێمەدا بمێنەرەوه.

روبسپیر: من پەندو ئامۆژگاریم لە رابوردوو وەرگرتوو و پێشبینی پاشەرۆژ دەکەم؛ بۆچی

دەبێ خۆمان بدەینە دەست ئەو شتەنەوهی کە هەمیشە درۆ و تەلەکە تیا یا

سەردەکوێ بەسەر راستی و دروستیدا. دادپەروریتی تەنیا بریتییە لە درۆ. بۆچی

گلاوترین سەوداکان جێگە بەرزەوهندی پیرۆزی مرۆقاییەتی دەگرن؟

چۆن چۆنی پیاو دەتوانی دان بەخۆیدا بگرێ و بەرامبەر ئەشکەنجەیی دیداری ئەم

پیاوکۆژانە خۆی رابگرێ کە بەشێوەیەکی ترسناک جێگە بەکتری دەگرەوه و

رەوانی پیس و ناحەزی خۆیان لە ژێر پەردەیی دژکامی و تەنانەت دۆستاییەتی

دەشارنەوه؟ کاتییک کە دەبینم لافاوی شوێش، کۆمەڵێک لە خراپییەکان لە تەک

خاسییەکاندا ویکرا رادەمالت، لەترسی ئەوەی نەوهکا نزیک بوونەوه لە مرۆی بێ

فەرۆ خوێنپێژ ئەمنیش بەدناو بکات، هەموو لەشم دەکەوتیتە لەرزین.

بەلام ئیستا، ستایشی ئەو رِق و کینەیه دەکەم کە بەرامبەر بەمن هەیانە و بۆتە پردییک لەنیو من و ئەواندا. ئەوان بەم زووانە دەمکوژن.

جەماوەر: [نرکەیان بەرز دەبیتەوه]

نە نه...

روبسپیر: ئاوتینە میژوو ئەوەمان پیشان دەدات، کە گشت ئازادیخوازان رەنجیان کیشاوه

و بوونەتە قوچی قوربانی بیگومان ئەو کەسانەیی کە زولم و ستمیان لێ کردوون،

ئەوانیش مردوون و بەدناو بوون. بەلام مەرگ دەرگای نەمری و زیندووویەتی بەرەو

رووی پیاوچاکان و راستان. دەکاتەوه...

[دەم و چاوی گەڕژ دەبێ، دەنگی دەکەوتیتە لەرزین، قسەکانی خۆی دەپرێ و سەر

دەنەوتینێ هەرودک ئەوەی بیەوتیت فرمیسیکی چاوی بشارتیتەوه. جەماوەر بەکۆمەڵ دەکەونه

گریان و دەستی خۆیان بۆ درێژ دەکەن]

ژنییک: [بەگریانەوه]

دە مەگری!

[ژنییکی بالا بەرزێ پتەو و نەترس. بەهەنسکی گریانەوه]

ئەیی گەنجینەکەیی ژینم! وەرە باوەشم.

ژنییکی دیکە: [لە کاتییک بەدەستەسەر فرمیسیکی چاوی خۆی پاک دەکاتەوه، دەبەوێ خۆی

بگەیهنیتە روبسپیر]

ئاها! با فرمیسیکەکانم بسرمەوه.

پیرەژنییک: ئەیی عیساکەم!

پیاوکان: [هەموویان توورین]

هەرگ بەسەر ئێوه، کە روبسپیری ئیمە دەخەنە گریان... دەبێ هەموویان

هەلواسین... نە، دەبێ هەموویان بسووتین.

داود: [بەگریانەوه]

ئەیی پاکترین کەس، تۆ نامریت و هەمیشە زیندوو نەمریت!

روبسپیر: [سەری خۆی بەرز دەکاتەوه، دلۆپتییک فرمیسیک لە چاویا نابینریت و خۆی

رادەگریت. بەدەنگییکێ وشک و برەر و ترسناکەوه]

ئەمەن دەمرم، با وابیت! بەلام نامرم تا وەسیە تیکی ترسناک بۆ دلی دوژمنانی خەلک بەجی نەهیتلم. من واقیە تیکی ترسناک و کوشندە و مەرگیان لەتەک وەسیەت نامەکەما پی دەدەم.

جەماوەر: [دوو پاتی دەکەنەو]

مەرگ!

رۆبسیپەر: فەرمانرەوایانی شۆرش! نیشتمانیان رزگار کردوو؛ پێویستە پاکێ بکەنەو و رزگاریشی بکەن لە دەستی ئەو غایانەیی کە دەیانەوی بەرەو نەمانی بەرن. ئیمە کاریکی گرنگ و مەزەمان دەست پی کردوو. کۆماریکی فرە گەورەمان لەسەر بنچینەیی ئەقل و راستی و دروستی پیک هیناوە. ئەگەر ئەقل و ژیرییتی فەرمانرەوایەتی نەکەن و راستی و دروستی پێشیل بکرین، ئەو ساکە فەرمانرەوایەتی دەکەوێتە دەست غایانەتکاران و پلە و پایە پەرستان. سەرکەوتن خۆی لە خۆیدا ئەگەر ئەقل رابەریتی نەکات، شتیک نییە جگە هۆ و رێگەپەک بەرەو پلەو پایە پەرستی و دیل کردنی ئازادی.

تاویک کەم تەرخەمی و چاوقونجاندن و جلەو شلکردنی شۆرش؛ ئەوساکە بەچاوی خۆتان دەبینن چۆن ئیستیبداد بەسەر شۆرشدا سەردەکەوێت.

رابەرانی دارو دەستەکان، پاشقول لە نوێنەرە راستەقینەکانی خەلک دەگرن و جی پێیان لیژ دەکەن. سەدەپەک شەپو شۆری ناوخواپی و براکوژی، نیشتمانمان بەرەو مائ ویرانی و کاول بوون دەبات. ئیمە خۆمان بە دەستی خۆمان نیشتمانمان دوچاری چەرمەسەری دەکەین و بەرەو پروو داویکی دلتهزین دەبەین و ئەوساکە بەدکرداریەکانی خەلک ئاویتە بیڕەو بەرەو بەرەو کانی ئیمە دەبی کە دەبوا بەرەو مەرفایەتی سودمەند بواوە.

با راپەرین و هەلسینە سەر پی. جلەو توند بکەینەو تا شۆرش دووبارە بێتەو و سەر رپی راستی خۆی. ئیمە گەیشتووینەتە دەورانییک لە ژیان کە پیش ئەوێ بەئامام بگەین، راویستەن بۆ تاویکیش، مایە نابوودی و لەناوچوونە و بەرەوپاش رۆیشتنە. خاسە با پیکەو بۆ پیشەو بەرۆین.

جەماوەر: [ئەم رستە یە بەئاهەنگی ماریسز دەلێنەو]

بۆ پیشەو بەرۆین. چەک هەلگەین. بەرەنگاری دوژمن بێنەو.

جموژۆل دەکەوێتە نیو هەمووان، هاوارو فریاد بەرز دەبێتەو، «مارسین» ئالو و الا بەسەر سەریانەو دەشەکیتەو

رۆبسیپەر: [بەئارامییەو، بە دەست راوەشاندنییک، هەموویان بی دەنگ دەکات. پاشان بەهۆی رەوانییتی خۆیەو، هەردوو دەستی کە تا ئەو کاتە لە خوارەو بوو - بەرەو رۆوی جەماوەر درێژ دەکاتەو]

خەلک! خەلکی من! لیت دەترسن، و پەلامارت دەدەن و سووکت دەکەن، فەرمانرەوای تویت؛ بەلام هەمیشە وەک بەندە رەفتارت لە تەک دەکەن. لە یادت نەچت، بییری لی بکەرەو ئەگەر لە کۆماردا، دادپەرەریتی فەرمانرەوای تاک و تەنیا نەبی، ئازادی جگە لە ناویکی روت هیچی دیکەیی نامینیت. ئەگەر زولم و ستم لە ناو نەچت، تۆ هەرگیز ناتوانیت کۆت و زنجیرەکانی بپسینی؛ بەلکو تەنیا دەتوانی بیانگۆریت. بییری لی بکەرەو، سستی و لاوازی تۆ بۆتە هۆی ئەوێ چەند کەسیکی تاوانبار ئیشوکاری تۆ بگرەن نیو دەستی خۆیان؛ ئەوانە لە تۆ دەترسن.

ئەم پیلانە تاوانبارییە، و ئەم کەین و بەینکردنە دژی ئازادی گشتی، لە ناوەندی کوانسیون و لە ناو جەرگەیی هاوکارانی تاوانیان - واتە کۆمیتەیی هیمناهیەتی گشتی - دەگێریت.

دوژمنانی کۆمار لە کۆمیتەیی رزگاری خەلک، بەناوی دەولەتییک لە ناو دەولەتییکدا هەرەک دەولەتی تاوانبارەکان بەرەلستی کۆمیتەیی هیمناهیەتی گشتی دەکەن. تەنانەت ئەندامانی کۆمیتەیی رزگاری خەلکیشیان لە خستە بردوو و کردووینانەتە دار دەستی خۆیان بۆ پیلان گێران. ئەم هاوکارییە غایانەت کارییەیان خەریکە نیشتمان و نیشتمانپەرەران بەرەو هەلدیر و لە ناوچوون دەبا. دەبی چی بکەین؟ پێویستە غایانەکان لە ناو بەرین، دەبی لە کوانسیون بنبریان بکەین، دەبی هەرچی زووتر کۆمیتەیی هیمناهیەتی گشتی و کۆمیتەیی رزگاری خەلک پاک بکەینەو لەم غایانە، و یەکییتی نیو دەولەت بەدەور بەری کوانسیونیتییک کە خاوتین کرابیتەو لە غایان، و پیک هاتبی لە ئەنجومەنییک کە هەموو ئەندامەکانی بەشەرەف و پاک بن، پتەوو بەردەوام بیت.

هەر ئیستاکی، لیترەو، بەشپۆیەکی رەسمی پیتان رادەگە بەنم کە لەمەودا من

جگه له دوو پارت، هېچ پارتيکي دیکه بهرېسمیهت ناسم: پارتی هاوشاریبه خاسه کان و پارتی هاوشاریبه خراپه کان. نیشتمانیپهروه ریتی مال و مولکی هېچ کس و تاقتیکی تایبه تی نیبه؛ به لکو بریته به له فهزبله تیک.

له کانگه ی دلتيکی له رزوک له نه زمونی خیانهت، داوا له همموو مرؤفه خاسه کان ده کم به دهم کوماره وه بېن و یاریده بدن. نه وانه له هه شوینیکه وه هاتېن دهستی یارمه تیبيان بؤ دريژ ده کم. با همموو دژي تاوان یه ک بگرين، فه رمانره وایي گهل که له سه رچاوه ی کنوانسیونه وه هه لقلولایت - به همموو هیترو تواناوه له سه ر که لاوه ی همموو پیلانه کان دابین بکه ین. با پیکه وه نه وئ بکه ینه مه لبه ندیک که تیشکی دادپهروه ریتی و نازادی لیوه هه للیت. دادپهروه ریتی! [جه ماوه ر هه موو پیکه وه هاوار ده کم، دادپهروه ریتی].

رؤبسیپر: نازادی!

[خه لک دوویاتی ده که نه وه]: نازادی.

رؤبسیپر: دوو بنچینه ی راگری کومار - نه م دوو بنچینه یه نه گهر بې نه وه ی دوچاری هممه جوړ جوتندان و هه ره شه لیکردن بېن - ده ست بدات، ده گه یستمه ناکامی نه وه ی که همموو بنچینه کان ژیر بې خراون و زولم و سته م فه رمانره و امانن.

به لام نه؛ نابی بې دهنگ بم؛ چونکه نه هه ره شه و نه جوتین دان، هېچ شتیک ناتوانی بهرنگاری که سپیک بېته وه که فه رمانی نه وه ی هه یه و ده توانی له پېناوی نیشتمانیدا خوی فیدا بکا و بمرئ.

با بکوزن؛ مه حاله بتوانن ناچارم بکه بې دهنگ بم و مل بؤ تاوانه کانیا ن دانه وینم. من خولقاوم بؤ نه وه ی دژي تاوان خه بات بکم. نه بؤ فه رمانره وایي کردن. من قسه کانی خوم کرد.

[له کاتیکا که دهنگی بهر زکردبؤوه، له پر بې دهنگ ده بېت. تاوتیک همموو کش و مات ده بن. له ناکاو دهنگ و هاواری خه لک بهر ز ده بېته وه].

[رؤبسیپر به دده ست راوه شانديک همموویان بې دهنگ ده کاته وه].

رؤبسیپر: هاوړیيانم! من وه سیهت نامه ی پاش مه رگم بؤ خوتېندنه وه.

مقو مقو ده که وپته نیو جه ماوه ره که

رؤبسیپر: [تارام و له سه رخو]

له راستیدا نه وه م بې راگه یانندن...
[پیره ژتیک: له هوش خوی ده چی]:

عیسا! عیسا!

رؤبسیپر: له میژه بهرنگاری پیلانه چه په له کانیا ن بوومه ته وه؛ ناشنایه تیم به هیترو توانیا ن هه یه. ده زانم ته نیا چه ند رؤژتیک زیتر له ژیانم نه ماوه. بې هېچ ترس و داخیک خوم ده دمه ده ست. بیره وه ریبه کانم ده سپیره ده ست نیوه، بهرگری لی بکه ن!... ریبازم بگرنه بهر. و با نیستاکنی مالئاوایی له یه کتری بکه ین! کاتی نه وه نزیک بؤته وه که نوکه رانی نیستیب داد، جامی شه و که رانم بده نه ده ست. چاوتان بې ده که وئ زور به ناسووده یی ده یخومه وه.

داود: باوه شی پیا ده کات

نه گهر تؤ بیخو بته وه، نه منیش له ته ک تؤ دا ده یخومه وه!

جه ماوه ر: [واقیان ورماوه و حه په ساون]

نیسه ش هه موومان ده یخو بته وه! [هه موو ده ست ده که ن به پر مه ی گریان؛ به دهم و چاوتیکی پر له غه م و په ژاره، تووره ده بن] کاریک ده که ین، نه وانه ی ده یانه وئ بتکوژن، بیخونه وه!

بیو و کولو که له نزیک ده رگا که وه راویستاون، پیشان یه کتر ده دن و هیرشیا ن ده که نه سه ر.

بیو: [له کاتیکا پالیا ن پیوه ده نیت]

غایینه! چون ده ویرن ده ست له پرووی نه ندامانی کومیه ته ی بالای ناوه ندی بهر ز بکه نه وه؟

یه کی له ژاکوینه کان:

[یه خه ی بیو ده گری و رایده وه شینی] نه ری ده ویرم، ده ویرم شه قیسی تی هه ل بدم. شه قیتک له بیو هه لده دات. بیو فره توره ده بی و په لاماری ده دات. کولو به مشته کؤله شه ریا ن له گه ل ده کا.

کولتو و دارو ده سته که ی بیو و کولو له ده ست کومه لانی خه لک رزگار ده که ن و پیا ن ده لین]:

هاوشارییه‌کان، هیچ رامه‌وه‌ستن! خیرا به‌په‌له خۆتان رزگار بکه‌ن و بچنه دهره‌وه. نیمه له‌پاش ئیوه به‌رگری ده‌که‌ین.

[بیو و کولو راده‌که‌ن. موسکادنه‌کانیش پاش ئه‌وه‌ی که‌می‌ک شهر له‌گه‌ل ژاکوینه‌کان ده‌که‌ن، ئه‌وانیش هه‌لدین].

کوتون: [له‌به‌رده‌می به‌رزه‌کی وتارخوتینده‌وه‌که دانیشتوه]

پاسه‌وانه‌کانی فوشه‌وه موسکادنه‌کانی ده‌ناسمه‌وه؛ به‌لام ئه‌و خۆی فره له‌وه زیره‌کتره‌که به‌دوایانه‌وه بیت. له‌ده‌ستمان دهرده‌چی؛ ده‌بی چاوم پیتی بکه‌وی، ده‌بی له‌نیوه ده‌ستما بیت.

[ده‌لێت] بیبه‌نه دهره‌وه.

کوفینال: [پاش هاتنه‌ خواره‌وه‌ی روبسپیر له‌سه‌ر به‌رزه‌کی وتارخوتینده‌وه، ئه‌م ده‌چیته پشت جیگه‌که‌ی] هاوشارییه‌کانم، گویتان له‌ وتاره‌کانی روبسپیری نه‌مرمان بوو. دوژمنه - ترسنۆکه‌کان که له‌م وتارانه‌ ده‌ترسان - ئیمرۆ سه‌رله‌به‌یانیه‌وه هه‌ولیان داوه که ئه‌م وتاره له‌نیوه ئه‌نجومه‌ندا نه‌خوتنرتیه‌وه و بلاو نه‌بیتیه‌وه، و به‌م کاره‌یان ده‌ستنیشان کراون. داوا ده‌که‌ین له‌ سه‌رکردایه‌تی ژاکوینه‌کان، ناوی هه‌موو ئه‌و غایناهی که له‌م کاره‌دا به‌شداربوون تو‌مار بکات.

[جه‌ماوه‌ره‌که ره‌زامه‌ندی خۆیان بو‌ئهم پێشنیاره دهرده‌برن، کوفینال له‌ نیوه‌غه‌لبه‌غه‌لبی خه‌لکه‌که‌دا ده‌ست ده‌کا به‌خوتینده‌وه‌ی ناوه‌کان]

پایان: [له‌ روبسپیر نزیک بو‌ته‌وه و دیته به‌رده‌می په‌رده‌که]

روبسپیر! هه‌موو شت ئاماده‌یه؛ ته‌نیا یه‌ک وشه له‌ ده‌مت بیته دهره‌وه به‌سه، ئه‌وساکه ئیمه هه‌موو خه‌لکی پاريس دهرووژینین. تا پێش شه‌فه‌ق گسک له‌کنوانسیون ده‌ده‌ین و پاکی ده‌که‌ینه‌وه. بارودۆخ له‌ سوودی ئیمه‌یه؛ ته‌نیا وشه‌یه‌کی تو به‌سه. قسه‌بکه!

[هاورپیکانی دیکه - که دهروربه‌ری روبسپریان گرتوه - دووپاتی ده‌که‌نه‌وه]: ده قسه‌بکه).

روبسپیر: نه، پایان! من جگه له قسه‌کانم چه‌کیتی دیکه‌م ناویت و جگه له یاسا هیچ پالپشتتیکی ترم گه‌ره‌ک نییه. تو شوینه‌واریان له‌سه‌ر گیان و په‌وانه‌کان ده‌بینی.

پایان: هه‌رگیز له‌م باره‌یه‌وه له‌ته‌ک هاوری به‌ئه‌مه‌که‌کانت قه‌زاوه‌ت مه‌که. ئه‌وان پالپشتی

تۆن. به‌لام پێوسته له‌سه‌رمان خیرا و به‌په‌له و بی وچان زوربه‌ی زۆری سوپا - که رارا بوون و به‌هۆی غیانه‌ته‌وه خه‌ریکن ده‌که‌ونه نیوه‌له‌کاوه‌وه - بو‌لای خۆمانیان رابکێشین. غیانه‌ت له‌ کنوانسیوندا هیتلانه‌ی کردوه.

روبسپیر: سبه‌ینی به‌ره‌نگاریان ده‌مه‌وه.

پایان: وربابه له پشته‌وه خه‌نجهرت لی نه‌دا.

روبسپیر: له هیچ شتی ناترسم. راستی و دروستی و پاکی پاسه‌وانی من. ئه‌من باسی واقیبه‌ت ده‌که‌م، و ئه‌ویش سه‌رده‌که‌وی.

پایان: ئه‌گه‌ر بیتن واقیبه‌ت بینیته سه‌ر زمانت؛ به‌لی، سه‌رده‌که‌وی. به‌لام ئه‌گه‌ر بیخنکین؟

روبسپیر: واقیبه‌ت مه‌حاله‌ بمریت و له‌ناوبچی.

کوفینال: [له‌کاتی‌که دیته لای پایان]

روبسپیر، با به‌رگری لی بکه‌ین.

روبسپیر: ته‌نیا واقیبه‌تیک - واقیبه‌تیکي رووت و قووت - نه‌هیچ به‌رگرییه‌کی تر [روو ده‌کاته ئه‌و خه‌لکه‌ی له‌ دهروربه‌ریدا خر بوونه‌ته‌وه] بی هوده رۆژمان نه‌بردۆته سه‌ر. دوپله، با ئیمه‌ش برۆین و تاویک بخه‌وین.

[ده‌چیته دهره‌وه]

په‌رده داده‌درتیه‌وه

کارنو: هه رکه ده بیستم تۆبش که ربه تی و قسه قۆره کانی ئەوان دوو پات ده که یته وه، ناگرم تی بهر ده بی. تۆ باوهرت پیتی نییه. تۆبش وهک ئیمه ده زانیت بۆ پیگه یاندنی کرێکارێکی خاس، کات و ههول و تهقه لایه کی یه کجار فرهی ده ویت. هه چ موجه یهک ناتوانی ئەم کاره ئەنجام بدات.

پریر! ئەمن و تۆ بۆ ئەوهی ئەو کارزانانی - که وهک ئیمه له قوتابخانه ی سهختی و تهنگه چه له مهبی خۆیان پتی گه یاندوه - لای خۆمان رابگرین، یهک به دوای یهک خه ربکی شه ر به ریا کردن (۵۲).

لنده: ئینسان ئەوه ندەش گه وچ نییه. بزانیته که شتیک زیان به خش بی بۆی، بۆ ماوه یه کی زۆر لای خۆی رابگری و په سه ندی بکات. ئەوان پاش ئەوهی ئیمه یان خسته ناو چه له وه، خۆیان جی پیتی ئیمه ده گرنه وه. دووباره سهختی و ناخۆشی دهست پی دهکاته وه. هه چ شتیک نییه له جیهاندا مرفۆف نه توانی چاوی لی بپوشیت.

کارنو: پرۆ ئەم قسانه بۆ پیسیستراتۆس بکه. ئەو ئاماده یه کۆمار پارچه پارچه و تهفروتونا بکات.

پریر: ئەم پارووه زۆر گهوره یه بۆی، له قورگی ده گیریت و بۆی ناخوریت.

کارنو: ئەو ئیمه لهت و پهت دهکا. ئایا ده بی رتیکه ی بدهین ئەم کاره بکا؟

باره: [چەند نامە یه ک ده هینته لای کارنو و ده چریینتی به گوتیا] رتیکه ی پی نادهن و بیستومه که تۆ خه ربکی چاودیری کردنیته؛ به لام که میتک له سه رخۆترو هیدی تر قسان بکه.

کارنو: [ئه گوتیه ی به و ئیشاره ته ی که باره ر، سن ژوستای پیشان داوه که تا ئەو کاته به روالهت خۆی زۆر خوتین سارد پیشان ده/]. ئه ری، کاتێ که ئەو زۆرداره خۆی لیته نییه، چاو و گوتیه کانی لیته ن. گوتیکه کانی ده قرتینم و ده یانخۆم.

پریر: خاسه، کارنو ی خۆه لکیش! ئەگه ر ده توانی بی قسه کردن خه ربکی کارکردن به.

کارنو: [هه لسا وه ته سه ر پی. به لۆقه لۆق به ناو هۆله که دا هاتوچۆ ده کا و به ره و لای په نجه ره کان ده روات].

ئۆف! وا ده خنکیم!... په نجه ره کردنه وهش سوودیکه نییه. هه وا پاک نابیته وه.

[به رگی نۆینه رایه تیه که ی ده ردینتی. پریر و لنده کراواته کانی خۆیان شل کردۆته وه و دوگمه ی کراسه کانیان کردۆته وه، ته نبا جل و به رگی باره ر و سن ژوست ریکوپیکه. جگه

تابلۆ پانزدهههههههه

کات: [هه مان شهوی ۸ تا ۹ ی ترمید و «۳۶-۳۷ ژوئیه» نزیکه ی کاتزیمیری به کی به یانی (پاش نیوه شه و).]

شوتین: کۆمیتهی رزگاری خه لک

کارنو، لنده، پریر دولاکوت در، باره ر. بی دهنگ خه ربکی کارکردن. که میتک له ولایه نه وه، سن ژوست، خه ربکی راپۆرت نووسینه.

کارنو: [نامه یه ک ده دا ته دهست لنده که به ته نیشته وه دانیشته وه]. لنده! ها ئەمه ئیمزابه ک... [هه روا که لنده خه ربکی ئیمزاکردنه، ته ماشای ئیمزاکردنه که ی دهکا، له پاشان نامه که ی لی ورده گری و ده یداته دهست پریر]

پریر: [به په شوکا و بیبه وه] بی شه رف!

لنده: به کی ده لیت؟

کارنو: به و غاینه ده لیم که هاوردمانه ته لای خۆمان و له ئەنجومه ندا له پشته وه خه نجه رمان لی ده دات.

لنده: هیشتا هه ربیری لی ده که یته وه؟ خاسه، کاره کهت بکه. نابج کاره کائمان دوا بخه ین. کارنو: هه رگیز کار ی ئەمڕۆم نه خسته ته سبه ینی؛ به لام ئەمه نابیته هۆی ئەوهی که بیر نه که مه وه.

لنده: کارم فره یه و ده بی به حیسابی بژیوی دو انزه سو یا رابگه م.

کارنو: له وانیه سبه ینی لهم کاته دا که سانی تر له جیگه ی ئیمه دا بن.

لنده: هه ر له بهر ئەمه خاسته رایه که کارنامه و حیسابی راست و دروستتریان پی بده م کارنو: ستایشته ده که م؛ به لام کاتیک ئەمانه بکه ونه دهست که سانیکی گیل و نه زان و دووروو، ئەم کارهت به ده ردی چی ده خوا؟

لنده: هه ر به م شتیه یه ی که ئیمه فی ر بوین، ئەوانیش فی ر ده بن. نیاز و پیوست کرێکاری خاس پی ده گه یه نیت.

له سن ژوست نهوانی دیکه گشتیان نۆقره یان لئی براوه. کارنو روو دهکاته سکره تیریک که تازه وا دیته ژووره وه [

ها، له شه و نشنی چ باسه؟

سکره تیره که: له بنکه ی ژاکوبنه کان هه رایه.

کارنوا: خاستر. له هه موو شتی خراپتر نه وه یه که روبسپیر، له نیبو بی دهنگی ریز لیتانی گارانه کانیا، ری و ره سمی «مس» به جی بهینیت.

[دووباره دهگه ریته وه سه جیبی خۆی، داده نیشیت و خه ریکی نووسین ده بی].

باره: [دهنگی خۆی نزم دهکاته وه، رووده کاته پریر].

هه رجیبه بکه ی، بی هووده یه؛ نابزوتیریت. واخۆی پیشان ده دا که گویی له هیچ شتیک نیبه.

پریر: چی ده نووسیت؟

باره: کۆمیتته داوای راپۆرتیکیان لئی کردوه بۆ کۆبوونه وه ی ئیمپرۆکه ی نه نجوومه ن. خه ریکی نووسینی نه و راپۆرتیه.

کارنو: [به ده م نووسینه وه]

زۆر درهنگه؛ ده بویه چاوم به بیوو کولو بکه وتایه.

باره: نایا چوون بۆ ژاکوبن؟

کارنو: هه ردوو کیانمان خستۆته گیانی پیسیستراتوس. بیو له داخی نه و نشستیبیه له ناو نه نجوومه ندا به سه ری هاتوه، نۆقره ی لئی برابوو؛ خه ریک بوو له ناو گری تۆله ده سووتا. کولو له بریتی نه وان دهنگ ده دا.

باره: نه مه دهنگی شه بیوری «نه رجا» (۵۳) یه و هیچ دیوارتیکیش نیبه بتوانی به ره له سستی نه و دهنگه بکات.

پریر: که واته هه رچی زووتر بیقوجینه و بۆی ده رچۆ. دهنگی شه بیوری دیته گوی.

[دهنگی هاوارو فریادی کولو له ناو دالانه که وه دیته گوی]

کارنوا: [هه لده سیتته سه ر پی]

نیستاک، نه وان؟ چی رووی داوه؟

[دهرگا که له گه ل غه لبه غه لب و دهنگه دهنگ ده کرتیه وه].

بیو و کولو به پرتا و خۆیان ده کهن به ژوورا. هه ردوو چاویان، زیت بووه. جلویه رگیان نارپکویپکه.

بیو رهنگی هه لیزرکاوه، خۆی ده خواته وه.

کولو، نه وه نده تووره یه کهف به لالغاویه وه دیته خوار؛ ده لئی سه کته ی کردوه.

کولو: تۆله! ئابروو چوونیتی سه یه! کۆمیتته یان سووک و رسوا کرد.

بیو: پیوسته بنکه کانی ژاکوبنه کان دابخرتین

باره: چییان کردوه؟

کولو: نه وه نده شوولیان لئی هه لکیشاوه که ده ستیان به رووی ئیمه ش به رز کرده وه. نه وانه ده میان به ستم؛ ده می من!

کارنو: وه تو رپگه ت پی دان ده مت به ستن.

بیو: نه وان سه د که س بوون، هه زار بوون... هه موو داروده سته ی روبسپیر بوون. هه رکه ویستمان قسه بکه ی، په لاماریان داین...

کولو: پیاو هه کانی خه ریک بوون پارچه پارچه مان بکه ن.

بیو: لیتان دام.

کارنو: نای، پیاو کوژان!

بیو: [به تووره بیبه کی بی ده سه لاتانه]

ئابرویان بۆ نه هیشتم. به لای خۆمه وه چووبووم بۆ نه وه ی بۆ دوا جار ئاشت ببه مه وه له گه لیانا.

کارنو: بۆ چی خۆت له م کاره هه ل قوتان؟ نه مه کاری تو نه بوو... خاستر...

کولو: [ده لوورتینی]

تۆله! ته پل لئی بدن. هه موو به شه کان ناماده بکه ن.

سن ژوست: [دوو له مانه به ته نی دانیشتووه. بۆ یه که مین جار له م شه ره چه قه یه به شداری ده کا] به لام هاوشاریبه کانم! نیوه شیت بوون و نه قلتان له ده ست داوه، نه وه چیتانه؟

کولو: [رووی به ره و رووی نه و وه رده چه رخنیت، خوین بهر چاوی گرتووه. ته ماشای ده کات و تیبی ده خوړی]

تۆ ده پرسی چیمان ه؟ چلۆن، نه تده زانی؟ خوړی!

بیو: سه‌گه نوستوو‌ه‌که‌ی رپوسپیر. ئەم غاینه لای ئیمه چی ده‌کا؟
کارنو: خەریکی سیخو‌رپییه؛ ئەمه کاریه‌تی.

کولو: [بەرەو سن ژوست هێرش دەبات]

[سن ژوست هەڵدەستیتە سەر پێ، رێک وێستاوه. رەنگی دەم و چاوی بزراوه.
هەردوو دەستی خۆی دەخاتە سەر ئەو مێزە‌ی که لە‌نیوان خۆی و کولو دایە]. دەماره
کۆل، خۆی له‌ تۆی پەردە‌کان شار‌دۆتە‌وه. دەمارت دەر‌دینم.

کارنو: کولو تۆیش پڕۆ

بارەر: له‌ کاتی‌کا خەریکی ناوی‌ژی کردنه

نه، نه، هاوشاربییه‌کانم! هاو‌رپیانم! دەمه‌ قاله‌ له‌ ناو ئیمه‌ دروست نییه‌.

بیو: ئەو له‌ ئیمه‌ نییه‌.

کولو: بە‌نینۆکه‌‌کانم ئەم ئە‌سپییە دە‌فلیقی‌نمه‌وه.

بیو: ئەو له‌ ئیمه‌ نییه‌. هەر‌چۆن نۆکه‌‌رانی کلیسا‌که‌ی ئیمه‌یان ترو‌کرد، ئیمه‌ش دە‌یکه‌‌ینه
دەر‌ه‌وه‌.

کولو: خاسه‌ ده‌ی! ملت بشکین‌ه‌و پڕۆ؛ ئە‌گه‌رنا له‌ پە‌نجەر‌ه‌که‌وه‌ توو‌رت دە‌دمه‌ خوار‌ه‌وه‌.

کارنو: نه، نه، بیو! ئەم کاره‌ مه‌که‌. ئە‌گه‌ر وی‌لی بکه‌ین پروات، ئازاد ده‌بێ و له‌ دە‌ستمان
دەر‌ده‌چیت. خاستر وایه‌، هەر‌ لی‌ره‌ بی‌هێ‌لین‌ه‌وه‌. ئەو بار‌مه‌یه‌.

بیو: با وه‌رامی پرس‌یاره‌‌کامان بدات‌ه‌وه‌؛ با له‌ کاره‌‌کانی بکو‌لین‌ه‌وه‌.

کولو: خاسه‌! له‌ پاشان کاتی هە‌لو‌اس‌ینیمان ده‌بێ.

کارنو: ئەو خەریکی نووس‌ین بوو، چی ده‌نووسی؟

چیت ده‌نووسی سه‌گ باب وه‌رامم بدەر‌ه‌وه‌!

[سن ژوست زۆر هی‌دی و به‌خوین سارد‌یی‌ه‌وه‌ دان به‌خۆ‌یا ده‌گرێ و به‌رام‌به‌ر به‌تی‌ خورین
و ته‌ماشاکردنه‌که‌ی کارنو هی‌ج نالیت و وه‌رام نادات‌ه‌وه‌. به‌چاوی سووکه‌وه‌ ته‌ماشایان ده‌کا
و چه‌ناگه‌ی خۆی ده‌جو‌لین‌تی. ئەوانیش ناب‌لوقه‌ی ده‌ده‌ن و هەر‌ه‌شه‌ی لێ ده‌که‌ن].

بیو: [پروو ده‌کاته‌ کولو]

ئەو کاغه‌زانه‌ی له‌ چنگ دەر‌یینه‌.

[سن ژوست، هەردو دەستی ده‌خاتە سەر کاغه‌زه‌کان و نا‌هێ‌ل‌یت له‌ دەستی دەر‌یین]

لنده: [پروو ده‌کاته‌ پیر]

پیر، با‌پروین! ئیوه‌ جی‌گه‌یه‌کی ئارام نییه‌ و ئیدی به‌که‌‌لکی کارکردن نایه‌ت.

هەردووکیان هە‌ڵدە‌ستنه‌ سەر پێ؛ به‌ئارام‌یی‌ه‌وه‌ نامه‌‌کانی به‌رده‌می خۆیان
ده‌پیت‌چنه‌وه‌ و ده‌یخه‌نه‌ ژێر باخه‌‌لیان و بێ گو‌یدانه‌ شه‌ره‌ قسه‌‌کانیان، ده‌چنه‌‌دەر‌ه‌وه‌

کولو: [خەریکی راکیشانی کاغه‌زه‌کان]

کاغه‌زه‌کان به‌ریده‌، به‌ره‌‌لایان ده‌که‌یت یا... قه‌‌پۆزت بشکینم؟

بارەر: به‌سووکیه‌که‌وه‌ که‌ له‌جو‌تندانی سێ که‌سه‌که‌ی ناخۆش‌تره‌، ده‌که‌وی‌ته‌ ناوی‌ژی کردن.

کولو! وی‌لی که‌؛ هی‌ج مه‌ترسی یه‌کی لێ ناوه‌شیت‌ه‌وه‌. فره‌ گه‌وره‌‌تان کردووه‌ و با‌یه‌‌ختان پێ
داوه‌. چۆله‌که‌ خۆی چیبه‌ گو‌شتاوی چی بیت! ئەو هەر‌ه‌وک قوتا‌بییه‌کی لووت به‌رز

وایه‌ که‌ رسته‌‌کانی مامۆستا‌که‌ی به‌ته‌نته‌نه‌وه‌ ده‌‌لین‌ه‌وه‌.

کارنو: ئەو رستانه‌ هەر‌ه‌وک تیغی گیوتین تیژ ده‌کاته‌وه‌.

بیو: ئەو خەریکه‌ به‌‌لگه‌ بو‌ تاوان‌بار‌تیمان کۆ ده‌کاته‌وه‌.

کولو: من به‌‌لگه‌‌کانی غیانه‌‌ته‌که‌ی له‌ چنگ دەر‌دینم.

[کاغه‌زه‌کان راده‌‌کیشی]

کارنو: خاس رای‌گرتون، چه‌سپاندوونی به‌‌پیتستی خۆبه‌‌وه‌.

کولو: که‌واته‌ که‌و‌لی ده‌که‌م.

[ده‌مانچه‌یه‌کی لێ هە‌ڵدە‌کیشی]

بارەر: [دەستی کولو ده‌‌گریت]

راوی‌سته‌، ده‌ست رای‌گره‌!... ئەم هە‌موو شه‌ره‌ شه‌قه‌ له‌‌بەر خاتری خوی‌رپییه‌ک! ته‌نیا
شه‌‌قی‌ک له‌ قوونی هە‌ڵدە‌ین به‌‌سیه‌‌تی.

سن ژوست: [به‌ته‌‌واوه‌‌تی رە‌نگی بزراوه‌ و به‌ئارام‌یی‌ه‌وه‌]

ئیه‌ زۆر به‌‌دبه‌‌ختن. ئەو پی‌سای‌بییه‌ی هە‌لی ده‌هین‌ه‌وه‌، ده‌‌نیشیت‌ه‌وه‌ سەر هە‌موو
کو‌مبته‌. ئیه‌ ئاپرووی شو‌رش ده‌‌به‌‌ن

[به‌‌دکاره‌‌کانی، گشتیان قه‌‌لس بوون. له‌ یه‌‌کتري جیاده‌‌بنه‌وه‌. له‌ توند‌ره‌‌ویه‌‌کانیان که‌م

ده‌‌پیت‌ه‌وه‌؛ به‌‌لام هەر‌وا توو‌رهن].

کارنو: [به‌‌توانجه‌‌وه‌]

ئەمانە ئەو گورگانەن كە ھاوار دەكەن: «ئای گورگ!»

سن ژوست: بەچاوی سووکەو تەماشاتان دەكەم. ئیو بە نامەردییەو تەوا نابارم دەكەن و پەلامارم دەدەن. ھەر ئیستاکێ ئەو راپۆرتەئە ئامادەم کردوو بە ئەنجومەن، بۆتانی دەخوینمەو.

[خۆی ئامادە دەکا کە نووسینەکانی خۆی بخوینیتەوە بۆیان]

کولو: ئەم کارە بێھوودە. تۆ راپۆرتەكەت لە ئەنجومەندا ناخوینیتەو.

کارنو: بێگومان، ئە! چونکە ئیمە چەپست دەکەین و ویلت ناکەین.

سن ژوست: من ئازادم

کولو: ئیدی ئازادنیست. ئیمە لە کۆمیتەدا زیندانت دەکەین.

سن ژوست: ئیو ناتوانن و مافی ئەو تان نییە.

کولو: ئە! بەلام ھێز و توانای ئەومان ھەیە.

سن ژوست: [شانێ خۆی ھەلەدەتەکینێ]

ئەو ھێز و توانایە دژی خۆشتان بەکار دێت.

[دووبارە دادەنیشیتەو، بێ ئەو تەماشای ئەوانی دیکە بکات؛ دەلێی نوقمی کاری خۆیەتی. ئەوانیش بە دەوری یەکا کۆدەبنەو].

بارەر: [کەمێ لەسەر خۆ و بەھیواشی]

خەریکن خۆتان دووچاری ھەلە دەکەن. ئەگەر بێت و ئیمە بێ راپۆرتکردن لەتەک ئەندامێکی کۆمیتە، زیندانی بکەین، ئەوساکە ناتوانن لە ئەنجومەندا ئامادەبێن.

کارنو: ھیچ پتویست ناکات ئەنجومەن ئاگاداری ئەم کارەمان بێت.

بارەر: ئەنجومەن بەم کارە دەزانێت؛ چونکە ئەوان چاوەڕێی راپۆرتی سن ژوست ن.

بیو: دەبێ زوو دەست بەکاری، بۆ ئەو بەدکارەکانمان نەتوانن ھیچ کاریک ئەنجام بدەن.

بارەر: با ئەو دەستکەوتانە لە کۆبونەو ئەنجومەندا دەستمان کەوتوو بەفیرۆ نەدەین.

کارنو: ئامادە چ کاریکین؟ چی بریاریک دەدەین؟

بارەر: ئیستاکێ دەبێ فوشە دەرکەوێت و بێت بۆ ئیترە و ئاکامی تووێژەکانی دوینی شەوی خۆمان پێ رابگەیهنیت. ئەوسا - کە ئەو دێت - ئیدی پتویست ناکات ئەم

کا برایە لێرەدا بێ.

بیو: با بیکەینە دەرەو. ھەر ئەو بیرە پێشووم خاستر بوو.

کارنو: ئەو راپۆرتەكەئە چی؟

[سکرتییک دێتە ژوورەو، بەھیواشی لەتەک بارەر قسە دەکا]

بارەر: کاتی ئەومان نییە راپۆرتەكەئە بۆ بخوینیتەو؛ فوشە ھاتوو.

بیو: کەواتە دەبێ بەلێنی لێ وەرگری کە سبەینی سەرلەبەیانێ بێت و راپۆرتەكەئە بۆ بخوینیتەو.

کارنو: ئایا دەتوانی متمانە بە بەلێنی بکەیت؟

بیو: من باوەرم بە لووت بەرزیتێ و لەخۆبایی بوونی ئەو ھەیە.

[بەرەو لای سن ژوست دەروات]

دەتویست راپۆرتەكەئە بۆ بخوینیتەو؟ ئایا ئامادەبوو؟

سن ژوست: ئە.

بیو: کەواتە برۆ بۆ مائی خۆتان و لەوێر تەواوی بکە. تۆ دوژمنی ئیمەیت. ئەمنیش دوژمنی تۆم. بەلام ھەرگیز بە ترسنۆکت نازانم. ھیچ کامان ترسنۆک نین. تۆ بە ئازادی لێرەو دەچیتە دەرەو. سبەینی سەرلەبەیانیش بە ئازادییەو دەگەریتەو بە بۆ کۆمیتە و لە راپۆرتەكەت دەکۆلینەو. کۆبونەو ئەنجومەن دەورویەری نیو پرۆ دەست پێ دەکا. لە کاتژمێری ۱۰ی تەواو لێرە بە! خاسە؟

سن ژوست: باشە. [زۆر بە پەلە ھەلەدەستیتە سەر پێ و کاغەزەکان کۆ دەکاتەو و ھەلیان دەگرێ و بەرەو دەرگا کە دەروات. لەبەر دەرگا کە رادەووستێ و ھەلەدەگەریتەو و دەلێ] ھاوکارەکانم! ئیو فرە ئازارتان دام و نیو گیانتان کردم. بەلام من ھیچ نیم. ئیو ھیچ نین. تەنیا کۆمار ھەموو شتییکە و ھەر ئەو حیسابە. بەلام ئەویش زۆر بەردەوام نابێت؛ ئیو لە ناوی دەبن؛ وەکو و ساوا یەک لەسەر بێشکە دەبخنکین. بیو لێ بکەنەو. [دەچیتە دەرەو]

بیو: [حەپە ساوہ]

ئەو دەلێ چی؟ ئەمە راست نییە. کۆمار، ئیمە رزگاری دەکەین.

کارنو: بارێ، ئیمە کۆمار لە دەست رۆبیسپیر رزگار دەکەین، ئەگەرکو خۆشمان لە تەکیا تەفرو تونابین.

بیو: ئە، ئە، ھەرگیز نابێ کۆمار لەناو بچێ! با ئیمە بمرین، بەلام کۆمار بژی.

[بارەر دهچيته دهرهوه لووتى دهبي بهلووتى فوشه وه پيکه وه دهگه رينه وه]

بارەر: هاوشاری فوشه، فره چاوه پروان بوويت. دهباويه له پيشا سن ژوست دوور بخه ينه وه.

فوشه: چلژن؟ سن ژوست ليره بوو و ئيوه ريگه تان پيدا هه لبيت و پروات؟

کولو: [پرو دهکاته نهواني ديکه]

ديتان! پيم گوتن دهبي ليره بينيته وه و رای بگرين.

بيو: به ليني داوه که بگه رينه وه.

فوشه: ته ححا! چ به ليني کي جوان! بيو! ناي هيشتا کوني باوه رت به په يمان و سويند خواردن ماوه؟

بيو: باوه رت به په يمان و گفتي خوم هه يه.

فوشه: تبي هه لده. مرؤث له کاتي کارکردنا به هو ي په يماندان، ناحه ز بو خوي دانا تاشيت.

تازه ئيدي په شيمان بوونه وه له کاري کي گه وجانه هيچ سوو دي کي نيبه و دهرديک دهرمان ناکات. با مه سه له که روون بکه ينه وه. با به په رهي قوماري کي ديکه کايه

بکه ين.

بيو: ئه م ره خنه يه ي تو به هيچ جو ريک په سه ند ناکه م، ئيمه به گو تره ي ياسا جوولا وينه ته وه.

فوشه: بيو! تکات لي ده که م منه تم بخه ره سه ر و ئه م شته قو ز و کو نانه له ميشکي خوت

دهر بينه. ده ته و ي له م خه با ته دا سه ربکه و يت، ئه ري يان نه؟ هه رچي شتيک که له

رتي سه رکه و تندا له مه په ره، لاي به ره؛ له پاشانا، ئه گه ر هاتوو سه رکه و تين و ماینه وه

و پيت خو ش بوو، ئه وساکه ئه م ياساو باوه رانه ت کو ده که يته وه. تکات لي ده که م و

تکاتان لي ده که م، ئيدي قسه کانم مه پچر يتن. ماوه يه کي که مم هه يه که ده توانم

له گه لئانا بم. ئيدي خه ربکه هه ناسه م دهر نايه ت و هي ز و توانام لي براوه. کلؤ لي و

به ده ختي له ماله وه چاوه ريم دهکا، دهبي هه رچي زووتر بگه ريمه وه ماله وه.

کارنو: چيته؟

فوشه: هيچ.

بارەر: [که ميتک له سه رخؤ]

کچه بچکو له که ت فره نه خو شه؟

فوشه: [به سه ر وه رامي ئه رتي دهاته وه و ده ست دهکات به قسان].

نامه و ي ليره دا باسي کاره کانم بکه م. به ليني هاو په يمانه کانا نستان بو باس ناکه م؛

به لين وه رگرتن له «ماره» کان کاري کي ناسان نه بوو. که متر ده چونه ژير باري ئه و

به لينا نه ي که گفتيان دا بوو. ئه وان به لينيان دا وه که هيچ قسه نه که ن و ئه م بي

دهنگيه يان ده بيته گو ري رو بسپير. ئيوه جگه له پالپيو نه ناني بو ئه و ي، کاري کي

ديکه تان نيبه. ئه و زوره ي زؤ ري دهنگه کاني له ده ست دا وه.

کولو: چي به لين و گفتيک بي دا ون؟

فوشه: [شاني هه لده ته کيني]

کاتي که گو ي به به لينه کاني خوم ناده م، ئيدي چ بايه خي کيان هه يه؟ ئه م يسه

به رنامه ي کارمان که بو سه بيني ئه نجو مه ن ناماده م کردو وه [کاغه زه کان دهاته

ده ست کارنو] بيان خو يتنه وه. کاتي ئه وه م نيبه دهر باره ي به رنامه کان، قسه تان بو

بکه م. بي گومان ده توانن به گو تره ي بارو دوخ ئالو گو ري بکه ن. به لام ئه وه خاس

بزائن که گرنگ ترين و سه ره کي ترين شت ئه وه يه که نابي رو بسپير قسان بکات.

به هيچ جو ريک نابي ريگه ي به دن قسه کاني بکا. هه موو ئه و ريگايانه ي که

ده چيته وه سه ر به رزه کي و تار خو يتنه وه، ده بي بگر ن. گه مارؤ ي به دن. هه موو

جيگه و کورسي به کان بگر ن و پريان بکه ن، کي سه رؤ کي کو بوونه وه که به؟ تو، کولو؟

کولو: من.

فوشه: کاره کان به جو ري کي وه ها ري کو ييک بکه، که جگه له دو سه ته کانا ن، هيچ که سي کي

تر قسه نه کات. کي يه که مين جار ده ست به قسه کردن دهکا؟

بيو: من قسان ده که م.

کارنو: من قسه ده که م.

کولو: ئه من قسه ده که م. سه رؤ کايه تي کو بوونه وه که ناکه م.

فوشه: نه، کولو، تو له م کاره دا زيتر ده تواني سوو ده مند بيت. ئه و دهنگه نيره ي تو - چما

هه و ره تريشکه يه - زاري به دکاره کانا ن ده به ستيته وه. کورسي سه رکر دايه تي تو،

پردي په رينه وه ي ئيمه يه بو رؤ خي رزگاري. له ياد ت نه چيت ئه گه ر هاتوو ئه و پرده

پرو و خيت، دهنگ و هاواري پر له قيني رو بسپير به رز ده بيته وه.

کولو: دهنگ و هاواري ئه و، هه ر له ويدا ده خنکي و بي دهنگ ده بيت.

فوشه: کارنو! تو فره رقت لي به تي. تو له کاتي تووره بووندا و رينه ده که بت و قسه ي هه لبيت

وېلېت دهكې. زمانت خاس ناچه رځیت و كهس له قسه كانت تی ناگات. ئیمه له سهره تاي كاردا پېوېستمان به دهم پاراویك (٥٤) هه یه كه هه ر وشه یه كې بره ر و توندوتیژ بیت و هه موو لیدانیكی شوپنه واری دیار بیت و زامیكی لی بوه شپته وه. بیو، ده بیته دار شكین

باره: له بیرتان چوته وه كه كوېونه وه كه به را پورتی سن ژوست ده ست پی ده كات.

فوشه: قسه كانی ئه و بزوینه ر ده بی. هه ر له گه ل ده ست پیکردنی قسه كانی، ئیوه ده بی هیرشیان بکه نه سهر. له پاشان، بو ئه وه ی زهنگوله كه بی دنگ بکریت، تالین، ده بی تو زو ده ست به کار بیت.

بیو: ئه م ناحزه به د فه ساله.

فوشه: من کلپه ی ناگری کووره كه یم به تین کردوه. شیشی سه ودای ئه و به سهر ناگره كه وه یه. ئه و، لکونتر، بوردن، فرورن، ئه مانه هه موویان خوی چیشه كه ین. ئه وان له نیو ئه نجومه ندا خه ریکي ناگر کردنه وه ده بن؛ به لام ئه مه نا کامی هه موو کاره کان نییه. پیوسته کاتی ده ست پیکردن دیاری بکریت. كه سیك كه دهنگی له هه مووان به رزتره، ده بی هاوار بکات و داوای زیندانیکردنی روبسپیر بکات؛ ناتوانین پیشه کی ئه و كه سه دیاری بکه ین. ئه و كه سه ده بی له نیو هه راکه دا بی.

کولو: تو خوت له نیو هه راکه دا ده بی؟

فوشه: وهرامی ئه م پرسیاره ناده مه وه.

بیو: سه یره! تو له کاتی مه ترسیدا هه لڈییت!

فوشه: بیو! من له نیو مه ترسیدا ده ژیم. له كوېونه وه كه دا بيم يا نه یم، بو من یه كسانه. من ئیدی شتیك نییه كه له کیسم بچیت و له دهستی بده م.

باره: فوشه، به لام ئه گه ر تو له ویرا نه بییت، ئیمه هه موو ته فروتونا ده بین!

فوشه: من هه موو شتیك بو ره خساندون. به جیهیتانی کاره کان له سهر ئیوه یه. پیم گوتن ئیدی هیزو توانام بو نه ماوه. هه رچی توانام هه بوو، هه موویم كو کرده وه و خسته سهریه ك بو ئه وه ی بيم چاوم به ئیوه بکه وی و هه رچی نامرزی سهرکه وتن هه یه - كه چه ندین مانگه خه ریکي ناماده کردنیام - بخه مه به ر دهستی ئیوه. له مه زیترا داوای هیچی دیکه م لی مه کن. هه موو شتیك سنووریک و ئه ندازه یه کی هه یه؛ ئه گه ر مرؤف پی له و سنووره زیترا دیت بکات، هه موو شتیك

به سهر سهریدا ده روختیت و ئیدی ناتوانی خو ی رزگار بکات.

بیو: تو ئیدی هیچ هیز و توانایه كت بو نه ماوه، ئیمه یش وه ك تو ین. تا ده ست پیکردنی كوېونه وه هه شت سه عاتمان ماوه، برؤ تاویك به سه پیره وه.

فوشه: له کو ی ده توانم به سه سیمه وه؟ له ماله وه؟ له وی ناتوانم پشویه ك بده م. كچه كه م له گیانه لایه و خه ریکه ده مریت. خواتان له گه ل! [ده یه وی بروات به لام ده گه ریته وه] دوای سهرکه وتن له ئه نجومه ندا نابج هه موو شتیك باس بکریت؛ زمانان بگرین. ده بی بیر له دژه کرداری خه لکی پاریس بکه ینه وه. هه رله ئیسته وه دلنیابن له كو مونه کان! بانگی پایان و فلوریو لسکو بکه ن با بیته ئیره.

هانریو بگرن و په لبه ستی بکه ن و بیخه نه زیندان. دووبه رده کی كه وتوته نیو هه موو دهسته کان؛ کاریك ده كم ناگری دووبه رده کی خو شتر بکه مه وه. ته نانه ت ئه وان ه ی كه ئوتیلی دوویل یان گه مارؤ داوه، به هو ی كوشتنی چه ند كه سیك له سهر کرده كانی سوپا که یان، له رؤ بسپیر ره نجاون و لپی خو ش نابن و نایبه خشن. هه رچیبه كتان گه ره ك بیت، ده توانن پییان بکه ن و به ناره زووی خو تان هه لیان سوورپین. له لایه کی دیکه وه من توانیومه پشتیوانی هیزو دهسته كانی ناوه ندیتان بو بره خسیم. چه ند كه سیکی هوشیارو زبره کیشم هه یه كه هه وال و دهنگویاسم له هه موو شوپنیكه وه بو دین. له کاتی شه ر ده ست پیکردن له سهر جاده کان، به رامبه ر ژاکوبنه کان ده توانن حیساب بو هیزی پولا بینی لاهه نازا و نه ترسه کان - واته هیزی موسکادنه چه کداره کان - بکه ن.

بیو: ئه و چه تانه! ئه و جه رده نه ی پاریس. ئه ی غاین! تو ده مانسپیریته ده ست ئه وان.

فوشه: گه لحو، ئه وان ده سپیرمه ده ست تو.

بیو: من ئه م چه تانه هه ر له مالی خو بانا ده کوژم و به چوار میخیان ده کیشم. له بریتی ئه وه ی له ته کیانا هاوکاری بکه م، وای به باش ده زانم له گه ل ژاکوبنه کانی روبسپیردابم.

فوشه: وابه که. به چاوی خو ت ده بینی هه ر ئه م ژاکوبنانه، به چه قو ورگ و ریخوله ت ده ر دین. خو ئیمشه و چاوت پییان كه وت چون چونی هاتن به پیشوازیته وه و به خیر هاتنیان لی کردیت. ئه گه ر چه ند كه سیك له موسکادنه کانی من له وی نه بو نایه و به رگریبان لیت نه کردایه، پارچه ی هه ره گه وره ی له شت، گو یچکه ت ده بوو.

پیشه کانیشت بۆ ئیره نه ده گه رایه وه.

کارنو: خو شیه ختانه کو مار هیشتا کو له نیشتمانیپه روه ران و ئه وه که سانه ی به رگری لی ده که ن، بیبه ش نیبه.

فوشه: بیبه ش نیبه. ئیمه ده توانین له هموو کون و قورینی ولاتا کو یان بکهینه وه. به لام ئایا دلنیسایت له وهی تا پیش ئاوا بوونی رۆژ ده توانن ئه وانه خریکه نه وه؟ [ئیشارهت بۆ په نجه ره کان ده کات] ئاسۆ هه لدیت و پیش نه وهی شه و دابیت، ئه م وازیبه ته و او ده بی. ئایا ناتانه وئ له و پسوولانه که پیستان ده ده م سوودی لی وه ر بگرن؟ ئه گه ر پیس و ناراستیش بن؟... ها، بگرن! له پاشان ده یان سووتین.

بیو: خاستر وابه دهستی خۆم بسووتینم!

فوشه: و ابکه؛ ده ستیشت بسووتینه! به لام له پیشان وه ری بگره. تازه کار له کار ترازا وه و په یانمان به ستووه و ئیمزاش کرا وه. ئیدی هیچ ریگه ی پاشگه ز بو نه وه نیبه.

بیو: تا وانبار!

فوشه: [هیلاک و ماندوو ده رگا ده کاته وه]

تۆ، ئیوه همووتان دلتنان چی ده خوازی، ئه وه ئه نجام ده دن. بۆ قوتار بوونتان هموو کاریکم کردوه، ئیدی دلتم له مه راقی ئه وه نیبه کاریان لی ده کیشنه وه یان نه. له ئاکامدا پرزگاری بوونی ئیوه، پرزگاری خۆم و ژبانم بایه خیتی بۆم نیبه، ئیدی هیچ شتیکم بۆ نه ما وه.

[ده چیتته ده ره وه]

کولو: کلۆلی بیچاره! سوودی له هموو که رهسته و توانای خۆی وه رگرتوه.

باره ر: با وه ری پی مه که.

[په رده داده ریتته وه]

تابلۆی شانزدهم

کات: به دوای چهند سه عاتییک له هه مان شه ودا

شوپن: نهۆمی سییه م، له به رده م مالی فوشه.

ژاکوینیکی باهو دار (هه)، کلاویکی سووری له سه ر کردوه. «کو تون» ی کردۆته کو ئ، هه ر دوو قاچی به سه ر شانی کلا و سووره که دا شو ریۆته وه. به پی پیلکه کان دینه سه ره وه.

کو تون: پی پیلکه کان به رزن و ئه منیش قورسم. هاو ری! بمبو ره. هه رلی ره دامب نی و له ده رگا به. ئه مه ده رگای مالی فوشه یه.

[کلا و سووره که، کو تون له سه ر پی پیلکه یه که بۆ نهۆمی سه رو تر ده روا، داده نیت و

له ده رگا که ده دات. که س ده رگا ناکاته وه]

کو تون: قایمتر له ده رگا به.

[دوو باره له ده رگا که ده داته وه. ده رگا که هه روا ژه نرا وه، به لام له ده رگای مالی ته نیشته وه. ژتیکی پیس و چلکن و قژ بژن سه ری ده هی نیتته ده ره وه].

کلا و سووره که: که س له ماله وه نیبه.

کو تون: مه حاله. خاس ده زانم، ئه و له ترسی گیانی خۆی هه موو شه ویک له ده ره وه

ده نویت. به لام ئیمشه و ده زانم له ماله وه یه؛ تاخۆی کردوه به مالد با وه یه وه

بوون. بابلتین له ماله وه نیبه، خۆ ده بی ژنه که ی له مال بیت.

هیی! هاو شاری! ئایا ده زانی هاو شاری فوشه له ماله یا نه؟

ژنه دراو سیکه: له ماله وه یه. چاوم پی که وت که گه رایه وه بۆ مال.

کو تون: ئه ی لۆ ده رگا ناکاته وه؟

ژنه دراو سیکه: دوینن شه و کچه بچکو له که ی مرد. هاو شاری فوشه له مال نه بوو. ژنه که ی

تا ک و ته نیا بوو. من چووم به ده میه وه و یاری ده م دا. کاتییک فوشه گه رایه وه

ماله وه، ده رگای به سه ر خۆیا ژه نیوه و نایه ویت چاوی به هیچ که سیک بکه وئ.

كوتون: له گهڻ ٺه مانه شدا چاوى به من ده كهوت! ده بى قسهى له ته كا بكه م...
[به كلاو سووره كه ده لى كه تا به دره رگا كه بيبات. ٺه وسا خوځى به ده دست له دره رگا ددها و بانگى ده كات]

ژورف فوشه! منم، كوتون. كارى كى گرنگم پيته. دره رگا بكه ره وه.

[هيچ سرته يه كه له ناو ماله كه وه نايه]

ژنه دراوسپي كه: ٺه و پرسه داره

كوتون: فوشه كه سى نيبه له بهر خاترى پرسه يه كه ده ست له كاره كانى هه لگريت.

ژنه دراوسپي كه: هه ركه به هه والى مه رگه كه ده زانى، به راده يه كه تپك چوو كه هه ردوو ٺه ژنوى چه مائه وه و ده ستى كرد به گريان.

كوتون: ٺه و پياوه، به و چاوه وشكانه ي... هاوشارى تو ٺه م قسانه له خوځه وه دره ديئيت.

ژنه دراوسپي كه: ٺه و هكو داى كپك وابوو بۆ مناله كه ده. به شه و هه ستم ده كرد كه هه لده سا و جو لانه كه ده بۆ راده وه شانده.

كوتون: ٺه مه نه بووه هوځى ٺه وهى له چه ندين مانگ له مه و به ره وه ده ست له و كاره شه يتان يانه ي هه لگريت. هه ر ٺه مشه و، ٺه و له بيبست جيگه ي جيا وازا بووه. گه ره كمه چاوم پى بكه وى. دووباره له دره رگا بده.

كلاوسوره كه: ٺه م كاره ناكريت. خه لكى مافى ٺه وه يان هه يه له ته ك مردوو هه كانيان ماوه يه كه ٺا سووده بن. سبه ينى ده گه رپينه وه.

كوتون: ٺه ستا كى هه ر ٺه و سبه ينيه يه. يا ٺه ستا يا هه رگيز.

كلاوسوره كه: چيت ده وى لى يى؟

كوتون: [ٺه يشاره تى بۆ ده كات كه بى ده نگ بى. له پاشان به دراوسپيه كه ده لى كه پروات].

خاسه، هاوشارى خوات له گه ل بيت. [ژنه دراوسپي كه دره رگا ده ژنه ي. كوتون

واپيشان ددها كه كلاو سووره كه خه ري كه ده يكا ته كوڙ. هه ركه كلاوسوره كه

هه نگا و هه لده ينيه ي، زور له سه رخو به گوڙيدا [ده چرپينى] هه موو پيلانه كان له ژنير

سه رى ٺه مديه، بۆ هه لو هه شاندى پيلانه كه، پتويسته ده ستى كورت بكه ين و

دوورى بخه ينه وه لى بيان.

كلاوسوره كه: ده ته وى زيندانى بكه يت؟

كوتون: نه. گه ره كمه له ته كيا بسازيم.

كلاوسوره كه: ٺا يا روي سپير به مه ده زانى.

كوتون: دواى ٺه نجامدانى كار پيى ده زانيه ي. هه رچه نده خوځى نايه ويته؛ به لام ٺه يمه رزگارى ده كه ين.

كلاوسوره كه: گوځى خوځى شل ده كا

وا دپنه سه ره وه...

كوتون: [به سه ره به رده كانه وه خوځى دنوشته ينيه وه و ته ماشا ده كات، له به رخويه وه ده لى].

كاربه،... لكونتر... له چوونه خواره وه دا په له مه كه.

كاربه: [سه رى دره ده كه ويته و چاوى به كوتون ده كه وى]

ها شه يتان! ٺه مه توځت؟

كوتون: [به ٺارامى]

ٺه رى، چه ته! ٺه منم

لكونتر: [ٺه ويش دره ده كه وى، هه ردوو كيان تا نيوه ي له شيان دره ده كه وى]

زور سه يره! تو له مالى فوشه وه دپيت؟ باشه بزانه چاوت پيى كهوت؟

كوتون: ٺه رى، چاوم پيى كهوت.

[دهر وانه يه كتر. كلاوسوره كه كوتون به ره و خواره وه ده بات. لكونتر و كاربه ده گه نه به رده مى مالى فوشه].

كلاوسوره كه: [له گه ل روځتنه خواره وه دا، زور به هپواشى به كوتون ده لى]

بۆ چى وه هات پى و ت؟

كوتون: [به ٺارامى]

بۆ يه وام پى و تن، بۆ ٺه وهى ٺه وان وا تبيگه ن كه غيانه تيان لى ده كات.

لكونتر: به توره يبييه وه روو ده كاته كاربه

پيتم و تيت كه ٺه م بۆره پياوه ته له كه بازه دووسه ره كايه ده كا!

كاربه: [به توره يبييه وه ده كوتى به دره رگا كه]

ٺه گه ر ٺه مه م ده زانى، ده مخنكاند. بايزانم! [به ده نكي به رز هاوار ده كات] دره رگا كه

بكه ره وه، من كاربه م.

[هیچ دەنگتیک لە ماله کەوه نایەت]

لکونتر: دەرگا ناکاتەو!

[هەردووکیان وەک چەکش، بەمشتەکوڵە لە دەرگا دەدەن]

کاربە: بێ شەرەف! خوتیری! دووروو!

[لەسەر پێپیلکەکان، لەنەژمەکانی دیکە، دەرگاگان دەکرتینەو. خاوەن ماله کان

توورەبوون و هاوار دەکەن]

دراوسیتکان: [بەهاوار و دەنگی بەرزەو]

ئەی خواپە!... ئایا ناتوانین بەبێ دەنگی بحەسپینەو؟

[پەخنەکان زیتەر دەبن]

کوتون: [بەکلاو سوورەکەووە کە لە پێپیلکەکان دەچیتە خوارەو دەلی]

خاسە، هاتنەکەمان بۆ ئێرە فرەیش بێ سوود نەبوو.

[لەبەرچاوان بزر دەبن]

[پەردە دادەرتەو]

تابلۆی هەشەم

کات: [چەند سەعاتتیک پاش کاتی تابلۆی پیشوو. بەیانی رۆژی ۹ ترمیدر].

شوپن: [کۆمیتە ی رزگاری خەلک].

کاترمتیری سەر دیواری تالارەکە، دەو نیوی پیش نیوهرۆ پیشان دەدات. پەردە ی شانۆ هەرەک تابلۆی پانزەهەمە؛ بەلام دەم و چاوەکان هەموو شەکەت و ماندووی پاش شەویکی بێ خەو. لە رووناکی دەمەو نیوهرۆدا فرە پەرتشان، پەشۆکاو و جل و بەرگەکانیان ناریکۆپیکن. هەندێ پێخەف و پاشماوەی خۆراک، ۳ شووشە ی بەتال و هەندێ شتی دیکە بەرچا و دیکەوئ.

کارنو: نەهات!

بیو: دیت.

[کاترمتیر دەو نیو رادەگە بەنیت]

کولو: سەعات دەو نیو. ئیدی نایەت.

بیو: ئەگەر نەیهت ترسنۆکی خۆی دەسەلمین.

سن ژوست زۆر لووت بەرز و لەخۆباییبە.

بارەر: کەواتە دەبواپە لووت بەرزتیی خۆی رابگرتایە. ئیمە سووک و رسوامان کرد. دەبێ

فرە ئاگاداریب. نەدەبواپە رینگەمان بدایە و بەئاسانی بۆی دەرچیت و پروات.

کارنو: تۆ وات لێ کردین رینگە ی بدەین پروات.

کولو: ئەو شیوێ تۆ بە کارت هینا بۆ راکرتنی، لە هەموو سووکایە تیبیەکان دەردناکتر بوو بۆی.

بارەر: ئێو خاس نایەتەو بەیرتان.

کولو: ئەو کورپە قۆز و لەبارە؛ خاس لە یادی دەمینیتەو.

کارنو: ئیمە واکات بەفیرو دەدەین. لە دوای رویشتنی فوشە هیچ کاریکمان ئەنجام

نه داوه. دوو سه عاتمان به شه پر چه قه و چه نه بازی بی هووده له تهک پایان و فلوریولسکی برده سه رو به زندانی نه کردنی نه ویش، لاوازی و بی دهسه لاتی خومانان ناشکر کرد. هیشتا کو هانریوشمان نه گرتوه. کاتی دهست پیکردنی کو بو نه وهی نه نجوومه ن خه ریکه نزیک ده بیته وه. کاریکی دروستمان نه انجام نه داوه. ئیمرو له نه نجوومه ندا به کلاو هه موومان ده گرن.

بارپر: فوشه هاو ئاههنگ که ره وهی تپه که مانه.

کولو: به لام پاربه ری ئورکستره که مان بزر بووه. کی ده توانی پاربه رایه تی بکات؟
بیو: هه چو نیتیک بیت ده بی نه و پاپورته ی که به سن ژوست یان پاسپاردبوو ناماده ی بکات، لیتی بسیتین

کارنو: ئه ری! پر به دوایا.

بیو: [گوئی شل ده کا بو دهنگی پییه ک که له دلانه که وه دیت] گوئی بگرن. ئه وه ها وا دیت... به هه له دا نه چو بووم...

دهرگا ده کرتیه وه و کوتون به سه رکورسیبه چه رخداره که به وه ده رده که ویت.

کارنو: [دهست ده کا به قاقای پیکه نینیتیکی وا گوئی که ده کات]

ئه وه تانی، بالنده ی جوان!... [به ژیر لیه وه] ئاه! بالنده ی جوان، وهی دایه!...

بیو: [به تووریه بییه وه، پشت ده کاته کوتون]

چه ته کان! هه موو پیکه وه سازاون

کوتون: [به ته وس و گالته وه]

له وه ده چی چاوه ریم بووین. حه زم ده کرد زووتر بهاتمایه. به لام لیم ده بوورن؛ کاتی خوّم به فیرو نه داوه.

کولو: کارمان به تو نییه. ئیمه چاوه رپی سن ژوست ده که یین.

کوتون: ده زانم؛ پیکه وه چاوه رپی ده که یین.

بیو: چاوت پیکه وتوه؟ خه ریکی چی بوو؟ چل و پینج ده قیقه له ممو بهر ده بوا به لیره بایه.

کوتون: ئه ویش وهک ئیمه کاری فره یه و زور پی ناخوشه که به م شبویه ئیه ی خستوته چاوه پروانی.

بیو: ئایا دیت؟

کوتون: [به ئارامییه وه]

بی گومان! پیی وتم که من زووتر بیمه ئیره بو نه وهی ئیه بی تاقهت نه بن.

کارنو: تو خه ریکه ده سخه پرومان ده که ی!

کوتون: بوچی نه وه نده به په له ن؛ بوچی؟

کولو: ئایا نازانی که ئیمرو کو بو نه وهی نه نجوومه نه؟

کوتون: [زور ئارام و له سه رخویه؛ ئه م ئارامییه ی نه وانی دیکه ده بزوینیی. به لام ناویه ناو به وهی ننگه ره کردنه وه، له رزی لی دیت].

ههروهک جارن

کولو: به لام ئایا هیچت نه بیستوهه ده رباره ی نه و شته ی که ده بی له م کو بو نه وه یه دا پروو بدات؟

کوتون: [هه ر به وجوره]

ئیمرو له نه نجوومه ندا هیچ شتیک روو نادات. قسه زوره؛ ههروهک جارن. تا په رده به رزه وه بیته وه، هیچ په له یه له کارا نییه.

کارنو: گالته مان پی ده کات. ده بی بو مان پروون بکاته وه نه و هه ره شه و گوره شانه ی که له ژاکوینه کانا ده یکرد چی بوو؟

کوتون: [به هه مان شیه]

هه ره شه و گوره شه ی چی؟

بیو: ئه ری، ته له که بازی زمان لووس! بللی بزائم نه و که سانه ی که ناوت لی ده بردن و قسه ت پی ده وتن و ده تگوت: «نه و پیاوه ناپاکانه!» کین؟

کوتون: وتم که ژماره یان فره که مه، فره که مه.

کارنو: هه همیشه له پشته وه خه نجه ر ده وه شینیی.

بیو: پیتری ده رباره ی «پینج شه ش سه روفه سالی ناحه زی خویری» ده وایت و داوات له کنوانسیون ده کرد که نه وان له ناویه ریت، نه وانه کین؟ ده ویری ته ماشایان بکه ییت؟

کوتون: به ئارامییه وه

ته ماشایان ده که م

بیو: [به هه ره شه وه]

منم؟

کولون: یه کئی له «سه روفه ساله‌ی ناحهزه خوئیری» یه کان منم؟ ناکهس!
کوتون: ئیوه و یژدانتان بۆته مۆته که‌ی گیانتان. زۆر په‌له تانه زوو ناوتان بیریته.
کارنو: هیتی شه‌له! من ناوت ده‌بم. تۆ ئاره‌زوی ته‌خت و په‌لوه‌پایه داویه‌تی له‌که‌لله‌ت. بۆ
چوونه سه‌ر ئه‌و ته‌خته، گه‌ره‌کته له‌لاشه‌ی ئیمه‌ په‌یژه دروست بکه‌یت...
کوتون: به‌ئارامیبه‌کی پر له‌گه‌مه پیکردن و ته‌وسه‌وه

هاورپیکه‌م! ئا به‌م قاچانمه‌وه؟ [قاچه ئیفلیجه‌کانی خوئی پیشان ده‌دات] هاوکاران!
ئیه‌وه قسه‌ی قوړو هه‌یت و هیت ده‌که‌ن. ئه‌من نه‌مگوتوه که‌ ده‌ریاره‌ی شتی نارپه‌وا
هاویه‌شی ناکه‌م. وشه‌کان، وتووێژه‌کان پر له‌جۆش و خرۆشن؛ هه‌موویان له‌ می‌شکی
سه‌روه‌ه دینه‌ سه‌ر زوان. ئیمه‌ فره‌ ده‌بیژین و زۆر بله‌ین. بیست پۆژه ئه‌م خۆره‌تاوه
له‌ژیر ئاسمانی ترمیدر په‌یتا په‌یتا و هه‌میشه‌ خوینمان ده‌هینیتته‌ کول.

کارنو: گه‌ره‌کیتی بچ‌ه‌وشمان بکات. پیاو شیت ده‌کا...

کولون: هه‌ناسه‌ هه‌لنا مژین و غه‌لتانی ئاره‌قین. که‌له‌ی سه‌رمان زرمه‌ی دئ.

بیو: شه‌ومان له‌ پۆژمان خراپتره؛ پیاو خه‌وی پیا ناکه‌وی.

بارپر: دوینچ‌ شه‌و له‌ پاریس، هه‌یج که‌س چاوی نه‌چۆته‌ خه‌و.

کوتون: هاورپیکه‌م! به‌هه‌له‌ داچوویت. من که‌سیک ده‌ناسم که‌ پرخه‌ی خه‌وی ده‌هات؛ ئه‌و
که‌سه‌ش رو‌ب‌سپیره. ئه‌و دل‌ی فره‌ پاک و بچ‌ه‌گه‌رده.

[کارنو دووباره‌ ده‌ست ده‌کاته‌وه به‌قافای پیکه‌نین]

کارنو: خه‌زۆکه‌کان (٥٦) خوین ساردن.

کوتون: من له‌نیو مۆره‌کانی ئیسکی پشتم، ئاگرم هه‌یه.

کولون: ئه‌وانه‌ تاوانباره‌کانی تۆن.

کوتون: نه، کاکه‌ گیان! روماتیسمه‌ کافمن.

بارپر: بۆ ئه‌وه‌ی که‌ می‌شکمان زاخاوبه‌دینه‌وه، هه‌موومان پیوستیمان به‌هه‌وا‌ی پاک
و ئاسایش هه‌یه.

کوتون: ئه‌مانه‌ له‌کوی ده‌ست ده‌که‌ون؟ له‌ گۆر؟

کارنو: [به‌گرژیبه‌وه]

هه‌ر له‌به‌ر ئه‌مه‌یه‌ ده‌ته‌وی بمانه‌وینته‌ ناویه‌وه؟

کوتون: [به‌ئارامیبه‌وه].

زۆرم چه‌ز ده‌کرد ژیانم پر له‌ ئاسایش بایه. به‌ش به‌حالی خۆم، وایزانه‌م هه‌مووتان
ده‌زانن تا ئه‌و شوینه‌ی توانیومه‌ و بۆم کراوه، هه‌ولم داوه‌ ریک بکه‌وین و له‌نیو
خۆمانا یه‌کیتیمان بیت.

کولون: بۆ به‌رژه‌وه‌ندی خۆت.

کوتون: به‌لام هاورپیکه‌م! هه‌رگیز مۆژف ده‌ست به‌کاری شتیکی نابێ که‌ زیانی خۆی تیا
بیت. کارزانتر یا ژیرتر؛ تۆبش مافی ئه‌وه‌ت هه‌یه‌ کاربکه‌یت.

[سه‌عاته‌ دیواریبه‌که‌ کاتژمیری ١١ پیشان ده‌دات]

بیو: [له‌ پر راده‌چله‌کئی و هه‌لده‌ستیتته‌ سه‌ر پین]

کاتژمیر کاتی دیاریکراو پیشان ده‌دات

کوتون: پیش ده‌که‌وی

بیو: سه‌عات یازده‌یه‌ و هه‌شتاکونئ سن ژوست نه‌هاتوه.

کوتون: خه‌فه‌تی بۆ مه‌خۆ؛ کاتیکی که‌ لیبی جیا بومه‌وه‌ خاس و سه‌لامه‌ت بوو.

بیو: [به‌په‌شو‌کا و بیبیه‌وه]

خه‌فه‌ت بۆ سه‌لامه‌تی و ته‌ندروستی ئه‌و ناخۆم! ده‌بی ئیمه‌ چاومان به‌راپۆرته‌که‌ی
بکه‌ویت پیش ئه‌وه‌ی له‌ ئه‌نجومه‌ندا بیخوینیتته‌وه.

کوتون: کاتی ئه‌وه‌مان هه‌یه.

کارنو: [زۆر به‌توندیبه‌وه]

گالته‌مان پین ده‌که‌ن!

کوتون: [فره‌ له‌سه‌رخۆ]

کئی؟

کارنو: ئه‌و وتۆ. تۆ و ئه‌و؛ ئیه‌وه‌ سه‌روینی یه‌کن.

بارپر: ئه‌و ئیدی نایه‌ت

کوتون: [له‌سه‌رخۆ]

با، با!

کارنو: من داواده کهم هەر له ئوتیله کهی خۆیا، بیگرن و زبندانی بکهن.
کولو: ئەری، هەرئیتستا و بی ویتستان! نه هیلن خۆی بگهیه نیتته نه نجوومهن.
کوتون: ئیوه ئەم کاره ناکهن.
بیو: ئەم کاره دهکهین.

فهرمانتیک دنوسیت و ئەوانه ی دیکه له سههر شانیهوه خه ریکی خویندنه وه ی
دهستوره که دهبن.
کوتون: [به ئارامیه وه، شان هه لده که نیتت]
ئه گهر هه ز ده کهن...

[تاوتیک بی دهنگ ده بی تا هه موویان فه رمانه که ئیمزا ده کهن، له پاشان که کارنو
فه رمانه که ده گرتت به دهسته وه و به ره ولای ده رگا که ده روات - بو ئه وه ی بیداته ده ست
نامه به رتیک - به دهنگی ئارام و رو شه ن ده لئ:]

به لام ئه و له ماله وه نییه .

[کارنو ده گه رتته وه دوا وه]

بیو: ئیتساکه له کو تیه ؟

کوتون: نازانم؛ کاتیک چاوم پینیکه وت ده یوبست بچیتته ده ره وه .

کارنو: تر حیتو!

کارنو [کاغه زه که له نیو ده ستیا ده گلۆ فینئ]

کولو: بو کوئ ده چوو؟

[گه مارۆی ده دن ده یخه نه ژیر ته وژمه وه]

کوتون: [به خوین ساردیه وه]

له وانیه به ره و ئیره هاتبئ... یا بو شوینتیک دیکه رو شتبی... ئایا خاستر نییه
به دلنیا بییه وه چاوه رتی بکه ن؟

کارنو: [پچ ده کو تئ به زه وید/]

مه سخه ره مان پچ ده کات.

باره ر: سه رگه رمان ده کا و له دوا ییدا به ریشمان پچ ده که نئ.

کولو: که ولئ ده کهم.

[هه ره شه له کو تون ده کات]

کوتون: [به ئارامیه وه]

دلئ چی ده خوازئ بیکه .

[دوو باره دهنگی پچ له دالانه که وه دیت]

بیو: ئاه، ئەمه ئیدی خو ئه تی.

[ده رگا ده کریتته وه . پیتش خزمه تیک دیتته ژووره وه، نامه یه کی به دهسته وه یه]

پیتش خزمه ت: ئەم نامه یه له هاوشاری سن ژوست هو یه

کارنو: [روو ده کاته بیو]

گه وچه، پیتشینییه که ت هاته دی

[بیو نامه که وهرده گرت و زور به په له ده یکاته وه. ئەوانی دیکه به ده وریا کو ده بینه وه و
هه موو پینیکه وه نامه که ده خویننه وه. کوتون به ته نیشته میتزه که یانه وه دانیشته وه. بی هیچ
تیک چو نیتیک به مه سه ره وه ته ماشایان ده کات].

بیو: [نامه که ده خوینتته وه]

ئیه دلشکاوتان کردم، ده چمه کنوانسیون و له ویترا ده یکه مه وه...

[تاوتیک هه موو مات، بی دهنگ ده بن: له پاشان وه کو تۆپ ده ته قنه وه. کارنو و کولو،
هه ره که شیتته کان ده ستیان به رز ده که نه وه و مشتته کو له ده هاو تیزن و جوین ده دن و بو له بو ل
ده که ن و به م لا و نه ولا ده جوو لینه وه].

باره ر: [له نزیک کوتون راو تستا وه، و سه رتایا ته ماشای ده کا]

مام پتوی! تو به مه ت ده زانی.

کوتون: [به ته وس و گالته یه کی دل سو زانه وه]

بو ژا کاندنی گو لئ ژبانی ئه و کوره بیچاره یه، گه ره کتانه چیی لئ بکه ن؟

کارنو: [مشتته کو له ی بو به رز ده کاته وه]

بو ئەم یه که یان گیوتینیش که مه .

باره ر: [کولو و کارنو له کوتون دوور ده خاته وه]

له پاشانا به خزمه تی ئەمه یان ده گه ین. کات زور به خیرایی تپیه ر ده بیت.

[سه عاته دیوارییه که ی دوانزه و نیو پیتشان ده دات]

بيو: باچين بۆ ئىنجومەن.

بيو لەتەك كولو و كارنودا دەچىتە دەرەو، بارەر كەمىك خۆى دەخلافىنى و كاغەزىك لە چاوى مېزەكەى خۆى دەردىنى. دوايى دەگەرپىتەو. دووبارە كەشۆكە دەكاتەو.

تاويك رادەويستى و بىر دەكاتەو، كاغەزىكى دىكە ھەلدەگرىت

كوتون: [بىن سرتە دەروانىتە كاروكردارى بارەر، ھەركە دەيەوى بچىتە دەرەو، زۆر دۆستانە و بەتوانجەو پىي دەلى]

ئەو نووسراوھى وتارەكانتە... ئەرى. دوانى لى ھەلبگرە؛ واخاسترە. يەكىيان بۆ لايەنگرىتى و ئەوى دىكەيان بۆ دژايەتى. ئەوساكە دلنباتر دەبىت لە سەركەوتنت...

[پەردە دادەدرىتەو]

پەردەى سىيەم

دوو بهشی هۆلی شانۆ ناماله بهرهو لای جیگهی دانیشتنی تهماشاکهران؛ کهزیتتر ههستی یچ دهکریت تا ئهوهی بهچاو ببینریت. له واقیهتا ئهوه دوو نهۆمه فره لهخوارهوهن. دهرگاکانی تالاری کۆبونوهوهکان له لای راست و چهپی تابلۆی پیشوودا دروست دهییت. دهرگای چوونه دهروهی نوینهرانی خه لک بهسه ر جیگهی ئورکستر دهکریتهوه؛ به شیبهیهک که هه همیشه له نیو تالاری شانۆ و په رده که په یوه ندی هه بی.

لهو شوینه چۆلهی له نیو دووبهشی هۆلی شانۆکه، نوینهرهکان کۆدهبنه وه و هات و چۆدهکهن و لهوه دهچن که بیان هویت له شوینی خۆباندایچه دهروه؛ تیکه لای بهکتر دهبن و بۆشایی ئهوسه ری تالاره که پر دهکهنه وه.

کاتژمێر دوانزه ی نیوهرۆ پیشان دهدات. پاش چهند چرکه بهکی دیکه کۆبونوهوه که دست یی دهکات.

پیلانگێره هاویهمانهکان له ده رگای لای راست و چهپی تابلۆی پیشوو دینه ژوروه وه. جیگهی دانیشتنی تهماشاکهران پر بووه، شوینی دهسته ی تالین، باراس، ماتیسورنو، بوردن، لکونتر و ئهوانی دیکه له به رده می شانۆکه دایه.

تالین: ئه ری فوشه له کوییه؟

باراس: هیچ هه والیککی نییه.

بورذن: زۆر سهیره! هیشتاکو نه هاتوه؛ هه همیشه له هه مووان زووتر دههات.

تالین: گرتوویانه!

بورذن: هه مووی پینج دهقیقه ی ماوه کۆبونوهوه که دست ییکات!

ئا! لهعنهتت لی بیت! ئه گهر نه هات، چی بکهین؟

باراس: شهرم ناکه ی؟ چما ناتوانی بی ئه وه ی دهستت بگرن به پیوه برۆیت؟

بورذن: ده بی نه زمیککی له بارو بی که مایه سی (۵۹) و بهرنامه یهکی ریکوییک بۆ په لاماردان دابریژریت.

باراس: هه موو کارهکان ئاماده کراون؛ چاودیری له هه موو ئه شوینانه ی که لیتی هه لدین دهکریت. پیارهکانی ئیمه و لایه نگره کائمان هه موو جیگا کانیان پر کردۆته وه. ئیستاکی ته نیا پیوستمان به که میتک نازیه تی و له خو بو رده نه. نابی هیچ کهس خۆی بشاریته وه و له کاتی دهست به کاربوون نابی لاوزی و بوو ده لیبی له خۆمان

تابلۆی هه زده هه م

کات: [۹ ی ترمیدر]

شوین: [له کنوانسیون].

له سه ر راستاییه کا - که پینچیلکه یه کی هه شت پله یی چۆی ده یگاتی - جیگهی وتاریبتر به ته واوه تی له ناوه راست و بهرامبه ر تهماشاکه رانه. له هه مان راستاییدا مینزو کورسی سه رکردایه تی له پشت به رزه کی وتار خویندنه وه دایه. به دیواره که وه، له م لای ئه ولایه وه - چه ندین تابلۆ «مافی مرۆف» هه لئاسراوه. له نهۆمی سه ره وه - که ده پروانیته خواره وه - شوینی تایبه تی وتار خویندنه وه ی جه ماوه ری خه لک به چاو ده که ویت. که له سه ر چوار پایه یه کی نیوه شکاو راگبریوه. له نیوان ئه م شوینه دا چهند ته ورزینیک که له زه مانی رۆمه کاندایه فسه رهکان ده بانگرت به ده سه ته وه و له به رده می فه رمانپه وا کانا ده رۆیشتن و هه روا چه ندین ئالای جو رواجو ر، دیتته به رچاو. له نیوان شوینی دانیشتنی خه لک و جیگهی تایبه تی سه رۆکی کو ر، په یکه ری لیکورگ (۵۷) له لای چه په وه و سولون (۵۸) له لای راسته وه به دیواره وه هه لئاسراوه په یکه ری ئه فلالتون، که میتک دو ورته له لای راسته وه. له سه روو جیگهی خه لک، چهند په نجه ره یه کی گه وره گه وه هه یه که وهک په نجه ره ی کلێساکانن و به رزیبان له پانایییان زیتره و شووشه ی رۆشه نیان هه یه.

له لای راست و چهپی ئه م خانوبه ره ناوه ندییه گه وره یه دا به رزه کی وتار خویندنه وه، شوینی سه رۆکی کو ر، جیگهی دانیشتنی خه لک له دوو چواره می بازنه یه کا، دووبهشی له بهر چاوی هۆلی شانۆی نوینهرهکان له ده ریزا که پینچیلکه یه کی پانزه پله یی له راست و چهپدا ده چیته سه ری، به رهو لای خواره وه ده پروانیته.

ئه م دوو به شه به هۆی په ردیه که وه له به کتر جیاکراونه ته وه و له شوینی دانیشتنی تهماشاکه ران ده گه نه وه به یه ک. وا دیتته بهر چاو که دهسته ی تهماشاکه ران ئاماده ن و دانیشتوون. په رده که به شیبه یه ک ئاماده کراوه که به رزه کی وتار خویندنه وه له خواره وه ده بیینریت.

پيشان بدهين. بوردن! تو! تو! لكونتر - كه دنگتان فره بهرزهو گوره يه - پيويسته
پيش هاتنى روبسپير دست بكن به نازاوه نانه وه و دژى قسه بكن؛ به لام هر كه
چاوتان به سيپه ره كه ي كه وت، ده بي زوو دنگتان نرم بكنه وه.
بوردن: ناهيلين سهر كه ويته سهر بهرزه كي وتار خويندنه وه كه.

تالين: هر له سهر پله كان ده يخنكيتم!

باراس: نه كه ي هم كاره بكه يت. نهو نابي به ده ستى به كيك له نيمه وه بريت؛ به لكو ده بي
به ده ستى توانا و پولايى نه نجو مهن تيا بچي.

لكونتر: به لام زوره ي زور له تهك نيمه دا نابن.

باراس: هم موويان به لينيان داوه.

بوردن: به ليني پوچ...

لكونتر: نهوان هيچ به لينيكيان نه داوه. نايا ده تانين متمانه بهم ناپياوانه بكه ين؟

باراس: ناگاداره! وا خه ريكه دين.

سيز، دوران ميان، چند كه سيكي ديكه دينه زوره وه. تالين، بوردن و لكونتر
به ره ويپريانه وه دهچن و ده ستيان ده گوشن.

بوردن: هاو كاره خوشه ويسته كانم!

لكونتر: پياوه پاكه كان!

تالين: سلاوتان لي بيت! چند خوشه ناوا پيكه وه بهرگري له بهرزه وه ندى كومان بكه ين!

لكونتر: نيوه قه لاي سه ختى كومان.

بوردن: نيمرؤ رؤژيكي مهن و ميژوييه! ده بي فره ناگاداري به كترين.

تالين: نيمه حساوتان له سهر ده كه ين.

سيز: [خوي ده پرينيته وه]

كومان دلنيايه له خوراگرتن و فيداكاريته نيمه.

[له تهك هاوريكاني تپده پهرن]

باراس: [به ته وسه وه]

بوق له مون

ماتپورنو: [رووده كاته باراس]

لييان بيزارم. ريزگرتن لهم به رازانه... فره حزم ده كرد دهستم بخستايه نيوه ده ستى
روبسپير.

باراس: له يادت نه چچ كه روبسپير ريزبان ليده گري... پروانه... شهله واديت و
روبسپيري بچووكيش پالي پيوه ده نيته.

كوتون به سهر كورسييه چه رخداده كه يه وه - كه ئوگوستن روبسپير پالي پيوه ده نيته
- دينه زوره وه. چاويك بهم لاو نه ولادا ده خشيني، و هم موويان ده بينيته...

كوتون: [له كاتيكا كه سلاو و به خيرهاتن و خوش و بيبيسي نيوان «پياوه كان» و «مارشه»
كان پيشاني ئوگوستن روبسپير ده دات]

پروانه نهو سه گانه چلون خه ريكن بون به كلكي يه كتر ده كن!... ده بي فره وريابين و
چاوديريان بكه ين. نه گهر ناگاداريان بين، ناتوان له شويني خويان بچووليته وه.

هيچ كاميان له وي ديكيان دلنيايييه و متمانه يان به يه كترى نييه... [ته ماشايه كي
چيگه ي ته ماشا كه راني سهره وه ده كات] به لام هيچ خوشم لهو سهره وه نايهت. هم

موسكادنه خوي بيانه ليتره چي ده كه ن؟

پياوه كانى خويانيان هينا وه ته نيره. گومانم له وه زعه كه يه... ئوگوستن، تكايه زور
به په له ناگاداري ژاكوي نه كانى هاوريتمان بكه كه هه رچي زووتر له تهك هيزيكا

خويان بگه به ننه نيره... زور به په له... نه لبه ته خراپيش نييه كه ناگاداري هانريو
بكرت كه بو كاتي ته گانه توپخانه كه ي خوي لهم ده وره رده دايمه زرينيته.

ئوگوستن روبسپير: به لام نيسستا له كوئ ده دوزرينه وه؟ نازانم ناخو له گه ره كي نه نتوان بو
كوئ چووه، سكي خوي تير بكات.

كوتون: هيچ نه بي بنيره به شويني ژاكوي نه كانا.

[ئوگوستن خيرا و به په له چند وشه يهك له سهر پارچه كاغه زيك دنوسيت و ده يدا ته
ده ست سكرتيريك. سكرتيره كه به ره لاي ده رگا كه ده روات؛ به كسه ر ده گه رپيته وه].

سكرتيره كه: [روو ده كاته ئوگوستن]

ئيدى ري نادهن كه س بچيته ده ره وه.

كوتون: [روويان تي ده كا]

چلون؟

ئوگوستا رويسپير: ئىتر كاتى پروونكر دىنەۋەى كىشە كائان نىبە. كۆپونەۋەكە وا دەست پى دەكا.

[سن ژوست راپورتە كەى بە دەستەۋىه؛ بىن باك و لەسەرخۆ بە لا ياندا تى دەپەرى. ئوگوستا قاوى لى دەكا!]

سن ژوست!...

[سن ژوست تەنانەت رووشى وەرناگىر تىتەۋە و رىگەى خۆى لەنىو نۆتەنەرەكانا دەگرتتە بەر و ئەوانىش رىتى بۆ دەكەنەۋە بروات].

ئەو دەپەۋىت نەبىستىت و نەبىنىت... ئەو رۆژگارانى مەغۆلى گەۋرە دەپاتە سەر. كوتون: ئەۋىش خەرىكە تەكپە دەپتت؛ ھەرۋەك براكەى تۆ. ئەمە نەخۆشىكى گرانە. لەكاتىكا پىۋىستە بە دەۋرى يەكترا كۆبىنەۋە و يەكىتى ناوخۆيان پتەوتر بەكەين و لەپەكتەر نىزىك بىنەۋە، ھەرىكە خۆمان دەبەستىنەۋە بە فېزى برىندار كراومانەۋە و لەنىو رىقۇكىتە و نەخشەكانى خۆمانا، خۆمان زىندان دەكەين؛ تەنانەت ئىمە نازانېن ئەو لەۋپرا دەپەۋىت چى بلىت و چى دەخوتىتەۋە. لەم خەباتەمانا - كە ھەموومان پىكەۋە ھاۋبەشى تىبادەكەين - بىتخود متمانەۋە باۋەرمان بەپەكتى كىردوۋە.

سن ژوست دەپەۋىت بەشپەۋى خۆى - ھەرۋەكو براكەت - بىن راۋىژكردن لەتەك ئىمەدا خەبات بكات. ئىمەش ھىچ چارەبەكمان نىبە جگە لەۋەى كە رەزامەندى خۆمان بەرامبەر ھەلەكانىيان دەرېرىن و ئەگەرىش تۋانىمان چارەبەك بۆ ھەلەكانىيان بدۆزىنەۋە و رىكىيان بەكەينەۋە.

ئوگوستا: بەلى! قسەكانت راست و بەجىيە. گۆشەگىرى ماكسىمىلېن سەرچاۋەى ھەموو خراپىيەكانە. لە شەش ھەۋتە لەمەۋبەرەۋە - كە سەركردايەتى ناۋەتە لاۋە - ئىدى شىرازەى يەكىتتىمان لەپەك پىچراۋە. ھەر كەس رىگەى خۆى دەگرتتەبەر. خۆش بەختانە لەۋەدەچى ئىمىرۆ پىارى داۋە دووبارە بىتتەۋە ناۋمەيدان و سەركردايەتى بگرتتەۋە دەست.

كوتون: زۆر دەرەنگە! كاتزىمىر نىۋەرۆ پىشان دەدات.

[سەعاتە دىۋارىيەكە دۋانزەى نىۋەرۆ پىشان دەدات. بىو و كولو لەدەرگاۋە شالا و دىننە ژوورەۋە].

بىو: [بەھناسە برىكۆۋە]

كۆپونەۋە دەستى پىكردوۋە؟

كولو: لەكاتى خۆبا گەبىشتىن. سن ژوست ھىشتاكو دەستى بەقسەكردن نەكردوۋە.

[زۆر بەپەلە دەچىتتە سەر كورسى سەرۆكايەتى و دادەنىشىت. كۆپونەۋەكە بىن ئەۋەى دانىشتوان و تەماشاكەران باپەخىكى پىبىدەن دەست پى دەكات. بەرنامەى كۆپونەۋە، بلاۋدەكرتتەۋە؛ بەلام ھەرىزۋىي نامىنىت. نۆتەنەرەكان ھىدى ھىدى لەسەر كورسىيەكانى خۆيان دادەنىشن. سن ژوست لەخوار بەرزەكى و تارخوتىندەۋە و تىستاۋە؛ چاۋەرپى ئەۋە دەكات ھەر كە نۆرەى ھات بچىتتە سەرەۋە].

تالېن: [بەبىو]

چاۋت بەفوشە نەكەۋتوۋە؟

بىو: نە، لەدوئىنى شەۋەۋە نەمدىۋە.

تالېن: گرتوۋىانە.

كارىه: [لەگەل ھاتتە ژوورەۋە/]

كېرپىۋانەتەۋە. مەن ھەر ئىستىلا لەمالى ئەۋانەۋە دىم، ئەو خۆى بەرپوسپىر فرۆشتوۋە.

بىو: ئەمە درۆبە.

كارىه: فرۆشرياگە. لە كوتون بېرسە. ئەو نرخت پى دەلى.

بىو: با كاتى خۆمان بەفېرۆ نەدەين. وا سن ژوست دەچىتتە سەرەۋە.

[سن ژوست لەلای چەپەۋە كە دەبىتە لای راستى مېزى سەرۆكايەتى، دەچىتتە سەرەۋە].

ماتىورنو: ئەى رويسپىر لەكۆبىيە؟

بىو: چى؟ رويسپىر لىرە نىبە؟

باراس: لىرە نىبە؟

بوردين: ئەو نايت؛ ئەو گومان پەشە.

تالېن: ئەگەر نەپەت ھەموو شتىكمان بەفېرۆ دەچى. لەكاتىكا ئىمە لىرەدا گەۋجانە ھەموو دەرگاكانان بەسەر خۆمانا ژەندوۋە، ئەو خەرىكە بەپارمەتى و ھاۋكارى تۆپخانەى ھانرىو، گەمارۆمان دەدات. ھىچ كارىكى دىكەى نىبە جگە لەۋەى لەناۋ ئەم كولانەپەدا گشتمان پەلەبەست بكات.

بیو: ئەو ناویری ئەم کاره بکات!

باراس: بۆ چه ناویری؟ ئەمنیش ئەگەر لەجیگه ی ئەو بوومایه، هەر ئەم کارەم دەکرد.

[دەستە ی ترمیدر دەکەونه جموجۆل]

بوردن: دەبی رینگه ی په یوه ندیمان به پاربسه وه نه پچرتین و بیپارتیزین.

لکونتر: خاستر وایه یه کیتک له ئیمه زۆر به په له پروات و خۆی بگه یه نیتته هه موو به شه کانی دیکه و ئاگاداریان بکاته وه.

کاربه: و ابزانم گهره کته هه لیبیت؛ تو نابی لیره برۆیت.

ماتیورنو: چوونه دهره وه بۆ هه مووان قه ده غه یه. یا سه رکه وتن یا مه رگ؛ به لام هه موو پیکه و.

تالین: ئەوه سن ژوست چووه پشت به رزه کی و تارخویندنه وه که؛ به لام هیشتا کو رو بسپیر نه هاتوه.

کاربه: ئەو تازه له دستمان دهرچووه.

ماتیورنو: بچ دهنگ! ئەوه تا، وادپته ژووره وه.

[رو بسپیر دپته ژووره وه. هه موویان بچ هیچ ورته یه ک، به خیرایی و به په له ریز ده به ستان. رو بسپیر زۆر به ساردیبه وه لیبیان ورد ده بیتته وه و تی ده په رپیت. سن ژوست له م کاته دا ده ست ده کا به خویندنه وه ی راپۆرته که ی].

باراس: به رده می هه موو دهرگاگان بگرن.

کاربه: به هه له داوان، که وته داوان.

[رو بسپیر له لای چه په وه به ره لای راستی هۆلی شانۆکه - لای چه پی میزی سه رکردایه تی - دهروات. ئەوانه ی که له سه ر رینگه ی وپستان، بۆ ریز لیگرتنی، خۆیان ده کیشنه دواوه و هه رکه رو بسپیر دهرواتیته دم و چاویان - وه ک کۆیله یه کی بی ده سه لات - زه رده خه نه یه ک ده خه نه سه ر لیویان؛ ئەویش هیچ گوئیان ناداتی و وه رامی سلاوه کانیان ناداته وه؛ رینگه ی خۆی ده گرتته به ر له یه که مین ریزی کورسییه کانی هۆلی - شانۆکه له دوا شوینی لای راسته وه - داده نیشیت؛ به جو ریک که له هه موو لایه کی هۆله که به خاسی ده بیتریت.

دارو ده سته ی باراس، تالین، بوردن، لکونتر و ئەوانی دیکه له نیوان هه ردوو

پپیلکه کان - که به ره و به رزه کی و تارخویندنه وه که ده چی - راده وه ستن و رینگاگان ده به ستن].

سن ژوست: [له نیو بی دهنگی هه مووانه وه، به دهنگیکی نارام و له سه رخۆ، بی سۆز، به لام پته و و ئاشکرا، ده ست ده کا به ئاخافتن (٦٠)]

من خۆم به هیچ تا قم و داروده سته یه کی تایبه تییه وه نه به ستۆته وه و له ته ک هه موویانا خه بات ده کم. له وانیه چاره نووس وای دانا بیت که ئەم به رزه کی و تار خویندنه وه یه بیته «به ردی تارپیایی» (٦١) بۆ که سیک که ده یه ویت به نیوه بلتیت: «ئه ندامی ده ولت له رتی راست لایان داوه».

و ابزانم به بۆنه ی ئەو ئەرکه پیرۆزه ی که له سه ر شان تانه، نابی ئەو به لینه ی داوتانه بۆ رزگارکردنی نیشتمان بخه نه ژیر پی؛ به لکو ده بی زۆر ئازایانه و دلیرانه هه ول بده ن بۆ به دیه تانی به لینه کانتان.

کو میته ی رزگاری خه لک و کو میته ی هیمنا یه تی گشتی پتیان راسپاردوم راپۆرتیک بنووسم دهرباره ی ئەو شتانه ی که له م دوارۆژانه دا بوونه ته هۆی ئەوه ی که ته نانه ت ناوه ندی حکومه تیش بکه ویتته گپژاو و هه رده م له سه ر هه وایه ک بن.

ئهن شانازی ده کم به و متمانه یه ی که هه ردوو کو میته به منیان کردوه؛ به لام شه وی رابردوو یه کیتک به راستی دلێ ته زاندم؛ له به ر ئەوه گه ره کم نیبه له م رو وه وه جگه له ته ک نیوه، له گه ل هیچ که سیک دیکه قسان بکه م. ئیستا که به پیوستی سه رشانی خۆمی ده زانم پیتانی رابگه یه نم که چند که سیک ده یانویست ناچارم بکه ن که ویزدانم بخه مه ژیر پی و راستیتان لئ بشارمه وه و ئەوه ی ئەوان ده یانه ویت بۆتانی بلیمه وه. به لام ئەمن به راستی و دروستی له ته کتانا قسان ده کم. و هه رچی یه ک بزانه م، بی هیچ کینه و دل سوژییه کی تایبه تی، بۆتانی ده گپرمه وه...

[دەستە ی ترمیدرە کان دەکەونه جموجۆل]

بیو: روو ده کاته ئەوانی تر

به سه ئیتر! قه پۆزی به ستنه وه!

کاربه: [زمانی بیرن].

تالین: [شالاو ده با بۆ به رزه کی و تار خویندنه وه؛ که سن ژوست له کاتی ئاخافتنا ده ستی خستۆته سه ر ئەم لاو ئەو لای (٦٢)]

گولمه زى نه كبه تى! نهوى ديكهش له وټېرا دانېشتووه، [په نجه بۆرؤبسپير راده كېشى] په تى هم بووكه سه ماكه ربه راده كېشى. نهوسا هم دم و فه سال هه لېزر كاوه ده وټېر بليت كه له تهك هېچ تاقم و داروده سته يهك نه به ستر او مه و ته وه و گه ره كمه نهو كه سهى كه خوى له ژېر په ردهى هم و ازبېه غيانه تكار بېه شار دۆته وه و خه ربكى فربودانى ئېوه يه، ناشكر ابكه م و په ردهى له روو رامالم و پېتاني بناسېنم. نه مه و یت گشت په رده كان لادريته وه...

بيو: [سه رى خستو ته خواره وه و په لامارى به رزه كهى و تار خويندنه وه كه ددهات كه سن ژوست به هوى دوو كه سه وه ده هېنرېته خواره وه. به لام لم گيروداره دا، سن ژوست پالى داوه ته وه به شونى دانېشتنى سهر كردا يه تى، له لاي راسته وه - لاي چه پى شونى سهرؤك - له سهر پېپيلكه كان.

بيو پال به تالين دنيت و جېگهى خوى ده كاته وه و هه روو كيان پېكه وه له پشت به رزه كى و تار خويندنه وه كه دا دست ده كمن به هه ره شه و قسهى سووك كردن]

بنېرى ده كه م. هاوشار بېه كانم! چند غاينېك لېره خويان مه لاس داوه و ده يانه و یت نه نجومه ن تېك بدن!

تالين: نهو يه كېكه له وانه...

[په نجه بۆرؤسن ژوست راده كېشىت]

بيو: به لام له هه مووان خوينرېتر، تا نه وه يه كه له و خواره وه دانېشتووه. دوېنى شه و له بنكهى ژاكوبنه كانا چاوم پېي كهوت، خه ربكى هاندان و وروو ژاندنى داروده سته كهى خوى بوو و داواى لى ده كردن كه دست بدنه كوشتارى كنوانسيون...

لوبا: [له جېگهى خۆبه وه]

درويه، نه مه راست نبېه!

بيو: نه وه تا، ئېره م بريندار بووه.

[سېنهى خوى پېشان ددهات].

لوبا: [له جېگهى خۆبه وه]

خوټېرى شه رانى! تو خوت خوت زامار كردوه.

كولو: [له پشت ميژى سهرؤكايه تيبه وه]

لوبا! پيت راده گه يه نم پتويسته ته كوزى (٦٣) كوټوونه وه ره چاو بكه يت.

دهنگېك: [له ناو دانېشتوانه وه]

بيو، جېگهى كه وشه كاميان پېشان بده كه تيم هه لدايت.

بيو: [زور به تووره بيبه وه]

بيگرن!... تاوانبار!

[له لايهك له شونى دانېشتنى ته ماشا كه ران دست ده كريت به پېكه نين و غه لبه غه لب. په لامارى يه كېك ددهن، ده يكه نه دهره وه و نه وېش هه رهاوار دهكا و خوى راده پسكېتى. رو بسپير هه ركه گوټى له قسه پر له تاوانه كانى بيو ده بى، هه لده سستېته سهر پى؛ به لام لوبا نه هيتيت قسان بكات و دا يده نيشينېته وه].

لوبا: [له جېگهى خوى هه لساوه و هاتو ته به رده م به رزه كى و تار خويندنه وه]

من ناگاداراي رووداوه كانى دوېنى شه وى ناو بنكهى ژاكوبنه كان بووم. گه ره كمه نه و راستيبه ي كه زور سهر گوراوه، بوټان روون بكه مه وه. داوا ده كه م ريگه م بدن قسه بكه م.

كولو: [له پشت ميژى سهرؤكايه تى]

ريگهى پى نادم قسه بكات. منيش ناگاداراي رووداوه كه بووم و خو م له ويدا بووم و هه رگيز نايه لم نه و راستيبه ي كه بيو دهر باره ي رووداوه كه گيراوه، بگوټيت و تېكى بده يت.

لوبا: جه نايى سهرؤك! تو بوټ نبېه وه كو گه واهېك قسه بكه يت. نه گه ر گه ره كته هم كاره بكه يت و شا يه تى بده يت، فه رمو له سهر كورسى سهرؤكايه تى بېره خواره وه.

بيو: [له جېگهى خۆبه وه روو ده كاته لوبا]

تو كه بى هېچ به ره له ست كردنېك، ته ماشاى پيشيل كردنى پيرؤز ترين مافت ده كرد له ژېر پېي هم ناژاوه چيبه دا. نهو يه كېكه له نه ندامانى ده ولت و تاوانبارانه غيانه ت ده كات و ئابرووى كوټمېته كانى ده ولت دهبات. نه وسا كه ده وټېرى زارت بكه يته وه و به رؤكمان بگرى و باسى مافمان بؤ بكه يت.

لوبا: هم كوټمېتانه ده ميان ده به ست و غيانه تيان له خه لك ده كرد. نه وېش ناچار بوو كه په نا به رېته به ر جه ماوه رى خه لك وله ته كيانا قسان بكات.

کولو: لوبا! پیت رادهگه یه نمه وه که بی دهنگ بیت. دووپاتی ده که مه وه، نه گهر بی دهنگ نه بیت و چه نه بازی بکهیت له نه نجومه ن ده تکه مه دهره وه.

روبسپیر: [له جیگه ی خوی هه لده ستیت و دیتته پیتسه وه. لوبا ده یه وی قسه بکات؛ به لام روبسپیر به ناماژیه کی (۶۴) ده ست بی دهنگی ده کات].

لوبا، تو قسه مه که! په لاماری منیان داوه و منیان تاوانبار کردوه، ده بی من قسان بکه م.

به ره و لای به رزه کی وتار خویندنه وه که ده روات. بوردن، باراس، لکونتر و نه وانی دیکه به رده می ده گرن و ریگه ی لی ده به ستان.

بیو: کاتیلینا (۶۵) خوی له کومیتته ی رزگاری خه لک کیشایه وه دواوه، چونکه له ویرا ئیدی بوی نه ده کرا تاره زووهر پر له تاوانه کانی خوی به دی بینیت. نه و به شیه یه کی غایانه هه موو هیرو توانای کومیتته ی زهوت کردوه و خستویه تیبه ژیر ده ستی خو به وه؛ بو نه وه ی بی ناگاداری کومیتته، پر باره پر له شهرمه زاریه که ی ۲۲ ی پر ریال دهر بکات، که هه موو نیشتمان په روه ره کانی ده کرده کویله و به نده ی خوی.

نه و خه لکی هانده دا بو نه وه ی دژی حکومه تی یاسا و میلله ت هه لسن. نه و خوی بو له ناوبردن و بنپرکردنی کنوانسیون ناماده ده کات.

روبسپیر: [به رهنگاری ریزی یه که می پیلانگی ره کان ده بیتته وه]

نه مانه هه مووی درۆیه! درۆ!

[به یاریده ی براکه ی و لوبا له ته ک لکونتر و بوردن تیک هه لدین و ریگه یه ک بو سه ر پیپیلکه کانی به رزه کی وتار خویندنه وه ده کاتته وه]

پیلانگی ره کان: [له خواره وه هاوار ده کن]

بمری زۆردار! بمری زۆردار! بیره خواره وه

په لاماری ده دن، بو نه وه ی دایگر نه خواره وه. روبسپیر خوی له چنگیان رزگار ده کات.

روبسپیر: من قسه ده که م!

[هه رکه ده گاته پشت جیگه ی وتار خویندنه وه، به ره و رووی تالین ده بیتته وه. تالین له پیکه نیبکی پر له ته وه سه وه ده ی کاته باوه شیه وه].

تالین: تو نابی قسه بکهیت! کرومویل (۶۶). من ناهیللم بکه یته نه م جیگه یه که قه لای پیروزی نازادییه... تو ده ته وی نازادی پیتشیل بکهیت. من له شی خوم ده که مه سه نگره ی نه م جیگه پیروزه. نایه لم ده سته خویناوییه کانت، پیتسه نه وه ی نه م خه نجره بکه مه سنگته وه، بگاته نه وی!...

[خه نجره که ی خوی ده خاته سه ر سینگی روبسپیر و رایده وه شین].

روبسپیر: [به خوین ساردییه وه]

بیوه شینه، به لام گویم بو رابگره!

بیو: له تالین نریک ده بیتته وه، ده ستی ده گریت و رایده کیتشیت.

تالین! مه ی کوژه. ده بی به خه نجره ی کی دیکه ده ماری دهر به یتریت.

[جم و جوئل و غه لبه غه لبتیکی یه ک جار زور ده که ویتته نیو نه نجومه من. له هه موو لایه که وه، هه موان جگه له داروده سته ی ماره - که به شیه یه کی ساردو سر و نازادییه وه له لای راستی سه رۆکی کوژه وه دانیشتون - هه لساونه ته سه ری و هاوارده کن. لوبا و ئوگوسون و روبسپیر، به هه ر جوړیک بیت دیواری گوشتینی ده سته ی ترمیدره کان دهر بن و خویان ده که یه ننه روبسپیر و له چنگ تالین رزگاری ده کن. به لام خویشان له کاتیکا که خه ریکن به رگری لی ده کن و ناهیلن خه لک هیرشه ی به رنه سه ر، له ته ک نه ودا تیکرا راده کیشرینه خواره وه.

له خواره وه که سانیک راویستاون. ده لئی شه ی تان چوته ژیر پیستیانه وه. هه موو وه کو درنده کان دهنه رین و ده ست به رز ده که نه وه. به رزه کی وتار خویندنه وه که وتوته ژیر ده ست پیچ که س له ده سته ی ترمیدره کان «کوریه، بوردن، لکونتر، وایه، لژاندر». هه ریه که یان ده یه ویت خوی قسان بکات. «بیو تالین» یش چنگیان لی گیر کردوه و خه ربکی قسه کردن. نه م قه لبالغییه هه م درنده و هه م پیکه نیناوی دیتته به رچاو.

له نیو نه م جه نجاله دا جگه له بری وشه که دیتته به ر گوئی و به دهنگی به رز و هاواره وه ده بیتریت: - «بمری زۆردار!... کاتیلینا!... کالیگولا (۶۷)!... تارکن (۶۸)!... تیسر (۶۹)!... هلیوگابالوس (۷۰)!...» ئیدی هیچ دهنگی کی دیکه نایبسترتت: هه ریه که ده یه وی به شیه ی خوی پلار بگریته روبسپیر و تاوانباری بکات. هه ندی له و تاوانانه به هیچ جوړ له گه ل یه کتری جوړین].

بیو: نه م غاینه ملی نه ده دا دانتون زیندان بکریت.

کاربه: بهرگری له دانتونی، شهریکه تاوانه کانی خۆی ده کرد.
لژاندر: ئەو دانتونی کوشتوو.

وادیه: له تهک پێش نوێژکه رهکاندا به دره فتاری ده کرد.

تالین: له تهک سن ژوست و هانریو دا خۆیان خستۆته باوهشی سه روخۆش و به دمه سه ته کان.
کولو: [له پشت میزی سه روکایه تییه وه، خۆی نوشتان دۆته وه و هاوارده کا]
رشفه تی له ئینگلیزه کان و هرگرتوو.

وادیه: گه ره کی بوو خۆی واپیشان بدات که ری و ره سمی «مس» ده گپری.

کولو: به هۆی دام و ده زگای پۆلیسی خۆیه وه، له سه رانه ری فه ره نه سه خه ری کی سه خوری بوو.

وادیه: ده یویست کافه کان به شه که نه وه بکوژیت!

[ته ماشا که ره، له م گتیره که شه دا به هاوارکردن و جوتندان و مشت به زرکردنه وه.
به شداری ده که نه. رو بسپیر - که له به رزه که که وه هتیره او ته وه خواره وه - ده یه ویت له
پله کانی لای راسته وه بچیتته سه ره وه. له به ره وهی که ناتوانی ئەم کاره بکات، خۆی
ده کیشیتته سه ره یه که مین پله و ده ستی به ره و لای موتانی درێژ ده کات].

رو بسپیر: هاو پتیا نم! بانگتان ده که م! له ته که ئیوه مه! ئایا ری دده ن، نازادی قسه کردن
له ناو بچیت و ئەم شۆینه پیرۆزه چه پهل بکریت؟ ئەمه دهنگی ئیوه یه و ده یخنکیین!
[موتانی دیتته خرۆش، هاوار ده کا؛ به لام وهرام ناداته وه. ئەو که سانه ش که رو بسپیر
روویان تی ده کات و به ناو بانگیان ده کا، واپیشان دده ن که گوپیان لیبی نییه و یا خود
به چاویکی پر له تووره بی و کینه وه رووی لی وهرده گپرن.

لویا، کوتون و ئوگوستون و رو بسپیر خه ری کی قسه کردن له ته کیانا].

غیا نه ت!

[رو بسپیر به نا ئومیدییه وه رو وهرده چه خینی بۆ لایه کی دیکه و به ره و لای داروده سه ته ی
ماره ده رو ات و به ناوی خواوه داوای یارمه تییا ن لی ده کات]:

ئیه وهی پیاو چاکان، پاکه کان! داواتان لی ده که م دژی ئەم چه تانه هه لسه سه ر
پێ. ئیه وه خاس ده زانن که دوژمنی هه ردو ولامان یه کی که. من ده ستم له ئیه وه
نه شو رده وه. من ئیه وم له چنگی ئەوان رزگار کرد. ئەگه ره ئەوانه سه ره که ون، پێش
هه موو که سیک یه خه ی ئیه وه ده گرن.

[چه پ، زۆر تووره - له کاتیکا زیتر گرو بلتسه ی ناگری نا کوکییه که تیژ ده که ن - خۆیان
ده خه نه نیوان رو بسپیر و کورسییه کانی لای راسته وه. له لای راسته وه، سیز، دوران،
مویان، بواسی دانکلاس و ئەوانی دیکه بی هیچ جوولانه وه یه که دانیشستون و سرته
ناکه ن. هه ندیکیان ده ستیان وه ک خاچ لیکردوو؛ بریکی دیکه یان ده ستیکیان خستۆته
سه ر سنگیان و ده لیبی بی ئەوه ی شتیک ببین، زه ق زه ق ده روانن. رو بسپیر هه ر له هه ول
و ته قه لادایه و ئەم لا و ئەولا ده کات. جاریکی دیکه ش به ره و پله کانی شوینی و تار
خوتنده وه که هتیرش ده با و ده یه ویت بچیتته سه ره وه. له پشت به رزه که که وه، قسه که ره کان
خه ری کی جه نجال و هه ره که ده یه وئ خۆی قسان بکات و قسه ی ناره و به یه کتری ده لیب
و نا هیلن که سی دیکه جیکه یان بگریت. ببو بۆ ماوه یه ک به سه ر وه زیتنه که دا زال ده بی و
هاوار ده کا]

بیو: کنوانسیون له مه تر سیدایه. داوا ده که م فه رمانی به رده و امبوونی کۆبوونه وه ده ربکریت تا
شمشیری یاسا، ده سه به ری (٧١) رزگار بوونی کۆمار بکات.

باراس: من داوا ده که م هانریو و فه رمانده کانی سوپا که ی ختیرا په لبه ست بکرین.

بوردن: دو ما بگرن.

لکونتر: بولانژه بگرن.

تالین: لاوالت بگرن.

وادیه: دو فریس بگرن.

[هیچ کامیان ناوین ئەو ناوانه ی ده یانه ویت بیلین، بیخه نه سه ر زمانیان. وازی

ئه کته ره کان ده بی به شیوه یه ک بیت که ئەم هه ست و ترسه روون و ئاشکرا بیت]

رو بسپیر: ده مه وئ قسه بکه م!

[بی هه وده هیز و توانای خۆی به کار دینیت بۆ ئەوه ی له م پتیبیلکه و له و پله وه بچیتته

سه ره وه، چونکه پیلانگتیه کان رایده کیشنه خواره وه و دووری ده خه نه وه]

ماتیسورنو: [روو ده کاته کاربه که خه ری که زه رده خه نه ی ته وس و گالته لی ده دا] خۆزیا

رتیا ن بدایه قسه بکات! ته نانه ت تاوانبارتیکیش مافی ئەوه ی هه یه به رگری له خۆی

بکات.

کاربه: [به ته وه سه وه]

خه یال دهکەیت؟... بهه له داوان، کهوتۆته داوان! مشکەکه خەریکی پەله قازتیبه و خۆی دهکویتیته ئەمسەر و ئەوسەری تەلهکه، ئیمه جگه له وهتەنگ هینانی و له ناو بردنی، کاریکی دیکه مان نییه.

ماریتورنو: [زۆر به بیزارییه وه روو له کاریه وهرده گیتی و روو دهکاته باره که بی دهنگ ویتاوه و دهروانیتیه روو داوه کان]

کایه یهکی نامهر دانه یه. ئیمه ده بی مافی دوژمنیتیکی وا گه و ره چاو بکه یین. دادگا ده بی به ناشکرای بی. پیوسته ریگه ی پی بدین به رامبه ره نه تاوانانه ی پی لکیتراوه، به شیوه یه کی ئازادانه به رگری له خۆی بکات؛ ئەگه ره بیتهو ئەم کاره نه که یین دادگا که مان دروست نییه. باره! ئەوان گوئی بو قسه ی تو شل ده کهن و به گویت ده کهن؛ قسه یان له گه لا بکه.

باره: ئیستا ئیدی زۆر درهنگه... ئەگه ره بمتوانیایه، ئەو لاهم پرگار ده کرد... [سن ژوست ی پیشان ده دات که له ناو ئەو هه موو گیرو داوه دا بی جوولانه وه - ههروهک په بکه ریگ - له نزیک به رزه کی وتار خویندنه وه که راویتاوه] به لام کار له کار ترازاوه؛ هه موو شتیگ لی بوته وه. ئەوا گشتیان ماوه یه کی زۆر بوو لی ته ترسان، ئیستا کی ئیدی کویت و زنجیری ترس و له رزیان له ملی خویان رامالیوه. ده بی تا ئاکامی کاره که یان پرۆن و بیکوژن. ئەو گه بیشتۆته ریگه یه ک که ده ر بازوونی بو نییه. ئیمه ش هه روا، ئیدی گه رانه وه مان بو نییه.

ماتیورنو: ئابرووی کنوانسیون ده چیت، سهیره! ئەگه ره ئەو قسان بکا، ئایا ئیمه توانای وه رامدانه وه یان نییه و ناتوانین وردو ریسوای بکه یین؟

باره: هاو ریگه م، چیت گه ره که؟ ئولیس بو ئەوه ی پیاوه کانی خۆی له دهنگی فیکه فیکه که شتیبه که پرگار بکات، ناچار بوو گوچیگه یانی ده به ست. ئەمانیش هه ره ئەو کاره ده کهن و خاستریش ئەنجامی ده دن. ئەوان ده می فیکه کیشه که ده به ستن.

ماتیورنو: ئەوان ترسنۆکن، بو ده لهن. من شه رمه زارم که ناوم ده نین پیاو.

باره: له کارو پیشه مانا، ئایا ئەمه یه که مین جاره؟

[له کاتی ئەم گفتوگوه دا، تووریه یی ئەنجوومه ن گه بیشتۆته ئەو په ریه وه]

روبسپیر: [له لایه ن لویا و ئوگوستون روبسپیره وه دوره دراوه و ده بیاریزن. سه ری به رزکردۆته وه و هه ردوو دهستی خۆی خستۆته سه ر سنگی ومشتی گری کردووه. له

خواره وه روو دهکاته کولوی سه رۆکی کۆر که چه ناگه ی خستۆته سه ر دهستی و به روویه کی گرژ و پیکه نینیکی سته مکه رانه به سه ر لیوه وه دانیشته وه، روی تی دهکات و هاوار دهکا]: سه رۆکی پیاو کوژان!...

[له گه ل ئەم قسه یه دا په رده داده درتیته وه. له به ره ئەوه پاشماوه ی قسه کان له نیو ئەو چه قه و گوره دا نایبسترتیت]

[په رده داده درتیته وه]

نه، نه، نه، نه، نه، ... من قسه‌ی وام نه‌کردوه...

کولتو: [به‌هه‌ره‌شه‌وه]

چیت گوت؟ له‌ته‌ک کیتته؟

ته‌ماش‌اچییبه‌که: [به‌په‌ریشانییبه‌وه]

نازانم! له‌ته‌ک هیچ‌که‌س...

کولتو: پروو ده‌کاته موسکادنه‌کان که به‌هه‌ره‌شه‌وه هه‌لساونه سه‌ریه.

ئه‌م زیلانه به‌داروده‌سته‌کانیان گسک بدن.

[ورده بورژوازییبه‌که له‌گه‌ل ئه‌و هاوار هاواریتی، ده‌یکه‌نه ده‌روه، ئه‌وانه‌ی ده‌وروبه‌ری

هه‌موو به‌ترسه‌وه ده‌لئینه‌که هیچیان نه‌وتووه]

قسه‌تان کردب، یانه‌تان کردب، ئیره‌جینگی ئیوه نییبه؛ خیرا به‌په‌له‌ بچنه ده‌روه.

[موسکادنه‌کان ده‌یانکهنه‌ده‌روه].

مژان: ئیدی کاتی هاتووه، پئوسیته هه‌رچی زووتر کار ته‌واو بکریه. ده‌لئیی هه‌مووان

چاوه‌رتی بیستی قسه‌یه‌ک ده‌کن.

کولتو: ئه‌وان چاوه‌رتی فوشه‌ن. ئه‌و خویرییبه‌ پاشگه‌ز بۆته‌وه له‌ به‌لئینه‌کانی و خوئی

شاردۆته‌وه.

مژان: خاستر! ئیمه‌ ته‌نیا بۆ ده‌ست پیکردنی سه‌ماکه‌ کارمان پیتی بوو. ئیدی پئویستمان

به‌ویلونه‌که‌ی نییبه. ئه‌و موی به‌رلوتمان بوو.

کولتو: ئه‌ری، دره‌نگ یازوو، ده‌بوایه‌ رزگارمان بوایه‌ له‌ ده‌ستی. ئه‌و ده‌یویست که بۆ

به‌رژه‌وه‌ندی ئه‌و و سووره‌کان کاربکریه.

مژان: ده‌سته‌ی گه‌ل‌حۆکان. سه‌به‌ینی به‌چاوی خویمان ده‌بین... با جارێ بلئیسه‌ی ئاگره‌که

توند بکه‌ینه‌وه و بیگه‌شینییه‌وه.

کولتو: له‌ سووره‌وه بۆ چه‌رمگ! ئه‌م گره‌ به‌تینتر ده‌کاته‌وه.

مژان: نابێ رێگه‌یان پێ بدریت له‌مه‌ زیتەر ده‌ور هه‌لگرن. له‌ ئاکاما نازانن کاره‌که‌یان

ده‌گاته‌ کوو و واز له‌ ده‌ست که‌وته‌کانیان دین. خیرا به‌په‌له‌ بچن به‌شوپن

لوشه‌دولالز و لوزودولشارنت... نه، ر‌اوه‌ستن!... تۆ، فابریسیوسن [پروو ده‌کاته‌

یه‌کیک له‌وانه‌ که‌ دارد‌ه‌ستیکی به‌ده‌سته‌ویه‌ و کل‌اوئیکی سووری له‌سه‌ردایه] بړۆ

تابیوی نۆزه‌هه‌م

[دووباره له هه‌مان کات، په‌رده‌که‌ به‌ره‌و رووی شوینی دانیشتنی ته‌ماش‌اکه‌ران، که

ده‌روانیته‌ سه‌ر جینگه‌ی سه‌رۆک و به‌رزه‌کی وتار خویندنه‌وه، به‌رز ده‌بیته‌وه.

تالاره‌که نابییرت؛ به‌لام نه‌ره‌ی رووسپییر - که خوئی دیار نییبه و نابییرت - دیتته

گوو. به‌ده‌نگیکی به‌رز و مه‌ردانه‌وه به‌رده‌وام ده‌بێ له‌سه‌ر وتاره‌ به‌ناوبانگه‌که‌ی...].

رووسپییر: سه‌رۆکی پیاو کوژان بۆ دوا‌جار داوا ده‌که‌م رێگه‌م بدن با قسه‌ بکه‌م.

ده‌نگی کولو (٧٢): تا نۆزه‌ت نه‌یه‌ت، بۆت نییبه قسه‌ بکه‌یت.

مژان: له‌پریزی یه‌که‌م له‌ته‌ک کولتو و ده‌سته‌یه‌ک له‌ موسکادنه‌کان که دارده‌ستی

چه‌کدارکرون دانیشتوووه و بۆرژوازییبه‌کان واقیان و پ‌ماوه و ده‌ترسن و هه‌ول ده‌دنه‌

خوینیان لێ دوور بخه‌نه‌وه.

نه‌کا ئه‌و گه‌وجه‌ به‌لئینیان پێ بدات که له‌ نۆزه‌ی خوئا قسان بکات.

کولتو: نه، به‌راستی نییبه! خه‌ریکن کایه‌ی کتک و مشکێ له‌ته‌کا ده‌کن.

مژان: تۆ هیشتا‌کو ئه‌وانه‌ خاس نانسیت. هیشتا‌کو پاریزده‌که‌ن و کارقایین. به‌رازانه

له‌ترسانا هه‌موو له‌شیان نیشته‌وته‌ سه‌ر ئاره‌ق.

کولتو: ئه‌وان هه‌روا خه‌ریکن له‌ شوینی خوئانا پێ ده‌کوتن. له‌ ئاکاما ئه‌م ترسنۆکه

خویرپیانه‌ به‌داوای زیندانکردنی ژان ژاک، ژروم، ناگه‌نه‌ ئامانج. که‌ی رووسپییر -

ئه‌و پارووه‌ گه‌وره‌یه‌یان - به‌ده‌ست ده‌که‌وو؟ خه‌ریکن به‌داوای ک‌یچه‌کانیا

ده‌گه‌رتین... ئه‌ی خوایه‌! خوئیا یه‌کسه‌ر سه‌ریان به‌ه‌راندایه.

ته‌ماش‌اچییبه‌کی ورده‌ بۆرژوازی: [به‌ترسه‌وه]

بۆچی رووسپییری ئیمه‌ چه‌ی کردگه‌؟

مژان: [به‌هه‌ره‌شه‌وه ورد تیبی ده‌روانی]

رووسپییری تۆ؟ ئاوا! که‌وایه‌ تۆ له‌ داروده‌سته‌ی ئه‌م غایه‌یه‌ت؟

ته‌ماش‌اچییبه‌که: [به‌ترس و له‌رزه‌وه]

بۆ خوارهوه. له ئاخري تالارهكهوه لوشه و لوزو بانگ بکهره قوژبنیکهوه و ئەمەى
پيشان بده... [نیشانهیهکی پيشان ده‌داو ده‌لێ] خیراکه! به‌په‌له‌ بچۆ بۆ ئەوئ!
ئىستا ئىدى کاتىتى.

[پیاوه‌که ده‌چیتته دهره‌وه]

کولتو: ئايا دلنیايت لىيان؟

مژان: به‌ئەندازەى ئەو پارەیهى پىيان دراوه. ئەمانه مشتەرى خۆمان.

کولتو: زۆریش گران ناکه‌ون له‌سه‌رمان. کێ له‌ئەنجومه‌نا ئەمانه ده‌ناسێ؟

مژان: پتوبست به‌ناسىنى ئەمانه ناکات. ئەمانه جگه له‌و قسه‌یهى هه‌موو به‌په‌رۆشه‌وه
چاوه‌رتى بىستنى ده‌که‌ن، هه‌یچی دیکه نالین! هه‌رکه ئەو قسه‌یه بێژرا، چل زارى
دیکه ده‌کریتته‌وه‌و دووپاتى ده‌کاته‌وه.

کولتو: [له‌کاتىکا به‌له‌هه‌جه‌به‌کی خه‌لکى باشوور له‌ شوئى وتارخوئىنده‌وه‌که‌دا قسه‌ى
قوت قوت ده‌کړئ]

ئەرى ئەم پیاوه کىیه به‌م له‌هه‌جه سه‌یره قسان ده‌کات؟

مژان: ئەوه «وادیه» یه که له‌ تووره‌که‌ى پيش نوێژکه‌ران ده‌خوا. ئەو هه‌شتاکو وجودعاليی
هه‌زم نه‌کردوه! هه‌شتا کاوێژ ده‌کات و هه‌لنجى ده‌داته‌وه.

کولتو: خۆزیا بۆ خۆى هه‌لنجى بدایه‌وه؛ ئەو خه‌ریکه کاتمان به‌فېرۆ ده‌بات.

مژان: ئەوانه‌ى خواره‌وه، چما له‌سه‌ر ئاگر دانىشتوون!

[له‌خواره‌وه ده‌نگه‌ده‌نگ به‌رز ده‌بیتته‌وه؛ هاواريان لى هه‌لده‌سیت].

ده‌نگى تالین: وادیه، به‌سه ئیتر! له‌ئەسلێ مه‌سه‌له‌که لات داوه.

ده‌نگى روبسپير: من ده‌توانم بېگێژمه‌وه سه‌ر ئەسلێ مه‌سه‌له‌که.

ده‌نگه‌ ده‌نگى دانىشتووان: به‌سه ئیتر. بى ده‌نگى بکه‌ن!

ده‌نگى لوشه: [به‌راره‌ییه‌وه، زوانى ته‌ته‌له‌ ده‌کا]

من باسى کيشه سه‌ره‌کىيه‌که ده‌که‌م. من... من... داواى گرتنى روبسپير ده‌که‌م...

[له‌په‌ر بى ده‌نگىيه‌کی ترسناک بال به‌سه‌ر ئەنجومه‌ندا ده‌کيشێ]

ده‌نگى لوشه: [له‌کاتىکا که ده‌نگى لوزو قسه‌کانى ئەو دووپات ده‌کاته‌وه. توندتر ده‌ست
پى ده‌کاته‌وه]

... ئيمه‌ فه‌رمانى گرتن و زىندانکردنى رۆبسپيرمان ده‌وئ.

[له‌ناکا و هاوار له‌لايه‌ن هه‌موو ده‌سته‌کانه‌وه به‌رز ده‌بیتته‌وه]

... گرتنى روبسپير!...

[مژان و کولتو: له‌جىگه‌ى ته‌ماشاکه‌رانه‌وه، رابه‌رايه‌تى دانىشتووان ده‌که‌ن و هاوار بۆ
ئەوانى دیکه ده‌که‌ن].

مژان: تابو! تابو!

کولتو: هه‌ئى! خاس برۆنه پيشه‌وه!... هه‌رچۆنىک بىت کاره‌کان خاس به‌رپوه ده‌چى!...

[ده‌نگى روبسپير دىته به‌ر گوئى که خه‌ریکه به‌به‌رزکردنه‌وه‌ى ده‌نگى خۆى، قسه‌کانى
بگه‌يه‌نیتته ئەوانى دیکه].

ده‌نگى روبسپير: ئەه‌رمه‌نینه! ئیوه ناتوان پيش ئەوه‌ى گوئى له‌ قسه‌کانم بگرن، سه‌رم
بپرن. [رۆو ده‌کاته ته‌ماشاکه‌ران]

خه‌لکینه! ده‌بىین؟ کۆمار رزگار بکه‌ن.

[جەنجال و هه‌راوه‌وريا، ده‌نگى روبسپير ده‌خنکىن]

مژان: [ده‌زرىکىتى]

ده‌به‌وئى خه‌لکى دژى کنوانسىون بوورۆژىنیت.

کولتو: [ده‌زرىکىنیت]

بىگرن!

ده‌نگى له‌تالاره‌وه: [ئەو بى ده‌نگ ده‌بیت].

- خوینى دانتون دامانى ده‌گریت.

ده‌نگى روبسپير: ترسنۆکینه! ئەگه‌ر ده‌تانه‌وئیت تۆله‌ى دانتون بسىن، ئەى بۆجى
به‌رگرىتان لى نه‌کرد!

[سه‌رۆكى كۆر زه‌نگ لى ده‌دات]

ده‌نگى کولو: فه‌رمانى گرتنى روبسپير ئىمزا بوو.

[هه‌له‌هه‌لى خۆشى]

ده‌نگى ئوگوستن روبسپير: ئەمنىش رۆبسپيرىکم. من و براکه‌م يه‌کىکىن. منىش هاوبه‌شم
له‌کاره‌ خاس و جوانه‌کانى. ده‌مه‌وئى له‌چاره‌نووسىشیا هاوبه‌ش بم.

دهنگی کولو: په سه ندرکرا. فرمانی گرتنی ههردوو روبسپیر ئیمزا کرا.

دهنگی له تالارهوه: فرمانی گرتنی سن ژوست و کوتونیش.

دهنگی باره: چاو له سن ژوست بیویشن.

دهنگی کارنو: بچی؟ بیچوهه گورگ و گورگ ههردووک پیکهوه!

[مژان هاوار دهکات]

نافه رین کارنو! ئه ری، سن ژوست له هه مووان خراپتره.

کولتو: لپی وردبینهوه. هیچ شتیک تیکی نادات. له هه لگیرساندنی ئەم توفانهوه تا

ئیسستا له جیتی خوئی نه جوولاهوهتهوه.

مژان: به داخهوه ناکرپیتتهوه!... ده بچ له ناوی به رین.

دهنگی کولو: فرمانی گرتنی سن ژوست و کوتون ئیمزابوو.

دهنگی لویا: من نامه ویت له م رسواییه هاوبهش بم

دهنگی له تالارهوه: [له کاتیکا دهنگی لویا ده برن]

خاسه، لویا. بی دهنگ به... تو تاوانیار نیت.

دهنگ لویا: من هه رگیز هاوبهشی ئەم رسواییه ناکه م. دهمه وئ منیش زیندان بکه ن.

[جموچوئیکی تیکه ل و پیکه ل. هاوارو ههراوه وریا له لایه که وه له دژییه وه و له لایه کی

دیکه به سوودییه وه بهرز ده بیته وه]

مژان: هه ندی گیل و گه وج هه ن په له یانه که زوو بمرن.

دهنگی کولو: بابگه یته ئاره زوه که ت! ئەوا فرمانی گرتنی لویاش ئیمزابوو.

[دهنگی روبسپیر دیتته گوئی که وا دیاره په له قازئی دهکات و به ره له سستی ئەم فرمانه

دهکات]

کولتو: چی؟ ئەم به رازه هیشتا ده به وئ قسه بکات؟

مژان: [هاوار دهکات]

غایینه کان مافی قسه کردنیان نییه!

دهنگ له تالارهوه: ئایا دووباره روبسپیر ده بیته فرمانه وای ئەنجومهن؟

دهنگی کولو: خیرا و به په له فرمانی گرتنی پینج تاوانبار به ده ستوری دادگا ده ربکه ین!

[هه له له ی ته ماشا که ران]

بژی کۆمار!

دهنگی روبسپیر: کۆمار له ناو چوووه! چونکه دز و جهردهکان سه رده که ون

[دهنگی له نیو جه نچالد! ده خنکی].

دهنگی بوردن: ئای! له ناو بردنی زۆردارنیک چه نده سه خت و چه تونه!

مژان: دووسه د به رامبه ر به یه کیک... و ئەوان سنگیان ده هیننه پیشه وه! گویتان له دهنگیان

بیته

خویان بو تاجی شانازی هه شار داوه.

کولتو: قسه هه زاره، دوانی به کاره. خه نچه ر زۆر جیگه ی متمانه نییه... هیچ شتیک ئەوه

ناهییت مرۆقییک، ئەنجومهنیک بو بکورژیت، پشتی مرۆف له ژیر باری

جه ماوه ردا ده شکیت. ته نانه ت دلۆپ خوتنیش به رچاو ناکه ویت.

[په رده داده درتته وه]

روبسپير: [بههۆي رووداوي پەردەي پيشوو، هيشتا حەپەساوھ]

كۆمار، نيشتمان، هەمووي تەفروتوونا بوو. هەموو ئەو هيساو ئاواتانەي بەستبوويان بەئەقل، دادپەروەرتي و راستي و دروستي، گشتي فەوتاو بە با چوو. لە راستيا مرۆفایەتي بەچوار مێخە کيشراوھ.

كوتون: مرۆفایەتي رۆژگاراني ها لە پيشدا. بەلام مرۆفایەتي چي بەچوارمێخە کيشراييت و چي نەكيشراييت، ماكسميلين ئيمە تاوانبار نين.

روبسپير: [خەريکە ديتەوھ سەرخۆي و خۆي رادەگریت]

نە، هيشتاكو نە؛ تۆ راست دەكەيت، هيشتا هەموو شتيك باس نەكراوھ.

ئوگوستن روبسپير: فەرمانی گرتنی «مارا» ش ئيمزا کرابوو؛ بەلام ئەو بەرگری لەخۆي کرد و لەناکامدا سەركەوت.

كوتون: با وريا بين و پيترهوي لە ياسا بکەين ئەو ياسانە بەرگرمان لێ دەكەن.

روبسپير: بەلێ، دوژمنەکانمان زۆريان پێ خۆش دەبیت ئەگەر بيتو ئيمە پێ لە بەرەي ياسا دريژتر بکەين. [روو دەکاتە فەرمانبەرەکان] هاوشاربيەکان! چاوەرپێ چي دەكەن؟ بۆچي نامانگرن؟

فەرمانبەرەکان: هاوشاری! ئيستاكە تۆ بەمە قايل دەبي، پيتان رادەگەپەين ئەو ئيوه دەستبەسەرن.

روبسپير: ئيوه ئەركي سەرشاتان بەجێ دێن. واخاسترە.

[لەوکاتەي کە فەرمانبەرەکان خەريکی قسەن، سن ژوست و لوبا بێ ئەوھي گوي بەدەنە ئەوھي لە دەورووبەريان چي روو دەدا، زۆر بەگەرميەو پيکەوھ خەريکی گفتوگۆ کردن.]

سن ژوست: هەر لەو دەمەدا کە ئەو خەلکە توورەبووھ دەيانويست وا پيشان بەدەن کە چاويان لە تۆ نيبه؛ تۆ خۆت دا بەدەستەوھ.

لوبا: وا دەزانی دەمتوانی، مل بۆ ئەو سووکيەيان دانەويتيم؟

سن ژوست: نە، دەمزانی. هەرۆھ کو جارن، چلۆن لەگشت جەنگەکاندا لەتەکما بوويت؛ هەميشە بەتەنیشتمەوھ دەبیت.

لوبا: نەمدەتوانی هەرۆھ جەنگەکانی رابوردوو، سنگي خۆمت بۆ نەکەمە سەنگەريک!

سن ژوست: هاوړپیکەم، بێ ئەوھي بتوانيم رزگاری بکەيت، خۆشت بەکوشت دەدەيت.

تابلۆي بيستم

[پەردەکە دادەدریتهوھ. پاش تاويکی کەم پەردەکە بەرووي دالانیک کە لە پارەوي رويشتنە دەروھي نەمايشگاگان دەکا و بەتەنیشت تالاری کۆيونەوھکاندايه، بەرز دەبيتهوھ. لەلای دەرگاگراوھکەوھ دەنگەدەنگ و غەلبە غەلبی کنوانسيون ديتە گوي. گوشەبەکی هۆلي شانۆکە - کە نوینەرەکان بەجيان هيشتووھ و رويشتون - ديتە بەرچاو. خەلکيکی زۆر مات و حەيران جمەيان دي خەريکی هاوچۆ کردنت و بەردەرگاگە دەگرن. ئەو پينج نوینەرەي کە فەرمانی زیندانکردنيان بەسەرا دراوھ - دەست بەسەر ديتە - ژووورەوھ. کەوتوونەتە پيش ئەو فەرمانبەرەني کە شلەژاو ديتە بەرچاو، و هەنگاو هەلدين.

سن ژوست، سەري بەرزکردۆتەوھ، لەپيشەوھ دەستی خستۆتە نيو دەستی لوبا و دەروا بەرپۆھ.

روبسپير حەپەساوھ و براکەي قسەي لەتەکا دەکات. کوتون خەريکی شوخي کردنە لەگەل ئەو فەرمانبەرەني پال بەکورسيبەکەيوھ دەنين].

كوتون: [روو دەکاتە فەرمانبەرەکان]

خاسە، ئاغياني فەرمان و دەست! دەستوورتان پێ دراوھ ئيمە بگرن.

فەرمانبەرەکان: هاوشاری! بمانبورن... خوشمان نازانين دەبي چي بکەين...

كوتون: گویتان لە قسەي فەرماندەکەتان نەبووھ چيبي وت؟

فەرمانبەرەکان: ئەمە کاريکی فرە ناشۆيە (۷۳). پياو لە خۆي دەپرسيت، نەکا هەلەي بيستيت. بيگومان دەبي هەلەبەک رويدا بي...

كوتون: وپراي ئەمانەش، پيويستە ئيوه بریاری خۆتان بەدەن. ئەگەر کو ئيمە نابي بگيرين، کەواتە فەرماندەکەتان بگرن،

فەرمانبەرەک: کەوايه... ئيمە داوا دەکەين لە هاوشاری روبسپير، کە ريگەمان بدات...

كوتون: ئەو ريگەتان پێ دەدا... باشە، ماكسميلين! بيترە پيتان...

لوبا: ئەگەر خۆم بەتەنیاىى قوتارىم، بەدەردى چى دەخوات؟ كاتى تواناي ئەوهمان نىبىه
يەكتر رزگار بكهين، خاستر وايه پىكهوه بمرين.

سن ژوست: كه وايه من دەبى دووجار بمرم.

لوبا: لەمەرگ يا لەژيانا، من هەرلەتەك تۆ دام.

سن ژوست: ئەى «پىلاد»^(٧٤)هكەم ... [دەيگرىتە باوھشپىهوه]... بەلام پىلاد هەرگىز وهك
تۆژنىكى لاو و مندالتيكى نەبوو كه بيانكاتە قۆچى قوربانى.

لوبا: من جوانترين ديارى پيشكەش كورەكەم دەكەم: فیداکارىتى خۆمى پيشكەش دەكەم.
لەپاشەرۆژدا مندالته كانمان شانازى بەرەنج و تىكۆشان و خەباتى سەرسەختى ئىيمە
دەكەن و دەبىنە ماىهى سەرفرازى و شادى و سەرىهزىيان.

سن ژوست: تۆ راست دەكەى. با لەنيو ئەم تۆفانەدا لەنگەرى كەشتىبەهەمان بخەينه نىو
دەرباي پاشەرۆژا.

فەرمانبەرەكان: [لتيان نزيك دەبنەوه]

هاوشارىبەكان، هەزەكەن بچينه هۆلى تەنىشتەوه.

[هەر پىنج كەسەكە دەچنە دەرەوه.

لەناو تالارى كۆبوونەوه كانداو، لە كۆتابى جىگەى چوونە دەرەوه بىدا باراس، مژان كۆلتو
تەماشايان دەكەن. دواى ئەوهى ئەوان دەچنە دەرەوه، ئەمان دىنە پيشەوه، بەرەو لاي
پەردەكە].

مژان: فرە ئارام و لەسەرخۆن. ئايا بەتەماى چين؟

كۆلتو: بەئىيمە چى؟ ئەوان وا لەنيو چنگماندان.

مژان: هيشتاكو گيانيان هەيه. من زۆر بەدگومانم، چاوت لى نەبوو چلۆن لەناكاو توورەبى
رويسپير نىشتەوه و هىتم بۆوه؟ ئەوان هيشتا بىر لە رزگار بوون دەكەن.

باراس: ئەرى، هيشتا ئەو مەترسىبەمان هەيه كه بيانەوئەت هەلىك برەخسىين بۆ
ئامادەبوون لە دادگاي ميللى

مژان: بۆ ئەوهى نەتوانن لە رىگەى ياساوه بەرگرى لەخۆيان بكهن، دەبى
بيانگىكى^(٧٥) رەوا بدۆزىنەوه بۆ گرتنيان.

باراس: لەم بارەوه هىچ رىك كەوتنىك نىبە.

مژان: لەوانە يارمەتییان بدرت.

باراس: تى دەگەم دەلتى چى! لەوانەيه هىچ پىوستيان بەزەحمەت و كارىكى گەورە
نەبووى؛ بۆ ئەوهى لاپەنگرە گەوجەكانى خۆيان بووژتین. تەنيا شتى كه رىگەى
لى دەگرتن چەند كەسىك بو كه لەبەر دەرگا بوون و ئەمەيش كارىكى گرنگ
نەبوو.

مژان: هيشتاكو وروژاندنى «كومون» ماوه. ئەمە كارىكى دژوار نىبە. قاوهكە لەسەر ئاگر
هاتۆتە كۆل، ئىتر كەسىك نىبە ئاگادارى بىت.

باراس: [دواى ئەوهى كه فەرمانبەرىك دىت و چەند وشەيهك بەئەسپايى لەپەنا گوئى دا
دەسرىبىنى].

هەوالەكان وا دەگەيهنن كه لە دەرەوه چەندىن دەستە و پىخاوسەكان خەرىكى
چەكداركردنى خۆيان و هاوار دەكەن: «بۆ پيشەوه بەرەو كنوانسىون».

مژان: ئەمانە خەرىكن بەگوئىرەى ئارەزووى ئىيمە هەنگاو هەلدین و دەجوولینەوه، با
هانربو بخەينه ئەو ناوہوه.

باراس: تەنيا شتىك كه پىوستە بىكهين، ئەوهيه كه لەتىك پەرۆى سوور لەبەر لووتيا
رابوھشپىن ئەو گايە خۆى دەكوتى بەسەريا.

مژان: بەلام كى لەتەكيا دىتە شەر؟

باراس: شەر لەتەك ئەو گايە، تەنيا كارى منە و لەخۆم دى.

[پەردە دادەدرتەوه]

فەرماندەى دەستەى دوو دەم:

ئەمىشە گسك!

سىمون دوپلە: تۆپچىيەكان و پىنخاوسەكان، ئەم دوو كەرتە ھەمىشە وەفادارن...
فەرماندەكانى بەشەكان: دواى ئەوھى بانگتەن كەردىن، دەستمان لە ھەموو ئىشوكارەكانمان
ھەلگەرت و بى ھىچ وچانئىك ھاتىن بۆ ئىترە.

سىمون دوپلە: با بىيىنە چەند بەشىكەو! دەبى دوو دەستەى ھىرشكەر پىك بەيىنەن.
يەكئىكىيان لە شەقامەرتى سەر رۆخى رووبار؛ ئەوى دىكە لە شەقامى گەورەى سن
مارتن.

فەرماندەى كەرتىك: نە، فەرمانىيان پى داوین كە ھەر لە گۆرەپان بىيىنەن و چاودىرى
بارەگای كومن بىن.

سىمون دوپلە: بۆ چاودىرى كەردنى ئەوى دوو پەل بەسە. ھىرشىردن باشترىن تاكتىكە بۆ
بەرگىرەكەردن. با پىش ھەموو شتىك، ئامادەباشى تەواوئەتى بەدەن.

فەرماندەكانى دەستەكان: لە چل و ھوت بەش، تەنيا نۆزدە بەش ھاتوون و ئامادەى و
وەفادارى خۆيان دەرپىو.

سىمون دوپلە: ئەو ترستۆكە بوودەلەنە كامىيان خۆيان شاردۆتەو؟

دەنگىك لەنىو كەرتەكانەو: ھىچ كام لە بەشەكانى رۆژئاوا نەھاتوون.

سىمون دوپلە: ئەمە شتىكى سروشتىيە، بۆرژوازيەكان. دەولەتمەندەكان... خوپىيانە...،
سبەپنى سزای كەردارىان دەخەينە مشتىانەو.

دەنگىك لەلای كەرتەكانەو: ھىشتاكونى ھىچ ھەوالىك لە «مارە» ش نىيە. لای خۆى
چەكدارىش بوو.

سىمون دوپلە: كەرتى تالین، ئەو چەتەيە.

دەنگىك لەلای كەرتەكانەو: كەرتى سىتە نەيانھىشتەگە ناقوسى نوتردام لى بدرىت.

سىمون دوپلە: پىتوسىتيان بەو نەبوو كە ئىجازەى لى وەرگىرەن

دەنگىك لەلای كەرتەكانەو: لە ھەموو خراپتر ئەوھى، كەرتى بارەگای كومون،
گراوئىيەكان و ئارسىيەكانىش نەھاتوون.

سىمون دوپلە: غىانەت، زۆر سەيرە! كرىكارەكانى شەقامى خوارووى سن مارتىن، شەقامى

تابلۆى بىست و يەكەم

كات: [ئىيوارەى ۹ى ترمىدەر، كاترمىر لەنىوان نۆ دە. ھىشتا دەمەو ئىيوارەيە. ھەور
خەرىكە ئاسمان دەگرىتەو].

شوتىن: گۆرەپانى ئوتىل دو ويل، لەگۆشەيەكى گۆرەپانەكەو شەقامى رۆخى رووبار،
جەماوئەرتىكى زۆرى پى چەك، دەم بەھاوار. ھەراوھورباو زەنگو قۆرى^(۷۶) ناقوسى ئوتىل
دو ويل مەترسى بەخەلك رادەگەيەنىت. يەكئىك لە پەنجەرەيەكى نەمۆى يەكەمەو سەر
دېئىتە دەرەو و ھاوار دەكات:

- خەلكىنە! ھەلسنە سەر پى! راپەرن! دژى ئەنجومەنى بى ئاپروو ھەلسن!

سىمون دوپلە: [پى چەك]

سەربازەكان وەرنە ئىترەو! ئىمە ھەموو ئامادەين.

بۆرژوازيەكان و كرىكارەكانى كەرتى ئەو: ئەوان وئىراوئانە دەست لەرووى رويسپىرەكەمان
بەرز بکەنەو. دەيانكۆژىن، بنىريان دەكەين. ناوبان لەسەر رووى زەوى پاك
دەكەينەو. ئەوانە كىن؟

سىمون دوپلە: ئەو، ئەمە لىستى ناوى دۆرئمانى خەلكە كە كومون فەرمانى گرتىيانى
دەرکردو [دەيانخونىتەو]: كولو، كارنو، وادىە، فوشە، تالین، بوردن، فرەرون...

[ناوەكانى دىكە لەنىو جەنجال و ھاوار بزر دەبى. چەند كەسىك پىكەو ناوەكان لەسەر
لىستەكەو دەخونىنەو]

- ئەم ناوانەى كەمە بىو، بارەر...

- دەبى ھەموو كنوانسىون پاك بكرىتەو!

سىمون دوپلە: كەوايە با بە «شەن و گسك» ھە بۆيان بچىن.

[پىاوەكانى ھەردوو دەستەكە دەگەنە بەرەو]

فەرماندەيىەكى لە دوودەستەكان: ئەمە «شەن».

رۆخی رووبار و پلیتته و هارهکان، جاران هه‌میشه له‌گه‌ل یه‌که‌مین بانگه‌وازا، هه‌موویان گیان له‌سه‌ر ده‌ست زۆر به‌په‌له له‌ریزی یه‌که‌ما، به‌ره‌و رووی مه‌ترسی و خه‌ته‌ر ده‌رۆیشتن؛ به‌لام ئیستا هه‌موویان له دوکانه‌کانی خۆیان کزو داماو بۆی دانیشتون.

ده‌نگیک له‌لای که‌رته‌کانه‌وه: له‌و کاته‌وه که ژاک رد و بابا دوشه‌نیان لی رفاندوون، ئەوانه هه‌موویان له روپسپیر ساردبوونه‌ته‌وه و لیتی دوورکه‌وتوونه‌ته‌وه.

سیمون دوپله: گه‌وجانه کۆلیان داوه! ئەم کاره‌یان ده‌بیته هۆی ئەوه‌ی بینه قوچی قوربانی. به‌سه، با هه‌ر باسی ئەوانه نه‌که‌ین. دلێ جه‌ماوه‌ری ده‌رووبه‌ر، ئانتوان و مارسۆبه، که هه‌ردووکیان له‌گه‌ل ئیمن.

ده‌نگیک له‌لای که‌رته‌کانه‌وه: زۆر دلێ خۆتیان پی خوش مه‌که، هه‌ردووکیان پاران. ئەگه‌ره‌کو پیتخاوسه‌کانیش لایه‌نگری ئیمنه‌بن، مونتروی، پینکور، فینیسستر، گویلنه‌کان چوار مه‌شقی بۆی دانیشتون.

سیمون دوپله: به‌لام ئەوانه شیتن! ئایا بیه‌ر له‌وه ناکه‌نه‌وه که ئیمنه‌وه، وازی به‌پاشه‌رۆژی ئەوان و چاره‌نووسی هه‌موو خه‌لک ده‌که‌ن.

فه‌رمانده: سیمون! گوێ بگره، ئیدی نازانین...

سیمون دوپله: سه‌یره نازانین؟

فه‌رمانده: ئەمه به‌ره‌لاییه، خه‌لکی په‌رشو بلاون... ئەری به‌راستی میلیلت له‌مه‌ترسیدایه؟

سیمون دوپله: بۆچی وه‌کو رۆژی رووناک ئاشکرا نییه بۆتان؟ مه‌گه‌ر له‌ماوه‌ی ئەم پینج ساله‌ی که به‌سه‌ر شوژشا تپه‌ریوه. سوودی خه‌لک هه‌میشه له‌ته‌ک روپسپیرا پیتکه‌وه گرتیان نه‌خواردوووه؟

فه‌رمانده: من نالیم نه‌؛ به‌لام ئەوانی دیکه‌ش له‌ته‌که‌مانا بوون. دوو سیته‌می ئەوانه نه‌ماون. ئەوی که ماویشه خۆی ته‌فروتوونا ده‌کات. له‌م به‌ره‌لاییه‌دا ده‌بی دوا‌ی کێ بکه‌وین؟

سیمون دوپله: ئیوه پانزه‌بیسته‌کان، یاساوه‌ کۆنه‌کان، چۆن ده‌تیرن له‌ داوه‌ری کردنا له‌نیوان ئەو بۆگه‌نانه‌ی کنوانسیون و ئەو مرۆقه پاک و بیگه‌رده‌دا رارابن؟

ده‌نگیک: [له‌پانزه‌بیسته‌کان]

ئیمه هه‌روا پته‌و له جیتی خۆمانا ده‌میتین، دلنیاتان ده‌که‌ین، جگه له‌کۆماری ته‌نیا و نه‌پچر و یه‌که‌گرتوو هیچ که‌سی دیکه ناسین.

سیمون دوپله: فره‌خاسه! به‌لام ئیستاکی، ده‌بی له‌نیو «کومون» یا «کنوانسیون» یه‌کتیکیان هه‌لبێترین.

ده‌نگیک: [له‌پانزه‌بیسته‌کان]

هه‌ردووکیان ویکرا! هیچ کامیان به‌ته‌نیا هه‌لبێترین.

سیمون دوپله: ئەمه واتان لی ده‌کا وه‌ک گوێ درێژی نیو دوو نه‌قبیره نه‌توان به‌هیچ لایه‌کا بجوولیتنه‌وه. نه‌گۆرتیبیه‌کی بی بایه‌خ.

فه‌رمانده: [که‌میک به‌ده‌نگی نزمه‌وه]

زۆری له‌سه‌ر مه‌رۆ. ئەگه‌ر ناچاریان بکه‌یت بکه‌ونه‌ری، نازانین چ ریبه‌ک ده‌گرنه به‌ر. ئەوان له‌کۆلانه‌کان و هه‌موو جیگایه‌کا چوونه‌ته‌ ناو خه‌لکه‌وه و قسه‌یان بۆ کردوون. ئەمان وای به‌خاس ده‌زانن که له‌م رووداوانه‌دا بی لایه‌ن بن.

سیمون دوپله: ئیمه کار ده‌که‌ین! له‌م بارودۆخه‌دا چه‌ندایه‌تی گرنگ نییه، به‌لکه‌و چابۆکی ده‌ست وه‌شاندن و بریار، کارده‌که‌ن. پیتوبسته زۆر به‌توندی و به‌ده‌ستیکی پۆلایی لیبیان به‌دین. بۆ پیتشه‌وه. دژی کنوانسیون، بۆ پیتشه‌وه!

[له‌ساتیکا سیمون و دووسی که‌س له‌وه‌فاداره‌کان ناماده‌ی جوولانه‌وه‌ن تۆپچییه‌کانی کوفینال و هانریو، به‌مه‌ستی و سه‌رخۆشییه‌وه، به‌سواری ئەسپه‌وه دینه‌نیو گۆره‌پانه‌که‌وه].

تۆپچییه‌کان: [روو ده‌که‌نه ئەوانه‌ی که به‌ره‌و شه‌قامی رۆخی رووباره‌که ده‌رۆن]

بۆ کوێ ده‌چن؟

سیمون دوپله: بۆ ده‌گۆراچوونی ئەنجومه‌ن.

تۆپچییه‌کان: ئیدی زۆر دره‌نگه! ئیمه له‌وێرا دیبینه‌وه، هیچ کاریکیان پی نه‌کرا.

سیمون دوپله: خه‌تای کتیه؟

کوفینال: خه‌تای ئەم هه‌میشه مه‌سته‌یه!

[زۆر به‌تووره‌بییه‌وه ناماژهی هانریو ده‌کات، که به‌شه‌رمه‌زاریه‌وه، ده‌موچاوتیکی ئاساوه‌وه، له‌سه‌ر ئەسپه‌که‌یه‌وه دانیشتووه و له‌تر لی ده‌دا]

ئەو سەرخۆشە ئەوەندە ئاگای لەخۆی نەبوو، تا ڕێگەى پێدان لە کومیتەى هێمنایەتى بیگرن و پەلبەستى بکەن. ئێمە بەزۆر دەرگاگەمان شکاند و قوتارمان کرد. هەرچەندە خاستر و ابو و ازمان لى بهانیایە هەر لەوى بمایە. لەبەیانییەوه خەریكى مەى خواردنەوه بوو. ئەم کۆپەلە شەرابە لە بریتى ئەوهى لەوکاتەدا که لەناکا و خۆمان کرد بەنا و غاینەکانى کومیتە و گشتیان شلەژا بوون و سەگ خاوەنى خۆى نەدەناسییهوه، سوود لەو هەلە وەرگیریت، فەرمانى پێداين که بگه‌ڕێینهوه بۆ ئوتیلی دو یل.

هانریو: [بەتیکەل و پیکەلى قسان دەکا و پرتەپرت دەکات]

کوفینال بەناپەوا سەرزەنشتم دەکەى... ئیستا بۆت پروون دەکەمەوه...

کوفینال: هیچ شتێک بۆ پروونکردنەوه نەماوه؛ تۆ تەنیا کە لاکیكى و بەس.

هانریو: لەعەنى خوا! گوێ بگرە، پێم گویت لە کومونەوه دەستوورم بۆ هاتبوو که بگه‌ڕێمەوه بۆ ئەوهى بەرگرى لى بکەم.

کوفینال: گەوجەگیان! نە پێش ئەوهى که کنوانسیون لەناوبەریت. دەکرا بى هیچ شەر و هەرایەک ئەو کارە ئەنجام بدریت.

[هەموویان شلەژا بوون و نەیان دەزانى دەبى چى بکەن. بەتۆرێک گشتیان دەگیران].

هانریو: ئەمە راستە. کوفینال! تۆ راست دەکەیت... خاسە، دەى با بگه‌ڕێینهوه.

کوفینال: وادەزانى ئەوانە چاوەڕێتى تۆ دەکەن؟ ئەوان هەلیان بۆ پەخسا که خۆیان کۆیکەنەوه، ئەوان لەم کاتەدا نیشتمان پەرودەرە لاوهکان لە ئۆردوگای «سابلونەوه» بانگ دەکەن. هەموو شەقامەکانى توپلری دەبى گەمارۆ بدریت.

هانریو: من چیم کردگە؟ چە روى داوه؟ ئیدی مێشکم کار ناکات و هیچم لەیاد نەماوه...

کوفینال: گوێرەکه! مێشكى سەرت نوقمى شەراب بووه، ناتوانى خۆت بەسەر زینى ئەسپەکه تەوه ڕابگریت...

هانریو: نەخێر؛ وانیهى. زۆر خاسیش دەتوانم خۆم ڕابگرم [بەسەر ئەسپەکه وه لەتر دەدات و ناتوانى خۆى ڕابگریت] ئەم ئەسپە تۆپىوه پیر بووه و خۆى ڕانگرت [هەمووان دەست دەکەن بەپیکەن بن پێى] ئەوه کێبە وا دەوێرێ پێم پى بکەنیت؟ سەگ باب! هەمووتان دەخەمە کونجى زیندان. من ژەنەرالى ئیووم یان نە؟... شمشیرەکهى ڕادەکێشى و دەیسوورپێتەوه، بەلام لە دەستى بەر دەبێتەوه [لەپر دەست دەکا

بەپرمەى گریان] ئیوه راست دەکەن. وهزعم خراوه. ناتوانم خۆم ڕاگرم... من بەرازیتم، کۆپەیهكى شەرابم، من بوومەتە مەسخەرەوه هەمیشە مەست وسەرخۆش... بمبوورن... ئابرووم چووه. دەچم خۆم دەکوژم... [روو دەکاتە تۆپچییەکانى]... هاوڕێیانم ئیوه خاس دەزانن که هەرگیز لەمەى خواردنەوهدا زیدەپەوى ناکەم... بەلام ئەم هەوا گەرمەوه ئەم هەورەى بەئاسمانەوهیە و نایەوێت بیبارتێت... ناکرێ... کارێكى خاسم نەکردگە... من تاوانبارم هەلەیهكى گەورەم کردگە... من ئیدی توانام براوه و شیاوى ئەوهنیم که فەرماندهى ئیووم.

تۆپچییەکان: خاسە... خاسە... هەمووان هەر ئەم کارە دەکەن. برۆ دەم و قەپۆزت بخەرە ناو ئاوى ئەو حەوزەوه! [هەموویان پیکەوه هانریو لەسەر ئەسپەکه دادەگرن و دەبێنە کەنار حەوزى ئاوهکه و سەرى نوقمى ئاوهکه دەکەن. سەرى دەهێننە دەرەوه، هەردوو چاوى زەق بووه]

هانریو: سویند دەخۆم لە ئیمپروۆه - جگە لە ناو- هیچی دیکە نەخۆمەوه!... [هەنسکه هەنسكى پى کهوتوو و تف دەکاتەوه] چەند پیسە!... بەلام خاسە هەموو شتێک بەخاسى و رووناکى دەبینم. ئادەى تۆپچییەکان، رووى تۆپەکانتان بەرەولای هەر چوار لای گۆرەپان وەرگیرنەوه! ئیمە پاسەوانى کۆمونین. ئەوا من دەپۆم بۆ ئەوهى فەرمانى تازه وەربرگم.

کوفینال: ئایا رۆبیسپیر نەهاتوو؟

سیمون دوپلە: نە، هیشتا نەهاتوو. ئەو لیژنەى نوێنەرەکانى که رۆشتبوون بۆ لای و تکایان لیکردبوو که لە زیندان بیتە دەرەوه، گەراونەتە دواوه، لیژنەیهكى دیکەیان ناردوو بۆ لای.

کوفینال: مەبەستى لەم نازکردنە چیهى؟

سیمون دوپلە: گەرەكى نییه پى لە بەرەى یاسا درێژتر بکاتەوه. ئەو وادەزانى که دوژمنەکانیش پى لە چوارچێوهى یاسا درێژ ناکانەوه و ڕێگەى پى دەدەن که بەگوێرەى یاسا، لەدادگا بەرگرى لەخۆى بکات!

کوفینال: ئەرى، بیری لى بکەرەوه!... لەوهتى خۆیان لى حەشارداوه تا ئیستا چاویان لى نەترووکاندوه. ئەوانیش وهک ئیمە گوێ نادەنە دادرەسى؛ بەلکو تەنیا بیری لە کوشتنى دەکەنەوه.

هانریو: کاتې ویستم له کومیتته قوتاری بکه، به گوتی نه کردم. ئیستا، کاتی قسه کردن نییه، ده بی هه چوتی بیت خومان بگه یه نینه زیندان. بیه ویت یا نه ویت، ده بی نازادی بکه یین و به زور بیهیتینه دهره وه.

سیمون دوپله: هه رگیز هیچ کاریک به زور له تهک ماکسیمیلینا ناکریت، ده بی خوی قایل بیته.

کوفینال: ئیمه کاریک ده که یین که ناچار بیته به گوتیمان بکات. ئیمه له بهر خاتری نه و ژیانی خومان خستوتته مه ترسییه وه، ئیدی ناتوانین بگه ریتینه وه و پاشگه ز بیینه وه. ریتی پی ناده یین بهم کاره مان قایل نه بیته.

سیمون دوپله: نه و هه رگیز ناچیتته ژتیر نه م باره وه. براکه ی ئیستا که وا له ئوتیل دوپل ویل. نه وهش لویا یه به ره و ئیره دیت!

دهنکی خه لک: [هاوار دهکن]

بژی لویا! ... و ژنه چکوله که ی! ...

سیمون دوپله: نه و روله ی به جهرگ و دلاوهره، له کاتیکا که نه و چه تانه خویان لی گیل کردبو، نه و خوی داوای کرد که نه ویش بگرن!

[لویا، دهستیکی نه لیزابتی توند گرتووه و «هانریت» یش به و لاوه یه تی، له نیو بژی بژی و هه له له ی خه لک دینه ژووره وه].

نه لیزابت: گوی بگره، گوی بگره، چا که بزانه چون به پیرته وه دین.

هانریت: خوشکه چکوله که م، بو تزیشه.

نه لیزابت: سوپاس! سوپاس... [به دهست ماچ بو خه لک ده نیریت، روو ده کاته لویا] ناها! خوشه ویسته که م! چهند خوشه نازاد بوویت و رزگارت بوو له چنگیان. ده مزانی که نه و نامه رده انه ناخری ده شکین و روو رهش و مل شور ده بن... نه م خه لکه چنده ئیمه یان خوش ده ویت... هه موویان تو بان خوش گه ره که... تا راده یه ک به و نه ندازه یه ی که من تو م خوش ده ویت... هه موو نه م پیاوه میهره بانانه هاتبوون بو نه وه ی له زیندان نازادت بکه ن...

پاسه وانی زیندانه که ش په ییتا په ییتا هه ر داوای لیبور دنی ده کرد و ده یگوت منیش فیداکاری ئیوه م... خه لکی فره تووره بوون؛ هه ره شه یان ده کرد و ده بانگوت که دیواره کانی زیندان دهره ووخین... به لام هه ر که زانییان من خیزانی تو م و نه مییش

خوشکته، نارام و هیدی بوونه وه... پیتیان ده گوتین: «هاوشاری نه گه ر بیتو تالیک له مووی سهری لویا، سن ژوست و ماکسیمیلینی ئیمه بکریتته وه، پارچه پارچه یان ده که یین. تا تو له له دوژمنه کانت نه که یینه وه، به نارامی دانانیشین و ئوقره ناگرن»...

لویا: نه وانه خه لکیکی یه کجار میهره بانن؛ به لام له هه مان کاتا زور ناشین. نه گه ر بیانه یشتایه هه ر له وی بمایینه وه، خاستر بوو.

نه لیزابت: چلون؟ له زیندانا؟ نه ی بی چاوو رووی بی فه ر!

هانریت: نه و کاره ی که نه وان پیتی هه لسان بو به رگر بگردنیان لیتان، کوی جیگه ی سهره نشته؟

لویا: مه رامی من و هاوړیکانم زور به رزو پیرۆزبوو؛ یا پیتش خو هه لقتورتانیان له روو داوه که، زوری وا خراب نه بوو.

هانریت: به لگه ت چیه؟

لویا: له چوارچیه ی یاسادا دوژمنه کافان نه یانده توانی کاریکی گرینگ دژی من بکه ن. بو من دژوار نه بوو د و دوشاویان تیکه ل بکه م. ئیستا که پیمان له سنووری یاسا ترازانده وه. گوی ناده نه قسه کافان. نه وان گره ویان بردو ته وه و داشیان سواره؛ ئیمه فه رمانی گرتنمان بو دهرچوه.

نه لیزابت: ها! ناکامی نه مه چیه؟

لویا: نایه ویت مه سه له که روون بکاته وه.

هیچ؛ با له م باره یه وه قسه نه که یین. ئیتر هیچ چاریکمان نییه

نه لیزابت: [ناگای له مه سه له نییه]

ئیتر هیچ چاریکمان نییه! تو نازادیت! بیتره وه با پیکه وه برۆینه وه ماله وه!

لویا: نه، نازیزه که م! ئیستا که نازادبووم، پیوسته بو وه دهست هینانی نازادی خه بات بکه م. تا نه و کاته ی سهرکه و تنی ته واوه تی. وه دهست نه هینین، ناگه ریمه ماله وه.

هانریت: [به سرتوه]

به لام ئایا دلنیایت له وه ی که له م خه باته دا سهرده که ون؟

نه لیزابت: ئیستا که هه موو خه لکی له گه ل تو دان، ئیدی بوچی شه ر ده کن؟

لویا: ئاواته خواز بین که بهم شیوه به بیت.

هانریت: [که میک له سه رخۆ]

فیلیپ! پیم بیژ، ئایا هیشتا رووداوی سهختی دیکه ش ماوه؟

لویا: [به سرتوهه].

مهسه له که شوخی نییه. خو شه ویسته کانم، پرۆنه ماله وه!... هانریت ئه وه سپیتمه دهست تۆ...

[ئه لیزابتی پیشان ده دات]

هانریت: با له ئوتیل دو ویل چاوه ریت بین

لویا: نه، نه، با کات به فیرو نه دهین! له وانه به هه ر ئانیک ئوتیل دو- ویل گه مارۆ بدریت. تا ریکه کان نه به ستراون، خیرا خۆتان ده ریا ز بکه ن.

ئه لیزابت: ئه گه ر ریکه گانیا ن به ستبوو، چی بکه یین؟ ئیستا پیکه وه یین، با پیکه وه بمیننه وه.

لویا: ئیتره جیکه ی ئیوه نییه، سه فهره که ی «ئه لزا سمان» بیننه وه یاد. ئه وه رۆژه ش جیکه ی ئیوه له ئیو سوپادا نه بوو؛ ده بوا به ئیوه له ماله وه بمانا به. هانریت بیبه ره ماله وه.

ئه لیزابت! جیکه ی تۆ لای کوره که مانه. ئه گه ر وه زع خاس بوو، سه به ینی به یانی دیمه وه لاتان. هه رشتیک پیش هات، ئیوه هه ردوو کتان ده سپیتمه دهست به کتر. و

مندا له که ش ده سپیتمه دهست هه ردوو کتان. نازانین چی روو ده دات!... ئاگادار بین.

تی بکو شن هه میشه دلێ پاک بیت و رق و کینه هیلانه ی تیا نه کات. کینه ژه هریکه مرۆف له ناو ده بات. رق و کینه، ئه م شو رشه خنجیلانه و مه زنه مان

ده روو خیتیت... پیتی بلین که باوکی به هه موو هیزو توانا به کیه وه به رگری لیکرد. فیتری بکه ن که نیشتمانی خو ش بویت!... خو شه ویسته کانم! بمبورن که نیشتمانم له ئیوه زیتر خو ش ویستوه. بمبورن! به لام ئیوه له خو م زیتر خو ش گه ره که.

ئه لیزابت: ئاه! تۆ منت خو ش ناویت! ده بی منت له هه موو شتیکی دیکه زیتر خو ش بویت. ئه مه به س نییه

لویا: [به پیکه نینه وه]

ئه مه به س نییه؟

ئه لیزابت: [له کاتیکا که ماچی ده کات]

بو من، هه ر ئه مه... ئاه! من بیزارم له م نیشتمانه ی که تۆ له منت زیتر خو ش ده ویت!...

لویا: نه، هاو ریکه م، گه ر منت خو ش گه ره که، ده بی ئه ویشته خو ش بویت. چونکه نیشتمان، تۆیت، منم؛ هه موو ئه و شتانه ی که خو شمان ده ویت و به ئاره زوین بو ی، له کاتیکا که ئیمه نین، ئه وه هه یه. نیشتمان به وجۆره ی ده لئین دایکمان نییه، رۆله ی ئیمه یه.

ئه لیزابت: چکۆله خو شه ویسته که م! ئه ری، به رگری لێ بکه! ئه منیش به رگری لێ ده که م.

[سن ژوست دیته ژووره وه، له پشت سه ری لویا وه دهست ده خاته سه رشانی].

سن ژوست: خاسه، هاو ریکه م!

لویا: سن ژوست!... زیندان تۆیشی نه ویست

سن ژوست: نه، چاره نووس فره په له یه تی، ئیستا که نه مانتوانیوه رای بگرین، ده بی خو مان بخه ینه بهر پیتی.

لویا: چاره نووس به ره و کویمان ده بات؟

سن ژوست: مرۆف کاتی خو ی بسپیتریته دهست چاره نووس، زیتر له نیوه ی هه موو شتیکی له دهست ده چی.

لویا: ئایا ناتوانین جله وی توند بکه ینه وه؟

[له م کاته دا کاترمیری ئوتیل دو- ویل یانزه پیشان ده دات]

سن ژوست: تا پیش نیوه شه و هه موو شتیکیان بو ئاشکرا ده بیت. هانریت، خوات له گه ل بی. هه رگیز خه فته مه خو ن و به داخه وه مه بن. به چاوی خو تان ده بینن که کاتمان فره

که م بوو. نه متوانی ژیا نتان به خته وه ر بکه م.

هانریت: به خته وه ری - هه رچییه ک بیت - من گه ره کم نییه؛ من هه ر ئه وه م ده وئ که ئیوه هه تانه. ئیدی به ره له لستی ئه وه ناکه ن که له هه میشه یی و نه مری ئه و دنیا

هاو به شیتان بکه م.

سن ژوست: خاسه، که واته په سه ند بکه ن! ئیوه شایانی ئه وه ن؛ بمبورن که تائیتا ئیوه م لێ دور خستبو وه.

[تاویک دهروانیتته نیو چاوانی و له پر ناو دهمی ماچ دهکات و دهروات. لوبا خۆی له باوهشی ئەلیزابت دوور دهخاتهوه و بهدوای سن ژوست دهکهوئتهپرئ. ههردوکیان له ناو جهماوهرهکهدا وون دهن. ئەوسا ههردوو ژنه لاوهکه بهتهنیایی دهمیتنهوه. هانریت دهلهرزیت؛ مات و مهلوله. ههردوو دهستی شل کهوتوه، ههناسهپرکیبیهتی، چاوی زهق بووه، ئەلیزابت دهستی دهگریت].

ئەلیزابت: هانریت!... گیانهکههه... بیروه سهرخۆت. خاسه، کهواته دهپن من بتگهیهنم...
[ئەلیزابت دهستی هانریت دهگریت، و بهرهو شهقامی رۆخی رووبارهکه بهدوای خۆیا رایدهکیشیت. هانریت هیز و توانای قسهکردنی نییه].

خه‌لک:

- له‌م گۆزه‌پانه‌دا چی بکه‌ین؟
- ئایا ده‌بێ بجهولیتینه‌وه؟ یا پشوو‌بده‌ین؟
- هیچ ده‌ستووریکمان نییه.
- کوفینال و ئەو سه‌رخۆشه‌ بۆ کوێ چون؟
- ئەوانه‌ پیکه‌وه‌ چونه‌ته‌ ئوتیلی دوویل و تیمه‌یان به‌ته‌نیاو بێ فه‌رمانده‌ لیسه‌ به‌جێ هیشته‌گه‌. ده‌بێ هه‌ر لیسه‌دا شه‌و بکه‌ینه‌وه؟
- ده‌سته‌ی «موزه» فه‌رمانی گه‌رانه‌وه‌و پاشه‌کشه‌یان بۆ چوه‌.
- کومون دژی ئەم به‌ریاره‌یه‌. به‌لام من ئەوانم چا و پێ که‌وت که‌ یه‌که‌ یه‌که‌ له‌ گۆزه‌پانه‌که‌وه‌ خۆیان ده‌دزیبه‌وه‌و بلاوه‌یان لی ده‌کرد.
- ئەگه‌ر سیمون ئانیک رووی خۆی وه‌رگه‌یتریت، ئەمنیش هه‌ر ئەو کاره‌ ده‌که‌م.

گه‌ره‌کیتی بۆی ده‌ریچیت و هه‌لبیت.

سیمون دوپله‌: له‌کاتی‌کا که‌ ناهیلیت را بکات.

هتیی! برۆروه‌و بۆ نیو ریزی خۆت! بۆ کوێ ده‌چیت؟

نه‌فه‌ریک: ده‌چمه‌ سه‌ر ئاو.

سیمون: هه‌ر له‌شوئینی خۆتا میز بکه‌.

نه‌فه‌ره‌که‌: شه‌رمی ده‌که‌م رووم نایه‌.

سیمون: ده‌سته‌ی ئاماده‌ ناترسیت.

نه‌فه‌ره‌که‌: به‌لام سیمون، چه‌سوودیکه‌ هه‌یه‌. لیسه‌دا له‌ ناوه‌راستی ئەم گۆزه‌پانه‌دا هه‌روا بمیتینه‌وه؟ هیچ رووداوێک روو نادات. ئایا خاستر وانیه‌ به‌جینه‌ ناو ئەو کافه‌یه‌ و له‌وترا چاوه‌رێتی رووداو بین؟ زوانم وشک بووگه‌.

سیمون: بچۆره‌ سه‌ر چه‌وزه‌که‌! ئەو کاره‌بکه‌ که‌ هانریو کردی.

نه‌فه‌ره‌که‌: به‌سووکیه‌وه‌:

ئاو بۆ پیاو نییه‌.

سیمون: ئەدی بۆ کیبیه‌؟

نه‌فه‌ره‌که‌: بۆ ئازنه‌که‌.

له‌و په‌ری شانۆکه‌وه‌ جموجۆلیک ده‌که‌وئته‌ نیو خه‌لکه‌که‌وه‌، جه‌نجال و ده‌نگه‌ ده‌نگ و چه‌پله‌ لێدان ده‌بیسترت.

سیمون: [وه‌رده‌گه‌رتته‌وه‌ بۆ ئەوه‌ی بزانیته‌ چی رووی داوه‌]

ئوه‌و چیبیه‌ له‌وئ؟

یه‌کیک: رووسپیر وا دیت.

یه‌کیکی دیکه‌: ئەری زۆر زوو نییه‌! له‌ ئاکاما به‌ریاری خۆی دا.

سیمون: ئەم ده‌نگه‌ ده‌نگه‌ چییه‌؟

[سیمون فه‌رمانه‌که‌ی خۆی له‌بیر ده‌چیتته‌وه‌، به‌نیو خه‌لکه‌که‌دا رایده‌بووری بۆ ئەوه‌ی چاوی به‌رووسپیر بکه‌وتیت که‌ دیارنییه‌، تاویک له‌ چا و ون ده‌بێ].

سمپرونیوس: با هه‌رچی زووتر سوود له‌م هه‌له‌ وه‌رگه‌رین!... من، بۆی ده‌رده‌چم... هه‌ر ئەوه‌نده‌ به‌سه‌. ژنه‌که‌م چاوه‌ریمه‌، ده‌گه‌ریمه‌ ماله‌وه‌... [رایده‌کات].

سپیتون: من، ده‌رۆم ئاو به‌خۆمه‌وه‌.

[ئەویش هه‌لدیت].

ئەپامینونداس: ئەمنیش له‌گه‌ل تۆدا دیم...

[ئەویش ده‌یه‌وئ رابکات؛ له‌پر سیمون ده‌گه‌رتته‌وه‌. هه‌ر له‌یه‌که‌مین چاوه‌گیراندا،

پیی ده‌زانێ که‌ دووان رایان کردوه‌]

سیمون: کێ رای کردوه‌... سمپرونیوس... و سپیتون... ئاخ به‌رازینه‌! ناکرێ تاویک چاویان لی غافل بکریت... تۆ، ناهیلیم تۆ رابکه‌یت...، ئەپامینونداس، بگه‌رپوه‌ بۆ

ریزه‌که‌ی خۆت! شهرمی ناکه‌ی؟

[که‌میک ده‌نگه ده‌نگی تیکه‌ل و پیکه‌ل دپته به‌رگویی]

نه‌فه‌ریک: ئەو هاوار هاواره‌یان له چیبه؟

سیمون: تف له‌سه‌رو فه‌سالی ئەم جوژه پیاوانه! ئەوانه به‌کوێله‌تی هاتوونه‌ته دنیا و به‌کوێله‌تیش دهمرن. داوای نازادی و پرزگاری بۆ ئەم جوژه که‌سانه، کات به‌فیرۆدانه؟

نه‌فه‌ره‌که: مه‌به‌ستت کێهايه؟

سیمون: له کاتی‌کا رۆبیسپیر تیپه‌ر ده‌بوو، کرێکاره هه‌میشه مه‌سته‌کان، له بریتی ئەوه‌ی چه‌پله‌ی بۆ لێ بده‌ن، ده‌یان‌قیژاند: «بمێ! چروچاوی خواته‌وه!»... و فیکه‌یان بۆ ده‌کیشا. ئەوانه هه‌رگیز بێر له نازادی ناکه‌نه‌وه، ته‌نیا بێر له پۆژانه‌و زکی خۆیان ده‌که‌نه‌وه.

نه‌فه‌ره‌که: ئاخ‌ر خۆ ده‌بێ خاس بخۆین.

سیمون: هه! گه‌وجه. ده‌بێ نه‌بوونی بکیشین! ئەوه ده‌هینی که‌ زه‌حمه‌تی بۆ بکیشین و پشت‌تۆینه‌کامان توند بکه‌ینه‌وه بۆ ئەوه‌ی له‌خه‌باتی سه‌سه‌خت و پیرۆزی به‌خته‌وه‌رییا سه‌رکه‌وین. به‌لام هه‌چ کامیکتان ئەوه ناهین. هه‌مووتان پاشه‌پۆژ به‌مشتی‌ک پارو دراو ده‌گۆزنه‌وه و ده‌یفروشن.

یه‌کێک: [زۆر به‌په‌له له شه‌قامی رۆخی رۆوباره‌که‌وه دیت].

سیمون! سیمون! دوو ده‌سته له کنوانسیونه‌وه که‌وتوونه‌ته رێ، ده‌سته‌یه‌کیان له رۆخی رۆوباره‌که‌وه و، ئەوه‌ی دیکه‌یان له شه‌قامی سنت - ئونوره، بوردن و فره‌رون، سه‌رکردایه‌تیان ده‌کن. باراس فه‌رمانده‌ی هه‌موویان.

سیمون: بۆ پێشه‌وه! پێخاوسه‌کان ئیوه له قوژینی شه‌قامه‌کانی ئەپین، وانری و تانری سه‌نگه‌ر به‌سه‌تن. ئیوه‌ش له جیگه‌ی دیده‌وانییه‌وه چاودێری ده‌رگا‌کانی ئوتیل دووبل بن و ئیمه له‌سه‌ر رێگا‌کانی رۆخی رۆوبار به‌ره‌نگاریان ده‌بینه‌وه.

به‌سێ په‌ل دابه‌ش ده‌بن؛ هه‌ر په‌لێک بۆ جیگه‌یه‌کی دیاریکراو ده‌پۆن. قه‌له‌ب‌الغیبه‌ک له‌سه‌ر شه‌قامه‌کانی رۆخی رۆوباره‌که‌ رووده‌دات؛ ده‌سته‌یه‌کی نارێک و پێک ده‌گه‌رێته‌وه.

ئەوانه‌ی گه‌راونه‌ته‌وه:

- ئەوان وا دپین! وادپین!

- ئیدی به‌رپۆه نارپۆن

- گورج که! با له‌ولاوه ده‌ریچین.

سیمون: خه‌ریکی راگرتنی هه‌لا‌تووه‌کانه

له‌کوێ پێیان گه‌یشتن؟

یه‌کێکیان: له‌سه‌ر پردی شانۆ

سیمون: کێها فه‌رمانده‌یان بوو؟

یه‌کێک: لئونارد بوردن. گراویلیه‌کان له پێشیا‌نه‌وه ده‌هاتن.

سیمون: غاینه به‌زیوه‌کان! ئەوه چیبه به‌ده‌ستته‌وه؟

[به‌یاننامه‌یه‌کی له‌ده‌ست ده‌سینیت].

نه‌فه‌ره‌که: سیمون، ها بگره بیه‌خۆینه‌ره‌وه. تازه به‌دیواره‌کانه‌وه هه‌لیان واسیبوو. ته‌پلێان

لێ دده‌ا و به‌ده‌نگی به‌رزه‌وه له‌سه‌ر شه‌قامه‌کانا ده‌یان‌خۆیندنه‌وه!

سیمون: [زۆر به‌په‌له ده‌ست ده‌کا به‌خۆیندنه‌وه‌ی به‌یاننامه‌که]

ده‌ستوو‌رو فه‌رمانی شاری پاريس: هانریو، فلوریو - لسکو، رۆبیسپیر و کومون فه‌رمانی گرتنیان ده‌رچوو‌ه...

- خاسه، قسه مه‌که! له‌گه‌ل ئەوانی تریش قسان مه‌که و هه‌چیان بچ مه‌یه‌ژه!...

ئیمه‌ش فه‌رمانی گرتنی ئەوان ده‌رده‌که‌ین.

[هانریت و ئەلیزابت، هیلاک و ماندوو به‌هه‌ناسه برکێوه دپین]

سیمون: خوشکه چکۆله‌کانم، ئیوه لێره چ ده‌کن... وام ده‌زانی ئیستاکی له‌ماله‌وه‌ن.

هانریت: رێگه‌یان نه‌داین برۆین؛ ئیمه‌یان گێپرایه‌وه دواوه. رێگه‌ی رۆخی رۆوباره‌که به‌ستراوه

سیمون: گورج بکه‌ن! له‌شه‌قامی کوکییه‌کان و وروریبه‌وه بگه‌رینه‌وه بۆ ماله‌وه. یه‌ک ئان

کات به‌فیرۆ مه‌ده‌ن... ناتوانم کاتی خۆم‌تان بۆ ته‌رخان بکه‌م. هانریت! ئەتو

ژیرتریت. ئەلیزابت له‌ته‌ک خۆتا به‌ره‌وه. یه‌لا‌لا خیراکه‌ن، راکه‌ن!

[سیمون به‌په‌له به‌ره‌و رۆخی رۆوباره‌که راده‌کا بۆ ئەوه‌ی خۆی بگه‌یه‌نیته‌ هاورپێکانی]

ئه‌لیزابیت: من ده‌ترسم! من ده‌ترسم، ئاه، هانریت! ئه‌و سه‌ربازانه کچی بوون؟

هانریت: داروده‌سته‌ی کنوانسیون بوون

ئه‌لیزابیت: ئه‌ی ئه‌و سی ناپیاوه‌ی خوتیریانه که سواری ئه‌سپ بوون هاواریان ده‌کرد؟

هانریت: ئه‌وانم ناسییه‌وه: بوردن، بارسی، فره‌رون...

ئه‌لیزابیت: ئه‌وان فره‌ تووره‌بوون؛ ده‌لیدی جنۆکه‌یان دیتیبوو. به‌ده‌نگی به‌رز چیبیان ده‌گوت؟

هانریت: نازانم...

ئه‌لیزابیت: گویم له‌ ناوی خوشه‌ویسته‌کامان بوو... ده‌رباره‌ی ئه‌وان چیبیان ده‌گوت؟

هانریت: نازانم...

ئه‌لیزابیت: ده‌یان نه‌راند: «فرمانی گرتن!» مه‌به‌ستیان چی بوو؟

هانریت: نازانم...

ئه‌لیزابیت: تو ده‌زانیت، ده‌زانیت... پیم بپژه.

هانریت: بپژه‌وه! نابیی لیره‌ راوه‌ستین!

ئه‌لیزابیت: «فرمانی گرتن» مانای چیبیه؟

ریتواریک: گوچی له‌ پرسیاره‌که‌ی ده‌بن.

دایه‌ چکۆله‌که‌م، مانای ئه‌وه‌یه که خاستر وایه «گۆربکرین!».

ئه‌لیزابیت: ده‌قیرتیت

ئاه!... نا، نا، نامه‌ویت! من ئیتر نارۆم، ده‌رۆم بۆ لای ئه‌وان!...

هانریت: [له‌ کاتیکه‌ به‌دوای خویا رایده‌کیشیت]

ئیمه‌ ده‌بی گوتیرایه‌لی ئه‌وان بین. ئه‌وان ده‌ستووریان پی داین که بگه‌رینه‌وه

ماله‌وه، نابیی به‌گوتیان نه‌که‌ین.

نه‌فه‌رێک: [خه‌ریکه‌ هه‌لدیت]

خیراکه‌ن؛ له‌ شه‌قامی تیساندربییه‌وه، چوارریتی سانت ماری، تازه‌ گیراوه.

هانریت: [ئه‌لیزابیت به‌دوای خویا رایده‌کیشی]

با رابکه‌ین! ده‌بی کوره‌که‌ت رزگار بکه‌یت...

[له‌گۆشه‌یه‌که‌وه، له‌لای چه‌په‌وه، له‌چاو ون ده‌بن، گۆره‌پانه‌که‌ زۆر زوو چۆل و هۆل ده‌بی،

باران نم نم ده‌باری]

تۆپچییه‌کانی کوفینال: [سه‌ریان به‌رز ده‌که‌نه‌وه]

- ئاخری له‌و سه‌ره‌وه‌ ده‌ستی کرد به‌دلۆپه‌ کردن.

- زۆر ده‌میکه‌ چاوه‌ریتی بووین!

- به‌ریه‌ستی (٧٧) ئاسمان شکا.

- پیاو هه‌ز ده‌کا به‌سه‌ر گازی پشتا پال بکه‌ویت و لیبی بخواته‌وه!

- نه، بۆ ته‌رکردنی قورگم، کوبه‌له‌یه‌کی دیکه‌م پی خوشره

[چه‌خماخه‌ی بروسکه‌ و گرمه‌ و ناله‌ی هه‌ور به‌رز ده‌بیته‌وه]

- ئه‌وه‌تانچ، وجودعالی و شه‌ق ده‌بات.

- خوی پیرۆز و میهره‌بان له‌به‌ر روبسپیر خه‌ریکی تیر هاووتنه.

- خاسه، و ته‌رده‌بین! بچینه‌ په‌نا په‌سپۆیک؟

- ناتوانین تۆپه‌کامان هه‌روا له‌وتیرا به‌جی بیتین.

- له‌ گۆشه‌یه‌کی کافه‌که‌دا داده‌نیشین و چاومان لیبیان ده‌بیت. له‌کاتیکه‌ باران ته‌ریان ده‌کا

و ده‌یانشواته‌وه ئیمه‌ش که‌میک تورگمان ته‌ر ده‌که‌ین!

[هه‌موویان به‌ره‌و کافه‌که‌ په‌رش و بلاو ده‌بنه‌وه. شه‌و داهاگه‌.]

کوفینال: [له‌ ئوتیل دوویل دیته‌ده‌ره‌وه]

کوا تۆپچییه‌کانم؟... سه‌گ بابینه‌!... [به‌دوای چه‌ند که‌سپکیان که‌ له‌ دوای

هه‌مووان راده‌کا و به‌ک دوانیکیان لی ده‌گرتت] به‌رازینه‌! به‌م په‌له‌یه‌ بۆ کوی

ده‌رده‌چن؟

ده‌گه‌رینه‌وه یا!...

تۆپچییه‌ک: ئاخ‌ باران ده‌باری!

کوفینال: به‌باران قه‌لس ده‌بی؟ خوتیری، بیس؟ ده‌ترسی دارزیت؟ [ده‌گه‌رته‌وه و روو

ده‌کاته‌ ئه‌فسه‌رێک که‌ به‌دوایه‌وه دپت و به‌ده‌نگی به‌رز پیتی ده‌لی] ئیتر که‌سم

به‌رچاو ناکه‌ویت.

گشتیان سوود له‌تاریکایی شه‌و وه‌رده‌گرن و هه‌لدین. گۆره‌پان په‌شه، ده‌لیی ده‌می

ئه‌شکه‌وته... پیتیان بلتی با چراکانی سه‌ر ده‌رگای ئوتیله‌که‌ دابگرسیتن.

[ئه‌فسه‌رێک زۆر به‌په‌له‌ راده‌کات و پاش تاویک هه‌موو چراکانی سه‌ر ده‌رگای ئوتیل

دوویل داده گیرسیت. به لام رووناکیبه که جگه له چۆلتیتی ناو گۆره پان هیچی دیکه پیشان نادات. باران شهسته دهکات، بهردی سهرجادهکان دهرهوشیتته وه. کوفینال ته ماشایه کی لای راست و چهپ دهکات]:

همموویان وهک مشک رایان کردووه و خۆیان شارده و ته وه... دهرۆم له کونه کانیان ده بانه پهنمه دهره وه!

[راده کا بهدوایانا بو ناو کافه که].

[ههر له م کاته دا، کوتون له ژیر شهسته ی بارانا له ناو گۆره پانه که دا دهره که ویت. له سه هر کورسییه چه رخداره که یا دانیشته وه، ههردو دهستی خۆی خستۆته سه هر دوو دهسته ی چه رخه که ی و به خیرایی دهیچه رختیت و دهنگی جیکه جیکی لی وهدهر دیت. سه روسنگی هیناوه ته پیشه وه، دانه جیره دهکات. دوو ژهنده رمه «مورن و ژاووار» بهدوایا راده که ن و هاوار ده که ن]: راویسته!... راویسته!...

هه وره تریشقه یه کی ترسناک.

[کورسییه چه رخداره که ی کوتون له بهر ده می پله کانی ئوتیل دوویل، له ژیر په نجه ره بلنده رو شه نه کانی نهومی یه که ما، راده ویتتی.

[کاتژمیر یه کی دوا ی نیوه شه و پیشان ده دات]

[په رده داده رتته وه]

تابلۆی بیست و دووهم

کات: شهوی ۹ له سه هر دهی ترمیدر. کاتژمیری یه ک تا دووی سه ره له بهیانی، پاش بارانیکی زۆر.

شوین: تالاری بچوکی یه کسانی له ناو ئوتیل دوویل. روبسپیر له پشت میزی لیژنه ی هه لسه و پاندنی کومون. له ناوه راست «فلوریو» «لسکوی» سه روکی شاره وانی و «پایان» نۆینه ری کومون دانیشته وه. له سه هر ی میزه که، له بهرامبه ربیه وه، کوتون که تازه هاتۆته ژوو ره وه له سه هر کورسییه چه رخداره که یه تی و دانیشته وه.

ئاگوستن روبسپیر، له پشت سه ری برا که یه وه راویستا وه، خۆی به سه هر کاغه زه کانی نیو دهستیبه وه نوشتاندۆته وه.

سن ژوست، له ولای میزه که وه دانیشته گه؛ بن ته رخه م دیتته بهرچاو و هیج گو ی ناداته قسه و گفتوگۆکان.

لویا هه لدهستی و په رده ی په نجه ره کانی سه هر به گۆره پانه که تا نیوه ی هه لده داته وه و ته ماشای دهره وه دهکات. گشت په نجه ره کان کراونه ته وه. دهنگی ته وژی پیژنه ی باران دیت. هه موویان دوگمه ی کراسه کانیان کردۆته وه. زۆر به دژواری هه ناسه ده دن. هه موو په کهر و هیلاک و ماندوون. جگه له روبسپیر، سن ژوست و کوتون، ئەوانی دیکه هه موویان له نیو خۆیا نا خه ربکی ئاخافتن.

- باران!... له ئاکاما باران باری...

- هه ناسه ده دن!...

- پیاو له م کاته دا هه موو هیلاکی و ماندوویه تی به سه رشانی خۆیه وه هه ست پی دهکات!...

- ئیدی هیج کاریک ناکرئ... پیاو وا هه ست ده کا خه ربکه په کی ده که وئ... گه ره کیتی هه ره له وێرا له جیگه ی خۆیا بخه ویت... هه رکه س ده یه وئ باییت.

- نه! نه! ده بی خۆمان رابگرین.

- با سه عاتییک بخه وین!... ته نیا چاره که سه عاتییک.

- نه، تهنانهت يهک دهقیقهش نه! دهنا له ناودهچیت و ئیدی هه‌رگیز هه‌لناسیته‌وه.
ئه‌گوستن رۆبسیپیر: [رۆو ده‌کاته رۆبسیپیری برای]

خاسه ماکسیمیلین، فره دره‌نگه، ده‌بێ ئیمزای بکه‌یت.

فلوریو لیسکو: وا خه‌ریکه پاريسمان له ده‌ست ده‌چن، ئیمه کاتی خۆمان به‌فیرۆ ده‌ده‌ین.
پایان: له کاتژمێری ۱۰ ی شه‌وا، له ۴۸ کۆمیسیتیر، بیست و هه‌وت کۆمیسیتیریان لێره بوون، هاتیبون بۆ ئه‌وه‌ی ده‌ستور وهریگرن. ئیمه پیتوبستییمان به‌تۆ هه‌بوو که دوا بریار و ده‌ستورمان بۆ ده‌رکه‌یت. دوو سه‌عاتی ته‌واو چاوه‌ریت بووین، ئیدی ئه‌وان ماندوو بوون و پۆشتن.

لویا: ناو گۆرپه‌پانه چۆڵ و هۆڵه و که‌سی تیا نه‌ماوه. خه‌لکی له‌ژێر بارانا بلاوه‌یان لێکردوه. [به‌ره‌و لای سن ژوست ده‌روات].

سن ژوست، له‌وه ده‌چن ئیدی که‌س نییه پاسه‌وانی له ئوتیل دوویل بکات. تۆچییه‌کان تۆپه‌کانیان به‌جی هیتشتوه. بیره‌وه با پیتکه‌وه چۆنیه‌تی بارودۆخی مه‌سه‌له‌که هه‌لسه‌نگینین.

سن ژوست: [بێ ئه‌وه‌ی هیچ ته‌کانیک به‌خۆیا بدات]

هیچ سوودیک نابه‌خشی. مرۆف ته‌نیا له کاتی هێرشا به‌رگری له خۆی ده‌کات.

لویا: ده‌بێ چی بکه‌ین؟

سن ژوست: زۆر دره‌نگه؛ کار له‌کار ترازاه.

پایان: [رۆو ده‌کاته رۆبسیپیر]

ئیمه سه‌رکردایه‌تی سوپامان ناچار کردبوو که ده‌ست بگرن به‌سه‌ر ئه‌و به‌شانه‌دا که جیگه‌ی متمانه نین له «موزه‌م» و «مه‌لبه‌ندی مافی مرۆف» و بیانگرن؛ به‌لام هانریو ته‌نانهت شیایوی ئه‌نجامدانی ئه‌م کاره‌ش نه‌بوو. ئه‌وانیش گشتیان هه‌لها‌توون.

فلوریو لیسکو: ئیمه توانیمان ناقوسی نوتردام لێ بده‌ین و ده‌نگی به‌رز که‌ینه‌وه. «سیته» پازی نه‌ده‌بوو ئه‌م کاره بکه‌ین. دووباره هه‌ر که‌سی‌کمان قاو کردوه بچ سوود بووه. ماکسیمیلین، ته‌نیا ناوی تۆ ده‌توانی خه‌لکی پاريس بپزوتنی. ده، بنووسه و قسه بکه.

ئه‌گوستن رۆبسیپیر: بانگه‌وازه‌که ئیمزا بکه! بانگه‌واز بۆ جه‌ماوه‌ری خه‌لک...

کوتون: ته‌نیا ئه‌مه به‌س نییه!... خه‌لکیک که له ژێر بارانا ریزه‌کانی خۆیان به‌جی ده‌هیتلن، چییان له‌ده‌ست دێ بیکه‌ن؟ بانگه‌وازیک بۆ سوپا ده‌ریکه.

رۆبسیپیر: مه‌حاله! هه‌رگیز ئه‌م کاره ناکه‌م، به‌هیچ جۆریک ناتوانم کۆمار بسپێرم ده‌ست دیکتاتۆریه‌تی نیزامی.

کوتون: کۆمار به‌ره‌ه‌لستی ئه‌وه ناکات که ژه‌نه‌راله‌کانی له رۆوی بینگانه‌کانا راپۆستن و به‌رگری لێ بکه‌ن.

رۆبسیپیر: ئه‌گه‌ر رۆژیک بیت و کۆمار بۆ دا‌بینکردنی ناکۆکییه ناوخۆییه‌کانی، رێگه‌ بدات سوپاییه‌کان ده‌ست به‌کاربن، ئه‌و رۆژه بێگومان رۆژی له‌ناوچوونی کۆماره.

کوتون: ئه‌گه‌ر بیتو ئیمه‌ش ده‌ست به‌ئه‌ژنۆ و چوار مشقی بۆی دا‌بنیشین، ئه‌وساکه‌ش کۆمار هه‌ر له‌ناو ده‌چیت؛ له‌پر تووشی له‌رز و به‌گیروه‌ستان (۷۸) ده‌بیت.

لویا: [به‌په‌له به‌ره‌و لای کوتون ده‌چن]

چیته؟

کوتون: ئیتر ناتوانم. توانام نه‌ماگه. دل‌م تیکه‌ل دێ؛ ده‌لێی ده‌کوتن به‌سه‌رما. ئیدی هیچ شتی‌ک نابینم... ئه‌ی له‌شی ره‌نج کیش، هیمه‌تیک!

ئه‌گوستن رۆبسیپیر: [رۆوده‌کاته برکه‌ی]

پیش هه‌موو شتی ده‌بێ سه‌رکه‌وین!... بانگه‌واز بۆ خه‌لک ئیمزا بکه.

رۆبسیپیر: به‌ناوی کیتهاوه؟

فلوریولیسکو: به‌ناوی خۆته‌وه.

رۆبسیپیر: له‌نیو سێ سه‌د نوینه‌ری کنوانسیون، من جگه له‌وه‌ی خزمه‌تکاریکی کۆمار که نوینه‌ری ئه‌وم، ئیتر هیچی دیکه نیم.

ئه‌گوستن رۆبسیپیر: خاسه، که‌واته به‌ناوی کنوانسیونه‌وه ئیمزای بکه!

رۆبسیپیر: کنوانسیون مرده‌گه. ئیدی هیتزو توانای که‌سایه‌تی ناتوانی جیگری بیت.

لویا: به‌ناوی خه‌لکی فه‌ره‌نسه‌وه.

رۆبسیپیر: ئه‌م کاره خه‌لک ده‌بێ خۆیان بیکه‌ن؛ نه‌ک ئیمه.

لویا: ئیمه‌ش خه‌لکین.

رۆبسیپیر: ته‌نیا ئه‌وه‌ی که خه‌لکین به‌س نییه.

من له شاری لیون له مه خراپترم دیوه؛ له م بارهوه به‌لگه‌م هه‌یه. ده‌بج باوه‌رمان به‌کاره‌که‌مان بێت و به‌ده‌ستبکی پۆلابی می‌شکی دوزمانی خه‌لک بیژین و وه‌ک هه‌وره‌تریشقه بگرمین. من ناماده‌م، من له هه‌مووتان زیتتر خۆم راگرت و به‌ره‌ه‌لستی ئه‌و داخوازیه‌م کرد که کومون کردی بۆ قوتار کردمان له زیندان. من له‌و باوه‌رده‌ابووم و ئیستاکه‌ش هه‌ر له‌سه‌ر ئه‌و باوه‌رهم که له‌م رووه‌وه هه‌له‌مان کرد که ریگه‌مان پیدان فه‌رمانی گرتنه‌که‌مان ئاشکرا بکه‌ن و بلاوی بکه‌نه‌وه. به‌لام کاتیکی پیاو پیریکی دا، ئیدی نابج لیبی په‌شیمان و پاشگه‌ز بیه‌وه. پیتیسته تا گه‌یشتنه نامانج ریگه‌ی خۆی بگرتته به‌ر و پروات.

له‌به‌رئه‌وه‌ی کنوانسیون فه‌رمانی گرتنی ئیمه‌ی ده‌رکردوه، ده‌بج یاسای له‌ده‌ست ده‌ره‌یه‌نین و ده‌ستیان کورت بکه‌ینه‌وه. هه‌ر که‌سیک پیتی خۆشه‌ ده‌توانی له‌ته‌ک منا بێت. گیترو گوج و شه‌پله. ده‌مه‌وی پیتش هه‌موو نیشتمانییه‌روه‌ره‌کان و تۆپچییه‌کانی کوفینال بکه‌وم و دژی کنوانسیون راپه‌رم.

ئه‌گوستن رو‌بسیپیر: ئه‌منیش له‌ته‌ک تۆدا دێم؛ باپۆین.

پایان: ئیمه‌ ده‌توانین هه‌موو ئه‌و تۆپچییه‌کانی تا ئیستا وه‌فادارمان و پیتخاوسه‌کانیش راپه‌رین...

لویا: سن ژوست! تۆ بۆ وا زارت به‌ستوه و هه‌بج قسان ناکه‌یت؟

سن ژوست: من بۆ قسه‌کردن نه‌ها‌تومه‌ته ئیره؛ به‌لکو...

لویا: ... بۆ کارکردن ها‌توویت؟

سن ژوست: نه، لویا! من بۆ مردن ها‌تووم؛ ئیدی کاتی کارکردن تپه‌په‌ریوه. ئیوه نه‌تانه‌توانی، یاخود نه‌تانه‌ویست ئه‌م راستییه‌ روون بکه‌نه‌وه. ئیمه‌ ریگه‌مان پیدان که چه‌کمان بکه‌ن.

کوتون: سن ژوست، ئه‌تۆش له‌م رووداوه‌دا به‌رپرسیاری؛ تۆ چوار رۆژ له‌مه‌وبه‌ر فه‌رمانیکت ئیمزاکرد، ئه‌و فه‌رمانه‌ بووه‌ هۆی ئه‌وه‌ی باشتترین و دل‌سۆزترین تاقم و ده‌سته‌کانی پاراس که وه‌فادارمان بوون، به‌ره‌و سوپای ژووروو بنیرین.

سن ژوست: ئه‌مه‌ راسته؛ به‌لام من ئه‌م کاره‌م به‌نییه‌تیکه‌ پاکه‌وه کرد. وام بیره‌ده‌کرده‌وه که بۆ دواجار، تی بکۆشم ناکۆکی و دووبه‌ره‌کی نیو ئه‌ندامانی کۆمیتته له‌ناوبه‌رم و

دووباره‌ یه‌کیان بخه‌مه‌وه. ئه‌وانیش و ئیوه‌ش نه‌چونه‌ ژیر ئه‌م باره، ئه‌و کاته‌ی که ئه‌و فه‌رمانه‌م ئیمزا ده‌کرد تا ئه‌ندازه‌یه‌ک ناگام له‌خۆم بوو و هۆشیار بووم. ئه‌مه‌ په‌لپ و بیانوویه‌کی خاس بوو، چونکه هه‌بج کامیکیان نه‌ده‌چونه‌ ژیر باری ئه‌م ریسواییه‌ ناچاریه‌ و ئه‌مه‌ ته‌نیا ریگه و په‌وشتیکی بوو که ده‌یتوانی کۆمار پرگار بکات!

کوتون: کام ریگه‌و ره‌وش؟

سن ژوست: دیکتاتورییه‌ت. پیتیسته بوو له سه‌رمان، هه‌روه‌کو رۆحی کۆن له بارودۆخیکی وا دژوار و ناسکا هه‌موو هیتزو تواناکان بسپیترینه ده‌ست ته‌نیا پیاویک که ده‌بووه ته‌وری ده‌ستی کۆمار! ته‌نیا ماوه‌ی چه‌ند مانگیکی و یاخود چه‌ند هه‌وته‌یه‌کتان ده‌ویست بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌ژده‌های سه‌د سه‌ری پیلانه‌کان له‌ناوبه‌رن و هه‌موو ئه‌و به‌ره‌ستانه‌ی که ریگه‌یان له شالاری لافاوی شو‌رش ده‌گرت، بشکین. پاش ئه‌وه‌ی شو‌رش سه‌رده‌که‌وت و ئه‌رکی سه‌رشانی خۆی به‌دی ده‌هیتنا و رووباری پرته‌وژمی شو‌رش ریگه‌ی راستی خۆی ده‌گرته‌وه‌به‌ر، ئه‌وساکه ئه‌وکه‌سه ده‌یتوانی بێت و ته‌وره‌ خۆتیاوییه‌که‌ی بداته‌وه ده‌ست ئیوه. ئیوه‌ش ته‌وره‌که‌تان ده‌شکاند.

رو‌بسیپیر: نه، تا ئه‌و رۆژه‌ی من زیندووم و هه‌م، هه‌بج که‌سیک - هه‌رچه‌نده پاک و جیگه‌ی متمانه‌ش بێت - ته‌وری دیکتاتورییه‌ت به‌ده‌سته‌وه ناگرت. ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر ئه‌و که‌سه «سنسیناتوس»⁽⁷⁹⁾ یش بێت. ئه‌گه‌ر ئه‌و که‌سه‌ی دوا‌ی ئه‌نجامدانی کاره‌که‌ی، به‌ره‌زانه‌ندی خۆشی بچیتته‌که‌نار، هیتشتا کۆمار و خه‌لک، به‌هۆی ئه‌وه‌ی که ریگه‌یان داوه ئه‌م کاره‌ په‌سته ئه‌نجام بێت و له‌نرخه‌ گه‌وره‌یی و مه‌زنیان که‌م بۆته‌وه، داده‌رژین.

کوتون: [پالی داوه به‌لویا، ئه‌گوستن و پایان]

که‌وايه په‌نا به‌رنه به‌ر فه‌رمانه‌وه‌ی گه‌وره!... جه‌ماوه‌ری خه‌لک!... و بۆ له‌ناوبردنی غاینه‌کان، با پال بده‌ینه پال سوپاکه‌مان.

رو‌بسیپیر: من باوه‌رم پیتی نییه.

ئه‌گوستن: به‌لام تۆ سالی پار باوه‌رت پتی بوو.

رو‌بسیپیر: ئیدی باوه‌رم پیتی نییه.

کوتون: تۆ یه‌که‌مین که‌سیک بوویت که هانت دان دژی «ژیروندن» ده‌کان هه‌لسن

روبسپير: ئىستا ئىدى رۆژى ۳۱ ى مانگى مه نيبه.

ئەگوستن: چى شتىك گۆراوه؟

روبسپير: ھەموو شتىك گۆراوه. ئەو كاتە تواناترىن ھىزەكانى كۆمار گشتىيان پىكەوھ بوون و يەكىتتىيان لەنپوانا بوو: مارا، دانتون، ئەبر... بەلام ئىمپرو زۆر بەناشكرا دەتوانىن بلتەين كە دەوروپەريان بىبابانىكى ئەبەرھووھ!

كوتون: ئەمە قسەى بى باوھرەكانە! ئايا ئەبرو دانتون دەبوايە بمانايە؟

روبسپير: ئەم كارە مەھال بوو. ئەگەر پىويست بىت ئەم كارە دووپات بكەمەوھ. ئەنجام دەدايەوھ.

كوتون: ھەمىشە بۆى بەداخوھ بووم. ئەمە كارەساتىكى دلئەزىنە كە ئەم جۆرە پىاوانە شووم بن بۆ كۆمار و ئىستا، كە دەبى دژى كەسانىك كە ئەوئىندارى كۆمارن وھك بىو، بارپەرو كارنو، بوھستىنەوھ.

كوتون: ئەمانە ھەموويان قىنيان لە تۆبە.

روبسپير: ئەمنىش قىنم لەوانە.

كوتون: ماكسىمىلېن! تۆ ئىمشەوھەكە فرە ئنجىلېت.

روبسپير: من كۆمارم لەخۆم زىتر خۆش دەوئىت و خاس دەزانم كە ھەرىكە لەم مەرگانە كەخوئىنى باشتىن ئەوئىندارانى كۆمارى تىبا دەرىژىت، ھەرگىز ناگىرپىتەوھ. ئەگەر لەو باوھرەدا نەبوومايە كە ئەم چەند كەسە قەلسە دەبنە ھۆى تىباچوونى كۆمار. رق و كىنەى خۆم دەخواردەوھ، بەلام ئەگەر بەردەوامبوونى ئەم شەرى براكوژىبە پىويست بىت، تەنبا لەھەلومەرجىكا دەبى كە بتوانرىت لەلای خەلكى بەشەرەفى كىوانسىون پالپشتىك بدۆزىتەوھ... عەودالى پەيداكردنى پالپشتىك بووم، بەلام بۆم نەدۆزرايەوھ. «خەلكى بەشەرەف» ئەو دەستەى بۆم درىژكردن، گىرايەنەوھ دووھ، ئەوانىش غىبانەتبان لى كردم. ئىمپروكە دەبى متمانە بەكىھا بكەين و بىكەينە پىشتىوانى خۆمان؟ سن ژوست راست دەكات؛ تەنبا پەنابردنە بەر دىكتاتۆرىبەت دەتوانى كارتىك ئەنجام بدات. بەلام من ئەو پەسند ناكەم. پەنابردنە بەر دىكتاتۆرىبەت ماناى بەرپەچدانەوھى باوھرى خۆمانە.

سن ژوست: ماكسىمىلېن! دەزانم دەلتى چى و تىتدەگەم و لە ئاستتا سەر دادەنوئىم. بەلایەنى كەمەوھ پىويستە لەسەرمان بۆ پاشەرۆژ و بۆ نەوھى داھاتوومان پاكى ناوبانگى خۆمان بپارىزىن.

كوتون: ئەوھ تەنبا لە كاتىكا دەبى كە سەرکەوتووبىن. ماكسىمىلېن و تۆش سن ژوست ، ئەگەر لەم خەباتەتانا سەرنەكەون و بشكىن، ئەوا بۆ ھەمىشە و لە چەرەكانى داھاتوودا سەرشۆر دەبن.

روبسپير: كوتون، ئەوھ دەزانم! ئەوان بەدناوم دەكەن. مېژوو خزمەتكارىكى زەبوونى سەرکەوتنەكانە.

سن ژوست: دواى بەدناوى، دادپەرەرتى. لە ئاكاما دادپەرەرتى جىگىر دەبى. چەندىن سەدە تىدەپەرپىت، ئەو رۆژە دىت، تۆز و خۆلى ئىمە بۆ مېرۆقايەتى ئازاد و بەختەوھرى داھاتو، دەبىتە مايەى شانازى و پىروژى.

كوتون: پاشەرۆژىكى روون بۆ ئەو كەسانە كە دوشوستى دىن، نىبە.

سن ژوست: من ھەرگىز ناشكىم. ئەوان دەتوانن ژيانى كەسانىكى وھك ئىمە بگرن كە لەپىناوى ئازادىيا بردوويانەتە سەر، بەلام مەھالە بتوانن مردنى ناو پىخەفمان بەسەرا بسەپىن.

فلورىو - لسكو: بۆ ئىمە گرېنگ نىبە سن ژوست لەنىوگۆردا سەرىخۆبى خۆى بپارىزىت. ئىمە تا دوا ھەناسەى ژيانمان بەرگرى لىتوھ دەكەين. ماكسىمىلېن! ئىمە تا دوا دلۆبەى خوئىنمان و تا سەرەمەرگ لایەنگرى تۆين. تۆ ناتوانىت دەست لە خەباتكردن ھەلگىرت. ئەشى ئىمزاى بكەيت.

روبسپير: ئەم كارە ھىچ سوودىكى نىبە.

پايان و ئەگوستن: ئىمزاى بكە!

لوبا: لە پەنجەرەكە نرىك دەبىتەوھ تەماشايەكى ناو گۆرەپانەكە دەكات.

ئەم خەلكە - «كاربان بەكىبە؟» - ئەوانە كىن لە گۆرەپانەكەوھ بەرەو ئىرە دىن؟...

[روو دەكاتە كۆفىنال كە دىتە ژوووھوھ] كوفىنال!

كوفىنال: [بى ئەوھى تەماشى بكات].

ھەموو شتى ئارام و لەسەرخۆبەتى، دەستەكانمان خاسن. ئىزىنم دانى وچانىك بدەن. پىش ئەوھى دەست بەكارىن، پىويستە لەتەك ئەو ھىزە يارىدەدەھى كە بەلئىنيان پى داوون بىن، بەھىزىريان بكەين. روبسپير، ئىمزاى بكە.

لوبا: لەبەر دەمى پەنجەرەكەوھ

ئەوانە وا خەرىكەن بەرەو پىپىلكەكانى ئىرەوھ دىن «روودەكاتە سن ژوست كە

هاتۆتە نزیک پەنجەرەکەوه»... بڕوانە، سن ژوست! ئەوانە دەناسیتەوه؟

سن ژوست: بیاناسمەوه یان نەیاناسمەوه چ سوودێکی هەیە! وازیئە با کەمێک لەم
هەوا خۆشە ئیمشەو هەلژم.

لویا: ماوەیەکی زۆر چاوت و ناچەوانتم بەم شیبوێه ئارام و درەخشان و بەختەوهر
نەدیوو.

سن ژوست: من بەختیارم. لە گێژەلۆکە ی ژیان هاتوومەتە دەرەو و پزگار بووم.

لویا: من هیچ بەختەوهر نەم. من بەهەموو رەگ و خوێنمەوه پیوێ بەستراومەتەوه.

سن ژوست: کەواتە تاویک سوود لە خۆشی دوا هەناسەکانی ژین بەرە. بەزۆترین کات
ئەم شەو پاک و بێ گەردە پیس دەبێ، ئەم ئارامی و بێ دەنگییە نامیتێ.

لویا: ناتانم... دلە خوڕبێ دلەم دەتەزیتێ... هاتوونەتە نا ئوتیل... ئەوا وەژووور دەکەون...
سن ژوست! گوێ پراگرە! ئەمانە کێن؟

[دەرگا دەکرێتەوه. هێشتاکو هەموویان بەدەوری روبسپیرەوهرن کە لە ئاکاما کاغەزەکە
ئیمزا دەکات. بوردن دەگەل دەستەبەک ژەندرمە خوێ دەکا بەژوورا]

بوردن: [روبسپیر پیشانی ژەندرمەبەیهکی زەبەلاح دەدات]

ئا ئەو تە غاینەکە! مەردا، بیکۆژە!

[ژەندرمەکە گوللەبەیک بەدەوری روبسپیر دەتەقیتێ. دەم و چاوی روبسپیر دەکەوێتە سەر
مێزەکە، ئەوانە ی دەورووبەری بەشلەژاویبەوه بلاو دەبنەوه].

کوفینال: [بەلاماری بوردن دەدا و دەس دەخاتە بینه قاقە ی]

ئاخ! هە ی پیاو کوژی تاوانبار!

[ژەندرمەکان بەهەلەداوان خوێیان دەگەیهننە ناو هۆلەکە. دەگەل فلوریو لاسکو پایان
دەکەونه شەر و دەستەو یەخە دەبن. ئاگوستون روبسپیر دەیهوێت لە پەنجەرەبەیکەوه رابکا.

روبسپیر، غەلتانی خوێن بووه و بەرامبەر کوتونی داماو و بێ دەسلالات، هەردووکیان
توانای جوولانەوهریان نیبە، بەتەنبا یی ماونەتەوه و هاوڕێکانیان بەجێیان هێشتن

کوتون بێ هووهر هاوار دەکات و داوای یارمەتی لە هاوڕێکانی دەکا:]

«منیش لەتەک خۆتانان بێن».

[هەرکە دەبهوێ هەلسیئە سەر بێن، دەکەوێتە سەر زەوی و دەتلیتەوه. پیاوهرکانی بوردن
بەشەق و لەقە دەکەونه گیانی و تیبی هەلەدەدن، لەپاشان وەکو تۆپ بەرز ی دەکەنهوه و

لەسەر پلەکان تووی دەدەنه خواریوه].

[سن ژوست، لە کەنار پەنجەرەکەوه بیه وپشتی لەوه، بێ هیچ جوولانەوهر بەیک
راوێستاوه. چاوهڕێی ئاکامی چاره نووسێکە کە خوێ پێشبینی بو کردبوو. لویا چەند
هەنگاوێک هەلدیتێ بەرهو لای مێزەکە و دەگەریتەوه بۆ لای ئەو].

لویا: کوشتیان! کۆمار فەوتتا... دوا ی مردنی ئەو ئیدی من ژینم بۆ چیبە... خوات لەگەل بێ
براکەم!

[لەچاو ترووکاندنیکا دەمانچەکە ی رادەکیشی و گوللەبەیک بەخۆبەوه دەنی. سن ژوست
دەیگریتە باوهرشیبەوه].

سن ژوست: لویا، بەخوات دەسپیرم!... تۆ ئیدی ئازادیت! و پزگارت بوو... رێگەبەیک
سەختم لەپێشە. ئەمجارە بێ تۆ ئەم رێبە دەگرەم بەر... بنوو، براکەم! بنوو. خۆزبام
بەخۆت، بنوو...

[زۆر بەمیهرەبانییەوه لەسەر زەویبەیکە پالی دەخات].

بوردن: [دەست دەخاتە نیو قژی روبسپیر و سەری بەرزەوه دەکات]

نەمردگە! بەلام دەمرێ.

مەردای ژەندرمە: [هەرۆک کەلەشپێرێک بای کردۆتە خوێ و فیز دەکا. بەپێکەنینهوه
دەست دەبات بۆ سمیلەکانی خوێ و بای دەدا، دەروانیتە برینهکە ی روبسپیر کە خوێنی لی
دەتکت، وەک کەلەبابێک کە خەریکی بال وەشانندن، دەکیشی بەسنگی خۆیا و دەنەریتێ]

خاس نیشانەم لی گرتبووه!... بەمن دەلێن مەردا!

بوردن: [بەرەولای مەردا وەر دەگەریتەوه و دەست دەخاتە سەر شانی و زۆر بەفیزەوه دەلی]

مەردا! ئیستاکونێ ئیدی ناوی تۆ نەمرە و چۆتە ناو میژوو.

[سن ژوست بەرهو لای روبسپیر دەروات، کە بەجنیو و قسە پیووتن تووری دەدەنه سەر
مێزەکە].

[ژەندرمەکان رێی لی دەگرن و ناھیلن بەرهو لای مێزەکە پروات، دەستی دەبەستنهوه]

سن ژوست: [بەسەر مێزەکەوه تەماشایەکی روبسپیر دەکات و چاو دەبرنە چاوی یەکترا
مامۆستاکەم! ئەمنیش لە تەکتام... خۆت پراگرە...

[پەردە دادەدریتەوه]

دههينان: «ئەگەر ھەز دەكەي كە پزگاربان بېت، دەبى لە تەكما بخەويت!...» بىچ گومان ئەوان نە كەسپىكان قوتار دەكردو، نەھىچ شتىك، لە راستيا نە باوكەكانيان و نە خۆشەويستەكانيان و نە زىرەكانيشيان...

– لە خواروو كافەكەيانا، ژىر زەوى و نەغمى واى تىابوو كە گشت لاشەكانيان تىا دەناشت؛ چونكە گەرەكى بوو سەرى شەش ھەزار پاريسى بېرېت...
– ئەمە مەحالە!

– باوەر بکە، ھەموو قسەكانم راستن. و ئەم يەكەشيان [سن ژوست پيشان دەدات] دەرپىيەكى لە پىستى لەشى كىزىكى كۆل كە بەگىوتىن سەريان پەراندىبوو، بۆ خۆى دووربوو.

– ئاخ! دىندە... دەبى ھەر بەزىندوو بەتى پىستى كەول بکرىت!...

[ژەندەرمەكان خەلك دوردەخەنەوه]

ژەندەرمەكان: ھاوشارىيەكان! با پرۆين، با پرۆين. دەبى رىز لە ياسا بگىرېت. تەنيا ياسا ئەشى فەرمانرەوا بىچ. نەھەرکەس و ناکەسپىك. ئىيوە دەتوانن ئارام بگرن. ياسا چاودىرى لەو كەسانە دەكات كە پەپرەوى لى دەكەن. ئەمانە تا پيش داھاتنى شوو، كەللەيان دەپەرپىرېت.

يەكېك لە ناو خەلكەوه: بەلام تەنيا ئەمە بەس نىيە.

ژەندەرمەيەك: ئەشى بەمە قايل بېت! خۆ ئىمە پىاو خۆزىن.

[يەكېك لەوانەى لە پەردەى سىانزەھەما، لە بنكەى ژاكۆنەكان ئافەرىنى رويسپىرى كرىبوو]

– ئادەى با تەماشايەكى بکەم

يەكېكى دىكە: خاسە، لەو دەچى كە لەوبەر ناسىبىتت، ھا؟

يەكەمىن: نە، نە!... ئەمنىش وەك ھەموو ئەو خەلكە كاتى خۆى چاوم پىتى كەوتىبوو...

[رويسپىر دەروانىتە چاوى پىاوو كە. ئەوىش دەشلەژى و پرووى خۆى وەردەگىرېت و گەرەكېتى بۆى دەرچى]

يەكېكى دىكە: بەلام من بىستوومە كە تۆ ھاوپى بوىت...

يەكەمىن: درۆيان عەرز كىروىت قورىان! سوپند دەخۆم كە وانىيە.

يەكېكى دىكە: ئەگەر تۆ راست دەكەى، تف بکەرە دەم و چاوى.

تابلۆى بىست و سىيەم

كات: [سەرلەبەيانى رۆژى ۱۰ى ترمىدر (۲۸ى ژوئىه)]

شوتن: [لەناو پايون ئەگالىتە، لە توپلىرى، لەنىو تالارى كۆبونەوهكانى دادرەسى كۆمىتەى رزگارى خەلك. رۆبىسپىريان بردۆتە ئەوى. رۆبىسپىر وە بەرچا و دەكەوى كە لەسەر مېزىتىكى مۆدىلى لوبسى پانزەھەم پال كەوتوو و سەرى ناوئەتە سەر سنوقىتىكى گەورە. چاوى كراوئەتوو و بى ئۆقرە زەق بۆتەو و ھىچ جوولەى نايە. ئاوى نىو دەمى پەيتا پەيتا خوتناوى دەبىت و رۆى دەكاتە نىو كىسەيەكى چەرمى چەرمگ. چەند شەقاوى لەو لايەو سن ژوست بەدەم و چاوتىكى شەكەت و ماندوو، بى كراوات، يەخەى كراسەكەى درباگە، سەرى بەرزەو كەردەوو و دانىشتوو، كەمىك دوورتر لەوان، لە گۆشەيەكى تالارەكە، دوما^(۸۰) و پايان دانىشتون. بەرامبەريان بەسەر دىوارى لای مېزەكەى كە رويسپىرى لەسەر كەوتوو، فەرمانى كىستىتوسيوئل «بەيانامەى مافى مرۆف» ھەلئاسراو.

تالارەكە پرە لە ژەندەرمە، تۆپچىيەكان، موجه خۆرانى دەزگا دەولەتەكان، رۆژنامەچىيەكان و خەلكى دىكە لە ھەمە جۆرە توئىژەكان... ھەموويان لەنىو تالارەكەدا خەرىكى ھا توجۆ كرىن.

دەنگەدەنگى جۆراو جۆر:

– شای غاينەكان!

– ئىستا ئىدى پەكى كەوتگە.

– دەبوايە ھەر وەك كوندەبەبو بەبزمار بەسەر دەرگای ئەنجوومەندا دابكوترايە.

– چى سەر و فەسالىكى پىس و نالەبارى ھەيە.

– خۆى فرە بەجوان شىرىن دەزانى. لەنىو كاخيكى ئاوپنە بەند و پر لە مۆم، دەگەل دووسەد سى سەد ژنى رووت و قووتا جىژنى دەگرت و پرايدەبوارد. دەلین قەحىپە بەناوبانگەكان، ژنان و كىژانى ئەو كەسانەى كە دەستوورى گرتىيان دەر دەرچۆ، بۆ

يەكەمىن: سۆيىند دەخۆم و تەفېش دەكەمەۋە.

[زۆر بە پەلە خۆى لە ناو خەلكەكەدا بزر دەكات]

پايان: بۆگەنېنە! خاس دېتەۋە يادىم. لە بىنكەى ژاكوبنەكانا كړنوشى بۆ رۆبىسپىر دەبرد...

دوما: ئەو گىيانى خۆى رزگار دەكات. ئېمەى گېتل گىيانى خۆمان بەفېرۆ لە دەس داۋە و ئەم كارە لە بەر خاترى ئەۋە [ئىشارەت بۆ رۆبىسپىر دەكات] كەچى تەنانەت نەيتوانى بەرگرى نە لە خۆى و نە لە ئېمەش بكات. ھەروا بە جىتى ھىشتىن و بەرەلای كرىن. ناخ، ئەگەر گویتان بۆ قسەكانم شل بكردايە.

پايان: پەشىمانى بۆ كارىكى ئەنجام نە دراۋ، ھىچ سوودىكى نىيەۋ دەردىك دەرمان ناكات. ئىدى ئېمە تىچاچوۋىن. ئەگەر رۆبىسپىرىش تىبا نەچوايە، ئەو ساكەش دەردىك دەرمان نەدەكرا.

ھەموو ھىوايەكمان لى براۋە ھىچ ترووسكايىيەك بەدى ناكەم. ئەمە كۆتايى كارەكانىتى، كۆتايى ھەموو شتىك.

دوما: پىياۋ لە ناو ئەم تەپۆتۆز و ھەوا گەرمەدا لە ھۆش دەچى [رۆو دەكاتە ژەندەرمەكان] ھاۋرپىيان! تەنانەت ئەۋانەى لە سەرەمەرگىش دان. كەمىك ئاۋيان پى دەدرىت. ژەندەرمەيەك: ئەم قسەيەم لاپەسەندە. ھەر كەسىك بىت، ئېمە ھەموومان مۆۋىن.

[دەيەۋى بچىت ئاۋ بىنى]

[ژەندەرمەيەكى دىكە: بەردەمى دەگرى]

- وگولوس، راۋىستە! ئايا دەتوانىن ئەم كارە بكەين؟

ژەندەرمەى يەكەم: من خۆم بەرپرسىيار دەبم و ۋەرامىيان دەدەمەۋە. رايسانسپاردووم كە چاۋدېرىيان لى بكەم! پىيان نەگوتم كە ئەشكەنجەيان بدەم.

دوما: دوو جام بىتە.

پايان: سى جام [سن ژوست پىشان دەدات كە زۆر بەفېزى لووت بەرزىيەۋە دانىشتوۋە و نايەۋىت داۋاي ھىچ شتىك بكات؛ بۆ ئەۋەى بىر لە رەنج و ناخۆشىيەكان بكاتەۋە، نوقمى دەرباي بىر كرىندەۋە بوۋە] بىروانە بۆى! ئىدى ھىچ ھىز و تواناي بۆ نەماۋە. سى شەۋە خەۋ نەچۆتە چاۋى. زۆر پىياۋانە و بەسەر بەرزىيەۋە لەسەر كورسىيەكە دانىشتوۋە. ناتوانن تەنبا يەك وشەى لى بكىشنەۋە؛ بەلام لە پر دەرووخى.

دوما: نە، مەحالە بىر لوت بەرزىيەكەى بەپىتوۋە رايدەگرى و ھىزو تواناي پى دەبەخشىت. ئەو ئېمەۋ ھەموو شتىكى كرىدۆتە فېداى ئەۋ فېز و لووت بەرزىيەى خۆى. لاي ئەۋ ھەموو شتىك يەكسانە، بەمەرچىك تا كاتى چوونە ژىر تىغى گىوتىن، شايان و پىرەپىست بىت.

پايان: ئەمە بەلای مەۋە زۆرىش خراب نىيە! ئەم لاۋەم فرە خۆش دەۋى و بەداخەۋەم بۆى.

[سن ژوست بۆ چركەيەك لەبىر كرىندەۋە دەردەچى، دەروانىتە پايان و بى ئەۋەى قسەيەك بكات، بەچاۋىكى پىر لە خۆشەۋىستىيەۋە سلاۋى لى دەكات].

ژەندەرمە: [لە كاتىكا تەماشاي رۆبىسپىر دەكات كە بەدەستى لەرزۆكەۋە، كىسە چەرمىيە خوتىناۋىيە ھەلقىقاۋىيەكەى دەسۋى بەچەناگەى خۆيا و دووبارە ئەم كارە دەكاتەۋە] ئەۋ ئىدى شتىكى بۆ نەماگە كە خۆى پىر پاك بكاتەۋە...

[پارچە كاغەزى شىرو ورى ناو سەبەتەى زىل كۆ دەكاتەۋە و دەى ناخنىتە نىۋ دەستى رۆبىسپىرەۋە و كىسە چەرمىيەكەى لە دەست ۋەردەگرىت]... ھا، بگرە! دەم و قەپۆزى خۆتى پىر پاك بكەرەۋە.

ژەندەرمەى دوۋەم: [ئەۋ كىسەيەى كە ژەندەرمەكەى پىتسوۋ تۆرى داۋو، ھەلدەگرىت و بەۋردى دەپىشكىت و لىۋى ۋرد دەبىتەۋە]

چى تىبا نووسراۋە؟ [دەيخوتىتەۋە]، «بۆ مۆناركى مەزن...» ئەۋەتا، دۆزىمەۋە! ئەمە بەلگەيەكى خاسە بۆ پىلانەكانىيان! ئەۋە دەگەل «شا» دا دەستىيان تىكەل كرىدبوۋ پىكەۋە خەرىكى پىلان گىران بوون...

ژەندەرمەى يەكەم: بەلام نە، گەۋجە!... «بۆ مۆناركى مەزن» ماركەى بۆنى بۆن فرۆشىتىكى شەقامى ئەۋنورەيە.

ژەندەرمەى دوۋەم: ھەرچى ئىثرى بىتە، لەۋى نووسراگە «مو... نا... رك» [خونجە دەكات] بەۋشەيەكى دىكەى «ك» ماناكەى دەبىتە «شا». جگە لەمە ھىچى دىكە ناچىتە ئەقلمەۋە.

ژەندەرمەى سىيەم: ئەگەر لەناۋ ئەم كىسە چەرمىيەدا وشەيەكى نەبىنى تىبا نەبوۋ، ئەى بۆچە ئاۋەھا توند خستبوۋىە نىۋ دەستىيەۋە؟

ژهندهرمه یی کهم: له گهل ئەمانهشا باوهر ناکهیت که ئیمشه و دهگهل ئەو هه موو هاتوچۆ کردنانه دا، ئەو ئەم کیسه یه ی ههر به دهسته وه بووه.

ژهندهرمه یی دوهم: خاسه، مه به ستت چه س؟
یه کهم: ئاشکرایه، خستویانه ته نیو دهستییه وه.

دوهم: له کوی؟ کئی؟

یه کهم: ههر لپهره. یه کئی له م پۆلیسانه... [خۆی وه کو سیخوره کان ده نوینی که ده روانیته ئەم لا و ئەولا]

ههر ئیستاکی چاوم به یه کییک کهوت... بۆی ده رچوو رایکرد...

ژهندهرمه یی کهم: خاستر وایه چاوه کانت بقونجینی و زارت دابخهیت... کارت به سه ر
کاری پۆلیسه کانه وه نه بی!

ژهندهرمه یی کهم: خاسه! سه ر ده نیمه سه ریان...
دوهم: [به لاساییه وه]

من ته نیا ئەو شته ی که خوتندوومه ته وه په چاو ده کهم. له وئ نووسراگه «مونارک»،
وشه ی «ک» ی بخه ره سه ر [خونجه ی ده کاته وه] بمری کاپه!
ژهندهرمه یی کهم: [له کاتییک له روبسپیر نزیک ده بیته وه]

بروانه ئەم مه یونه! خۆی ده نوینی. خاوه ن شکۆ ته ندروستیتان خاس نییه؟
[له م حاله ته دا دم و چاوی روبسپیر گهرژ ده بی. هه ست به تازار ده کا. چاوه کانی
دا ده خات بۆ ئەوه ی تازاره که ی ئاشکرا نه بیته].

[تاریکیی بالی به سه ر شانۆکه دا ده کیشنی، په لئه هه ورێکی سوور، له پاشانا زهر دێکی
مه یله و خۆله میشی درده که ویت. له ناو هه وره که دا تابلۆیه کی خه یالی جینگه ی تابلۆ
راسته قینه که ده گرتیه وه].

[روبسپیر به سه ر میزه که دا راکشاهه. به ره به ره دم و چاوی دێته پیشه وه. ئەو شتانه ی
ده ورو به ری تیکرا له بهر چاو بزر ده بن، له سه ر په رده که ته نیا روخساری روبسپیر وه دیاره.
هه ردوو چاوی زیت بوون و نیشانه ی رهنج و ناخۆشی تیا وه دی ده کرتیت... دوا جار ئەم تابلۆ
خه یالییه ش بزر ده بیته. تاریکیی شه و هه موو شانۆکه ده گرتیه وه. له پر رووناک ده بیته وه.
ئه وساکه تارمایی روبسپیر به سه ر په رده که دا درده که ویت.

له و کاته دا که تاریکیییه کان یه ک به دوای یه کا تپه ر ده بن، ده نگێکی تارام روونیان

ده کاته وه و ده نگه ی روبسپیر، بیره وه ر، مالخولیایی، هیدی و له سه رخۆ و که مێیک هاو
ناهنگه]:

تارماییه کان:

۱- دیمه نیک له تاراس، له ژیر ئاسمانیکی خۆله که وه یی. (۸۱)

۲- وه رزی به هاریکی خۆش و فینک ده س پیده کات. گژوگیاو رووه ک تازه سه ریان له
خاک کردۆته ده ر.

۳- چند تیرۆژیکی بی تین له نیو هه وری باراناوییا ده تویته وه، ده بنه به ور
هه لده وه شینه وه. گورگه زبیه.

۴- شه قامیکی کۆن، خانو به ره یه کی کۆن.

۵- له کۆمابیکی تاریکا که پله به ردینه بۆره کانی تیک شکاون، کورپکی زاوله ی شه ش
حه وت سالان، به رگی پرسه ی پۆشیوه. له سه ر پله کانی نزیک په نجه ره یه که وه دانیشته وه؛
پالی داوه به دیوارو سه ری به رزه وه کردوو و ده روانیته جوولانه وه ی هه وره کانی ئاسمان.

۶- له هه وشه ی قوتابخانه یه کی کۆنی شارۆچکه یه کا، کورپکی ده دوانزه سالان له
گۆشه یه کا پالی داوه به دیواریکه وه بی ئەوه ی سه رنجی بۆ وازی هاوړپیکانی و ده نگه
ده نگیان رابکیشرتیت، نوقمی ده ریای خوتنده وه ی کتیبه که یه تی.

ده نگ: مالیخولیای رۆژانی سه رده می مندالی، شارپکی کۆن، خانوویه کی ساردو سه ری
بی به ری له سه زوی دایک و باب. زارۆله یه کی بی دایکی وه ک روبسپیر... بۆ
به خته وه ری نه خولقاوه و شادی خۆی لی شارۆته وه... له گیانیا تینی گه رمایی و
خۆشی له خۆیا نه بوو؛ له ناو په ره ی کتیبه کانا بۆی ده گه راو عه ودالی بوو.

تارمایی: له ناو ژووړپکی ساردی فیگرگی لویی لو گران، لاویکی هه رزه کاری هه ژده بیست
سالانییک، به تۆی کراسیکه وه دانیشته وه، دانه قرجه ی دی له سه رمانا و ده له رزیت
و خه ریکی کتیب خوتنده وه یه و له هه مان کاتا جله که کانیشی پینه ده کات. ده رگا
ده کرتیه وه؛ مامۆستایه کی راهیب خۆی ده کا به ژووړا. لاوه که به پرتاو هه لده ستیته
سه ر پی و به شله ژاوییه وه ده یه ویت کتیبه که و جله کانی بشاریته وه. راهیبه که
به زرده خه نه یه ک و به شیوه یه کی دلسۆزانه خۆی وا پیشان ده دات که هیچی نه دیوه.

ده نگ: هه ژاری، ته نیایی و بیکه سی و سه ختکاری... ده سالانی ره به ق له شاره
گه وه کانا قوتابی بوو و عه ودالی فیبربون. له بهر ئەوه ی فره هه ژار و بی ده رامته

بوو. به جل و بهرگ و كهوشی شړه وه نهیده توانی ئه وئ به جئ بهیلتی. كوره دهوله مه نده كان به چاوی سووك و نزمه وه ته ماشایان دهكرد، به پړه بهر ده كان له بهر ئه وهی كه فره دهست تهنگ بوو، ناچار بوون، تا ئه و كاته ی «شا» له بهر دم فیركه كه یانا تپه پړ ده بیت، بؤ ماوه به كهی كاتی جلویه رگی نوئی پی بدن بؤ ئه وهی دهگه ل قوتابیه كانی ديكه به پیر شاهه بچیت.

تارمایی:

۱- شه قامی سن ژاك. له بهر ده رگای فیركه ی لوی لوبگران، هه وراز تیک دیته بهر چاوه كه دهست و پیوه نده كانی شا - كه له مونتانی سنت ژنوبو وه دین - وه ژورور ده كه ون. روبسپیری هه رزه كار كه پو شاكه په سمیه كان به شپوه به كهی نا قولاً له بهر یا راده كا، له سهر شه قامه كه، له ژیر بارانا، له بهر ده می ده رگای گالیسكه رازاوه كهی «شا»، كه دم و چاوه و روخساری شه كهت و ماندووی ئه ندامانی باره گای شای لیوه دیاره له سهر ئه ژنؤ چوكی داوه ته وه...

۲- «شا» له نیو گالیسكه كه دایه، بی ئه وهی هیچ گوئ بداته لاو تیک هه رزه كار كه له ده روه خه ریک خویندنه وهی و تاریکی به خیر هاتنیانه، به چلیسییه وه خه ریک خواردنی بالی فرووجیکه. شازن باویشك ده داته وه و دهگه ل پره نسپس لای بال كه به رامبه ر دانیشتووه و به بی شه رمیه وه له ژیر چاوه وه ده روانیته قوتابیه كان كه كړنوشیان بر دووه، قسه ی هه لیت و په لیت ده كات.

۳- دوباره هه مان شه قام. باران ده باریت. كالیسكه كه ده كه ویته ری و قورو لیته ی سهر شه قامه كه ده پړژینیته روهی قوتابیه كان كه هپشتا نامه كانیان به دهسته وه وه و تاره كه یان ته واو نه كرده وه، هه لساونه ته سه ری ئه وه هپشتا له خویندنه وهی و تاره كه نه بوته وه؛ مړؤ مۆچ و شه رمه زار راویتست او...

گالیسكه كه به تارامی دور ده كه ویته وه و به شه قامی سن - ژاك دا وه ژورور ده كه ویت...

۴- له نیو تم و مژیکه كه به سهر شانوكه دا ده رده كه ویت - به لاوه وه - گیوتینیک وه بهر چاوه ده كه ویت...

[ئهم چوار تارماییه بی هیچ قسه كړدنیک ده رده كه ون. چونكه قسه كړدن بی سووده]

تارماییه تازه كان:

له هه مان كاتا سهر شانوكه رووناك ده بیته وه. پړژیکه خوش و دلرفین له نارمنونوبل،

دورگه ی بوبلیه، روبسپیری هه رزه كار به سهر گولكزی ژان ژاك روسدا؛ كه به جامیكی خوله میشی مردووان رازاوه ته وه. هه ر به و شپوه بهی له بهر ده می گالیسكه كهی «شا» دا چوكی دابؤوه، هه روا ئه ژنؤی داوه ته وه. به لام لیته دا غم و په ژاره دایگر توه. ناوچه وانی خستوته سهر به ردی گوره كه. به سهر گوره كه وه به ردیک وه بهر چاوه ده كه وئ كه شتی له سهر نووسراوه ته وه. دوو درهخت سیبه ریان خستوته سهر گولكوكه؛ مه له كان ده خویتن.

دهنگ: ئه ی ژان ژاك، هه ی ماموستای هیژام! هیله پر له شكوكانی نیو چاوانتم وه بهر چاوه كهوت كه ناویتیته شوینه واری په شایي ئه و غم و په ژارانه ی كه ستم و بی دادی مړؤف بوئ په خساند بوویت، بو بوو. وه به چاوه پیکه وتنی تو، هه ستم به و راستیه ی په نج و تازاری ژبانی سه ره رزی كه پیشمه رگی باوه ری راستیه، كرد. هیواو تاره زووم ئه وه به كه منیش بتوانم به رامبه ر ئه وانه خؤم رابگرم. له م بارودؤخ و كاته ناسكه پر له مه ترسیبه دا - كه شوړشیک بی هاوتا هه لگیرساوه - سویند ده خؤم كه ریپازی تو بگرمه بهر.

تارمایی: تارمایی ژان ژاك روسو له پشت سه ری لاو تیک - كه چوكی داوه - ده رده كه ویت. دهست ده خاته سه رشانی روبسپیر، كه بی ئاوردانه وه، هه لده ستیته سهر پی.

دهنگی ژان - ژاك - روسو:

كلؤلی چاره ره ش! ئایا ده زانیت ئه و ریپازه به ره و كوئ ده بات؟

دهنگی روبسپیر: ئه گه ر ئه و ریپازه به ره و به دبه ختیبه كانی تو م به ریت، له لام پیروزه و به موباره کی ده زانم. ئه منیش گه ر وه كو تو ویزدانیک پته وم هه بایه - كه هه میسه خاسی و خیره خوئی ئه وانم گه ره ك بی - ئیدی ترسیك له سپله یی و خراپیبه كانی هیچ كه س نه ده بو.

دهنگی ژان ژاك روسو:

خراپتر له و نامه ردییانه ی به رامبه ر به تو كراوه، له ئارادانییه

دهنگی روبسپیر: ئه ب كام خراپیبه ؟

دهنگی ژان - ژاك - روسو: بؤ گیانیکی وه ك گیانی تو، له هه موو شتیک خراپتر ئه وه به كه له بریتی چا كه كړدن بؤ خه لك - كه ویست و تاره زووی تو به - له ته کیانا خراپه ت كړدیته...

تارماییه کان: [پهرده دهگۆرپیت]

۱- پاریس، جه ماوه‌ری چه‌کدار، شه‌قامی سنت - ئانتوان له‌ کۆتایی شه‌قامه‌که‌دا قولله‌کانی قه‌لای باستیل وه‌بهر چاو ده‌که‌ون. خه‌لکی وروژوان و به‌جۆش و خرۆشه‌وه به‌ره‌و باستیل ده‌رۆن. ته‌قه‌ی گولله و ناله‌و گرمه‌ی تۆپ دیتته به‌رگۆی... خه‌لکیکی زۆر به‌هاوار و فریاده‌وه دینه‌ سهر شانو. سه‌ریکی پراو به‌سه‌ر نینه‌یه‌که‌وه‌یه... روبسپیر ته‌مه‌نی سی سالانه و نوینه‌ری چینی سییه‌مه. له‌ که‌نار دیواری خانوو به‌ره‌به‌که‌وه پراویستاوه و په‌نگی دهم و چاوی هه‌لبزرکاو و به‌ترسه‌وه ده‌روانیتته خه‌لک.

۳- له‌نیو تالاری ئه‌نجومه‌نی ده‌ستووری، میرابۆ خه‌ریکه له‌ پشت به‌رزه‌کی وتار خویندنه‌وه‌دا قسه‌کانی ته‌واو ده‌کا. کۆبوونه‌وه‌که‌ گرم و پر جۆش و خرۆشه. نوینه‌ره‌کان له‌ هاتوچۆ کردندان و خه‌ریکی پیکه‌یتانی کۆمه‌ل و ده‌سته‌ن و به‌ده‌نگی به‌رزوه قسان ده‌که‌ن.

نوینه‌ری ئاراس، لاویکی خوین گهرم، له‌سه‌ر کورسبه‌که‌ی ناشیانه و به‌فیزه‌وه چاویلکه‌به‌که‌ی خسته‌تته سهر لووتی هه‌لده‌ستیتته سهر پێ. به‌شه‌رمه‌وه به‌ره‌و لای به‌رزه‌کی وتارخویندنه‌وه‌که‌ ده‌روات که‌ میرابۆ تازه له‌ قسه‌کردنی خۆی بۆته‌وه و خه‌ریکی هاتنه‌ خواره‌وه‌یه. میرابۆ کاتیکی روو به‌رووی ئه‌م لاوه‌ ده‌بیتته‌وه، وه‌کو پسپۆریکی ده‌روانیتته سه‌رتاپای و خۆی ده‌کیشیتته لاوه‌ بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌م بتوانی تپه‌رپیت. میرابۆ هه‌رکه هه‌ست به‌شه‌ژان و نارحه‌تی روبسپیر ده‌کات، ده‌ست ده‌خاته سه‌رشانی و به‌میهره‌بانییه‌وه به‌ره‌و لای به‌رزه‌که‌ی ده‌بات. ئیدی کاری به‌سه‌ره‌وه ناییت. روبسپیر ده‌چیتته پشت به‌رزه‌که‌که‌وه، ده‌قی کاغه‌زه‌کانی ده‌کاته‌وه، نه‌رمه‌ کۆکه‌یه‌کی بۆ ده‌کا و ده‌ست به‌خویندنه‌وه ده‌کات. به‌لام ئه‌وانه‌ی ناو تالاره‌که‌ گۆیی بۆ راناگرن و پشتی تی ده‌که‌ن.

۳-۴-۵: له‌ سێ تابلۆی دواییدا، هه‌ر ئه‌و دیمه‌ن و دیکۆره و له‌ته‌ک هه‌مان هه‌زی لاسارانه دوویات ده‌بیتته‌وه. له‌ زه‌مینه‌یه‌کا که‌ به‌شیتوه‌یه‌کی ئه‌نقه‌ست و نادیار، خۆله‌ میشی و مژاوی، روبسپیر نزیک بینهر و ئه‌و دیمه‌نه‌ی که‌ له‌ تالاره‌که‌وه هه‌یه‌تی خاس وه‌به‌رچاو ناکه‌وێ. خه‌لکیکی پر جموجۆل به‌ده‌م هاوار و قسه‌وه له‌به‌رزه‌کی وتار خویندنه‌وه‌که‌ نزیک ده‌بنه‌وه. به‌رزه‌کی وتارخویندنه‌وه‌که‌ له‌به‌رده‌م شانۆکه‌وه و له‌لای چه‌په‌وه دانراوه. سێ جارن روبسپیر که‌لله‌شه‌قانه ده‌یه‌وێ بچیتته سه‌ره‌وه. به‌لام هه‌رجار ئه‌وانه‌ی له‌ ده‌وربه‌ریدا ده‌گۆرپیت و ده‌وربه‌ری تیک ده‌چیت.

جاری دوهم: هه‌رکه روبسپیر ده‌ست به‌قسه‌کردن ده‌کات، سه‌ره‌تا یه‌کیکی له‌ پاشان دووان، دواچار سێ نوینه‌ر گالته‌ی پێ ده‌که‌ن. قاقای پیکه‌نینی ئه‌نجومه‌ن دیتته گۆی و له‌وه ده‌چی که‌ وتارییژ پرووداماوه شه‌رمی ده‌کا. به‌لام لاسارانه دووباره ده‌ست ده‌کاته‌وه به‌ئاخفتن.

جاری سییه‌م: سه‌ر و فه‌سالی نوینه‌ره‌کان به‌ته‌واوی گۆراوه، فره‌ جدی ورد بین، دوژمنانه. ئه‌پۆسییۆنیکی تووره هاتۆته ئارا.

به‌لام له‌کاتی قسه‌کردنی ئه‌وا به‌هۆی تارماییه‌کی سینهماتوگرافیک، دیواره‌کانی پشت به‌رزه‌کی وتار خویندنه‌وه‌که لا ده‌چیت و تالاره‌که ده‌روانیتته سه‌ر جاد. له‌ هه‌مان کاتدا له‌ پشت په‌رده‌وه له‌ لای چه‌په‌وه خه‌لکیکی زۆر له‌ ژن و پیاو که له‌ سه‌ره‌تاوه په‌خش و بلاون و له‌ پاشان زۆر ده‌بن و له‌ پشت سه‌ری روبسپیر کۆ ده‌بنه‌وه و هه‌روه‌کو شه‌پۆلیکی به‌رده‌می به‌رزه‌که پر ده‌که‌نه‌وه.

جاری چواره‌م: له‌ناو ئه‌نجومه‌نا یاخیبوونیکی پر له‌ رقوکیه‌ دژی رۆسپیر داسه‌پاوه. رۆسپیر زۆر له‌سه‌رخۆ و به‌هیمنییه‌وه خه‌ریکی قسه‌کردنه. ژیره‌نده‌کان ئاژاوه ده‌نیتته‌وه. له‌ لای راسته‌وه هه‌لسوکه‌وت پر له‌ قینه، ده‌موجاوه‌کان گرژن، مشتته‌کۆله‌کان ئاماده‌ن و هه‌ره‌شه له‌ وتارییژ ده‌که‌ن و له‌ لایه‌کی دیکه‌وه، له‌ لای چه‌په‌وه، شه‌پۆلی خه‌لک، به‌ره‌و پێشه‌وه دین، دینه‌ سه‌ره‌وه و سه‌ریله‌کانیش هه‌مووی ده‌گره‌وه. خه‌لکی هه‌ژار و بێ ده‌ره‌تان، پێخاوس و رووت و جل شر له‌ ئاکاما سه‌ره‌نیزه‌کان ده‌گرن و سوپاکه‌یان هه‌موو شانۆکه پر ده‌کاته‌وه، ده‌ستی میهره‌بانی به‌سه‌ر سه‌ری روبسپیردا ده‌هین. له‌ هه‌مان کاتدا ئه‌م ده‌نگانه دینه گۆی:

ده‌نگی خه‌لک:

- پاسه‌وانی هه‌رگیز ماندوو نه‌بوو و هه‌میشه ئاماده‌ی خه‌لک!

- پاسگر!...

- یار و یاهه‌ری هه‌ژاران!

- چه‌واری! هاوپیتی بێ ده‌ره‌تانان!

ده‌نگی روبسپیر: هه‌ژاران فریشته‌ی سه‌ر رووی زه‌مین.

ده‌نگی خه‌لک:

- بئى باكى ئازا، پاكى بىن گەرد، ئالا ھەلگىرى يەكسانى، رابەر و سەردارى خەلک، فەرمانپەرەوا...

دەنگى رويسپير: ... تەنيا خەلک فەرمانپەرەوايە. لە فەرەنسىدا تەنيا دووپارت ھەيە: پارتى خەلک و پارتى دوژمنانى خەلک. تەنيا دوو چين لەناو جەماوھرا ھەيە: چيني ياوھرانى ھەژاران و ستەم لىكران و چيني بزوينەرانى دەولەمەندە زۆردارەكان، خويىن مژە پارە پەرەستەكان. ئەمە تەنيا دابەشكردنكى واقىبەتە لە فەرەنسىدا. ھەركەسى دەگەل خەلک و پشتيوانى خەلک نەبىت، دوژمنىتى.

تارمايىبەكان:

۱- شەقام، جەماوھر خەنجەر و سەرەنپەزە و دەست، ئالايان بەرزكردۆتەو داخوازىبەكانى خويان دەبەن بۆ «شان دومارس»، بەسەر شانۆكەدا تىپەر دەبن.

۲- شان دومارس، نوپنەرەكان گەرەكيانە داخوازىبەكانى خويان و دەنگيان بگەيەننە ئەوئ. چەكدارەكانى «لافايت» و «بالى» بەرەنگارىيان دەبنەو و پتيان لى دەگرن. دەنگى تەپل و ھەرەشەي رەسمى ديتە گوئ.

۳- دەنگى گوللە و ھاوار و زرىكەي خەلک تىكەل بەيەك دەبن، خەلک قەلاچۆ دەكرت، كوژراو و برىندارىيان لى دەكەوئ. بەلام ئەم كارەساتە لەسەر شانۆ و بەر چا و ناكەوئ. ئەم دەنگەدەنگ و ھاوارانە لەنيو بارەگاي ژاكوينەكانەو دپت كە رويسپيرھەميشە ھاتوچۆي ئەوئ دەكات.

دەنگى خەلک: دوژمنانى خەلک بەئاشكرا كەوتونەتە جم و جوئكردن. لافايىتى بۆرژوازي، لە شان دومارس خەلكى داووتە بەر دەستريژ و ھەموويانى كوشتوو. ھەرەشەيان لە رويسپير كروو كە بىكوژن.

دەنگى رويسپير: من دەولەمەندەكان و بۆرژوازيبەكان تاوانبار دەكەم بەوھى كە خەريكن بەشپوھيەكى نارەوا سوودى تايبەتى لە شۆرش دەبەن و دەيانەوئ پئ لە شۆرشى راستەقەينە بگرن. من ئەنجومەن تاوانبار دەكەم بەوھى كە غيانەتى لە خەلک كروو، و خەريكى كوشتارى جەماوھرە. دەزانم بەم كارانەم سەدان خەنجەر لە دژى خۆم تىژ دەكەمەو. خۆزيا مەرگ زوتر بەھاتايە و لەبينيى ئەم ھەموو تاوانانە رزگارى بكرمايە (۸۲).

دەنگى خەلک:

- ھەموومان دەگەل تۆدا دەمرين.

- نە! وپكرا سەردەكەوين.

تارمايىبەكان:

۱- سەرشەقام:

خەلک رويسپيريان خستۆتە سەرشانىيان و تاجى شانازى بەسەرەوھە و بەئاھەنگىكى نيزامى دەبيەن. دايكەكان، مندالەكانى خويان بۆ تەبەرۆك دەبەنە بەر دەمىبەو. لاوھەكان ئالاکانىيان لە ئاستيا شۆر دەكەنەو.

۲- تارمايىبە گالىسكەي شۆرش:

گالىسكەيەك - كە خەلکىكى زۆر دەووبەريان گرتوو - لە شەقامىكى دوورودريژا بەرەو ئاسۆبەكى ئاگرين سەرەوژووور دەروات. ژنيكى شوخ و شەنگ لەسەر تەختىكەوھە دانىشتگە؛ نيشانەي كۆمار دەنوئنى. بەدەستىكى شمشيرىكى گرتوو و بەدەستەكەي ديكەيەوھە چەپكەيەك گولەگەنى گرتوو. بەدەوربا نوپنەرەكانى كنوانسيون لە رۆيشتن دان. رويسپير لە ريزى پيشەوھەدا لغاوى ئەسپە سپىبەكانى بەدەستەوھە گرتوو. بەتەنیشتيەوھە سن ژوست، لوبا، كوتون، ئەندامى دوو كۆمىتەي بالا دەرۆن بەرپوھ.

گالىسكەكە بەناو دوو ريز تەفەنگ و سەرەنپەزە و دەست، ئالاکان و نووسراوى سەر پارچە بەرەو پيشەوھە دەروات. لەناكاو نالەي تەقینەوھەيەك بەرز دەبیتەوھە؛ تەقە لە ھەردوولاوھ دەست پیندەكا و ئاگرىك بەرز دەبیتەوھە و پاش ماوھەيەكى كەم چەرە دوگەل ھەموو شانۆكە دەگریتەوھە، لە پاشان جەماوھرەكە بالا دەبن و لە چا و بزر دەبن.

دەگەل ئاش بەتال لىكردى جەماوھرەكە، خەلکىكى ديكە دینە سەر شانۆ، بەھاتنى ئەوان، روخسارى كۆمار دەگۆریت، شپوھيەكى رمياگ و پەشوگا بەخۆوھە گرى. گشت لەشى خوتناويیەوھە پەپتوھە راپوستاوه. شمشيرەكەي بەھاوارىكى ترسناكى پئ لە قىنى ئازادى «رود» (۸۳) لەكىلانە رادەكيشى. چەپكە گولە گەنەكە لە دەستی كەوتۆتە خواروھە و پيشپيل كراوھ. تا چا و برەكا گۆر ھەلكەندراوھ. ياخيبيوونى بەرەبەرەكان؛ شا، ژيروھەندەكان، ئەبەر، دانتون...

گالىسكەكە لە چا و ون بووگە. تەنيا رويسپير و چەند كەسكى كەم لەنيو خەلکىكى غەمبار و پەژارە داگرتوو و بئى دەنگ رىگەي خويان دەگرنە بەر. رويسپير بەپەرتشانىبەوھە داوايان لیدەكات كە كۆمەكى بكەن.

دەنگى رويسپير: [لە كاتىكا ھەردوو بالى بەرەو لاي خەلك دريژكردۆتەوھ]

خەلكىنە، ئەي خەلكى من، تەنبا دۆست و ھاوپىي من! ھەرچىيەك پروو دەدات با پىكەوھ بىن. ھەرگىز ھەز ناكەم لەخۆشى و ناخۆشى، شادى و پەنجدا پىكەوھ نەبىن. تەنبا ھۆيك بۆ زىندوو مانەوھم، خۆشەويستى تۆ، پروا و متمانەي تۆيە.

ئەمانەم بۆ بپارىزە. من دەگەل تۆم. من ماوھىيەكى يەكجار زۆرە لە پىناوى تۆدا و بۆ تۆ خەبات دەكەم. وا شەو دايت. من فرە ماندوو وشەكەتم؛ بەجىم مەھىلە.

دەنگى خەلك: ھەرگىز تەنبا ناھىلەن. بەرەو ھەرلايەك و بۆ ھەر شوتىيەك برۆيت بەدواتەوھىن و لەتەكتاين.

دەنگى رويسپير: دەزانى بۆ كوئى؟

تارمايى: [لە كوئى شەقامىك - كە لە شانزەلەزە دەچى - گىوتىنى نىو «تاقى سەرکەوتن» لە لاوھ وەبەرچاو دەكوئ... لەپەر تارمايىيەكە - ھەموو خەونەكان - لەبەرچاو ون دەبى؛ رويسپير دەردەكەوتتەوھ كە لەسەر مەزەكە كەوتتوھ. بەدەوروبەريا، خەلكى بەدەمى پر لە ھاواروھ بەلايدا تىدەپەرن].

دەنگى خەلك: [ھاوا دەكەن]

بەرەو گىوتىن... غاين ئەوھ نوستوت؟... ھەلسە! [دەم و چاوى رويسپير گرژ دەبىت. سن ژوست ھەلدەستىتە سەرىن و دەيوئ چاوى پىي بەكوئت. بەلام خەلكەكە كە دەوروبەرى رويسپيرىان گرتوھ و قسەي پىي دەلەن پىي نادەن لىيى نىك بىتەوھ].

ژەندەرمەيەك: [ھەستى بەوھزەكە كەردوھ]

رېگە بەن با چاوى بەمامۆستاكەي بەكوئ.

[خەلكەكە دەچنە دواوھ و رېگە بۆ سن ژوست دەكەنەوھ. سن ژوست دەچىتە كەنار مەزەكە، خۆي بەسەر رويسپيردا دەنوشتىنەوھ. ھەردووك بىي ھىچ قسەكردنىك، بەچاو دەروانە يەكتر؛ تەماشايەك كە پرە لە ماناي دۆستايەتى و خۆشەويستى و ئەمەگ. سن ژوست ھەلدەستىت و بەچاو بەياننامەيەك «٨٤» كە لە پشت سەرىبەوھ بەدپوارەكەوھ ھەلواسراوھ پىشانى رويسپير دەدات].

سن ژوست: بەياننامەي مافى مەو... كارى خۆمانە... دلەبا بەسەردەكەوئت.

[پەردە دادەرتەوھ]

تابلۆيىست و چوارھەم

دوا پەردەي شانۆ بۆ خەلك

كات: ھەمان رۆژى ١٠ى ترمىدر «٢٨ى ژوئىيە». كاتژمىر نىكەي شەشى دەمەو ئىوارەيە.

شوتىن: گۆرەپانى شۆرش «گۆرەپانى كىكورد»

دەمەنى گۆشەيەكى گۆرەپانەكە پىشان دەدرىت. بەرامبەر ھەيوانى سەر بەباخي توپلىرى - سەر بەشەقامى رىولى - ئەو كەسانەي كە لەسەر شانۆكەدان گىوتنى نىو پراست گۆرەپانەكە دەبىن. بەلام بىنەرەكانى نىو ھۆلەكە گىوتىنەكە نابىن. جەماوهرىكى بىي شومار پالە پەستۆدەكەن و دلە خورپەيانە و زۆر بەوردى تەماشادەكەن - ھەندىكىان لەسەر پەنجەي پىيان ھەلساوانەتە سەر پىي، بەشىكى دىكەيان زارۆلەكانىان خستۆتە سەر قەلادۆشيان.

لە دوا رىزدا - نىك بەتەماشاكەران - كە لاي دىوارى ھەيوانەكەوھەي، بىيو، بارەر، ماتىو رنو، بابوف بىي دەنگ و بىي نارام و ئۆقرە دەروانە بەسەرھاتەكان.

كارىيە فرە بەسەختى بەر لە ھەناسەپرەكىي خۆي دەگرى. مژان، كولتو، سىخوهرەكانى كۆمىتە و موسكادەكان چەند ھەنگاويك لىبەوھ دەورن.

لەوبەرى شانۆكەوھ خەلكىيەكە يەكجار زۆر كە ھەروھەكو زەريا و گىئەلۆكە و ئىكرا خروشاوون وەبەرچاو دەكەون. پەردە بەرز دەبىتەوھ و لە ھەمان كاتا دەنگى ناسازى تەپلىكى گەورە دىت و سەرى رويسپير دەتلىتەوھ و لەنىو خەلكەكەدا ھەروھەك شەپۆلىكى زەريا زاىەلەي «ھن» و لەرزەيەك بەرز دەبىتەوھ].

دەنگى خەلك: گۆيت لە لوورەي گورگ بوو؟

كارىيە: لە كاتىكدا جموجۆلىتى سەرى زۆردار تىلەوھ.

دارو دەستەي مژان و موسكادەكان: [بەدەنگى بەرز ئىن]

كارىيە، ئاگاتان لەخۆ بىي، سەرى خۆت خاس راگرە.

[بىي دەنگىيەكى ترسناك گۆرەپانەكە دەگرىتەوھ. رنو و بىيو سەرى خۆيان شۆر دەكەن و

ناویرن ته ماشا بکهن].

رنو: ئوقری لی براوه.

بیو، بیروه!

بیو: [هەر به و شتیوهیه]

ته و او بوو؟

خه لک: به ته نیشتیانه وه

- نه، یه کیتیکی دیکه ش ماوه.

- کیتییه؟

- سن ژوست.

- ئایا قسان دهکات؟

پانزه سه عاتیک ده بی که زاری نه کردۆته وه، بو چرکه یه ک. بی دهنگی هه مووان

ده خاته دلّه ته پین... له پاشان جگه له دهنگی «هن» - که ههروهک وه شانندی ته و ره

- هیچ دهنگیتیکی دیکه له خه لکه وه نایهت.

کولتو: ئیدی که س نه ماگه.

مژان: [به ختسه وه دهروانیتته بیو، رنو و نه وانی دیکه]

هیشتا کو نه، ماگه.

[به ره و لای بابوف که دهیه ویت خۆی له بهرچاوان ون بکات و له گۆره پانه که دوور

بکه ویتته وه، دهروات].

ئافه رین و سلّوی من بو تو بابوف! له ماوه ی ئەم ههشت رۆژه ی که له زیندان

قوتار بوویت، هیچ کاتی خۆت به فیرۆ نه داوه!

بابوف: [دلّ ته نگه و ده نالینتی]

نه، نه، من ئەم کاره نه کردگه!...

ماتیورنو: کاتی خۆمان به فیرۆ نه داوه. هه موومان ویتکرا و تۆبش بابوف! ئیمه خۆمان

کوشتوو.

[بیو که بی دهنگ ماوه - واقی و پماوه؛ له پر قژی خۆی دهرنی، به په له خۆی دهکا به ناو

حه شامه که دا و دهیه ویت رابکات]

رنو: [دهستی دهگری]

نه، بیو! ئیستا کاتی هه له اتن نییه... گوی بگره... شیپۆری خرپوونه وه یه.

[خه لک وهک لافا و شالا و دین... هاوار و قیژه، لووره لوور، ئاوازی مۆسیقا و سه ما،

سرودی بزوتینه ری سه رکه وتن، که لله سه ر، هه مووانی شیت و هار کردوه، خوتین بهرچاوی

گشتیانی گرتوه. پۆلیسه نه پینیه کان و موسکادنه کانی مژان ئەم هه له به سوودی خۆیان

ده قۆزنه وه و خه لکه که دژی ژاکوینه کان هان ده دن ژاکوینه کان به شتیوه یه کی غه ریزی له

گۆشه یه کی گۆره پانه که دا کۆبوونه ته وه].

خه لک: [زنجیره که پچراوه، له کاتیکی بهرام بهر ژاکوینه کان راویستا ون]

- ئیستا ئیدی نۆره ی ئەمانه یه.

- وایه!

- گیوتین قاویان دهکات...

- به قه ناره و په تی دار

[له پرپیکا دهسته ی ترمیدری به کان، ههروهک تاشه بهر دیک که ئاوی ده ریا شالاوی بو

دینتی، خۆیان به ته نیا بالّ ده بیننه وه. گشتیان له یه ک ئاندا کۆ ده بنه وه. ویترا ی شه پۆلیتیکی

درنده یی هیتی بیبه زه یی هیرش ده بن. ئەو هیرشه، ترسیکی بی چاره سه ری له نیو خۆیا

حه شار داوه، ده گه لّ خه لکه که دا ده که ونه شه ره قسه و هه ره شه کردن له یه کتر].

ماتیورنو: [هاوار دهکات]

خه ته ر! دوژمن گه یشتۆته نیو گۆره پان.

بیو: شوړش له مه ترسیدایه... ئا لیره، کولو!... باره ر! ئیره... فوشه!...

بابوف: ئیره ژاکوینه کان، کوردلیه کان! لیره چینی کریتکار!

باره ر: [چاوی وه سه ر یازه کان ده که ویت و ئیشاره تیان لۆ ده کات]

سه ر یازه کان، بگه نه هاواری کۆمار! کۆمه کی بکه ن.

سه ر یازه کان: [له نیو دار و ده سه ته ی دوژمنه کان رپگه ی ده که نه وه]

به کۆمه کی تو باره ر!... «زۆر به توند و تیشییه وه موسکادنه کان له سه ر رپه وی خۆیان

لاده بن»

برۆنه داوه، گه لّ خۆینه، سه گه کانی شا! ئیمه دوژمنه کامان تا ئەو دیوی سنوور

راوناوه و ری ناده بن دوژمن پاريسمان داگیر بکات!

هش: [له نئیویانه وه دهرده که وی و دیتته لای ژاکوبنه کان].

جۆش و خرۆشای بیت و له به تالیونی پیروزی ژاکوبنه کان که ده و روبه ری رنو، هش، بیسو و بابوف یان گرتووه، بیته دهر. ئەوان تا ئەندازه یهک زالن به سه ر دهسته یهکا که هاوار ده کهن و ده کشینه دواوه؛ به لام دوباره کۆده بنه وه و خۆبان ناماده ی هپرش ده که نه وه.

[په رده داده دریتته وه]

ته واو

ئه من «هش» م، له زیندانه وه دیم. له وپرا چاوم به سن ژوست کهوت که منی خستبووه زیندان. ماچم کرد. هه ر دوو کمان به ئەندازه یهک کۆمارخواز بووین و کۆمارمان خۆش ده ویست، که به خیلیمان وه یه کتر دهر د. ئیستاکه کۆمار له مه ترسی دایه و هه ره شه و گوپیشه ی لی ده کری، بۆ به رگری کردن لی هه ر دو کمان یه کی کین!

ماتیورنو: [له پشت ئەوانی دیکه وه چوو ته سه ر به رزاییه کی هه یوانه که، هاوار ده کات]

ئیمه به زیندوو یه تی و به مردوو یه تی یه کین. مارا، سه رت له نیتو گۆرا به رزکه ره وه!

[خه لکه که هه مو یان خه ریکی هاوار کردن بوون، له کاتیکا گشتیان به هۆی ئەم بانگه وازه ی رنو بۆ مردوو یه ک، کاس بوو، بۆ چرکه یه ک بی ده نگ دهن. رنو له نیتو ئەم بی ده نگیه و واق ورمانی خه لکه وه، ده ست بی ده کاتته وه]

به کۆمه کی شالیه، لپلتیه، ورنیو، ئه بر، شومت، دانتون. به یاوهری سن ژوست و روبسپیر.

مژان: ئیوه خۆتان ئەوانه تان کوشته گه.

رنو: مردوو ده کان یارو یاوهرمان! ئەوانه له تیکۆشانا زیندوون. تا ئەو کاته ی خه بات کردن یارمه تی بویت به رده وامه. ئەوان گشتیان هاوبه شی تیا ده کهن. شوپشی نه مر.

بیو: با له پیناوی شوپشی نه مردا، هه موومان بمرین!

هش: شوپش سه رده که ویت.

ماتیورنو: ئەی هه موو خه لکی جیهان، نه وه ی نو بی پاشه رۆژ له سه ده کانی داها توودا، قۆلی مه ردا یه تی لی هه لکه ن، یارمه تی شوپش بدن.

هش: با ئیمه له پیش هه مووانا هه نگاو هه لپینین و بکه وینه ری.

بابوف: ئەوان وا دین، وا دین! گویم له دهنگی پینانه!...

ماتیورنو: ئەوه تانی.

هش مارسیز ده خوینیتته وه و من حه زم ده کرد داریو میلو^(۸۵) یا هونگری کونتر یوان^(۸۶) زۆر به سۆزه وه سر وودیکی شوپشگیا نه ی جیهانی لی دروست بکردایه که دووباره زیندوو ی بکاته وه. ئاکامی ئەمه ده بی به شیوه یه کی یه کجار

چەند وشەيەكى كورت دەربارەى ناو و دەستگا گرنگ و مېژووويىيەكانى ئەم شانۆيە

ئەبىر: ژاك رنە

«لوپردوشى ۱۷۵۷-۱۷۹۴» رامىيار و شۆرشگىتېرې رۆژنامەنووسىكى فەرەنسەيى. لە سەرەتاي دەست پىكردىنى شۆرش بەرپۆبەرى رۆژنامەى لوپر دوشن بوو؛ بەم ھۆبەو ناوبانگىكى گەورەى لەنيو ھەموو فەرەنسەدا بەتايبەتى لەنيو سەربازەكانا پەيدا كرد. لە پاش سالى ۱۷۹۳ بوو بەلپىرسراوى يەكئى لە توندرەوترىن بالەكانى كومونى پارىس. سالى ۱۷۹۳ بەفەرمانى ژيروەندكان گىراو لە زىندان توندكرا؛ بەلام بەھۆى ئەو خۆپىشاندانە گەورەيەى خەلكى بۆيان كرد، ناچار بوون ئازادى بكن. ئەوساكە پارتىكى بەناوى خۆبەو لە لايەنگرەكانى خۆى پىك ھىنا. لە سالى ۱۷۹۴ دووبارە گىرايەو و خرايە زىندان و لە تەك چەند كەسىك لە ھاوبىرەكانى ئىعدام كرا.

بابوف: «۱۷۶۵-۱۷۹۷»

يەكىك لە سەرکردەكانى شۆرشى مەزنى فەرەنسە بوو كە لايەنگرى يەكسانى ئابوورى، كۆمەلايەتى و رامىيارى بوو. ماويەكى كورت لە زىندان خرا؛ پاش ئازاد بوونى كۆمەلپىكى پىتكەو ھنا و دەستى كرد بەبلاوكردنەو ھى بىروباو ھى خۆى.

بەرپۆبەرەكانى شۆرش ئەم كارەيان بەدل نەبوو و بەرپەچيان دەدايەو. دەگەل لايەنگرەكانى خۆبا پىلانپىكيان رىك خست بۆ ئەنجامدانى كودەتايەك؛ بەلام بەھۆى غيانەتى يەكئى لە ھاوكارەكانى خۆى، پىلانەكەيان ئاشكرا بوو. لە ئاكامدا بابوف دووبارە گىرايەو و لە سىدارە درا.

باراس: پول وىكنت دو (۱۷۵۵-۱۸۳۹)

رامىيار و شۆرشگىتېرى بەناوبانگى فەرەنسە بوو. سەرەتا ئەندامى ژاكوبىن بوو؛ نوپنەرى كنوانسىيون و ئەندامى دىركتوار بوو، لە ۹ى ترمىدر دژى رويسپىر ھەلسا و دەستپىكى بالاي ھەبوو لە رووخاندنى.

لە شۆرشى ۱۳ى واندمىر ۱۷۹۵ بوو بەفەرماندەى گشتى ھىزەكانى مىرى، و ھەر لەو كاتەدا داواى لە ناپىليون بوناپارت كرد كە بچىتە پارىس و ھەموو سەربازەكانى خۆى خستە ژىر پكىفییەو، ھەر ھەمان سال بوو بەئەندامى دىكتوار «لپژنەى

بەرپۆبەريەتى». لە سالى ۱۷۹۷ بوو بەدىكتاتور و لە سالى ۱۷۹۹ خۆى لە ھەموو كارپىك كشانە داوھ.

بارەر: برتراند (۱۷۵۵-۱۸۴۱)

سەرەتا ئەندامى ئەنجومەنى گشتى چىنايەتى بوو. لە پاشان بەئەندامىتى كنوانسىيون ھەلبىترا. داواى ئەو بوو بەئەندامى كۆمىتەى رزگارى خەلك. لە رۆژى ۹ى ترمىدر لە رويسپىر جىبايۆو؛ دەگەل ئەو ھەشا زىندان كراو لە سەرەمى دىركتوار ئازادبوو.

لە رستوراسيون لە ولات دوورخرايەو و چوو بروكسل و تا سالى ۱۸۴۰ لە وپرا ژيا.

بوردرن دولواز: فرانسوا- لوبى (۱۷۵۸-۱۷۹۸)

ئەندامى كنوانسىيون؛ لايەنگرىكى توندى رەوشى بەكارھىنانى ترس و ھەشەت «ترور» بوو. لە ۱۰ى ئوتدا بەشداربوو. لە ۹ى ترمىدر كاتپىك كە رويسپىر گىرا ئەم فەرماندەى گشت تابورەكان بوو. لە پاشان بوو بەلايەنگرى «شا» و لە سەرەمى دىركتوار لە ولات دوورخرايەو.

بىو وارن: ژان نىكولا (۱۷۵۶-۱۸۱۹)

ئەندامى كنوانسىيون و ئەندامى كۆمىتەى رزگارى خەلك بوو. لە ژاكوبىنەكاندا جموجۆلى ھەبوو. لە پاش ۱۰ى ئوت بوو بەئەندامى كومون لە كوشت و كوشتارى سەپتەمبەر بەشدارى كرد. لە كاتى دادگاگردنى ئەبىر و دانتون لە تەك رويسپىر داوو، بەلام لە پاشان دژى رويسپىر ھەلسا. ملكەچى لى بوردرنە گشتىيەكەى ناپىليون نەبوو و چوو ھايتى.

پرير دولاكوت دور: (۱۷۶۳-۱۸۳۲)

رامىيار و ئەفسەرىكى لپھاتووى فەرەنسە بوو. ئەندامى كنوانسىيون و كۆمىتەى رزگارى خەلك بوو.

پىشگرو: (۱۷۶۱ - ۱۸۰۴)

ژەنەرالىكى فەرەنسەيى بوو. لە سالى ۱۷۹۷ خرايە زىندان و دوورخرايەو بۆ «گوبان» و لەوپراو ھەلھات و چو بۆ لەندەن. بەدزىيەو گەرايەو پارىس؛ لەوئى ئاشكرا بوو و دووبارە لە زىندان خرايەو. دەلپن گوايا لە زىندان بەكراواتەكەى خۆى، خۆى خنكاند.

تالین: ژاک- لابر (۱۷۶۷-۱۸۳۰)

شۆرشگیتیری فهره‌نسه‌یی، ئەندامی کنوانسیون و کومون و سکره‌تیری کومونی پاریس بوو. دەستیکی بالای هه‌بووه له کوشت و کوشتاره‌که‌ی سه‌پته‌مبه‌ری ۱۷۹۳ و هه‌روه‌ها له کووده‌تای ترمیدری سالی ۱۷۹۴ و له‌ناوبردنی روبسپیر و پاش ئەوه بوو به‌یه‌کێ له رابه‌رانی کۆنه‌په‌رسته‌کان.

دانتون: ژورژ ژاک (۱۷۵۹-۱۷۹۴)

پارتیزهر و یه‌کێ له رابه‌ره‌ ناوداره‌کانی شۆرش‌ی مه‌زنی فهره‌نسه‌ بوو؛ تا سالی ۱۷۹۱ ئەندامی شۆرای پاشایه‌تی بوو.

دامه‌زینهری یانه‌ی کوردولیه‌کان بوو. بوو به‌ئەندامی کومونی پاریس و ئەندانی ئەنجومه‌نی یاسادانان. به‌قاره‌مانی به‌رگری له مافی خه‌لک ده‌ژمی‌درا، له هیترسی ئوتی ۱۷۹۳ بۆ سه‌ر توپلری و گرتنی شاو شازن ده‌ستیکی بالای هه‌بوو. دوا‌ی دامه‌زراندنی کۆمار بوو به‌شالیاری دادگوسته‌ری. ئەندامی کنوانسیون بوو و له سالی ۱۷۹۳ سه‌رکردایه‌تی ژاکوبنه‌کانی گرته‌ ده‌ست. وتاریتییکی توانا و به‌ده‌ست بوو. دامه‌زینهری دادگای شۆرش و کۆمیته‌ی رزگاری خه‌لک بوو. ئەبر و لایه‌نگه‌کانی له دادگای شۆرشا تاوانبار کرد. په‌وشی توندپه‌وی کرده‌ پیشه‌. له ئەنجاما به‌تاوانی پیلان گیرا و پاش دادگاییه‌ک له ۳۰ی مارس ۱۷۹۴ به‌گیوتین سه‌ری په‌یترا.

دمولن: کامیل (۱۷۶۰-۱۷۹۴)

پارتیزهر و رۆژنامه‌نووس و خه‌باتگیتیری به‌ناوبانگی شۆرش‌ی مه‌زنی فهره‌نسه‌. له پۆژی ۱۳ی ژوئیه‌ی سالی ۱۷۸۹دا له کاتیکایه‌که‌ی که له باخچه‌کانی «پاله‌ رویال»ی پاریسدا کۆبوونه‌وه هان دا و پرچه‌کی کردن و به‌ره‌ و باستیل رابه‌رتیبیانی وه‌ه‌ستۆ گرت. دمولن فره‌ تیکۆشا و خه‌باتیکی سه‌رسه‌ختانه‌ی کرد بۆ وه‌دیه‌تانی نازادی و دامه‌زراندنی ده‌زگایه‌کی دیموکراسی له فهره‌نسه‌دا.

له کۆتاییه‌کانی سالی ۱۷۹۳ رۆژنامه‌ی «لودیو کوردولیه»ی بلاوکرده‌وه و داوا‌ی کۆتایی پێ هینانی ده‌ورانی ترس و وه‌حشه‌تی کرد. گومانی ئەوه‌ی لێ کرا که میانه‌ره‌و پێ، له ئاکاما ده‌گه‌ڵ دانتوندا و پاش ماوه‌یه‌کیش ژنه‌که‌ی، به‌مه‌رگ حوکم دران و به‌گیوتین سه‌ریان په‌راند.

دوو موریه: شارل فرانسوا (۱۷۳۹-۱۸۲۳)

ژهنه‌رالیکی فهره‌نسه‌یی بوو له شه‌ره‌کانی «والمی» و «جماپ» سه‌رکه‌وت و به‌لژیکی داگیرکرد. کنوانسیون له سه‌رکردایه‌تی سوپا لای برد. ئەویش خۆی خسته‌ باوه‌شی دۆژمن.

داود: لوئی «لويس» (۱۷۴۸-۱۸۳۵)

هونه‌رمه‌ندی و پینه‌کیشی فهره‌نسه‌یی که له کاتی شۆرشدا گه‌یشته‌ ئەندامی کنوانسیون و له سه‌رده‌می ئیمپراتۆریه‌تا بوو به‌و پینه‌کیشی ناپیلیون.

روبسپیر: ماکسیمیلین (۱۷۵۸-۱۷۹۴)

پارتیزهر، و شۆرشگیتیری به‌ناوبانگی فهره‌نسه‌. له باوه‌شی خیزانیکی هه‌ژار له شاری ئاراس پتی ناوه‌ته‌ جیهان. له‌به‌رئه‌وه‌ی دژی حوکمی ئیعدام بوو، کاری دادگایی واز لێ هینا. له رۆژانی هه‌زه‌رکاریدا عه‌ردالی بیروباوه‌ری ژان- ژاک رۆسوو بووه.

چوه‌ ناو ژاکوبنه‌کان و له ئاکاما رابه‌رایه‌تی ژاکوبنی گرته‌ ده‌ست. له سالی ۱۷۹۳ بوو به‌ئەندامی کومونی پاریس و له گیرمه‌ کیشی نیوان ژيروهنده‌کان و مونتانیاره‌کان رۆلێکی بالای هه‌بوو.

له ۲۷ ژوئیه‌ ۱۷۹۳ بوو به‌ئەندامی کۆمیته‌ی بالا. هیتز و توانایه‌کی فره‌یدا به‌یاسای ۳۳ی په‌ریال (۱۰ی ژوئن ۱۷۹۳)؛ له پاشان له ته‌ک کۆمیته‌ی رزگاری خه‌لک ده‌ورانی ترس و وه‌حشه‌تی ده‌ست پێ کرد و هه‌موو ئەو که‌سانه‌ی که به‌ره‌ه‌لستییان ده‌کرد له‌ناوی بردن و کوشنی.

له ۳۶ ژوئیه‌ له کاتیکایه‌که‌ی له کنوانسیون باسی پاکسازی ده‌کرد، دۆژمنه‌کانی له ده‌ره‌وه خه‌ریکی پیلان گیترا بون بۆ له‌ناوبردنی.

له ۹ی ترمیدر ۱۷۹۴ گرتیان؛ سوپای پاریس و هاو‌پێکانی رزگاریان کرد. به‌لام باراس و دارو ده‌سته‌که‌ی دووباره‌ گرتیانه‌وه و بۆ پۆژی دوا‌یی «۲۸ی ژوئیه» له ته‌ک چه‌ندین که‌سی دیکه‌ له هاو‌پێکانی، به‌گیوتین ئیعدام کرا.

روبسپیر سوسیالیستیکی نیوان ره‌و بوو؛ ده‌یوست حکومه‌تیکی راست و دروست و پاک بپینته‌ سه‌ر کار، و خۆی نمونه‌ی ئاکاری به‌رز و پاک و بێ گه‌رد بوو.

من- ژوست: لوبی «۱۷۶۷-۱۷۹۴»

رامیاری به ناوبانگی شورشی فهره‌نسه، له کاتی شه‌ری «رن» ناوبانگی په‌یداکرد. ئەندامی کنوانسیون بوو. له ده‌ورانی ترس و وه‌حشەت «ترور» ۱۷۹۳-۱۷۹۴ له‌گەڵ کۆتوندایه‌نگر و هاوکار و هاو‌پتی رۆب‌سپیر بوون. له ۹ی ترمیدر له‌تەک رۆب‌سپیر خرایه‌زیندان و له‌پاشدا پێکه‌وه‌ ئیعدام کران. لاوتیکی فره‌شۆخ و شه‌نگ، پاک و دروست بوو، هەر به‌م بۆنه‌یه‌وه‌ ناویان نابوو جوان خاصی شۆرش.

سین: ئیمانوئل ژۆزف (۱۷۴۸-۱۸۳۶)

که‌شیش و رامیاری به‌ناوبانگی فهره‌نسه‌ بوو. یه‌کێ بوو له‌ دامه‌زرینه‌رانی یانه‌ی ژاکوینه‌کان. له‌ شه‌وی شۆرشا نووسراوه‌یه‌کی به‌ناوبانگی ده‌رباره‌ی «چینی سییه‌م» بلا‌وکرده‌وه‌. نوینه‌ری ئەنجومه‌نی مۆنه‌ستیان و کنوانسیون و «شورای پینج سه‌د که‌سی» و رابه‌ر و کونسولی کاتی له‌تەک «ناپیلیۆن» و «رۆژه‌ دوکو» بوو.

شومت: ۱۷۶۳-۱۷۹۴

بوژیژکی کوردلیه‌کان و ئەندامانی کومون بوو. له‌تەک ئەبر و دژی کاتولیک بوو. له‌ ئاکاما به‌گیوتین ملی په‌ریترا.

فهره‌رون: ۱۷۵۴-۱۸۰۳

نوینه‌ری کنوانسیون و دامه‌زرینه‌ری رۆژنامه‌ی «ده‌نگی خه‌لک» بوو. زۆر بی به‌زه‌بیبیانه‌ له‌تەک باراسدا شۆرشێ ژیره‌نییه‌کانی له‌ شاره‌کانی مارس و تولون له‌ناوبرد. له‌ پاشان له‌ لایه‌ن کۆمیتته‌ی رزگاری خه‌لک، بانگ کرا بۆ پاريس. له‌به‌رئه‌وه‌ی ئاگای له‌ هه‌ره‌شه‌کانی رۆب‌سپیر بوو که‌ له‌ دژیا ده‌یکرد، که‌وته‌ هه‌ول و ته‌قه‌لا بۆ له‌ناوبردنی رۆب‌سپیر. دواجار بۆ به‌ره‌هه‌ستکردنی ترۆر جارێکی دیکه‌ش به‌ره‌و خوارووی ولات رۆیشیت، به‌لام ئەمجاره‌یان ره‌وشی نیوان ره‌وی کرده‌ پیشه‌.

فوشه: ژوزف «۱۷۵۹-۱۸۳۰»

رامیاری به‌ناوبانگی فهره‌نسه، سه‌ره‌تا مامۆستای پیتوان و فیزیکی قوتابخانه‌یه‌کی ئابینی بوو که‌ تیکه‌ل به‌شۆرشگێره‌کان بوو.

له‌ پێشان «ژیروندن» بوو، پاشان بوو به‌ «ژاکوین» و ئەندامی کنوانسیون. ده‌ستیکی بالای بوو له‌ گوشت و گوشتاره‌که‌ی شاری لیون له‌ سالی ۱۷۹۳.

له‌ رۆوخاندنی رۆب‌سپیر ده‌ستی هه‌ره‌ بالای بوو. فره‌ موحتات و، کورسی په‌رست بوو؛ به‌لام هه‌رگیز لووت به‌رز و به‌فیز نه‌بوو. له‌ سالی ۱۷۹۹ بوو به‌شالیاری پۆلیس. یانه‌ی ژاکوینه‌کانی به‌ست، یارمه‌تی ناپیلیونی دا له‌ کۆده‌تای ۱۸ی برومر ۱۷۹۹. ده‌زگایه‌کی به‌کجار پته‌وی سیخو‌ری پێکه‌وه‌نا. کاتیک بوربونه‌کان گه‌رانه‌وه، له‌ فهره‌نسه‌ دوورخرایه‌وه‌ تا له‌ ئاکاما له‌ شاری تریست مرد.

کارنو: لازار «۱۷۵۳-۱۸۲۳»

ژه‌نه‌رال، ریا‌زیدان، ئەندامی کنوانسیون و کۆمیتته‌ی رزگاری خه‌لک بوو. چوارده‌ له‌شکری بۆ کۆمار پێکه‌وه‌نا. شیه‌یه‌کی نوێی بۆ شه‌رکردن هینایه‌ ئارا که‌ ناپیلیۆن و ژه‌نه‌رال هه‌ش سوودیان لێ وه‌رگرت. له‌ کاتی رستوراسیون له‌ ولات دوورخرایه‌وه‌.

کاریه: (۱۷۵۶-۱۸۰۴)

ئەندامی کنوانسیون بوو. گوشت و گوشتاریکی درندانه‌ی له‌ شاری نانت کرد.

کامبول: ژوزف (۱۷۵۶-۱۸۳۰)

ئەندامی کنوانسیون و کۆمیتته‌ی رزگاری خه‌لک و پسپۆر بوو له‌ ئیشوکاری ئابووری.

کوتون: ژورژ (۱۷۵۵-۱۷۹۴)

له‌ سه‌ره‌تای ژیا‌نیا هه‌ردوو قاچی فه‌له‌ج بوو؛ به‌لام ئیراده‌یه‌کی پۆلاینی هه‌بوو. له‌ پێشا نیوان ره‌و بوو؛ له‌ پاشان بوو به‌ئەندامی ژاکوین. ئەندامی کتوانسیون و کۆمیتته‌ی رزگاری خه‌لک بوو. ده‌گه‌ل رۆب‌سپیر و سن ژوستندا په‌یمانیکێ سی قۆلییان پێکه‌وه‌ نابوو. یاخییه‌کانی شاری «لیون» له‌ناوبرد. له‌ رۆژی ۱۰ی ترمیدر به‌گیوتین ئیعدام کرا.

کولودریوا: ژان ماری «۱۷۵۰-۱۷۹۶»

ئەکتەرێکی لێ نه‌هاتوو بوو، به‌م هۆیه‌وه‌ له‌ شاری لیون گالته‌و مه‌سخه‌ره‌یان ده‌کرد. ئەندامی کومون و کۆمیتته‌ی رزگاری خه‌لک و کنوانسیون بوو، گوشتاریکی بیه‌زه‌بیبیانه‌ی زیندانییه‌کانی کرد. له‌ ۹ی ترمیدر سه‌رۆکی ئەنجومه‌ن بوو. ده‌ستیکی بالای بوو بۆ رۆوخاندن و له‌ناوبردنی رۆب‌سپیر. دواجار دوورخرایه‌وه‌ بۆ «گویان» و هه‌ر له‌وترا مرد.

لافایت: ماری- ژوزف- مارکی در «۱۷۵۷-۱۸۳۴»

ژهنه رال و رامیاریکی فهره نسه یی بوو. رۆلئیکی بالای بوو له شه ره کانی سه ره خوئیی ئەمریکا. له سه ره ده می شوژشه کانی ۱۷۸۹ تا ۱۸۳۰ له فهره نسه دا ژهنه رالئیکی لیبرالی شا په ره ست بوو.

لنده: «۱۷۴۶-۱۸۳۵»

رامیاری فهره نسه یی، ئەندامی کنوانسیون و کۆمیتته ی رزگاری خه لک بوو. له سه ره ده می دیرکتوار بوو به شالیاری دارایی.

لویا: ژوزف «۱۷۶۵-۱۷۹۴»

ئەندامی کۆمیتته ی هیمنا یه تی گشتی، دۆست و هاوڕێی هه ره نیزیکی سن ژوست و لایه نگرئیکی ته وای رۆبسیپر بوو له ۹ی ترمیدر، پیتش ئەوه ی هاوڕێکانی ئیعدام بکړین خوئی کوشته.

هانریو: «۱۷۶۱-۱۷۹۴»

فهرمانده ی پیخوا سه کان بوو. له ۱۰ی ئوت ده ستئیکی بالای بوو. له دۆسته کانی مارا بوو. ئابلوقه ی کنوانسیونی دا و به هه ره شه وه ئەندامه کانی ناچار کرد که بچنه ناو کۆبوونه وه و دژی ژیره ونده کان و دوورخستنه وه یان دهنگ بدن. له ۹ی ترمیدر فهرمانده ی گاردی میلیی بوو. په لبه ست کرا و له ته ک رۆبسیپر ئیعدام کرا.

هش: «۱۷۶۸-۱۷۹۷»

ژهنه رالی فهره نسه یی، له سالی ۱۷۸۴ چوه ناو سوپا. له داگیرکردنی زیندانی باستیل هاو به شکی کرد. پاش ئەوه ی راپۆرتئیکی ده رباره ی کیششه ی نیزامی نووسی بو کۆمیتته ی رزگاری خه لک، چوه دلئ کارنو و بوو به فهرمانده ی به تالیونی ژووروی ولات. له سالی ۱۷۹۳ بوو به ژهنه رال و زۆر چالاکی نواند له شه رکردن دژی ئوترشیبه کان و پرووسیبه کان.

پیشگرو که به به دکاری خوئی ده زانی، لئیی به دگومان بوو و تا ۹ی ترمیدر خرایه زیندان. له سالی ۱۷۹۷ باراس پیشنیاری بو کرد بیته شالیاری جه ننگ؛ به لام زۆر زوو وازی له کار هینا. دوا جار بوو به فهرمانده ی سوپای سامبر- و- موز و ئوترشیبه کانی شکاند و له ئاکاما به نه خوئی سینه مرد.

مارا: ژان پل «۱۷۴۳-۱۷۹۳»

رامیاری و فیزیک زانی فهره نسه یی، له سوئیس له دایک بووه. رۆژنامه ی «لامی دوپویل»، «هاوړتی گهل» ی بلاوده کرده وه. یه کئی بوو له هانده رانی کوشته و کوشته ی سه پته مبه ر.

ئەندامی بالئ چه پی «مونتانیارد» بوو. بو ئەندامئتی کنوانسیون هه لبرئیرا. مارا هپرش ی برده سه ر «دوموریه» و ژیره ونده کان و له دادگایی «شا» فره توندپه وه و سه خته گیر بوو. دوا جار به ده ستی «شارلوت کوردای» کوژرا.

لوژاندر: لویی «۱۷۵۳-۱۷۹۷»

رامیاریکی فهره نسه یی، له شاری پارس قه ساو بوو. بوو به ئەندامی کنوانسیون.

وادیه: مارک گیوم «۱۷۳۶-۱۸۳۸»

رامیاریکی فهره نسه یی، قازی و نوینه ری «مونتانیارد» و ئەندامئکی چالاکی کۆمیتته ی هیمنا یه تی گشتی و رابه ری دار و ده ستی به دکارانی رۆبسیپر بوو.

رۆسو: ژان ژاک «۱۷۱۳-۱۷۷۸»

فه یله سوف و نووسه ری به ناوبانگی فهره نسه، له رۆژی ۳۸ ژوئن ۱۷۱۳ له شاری ژینیف له سوئیس له دایک بووه. نووسیینه رامیاری، کۆمه لایه تی و ئاکاریبه کانی له سه ده ی هه ژده هه ما کاریکی گه وری کرده سه ر خه لکی فهره نسه.

له سالی ۱۷۶۳ کتئبه به ناوبانگه که ی «قه راردادی کۆمه لایه تی» نووسیبه وه که هانده رئیکی گه وره و ده ستئیکی بالای بوو له راپه رین و شوژشه مه زنه که ی فهره نسه، له هه مان کاتا کتئبئیکی دیکه ی به ناوی «ئیمیل» نووسی، میری و کاربه ده ستانی ئەو سه ره ده مه، بریاری گرتنیان دا. رۆسو ناچار بوو له فهره نسه رابکا و به ره و سوئیس بریتانی بار بکات.

رۆسو له دوا رۆژانی ژانیا دوباره گه راپه وه فهره نسه و له سالی ۱۷۷۸ دا کۆچی دوا یی کرد و له سه ره ده می شوژشی مه زنی فهره نسه به رپزه وه ته ره مه که یان گواسته وه فهره نسه.

رۆسو باوه ری و ابوو که مرۆف له سه روستا خوئی زینده وه رئیکی خاسه؛ به لام کۆمه لگا و شارستانیته به ره و خراپه ی ده بن و له خشته ی ده بن. له به ره ئەوه پیوسته تا ئەو شوئینه ی بوئی ده لوی بگه رئته وه بو باوه شی سه روست، بو راستی و دروستی و پاکئتی رۆژگاران

دیرین... روسو هەر له بهرتهوه بوو که ئه وینداری سروشت بوو و هه میسه خۆی ده هاو پشته باوه شیوه و له خه لک دوور و گۆشه گیر ده بوو.

کاتییک که پیر بوو کله ی ناگری ئه م ئه وینه زیتتر په ره ی سه ند و وای ده زانی که گشت خه لک گه ره کیانه تازار و ئه شکه نجه ی بدن.

له کتیبه به ناوبانگه کانی رۆسۆ: «هلویزی نوێ ۱۷۶۱»، «قه ارادادی کۆمه لایه تی ۱۷۶۳»، «بیروباوه ری گه رۆکیکی گۆشه گیر»، «ئیعیتیرافات»...

بیروباوه ری روسو بوو به هانده ری هه ندی له پیاوه رامیار و به ناوبانگه کانی شوژی مه زنی فه ره نسه وه ک رۆسپییر.

ژیروندن:

کۆمه لکی رامیاری به ناوبانگ بوو که له سه ره تای ده ستپیکردنی شوژی فه ره نسه پیکهات. له بهرتهوه ی زۆریه ی زۆری ئه ندامه کانی خه لکی ناوچه ی ژیروند بوون، هه ر به م ناوه ناویان ده رکرد. رابه ره ناو دا ره کانیان بریتی بوون له: بریسو، ورنیو، کوندورسه، دوموریه. ئه م کۆمه له بالی راستی کنوانسیون بوو، بالی چه پی کنوانسیون مونتانیارد بوو و بالی ناوه راست و لایه نی «لاپلن» یا «لوماره» بوون.

سه ره تا دژی رژیمی پاشایه تی بوون. له سالی ۱۷۹۳ توانایان گه رته ده ست دوا ی روه خاندنی رژیمی شا، دژی کوش و کوشتاری سه پته مبه ر و به هیتزبوونی ده سه لاتی ناوچه کانی پاریس راویستان و به ته واده تی به ره له ستی مه رگی «شا» یان کرد.

ژیروندنه کان له مانگی ژوئن سالی ۱۷۹۳ له لایه ن ژاکوینه کان و کوردلیه کان له کنوانسیون وه ده رخران. رابه رین و شوژییک به رابه رایه تی خه لکی فه ره نسه «۳۱- ۱۷۹۳» ژیروندنه کانیان له ناو برد و زۆریه ی زۆری رابه ره کانیان له ۳۱ ی ئۆکتۆبه ر کوژران.

پاش کوشتنی مارا به ده ستی شارلوت کوردا ی - که گویا له تۆله ی له ناو بردنی ژیروندنه کانا ئه م کاره ی کردبوو - ئه م کۆمه له زیتتر له جارن که وتنه ژیتر ئه شکه نجه ... له پارێزگا کانا ده ستیان کرد به شوژ به ریاکردن؛ به لام هیچیان پی نه کرا.

ژاکوین:

کۆمه له ی ژاکوین له سالی ۱۷۸۹ به ناوی لایه نگرانی یاسای بنچینه یی «قانون اساسی» پیک هات. له بهرتهوه ی ئه ندامه کانی ئه م کۆمه له له دیری ده سته ی ژاکوین- که

ده ستیه کی ئاینی بوون- له پاریس کۆده بوونه وه هه ر به و ناوه ناوبانگیان ده رکرد.

زۆریه ی زۆری ئه ندامانی ئه م کۆمه له بریتی بوون له بورژوا ده له مه نده کان، پیاوه ئاینیه کان، هه ندی له ئه شرافه کان و لایه نگرانی ده ستوور. که له پاشان په وش ی دیموکراتیه ت به سه ر باوه ره کانی دیکه یان زال بوو و دوا ی ئه وه ی شا له «وارن» رای کرد، ئه مان ئیدی دژی ویستانه وه.

میرابو و لافایت رابه رایه ی ئه م کۆمه له یان وه نه ستوویو. ئه م کۆمه له توانی زیتتر له کۆمه له کانی دیکه خۆی به ریته پیشه وه و له سه رده می کنوانسیون رۆلیکی بالای هه بوو.

ژاکوینه کان لایه نگری سه رسه ختی کۆماریوون و هه ولیان ده دا تا ئه و شوینه ی بۆیان بکریت خۆیان له شه ر ده گه ل دوژمنانی ده ره وه ی ولات دووره وه وه خه ن؛ به پیچه وانه ی ژیروندنه کان که ده یانویست شه ر بکه ن.

پاش وه ده رکردنی ژیروندنه کان له لایه ن ژاکوینه کانه وه ئه مه ی دوا یی به ره و ده ورانی ترس و وه حشه ت و ترۆر شه قاوی هه لئا. له م سه رده مه دا دانتون و رۆسپییر رابه ری ژاکوینه کان بوون.

پاش ئیعدام کردنی دانتون، تا رۆژی ۹ ی ژوئیه ۱۷۹۴ رۆسپییر رابه ری ئه م کۆمه له بوو که دوا ی ئیعدام کردنی رۆسپییر ئه م کۆمه له له ۱۳ ی نوامبری سالی ۱۷۹۴ هه لوه شیترا.

کوردلیه:

کۆمه لکی شوژیگه رانه بوو که له لایه ن دانتون، مارا، دمولن له سالی ۱۷۹۰ دامه زرا به ناوی کۆمه له ی ئه وینداری مافی مرۆف. له بهرتهوه ی کۆبوونه وه کانیان له دیری کوردلیه ده به ست، هه ر به و ناوه ناویان ده رکرد. پاش ئه وه ی دانتون و دمولن خۆیان کشانه دوا وه له م کۆمه له، کوردلیه کان له ژیتر ته ئسیری مارا و ئه بر به ره و توند په وی رۆشتن. ئه م کۆمه له له نیو سوپا و کومونی پاریس لایه نگرانی زۆریان هه بوو. دوا ی ئیعدام کردنی ئه بر له سالی ۱۷۹۴ هه لوه شیترا.

مونتانی:

ناوی کۆمه لیک له ئه ندامانی کنوانسیون که بالاترین جیگه ی له نیو کنوانسیون گرتبوو. ناوبانگی به توند په وی ده رکردبوو.

ماره:

ئەندامانى كنوانسيون كە شىئەى كارو باوەريان لە نىوان مونتانيبەكان و ژيروەندنەكان بوو.

كنوانسيون:

لە رۆژى ۱۰ى ئوتى سالى ۱۷۹۳ لوى شانزەھەم دەگەل خىزانەكەيا پەنايان برده بەر كاخى تويلرى كە لە لاىەن پاسەوانە سويسىبەكانا دەپارتيزا. جەماوەرى خەلك هيرشيان برندنە سەرو پاسەوانەكانيان كوشت. پەرلەمانى فەرەنسە «شا»يان گرت و برياربانا كە خەلكى لە نىبو خۆيانا ئەنجوومەنىك بەناوى كنوانسيون پىك وەهين.

پاش ھەلبژاردنى نوینەرانی خەلك، كنوانسيون يەكەمىن كۆبونەوہى خۆى لە رۆژى ۳۱ى سەپتەمبەر ۱۷۹۳ پىك هينا. رژیى پاشايەتى ھەلەشانە و حوكمى ئىعدامى لوى شانزەھەمى دەرکرد. دەولەتى ئىنگىز دژى فەرەنسە كەوتە شەپ. كنوانسيون ناچاربوو لە تەك دۆزمنانى دەرەوہ و ناوہخۆى ولات واتە ئىنگىلەز و ژيروەندنەكان و مونتانيكان بەكەوتتە شەپ.

كنوانسيون لە رۆژى ۲۶ى ئوكتوبەرى ۱۷۹۵ ھەلەشپنرا و دىركتوار پىك هينرا.

كۆمىتەى ھىمانايەتى گشتى:

كنوانسيون لە سالى ۱۷۹۳بۆ بەرپۆەردنى ئىشوكارى پۆلىسى، ئەم كۆمىتەىەى پىك هينا.

كۆمىتەى رزگارى خەلك:

كنوانسيون لە رۆژى ۶ى ئاقرىلى ۱۷۹۳ ئەم كۆمىتەىەى پىك هينا، بۆ ئەوہى گشت كارەكان لە يەك مەلبەندا كۆيكاتەوہ؛ ئەم كۆمىتەىەى لە ۳۷ى ئوكتوبەرى ۱۷۹۵ ھەلەشپنرا.

دىركتوار: «لېژنەى بەرپۆەبەرتى»

لېژنەىەىك بوو كە پىك ھاتبوو لە پىنج كەس و لە ۳۷ ئوكتوبەرى ۱۷۹۵ تا ۹ى نۆفامبرى ۱۷۹۹ ئىشوكارى فەرەنسەى بەھاوكارى دوو ئەنجوومەنى «شۆزى پىنج سەد كەسى» و «شۆزى پىشيان» بەرپۆەدەبرد. ناپىليون بوناپارت ئەم شىئەى حكومەتەى لەناوبرد.

ئەنجوومەنى شۆزى پىنج سەد كەسى:

شۆزىەكى راميارى بوو. لە ۵۰۰ كەس پىك ھاتبوو كە دەگەل ئەنجوومەنى شۆزى پىشيان كۆلەكەى بناغەى ياسادانان بوون. لە ۱۸ - ۱۹ برومر سالى ۱۷۹۹ ھەلەشپنرا.

ئەنجوومەنى شۆزى پىشيان:

يەكى لەو دوو ئەنجوومەنە بوو كە ياساى بنچىنەى سالى سىبەم ۱۷۹۵ى وەدى هينا و ۳۵ ئەندامى ھەبوو. ئەمىشە لە ۱۸ - ۱۹ى برومرى سالى ھەشتەم (۱۷۹۹) ھەلەشپنرا.

شۆزى مەزنى فەرەنسە

يەكى لە ھۆكانى راپەرىن و شۆرشە مەزەكەى فەرەنسە بلاوبونەوہى بىروباوەرى فەلسەفى و ئابوورى سەدەى ھەژدەھەم بوو.

ئەو تازىارىانەى كە ئەشرافەكان و پىاوہ ئاينىبەكان بۆ خۆيان رەوا دەدى و ئەو ستەمەى كە ھەمىشە لە لاىەن ئەمانە و دەستگاكانى مبرى، دژى چىنى سىبەم دەكرا رقوكىنەى چىنى چەوساوەى زىتر دەكرد. لە سالى ۱۷۸۹ى زانيدا ئەم زولم و ستەمە گەبشتبووہ رادەبەك كە ئىدى كاسە پرپوو و ئاوى لى دەرژا.

لوى شانزەھەم بەھۆى كىشەى ئابورىبەوہ، ناچاربوو برياربانا ئەنجوومەنى چىنايەتى پىك بىت. ئەم ئەنجوومەنە لە ھەمان سالىدا پىك ھات و دەستى كرد بەكۆبونەوہ. شۆرش لە ناوجەرگەى ئەو ئەنجوومەنەدا لە داىك بوو و ھاتە ئاراوہ.

نوینەرانى چىنى سىبەم، ئامادە نەبوون وەك جاران لە ئەشراف و پىاوہ ئاينىبەكان جودابن و لە ئەنجوومەنا بەجىا راي خۆيان دەرپرن و پىشنيارىان كرد كە ئەمان و ئەو دوو چىنەى دىكە، وىكرا ئەنجوومەنىك پىك بىن. ژمارەى نوینەرانى چىنى سىبەم بەتەنباى بەرابەر بوو لە تەك ژمارەى نوینەرانى دوو چىنەكەى دى.

نوینەرانى ئەو دوو چىنە بەم پىشنيارە قايل نەبوون وتوويژ دەربارەى ئەم پىشنيارە بوو ھۆى گىرمەكىشە و بلاوبونەوہ و پەرەسەندنى ئاژاوہ و نوینەرانى چىنى سىبەم سوتىنديان خوارد و برياربان دا تا ئەو كاتەى ياسايەكى بنەرەتى نەنووسنەوہ، پەرشوبلاو نەبن.

لوى شانزەھەم فەرمانى دەرکرد كە بلاوہى لى بەكەنەوہ. مىرابو - وتارىبژى بەناوبانگى

فهره‌نسه - گوتی: «ئیمه به‌ده‌ستور وویستی گه‌ل لیره‌دا کۆبووینه‌ته‌وه و ته‌نیا سه‌ره‌ نیره‌ ده‌توانی بلا‌وه‌مان پت بکات».

میری به‌خاسی نه‌زانی که به‌ره‌نگاریان بیت‌ه‌وه. هه‌ندی له‌ نوینه‌رانی ئه‌شراف و پیاوه‌ ئاینیه‌کان قایل نه‌بوون که له‌ته‌ک نوینه‌رانی چینی سبیه‌ما دابنیشن؛ به‌لام نوینه‌رانی چینی سبیه‌م له‌به‌ره‌وه‌ی نوینه‌ری زۆریه‌ی زۆری میلیه‌ت بوون، ئه‌نجومه‌نی خوێان ناو نا «ئه‌نجومه‌نی میلی» و ئه‌نجومه‌نی چینایه‌تیبیان به‌تال‌کرده‌وه، و به‌ناو خه‌لکا بلاویان کرده‌وه که بئ تاگاداری و بریاری ئه‌نجومه‌نی میلی، هه‌یچ هاوولا تیبیه‌کی فه‌ره‌نسه‌یی نابئ مالیات به‌ده‌وله‌ت بدات. ئه‌نجومه‌نی ناوبراو به‌گورجی ده‌ستی کرد به‌گه‌لا‌له‌کردن و نووسینی یاسای بنچینه‌یی و ناویان لێنا ئه‌نجومه‌نی دامه‌زرینه‌ران. ئه‌م ئه‌نجومه‌نه‌ له‌ ماده‌ی دوو سالاندا یاسای بنچینه‌یی فه‌ره‌نسه‌یان ئاماده‌کرد. یاسای ناوبراو - که به‌یاسای سالئ ۱۷۹۱ به‌ناوبانگه‌ - رژیمی ده‌وله‌تی فه‌ره‌نسه‌ی کرده‌ رژیمیکی ده‌ستوری و هه‌ر سئ هه‌یزه‌کانی (مقننه، مجریه، قضائیه) ی له‌ به‌کتر جیاکرده‌وه و ته‌نیا مافیک که به‌ «شا» یان ره‌وایی، ئه‌وه‌بوو که ده‌یتوانی بۆ ماوه‌یه‌ک جیبه‌جیکردنی یاساکان دو‌ابخات.

له‌ پێشه‌کی یاساکه‌دا پوخته‌یه‌ک به‌ناوی به‌یاننامه‌ی مرۆف که کورته‌یه‌ک ده‌رباره‌ی ئازادی، یه‌کسانی و حکومه‌تی میلی بۆ- تیایدا ره‌چاوکرابوو. به‌م پێیه‌ نوینه‌رانی چینی سبیه‌م دوو شوێشیان به‌ریاکرد:

شوێشیکی رامیاری که بوو به‌هۆی ئه‌وه‌ی دیکتا‌تۆریه‌تی پاشایه‌تی نه‌مینی و نوینه‌رانی خه‌لک هاوبه‌شی هه‌لسووراندنی ئیشوکاری ده‌وله‌ت بکه‌ن. شوێشیکی کۆمه‌لایه‌تی که هه‌موو خه‌لکی به‌رامبه‌ر به‌یاسا، یه‌کسان و چون یه‌ک کرد و تازیاری چینی ئه‌شراف و پیاوه‌ ئاینیه‌کانی پوچ کرده‌وه. بئ گومان ئه‌م دوو شوێشه‌ کاریکی ئاسان نه‌بوو؛ به‌لکو شه‌روشه‌ریکی بئ شواماری خوێناوی له‌نیوان ئه‌و دوو چینه‌و چینی سبیه‌م و ه‌دی هه‌تئا. چه‌ند که‌سه‌یکیش به‌ره‌و هه‌نده‌ران هه‌له‌هاتن و ده‌وله‌ته‌ بێگانه‌کانیان هان دا که له‌شکه‌رکیشی بکه‌نه‌ سه‌ر فه‌ره‌نسه‌.

لوئی شانزه‌هه‌م به‌شپه‌یه‌کی نه‌هینی داوای کۆمه‌ک و یارمه‌تی له‌ کیشوهر و پاشاکانی ئه‌وروپا ده‌کرد.

سوپای ئوتریش «نه‌مسا» هه‌یرشی کرده‌ سه‌ر خاکی فه‌ره‌نسه‌. له‌به‌ره‌وه‌ی لوئی شانزه‌هه‌م به‌نه‌هینی نه‌خشه‌ و تاکتیکی سوپای فه‌ره‌نسه‌ی بۆ سه‌رده‌ره‌کانی ئوتریش ناردبوو،

فهره‌نسه‌یییه‌کان تیک شکان؛ به‌لام خه‌لکی فه‌ره‌نسه‌ به‌تایبه‌تی خه‌لکی پاریس، ئه‌م نوشوستی و سه‌رشۆرییه‌یان قه‌بوول نه‌کرد. ئه‌نجومه‌نیان ناچارکرد که لوئی شانزه‌هه‌م له‌ پاشایه‌تی بخه‌ن. پاش لاهردنی، بۆ ئه‌وه‌ی جوێر حکومه‌تی داها‌توو دابین بکه‌ن، ئه‌نجومه‌نیکی نوێیان پێکه‌وه‌ هه‌تئا به‌ناوی کنوانسیون (Convention).

ئه‌م ئه‌نجومه‌نه‌ سه‌ره‌تا رژیمی حکومه‌تی کۆماری له‌ فه‌ره‌نسه‌ بلاوکرده‌وه و له‌ پاشان لوئی شانزه‌هه‌می کیشایه‌ دادگا و ئیعدامی کرد.

کنوانسیون ناچاربوو ده‌گه‌ل دوژمنه‌ بێگانه‌کانیا بجه‌نگیت و شوێشه‌کانی ناوخۆ - که یاخیبووه‌کان به‌ریایان ده‌کرد - بکوژیتیت‌ه‌وه.

کنوانسیون بۆ ئه‌وه‌ی هه‌موو هه‌یزه‌کانی خوێ ئاراسته‌ی شه‌ر ده‌گه‌ل بێگانه‌کان بکات، ناچاربوو له‌پێشئا ئه‌و که‌سانه‌ی که مایه‌ی فیتنه‌و ئاشوب بوون، بخاته‌ زیندان و بیانکوژیت. ئه‌م خوێن‌رژیبه‌ ده‌ مانگ به‌رده‌وام بوو. ئه‌م ماوه‌یه‌ به‌ده‌ورانی ترس و هه‌راسانی ناو ده‌بریت. (Terreur)

کنوانسیون به‌هاوکاری نیشتمانپه‌روه‌ره‌ فه‌ره‌نسه‌یییه‌کان توانی پاش دوو سالان کوشت و کوشتار ده‌گه‌ل هه‌یزی داگیرکه‌ری بێگانه‌، به‌سه‌ر هه‌موویاندا سه‌رکه‌ویت؛ ته‌نانه‌ت، له‌رۆژه‌لاتی ولاته‌که‌یاندا توانییان هه‌ندی زه‌وی تازه‌ بخه‌نه‌ سه‌ر خاکی خوێان. هاوێرئ له‌ته‌ک ئه‌مانه‌دا له‌ ناوخۆی ولاتیشا برئ چاره‌سه‌رکردنیان و ه‌دی هه‌تئا؛ وه‌ک چاره‌سه‌رکردنی فه‌ره‌نگ، کیشه‌و پێوان...

پاش ئه‌نجومه‌نی کۆنقانسین، ده‌وله‌تی فه‌ره‌نسه‌ بۆ ماوه‌ی چوار سالان دووچاری گێرمه‌ کیشه‌و هه‌لا بوو، چونکه‌ خه‌لکی به‌سه‌ر چه‌ندین پارتی جوړاوجوړ دابه‌ش بوو بوون و هه‌ریه‌ک له‌و پارتانه‌ ده‌یانویست به‌سه‌ر پارته‌کانی دیکه‌دا زال بن و ته‌نیا پاله‌وانی گۆره‌پان بن و ده‌سه‌لات بگرته‌ ده‌ست خوێان.

له‌م گه‌یرواره‌دا ده‌وله‌ته‌کانی ئه‌وروپا دژی فه‌ره‌نسه‌ یه‌کیان گرت؛ چونکه‌ ترسی ئه‌وه‌یان لئ نیشته‌بوو که شوێشی فه‌ره‌نسه‌ ته‌شه‌نه‌ بکات به‌نیو خه‌لکی ئه‌و ده‌وله‌تانه‌.

له‌م شه‌ره‌انه‌دا فه‌ره‌نسه‌یییه‌کان شکان. له‌ ئه‌نجاما خه‌لکی فه‌ره‌نسه‌ له‌م هه‌موو کاره‌ساتانه‌ی ناوخۆ و ده‌ره‌وه‌ی ولات بیزار و وه‌رس بوون و به‌ئاره‌زووی ئه‌وه‌بوون که حکومه‌تیکی به‌هه‌یز و توانا بیته‌ سه‌رکار و نیشتمانیان بپارێزیت له‌ ده‌ستدرێژی بێگانه‌کان. ئه‌م ئاواته‌یان به‌ده‌ستی ناپیلیون بووناپارت هاته‌ دی.

بۆ ئه وهی مه زنايه تى شوڤشى فهردهنسه و گرینگىتى ئه و چاره سه رانه ی که به هۆی شوڤش ئه نجام دران و رووداوه کان و به سه رهاته کانی بخه ينه بهرچا، پتويسته له بارودوخی ئه و کيشوره له سالی ۱۷۸۹ بکۆلینه وه و له چۆنيه تى هه لسه و راندنى ئيشوکارى رامبارى و بارى کۆمه لايه تى ئاگادارىن.

له رووى رامباريه وه، فهردهنسه کيشوره يکى ئيستيبداى و مه لبه ندى بوو. گشت دهسه لانه کان و دهسه خودى «شا» بوو؛ فرمانه کان له لايه ن ئه وه وه ده رده چوون، بهرپه لته «شا» خاوه نى دهسه لاتى تهک ره وى بوو و له هه موو کاره کان ئازاديه ه کى بى چه ندوچونى هه بوو، به لام له واقيه تا داموده زگا کانی به رتوه به رايه تى په رش و بلاو و نارپه کوپتک بوون و ويلايه ته کان به ره لا و هه ربه ک بۆخۆى بوو.

بنچينه ی کۆمه لايه تى کۆمه لگای فهردهنسه، له سه ر جياوازی دامه زرابوو. خه لکیان دابه ش کردبوو به سه ر سى چيندا: پياوه ئايينيه کان، ئه شرافه کان و بۆره پياوان «چينى سييه م» دوو چينى به که م خاوه نى تازيارى تايبه تى بوون و چينى سييه م هه يچ جو ه تازياريه کيان نه بوو. ده گه ل ئه وه شا بارى ده ولته به سه رشانى ئه مانه وه بوو.

«شا» به نوپنه رى خوا له سه ر رووى زه وى ده ژميتررا و له لايه ن خوداوه ده بووه خاوه نى تهخت و تاج و خه لکی پييان و ابو که ئه م له لايه ن خواوه فرمانه و ايبيان ده کات. له بهر ئه وه هه يچ زينده وه رپک له سه ر رووى زه وى مافى ئه وه ی نيه ه خۆى له ئيشوکار و فرمانه کانی «شا» هه لقورتينى و ده شى بى هه يچ چه قه چه قپک ده ستوره کانی موو به موو ئه نجام پدات.

سولتانه زۆرداره کانی فهردهنسه شووليان لى هه لکيشابوو و ده يانگوت که بۆيان هه يه ده ست بخه نه ناو هه موو ئيشوکاره تايبه تيه ه کانی خه لک و ده ست به سه ر بيروباوه ريان بگرن. ژيان و باوه رى ره عيه ت گشتى خواستى «شا» بوو. «شا» ده يتوانى دارايى و مال و مۆلكى خه لکی زه وت بکات و به هۆى جو هه فرمانيه کى تايبه تى، بى هه يچ دادگاييه ه ک هه ر که سه ی خۆى گه ره کى بايه ده يتوانى له به کپک له قه لا ترسناکه کان بۆ ماوه يه کى ديارى نه کراو بخزيتينته زيندان.

هه رچه نده پایته ختى و لات پاريس بوو، به لام «شا» بۆخۆى له قيرسای ده ژبا. ده ست و پتوه نديکى به کجار زۆر به ناوى باره گای شا به ژيانيه کى پر له خۆشى و جوان په رستيه وه

ده وروبه رى شايان گرتبوو و ژماره يان ده گه يشته شانزه - حه قده هه زار که سه .

خۆش گوزه رانى ئه م ده سه و پتوه نده بى ئه ندازه بوو. دزيتى و خاوه وه رگرتن له بهر وه دا بوو، و بى هه يچ شه رم و حه يايه ه ده ستيان له گيرفانى خه لک ده کرد و مالى خه لکیان زه وت ده کرد، ده ست بلاوى و خه رج و به رجه بى حيساوى باره گای شا له سالی ۱۷۸۹ گه يشته سه ی و سه ی ميليو ن ليره .

«شا» شه ش شاليارى بوو. به کى له شالياره کان که له شا نزيکتربوو، زيتر له لای جينى متمانه بوو؛ په له وپايه ی له وانى دى بهر زتر بوو و جينگه ی سه ره ک شاليارانى ئيستاکه ی ده گرتوه؛ بۆ وينه له سالی ۱۷۸۷ دا «نکر» له هه مووان پتر پزى هه بوو.

هه رچه نده فهردهنسه به ولاتيه کى به کپارچه ده ژميتردا به لام له راستيه ه هه يچ جو ه به کيتيه ه ک نه بوو. کيشه ی قه شه کان و زۆر شتى ديه که له هه ر شارپک ناويه کى تايبه تى و قورساييه ه کى بۆ خۆيان هه بوو. ياسا و جو ر و شپه وى کار له هه ر شوپنیکدا به گوپره ی ئاره زووى فرمانه و ايانى ناوچه کان بوو؛ هه ربه ک بۆخۆى سه ره خۆيه ه کى تايبه تيبان هه بوو.

بارودوخی کۆمه لايه تى

گه لى فهردهنسه به سه ر سى چينى جياوازا دابه ش کرابوو:

پياوه ئايينيه کان، ئه شرافه کان و بۆره پياوان «چينى سييه م». دوو چينى به که م به چينى هه ره باش ده ژميتران. چينى سييه م بريتى بوو له کرپکاران - جووتياران و برى له هه ندى تازيارى تايبه تيبان هه بوو. زۆربه ی زۆرى بارى ماليات به سه رشانى خه لکی بى ده رتانه و هه ژاران و جو تيارو سه پانه کان بوو.

بينگومان ره عيه ت هه يچ جو هه پاشه که وتيکيان نه بوو. ژيانيان له تهک سه روش گرى درابوو؛ که مترین و بچوو کترین گۆزين له سه روش «ئاو، هه وا، با و باران» ده بووه هۆى له ناوچوونى ده غل و دان و به ره مه کانيان. گرانى و قاتوقرى ناگرى به ردايه خانووبه رهيان و هه موويانى خسته سه ر ساجى عه لى.

له کاتپکا که ئه نجوومه نى شورای گشتى ياخود ئه نجوومه نى سى چينه که خه ربه ک بوو بيته ئارا، فهردهنسه دووچارى کاره ساتپکى گه ووه و مه ترسيبه کى دلته زين بوو؛ به رووومى سالی ۱۷۸۸ خاس نه بوو و زستانى سالی ۱۷۸۹ به کى له سه ختترین و ساردين زستانه کان بوو و خه لکی هه ژار خراپترین روژگارنى ژيانيان ده برده سه ر.

له ۶۵۰۰۰۰ کەس خەلکی شاری پاريس نزيکهی ۱۳۰۰۰۰ نەفەريان هەژار و بى دەرامەت بوون و هەموو ئەمانە نامادەى راپەرین و شۆرش هەلگیرساندن بوون.

یەكێ له پیاوه ئاینیهكانى شاری «نانسى» كه له رۆژى چواری مانگی ۱۷۸۹ له كلیسای سن لوی خەریكى خۆتندنهوى دوغای كردنهوى ئەنجومەنى شورای گشتی «ئەنجومەنى سێ چینهكه» بوو، رووی كردە لویی شانزههم كه لهسەر تهختیك دانیشتبوو و وەنەوز دەبیردەوه، گوتی: «خاوەن شكۆ... میلله تێك كه بەریتزان فەرمانرەوایی دەكەن، تاقیكردنهوى خۆی دەربارەى خۆراگرتن و سینه فراوانی و پشوو درێژی داوه. تاك تاكى ئەم میلله ته هەرۆك شههیدان كه له گیانه لادان و دوا هەناسەى ژینیان دەدەن، ئەو تۆزه گیانهی كه تیاياندا ماوه، جگه لهوێه كه ئیش و تازار و ناخۆشییان لێ زیاد دەكات هیچ سویدیكى دیکه ی بۆیان نییه».

هەلبژاردنی گشتی

هەلبژاردنی نوێنەرانی هەرسێ چینهكه له مانگی فوریه ۱۷۸۹ دەستی پێكرد. زۆریه زۆری ئاینیهكان و ئەشرافهكان راستهوخۆ نوێنەرەكانى خۆیان هەلبژارد. چینی سێیهم بەدوو پله هەلبژاردنیان ئەنجام دا و فرە له جه ماوه‌رى خەلك بەشداری هەلبژاردنه‌كەیان نەكرد. بەفەرمانی «شا» ژمارەى نوێنەرانی چینی سێیهم بەتەنیاى بەرامبەر بوو له تەك ژمارەى نوێنەرانی پیاوه ئاینیه‌كان و ئەشرافه‌كان. تێكرا ژمارەى نوێنەرەكان ۱۱۹۶ كەس بوو كه ۵۹۸ كەسى له چینی سێیهم پێك هاتبوو. ئەمە رواله‌تى مەسەله بوو؛ بەلام له راستییا ۳۵۰ كەسیك له پیاوه ئاینیه‌كان كه له قەشه پله نزمەكان پێك هاتبوون و ئاسۆی بیریان زیتەر له چینی سێیهم نزیكتر بوو، ئەمانە به‌چینی سێیهم دەژمێران و نامادەبوون هەمیشە هاریكاری له تەك چینی سێیهم بكەن بۆ له‌ناوبردن و پووجه‌لكردنهوى تازیاریه‌كانى پیاوه ئاینیه‌كه‌وره‌كان.

له سه‌ردهمی هەلبژاردنا خەلكی له شاره‌كانا له‌ناو كلیساكاندا خڕده‌بوونه‌وه و پیشنیار و كیشه و سكالاکانیان كۆده‌كردوه و ده‌یانسپاردە دەست هەلبژێراوه‌كان. بەم پێیه نزیكه‌ی ۵۰۰۰۰ تۆمار نامادە كرا. له بری له شاره‌كان هەرسێ چینه‌كه پێكه‌وه تۆماریکیان نامادە دەكرد و هەرسێ چینه‌كه له‌م كیشانه‌ی خواره‌وه هاوبه‌ش و هاوبیر بوون:

هەموو تێكرا گشت ناله‌باریه‌كان و بەدبه‌ختیه‌كانى خەلكیان له هیز و توانای زیتەر له

پتوبستی «شا» ده‌زانى و ده‌یانگوت ده‌بێ له ده‌سه‌لاتى «شا» تا ئەندازه‌یه‌كى ماقول كەم بكریته‌وه و یاسایه‌ك دابنریت كه مافى خەلك و «شا» ی تیا دیاری بكریت و ئەو یاسایه بێتته تەرازوویه‌ك بۆ هەلسه‌نگاندنى چاكه و خراپه‌ی گشت داموده‌زگاكانى میرى و په‌یوه‌ندییه‌كانى كۆمه‌لايه‌تى. له‌م باره‌یه‌وه ئەوه‌نده پێكه‌وه هەولیان دا كه زۆریه‌ى زۆرى هەلبژێراوه‌كانى هەرسێ چینه‌كه، نوێنەرەكانیان ناچار دەكرد كه تا «شا» یاسای بنچینه‌یى ئیمزا نه‌كات و نه‌كه‌وتته‌ كار، هیچ كەس قرانیك بە‌ده‌وله‌ت نه‌دات.

ئەم یاسایه‌ ده‌بێ تازادى تاكیته‌ى و تازادى بیروباوه‌ر و نووسین رەچاو بکات و بە‌ته‌واوه‌تى سانسور له‌ناو به‌ریت و هەمه‌ ساله‌ نوێنەرانی خەلك خڕپینه‌وه و دەربارەى دانانى یاسای نوێ به‌شداری بكەن و چۆنیه‌تى وه‌رگرتنى مالیات دابنن و «شا» مافى ئەوى نه‌بیت كه بێ رەزآمە‌ندى ئەمان هیچ جوړه مالیاتىكى تازه بسه‌پینى به‌سەر خەلكا و ئەشێ مالیات به‌شێوه‌یه‌كى یه‌كسان به‌سەر هەرسێ چینه‌كه‌دا دابه‌ش بكریت.

ئەم بریارانه به‌شێوه‌یه‌كى ئارام و له‌سه‌رخۆ له‌ لایه‌ن خەلكه‌وه دەرده‌چوو؛ هیچ كەس بیرى له‌وه نه‌ده‌كردوه كه رۆژى له‌ رۆژان دووچارى شۆرشىكى سه‌خت و خۆتئاوى ده‌بن.

زۆریه‌ى زۆرى خەلكی فەرهنسه‌ سوپاسی لویی شانزه‌همیان ده‌كرد كه نوێنەرانی خەلكی قاو كرده‌وه بۆ ئەوى ئەنجومەنىك پێك بێنن. ئەم سوپاس و ریتز لیگرتنه بۆ ئەوه بوو كه خەلكی وایان ده‌زانى كه لویی شانزه‌هم ملی ناوه بۆ چاره‌سه‌ركردنى كیشه‌كانیان.

«نكر» ی شالیاریش پینش ده‌ستپێكردنى هەلبژاردنه‌ گشتیه‌كه ده‌قى بریاره‌كانى شورای ده‌وله‌تى له ۳۷ى دیسامبرى ۱۷۸۸ بلا‌وكرده‌وه كه تیايدا بریار درابوو چینی سێیه‌م، دوو ئەوه‌نده‌ى ژماره‌ى نوێنەرەكانى دوو چینه‌كه‌ى دى، نوێنەر هەلبژێرن، و «شا» رازی بوو بوو كه ئەنجومەنى هەر سێ چینه‌كه هەمیشه پێك به‌یتنریت و پێكه‌وه دەربارەى ده‌وله‌ت بریار بدەن و داموده‌زگاكانى میرى چاره‌سه‌ر بكرین و تازادى تاكیته‌ى خەلك دابین بكریت. بێگومان ئەم باسانه‌ هەمان وىست و ئاواتى خەلك بوو؛ كه‌وايه هیچ جوړه ناكۆکیه‌ك له‌نیوان «شا» و خەلك نه‌ماوه و هیچ هۆبه‌ك بۆ راپه‌رین و شۆرش هەلگیرساندن نییه. بۆیه هەموو چاره‌پێتى ئەوه‌بوون كه چاره‌سه‌ركردن و گۆزین به‌شێوه‌یه‌كى هێمن و پر له‌ ئاسایش و بێ رێژاندنى یه‌ك دلۆبه‌ خۆین ئەنجام بدریت.

بەلام دوودلی و راریی و ترسنۆكى لویی شانزه‌هم گری ناگری شۆرشى گه‌شانه‌وه. بى باوه‌رى و دەم بىنى و رەفتار و هەلسوكه‌وتى لویی شانزه‌هم خەلكی له‌ خۆى دوور خسته‌وه و خۆشه‌ویستی له‌ دلی خەلكا كەم بۆوه.

گردنه‌وهی نه‌نجوومه‌نی شورای گشتی

نه‌نجوومه‌نی نوینهرانی ههرسی چینه‌که:

له‌رژئی سئ شهمه‌یکه‌وتی مانگی مه ۱۷۸۹، لویی شانزههم خوی به‌شپوه‌یه‌کی یره‌سی نه‌نجوومه‌نی نوینهره‌کانی کرده‌وه؛ به‌لام له‌کاتی وتار خویندنه‌وه‌که‌یا، یه‌ک وشه‌ده‌بارهی ویست و تاره‌زووی خه‌لک که بریتی بو له‌یاسای بنچینه‌یی «قانون اساسی» نه‌هاورده‌سه‌ر زمان و به‌گویره‌ی ده‌ستووری شا، «نکر» یش له‌م باره‌وه‌هیچی نه‌گوت. نوینهره‌کان دوو‌چاری یه‌ئس بوون و له‌م هه‌لو‌یسته‌ی «شا» واقیان و پرما؛ ئیدی ههر له‌وساوه‌ناکوکی که‌وته‌نیوان «شا» و چینی سییه‌م. له‌لایه‌کی دیکه‌وه، ده‌س و پیوه‌نده‌کانی «شا» به‌چاوی سووکه‌وه‌ده‌یانروانبیه‌نوینهرانی چینی سییه‌م و قسه‌ی ناشایستیان پی ده‌گوتن، یه‌کئی له‌و ده‌سویته‌ندانه‌گوتبووی:

«بینه‌وه‌با پرۆین تهماشای ئه‌م ئاژه‌لانه‌ی که‌پاش ماوه‌یه‌کی که‌م ده‌بنه‌خوره‌ی گیانمان»، ههر له‌و کاته‌شوه‌دورژمانیه‌تی که‌وته‌نیو نوینهرانی چینی سییه‌م و ئه‌شرافه‌کان و ئاگری یرق و کینه، گر و بلتیه‌سی سه‌ند.

نه‌نجوومه‌نی میلی

رژئی پاش گردنه‌وه‌ی نه‌نجوومه‌ن، شه‌ره‌چه‌قه‌ده‌ستی پیکرد. ده‌سته‌یه‌ک له‌نوینهره‌کان بو‌ماوه‌ی مانگیکی خه‌ریکی ئه‌وه‌بوون که‌کاره‌کان ریکبخه‌ن. به‌لام بی سوود بو. رژئی ده‌ی مانگی ژوه‌ن، چینی سییه‌م بریاریان دا و رایانگه‌یاند که‌له‌به‌رئه‌وه‌ی له‌مه‌زیتتر ناتوانن بارودوخی ولات و پاشه‌رژئی خه‌لک بسپیرنه‌ده‌ست گیتزه‌لوکه‌ی رووداوه‌کان و له‌به‌رئه‌وه‌ی ئیستاکئی چینی ئه‌شرافه‌کان ئیدی تاماده‌نین له‌تک ئه‌ماندا کوینه‌وه، ناچارن به‌ته‌نیایی کوپونه‌وه‌کانی خو‌یان بگتیرن.

رژئی چوارشه‌مو ۱۷ی ژوه‌ن به‌گویره‌ی پیشنیاری «ئایه‌س یس» نوینهرانی چینی سییه‌م گوتیان له‌به‌رئه‌وه‌ی ئیمه‌ نوینهرانی له‌سه‌دا نه‌وه‌د و شه‌ش میلیله‌تی فه‌رنه‌سه‌ین، که‌واته‌ده‌توانن خو‌مان نه‌نجوومه‌نیکی میلی پیک به‌تین و ده‌بارهی باری تابووری ولات بریار بده‌ین. ئه‌م رووداوه‌یه‌که‌مین مشته‌کوئه‌یه‌ک بو که‌له‌ده‌سه‌لاتی «شا» دراو له‌هتیز و توانای که‌م کرده‌وه؛ چونکه‌گرینگترین دارده‌ستی «شا» که‌بریتی بو له‌داریی، له‌ده‌ستی سه‌ندرایه‌وه‌و درایه‌ده‌س خه‌لک.

«شا» به‌هوی بزواندنی ده‌س و پیوه‌نده‌کانی و به‌پتیه‌وه‌انه‌ی ناموژگاربه‌کانی «نکر» ی شالیاری تابووری، ئه‌م کاره‌ی دژ به‌هتیز و ده‌سه‌لاتی خوی دانا و ویستی به‌زوره‌ملتی وا له‌نه‌نجوومه‌ن بکات که‌له‌بریاره‌کانی خو‌یان پاشگه‌ز بینه‌وه.

سئ رژئی پاش دامه‌زاندنی نه‌نجوومه‌ن، له‌به‌ره‌یانی رژئی بیسته‌می ژوئن، له‌کاتیکی که‌نوینهره‌کان له‌کاترمیری نو‌دا هاتنه‌نه‌نجوومه‌ن و ویستیان بچنه‌جیگه‌ی تاییه‌تی خو‌یان، لوتیان به‌لوتی سه‌ربازه‌چه‌کداره‌کان ته‌قییه‌وه‌و ده‌رگاگان داخرا‌بوون. گشتیان له‌ژووری تاییه‌تی وازی توپی که‌به‌«تالاری ژوودوپوم» ناسراو بو، خرپونه‌وه. له‌وتیرا به‌سه‌رژکیه‌تی «بی لی» و «ئایه‌س یس» سوگه‌ند نامه‌یه‌کیان نووسیه‌وه‌و هه‌موویان سویندیان خوارد که: «تا یاسای بنچینه‌یی ولات نه‌نووسریته‌وه‌و بلاونه‌بیته‌وه، بلاوه‌ی لی نه‌که‌ن». دوو رژئی دوی ئه‌م رووداوه‌زۆریه‌ی زۆری نوینهرانی پیاوه‌تاینیه‌کان بوونه‌ئندامی نه‌نجوومه‌نی میلی.

رژئی سئ شهمو بیست و سیتی ژوه‌ن «شا» خوی هاته‌ناو نه‌نجوومه‌ن و به‌هه‌ره‌شه‌وه‌گوتی که‌بریاره‌کانی نه‌نجوومه‌ن گشتی پووج و به‌تاله‌و ئه‌شخ‌دوی ته‌واو‌بوونی کوپونه‌وه‌که، نوینهره‌کان بلاوه‌ی لی بکه‌ن و له‌دانیشته‌کانی داهاتوودا نوینهرانی ههر چینیکی له‌سئ چینه‌کان له‌شوینی تاییه‌تی خو‌یان و به‌جیا کوینه‌وه.

ههر که «شا» چوه‌ده‌روه‌ه، نوینهره‌کانی چینی سییه‌م و بری له‌نوینهرانی پیاوه‌تاینیه‌کان له‌شوینی خو‌یانا مانه‌وه.

سه‌رۆکی گشتی ته‌شریفاتی باره‌گای شا هاته‌پیشه‌وه‌و به‌«بی لی» سه‌رۆکی نه‌نجوومه‌نی گوت: «ئایا ئه‌نگو فه‌رمانی پاشای مه‌زنتان بیست؟»

سه‌رۆکی نه‌نجوومه‌ن له‌وه‌راما گوتی: «من له‌و باوه‌رهدام کاتیکی میلیله‌ت خه‌ریکی راویژکردنه، ده‌ستور له‌هیچ که‌س وه‌رناگریت.»

یه‌کئی له‌ئه‌شرافه‌کوئه‌کان که‌له‌به‌ر هه‌ندی هۆ له‌چینی خوی دوورخرا‌بووه‌و له‌لایه‌ن چینی سییه‌م له‌ویلایه‌تی «ئه‌کس» هه‌لبژیرابوو، ده‌ستی کرد به‌ئاخافتن؛ ئه‌م پیاوه‌ناوی «میرابوو» بو، گوتی:

«پرۆن به‌ئاگاهه‌تان بیژن که‌ئیمه‌به‌ده‌ستور و له‌سه‌ر ویستی گه‌ل لیره‌دا کوپوینه‌ته‌وه، و ته‌نیا سه‌ره‌نیزه‌ده‌توانی بلاوه‌مان پی بکات...». ئه‌وجار میرابوو پیشنیاریکی کرد و نه‌نجوومه‌ن تیکرا قه‌بوولی کرد، که‌ئندامانی نه‌نجوومه‌ن به‌گویره‌ی یاسا پارێزراوبن له‌

هموو گيروگرفت و رووداويک و ههرکهسيک پاش کوتايي ئەم کۆبوونهوهيه دژي نوينه راني خه لک ههر کارتيک ئەنجام بدات غاين و بئ شەرفه.

ئەنجومەنی دامەزرتنەران " مجلس مؤسسان "

پاش چوار پۆژان، بە دەستووری لویی شانزەهەم، نوینە رانی چینی پیاوێ ئاینییه کان و ئە شرافە کانییش چوونه ناو ئەنجومەنی میللی. لەو پۆژەوه ئیدی شۆرش بەتەواویتی دەستی پێکرد. «شا» بۆی روون بوو ههیز و توانایه کی دیکه «ئەنجومەن» ههیه که نوینەری راسته قینهی خه لکی فەرهنسه یه و دەتوانی بەره لستی ئەو بکات.

دەکرێ ئەو پۆژە بەرپۆژی کوتايي پیتھاتنی پۆژیمی تەکپهوی له فەرهنسه بژمیریت. کهواته ئەنجومەن دەبێ دامودەزگا و شپوهی پۆژیمیکی دەستووری دابریژێ.

له پۆژی ههشتی ژوئیه له لایه ن ئەنجومەنهوه، چەند کهسیک هه لژبێژان که گه لاله ی یاسای بنچینه یی «قانون ئەساسی» دابریژن و ئەنجومەن له پۆژی نوێ ژوئیه ناوی خۆی نا «ئەنجومەنی دامەزرتنەران». لەم کاتاندا دووباره ئەنجومەن کهوتەوه مه ترسی. شا له لایه ن دار و دهسته که یه وه ناچارکرا که کوده تايه ک بکات، به لام خه لکی پاریس هۆشیارانه ئەنجومەنیان له م پیلانه قوتارکرد، چەند کارتیکیان له ماوه ی چوار پۆژاندا به ئەنجام گه یاند که بوو به هۆی هه لگی رسانی ئاوری شۆرش.

سەرته تا شانۆکان و تیاترۆخانه کانیان داخست. کاخی «پاله رویال» - که شوینی رابواردن بوو - کردیانه یانه یه کی شۆرشگێرانه. ههرکه س بۆخۆی ده چووه سهر مینیک یا کورسییه ک و دهستی ده کرد به ناخافتن بۆ خه لک و خه لکیان ده بزواند و پیتیبینی پۆژانی پر له مه ترسییان بۆ جه ماوهر ده کرد. ئەم وتاریبێژانه ده یانگوت که به م زووانه کوشته و کوشتاری نیشتمانپه روه ره کان ده ست پێ ده کات و له سه ره ههر نیشتمانپه روه ریک پتیبسته که راپه ریت و هۆشیارانه به رگری له ئازادی بکات. له نیو ئەم وتاریبێژانه لاویکی شۆرشگێر بوو به نیوی «کامی دمولن» که له پاشان بوو به یه کی له پۆژنامه نووسه شۆرشگێره ناو داره کانی سه ده ی شۆرش.

له پۆژی دوانزه هەم و سیانزه هەمی ژوئیه، خه لکی رهش و رووت و هه ژاری پاریس راپه رین و به شمشیر و خه نجه ر و سه ره نیزه و ده مانچه و چه کوش و داس، کهوتنه گه ران به کوچه و شه قامه کانا. نوینەره هه لژبێژاوه کانی پاریس له عه مارته ی شاره وانی کۆبوونه وه و لیژنه یه کیان پیک هینا بۆ دابین کردنی بژپوی خه لک و بۆ ئەوه ی شار له هیرشی دوژمنان

پاریژن زۆر به په له سوپایه کی میللییان پیکه وه نا که ههر له چەند سه عاتی سه ره تاي ده ست پیکردنا ژماره ی ئەو سوپایه گه یشته دوانزه هه زار که س له باشترین و ئازاترین خه لکی شار.

هه ندی له ئە شرافه کان، بازرگانه کان و ته نانه ت پیاوێ ئاینییه کانییش به شدارییان کردن و ئەم هه یزه بووه بنچینه ی گاردی میللی.

داگیرکردنی قه لای باستیل

به ره به یانی پۆژی سی شه موی چوارده ی گه لاویژ، ده سه ته به ک له شۆرشگێره کان و خه لکی رهش و رووتی پاریس هه رشیان برده سه ره قه لای باستیل و دوای چوار سه عاتان شه روشۆر و دوو سه د کوشته توانییان قه لا و زیندانی باستیل داگیرکه ن و بچه ژووره وه و سه د و ده که س له یاساوه کانی قه لاکه یه خسیر بکه ن و فەرمانده ی قه لا بکوژن.

پاش داگیرکردنی قه لا، «شا» ناچاربوو مل بۆ خه لکی دانه وینێ. پۆژی پانزه ی گه لاویژ، «شا» بۆخۆی چووه ئەنجومەن و پیتی راگه یاندن که ده ستووری بلاوه پیکردنی چه کداره کانی خۆی داوه. له گیروداری ئەو چەند پۆژاندا نوینە رانی خه لک شه و پۆژ ههر له ئەنجومەندا بوون و له سه ره کورسییه کان و له سه ره زوی ده خه وتن. رووداوه کانی ئەو دوو پۆژه ئاکامیکی خاسی هه بوو:

هه یژتیکی سییه م، که بریتی بوو له هه یزی جه ماوه ری خه لکی پاریس، به رامبه ره به دوو هه یزه که ی دی «شاو ئەنجومەن» هاته ئارا.

جه ماوه ری شاری پاریس - که له سه ره تادا ته نیا بۆ به رگری کردن له ئەنجومەن چه کدار بوویون - پاش به دیه پینانی کاره که یان چه کیان دانه نا و ئەمه رووداویکی گرینگ بوو له مپژووی شۆرش فەرهنسه؛ چونکه ههر ئەم چه کدارانه بوون که پاش چەند مانگیک به سه ره «شا» و ئەنجومەندا زال بوون.

داگیرکردنی زیندانی باستیل هه موو فەرهنسه ی خسته جموجۆل؛ هه رچه نده «مرسیه» ناویک که له و سه رده مه دا ده ژیا ئیژێ: میلله تی فەرهنسه له باستیل نه ده ترسا چونکه باستیل په یوه ندییه کی به وه وه نه بوو و گه رچی ئیژن باستیل زیندانی ئە شرافه کان بوو و کاری به سه ره بۆره پیاوان و خه لکی رهش و رووته وه نه بوو، به لام نا کرێ ئەوه ره چاو نه کرێ که داگیرکردنی باستیل خۆشی و شادییه کی بئ ئەندازه ی خسته دلێ خه لکه وه؛ چونکه ئەم ته لیسمه - که به نمونه ی سته م و بئ دادی ده ژمیر -، شکان دیان و داگیرکردنی

قهلاکەیان بەنیشانەى ڕماندنى بنچینهى زۆلم و ئیستیبدا دانا .

جەماوەرى شارەکانى دیکەش، چاویان لە خەلکی پارێس کرد، و کۆمبەتەیان پێک هێنا و فەرمانرەواکان و یاریدەدەرەکانیان لە کار دوورخستەوه و سوپای میلییان پێکەوه نا و خۆیان خۆیان بەرپۆهەدەبرد .

جووتیار و سەپانەکان هێرشیان برده سەر قەلای دەرەبەگەکان، بەهێواى ئەوهى هەرچى بەلگەنامەى کۆن هەیه کە بەگوتەرى ئەوه دەبوايه مالىيات و مووچه بەن ئاغا و دەرەبەگەکان، بسووتین. هەل و بگره و بکوژەیهکی یەكجار گەوره رووی دا .

شەوى چواری ئوت

بشێوى جەماوەرى خەلک لە شارەکانا کارى کردە سەر ئەنجومەنى ناوەندى و بووه هۆى بەریابوونى شوپش . رۆژى سێ شەمو رێکەوتى چواری ئوت ئەنجومەن بریارى دا کە ئەم بشێوى و ئازاوانەى لە سەراسەرى فەرەنسە رووی داوه رابگریت . «ویکونت دونوای» - کە یەكی لە نوێنەرانى چینی ئەشرفەکان بوو - دەیگوت :

تەنیا هۆیهکی سەرەکی ئەم راپەرینه میلییه بریتیه لهو مافانەى کە لە چەرەکانى نیوهرپاستەوه تا ئیستا دراوه بەئەشرف و دەرەبەگەکان و خەلکی هەژاریان پى چەوساندۆتەوه، و تەنیا چارەسەرێک کە بتوانیت زۆریه زۆرى خەلکی هەژار رزگار بکات، ئەوهیه کە کۆتایى بەبرێک لەو مافانە بهتیریت و برێکی دیکەیشى بفرۆشیت .

ئەنجومەن زۆر بەدلخۆشییهوه ئەم بریارەى داين کرد؛ تا کاتژمێرى دووی پاش نیوهرشەو زۆریه زۆرى ئەو مافانە پووچەوه بۆه .

نوێنەرەکان بەجۆرێک تووشى جۆش و خروش بووبوون کە بەکۆل دەگریان و لە خۆشیاندا یەکیدیان دەگرتە باوهرش و ماچی یەکتریان دەکرد و بەشێوهیهک لە هۆش خۆیان چووبوون و شەیدای ئەم بریارە بووبوون کە دەستیان کرد بەچەپلە لێدان و وهک شیتەکان هاواریان دەکرد .

بریاریان دا کە دادگای گشتى له بریتى دادگا ناوچهیبهکانى ئەشرفەکان خەریکی هەلسوورپاندنى ئیشوکاری خەلکی بن و داخواییهکانیان چون یەك بەراورد بکەن، و هەر هاوالاتیبهکی فەرەنسەیی بەگوتەرى لێهاتوویی خۆى کارى پى بسپێردریت .

له راستییا له ماوهى تەنیا شەش سەعاتانا شوپشى کۆمەلایهتى وهدى هات،

رەعیه تیان لەژێر بارى قورسى مالیيات قوتار کرد و تازیاری چینیایهتى - کە بووبوه هۆى دووبەرەکی - لەناوهرد و گشت خەلکی فەرەنسەیان بەچون یەك و یەكسان دانا . بنچینهى داہونەریتى رزبوی کۆنیان ڕماند .

رۆژانى مانگی ئۆکتۆبر

بۆ یاساییکردنى بریارەکانى ئەنجومەن کە لە شەوى چواری ئوت ئامادە کرابوو، دەبوايه «شا» مۆر و ئیمزای بکات؛ بەلام دارودەستەى لوبى شانزەهەم بوونه لەمپەر و نەیانھیتشت «شا» تا دواڕۆژانى سەبتهمبەر هیچ یاسایهک ئیمزا بکات .

ئەم دوومانگ دواخستنه، ئەنجومەن و خەلکی پارێسى توورەکرد و هەر لەم کاتانەدا بوو کە دوو تاپوور سەربازیشیان بۆ «فیرسای» هاورد . یەكی لە رامبارەکانى ئەو سەرەدەمە ئیترى :

«لە کووچەو باژیرا جگە لە دەمرچاوی زەرد هەلگەراو و بزراکای خەلک چشتیکى دى نابینم . خەلکی لە دوکانى نانهواخانەکان لەسەر پارچە نانیک دەکەونه گیانى یەکتري» .

رۆژى دووشەمه رێکەوتى پینجى ئۆکتۆبەر، حەوت هەشت هەزار ئافرهتى چەكدار لە تەك چەند تۆپێک هێرشیان برده سەر «فیرسای» و دەیانگوت دەچین نان پەیدا دەکەین، خەلکێکی فرە لە بێ کارەکان و سوپای میلی و جەماوەرى خەلکی دى بەدوویمان کەوتن .

لە کاتژمێرى شەشدا ئەنجومەنیاں داگیرکرد و ئابلقەى کاخی «فیرسا» یان دا و تا بەرەبەیانى رۆژى دواى لەسەر شەقامەکان و باخچەکانا پشوویان دا و خەوتن .

بەیانى زوو «رۆژى سێ شەمو» دەرگا و پەنجەرە و حەسارى حەوشەى کاخەکیان شکاند و چەند کەسیک لە ئیشکچییەکانیان کوشت . کۆمەلک بەرەو ژوورى شازن هەلمەتیاں برد . شازن هەلات و خۆى گەیانده خانووبەرەى «شا» .

پاش ئەوهى شا بۆى روون بۆوه کە خەلکی هەموو کاخەکیان گرتوو و بەمشتەکۆلە لە دارو دیوار دەدن، مل شوپ بوو بۆیان کە بگەریتەوه پارێس . لە کاتژمێرى دووی پاش نیوهرۆ؛ لوبى شانزەهەم لە تەك گشت ئەندامانى خبزانەکەى کە هەشت کەس دەبوون لە گالیسکەیهکا جیبى خۆیان کردەوه و هێدى هێدى بەرەو پارێس کەوتنەرى . جەماوەرى خەلک ئابلقەى گالیسکەکیان داوو؛ چەند کەسیک لە ملهوپ و چەقۆ کیشەکان سەرى ئیشکچییە کوژراوهکانیان بریبوو و کردبوویان بەسەر رپمەکانیانەوه و لەبەردەم گالیسکەى شاهانەدا دەرۆشتن .

کاترمیتری یانزه‌ی شهو، «شا» گه‌یشته کاخی «توبلری» ی پاریس و ریگه‌ی بیست کیلومتره‌ترین به‌نۆسه‌عاتان پری.

پاش ده رۆژ «رۆژی هه‌ینی شانزه‌ی نۆکتۆهر» ئه‌نجومه‌نیش له ورسای به‌ره‌و پاریس گوازرایه‌وه.

میلله‌ت و ئه‌نجومه‌ن

به‌گویره‌ی ئه‌و رووداوانه «شا» و ئه‌نجومه‌ن - که دوو هیزی یاسایی ولات بوون - بوونه یه‌خسیر و زیندانی خه‌لکی پاریس. له‌وه‌ودا ئیدی ته‌نیا خه‌لکی پاریس بوونه فه‌رمانه‌وه‌ی راسته‌قینه و به‌رپه‌به‌ری شوژش. جه‌ماوه‌ری خه‌لک راسته‌وخۆ ناماده‌ی گفتوگۆ و کۆپه‌کانی ئه‌نجومه‌ن ده‌بوون و جارجار له ته‌ک ئه‌ندامانی ئه‌نجومه‌ن ده‌که‌وتنه و تووێژ و باسکردن.

له‌به‌رئه‌وه‌ی جیگه‌ی دانیشتنی ته‌ماشاجیبه‌کان فره نه‌بوو و زۆریه‌ی زۆری جیگه‌کانیش له لایه‌ن ئا‌فره‌تانه‌وه پرده‌بوو، خه‌لک ناچاربوون له قه‌مقۆر و رپه‌وه‌کان و حه‌وشه‌ی ئه‌نجومه‌ن خرده‌بوونه‌وه و ده‌ریاره‌ی ئه‌و کیشانه‌ی نوینه‌ره‌کان له ژووره‌وه له سه‌ری ده‌دان، ئه‌مانیش له ده‌روه شه‌ره چه‌قه‌یان له‌سه‌ر ده‌کرد، بریکیان خۆیان ده‌گه‌یاندانه‌و په‌نجه‌ره‌کان و هه‌م هاوبه‌شی قسه‌کانی نوینه‌ره‌کانیان ده‌کرد و هه‌م چاودێری هه‌لسوکه‌وتی خه‌لکیان ده‌کرد که له ده‌روه ویتستابوون؛ هه‌رکه چه‌پله‌ لی دان پتیبوست بایه، ئاماژه‌یان ده‌کرد که خه‌لک چه‌پله‌ لی بدن و هه‌رکات پتیبوستی به‌هاوار و هه‌را و هۆزیا و گێچه‌ل بوايه خه‌لکیان ده‌بزواند.

له پاشانیش له سه‌رده‌می ئه‌نجومه‌نی یاسا دانان و ئه‌نجومه‌نی کنوانسیون، خه‌لکی هه‌میشه خۆیان ده‌کرده‌ ناو ئه‌نجومه‌ن و چهند جاریکیش ده‌ستیان بو چه‌ک برد و به‌زه‌بری چه‌ک نوینه‌ره‌کانیان ناچار ده‌کرد که ملکه‌چی پیتیشیاره‌کانیان بن.

یه‌کیتی گشتی

له‌و رۆژانه‌دا که ئه‌نجومه‌نی پاریس خه‌ریکی گه‌ل‌له‌کردنی یاسای بنچینه‌یی بوون، له شاره‌کانی دیکه‌ی فه‌ره‌نسه‌دا چه‌ندین ریکخراوه دامه‌زرا که هه‌ر یه‌که له ماوه‌یه‌کی فره که‌مدا گه‌شه‌ی کرد و له ئه‌نجامدا یه‌کیتییه‌کی گشتییان پیک هینا و ئه‌مه به‌یه‌کی له رووداوه گرینگه‌کانی شوژشی فه‌ره‌نسا ده‌ژمیریت.

چهند ئامرازیک بووه هۆ بو پیکه‌هینانی ئه‌م یه‌کیتییه‌:

یه‌که‌م - پیکه‌هینانی شاره‌وانی.

دووه‌م - دروستکردن و دامه‌زاندنی سوپای میلی.

سپیه‌م - مه‌ترسی له بلا‌بوونه‌وه‌ی گێره‌شیتوینی و به‌ره‌لایی و هیرشی بێگانه بو سه‌ر خاکی فه‌ره‌نسه.

گشت نوینه‌رانی شارو شارۆچکه و دیهاته‌کانی فه‌ره‌نسه که له لایه‌ن خه‌لکه‌وه هه‌لبێژرابوون و ژماره‌یان ده‌گه‌یشته چوارده هه‌زار که‌س، به‌چه‌که‌وه هاتنه پاریس و له گۆپه‌پانی گه‌وره‌ی شار کۆبوونه‌وه.

قه‌شه «اوتون» - که له پاشان به «تالیران» ناوی ده‌رکرد - له‌نیوه‌راستی گۆپه‌پانه‌که ده‌ستی کرد به‌خویندنه‌وه‌ی دو‌عای ره‌سمی. ئه‌وجار نوینه‌ره‌کان له‌نیو خۆیاندا «لافایت» یان هه‌لبێژارد که بچیتته سه‌ر شوینی په‌رستگا‌و به‌ناوی هه‌موانه‌وه سویندی ئه‌مه‌گداری بو میلله‌تی فه‌ره‌نسه و په‌یره‌ویکردن له یاسا و «شا» و پارێزگاری له یاسای بنچینه‌یی ولات که ئه‌نجومه‌ن دایناوه، بخوات.

هه‌له‌هاتنی "شا"

له‌به‌رئه‌وه‌ی «لافایت» له لایه‌ن جه‌ماوه‌ری یه‌کگرتووی خه‌لکه‌وه سویندی ئه‌مه‌گداری خوینده‌وه، «شا» یش سویندی خوارد و به‌لینی دا که ریز له‌و یاسایانه بگرت که ئه‌نجومه‌ن دایناون و هه‌مووی به‌ئه‌نجام بگه‌یه‌نیت. به‌لام رووداوه‌کان ئه‌م نیه‌ته‌ی «شا» ی گۆری و ئه‌نجومه‌ن به‌هۆی ئه‌و ده‌ست تیبه‌ردانه‌ی له زه‌ویوزاری مه‌وقوفاتی پیاوه ئایینییه‌کانا کردی و یاسایه‌ک که بو که‌شیشه‌کانی دانا، هه‌موو کارو به‌لینه‌کانی تیک و پیک دا؛ زۆریه‌ی زۆری پیاوه ئایینییه‌کان به‌ره‌هه‌ستی ئه‌م کاره‌یان کرد. لویی شانزه‌هه‌م - که خۆی باوه‌رپیک پته‌وی به‌مه‌زه‌به‌ی کاتولیک بوو - له رواله‌تا ملی بو ئه‌و یاسایه شوژکرد بوو؛ به‌لام دلێ ئه‌مانه‌یشی پاده‌گرت.

رۆژی دووشه‌مه هه‌ژده‌ی ئه‌پریل ۱۷۹۱ که ریکه‌وت له‌گه‌ل رۆژی جه‌ژنی «پاک» بوو، «شا» بریاری دا که بچیتته قه‌لای «سن کلو» و مه‌راسیمی ئایینی له‌وێرا له‌گه‌ل یه‌کی له‌و قه‌شانه به‌جی بیتی که دژی یاسای ده‌ستووری بوو.

خه‌لک هه‌رکه ئاگاداری ئه‌م بریاره‌بوون هیرشیان کرده سه‌ر کاخی توبلری و بو‌ماوه‌ی دوو سه‌عاتان ئابلۆقه‌ی گالیسه‌کی شایان دا و نه‌بانه‌یشت له‌جیبی خۆی بجوولیتته‌وه و ناچاریان کرد که له گالیسه‌که به‌یته خوار و بگه‌ریتته‌وه کاخه‌که‌ی.

پاش ئەم بەسەرھاتە، «شا» دلئى شىكابوو و لە توورپەييدا خۆى خۆى دەخواردووه و بۆى روون بۆوه كە ئىدى يەخسىرى دەستى ميللەتەو تەنيا چشتىك كە بىرى لى دەكردهوه ئەوهبوو كە چلۆن لە پايتەخت ھەلبەت.

شەوى سى شەمو رىكەوتى بىست وىهكى ژوون لوبى شانزەھەم جلوبەرگى نۆكەرىكى پۆشى و لەتەك شاژن و ھەردوو مندالەكەى و ئەلبىزابتى خوشكى و دووكەس لە ئىشكچىبە تايبەتیبەكانى خۆى، بەدزىبەو لە كاخى توپلىرى و دەركەوتن؛ بەلام خەلكى پىيان زانى و «شا» يان گىراپەو پارس و لە كاخى توپلىرى زىندانىيان كرد.

ئەنجومەن برىارى دا «شا» لەسەر تەخت لابلریت و لە ئىشوكار و شاھەتى بەركەنارىان كرد و ھەلسووراندنى ئىشوكارى ولاتىيان گرتە ئەستۆ و دەستىيان كرد بەكاركردن.

پارتى كۆمارخوواز

ھەلھاتنى «شا» رووداوتىكى يەكجار گرینگ و بايەخدار بوو لە مېژووى شوپشى مەزنى ھەرەنسە. ئەو كەسانەى تا ئەو رۆژە ھىشتاكونى «شا» يان خۆش گەرەك بوو، ئىدى لەبەر چاويان كەفت. ھىچ كەس رىزى لە پاىە و پلەى پادشاھەتى نەدەگرت، و ھەك جارەن باوهرپان بەو نەمابوو كە ئەم پلەو پاىە لە لاىەن خوداويە و رىز لىگرتنى پىتوبستى سەرشانى ھەمووانە.

پىش ئەوھى «شا» زىندان بكریت، شوپشگىرانى توندرەوى ھەك روبسپىر، دانتون، مارا... لاىەنگرى بوونى «شا» لە ولاتا بوون؛ بەلام پاش ئەوھى لەو ماوہبەدا كە «شا» زىندان كرابوو، ئىشوكارى خەلك و ولاتدارى بەشپەويەكى ئاساى بەرپەو دەچوو و ئەنجومەن خاس توانى كارەكان ھەلسوورپىنى، بۆيان روون بۆو كە بوونى «شا» گرینگ نىبە بۆ ولاتدارى، لەم رووھە ھەلھاتن و راكردى لوبى شانزەھەم بوو ھۆى ئەوھى كە باوهر بەپىكھىتەننى پارتى كۆمارخووازەكان بەھىتر بىت.

لە سەرەتادا كۆمارخووازەكان فرە كەم بوون، بەلام ھەر لە سەرەتاوھ كارەكانىيان زۆرجوان و بەرپىكوپىكى و دروستى دەست پى كرد.

رۆژى شانزەھى ژوئىە ۱۷۹۱ لىژنەى رامىارى «كوردلىە» پىشنىيارىكى ئاراستەى ئەنجومەن كرد كە تىبا داوايان لە ئەنجومەن كرددو: «دادگاىەك لە نىشتمانپەرەكان پىك بىتن و لوبى شانزەھەم - كە تاوانبار و غاينە - دادگاىى بكریت و كارىكى وا بكەن كە دەولەتتىكى نوى پىك بەھىترىت».

ئەم پىشنىيارە بەرەبەيانى رۆژى ۱۷ى ژوئىە لە گۆرەپانى گەورەى شار خراپە بەردەم جەماوهرى خەلك بۆ ئەوھى ئىمزاى بكەن. پاش ماوہبەكى فرەكەم شەش ھەزار كەس ئىمزاىان كرد. بەلام بەھۆى ئاژاويەك كە لە ھەمان گۆرەپان بەرپابوو و پەنجا كەسى تىبا كوژرا، زۆرەى نوپنەرەكان لەسەر ئەو باوهرە مانەوھە كە ئەشى «شا» بىتەت.

كۆتايى ھاتن بەئىشوكارى ئەنجومەنى دامەزرىنەران

پاش دوو مانگ، ئەنجومەن ئىشوكارە ياساىبەكانى خۆى تەواوكرد.

لە رۆژى سى سەپتەمبەر ياساى بنچىنەى ئامادەبوو و لە رۆژى سىازدەى ھەمان مانگدا «شا» ئىمزاى كرد و رۆژى دواى «چواردەى سەپتەمبەر» لوبى شانزەھەم چووه ئەنجومەن بەئاشكرا و لەبەردەم ئەندامانى ئەنجومەن سوپندنامەى خوتندەوھ و بەلئىنى دا و گوتى: «ھەموو ھىز و تواناى خۆى لە پىناوى و دەھىپەننى ياسا و پارىزگارى لە دەستوور، و ھەكار دىنەت» بەلام ھەر ھەك جارەن خەلكى پارس لە «شا» دل رەش و بەدگومان بوون.

رۆژى ھەينى رىكەوتى سى سەپتەمبەر لە كاترمتىرى پىنجا ئەنجومەنى دامەزرىنەرانى مىللى بلاويان كرددوھ كە «ئىدى كاربان تەواو بوو و كۆتايىيان بەئىشوكارى ئەنجومەن ھىناوھ». زۆرەى نوپنەرانى ئەنجومەن لاىەنگر و پەپرەويىيان لە بىروباوهرى ھەيلەسوفە ناودارەكانى ئەو سەردەمە دەكرد ھەك: مونتسىكو، رۆسو، فۆلتەر...

لە سەرەتای ياساى بنچىنەييدا چەن بنچىنەيەكى گشتىيان رەچاوكرد كە بىتە سەر مەشقى ياسا. ئەم بنچىنەيان ناو نا. بە «بەياننامەى مافى مرۆف» كە پىك ھاتبوو لە ھەقەدە خال.

پارتە ياساىبەكان

ماوہبەكى زۆرى نەخاىاند كە نوپنەرانى چىنە جىاوازەكان و وىلايەتەكان ھەرچەند كەسىكىان بەگوتەى نىزىكى بىروباوهرپان، كۆر و كۆمەل و رىكخراوھى جىاوازبان پىكەوھنا و پارتى سىساىيان دامەزراند.

لاىەنگرانى چارەسەركردن و نەتەوہىبەكان كە بەنىشتمانپەرەران ياخود دۆستانى مىللەت ناويان دەركرد، لە لاى چەپى سەرۆكى ئەنجومەن «لاى پالەروىال» دادەنىشتن. لاى راستەوھ «لاى كاخى شاژن» دەستەى ئەشرفەكان «ئەرىستۆكرات» دادەنىشتن.

له نیتوان ئەم دوو دەستەپەدا نوێنەرانی خەلکی مەلەندی فەرەنسە بوون که پێیان دەگوتن «پلن» و دروشمی بێ لایەننیشان بەرزەوه کردبوو.

ئەنجومەنی یاسا دانان

پژتیمی دەستووری که بەگوێرە یاسای بنچینەیی ولات له سالی ۱۷۹۱ دامەزراوو، له یەک سال زیتەر بەرەوام نەبوو. بەگوێرە پریارەکانی ئەم یاسایە ئەنجومەنێک بەناوی یاسادانان پێک هینرا که ماوهی یەک سال «له یەکی ئۆکتۆبەری ۱۷۹۳ تا بیستی سەپتەمبەری ۱۷۹۳» خەریکی یاسا دانان بوو.

له سەرەمی ئەم ئەنجومەنەدا دوو رووداوی گەورە هاتە گوێ: یەکه میان بەرپا کردنی جەنگ دژی دەولەتی ئوتتیش «بیستی ئەپرێلی ۱۷۹۳» که بوو هۆی بەرپا بوونی جەنگێکی فراوان و گشت دەولەتە ئەوروپاییەکانی تیا بەشداربوو. و دە سالان درێژە خایاند «۱۷۹۳-۱۸۰۳». دوو هەمیان لایردنی لویی شانزەهەم که بەهۆی شۆرشی خەلکی پاریس له رۆژی ۱۰ی ئوتی ۱۷۹۳ رووی دا. ئەم رووداوه سەرەتای لایردنی «شا» و رژیمی پاشایەتی بوو.

پاش لایردنی لویی شانزەهەم، ئەنجومەنی یاسادانان کۆتایی بەئیشوکاری خۆی هاورد و کارەکانی سپارده دەست ئەنجومەنێکی دیکە بەناوی «کنوانسیون» که دەبوا یاسایەکی بنچینەیی نوێ گەلە بکات بۆ ولات.

"فویان" هەکان

ئەنجومەنی یاسادانان پاش هەلۆشانندنەوهی ئەنجومەنی دامەزرتنەرانی کهوتە کار؛ نوێنەرەکان تیکرا تازەبوون. گشتیان لایەنگری رژیمی پادشایەتی بوون؛ بەلام هەموویان بەرامبەر بەلویی شانزەهەم بەدگومان بوون. بری له نوێنەرەکان دەیانگوت ئەشی دەقی یاسای بنچینەیی بەکاربیت و پەیرهوی لێ بکریت و ئەو مافانە ی که یاسای ناوبراو بۆ «شا» ی رەچاو کردوو دەبێ بیاریزیت. ئەم دەستەپە له نوێنەرەکان، لای بالی راستی ئەنجومەن دادەنیشان و پێیان دەبیژرا «دەستور خاوەکان» یاخود «فویان». لویی شانزەهەم یەکه مین ئەنجومەنی شالیاری ولاتی له سەرەمی «دەستور» له م کۆمەلە هەلێژارد.

«ژیروندن» هەکان

له بەرامبەر «فویان» هەکان، ریکخراوهیهکی بچوکی کۆمارخواز هەبوو؛ مەرامیان ئەوه بوو که دەسلالت و مافەکانی «شا» دیاریکراو بیت و هەرۆک سەرەک کۆمارتیک بیت، بەلام سەرۆکایەتی هەمیشە له بنەمالە ی ئەو بیت، و ئەگەر له یاسای بنچینەیی لایدا، بتوانن لایبەرن.

جیگە ی ئەم کۆمەلە لای چەپی ئەنجومەن بوو و له سەرەتادا له تەک یانە ی «ژاکوین» هەکان یەک بوون؛ بەلام فەدی نەخایاند که ناکۆکی کهوتە نیو ئەم نوێنەرە. هەندیکیان شەرخاویون و دەیانویست له تەک ئوتتیش بکەونه جەنگ و بریکیان حەزبان له ئاشتی و ئاسایش دەکرد و ئاشتیخواز بوون. لەبەر ئەوه جیا بوونەوه و بوونە دوو دەستە. دەستە ی تازە ناوی خۆیان نا «ژیروندن»؛ بەناوی ویلا یەتی «ژیروند» چونکه سی کهس له ناودارەکانیان خەلکی ئەو ویلا یەتە بوون. «ئەژون سونە، گارە، ورینو».

له پیاوه ناودارەکانی ئەم دەستەپە «بریسو» بوو که نوێنەری خەلکی پاریس بوو و رۆژنامە نووسیکی زۆر لیتاتوو و زیرەک و ناودار بوو.

"ژاکوین" هەکان

یانە ی ژاکوینەکان یەکه مین یانە بوو که له سەرەمی ئەنجومەنی دامەزرتنەرانی دامەزرا. گشت نوێنەرە نیشتمانپەرۆرەکان لەم یانەپەدا کۆبوونەوه و ناویان لێ نا «ئەنجومەنی دۆستانی دەستور» و مەلەندی خۆیان له دیرتیک کۆنی ژاکوینەکان دانا.

رۆژی پاش هەلەاتن و گرتنی «شا» بری له ئەندامانی ژاکوین بەسەرۆکایەتی «بریسو» دەیانگوت که تەنیا هەلۆشانندنەوهی رژیمی پادشایەتی بەس نییە؛ بەلکو دەبێ لویی شانزەهەم بەتەواوەتی رووت بکریتەوه و هیچی بۆ نەمبێتی. هەندی له نوێنەرەکان ئەم پریارەیان فەرە توند و شۆرشگێرانه هاتە بەرچاو و له ئەنجومەن چوونە دەرۆه و کۆمەلەپەکی دیکەیان له دیری «فویان» پیکهینا.

دەگەل ئەوهی بری له نوێنەرە مام ناوەندییەکان چووبوونە دەرۆه، بەلام هیتشتا زۆریه ی زۆری ئەندامانی ژاکوین له تەک بوونی رژیمی پادشایەتی بوون.

له سەرەمی ئەنجومەنی یاسادانان، بەناوبانگترین بوێتی ئەم کۆمەلە «رویسپیر» بوو که لایەنگریکی سەرەختی هەلێژاردنی ئاراسته و گشتی بوو و دژی کۆمارخوازەکان بوو.

به لآم ههر ئەم توندېره وه سهرسهخته هاته سهر ئەو راستيييه كه ده بې رڙييمي پادشايه تي پووجهل بيتهوه، و له ناكامدا سهر كهوتن.

به لآم كۆمه لهي «ژيروندين» هكان ههر له سهر لايه نگريني خويان بو رڙييمي پادشايه تي مانه وه. له كاتي كردنه وه ي نهنجوومه ني ياسادانان كۆمه لهي «ژاكوين» دهسه لات و هيزيكي فره ي له ولاتا هه بوو. پارتی ژاكوين داموده زگاكه ي له ده زگاكاني دهوله تي فره نسه ريكويپكتتر و به هيزتر بوو و ئەم پارتە له هه موو شوپنكدا نوپنهر و ئەندام و ميژوو نووسي هه بوو.

پاش نه وه ي راپه رين و شوړشي رۆژي ده ي مانگي ئوت به ته واوه تي شيرازه ي ئيشوكاري دهوله تي فره نسه ي تيكويپك دا، ئەم پارتییيه تواني هيز و تواناي داموده زگاكاني خوي رابگريت و بووه به هيزترين هو و گوره ترين پالپشتي حكومه تي شوړش.

"كوردليه" كان

يانه ي «ژاكوين» هكان له سه ره تاوه و تا ماوه يه كي فره بوو بووه مه لبه ندي پياوه دهوله مه نده كان؛ به لآم يانه ي «كوردليه» ههر له سه ره تاوه مه لبه ندي ديوكرا ته كان و نه ته وه ييه كان بوو. گرنگترين هو ي دامه زراندي ئەم يانه يه نه وه بوو كه يه كي به ناوي «دانتون» بو پووجه لكر دنه وه ي نه و تازيار ييه ي كه له ناو خه لكدا هه بوو، ئەم كۆمه له ي پيكه وه نا و به ناوي يه كسان ييه وه داوي ده كرد كه هه لبرارد نيكي راسته وخو و له يه ك پله دا نه نجام بدریت. به ناو بانگترين و ناودار ترين ئەنداماني ئەم كۆمه له پاش دانتون بریتی بوون له:

- كامی دمولىن: رۆژنامه نووسىكى توندېره و پر توانا بوو.

- مارا: له پيشاندا پزىشك بوو؛ به لآم وازي له كار كه ي خوي هينابو خه ريكي رۆژنامه نووسين بوو. سروشتيكي درندانه و خوينرڙي هه بوو.

- لوژاندر: قه ساو بوو.

- سانتر: ئاوجو فروش بوو.

ئەم دووانه «لوژاندر، سان تر» له رۆژي راپه رينه كه ي خه لك ي پارس و داگير كردني قه لاي باستيل قاره مانيتييان نواند.

- هبرت: رۆژنامه نووسىكى توندېره و بوو.

- شومت: ئەميش ههر وه ك هبرت بوو.

پاش هه لاتني «شا»، كۆمه له ي «كوردليه» بوونه كۆمارخواز.

زۆريه ي زوري هيزه كانيان له پارس بوون و به دل و به گيان لايه نگرى ئوسولى شوړش بوون و سهر له پيتاو و گيان له سهر ده ست ئاماده بوون گياني خويان فيداي وه ديھيتاني نازادي بكن.

له راستييا ههر ئەم كۆمه له ي «كوردليه» بوون كه كلپه ي ئاوري شوړشيان به تين كرد و خه لكيان هان دا كه په لاماري «شا» و نهنجوومه ن بدين.

ناكۆكى نيوان شا و ميلله ت

له ويلايه ته كانى رۆژتاواي ولات وه ك «آئزو» و «وانده» له ناكامى نه نجامداني ياساي ريكخواه كانى پياوه ئايينييه كان، ناگرى شه ري ئاييني كلپه ي كرد و نازاوه نرايه وه. چه ندين تا قم و دهسته ي چه كدار له ديھاتييه كانى نه و ناچانه، به سه ره كايه تي نه و پياوه ئايينييه كانى كه دژي راپه رينى خه لك بوون پيكه ات و كه شيشه كانى - كه لايه نگرى ياساي ده ستورى بوون - له و ناچانه وه ده رخران، و به ره نگارى نه و سوپا ميللييه بوونه وه كه بو نه و ناچانه نيرد رابوون، و كه وتنه هه لا له ته كيانا.

له پارسدا شا و شازن به دزييه وه خه ريكي پيلان گيران بوون بو له ناوبردني شوړشي خه لك. له هه ندران، نه و فره نسييه خوين مژانه ي هه لھا تبوون و خه ريكي جموجول كردن بوون و پاشا و سولتانه كانى بيگانه يان هان ده دا كه هيرش بكنه سهر فره نسه و شوړشه كه ي له ناوبه رن.

شا و شازن به گيان و به مال خه ريكي پيلانگيران بوون دژي شوړش و ياريده ي كۆمه له توندېره وه كانيان ده دا دژي پارتە مام ناوه ندييه كان و پيتيان وابوو كه توندېره ي له ههر كاريكا ده بيته هو ي نه وه ي كه خه لك ي زور زوو وه رس بن و كاره كان و هه لسوكه وتيان ده بيته هو ي نه وه ي كه دووباره رڙييمي پادشايه تي بيته وه سهركار.

پاش نه وه ي «بى لى» وازي له سه ره كايه تي كه لانته ري پارس هاورد، شا و شازن دووكه س له شوړشگيره كانيان هه لبرارد بو سه ره كايه تي؛ يه كيكيان «پتبون» و نه وي ديكه يان «دانتون» بوو، و له واقبه تا به ده ستى خودى شا، دوزمنه سه رسه خته كانى رڙييمي پادشايه تي، سه ره كايه تي شارى پارسيان گرته ده ست.

یه‌کی له پیلانه‌کانی لویی شانزه‌ههم ئه‌وه‌بوو که بانگه‌وازی سولتانه‌کانی هاوسای کرد که سوپا بنیترنه سهر فهره‌نسه. هه‌له‌هاتوو‌کان و ئه‌وانه‌ی له پاریس مابوونه‌وه و لایه‌نگرتیتی ئه‌وانیان ده‌کرد، وایان بلاو ده‌کرده‌وه که به‌زوترین کات سولتانه‌کانی ئه‌وروپا، سوپا ده‌نیرن و هیترش ده‌که‌نه سهر فهره‌نسه. مه‌به‌ستیان ئه‌وه‌بوو که خه‌لک و شو‌رشگتیره‌کان بترستین و کۆلیان پتی‌بدن؛ به‌لام گشت ئه‌م کارانه‌یان ئاکامی پتچه‌وانه‌ی نیازه‌کانیان بوو. خه‌لکی رق و کینه‌یان زیتتر ده‌بوو و پتر له «شا» به‌دگومان ده‌بوون. په‌یوه‌ندی فهره‌نسه و ده‌وله‌تی ئوتریش به‌ئه‌ندازه‌یه‌ک خراپ بوو که ئیدی ده‌بوایه شه‌رپتک له‌نیوانیان هه‌لبگیرسایه.

پارتی «ژیروندن» ه‌کان و «ژاکوین» ه‌کان شا یان ناچارکرد ئه‌و شالیاران‌ه‌ی که سهر به‌«فویان» ه‌کانن و ئاشتیخوازن، له کار به‌رکه‌نار بکات «مارس ۱۷۹۳». ژه‌نه‌رال «دوموریه» که یه‌کی له دوژمنه‌کانی ده‌وله‌تی ئوتریش بوو، کرا به‌شالیاری ئیشوکاری هه‌نده‌ران.

شه‌ر ده‌ستی پتی‌کرد. هه‌ر له سهره‌تاوه شکاندنی سوپای فهره‌نسه وه به‌رچاو ده‌که‌وت. «ماری ئه‌نتوانت» ی‌شازن غیانه‌تی کردبوو؛ نه‌خشه‌ی جه‌نگی فهرمانده‌کانی فهره‌نسه‌ی به‌دزیبه‌وه گه‌یاندبووه ئوتریشیبه‌کان.

ئه‌م رووداوانه دل‌ی خه‌لکی فهره‌نسه‌ی ته‌زاند و زیتتر رقیبان له شا و شازن هه‌لسا و خۆیان ناماده‌کرد بۆ به‌رگری و شه‌رکردن.

ئه‌نجوومه‌ن هه‌رکه هه‌والی ئه‌وه‌ی بیست که به‌زوترین کات سوپای ده‌وله‌تی پروس ده‌گاته سنووری «لورن»، له رۆژی یانزه‌ی ژوئیه رایگه‌یاند که نیشتمان له مه‌ترسیدایه و ده‌ستووریدا که سوپایه‌ک له داخوایه‌کان پتک به‌یتیریت و چه‌که‌مه‌نی ناماده‌بکرتیت و هه‌موو سوپای میلیتی ناماده‌ی کاربیت.

له رۆژی بیستی ژوئن لیژنه‌یه‌کی شو‌رشگتیره‌انه‌ی نه‌یتی که پتک هاتبوو له سه‌رۆکه‌کانی شاره‌وانی و «پتیون» ی‌سه‌رۆکی که لانته‌ری پاریس و «دانتون» و که‌سانی دیکه، خه‌ریکی گه‌لاله‌کردنی به‌نامه‌یه‌ک بوون بۆ رووخاندنی رژیمی پادشایه‌تی. خه‌لکی ویلایه‌ته‌کان به‌ره‌و پاریس که‌وته‌ن ری. لیژنه‌ی شو‌رشگتیری ئه‌م خه‌باتگتیره‌انه‌ی له پاریس پاگرت. به‌م پتیبه یاریده‌ده‌ر و هاوکاری چه‌کدار بۆ خه‌لکی پاریس پتک هات و شو‌رش په‌ره‌ی سه‌ند و بوو به‌شو‌رشی گشت میلیله‌تی فهره‌نسه. له‌م خه‌باتگتیره‌انه‌ی ویلایه‌ته‌کان

پینج سه‌د که‌سیان خه‌لکی شاری «مارسی» بوون. ئه‌مانه کاتیک که هاتنه ناو شاری پاریس، سه‌روودیکی جه‌نگییان ده‌خوینده‌وه که یه‌کی له ئه‌فسه‌ره‌کانی له‌شکه‌ری «روژه دونیل» له شاری ئیستراسبۆرگ داینا‌بوو. ئه‌م سه‌رووده له‌ناو خه‌لکا ره‌ونه‌قی په‌یدا‌کرد و له هه‌موو شه‌ره‌کانیانا ده‌خوینرایه‌وه و له ئاکاما ناویان نا سه‌روودی نه‌ته‌وه‌یی یاخود «مارسین».

پاش چوارده‌ی ژوئیه کۆمار خوازه‌کان مه‌رام و ئاواتی خۆیان ئاشکرا کرد و داوای لابردنی «شا» یان ده‌کرد و ئه‌م پیتشنیاره‌یان به‌هۆی «پتیون» ی‌سه‌ره‌ک شاره‌وانی پاریس گه‌یاند هه‌نجومه‌ن. ئه‌نجومه‌ن له وه‌راما داوای لی‌کردن که ماوه‌یان بدن کیشه‌که زیتتر باس بکرتیت؛ چونکه زۆریه‌ی زۆری ئه‌ندامانی ئه‌نجومه‌ن له لایه‌نگرانی رژیمی پادشایه‌تی ده‌ستووری بوون.

کۆمارخوازه‌کان دوا‌جار ناچاربوون په‌نا به‌رنه به‌ر به‌کاره‌ینانی هیت. له شه‌وی پینج شه‌مو و نۆی مانگ تا رۆژی هه‌ینی ده‌ی مانگی ئوت، باره‌گای شا و ده‌وروبه‌ری کاخی «تویلری» یان سه‌نگه‌ربه‌ندی کرد.

شه‌و تا به‌یان شو‌رشگتیره‌کان خه‌ریکی هه‌لبژاردنی نوینه‌رانی راسته‌قینه‌ی خۆیان بوون و له کاتژمیتری پینجی سه‌ر له به‌یانی چوونه ناو شاره‌وانی و به‌رپه‌به‌رایه‌تی کۆنیان هه‌له‌شاندوه و سه‌رۆکیکی شاره‌وانی شو‌رشگتیر له نوینه‌ره تازه‌کانیان خسته جیگه‌ی. شاره‌وانی شو‌رش، له راستیبا به‌ده‌وله‌تیکی کاتی ده‌ژمیتر که هانده‌ری راسته‌قینه‌ی «دانتون» بوو.

سوپای شو‌رش، پتک هاتبوو له خه‌باتگتیره‌کانی «مارسی» و داخوایه‌رانی ویلایه‌ته‌کان و کرێکاره‌کانی هه‌ندی له گه‌ره‌که‌کانی پاریس. ئه‌م سوپا و هیتزه به‌ره به‌ره له هه‌موو ریتگه‌کانه‌وه به‌ره‌و کاخی تویلری که‌وته‌ن ری و کاخه‌که‌یان ئابلقه‌ دا و خه‌لکی گه‌ره‌که‌کانی رۆژئاوای پارسیس به‌ره‌به‌ره‌هاتن و له ته‌ک ئه‌ماندا بوونه یه‌ک. شه‌ر و هه‌را له‌نیو کاخی تویلری ده‌ستی پتکرد و له ئاکاما شو‌رشگتیره‌کان کاخه‌که‌یان گرت و چوونه ژووره‌وه. خه‌لکیکی فره له شو‌رشگتیره‌کان و گاردی سوپسی شا، کوزران و بریندارکران.

کاخی شا تالان کرا. به‌لام هه‌رکه‌سپک شتیکی بدزیبایه، ده‌گیراو ده‌سته‌جی هه‌ر له‌و‌پرا ئیعدام ده‌کرا.

له کارفستنی شا

ئه نجوومه ن هه رکه هه وائی سه رکه و تنی خه لکیان پی گه یشته، بلاویان کرده وه که ئیشوکاری ئه مان ئیدی ته و او بووه و گو تیان له مه ولا به دواوه میللهت خوئی فه رمانه وایه و هه موو خه لکی فه رنه سه چون یه ک و یه کسانن و هیچ جو ره تازیاریه ک بو که س نه ماگه، و پیویسته له سه رشانی هه موو هاوولا تیبه کی فه رنه سه یی که له نیتو خو یاندا، بی جیاوازی ئه نجوومه نیک به ناوی «کنوانسیون» پیک بیتن.

له پاشان ئه نجوومه ن بریاری ده رکردن و لایردنی «شا» یان بلاو کرده وه و بریادرا تا چاره نووسی بنه ماله ی «شا» دیاری ده کړی، ده بی له کاخی لوگزامبورگ له ژیر چاودیریا بن. هه ر له م کاتانه دا ئه نجوومه ن لیژنه یه کی کاتی پیک هینا بو به ریتو بردنی ئیشوکار و ولاتنداری. ئه م لیژنه یه له شش شالیار پیک هاتبوو به ناوبانگترین نوینه ری ئه م لیژنه یه «دانتون» بوو که بوو به شالیاری داد.

هکوومه تی شاره وانی

له رۆژی ده یئوته وه تا ئه و کاته ی ئه نجوومه نی کنوانسیون یه که مین کو بوونه وه ی گپرا، مانگ و نیویک درتیه ی خایاند و له م ماوه یه دا له فه رنه سه ته نیا هکوومه تی شاره وانی شوپش و پارتی ژاکوبن فه رمانه وایییان ده کرد. شاره وانی شوپش له شاری پاریسا فه رمانه واییی ده کرد، و به سه ر ئه نجوومه نا زال بوو و ژاکوبنه کانیش به هوئی لیژنه کانی خو یانه وه ئیشوکاری ویلایه ته کانیا ن ده گپرا.

له پاش ده ی ئوته وه خه لکی پاریس بو جاریکی دیکه سه رکر دایه تی شوپشیا ن وه ئه ستو گرت و له سه رده می دامه زاندنی ئه نجوومه نی کنوانسیونیش، هه ر خو یان سه رکر ده و فه رمانه وای بوون و تا ۲۷ ی ژوئیه ۱۷۹۴ «۹ ی ترمیدر» شاره وانی پاریس به یه کییک له گه وره ترین هیژه کانی ولات ده ژمیردا.

گوشت و گوشتاره گشتیه کی سه پته مبه ر

له کاتی تالانکردنی که لوپه لی کاخی توپلری، چه ندین به لگه که وته ده ست خه لک که ده یسه لماند شا هه موو مانگییک پولتیکی فره ی ده نارد بو ئه و که سانه ی له ولات هه لها تبوون؛ بو ئه وه ی بیده ن به خه رجی سوپا که یان. ئیدی خه لکی به ئه ندازه یه ک له شا دل ره ش بوون که داوی ئه وه یان ده کرد گشت ده سوپتوهند و نزیکه کانی شا و باره گاه ی سزا

بدرین. له و سه رده مه دا شاره وانی دهستی به سه ر هیژی قه زاییشدا راکی شابوو. فه رمانی پشکینی مال و شوپنی هه موو گومان لیکراوه کان و په لبه ست کردنیا ن و قسه لی کیشانه وه یانی ده رکرد. زیندانه کان پر بوون له گومان لیکراوان. له لایه کی دیکه وه ده نگ و باسی ترسناک و دلته زین له سنووره کان و گو ره پانی شه ره وه ده هات. هه رکه هه وائی گه مارو کردنی قه لای «وردن» گه یشته، خه لکی به ته واره تی شله ژان چونکه گرتنی ئه و قه لایه به مانای گرتنی شاری پاریس بوو. هه ر له م کاته دا «مارا» - خو شه ویستی خه لک - و چه ند که سیکی دیکه له سه رۆکه کانی شاره وانیه کانی ویلایه ته کان - که ئه ندای کۆمیتته ی هیمنایه تی گشتی بوون - هاتنه پیشه وه. ئه م چه ند که سه ماوه یه ک بوو چاوه ریتی مه و دایه ک بوون بتوانن گشت ئه و شا په رستانه ی له زیندانا ن تیکرا بکوژن و یه کی له ئه نجوومه نه کانی پاریس، بریاری دا که «ده بی هه رچی زووتر گشت پیوا خراپان و ئه وانه ی له ته ک بیگانه دا هاوده س بوون زور به په له دادگایی بکرتن و به سزای کارو کرداری چه په لی خو یان بگه ن».

خولاسه، له ماوه ی چوار رۆژاندا به ده ستووری مارا و کۆمیتته ی هیمنایه تی گشتی، ده سته یه ک جه لاد که له دووسه د وستی سه د که سیکی پیک هاتبوون، چونه ناو زیندان و کارتیکیان به زیندانییه کان کرد با به ده واری شری نه کردگه و ته فروتونا یان کردن.

ئه نجوومه ن له سییه مین رۆژی ئه م کاره ساته شپه زه بوون و ره خه یان له م شپه ی کار و پاشا گه ردانیسه گرت؛ به لام هیز و توانا و ده سه لاتتیکی وایان نه بوو که بتوانن ئه م کاره ساته رابگرن و گوشت و گوشتاره بوه ستین. ئه م کاره ناشایسته ئه وه نده ی خایاند که ئه نجوومه ن ئیدی به ته واره تی چۆل بوو بوو. خوینریتی مانگی سه پته مبه ر ئاکامیتی رامیاری گرینگی به جی هیشت و ئه ویش ئه وه بوو که هه ر دوو پارتی ژیروندن و ژاکوبن له یه کتر جیا بوونه وه.

ژیره ندنه کان دژی ئه م گوشت و گوشتاره راویستان به تاییه تی کاتییک که «روبسپیر» چه ند که سیکی له ئه ندامانی ژیروندنه کان له به رده م شاره وانییا تاوانبار کرد به وه ی که له ته ک بیگانه و دوژمنا هاریکارییان کردووه. له وانه «بریسو» و «رولاند» یشیا ن تیا بوو.

ژیره ندنه کان داوی سزادانی مایه ی فه ساد و به دبه ختی و ئه م هه موو گیتچه لانه یان واته مارا کرد.

پانزه رۆژ دوا ی ئه م روودا وانه، ئه نجوومه نی یاسادانا ن هه لوه شایه وه و ئیشوکاربا ن سپارده ده ست ئه نجوومه نی کنوانسیون.

هەر لەم کاتانەدا سوپای «دوموریە» و «کلرمان» توانییان سوپای پروسییەکان لە نیزیکی «والمی» رابگرن و فەرەنسه قوتار بکەن.

ئەنجومەنی کنوانسیون

ئەنجومەنی کنوانسیون سێ سالانی خایاند « ۲۱ سەپتەمبەر ۱۷۹۲ تاوەکو ۲۶ ئۆکتۆبەری ۱۷۹۵ ». مەبەستی سەرەکی پێکھێنانی ئەم ئەنجومەنە ئەوەبوو کە یاسایەکی بنچینەیی نوێ بۆ ولات دابنیت.

بەگوێرەی دەستووری ئەم ئەنجومەنە رژیمی پاشایەتی ھەلۆشایەو « ۲۱ ی سەپتەمبەری ۱۷۹۲ » و رژیمی کۆماری جێگەی گرتەو و لویی شانزەھەم حوکمی لە سێدارە دەرجوو « ئانویە ۱۷۹۳ » و یاسای بنچینەیی ۱۷۹۲ - کە بە یاسای سالی بەکەم دەژمیرێ - دانرا « ژوئیە ۱۷۹۲ ».

لە کارە گرینگەکانی ئەم ئەنجومەنە: بەرەنگاریکردنی سوپای دوژمن و شەر لە تەک سوپای ھەموو دەولەتە ئەوروپییەکان بوو و داوینکردنی حکومەتێکی شۆرشیگێرانه کە کۆمیتەیی رزگاری خەلک بنچینە و کۆلەکەیی راگرتنی بوو. بەرگریکردنی رژیمی کۆماری لەو یاخیبوون و گێرمە و کێشەیی ناوخبییەیی ولات؛ ئەمانە بەکارە گرینگەکانی ئەنجومەن دەژمیریت.

کنوانسیون ناچاربوو بۆ بنبرکردنی ھۆی خراپکاریەکانی ناوخبویی و ئاراستەکردنی ھێز و توانای سەربازی بۆ بەرەنگاریبوون لەتەک دوژمنانی داگیرکەر، پەنا بەریتە بەر کوشن و لە سێدارەدان «سەپتەمبەری ۱۷۹۳» و ئەم شتیوھی کارە نیزیکی دە مانگیکی خایاند.

پاش کوشتنی روبسپیر « ۱۷ ی ژوئیە - ۹ ی ترمیدر ۱۷۹۴ » بەرە بەرە ئەنجومەن شتیوھی پەفتار و کاری خۆی گۆری و یاسایەکی بنچینەیی نوێی دیکەیی دانا کە بە یاسای سالی سیتیەم ناوی دەرکرد « ۱۷ ی ئوتی ۱۷۹۵ » و ئیدی ئەنجومەنیش بەتال بۆو و «دیرکتوار» یاخود لیژنەیی بەریتوہبەرایەتی جێگەیی گرتەو.

لە سەردەمی ئەنجومەنی کنوانسیون و بەھۆی ناکۆکی نیوان پارتە سیاسییەکان زۆر رووداوی دلتەزین رووی دا وەک شەری «مونتانیارەکان» و «ژیروەندەکان» کە بوو ھۆی لەناوچوونی ژیروہندەکان « ۳ ی ژوئن ۱۷۹۳ ».

بەلام لەناو کۆمەلەیی «مونتانیار» خۆشیدا دووبەرەکی کەوتەو و بوونە دوو دەستە؛ دەستەیی «ھیرت» و دەستەیی «دانتون».

روبسپیر لە پاشانا ھەریەک لەم دوو دەستەییەکی بەدوای یەکا لەناوبرد و بۆ ماوہیک تەنیا بال ئیشوکاری دەبرد بەریتوہ، تا لە ۲۷ ی ژوئیە ئەویشیان کوشن.

ئەنجومەنی کنوانسیون پێک ھاتبوو لە ۷۴۹ ئەندام. ژیروہندەکان ۱۶۰ نوینەریان ھەبوو و بەتەواوەتی لە پارتی ژاکوین جیابوونەو و لەلای راستی ئەنجومەنا دادەنیشان. لەلای چەپەو ژاکوینەکان و کوردلیەکان کە ۳۰۰ نوینەریان بوو دادەنیشان. بەسەرچەمی ئەم دوو دەستەییەیان دەگوت «مونتانیار».

لەنیوہ راستی ئەم دوو دەستەییە «چەپ و راست» چوار سەد نوینەر ھەبوون کە خواوەنی بیروباوەرپێکی رارا و ھەمیشە گۆراو بوون و لەتەک زۆرەدا بوون؛ ئەو سەردەمە خەلکی پێیان دەگوتن پارتی «زەلکاو یاخود مارە».

بەیاننامەیی مافی مرؤف

ئەنجومەنی دامەزرتنەرانی فەرەنسه لە سالی ۱۷۸۹ لە کۆبوونەوہییەکی خۆیا، بەناوی میللەتەوہ تیکرا و یەک دەنگ بریاریان لەسەر کۆمەلە بنچینە دا، کە وەکو کۆلەکە و ئوسوولی زۆرەیی ریکخراو و کۆمەلە سیاسییە مرؤفایەتیییەکانی جیھان پەسەندکراو. ئەم بەیاننامەیی پێک ھاتوو لە حەقەدە بنچینە کە گرنگترین خالەکانی بریتین لە:

- ھەموو ھاوڵاتیییەکی لە رووی رامیاری و کۆمەلایەتیییەوہ یەکسانن.
- پێزگرتن لە خواوەناپەتی تاکێ.
- باوەر بەھیزی لە بن نەھاتووی گەل.
- ھەموو ھاوڵاتیییەکی دەبێ لە کارکردنا بەیەک چا و تەماشابکرین.
- پەیرەوی کردن لە یاسا.
- پێزگرتن و ئازادی ھەموو بیروباوەرپێک.
- ئازادی بلاوکردنەوہی رۆژنامە و وتارنووسین و ئاخافتن.
- داہەشکردنی مالیات بەشتیوہییەکی یەکسانی.

زیندانی باستیل

قه‌لایه‌ک بوو له شاری پاریس. له ده‌روازه‌ی سن نانتوان، له سه‌رده‌می شارلئی پینجه‌م له سالی ۱۳۷۰ی زاینیدا ده‌ست کرا به‌دروستکردنی و له سالی ۱۳۸۲ی زاینی ته‌واو بوو. له سه‌ره‌تا قه‌لا و قشله‌ی سه‌ریازی بوو، پاش ماوه‌یه‌ک کرا به‌زیندانی میری، فره له پیاوه هه‌لکه‌وتوو به‌ناوبانگه‌کانی فره‌نسه خراوه‌ته ناو وه‌ک ژاک دارمانیاک دوک نورلیان، فولتر، برنارد پالیسی... زیندانی باستیل بوو به‌نمونه‌ی توانا و هیزی ده‌سه‌لاتی دیکتاتوریه‌تی پاشایه‌تی. له رۆژی چوارده‌ی گه‌لاویژ «ژوئیه»ی سالی ۱۷۸۹ خه‌لکی شاری پاریس راپه‌رین و ئەم زیندانه ترسناکه‌یان گرت و خاپووریان کرد.

پاله رویال: رویال پالاس

ساختمانی‌که له شاری پاریس. له سالی ۱۶۲۹د له لایهن «لومرسیه» بو «ریشلیو» دروستکراوه. له سالی ۱۶۳۶د ده‌ولت ده‌ستی به‌سه‌ر ئەم ساختمانه داگرت و ئاوه‌دان و گه‌وره‌تری کرد، ماوه‌یه‌کی زۆر بووه کاخی شازاده‌کانی نورلیان.

تویتری

یه‌کن له کاخه‌کانی بنه‌ماله‌ی پاشایه‌تی بوو له شاری پاریس. له سالی ۱۵۶۴ی زاینی دروست کرا. بو ماوه‌یه‌کی زۆر باره‌گای پاشاکانی فره‌نسه بوو.

لوبی چوارده‌هه‌م ئەوی به‌جی هیشته و له ورسای جینشین بوو. له کۆمونی ۱۸۷۱ ئاگر به‌ریوه به‌شیک. له پاشان به‌گویره‌ی یاسای ئەنجومه‌نی فره‌نسه رووخینرا و خاپوورکرا.

رۆژی جه‌زنی خودای مه‌زن

روبسپیر له وتاریکی گرینگدا داوا له هه‌موو کۆمارخوازه‌کان ده‌کات که باوه‌ر به‌داهینه‌ری هه‌میشه زیندوو بنین و بوونی خودای مه‌زن به‌ریتناس و ته‌نیا فره‌مانه‌ری‌وای گشت جیهان بزائن. مه‌به‌ستی له‌م قسانه ئەوه‌بوو که باوه‌ری راستی پاک بکریته‌وه له کوفر و ئەفسانه... ئاینیکی فره‌ پاک و بی‌گه‌رد که مه‌زنتر بیت له مه‌سیحیه‌تی ناسایی که بو‌ته په‌رستنی په‌یکه‌ر و خاچ و ئەو بو‌شایییه‌ش پر بکاته‌وه که ماتریالیزمه‌کان به‌به‌رپه‌چ دانوه‌ی بوونی خوا، هیناویانه‌ته‌ ئارام واته ئاینیکی خوا په‌رستنی زانیارانه و ماقول و ئەمه هه‌میشه یه‌کن له بنچینه مه‌عنویه‌کانی روبسپیر بووه له ژبانیا.

ئاخافتنه‌که‌ی روبسپیر له لایهن ئەندامانی ئەنجومه‌ن زۆر به‌په‌رۆشه‌وه وهرده‌گیریت و

چه‌پله‌ی بو‌ لی ده‌ده‌ن و هه‌موو پیکه‌وه یه‌کده‌نگ ئەو پیشنیاره‌ی روبسپیر قه‌بوول ده‌که‌ن که رۆژتیک به‌ناوی بوونی خودای مه‌زنا بکریته به‌جین.

رۆژی ره‌شی جه‌زنی لیون:

به‌گویره‌ی فره‌مانتیک که فوشه‌و کولودربوا ده‌ریان کرد، رووداویتی دلته‌زین له شاری «لیون» هاته ئارا که له‌وانه‌یه پیستر و ناشیرینتر له‌وه له هه‌موو رۆژانی شو‌رسی فره‌نسه رووی نه‌دایته. ئەم مه‌سخه‌ریه به‌شیه‌ی پرسه‌یه‌کی گشتی بوو. پرسه‌که له رواله‌تا به‌به‌هانیه «شالیه» شه‌هیدی رینگه‌ی نازادی گیترا، به‌لام له راستیدا جوولانه‌وه‌یه‌کی دژ به‌ئاین و مه‌زه‌ه‌ب بوو.

کاتژمیری ۸ی سه‌ر له به‌یانی گشت کلیساکانی شار تالان کران و هه‌موو نیشانه ئاینیه‌کانیان لابرد. چوار میخه‌کانیان له میحراب هه‌لکه‌ند و جلو به‌رگه به‌که‌لکه‌کانی پیاوه ئاینیه‌کانیان کۆکرده‌وه. ئەوجا ده‌سته‌یه‌کی گه‌وره‌ی خو پیشاندهره‌کان به‌ناو شارا گه‌ران و گه‌بشته گۆره‌پانی ترو «Tereaux»؛ په‌یکه‌ریکی دروستکراوی «شالیه» یان هه‌لگرتبوو. خه‌لکه‌که هه‌موو ئەو شتانه‌ی که له کلیساکانه‌وه تالان کرابوو گرتبوویانه ده‌ستیان به‌سه‌ماو چۆپی کردن له پیش خو پیشاندهره‌کانه‌وه ده‌رۆشیتن. که‌ریکیان به‌داوی خۆیان راده‌کیتشا که کلای ئەسقه‌فیان خستبووه سه‌ر گویتچکه‌کانی و کتیبیکی ئینجیل و چوار میخه‌یه‌کیان به‌کلکیه‌وه هه‌لواسبوو. به‌م جۆره له رۆژی رووناکا بو ئەوه‌ی دلی چه‌قوکیش و شه‌لاتیه‌کان خو‌ش بکه‌ن، کتیبی پیروزی ئینجیلیان به‌سه‌ر کلکی که‌ره‌وه ده‌سه‌کانه‌وه و که‌ریان به‌نیو قوراوا راده‌کیتشا.

له‌ناو گۆره‌پانه گه‌وره‌که‌ی شاردا «میحراب» یکیان ئاماده‌کردبوو که به‌گول و گیا و چیمه‌ن رازابوووه په‌یکه‌ری شالیه‌یان له ویترا دانا، کولودربوا و فوشه هه‌ریه‌که و تاریکیان خوینده‌وه. له پاشان ئاگریکی به‌تینیان کرده‌وه و کتیبی ئینجیله‌که‌یان له کلکی که‌ره‌که کرده‌وه و خستیانه نیو کلپه‌ی ئاگره‌که؛ هه‌روه‌ها گشت جلو به‌رگی ئاینی که‌شیشه‌کان و کتیبه‌کانی دوعا و په‌یکه‌ره‌کانی پیاوه ئاینیه‌ گه‌وره‌کانیان فری دایه ناو ئاگره‌که و ته‌پو دووکه‌لی به‌ئاسمانا چوو. ئەمجار بو پاداشدانه‌وه‌ی که‌ره‌که که له‌م جیته‌ پر له کوفره هاوبه‌شی کردبوو، له‌ناو کاسه پیروزه‌که‌ی کلیسا ئاویان ده‌رخوارد دا. دواجار فوشه و هاوکاره‌کانی په‌یکه‌ره‌که‌ی شالیه‌یان به‌رز کرده‌وه و بردیانه کلیسا و خستیانه سه‌ر جیگه‌ی په‌یکه‌ری عیسا مه‌سیح که په‌یکه‌ره‌که‌یان ورد و خاش کردبوو.

پهراویزهکان

- ۳۶- کاپیتولیم: یا کاپیتولیموم. بچووکترین گرده لهو ههوت گردهی له رۆژئاوای رۆم دایه و رۆمییه کۆنهکان پهز ژوپیتریان لهسه دروست کردبوو.
- ۳۷- لاتاریین: جیگهپهکه له خوارووی رۆژئاوای کاپیتولیم که ههندی له مهحکومهکانیان لهوی دهناشت.
- ۳۸- حزقیال: ناوی یهکێ له پهيامبهرهکانی بنی ئیسرائیله، ههروهها ناوی کتیبهکهشیهتی که بهشیکێ دهبارهی رووخاندنی شاری «ئورشهليم ۵۸۶ پ. ن.» ه.
- ۱۹- Veni Creator: سروودیکه بهشانازی اسپیری - سن دهخوینرتتهوه. حاکی ئیسپانیا له سهدهکانی ناوهراست، کهسیک بوو که ههلسا پشکنینی بیروباوهر له ئیسپانیا (۱۴۳۰ - ۱۴۹۸)، ژمارهی ئهوه کهسانه له سهردهمی ئهودا له سیداره دراو به ۸۸۰۰ کهس دادهنرتت.
- ۳۱- کاپه: ناویکه که له پاش شۆرشێ ۱۰ی ئوت بهشیوهیهکی پهسمی بهلویی شانزهههه دهبیژرا.
- ۳۲- زهبروزهنگ: پرشت له هوکمرکن.
- ۳۳- پیستراتوس: زۆرداری بهناوبانگی شاری (ئاتن) که بههزی یاسا و ههلسوکهوته مام ناوهندیهکانییهوه خهلکی بۆ لای خۆی رادهکیشا.
- ۳۴- هارمودیوس: ئهوه کهسهیه که بههاریکاری له تهک ساریستوزیتون و هیپارخوس توانی زۆرداری «آتن» بکوژیت.
- ۳۵- وانتوز: شهشهمین مانگه له رۆژژمیری کۆماری فهرنسه.
- ۳۶- پولوکس و کاستور: دوو پالهبانی لهفهدوانه له داستانهکانی یونانی و رۆمانی کۆن. کاستور له بهخیکردنی ئهسپ و پولوکس بهشهیه بۆکس ناوبانگیان دهکردبوو. باوکیان ژئوس بوو و دایکیان لدا.
- ۳۷- تیرۆژ: تیشکی خۆر.
- ۳۸- یهکیکه له وته پهسمیهکانی رۆسپیر
- ۳۹- یهکیکه له وته پهسمیهکانی رۆسپیر
- ۴۰- کانزا: ههرجی له کاراک پهیدا دهی، معدنی
- ۴۱- ئاو پهپین: دژاو، زهوییهکی ئاوداشتنی دژوار بی
- ۴۲- ههلهوه: چه نه باز
- ۴۳- له دوانزدهمین تا چهفدهمین تابلۆ، ههمووی یهک شوین پیشان دهات که له ماوهی ۱۳ سهعات- له کاتژمیری ۹ی شهو تا ۱۰ی سههرلهبهبانی رۆژی دوایی رواداوهکان روو دهدهن.
- ۴۴- گرنگترین دهستهکان بریتین له:
- أ: دهستهی بیو، کولو، رنو، کاربه و چهند کهسیکی دیکه.
- ب: دهستهی تالین، بارا، بوردون، لکوانتر، فرهرون و کهسانی دیکه.

- ۱- ترۆپک: بلندترین شوین
- ۲- زهردهپه: تیشکی نزیك رۆژئاوایبون
- ۳- ماتادور: ئهوه کهسهیه که له مهیدانا لهبهر چاوی خهلک شهپ له تهک «گا» دهکا.
- ۴- برژیوی: مایه ی ژبان، ئارد و دانهویله و ئازوخه ی مآ.
- ۵- داژدار: لایهنگر
- ۶- مالگر: محتر
- ۷- توروش: زات، جورئهت
- ۸- دژهکار: واکنش، رد فعل
- ۹- تازیاری: ئیمتیاز
- ۱۰- پولیفم: یا پولوفموس: کوری پوسپرون، یهکیک له خوینرتترین سیکلویهکانه که خهلکی دهبرده ناو ئهشکهوته کهیهوهو دهیکوشتن و دهیخواردن. ئولیس له حالتهی مهستیدا چاوی کوپیر کرد.
- ۱۱- یهركهن: چارۆگه ی کهشتی.
- ۱۲- یههودا اسخربوطی: یهکێ بوو له دوانزه هاوړپیکانی ههزرتی مهسیح که جیگه ی ئهوی پيشانی رۆمانییهکان دا.
- ۱۳- لهغه: ریگه بهژیر زهویدا، نقب، تونل
- ۱۴- پازگر: پاسگر، پاسدار، کیشکچی.
- ۱۵- شارلوت کوردای: ئافهتییکی نووسهر بوو. «مارا» ئهندامی کنوانسیونی له گهراوا کوشت و له ۱۷ی ژوئیه ۱۷۹۳ ئیعدام کرا.
- ۱۶- خواست و خستنهروو: عرضهوتقاضا
- ۱۷- خاچ: صلیب
- ۱۸- پری و پهسم: مراسیم
- ۱۹- دژوار: سهخت، چهتون، زهحمهت
- ۲۰- ئهزمون: تجربه
- ۳۱- ئهنتوان: ؟ ۴۴
- ۳۲- ئهکتاو: ؟
- ۳۳- ئوگوست: ؟
- ۳۴- ئهنجومهنی پیاو ماقولان: مجلس سنا
- ۳۵- کالیپو: خواوهندی دهربایه له ئهفسانهکانی یونانی کۆن.

- پ: دهستەى شاپەرسته‌كان
- ت: بابۆن به‌ته‌نیايه و موشه پێنمايه‌تى
- ج: سېخوڤ و پۆلسه‌كان، مژان، كولنو و كه‌سانى‌كى ديكه‌ش.
- ٤٥- به‌رزه‌كى و تار خويندنه‌وه: شوپنى و تار خويندنه‌وه.
- ٤٦- دهسته‌به‌رى: زامن، ضامن
- ٤٧- بابادوشن: ئه‌ب
- ٤٨- گراكوس: قازى و دهم پاراوى به‌ناوبانگى رۆمى كۆن بوو كه تينده‌كۆشا زه‌وى زه‌مىنداره گه‌وره‌كان و ئه‌شرافه‌كانى ئه‌و سه‌رده‌مه زه‌وت بكات و دابه‌شى بكا به‌سه‌ر هه‌زار و بچ ده‌رامه‌ته‌كان.
- ٤٩- به‌كېكه له نووسينه به‌ناوبانگه‌كانى شه‌كسپېرى ئىنگليزى.
- ٥٠- ئه‌م پېش په‌رده‌يه ئىختيارىيه له‌سه‌ر په‌رده‌كه ديكۆزى سه‌ر جاده‌به‌كه، كه له‌لای راستىيه‌وه تابلۆى باره‌گای ژاكوبه‌كان ده‌بىرنه‌ت. ده‌كرى په‌رده‌به‌كه سېى ساده‌ش بېت.
- ٥١- قروسكه:؟ ص ٤٤٦
- ٥٢- كارنو له‌گه‌ل قسه‌كردن و بۆله‌بۆل كردنا، هه‌روه‌ك ئه‌وانى ديكه خه‌رىكى كاركردنه، كاغه‌ز هه‌لده‌داته‌وه، نامه ده‌خوێنێته‌وه و ئىمزاىان ده‌كات. سكره‌تېره‌كان ناوبه‌ناو دینه ژووره‌وه، په‌يام و نامه دیتن و ده‌بن.
- ٥٣- ئه‌رىحا: شارى‌كى كۆنى فه‌له‌ستينه كه يوشع توانى داگىرى بكات، و به‌م شىوه‌يه توانى ده‌روازه‌كانى سه‌رزه‌مىنى مه‌وعود به‌رووى جوله‌كه‌كان را بكاته‌وه. ئه‌م شاره له پاشاندا كه‌وته ژيڤر ده‌ستى بابلييه‌كان.
- ٥٤- دهم پاراو: قسه‌زان، وته پاراو
- ٥٥- باهۆدار: زه‌لام و به‌هيز و تاقت
- ٥٦- خه‌زۆك: ئه‌و جانه‌وه‌رانه‌ن كه له‌سه‌ر زگ ده‌خزين.
- ٥٧- ليكورگ: راميارو و تارىيى به‌ناوبانگى آتن كه هاوكار له ته‌ك آموستندا له سى چه‌رخ پېش زاييندا بارودۆخى ئابوورى آتنى رېكوييټ كرد.
- ٥٨- سولون: ياسازانى به‌ناوبانگى آتن كه چاره‌سه‌ركردنى پېتوستيان خستبووه سه‌رشانى ٦٤٠-٥٥٨ پ.ز.
- ٥٩- بچ كه‌مايه‌سى: بچ كه‌موكۆرى و ناته‌واوى.
- ٦٠- كورته‌به‌ك له وتاره ميژووبىيه‌كانى سن ژوست .
- ٦١- تارىياى: له رۆژگارانى رۆمه‌كانا ئه‌و كه‌سانه‌ى كه حوكمى مه‌رگيان ده‌بوو له‌سه‌ر ئه‌و تاشه به‌رده‌وه تلۆريان ده‌كردنه خواره‌وه، ئه‌م به‌رده به‌ناوى ئافره‌تېكه‌وه ناونرايوو كه خيانه‌تى له ميلله‌تى خۆى كرد و له برىتى بازنېكى ژيڤر، يه‌كئ له ده‌روازه‌كانى شارى رۆمى به‌رووى سايبينه‌كانه‌وه كرده‌وه و
- كه له ئاكاما ئه‌وانيش سزاي كرداريان خسته نيو مشتىيه‌وه و كوشتيان.
- ٦٢- تالين له‌گه‌ل سه‌ركه‌وتنا به‌سه‌ر په‌له‌كانى لای چه‌پى شوپنى و تار خويندنه‌وه، ده‌ست ده‌كا به‌قسه‌كردن.
- ٦٣- ته‌كوز: رېكوييټ و له‌بار و بچ كه‌مايه‌تى
- ٦٤- ئاماژه: ئىشاره‌ت
- ٦٥- كاتيلينا: پيلانگيڤرى به‌ناوبانگى رۆمى له سه‌رده‌مى دووه‌مى پ. ز
- ٦٦- كرمويل: راميارى به‌ناوبانگى ئىنگليزى كه توانى شوپنى ئىيرلنده تىك بشكىنى ٥٩٩-١٦٥٨ زايىنى.
- ٦٧- كاليگولا: ياخود كايوس، ئىمپراتۆرى رۆم (٣٧-٤١ زايىنى) كه له سه‌ره‌تاوه ره‌وش و سياسه‌تى ئازادى خوازانى گرته به‌ر به‌لام له پي بوو به‌زۆردارىكى سته‌مكار.
- ٦٨- تاركن: پېنجه‌مىن شای ئه‌فسانه‌يى رۆمى كۆن.
- ٦٩- تىبر: ياخود تىبروس، دووه‌مىن ئىمپراتۆرى رۆمى كۆن (١٤-٣٧ ز) زۆر چالاك و له هه‌مان كاتدا خويترېژ بوو.
- ٧٠- هليوگابالوس: ياخود الاگابالوس، ئىمپراتۆرى رۆمى كۆن (٢١٨-٢٢٢ زايىنى) كه پاش خويترېشيه‌كى زۆر ده‌ستى كرد به‌بلاوكردنه‌وى ئايىنى مانگ په‌رستن.
- ٧١- دهسته‌به‌ر: ضامن
- ٧٢- له واقيه‌تا «توربو» له جىگه‌ى كولو له پشت ميژى سه‌ركردايه‌تى كۆره‌كه دانىشتووه. به‌لام ئه‌مه بۆ ته‌ماشاكه‌ران گرنگ نيبه! هه‌رچه‌نده ئه‌م شانۆبه به‌شيوه‌يه‌كى واقيه‌ته.
- ٧٣- ناشۆ: مه‌حالى، دژوار
- ٧٤- پيلاد: ياخود پيلاديس، ئامۆزا، راويژكه‌ر و هاوړپى فيداكارى ئورستس، شازاده‌ى بېزانى كۆن بوو.
- ٧٥- بيانگ: بيانو، به‌هانه، په‌لپ
- ٧٦- زه‌نگ و توڤ: ده‌نگى زۆرى زه‌نگوله‌ى گه‌وره
- ٧٧- به‌رهبه‌ست: سد
- ٧٨- به‌گيروه‌ستان: تشنج
- ٧٩- سنسېناتوس: رۆمىيه‌كى ناوداربوو كه به‌پاكى و ساكارى ناوبانگى ده‌ركردبوو، بۆ قوتاربوونى مېنوسىوس دىكتاتوربه‌تى وه‌كار هېنا.
- ٨٠- له شانۆكه‌دا ده‌كرتت له برىتى دوما، فلوربو- لسكو دابنريت.
- ٨١- خوله‌كه‌وه‌يى: خوله‌ميشى
- ٨٢- به‌شېك له ده‌قى و تاره‌كه‌ى روبيسپير له ٨ى مه‌ى ١٧٩٣ له باره‌گای ژاكوبه‌كان.
- ٨٣- رود: په‌يكه‌ته‌راشى فه‌ره‌نسه (١٧٨٢-١٨٥٥) يه‌كئ له به‌ناوبانگتريه‌ن به‌رهبه‌مكه‌كانى (گه‌رانه‌وه

داخوایکهران)ه که له سالی ۱۷۱۳ له (تاقی سه رکه وتن)دا بوو وه له پاشان به مارسپییر ناوکی ده رکرد.

۸۴- تابلویه کی به ناوبانگ له کاره کانی دوپلسی- پرتو که تیایدا روپسپییر پیشان ده دات که وه ک شه پله لیدراوه کان روو وهرده گپیری و ده پروانیتته خاله کانی به یاننامه که.

۸۵- داریو میلیو: ناههنگ سازی ناوداری فهره نسه ۱۸۹۲-۱۹۷۴.

۸۶- هونگری کونترپوان: ناههنگ سازی به ناوبانگی سویسی ۱۸۹۲-۱۹۵۵.

